

NAUKA POLSKA

MATERJAŁY DO SPISU INSTYTUCYJ
I TOWARZYSTW NAUKOWYCH W POLSCE

SUPLEMENT DO T. VII

Nr XII

WYDAWNICTWO KASY IM. MIANOWSKIEGO
INSTYTUTU POPIERANIA POLSKIEJ TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ
WARSZAWA, PAŁAC STASZICA ===== 1930

LA SCIENCE POLONAISE

INSTITUTIONS ET SOCIÉTÉS SAVANTES EN POLOGNE

SUPPLEMENT AU VOL. VII

TABLE DES MATIÈRES.

Avant-propos. — I. Archives. II. Musées. III. Bibliothèques. IV. Institutions et sociétés savantes, sociétés popularisant la science, sociétés techniques, sociétés d'encouragement scientifique; organisations professionnelles des travailleurs scientifiques en Pologne. — Index.

XII

PUBLIÉ PAR LA „CAISSE J. MIANOWSKI”
INSTITUT D'ENCOURAGEMENT AUX TRAVAUX SCIENTIFIQUES
VARSOVIE, PALAIS STASZIC ===== 1930

NAUKA POLSKA

MATERJAŁY DO SPISU INSTYTUCYJ
I TOWARZYSTW NAUKOWYCH W POLSCE

SUPPLEMENT DO T. VII.

SCIENCE AND LETTERS IN POLAND

(N A U K A P O L S K A)

SCIENTIFIC INSTITUTES AND LEARNED SOCIETIES IN POLAND

SUPPLEMENT TO VOL. VII

CONTENTS:

Preface. — I Archives. II. Museums. III. Libraries. IV. Scientific institutes and learned societies, societies expanding popularised science and letters, societies for technical studies, societies for advancement of science, associations of scientific workers in Poland. — Index.

XII

PUBLISHED BY THE INSTITUTE FOR THE PROMOTION
OF SCIENCE AND LETTERS IN POLAND (J. MIANOWSKI FUNDS)
WARSAW, STASZIC PALACE ===== 1930

NAUKA POLSKA

MATERJAŁY DO SPISU INSTYTUCYJ
I TOWARZYSTW NAUKOWYCH W POLSCE

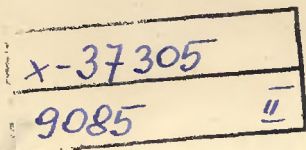
SUPLEMENT DO T. VII

XII

WYDAWNICTWO KASY IM. MIANOWSKIEGO
INSTYTUTU POPIERANIA POLSKIEJ TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ
WARSZAWA, PAŁAC STASZICA ===== 1930

9085¹⁴²
II

WSZELKIE PRAWA PRZEDRUKU I PRZEKŁADU ZASTRZEŻONE.

K. 72/3668
4,4, 401-

Druk. i Lit. „JAN COTTY” w Warszawie, Kapucyńska 7.

SPIS RZECZY.

	Str.
OD REDAKCJI	IX
I. ARCHIWA POLSKIE. . . pod kierunkiem WŁADYSŁAWA SEMKOWICZA opracował KAROL BUCZEK	
A. Wstęp.	1
B. Spis archiwów	5
II. MUZEA I ZBIORY O CHARAKTERZE MUZEALNYM W POLSCE opracował STANISŁAW HERBST	
A. Wstęp.	86
B. Spis muzeów i zbiorów	87
III. BIBLIOTEKI opracował STEFAN DEMBY	
A. Wstęp.	139
B. Spis bibliotek	140
Tablica zawartości bibliotek zakładów naukowych trzynastu polskich szkół akademickich	186
IV. TOWARZYSTWA I INSTYTUCJE NAUKOWE, POPULARNO-NAUKOWE, TECHNICZNE, POPIERAJĄCE NAUKĘ, ORGANIZACJE ZAWODOWE PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH W POLSCE (polskie i innych naro- dowości zamieszkujących Rzeczpospolitą) . . opracował STANISŁAW HERBST	
A. Wstęp.	187
B. Część szczegółowa obejmująca uzupełnienia do następujących dzia- łów t. VII „Nauki Polskiej“:	

I.	Towarzystwa i instytucje naukowe o charakterze ogólnym:	
a)	przyjmujące członków na podstawie wyboru.	189
b)	przyjmujące członków z zapisu	192
II.	Towarzystwa popularno-naukowe o charakterze ogólnym	194
III.	Towarzystwa i instytucje naukowe ogólnoprzyrodnicze.	194
IV.	Towarzystwa przyrodnicze popularne	195
V.	Związki specjalne i Koła naukowe akademickie.	196
VI.	Instytuty i towarzystwa naukowe specjalne:	
3.	astronomja	197
4.	bibliofilstwo i bibliotekarstwo	198
5.	biologia	200
6.	botanika	201
7.	chemja	201
8.	nauki ekonomiczno-społeczne; socjologia.	202
10.	farmaceutyka.	212
11.	filologia	212
12.	filozofja	213
13.	fizyka, geofizyka, hydrografia	215
14.	geografia	216
15.	geologia	219
16.	historja	219
17.	krajoznawstwo; regionalizm	225
18.	literatura	236
20.	medycyna, higiena i weterynarja	237
21.	meteorologia.	244
21a.	muzykologia	245
22.	numizmatyka.	245
24.	pedagogika	246
25.	nauki prawno-polityczne.	248
26.	psychologia, psychotechnika	253
27.	badanie t. zw. zjawisk metapsychicznych (nauki tajemne)	255
28.	nauki rolnicze, hodowlane i pokrewne (leśnictwo, ogrodnictwo, pszczelnictwo, rybactwo)	255
29.	sztuka i ochrona zabytków sztuki, muzyka, teatr, fotografia, przemysł artystyczny.	265
30.	technika	272
31.	teologia	281
32.	wojskowość	281
33.	zoologia	284
VII.	Związki towarzystw i instytucyj	284
VIII.	Stowarzyszenia i organizacje zawodowe:	
1.	lekarzy.	285
2.	literatów i dziennikarzy.	286

3. artystów	286
7. wynalazców	287
IX. Organizacje popierające naukę i sztukę:	
1. instytucje organizacyjno-wydawnicze i zapomogowe.	288
2. towarzystwa opiekujące się instytucjami naukowymi i pomocnicze	289
4. fundacje	292
X. Stowarzyszenia pośredniczące w stosunkach kulturalnych i nauko- wych z innymi narodami.	293
XI. Towarzystwa narodów innych w Polsce	296
Uzupełnienia	301
Skorowidz instytucyj uwzględnionych w t. VII i XII oprac. STANISŁAW HERBST	305
Skorowidz nazwisk.	337
Sprostowania	349
Treść wydanych tomów Nauki Polskiej	350
Wydawnictwa Nauki Polskiej	359

OD REDAKCJI.

W tomie niniejszym Nauki Polskiej zawarte są uzupełnienia do „Materiałów do Spisu instytucyj i towarzystw naukowych w Polsce” ogłoszonych w tomie VII naszego wydawnictwa, które udało się zgromadzić od roku 1927 na drodze ankiet stosowanych w sposób analogiczny co w tomie VII. Układ tomu XII zupełnie odpowiada układowi tomu VII i tworzy z nim całość organiczną, tak że i obecnie zachowały swą wartość wszystkie uwagi i zastrzeżenia wyrażone w „Informacjach Ogólnych” t. VII (str. IX—X). Wprowadzono jedynie kilka zmian w układzie graficznym w celu nadania Spisowi większej przejrzystości i ułatwienia orjentowania się w nim. Do tego celu służy dodany w końcu tomu ogólny skorowidz, obejmujący instytucje podawane w obu tomach, według miast, ułożonych w porządku alfabetycznym.

Aby wydawnictwo w miarę możliwości udoskonalić, rozesłano wydany tom kilkudziesięciu pracownikom naukowym z prośbą o nadsyłanie uwag krytycznych, wskazówek i uzupełnień. W odpowiedzi otrzymaliśmy szereg cennych uwag i rad, za które na tem miejscu składamy wszystkim podziękowanie, w szczególności zaś pp. prof. Przemysławowi Dąbkowskiemu, drowi Jerzemu Dobrzyckiemu, prof. Ce-

zarzi Ehrenkreutzowej, prof. Antoniemu Gałęckiemu, dyr. Marjanowi Gumowskiemu, prof. Józefowi Kostrzewskiemu; dyr. Edwardowi Kuntzemu i pracownikom Biblioteki Jagiellońskiej, ks. drowi Emilowi Szramkowi, dyr. Juljuszowi Zborowskiemu. Nie wszystkie z nich jednak można było przy wydaniu niniejszego tomu uwzględnić, gdyż suplement nie mógł ulec zasadniczej przebudowie w stosunku do tomu VII.

Przedewszystkiem zaś winniśmy wdzięczność prof. Władysławowi Semkowiczowi za stałą współpracę w redagowaniu tomu niniejszego i VII Nauki Polskiej.

Materiały, jakie napływać będą po zamknięciu tomu, zamieszczać będziemy w „Kronice“ tomów bieżących „Nauki“.

I. ARCHIWA POLSKIE

pod kierunkiem

WŁADYSŁAWA SEMKOWICZA

opracował

KAROL BUCZEK

Treść: A. Wstęp. B. Spis archiwów.

A. WSTĘP.

Po upływie dwóch lat od wydania w VII tomie „Nauki Polskiej” materiałów do spisu archiwów polskich ¹⁾ Redakcja przystępuje do opublikowania uzupełnień, jakie udało się jej zebrać od tego czasu. Rzecz jasna, że akcji, zmierzającej do zebrania możliwie najpełniejszego wykazu oraz wyczerpujących wiadomości o naszych archiwach, nie można było skończyć na spisie ogłoszonym w r. 1927. Trzeba było ponowić starania o uzyskanie wiadomości o archiwach, do których wtedy bezskutecznie zwracano się o informacje, a należało również uwzględnić archiwa, o których istnieniu dowiedziano się już po wydaniu VII tomu „Nauki Polskiej”.

Jeżeli chodzi o wyniki nowej ankiety, przeprowadzonej w czasie między marcem 1928 a wrześniem 1929 roku, to można je oceniać

¹⁾ Recenzje: Forst-Battaglia O., Lit. Zentralblatt, Nr. 1. s. 91, i Piczeta W., Nowyje izdania po archiwnomu diełu w Polsce. Archiwnoje Dieło. 1928. wyp. 1 (14), s. 107—111.

rozmaicie, trzeba tylko pamiętać, że wykazy niniejsze nie są ani opracowaniem archiwów polskich, ani też nie mają na celu podawania pełnego spisu ich zawartości; mają one tylko wskazać istnienie w tem czy owem miejscu zbiorów o charakterze archiwalnym oraz podać przynajmniej najkonieczniejsze i najogólniejsze wiadomości o nich. Jeśli zatem chodzi o archiwa duże i dobrze zorganizowane, to nasz spis nie będzie tu miał wiele do powiedzenia. Główną rolę spełnia on, gdy chodzi o archiwa mniejsze, o których dotychczasowa literatura nic nie mówi, lub jej informacje są już przestarzałe. Tu spisy nasze mogą oddać znaczne usługi jako pierwsza w swoim rodzaju próba stworzenia pewnej i silnej podstawy, która w tej lub innej formie będzie mogła być zużytkowana do badań archiwalnych.

Niniejsze materiały archiwalne nie mają zresztą pretensji do tego, aby były pełne i wyczerpujące. Z jednej strony nie obejmują one całej plejady mniej — z historycznego punktu widzenia — ważnych archiwów (parafjalnych, wiejskich, nowoczesnych instytucyj społecznych, gospodarczych i t. p.), z drugiej zaś trudno było drogą ankiety zebrać wiadomości o wszystkich ważniejszych zbiorach archiwalnych, które powinnyby się znaleźć w tych spisach. Zresztą zdawano sobie sprawę z tego, że kryterjum, którem kierowano się przy wyborze ważniejszych i mniej ważnych zbiorów archiwalnych, nie jest tak ściśle określone, aby można się było ustrzec pewnych niekonsekwencji i braków. Wobec jednak ogromnej niejednolitości w jakościowym, ilościowym i organizacyjnym charakterze naszych archiwów i niedostatku naszej literatury archiwalnej, nie dało się tego uniknąć. Można wreszcie zarzucić spisom, że znajdują się w nich także zbiory, których umieszczenie pośród archiwów nie wyda się uzasadnionem. Chodzi tu głównie o zbiory rękopiśmienne bibliotek i muzeów oraz o szereg zbiorów rodzinnych, czy t. zw. prywatnych. Zarzut taki z czysto formalnych względów miałby może uzasadnienie, niemniej jednak pominąć tych zbiorów w spisie naszym nie było można. Działy rękopiśmienne bibliotek i muzeów zawierają często całości lub części archiwów nieraz bardzo ważnych instytucyj czy rodzin, archiwów, których istnienia — wobec niewydzielenia ich z pośród reszty rękopisów — niekiedy nawet domyśleć się jest trudno. Jeśli zaś chodzi o archiwa mniejsze i nieorganizowane, to trzeba stwierdzić, że właśnie głównym celem niniejszej

pracy była „inwentaryzacja“ archiwów mniej znanych, gdyż archiwa większe mają już swoją literaturę i każdy łatwo dowiedzieć się o nich może.

Ankieta nasza została przeprowadzona w taki sam sposób, jak poprzednio. Można nawet powiedzieć, że tworzy ona z pierwszą ankietą jedną organiczną całość.¹⁾ Przedewszystkiem bowiem objęto nią te archiwa, dla których nie zdołano pierwiej uzyskać żadnych lub dostatecznych wiadomości. Pozatem zaś rozszerzono ankietę na archiwa, o których istnieniu dowiedziano się z najnowszej literatury, przedewszystkiem zaś z drugiego wydania dzieła Chwalewika ¹⁾, bądź też od różnych osób, głównie ze sfer naukowych i z pośród duchowieństwa. Duchowieństwo — i to w osobach swych najwybitniejszych przedstawicieli — udzieliło akcji naszej swego cennego i na gorące uznanie zasługującego poparcia, dzięki któremu zdołano w znacznym stopniu zapłacić braki poprzedniego spisu, spowodowane niedostatkami wiadomości o wielu archiwach kościelnych.

Wszystkim tym osobom składamy na tem miejscu gorące podziękowanie, a mianowicie: Księdzu Metropolicie drowi B. Twardowskiemu, Ks. Ks. Biskupom: M. Godlewskiemu, A. Jełowickiemu, S. Łukomskiemu, J. A. Nowowiejskiemu, Ks. Ks. profesorom drowi H. Likowskiemu, drowi T. Glemmie, drowi J. Kwołkowi, M. Morawskiemu, Ks. prałatowi J. Sobczyńskiemu oraz PP. M. Brensztejnowi, drowi M. Friedbergowi, R. Horoszkiewiczowi i drowi M. Niwińskiemu.

Duże braki wykazuje nadal dział archiwów rodzinnych i prywatnych. Jest to następstwem z jednej strony braku pewnych wiadomości o tej grupie archiwów (gdyż np. dane Chwalewika są w dużej części nieścisłe), z drugiej zaś tej okoliczności, że przeważna część tych zbiorów znajduje się wskutek zniszczeń wojennych, a czasem i wskutek niedoceniań ich wartości, w stanie naprawdę opłakanym. Niekiedy wreszcie troska o zbiory rodzinne przejawiała się w niechęci do udzielania o nich informacji, motywowanej wrogim dla własności prywatnej duchem czasu i panującymi jakoby obecnie tendencjami eks-

¹⁾ Zbiory Polskie. Tom I — II. Warszawa — Kraków, 1926 — 1927. Por. także recenzję tego dzieła pióra Kaz. Kaczmarczyka w Kwart. hist. t. XLII, Lwów 1928, str. 87 — 100.

proprjacyjnemi. Nie trzeba się szeroko rozwodzić nad bezzasadnością tego postępowania, albowiem właśnie ukrywanie archiwaliów przed oczyma uczonych wywołać może dążność do ich udostępnienia za wszelką cenę ze względu na dobro naszej nauki, a już wprost na nieporozumieniu polega posądzanie naszej akcji o jakiekolwiek inne, niż czysto naukowe zamiary. Przyznać jednak trzeba, że naogół właściciele zbiorów ocenili należycie cel i wartość inicjatywy „Nauki Polskiej” i użyczyli jej należytego poparcia, które uważali słusznie za dobre spełnienie ważnego obowiązku obywatelskiego.

Lista, według której rozsyłaliśmy obecnie kwestjonariusze, obejmowała, jak o tem wzmiankowaliśmy wyżej, dwie kategorie zbiorów archiwalnych:

1) 110 zbiorów, o których przy opracowywaniu t. VII nie mieliśmy informacji wcale, lub mieliśmy niedostateczne,

2) 116 zbiorów, o których istnieniu dowiedzieliśmy się po wydaniu VII tomu „Nauki”.

Razem więc wysłano kwestjonariusze do 226 zbiorów archiwalnych.

Wyniki ankiety były następujące: na ogólną liczbę 226 objętych ankietą archiwów, dla znacznej jeszcze liczby, gdyż dla 94 (w tem 54 rodzinnych), nie udało się uzyskać żadnych wiadomości. Z pośród zaś reszty dla 60 archiwów odpowiedzi wypadły negatywnie, lub też są niedostateczne, a tylko dla 70 zbiorów zdołano uzyskać mniej lub więcej wystarczające informacje. Rezultat skromny, po części dlatego, że wszystkie niemal ważniejsze zbiory archiwalne uwzględniono już poprzednio w VII tomie „Nauki Polskiej”, niemniej jednak przedstawiający znaczną wartość naukową, spis bowiem niniejszy przynosi szereg dotychczas w literaturze nieznanych danych, dotyczących rozmieszczenia i zawartości zbiorów archiwalnych.

W końcu wypada jeszcze poświęcić parę słów samemu układowi i sposobowi opracowania poniższego spisu. Podaje on, podobnie jak spis poprzedni, w porządku alfabetycznym według miejscowości wszystkie archiwa, do których rozesłano kwestjonariusze, z wyjątkiem tych archiwów, które zostały już podane w poprzednim spisie, a dla których nie uzyskano wiadomości. Archiwa, które nie przysłały odpowiedzi na kwestjonariusze, oznaczono *gwiazdką*, te zaś, które nie

istnieją, jednym lub dwoma krzyżykami, zależnie od tego, czy odpowiedzi podają jakieś szczegóły o danym zbiorze (*jeden krzyżyk*), lub też stwierdzają wyłącznie, bez żadnych innych informacji, jego nieistnienie (*dwa krzyżyki*). Archiwa wzmiankowane w t. VII „Nauki” posiadają, obok nowej liczby porządkowej, w nawiasie liczbę porządkową pierwszego spisu.

Wszelkie dane spisu zostały zaczerpnięte z informacji uzyskanych drogą ankiet, wprost od instytucji, bez uciekania się do literatury, którą zużytkowano tylko w formie cytaty bibliograficznych.

Informacje ułożone są według punktów schematu zupełnie odpowiadającego kwestionariuszowi.

Schemat ten przedstawia się następująco:

1. Nazwa Archiwum w brzmieniu urzędowym dzisiejszem i dawnem.
2. Adres Archiwum.
3. Władza zwierzchnia, której Archiwum obecnie podlega; władza, której Archiwum podlegało dawniej.
4. Data założenia i krótka historia Archiwum.
5. Zawartość zbiorów według części składowych, czy też głównych działów, z podaniem danych liczbowych.
6. Pomieszczenie i zabezpieczenie Archiwum.
7. Katalogi, inwentarze, repertoria z informacjami co do autorstwa, czasu powstania i zakresu rzeczowego.
8. Udostępnienie zbiorów do celów naukowych.
9. Budżet Archiwum.
10. Skład Zarządu Archiwum.
11. Wydawnictwa Archiwum.
12. Stosunek Archiwum do innych zbiorów danej instytucji.

B. SPIS ARCHIWÓW.

ALBERTYN, pow. Słonim, woj. nowogródzkie.

1. 1) ARCHIWUM ALBERTYŃSKIE.
2 i 3) Zarząd maj. Albertyn (Władysław hr. Pułowski).
4) Z pocz. XIX w. przeniesiono je tu ze spalonych Piesek, gdzie gromadzono akta mniej więcej od połowy w. XVI. Na wiosnę 1914 r. przewieziono zbiory do Czarkowów w Kieleckiem, gdzie zostały częścią spalone przez Rosjan w listopadzie 1914 r., a częścią wywiezione do Moskwy, gdzie znów zniszczyli je bolszewicy. Częstka,

którą udało się zrewindykować, znajduje się w skrzyniach w Cytadeli warszawskiej. Część archiwum Pieskowskiego znajduje się przy bibliotece hr. Pusłowskich w Krakowie (ul. A. Potockiego 1. 10) u hr. Ksawerego Pusłowskiego.

5) Zbiory zostaną pomieszczone we dworze razem z resztą biblioteki rodzinnej i względnie dobrze zabezpieczone, wtedy też będzie można podać o archiwum dokładniejszą wiadomość.

BALICE, pow. Przemyśl, woj. lwowskie.

2. * ARCHIWUM SKIBNIEWSKICH.

Archiwum rodzinne Skibniewskich, przydomku Kurzec, herbu Ślepowron. Kraków 1912.

BELMONT, pow. Braśław, woj. wileńskie.

3. † ARCHIWUM dotyczące rodzin: HR. HÜLSENÓW, HR. MANUZZICH i HR. BROEL-PLATERÓW zostało w r. 1915 wywiezione do Petersburga, skąd nie wróciło.

Chwałewik.: Zbiory polskie. Tom I—II. Warszawa-Kraków, 1926-1927.

BIAŁY KAMIEN, pow. Złoczów, woj. tarnopolskie.

4. * ARCHIWUM MIEJSKIE.

Chwałewik o. c.

BIECZ, pow. Gorlice, woj. krakowskie.

5. † ARCHIWUM MIEJSKIE zostało zdeponowane w Archiwum Miejskim w Krakowie.

BIELANY, pow. i woj. krakowskie.

- 6[5]. ARCHIWUM KLASZTORU OO. KAMEDUŁÓW posiada według odpowiedzi prokuratora OO. Kamedułów czysto prywatny charakter i poza kilkoma dokumentami, dotyczącymi historii Konwentu, nie zawiera żadnych ciekawszych i wartościowych materiałów.

Por. t. VII „Nauki Polskiej”, str. 12.

BIENICA, pow. Oszmiana, woj. wileńskie.

7. * ARCHIWUM SZWYKOWSKICH.

Jankowski C.: Powiat Oszmiański. Cz. I. Petersburg 1896, str. 301 i nast.

BIENIUNY, pow. Oszmiana, woj. wileńskie.

8. * ARCHIWUM KARCZEWSKICH.

Jankowski C.: Powiat Oszmiański. Cz. I. Petersburg 1896, str. 242 i nast.

BOCHNIA, woj. krakowskie.

9[6]. 1) ARCHIWUM MIASTA BOCHNI.

2) Magistrat m. Bochni.

3) Kaźdorazowy burmistrz.

4) Początki archiwum sięgają lokacji miasta. W r. 1561 uległo na skutek pożaru częściowemu zniszczeniu.

5) I. Kilka dokumentów pergaminowych z w. XVI i późniejsze.

II. a) Acta scabinalia 1521—1782 r., 24 tomy; b) Acta consularia 1530—1787 r., 29 tomów; c) Acta advocatialis 1591—1594 r., 1 tom; d) księga przyjęć do prawa miejskiego 1531—1656 r.; e) miscellanea z lat 1680—1702, 1 tom; f) 2 księgi, dotyczące szpitali z XVII i XVIII w.

6) Archiwum jest pomieszczone w Magistracie, w dużej gdańskiej szafie; od ognia słabo zabezpieczone.

8) Ze zbiorów można korzystać za zezwoleniem burmistrza w godzinach urzędowych.

10) Archiwum zarządza burmistrz.

12) Archiwum stanowi odrębną jednostkę¹⁾.

Por. t. VII „Nauki Polskiej“ str. 12 i 26.

CHEŁMNO, woj. pomorskie.

10[15]. 1) ARCHIWUM MIEJSKIE W CHEŁMNIE (dawniej: Archiv der Stadt Kulm).

2) Magistrat m. Chełmna.

3 i 4) Obecnie archiwum podlega Magistratowi m. Chełmna. Dawniej podlegało zarządowi Archiwum Państwowego w Gdańsku (Das Königl. Staatsarchiv zu Danzig), gdzie też było umieszczone. W r. 1921,

¹⁾ Poza tem cech krawców w Bochni posiada swoje archiwum z dokumentami i księgami od XVI w. Znajduje się ono w niedostatecznie zabezpieczonem przechowaniu u Starszego cechu (obecnie Winc. Jaskierski, ul. Niecała 601).

na skutek uchwały Magistratu m. Chełmna, przewieziono archiwum z powrotem do Chełmna.

5) Archiwum zawiera księgi i akta urzędowe Magistratu, według działów gospodarki miejskiej i władz miejskich, oraz dokumenty i plany w ogólnej liczbie 7.644 nrów, w tem: 43 dokumenty (z lat: 1251 i 1412—1746), 81 planów i map, oraz 7.520 ksiąg i fascykułów.

6) Uporządkowana część archiwum mieści się w ratuszu, dostatecznie zabezpieczona.

7) Istnieje dobry podręczny katalog, sporządzony przed wojną światową w Gdańsku, a uzupełniony w r. 1927.

8) Ze zbiorów może korzystać każdy pracujący naukowo po otrzymaniu pozwolenia od Magistratu, po południu w godzinach umówionych z zawiadowcą archiwum.

9) Budżet archiwum wynosi 1.200 zł.

10) Archiwum zawiaduje ks. Ossowski.

11) Schultz Franz: Geschichte der Stadt und des Kreises Kulm. Danzig 1876/77.

Schultz Franz: Die Stadt Kulm im Mittelalter. Zeitschr. des Westpr. Geschichtsvereins. Heft 23. Danzig 1888.

12) Archiwum stanowi wyodrębnioną jednostkę.

CHYZANÓW, woj. krakowskie.

11. † ARCHIWUM MIEJSKIE według odpowiedzi burmistrza miasta nie istnieje (zdeponowane w Archiwum Ziemskim w Krakowie).

Kwart. hist. XLII, 1928, str. 89.

CIESZYN, woj. śląskie.

12. 1) ARCHIWUM MIEJSKIE W CIESZYNIE.
2 i 3) Przełożenie m. Cieszyna.
5) Liczba dokumentów: około 200 sztuk; ksiąg i fascykułów: ok. 50; map i planów: ok. 60.
6) Archiwum mieści się częściowo w ratuszu, a częścią w Muzeum miejskim.
7) Istnieją inwentarze i repertorja (z r. 1856).

8) Korzystać ze zbiorów można tylko po osobistym zgłoszeniu się u burmistrza lub kustosa Muzeum.

10) Kustosz Muzeum miejskiego: inż. W. Karger.

DOBROMIL, woj. lwowskie.

13. † ARCHIWUM MIEJSKIE zostało zdeponowane ok. r. 1903 w Archiwum Ziemiem we Lwowie.

Kwart. hist. XLII, 1928, str. 90.

DRZEWICA, pow. Opoczno, woj. kieleckie.

14. † ARCHIWUM REISKICH według wyjaśnienia właściciela majątku nigdy nie istniało i obecnie nie istnieje.

Chwalewik o. c.

DUBNIKI, pow. Wilno, woj. wileńskie.

15. * ARCHIWUM MINEYKÓW.

Chwalewik o. c.

DUKLA, pow. Krosno, woj. lwowskie.

16. †† ARCHIWUM MIEJSKIE według odpowiedzi burmistrza miasta nie istnieje.

Kwart. hist. XLII, 1928, str. 90.

GORLICE, woj. krakowskie.

- 17 [34]. 1) ARCHIWUM AKT DAWNYCH MIASTA GORLIC.

2 i 3) Magistrat m. Gorlic.

4) Archiwum ze względu na swą szczupłość nie stanowi osobnej instytucji, lecz tylko część składową registratury miejskiej, starannie osobno przechowywaną. Początki jego sięgają w. XIV, t. j. czasu lokacji miasta. Wzrastające z biegiem czasu zbiory archiwum przeżywały szczęśliwie pożar miasta w r. 1657 i dopiero pożar w r. 1689 zniszczył całe dawne archiwum, z którego ocalała tylko jedna księga z r. 1686. Nowe księgi założone zostały w r. 1690, wciągnięto do nich także odpisy wcześniejszych dokumentów z XV—XVII w. Z braku

dawniejszych inwentarzy nie można sprawdzić, czy i o ile ucierpiało archiwum w czasie pożaru miasta w r. 1874. W r. 1894 zbiory zostały z polecenia b. Wydziału Krajowego zinwentaryzowane i od tego czasu są przechowywane w żelaznej kasie wertheimowskiej. W latach 1914—15 archiwum znajdowało się w wielkim niebezpieczeństwie, jednak poza rozrzuconiem akt, strat żadnych nie poniosło. Po wojnie zajął się uporządkowaniem zbiorów dyrektor Magistratu Konst. Laskowski, przygotowując monografię miasta Gorlic.

5) A. Trzy drukowane zwody prawa magdeburskiego Nicolai Jaskeri z r. 1601 i 1602.

B. Księgi miejskie: a) Acta advocatialis inscriptionum 1690—1756; b) Acta decretorum iudicii advocatialis et scabinalis 1690—1782; c) Acta quietationum officii advocatialis et scabinalis 1712—80; d) Liber inscriptionum 1754—87; e) księga pokwitowań 1690—1712; f) księga sądu justycjonalnego 1788—89; g) księga z odpisami obwieszczeń, okólników urzędowych i t. p. 1774—80; h) Liber decretorum iudicii advocatialis et scabinalis 1686—1705; i) inwentarz majątności gorlickiej Jana Pieniążka z r. 1695; j) kopja józefińskiego opisanie granic m. Gorlic z końca XVIII w.; k) kopja uniwersału ces. Marji Teresy z 9 maja 1778 r.; l) różne akta i dokumenty z w. XIX.

C. Dokumenty. Pięć przywilejów miejskich i cechowych, jeden z r. 1470, drugi z r. 1500, dwa z w. XVII i jeden z w. XIX.

D. Dotyczące miasta Gorlic wyciągi archiwalne z Archiwum Ziemskiego w Krakowie, Głównego i Skarbowego w Warszawie, Państwowego we Lwowie, oraz Biblj. Ord. hr. Krasieńskich w Warszawie i Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie, odnoszące się do XV—XVIII w.

E. Zbiór fotografii, rysunków, tłoków pieczętnych i t. p., odnoszących się do m. Gorlic.

6) Zbiory mieszczą się w kasie wertheimowskiej, w lokalu Kasy miejskiej.

8) Korzystać ze zbiorów można do celów naukowych po zezwoleniu burmistrza i kierownika archiwum, w godzinach urzędowych.

9) W roku budżetowym 1927/8 wyasygnowano kwotę 1.000 zł. na dalsze zbieranie materiałów do historii m. Gorlic.

10) Kierownikiem archiwum jest dyrektor Magistratu Konst. Laskowski.

12) Archiwum nie jest połączone z biblioteką ani z muzeum.

GRABÓW, pow. Ostrzeszów, woj. poznańskie.

18[35]. †† ARCHIWUM MIEJSKIE według odpowiedzi burmistrza miasta nie istnieje.

Warschauer A.: Die städtischen Archive in der Provinz Posen. Leipzig 1901, str. 76.

GRUDZIĄDZ, woj. pomorskie.

19. 1) ARCHIWUM MIASTA GRUDZIĄDZA (do r. 1920: Archiv der Stadt Graudenz).

2) Grudziądz, ul. Lipowa 28.

3) Magistrat m. Grudziądz.

4) Archiwum powstało zapewne w XIII w. (około 1291 r.). Od czasu powstania ratusza mieściło się w nim, dzieląc z nim również różne koleje losu. W latach 1911—1929 przechowywano je w suterenach gmachu Muzeum Miejskiego, poczem znów przeniesiono archiwalia do odnowionego gmachu ratusza. Gdy w styczniu 1920 r. miasto zajęły wojska polskie, Prusacy chcieli wywieźć zbiory do Królewca, co im się jednak nie udało. Niemcy nie dbali o uporządkowanie i zinwentaryzowanie zbiorów archiwum. Pracę tę wykonał dopiero ks. J. A. Łukaszkiewicz, któremu miasto poleciło w r. 1925 opiekę nad zbiorami.

5) Uporządkowane zbiory archiwum obejmują: a) 363 dokumenty, b) 839 listów królewskich, c) 360 listów rodowych mieszczan, z czasów przed r. 1772, przeważnie pergaminowych, d) 60 list czeladników, e) 88 volum. akt radzieckich do r. 1772, f) 116 volum. akt sądowych i kryminalnych do r. 1772, g) mapy i plany, w nieoznaczonej narazie z powodu porządkowania liczbie. Nie uporządkowano jeszcze akt z czasów po 1772 r., pomiędzy którymi trzeba wyróżnić: h) magistrackie księgi kasowe, i) akta magistrackie, j) akta szkolne, k) akta kościelne; akta dotyczące: l) Bractwa strzeleckiego, m) straży ogniowej, n) teatru miejskiego, o) biblioteki historycznej, dotyczącej miasta i państwa, p) szpitali i klinik, q) ochronek, przytulisk i t. p.,

r) fabryk miejskich i prywatnych, s) spraw wojskowych i t) druki, gazety miejscowe, ulotki i t. p.

6) Zbiory mieszczą się od wiosny 1929 r. w ratuszu, w jednej ubikacji, która jest ciasna, ciemna i wilgotna tak, że na pomieszczenie archiwum zupełnie się nie nadaje.

7) Istnieje pobieżny katalog niemiecki i szczegółowy polski, opracowany przez ks. J. A. Łukaszewicza, oraz tegoż inwentarz polski.

8) Na doraźne korzystanie z archiwum zezwala jego kierownik, na dłuższe zaś — prezydent m. Grudziądz. Godziny urzędowania: codziennie od 9 do 13.

9) Archiwum stałego budżetu nie posiada, bieżące zaś jego potrzeby pokrywa Magistrat.

10) Kierownik archiwum: ks. kan. J. A. Łukaszewicz.

12) Archiwum stanowi odrębną jednostkę.

Fröhlich X.: Vor dreihundert Jahren, Streifzüge durch die Originalien des Graudenzer Archivs. Zeitschr. für d. Reg.-Bezirk Marienwerder. Heft 33. 1895.

GRYBÓW, woj. krakowskie.

20. † ARCHIWUM MIEJSKIE zostało w r. 1900 zdeponowane w Archiwum Ziemskim w Krakowie.

Chwałewik o. c.

GUMNISKĄ, pow. Tarnów, woj. krakowskie.

- 21[38]. 1) ARCHIWUM KSIĄŻĄT SANGUSZKÓW.

3) Właściciel: Roman ks. Sanguszko.

5) Archiwum składa się obecnie z 3 części: a) dawnego archiwum gumniskiego, b) archiwum sławuckiego, i c) części archiwum podhoreckiego. Archiwum, jako całość, jest nieuporządkowane; archiwalja sławuckie i podhoreckie leżą jeszcze w pakach.

6) Przygotowuje się lokal na pomieszczenie zbiorów. Istnieje również projekt przeniesienia zbiorów do Krakowa, lecz jego realizacja jest zależna od opróżnienia kamienicy ks. Sanguszków (na ulicy Franciszkańskiej) przez Państw. Gimnazjum Żeńskie.

7) Zbiory sławuckie mają drukowany „Katalog rękopisów archiwum XX. Sanguszków w Sławucie i historia tegoż archiwum” (Sławuta

1902) i „Katalog pergaminów znajdujących się w archiwum XX. Sanguszków w Sławucie” (Sławuta 1912), opracowane przez Br. Górczaka.

8) Po rozmieszczeniu i uporządkowaniu zbiory zostaną udostępnione.

10) Stanowisko archiwariusza narazie niezajęte.

11) Oprócz wspomnianych pod 7) katalogów, jeszcze: „Archiwum XX. Lubartowiczów-Sanguszków w Sławucie”. Tom I-VII. Lwów 1887-1910.

12) Archiwum tworzy jednostkę wyodrębnioną.

Tyszkowski K.: Archiwum Hetmańskie w Podhorcach. Przegląd Historyczno-
Wojskowy. t. I. 289-291.

HACZÓW, pow. Brzozów, woj. lwowskie.

22. * ARCHIWUM URBAŃSKICH.

Chwalewik o. c.

IWJE, pow. Wołożyn, woj. nowogródzkie.

23. ARCHIWUM ZAMOYSKICH z Iwja zostało przewiezione do Warszawy i w r. 1921 znalazło się w Bibliotece Ordynacji Zamojskiej. Wtedy też archiwalja dotyczące Sapiechów (3 paki) odesłano do Krasiczyna. Archiwalja pozostałe w Warszawie są dotychczas nieskatalogowane — są to w przeważnej części akta gospodarcze dóbr Iwje.

JABŁONNA, pow. i woj. warszawskie.

24[44]. 1) ARCHIWUM PONIATOWSKICH (brak nazwy oficjalnej).

3) Archiwum jest prywatną własnością Maurycego hr. Potockiego.

4 i 5) Na archiwum złożyła się: a) znaczna część archiwum króla Stanisława Augusta, b) archiwum masy spadkowej po tymże królu, c) archiwum ks. Józefa Poniatowskiego i d) archiwum Teresy z Poniatowskich Tyszkiewiczowej. W skład archiwum Stanisława Augusta weszły papiery po jego ojcu Stanisławie Ciołku Poniatowskim. Razem znajduje się w zbiorach ok. 200 grubych fascykułów, nie licząc ksiąg, nieuporządkowanej korespondencji i t. p.

6) Archiwum mieści się w obszernej ubikacji jednego z pawilonów pałacowych, zabezpieczone od wilgoci i kradzieży.

7) Istnieje niedokładny i niezupełny, bez wartości naukowej „Spis” archiwaljów, prawdopodobnie z r. 1823.

- 8) Archiwum ma być wkrótce udostępnione.
- 10) Archiwum pozostaje bez fachowej opieki, archiwisty niema.
- 12) Obok archiwum istnieje biblioteka rodzinna hr. Potockich, w skład której weszły także niektóre dzieła z gabinetu rycin Stanisława Augusta. Dla nauki jednak większą wartość posiadają zbiory archiwalne.

Krzemiński S.: Archiwum Poniatowskich w Jabłonie. Wiadom. Bibliograficzne Warszawskie. 1883, nr. 10.

Mańkowski T.: Archiwum w Jabłonie. Archeion. IV. Warszawa 1928.

JACHIMOWSZCZYŻNA, pow. Oszmiana, woj. wileńskie.

25. * ARCHIWUM LUBAŃSKICH.

Jankowski C.: Powiat oszmiański Cz. II. Petersburg 1897, str. 101 i nast.

JAROSŁAW, woj. lwowskie.

- 26[45]. * ARCHIWUM AKTÓW DAWNYCH MIASTA JAROSŁAWIA.

Smółka Jan: Katalog Archiwum Aktów dawnych miasta Jarosławia. Jarosław 1928.

- 27[46]. ARCHIWUM KOLEGJATY RZYM-KAT. uległo podobno w większej części zniszczeniu wraz z kolegiatą wskutek pożaru, ostatecznego zniesienia kolegiaty w pocz. XIX. w. i przeniesienia fary do dawnego kościoła pojezuickiego. W sierpniu 1928 r. przewieziono ocalałą resztę do Archiwum Diecezjalnego w Przemyślu. Są to: a) 4 pergaminy konsystorskie przemyskie z lat: 1523, 1533, 1598 i 1610, i 2 papieskie z r. 1720 i 1827; b) metryki parafjalne jarosławskie od r. 1679, c) akta Kapituły od 1673, d) inwentarze, rachunki, wizytacje, kopjarze od połowy XVII w. oraz e) większa liczba luźnych akt sądowych z XVII i XVIII w.

- 28[47]. 1) ARCHIWUM OO. DOMINIKANÓW W JAROSŁAWIU.

2) Klasztor OO. Dominikanów w Jarosławiu.

3) Przeor OO. Dominikanów w Jarosławiu.

4) W r. 1777 Dominikanie z Bochni objęli klasztor i kościół pojezuicki i przywieźli tu ze sobą archiwalja z Bochni, zatrzymali miejscowe archiwum pojezuickie, a potem przyjęli jeszcze do archiwum jarosławskiego archiwalja skasowanych klasztorów dominikańskich ze: Lwowa, Łańcuta, Przemyśla, Sambora i Sieniawy. Około r. 1880 badał i porządkował

to archiwum ks. Sadok Barącz. W czasie wojny światowej zagłądali do szafki archiwalnej kwaterowani w klasztorze żołnierze austriacy i nie wiadomo, czy wtedy coś z akt nie zaginęło. Nie jest również wyłączeniem, że część zbiorów została przed wojną wywieziona do klasztoru OO. Dominikanów we Lwowie.

5) Zbiory archiwalne zostały tylko o tyle uporządkowane, że połączono we fascykuly luźne akta według przynależności do wymienionych w punkcie 4) konwentów. Razem jest to kilkadziesiąt fascykulów, w których znajduje się niewielka liczba dokumentów pergaminowych i trochę ksiąg; wszystkie te akta pochodzą prawdopodobnie z czasów od w. XVI począwszy, choć bez uprzedniego uporządkowania i zbadania trudno jest coś o nich powiedzieć. Większą wartość posiadają rachunki jezuitów jarosławskich od r. 1593, księga obrad (*Liber consiliorum*) od r. 1648 i księga uposażeń (*Liber beneficiorum*) z tegoż czasu dominikanów przemyskich oraz inwentarze jarosławskie z XVII i XVIII w. Z pergaminów ciekawszy jest dobrze zachowany przywilej Stefana Batorego z r. 1581.

6) Archiwalja mieszczą się w niewielkiej drewnianej, zamkniętej szafie, która stoi obok szaf bibliotecznych w korytarzu klasztoru na I piętrze i są od wilgoci i kradzieży dobrze, a od pożaru gorzej zabezpieczone.

7) Katalogów brak. O zawartości archiwum można się dowiedzieć najwięcej z pracy ks. Sadoka Baracza p. t. „Archiwum OO. Dominikanów w Jarosławiu”. Lwów 1884.

8) Ze zbiorów mogą korzystać uczeni za zezwoleniem przeora, w czasie przez niego wyznaczonym.

10) Zarządza archiwum przeor, obecnie O. Ambroży Komasa.

11) O. Winc. Podlewski wydał „z dokumentów autentycznych” archiwum nakładem klasztoru popularny zarys historyczny dziejów cudownej gotyckiej rzeźby p. t. „N. Panna Marja cudowna w Jarosławiu...” Kraków 1898.

12) Obok archiwum mieści się w kilku szafach biblioteka klasztorna.

JASZUNY, pow. i woj. wileńskie.

29.

1) ARCHIWUM PRYWATNE RODZINY BALIŃSKICH W JASZUNACH.

2) Majątek Jaszuny, poczta tamże.

- 3) Własność prywatna Anny z Balińskich Sołtanowej.
- 4) Archiwum powstało przypuszczalnie z początkiem XIX w. W czasie wojny uległo częściowemu zniszczeniu.
- 5) Zawiera między innymi zbiory po historyku Michale Balińskim i po Janie Śniadeckim. Korespondencja i dokumenty, dotyczące Śniadeckich, zostały oddane w depozyt Polskiej Akademji Umiejętności w Krakowie. Zresztą zbiory są nieuporządkowane i nieskatalogowane.
- 6) Zbiory mieszczą się w szafach, w budynku murowanym.
- 8) Korzystać z archiwum można po porozumieniu się z właścicielką.
- 12) Archiwum jest połączone z biblioteką, która posiada przewagę w całości zbiorów.

JEZUPOL, pow. i woj. stanisławowskie.

30. † ARCHIWUM KONWENTU OO. DOMINIKANÓW zostało, według informacji przeora konwentu, w czasie wojny światowej doszczętnie zniszczone razem z biblioteką.

Chwalewik o. c.

KALISZ, woj. łódzkie.

31. 1) ARCHIWUM KOLEGJATY KALISKIEJ.
- 5) Archiwum obejmuje kilkadziesiąt dokumentów pergaminowych, w tem 3 z XIV w. (jeden dotyczy Kapituły kaliskiej, drugi miasta Słupcy, a trzeci cystersów łódzkich), 42 z XV w. (14 z nich opublikował Piekosiński w V tomie Kodeksu dypl. Wielkopolski), 10 z XVI w. i 3 z XVIII w. Poza tem jest tu kilkanaście fascykułów akt kapitulnych, księga dochodów (dziesięciny, meszne i t. p.) z 1510 — 1583, „Compendium Bonorum, quae summis ac censibus Ecclesiae Colleg. eiusve Venerabili Capitulo ac Minoribus Collegiis inscriptis sunt affecta, ex variis authenticis hic in unum collectum” (w. XVIII i XIX) i księga protokółów posiedzeń Kapituły od r. 1577.
- 6) Archiwum mieści się w jednej szafie, stojącej wraz z biblioteką nad zakrystją.
- 7) Istniał katalog, sporządzony przez XX. Chodyńskich, ale zaginął bez wieści.

10) Zbiory ma pod swoją opieką ks. prałat J. Sobczyński.

12) Obok archiwum znajduje się cenna biblioteka, mieszcząca się w dwu szafach.

32. ARCHIWUM KONWENTU OO. FRANCISZKANÓW istnieje przy bibliotece konwentu. Zawiera 5 fascykułów dokumentów papierowych od XVI w., oraz t. zw. Repertorium, t. j. rodzaj kroniki klasztornej.

33. ARCHIWUM B. OPACTWA XX. KANONIKÓW. REGULARNYCH LATERA-NEŃSKICH PRZY KOŚCIELE Ś. MIKOŁAJA było niegdyś bogate, ale pożar klasztoru w XVI w., a następnie kasata zakonu w r. 1810 zredukowały je do minimum. Najstarszy pergamin pochodzi z r. 1429. Do połowy w. XIX istniały tu jeszcze metryki od r. 1575, lecz niewiadomo, gdzie się podziały, zachowane zaś datują się od r. 1700. Księga Bractwa niesienia pomocy душom zmarłych została założona w r. 1648 staraniem ks. St. Damalewicza, prepozyta Zakonu Kan. Reg. Later. Gruby fascykuł obejmuje różne testamenty od w. XVII, kopje wyroków sądowych, zapisy i t. p.

KALWARJA PACŁAWSKA, pow. Dobromil, woj. lwowskie.

34. † ARCHIWUM OO. FRANCISZKANÓW nie istnieje. Jest tylko biblioteka. Chwałewik o. c.

KARWICE, pow. Opoczno, woj. kieleckie.

ARCHIWUM KARWICKIE HR. DUNINÓW-KARWICKICH ob. Warszawa nr. 148.

KLICZKÓW MAŁY, pow. Sieradz, woj. łódzkie.

35. * ARCHIWUM HR. TARNOWSKICH.

Chwałewik o. c.

KLUKOWO, pow. Wysokie Mazow., woj. białostockie.

ARCHIWUM HR. STARZEŃSKICH zostało w czasie wojny światowej zniszczone. Szczupłe jego resztki przewieziono do Nowodworów (patrz niżej nr. 90).

Chwałewik o. c.

KOCK, pow. Łuków, woj. lubelskie.

- 36[57]. †† ARCHIWUM HR. ŻÓŁTOWSKICH obecnie nie istnieje. Co do archiwałów tej rodziny ob. Wargowo nr. 146.

Chwałewik o. c.

KOŁO, woj. łódzkie.

37. ARCHIWUM MIEJSKIE składa się według informacji burmistrza miasta ze starych akt, zniszczonych częściowo w czasie wojny światowej przez okupantów.

Chwałewik o. c.

KOMARÓWKA, pow. Buczaczy, woj. tarnopolskie.

38. * ARCHIWUM DUNIN-SZPOTTÓW.

Chwałewik o. c.

KORCZEW, pow. Sokołów, woj. lubelskie.

39. 1) BIBLIOTEKA, ZBIORY I ARCHIWUM KORCZEWSKIE HRABIÓW RAWITA OSTROWSKICH W KORCZEWIE.

2) Korczew nad Bugiem. Pałac.

3) Właściciel: Krystyn hr. Rawita-Ostrowski.

4) Biblioteka, zbiory i archiwum korczewskie powstały stopniowo z biegiem czasu ze zbiorów rodzinnych i spadkowych, głównie zaś rodzin: hr. Rawita-Ostrowskich, hr. Butler-Ormond i dawnych właścicieli Korczewa Kuczyńskich. W latach 1915—1920 archiwały uległy zniszczeniu wojennemu, po którym ostała się tylko niewielka część dawnych zbiorów.

5) Wobec nieuporządkowania zbiorów po wojnie, nie można podać nawet w przybliżeniu ich obecnej zawartości. W najbliższym czasie ma być podjęte racjonalne ich uporządkowanie.

6) Zbiory są obecnie zabezpieczone od zniszczenia, lecz w taki sposób, że dostęp do nich jest uniemożliwiony. Wobec zniszczenia dawnego ich pomieszczenia przygotowuje się obecnie nowe.

7 i 8) Zbiory zostaną skatalogowane i udostępnione z chwilą, gdy otrzymają odpowiednie pomieszczenie.

KOSZĘCIN, pow. Lubliniec, woj. śląskie.

40[60]. †† ARCHIWUM KS. HOHENLOHE-INGELFINGEN według odpowiedzi kancelarii właściciela nie istnieje.

Literatura w t. VII „Nauki Polskiej” str. 23.

KOŚCIELEC, pow. Chrzanów, woj. krakowskie.

ARCHIWUM HR. WODZICKICH ob. niżej: Kościelniki.

Chwalewik o. c.

KOŚCIELNIKI, pow. i woj. krakowskie.

41. 1) ARCHIWUM KOŚCIELNICKIE RODZINY WODZICKICH.
2) Kościelniki, poczta Wyciąże.
3) Archiwum jest własnością prywatną, obecnie Teresy z Potockich hr. Romanowej Wodzickiej.

4) Czas powstania archiwum i jego twórcy nie są znani. W r. 1846 zostało bez wiedzy właściciela wywiezione do Krakowa, gdzie przez długi czas leżało w zapomnieniu i zaniedbaniu, przyczem nie obeszło się bez strat. Po umieszczeniu w Kościelnikach zbiory po pięcioletniej pracy zostały uporządkowane przez obecną właścicielkę i jej brata Aleksandra Potockiego, lecz znów po wybuchu wojny światowej archiwum wbrew woli właścicielki wywieziono do Krakowa, gdzie też zaginęło 8 najstarszych dokumentów pergaminowych. Po wojnie włączono do archiwum zbiory Henryka Wodzickiego i jego żony Teresy z Sułkowskich oraz pušciznę po Romanie Załuskim.

5) Zbiory archiwum składają się z następujących działów:

A. Akta różne, zawierające dokumenty pergaminowe, w liczbie 11, akta królewskie od Zygmunta Starego (133 sztuk), akta obcych panujących (5 sztuk), akta papieży, kardynałów i biskupów (55 sztuk), akta hetmanów i wodźów od Jerzego Lubomirskiego do gen. Kniaziewicza (28 sztuk), akta podskarbiowskie od 1672 (20 sztuk), akta publiczne różne z papierów Stan. Wodzickiego Prezesa Senatu Rzplitej Krakowskiej (9 fasc.), akta żup solnych (14 fasc.), papiery i rachunki wojskowe, zwłaszcza autoramentu cudzoziemskiego 1650—1793 r. (28 fasc.), akta prywatne i sądowe rodziny Wodzickich (102 fasc.), akta starostwa Stopnickiego (13 fasc.), rachunki dóbr i dzierżaw Wodzickich (25 fasc.),

akta wsi: Kościelnik, Poręby i Prokocimia (33 fasc.), akta rodziny Chełmskich i sprawy sukcesji 1588—1784 r. (32 fasc.), akta rodziny Małachowskich 1647—1797 r. i rachunki gospodarcze (65 fasc.), akta prywatne i sądowe dotyczące wielu znakomitych rodzin polskich oraz Opactwa Mogińskiego i starostw: Przedborskiego i Wąwolnickiego od 1616 r. (30 fasc.), różne akta prywatne i sądowe oraz akta szeregu miast (Kalisza, N. M. Korczyna, Krakowa, Lublina, Oświęcimia, Sącza) i starostw (Wiślickiego i Szydłowieckiego) oraz inwentarze różnych dóbr 1621—1787 r. W sumie ten dział obejmuje 585 fasc., z tego 144 korespondencyj. Liczby dokumentów, z których najstarszy pochodzi z r. 1409, nie da się ściśle określić, gdyż wiele z nich jest oprawnych w fascykuly, a tylko pergaminy i akta królewskie do czasów Batorego posiadają osobne numery.

B. Korespondencje różne, nry 678—734.

C. Zbiór autografów wybitnych osobistości współczesnych, nry 735—741.

D. Korespondencje Wodzickich, w liczbie 9.623 listów, począwszy od Wawrzyńca (zmarł 1696), jego syna Piotra, generała cudzoziemskiego autoramentu, Eljasza, starosty generalnego małopolskiego i jego brata generała Józefa, Stanisława (z XIX w.), Henryka i krewnego tegoż Romana Załuskiego, po którym zostały m. i. 23 listy Zygmunta Krasieńskiego, sporo listów gen. Morawskiego i jego własnych pism i papierów.

E. Osobny dział stanowią wreszcie korespondencje i papiery rodziny Małachowskich, włączone do archiwum ok. r. 1825 a wniesione przez Teklę z Wodzickich Małachowską, ostatnią wojewodzinę krakowską. Dział ten obejmujący 3 szafy, a nry 1—676, zawiera również papiery Chełmskich, Złotnickich, hetmana Gryfa-Branickiego (125 sztuk), bisk. Sołtyka (60 sztuk), marszałka nadw. Jerzego Mniszcha, treści politycznej, pisane do krajczego kor. Adama Małachowskiego (razem 4.211 listów).

6) Zbiory są pomieszczone w 2 salach biblioteki, w pałacu kościelnickim.

7) Istnieją katalogi do wszystkich działów i katalog alfabetyczny.

8) Ze zbiorów może korzystać każdy pracujący naukowo po uprzednim zgłoszeniu się do właścicielki, najlepiej w miesiącach letnich.

12) Obok archiwum istnieje biblioteka, zawierająca prócz cennych druków włoskich i francuskich XVI—XVIII w. również cenne druki polskie oraz rękopisy, ważne zwłaszcza do dziejów XVII w.

KOZIN, pow. Dubno, woj. wołyńskie.

42. * ARCHIWUM HR. TARŃOWSKICH.

Chwałewik o. c.

KÓRNIK, pow. Śrem, woj. poznańskie.

43. 1) DZIAŁ RĘKOPISÓW BIBLIOTEKI KÓRNICKIEJ.

2) Biblioteka Kórnicka, Kórnik, Zamek.

3) Do r. 1924 biblioteka była prywatną własnością Zamoyskich, a przedtem do 1880 r. Działyńskich, obecnie zaś stanowi składową część fundacji „Zakłady Kórnickie” i podlega władzy Kuratorjum, wyznaczonego przez Fundatora.

4) Podwaliny archiwum kórnickiego stworzył w trzecim dziesiątku XIX w. Tytus Działyński, powiększając archiwum rodzinne Działyńskich rękopisami, dotyczącymi historii Polski. Po jego śmierci (1861) kontynuowali tę działalność syn jego Jan Kąty i tegoż spadkobierca Władysław Zamoyski, kupując bądź pojedyncze rękopisy, bądź całe zbiory po zmarłych uczonych i zbieraczach.

5) Dział rękopisów obejmuje prowizorycznie zinwentaryzowane działy: Teologja, nry 1—126; Historia, nry 127—462; Heraldyka, nry 463—476; Literatura, nry 477—755; Prawo, nry 756—904; sygnatury tymczasowe, nry 905—1126; zbiór Podwysockiego, nry 1127—1282; zbiór Malinowskiego, nry 1283—1352; luźne, świeżo zinwentaryzowane nry 1353—1590; dalej: archiwum dywizji polskiej na Wschodzie (5 pudeł), archiwum Leonarda Niedźwieckiego z materiałami do dziejów emigracji (23 pudeł), zbiór rękopisów po Hoene-Wrońskim (16 tek matematycznych, 13 tek filozoficznych, 21 tek pism fizykalnych, 2 teki listów, 13 tek różnych pism, portretów, pamiątek i t. p.), archiwum po Działyńskich (18 pudeł, 200 dyplomów).

Część archiwum Działyńskich (ok. 100 fasc. i kilkanaście pudeł), archiwum Zaremby (6 pudeł, 200 dyplomów od XIII w.) i mapy są jeszcze niezinwentaryzowane.

6) Archiwalja zajmują 2 sale w murowanym i dosyć dobrze zabezpieczonym od pożaru, kradzieży i wilgoci zamku.

7) Istnieje tylko prowizoryczny inwentarz rękopisów, sporządzony w r. 1927 i uzupełniany później. Prace nad naukowym katalogiem już rozpoczęto i w 1930 r. zostanie ogłoszony pierwszy jego zeszyt, obejmujący rękopisy średniowieczne oraz katalog dyplomów. Dawniejsze katalogi: Kętrzyńskiego i Celichowskiego nie przedstawiają obecnie wartości jako źródło informacyjne.

8) Ze zbiorów korzystać mogą pracownicy naukowci bez ograniczeń za pozwoleniem kierownictwa Biblioteki, przez cały rok.

9) Archiwum nie posiada specjalnego budżetu; wydatki na nie stanowią część budżetu Biblioteki, w wysokości zależnej od uznania władz Fundacji i kierownika Biblioteki.

10) Funkcje kierownika spełnia obecnie zastępczo dr. Stan. Bodniak.

11) Osobnych wydawnictw Archiwum nie ma, natomiast Biblioteka jako całość posiada ich cały szereg.

12) Dział rękopisów jest połączony z księgozbiorem, który ma w całości zbiorów bezwzględną przewagę.

Pociecha Wład.: Biblioteka Kórnicka. „Silva rerum“, zesz. 11/12 z 1927 r.

Bodniak Stan.: Biblioteka Kórnicka, Poznań, 1929.

KRAKÓW.

44. * ARCHIWUM KOLEGIATY ŚW. FLORJANA W KRAKOWIE.

45[66]. 1) ARCHIWUM KOŚCIOŁA PARAFJALNEGO N. PANNY MARJI W KRAKOWIE (nazwy urzędowej niema.).

2) Kraków, Plac Marjacki 4.

3) Archiwum jest własnością kościoła Marjackiego, zarządza nim każdorazowy archiprezbiter tegoż kościoła.

4) Zapewne już od w. XIV ważniejsze dokumenty były składane w bibliotece kościoła, której pierwszy inwentarz zachował się z r. 1397, a która w r. 1399 znalazła pomieszczenie w obszernej, specjalnie do tego celu zbudowanej sali. Pieczę nad biblioteką i cennymi utensyljami kościelnymi sprawował zakrystjan, po archiprezbitrze drugi co do znaczenia wśród kleru kościoła. Nie wszystkie jednak akta były

razem zebrane, akta bowiem poszczególnych instytucyj i stowarzyszeń składano osobno, niektóre też z nich dostały się do Archiwum miejskiego. Akta pozostające w kościele spisano po raz pierwszy w r. 1726, nie uporządkowano ich jednak należycie. Dopiero wkrótce po rozbiorach Polski przyłączono do archiwum kościelnego akta instytucyj i bractw, celem łatwiejszej obrony różnych zapisów; w tym celu sporządzono w r. 1801 konsygnacje wszystkich fundacyj kościelnych. Przystępując do uporządkowania spraw majątkowych kościoła sporządzono spisy i ułożono część akt, głównie funduszowych. Dokładniej i z naukowego punktu widzenia rozpoczął porządkować archiwum w r. 1878 Wilh. Gąsiorowski, pracy tej jednak nie ukończył. Ostatecznie z inicjatywy ks. archiprezb. Krzemieńskiego, a z poparciem Grona Konserwatorów Galicji Zach., wykonał tę pracę dr Edmund Długopolski, który ukończył ją w r. 1916.

5) Zbiory archiwum rozpadają się na 3 grupy: dyplomy pergaminowe, akta i księgi.

I. Dyplomów pergaminowych z w. XIV—XIX jest 198, w tem 5 z w. XIV, a 70 z w. XV. Najstarszy pochodzi z r. 1304.

Prócz tego Archiwum aktów dawnych m. Krakowa posiada 73 dyplomy, dotyczące kościoła Marjackiego, w czem 1 z w. XIII (r. 1294), 19 z w. XIV, a 28 z w. XV.

II. Akta w liczbie 121 volum. zawierają: a) akta kościelne ogólne (od XVII w., kopje dokumentów od XIII w.), restauracyj kościoła od XVI w., akta uposażeń archiprezbitra (od XV w.), zakrystjana, kaznodzieji, zgromadzeń księży i bractw kościelnych (przeważnie od XV w.), w końcu akta odnoszące się do funduszów kościelnych i b) akta parafjalne (od 1710 r. z dużemi brakami).

III. Księgi w liczbie 706 obejmują: a) księgi kościelne: wizyty, inwentarze (od XVI w.), kopjarze przywilejów i fundacyj (od XIII w.), konsygnacje sum i rachunki funduszów księży i bractw (głównie z XVIII i XIX w.), rachunki kościelne (głównie z XVIII i XIX w.) i b) księgi parafjalne: metryki chrztów (od XVI w.), małżeństw i zejścia (XIX w.).

Pozatem w Archiwum aktów dawnych m. Krakowa znajdują się 44 księgi i woluminy, dotyczące kościoła Marjackiego, w tem inwentarze, rejestry wydatków i dochodów, księgi bractw (2 ks. z w. XIV).

6) Akta i księgi kościoła Marjackiego przechowywane są w 4 szafach, w domu archiprezbitera. Nie są one dostatecznie zabezpieczone.

7) Katalog Archiwum kościoła N. P. Marji w Krakowie wydał dr. Edmund Długopolski (Teki Grona Konserwatorów Galicji Zach. Tom VI, Kraków 1916).

8) Zbiory nie są dostępne, choć korzystać z nich można za zezwoleniem ks. archiprezbitera.

10) Zawiaduje archiwum archiprezbiter kościoła, obecnie ks. infułat dr Józef Kulinowski.

11) Dokumenty oryginalne i kopje z w. XIV i część z w. XV zostały wydane przez prof. Piekosińskiego w Kodeksie dypl. m. Krakowa i Kodeksie Katedry krakowskiej.

12) Przy archiwum żadnej biblioteki ani muzeum nie ma.

46[67]. 1) ARCHIWUM KURJI KSIĄŻĘCO-METROPOLITALNEJ W KRAKOWIE.

2) Kraków, ul. Franciszkańska 3. Pałac Arcybiskupi.

3) Książę Metropolita Krakowski.

4) Najdawniejsze akta archiwum sięgają XV w., dawniejsze są w Archiwum Kapitułnem.

5) Archiwum obejmuje ok. 500 ksiąg i z górą 1000 nieoprawnych fascykułów. Główne działy: akta episcopalia, akta officialia, akta actorum, akta gratiosa, akta ordinationum, akta klasztorów męskich i żeńskich, akta parafij, akta fundacyj i legatów, inwentarze, akta nowsze zróżniczkowane według spraw, np.: akta dispens, konwersyj, metrykalne i t. p., dokumenty poprawne w kilkunastu księgach i kilkanaście map i planów dawniejszych.

6) Pomieszczenie zbiorów bezpieczne, ale nadzwyczaj ciasne, co utrudnia niemal całkowicie korzystanie z archiwum.

7) Są katalogi do Acta episcopalia i Acta officialia, nowsze zaś akta nie są skatalogowane.

8) Korzystać można po otrzymaniu przychylniej odpowiedzi na wniesione podanie, w lecie, w soboty od 10 do 13 godz., pozwala zaś na korzystanie Książę Metropolita Krakowski.

10) Zawiaduje archiwum Kanclerz Kurji Metropolitalnej ks. A. Obrubański.

12) Archiwum stanowi odrębną jednostkę.

- 47[68]. 1) BIBLIOTEKA I ARCHIWUM KLASZTORU OO. AUGUSTJANÓW.
2) Kraków, ul. Augustjańska 7.
3) Przeor klasztoru.
4) Założone niedługo po wybudowaniu klasztoru przez Kazimierza Wielkiego w 1342 r. Zbiory dzieliły losy klasztoru i kościoła Św. Katarzyny, wskutek czego bardzo wiele ucierpiały od pożarów w latach: 1556, 1604, 1658 i 1786.
5) Archiwum obejmuje bulle, przywileje, dokumenty fundacyjne, zapisy i legaty, bądź w oryginałach, bądź w uwierzytelnionych odpisach, od czasów najdawniejszych, t. j. od XIII w., oraz różne akta dotyczące klasztoru. Ogółem zawiera ok. 80 dokumentów i ok. 40 ksiąg, częściowo oprawnych (14 fasc.).
6) Zbiory archiwalne mieszczą się w dobrze zabezpieczonej od ognia, wilgoci i kradzieży bibliotece, a cenniejsze dokumenty w żelaznej skrzyni.
7) Zbiory biblioteczne i archiwalne posiadają niezupełne i niedokładne inwentarze i katalogi, których kilka spisali w XVIII i XIX w. członkowie klasztoru.
8) Korzystać może każdy pracujący naukowo po należytem wylegitymowaniu się, za pozwoleniem przeora klasztoru w umówionym czasie.
9) W r. 1927 — ok. 300 zł.
10) Kierownikiem archiwum jest każdorazowy przeor, obecnie ks. Andrzej Styła.
12) Archiwum jest połączone z wielką i cenną biblioteką, obejmującą ok. 15.000 tomów, głównie z XVI w. Inkunabułów jest ok. 200, rękopisów z XIV, XV i późniejszych stuleci ponad 200.
- 48[209]. 1) ARCHIWUM RODZINNE KS. DRUCKICH-LUBECKICH.
2) W depozycie w Muzeum XX. Czartoryskich w Krakowie.
3) Właścicielka zbiorów: ks. Marja Drucka-Lubecka w Szczuczynie, pow. Lida, woj. nowogródzkie.
4) Archiwum powstało ze zbiorów rodzinnych i majątkowych prawdopodobnie już w XVI w., a powiększyło się wydatnie w czasach działalności ministra skarbu Królestwa Polskiego Ksawerego ks. Druc-

kiego-Lubeckiego (1778 — 1846). Z pocz. XX w. zbiory zostały wypożyczone do Krakowa prof. Stan. Smolce, autorowi licznych prac o Lubeckim i wydawcy jego korespondencji z ministrami: Ign. Sobolewskim i Stan. Grabowskim. Smolka uporządkował w r. 1905 archiwalja, które jak się zdaje, pozostały od tego czasu w depozycie Muzeum XX. Czarotoryskich, którego Smolka był dyrektorem. To uchroniło je od zagłady w czasie wojny światowej i wojny z bolszewikami.

5) Zbiory są zgrubsza uporządkowane i rozsegregowane na 5 działów. Poszczególne akta, listy i pisma są rozdzielone według zakresu rzeczowego i złożone w 86 teczkach, obejmujących po kilkanaście, kilkadziesiąt lub nawet kilkaset pojedynczych akt, listów lub pism. Ważniejsze z pośród nich, dotyczące przede wszystkim działalności publicznej Ksawerego Lubeckiego, zostały zupełnie uporządkowane i ułożone wewnątrz tek, inne zaś tylko prowizorycznie i te wymagają dalszego uporządkowania. Oprócz tek znajdują się w archiwum jeszcze 3 księgi, z których dwie są kopjarjuszami korespondencji ministra ze Stan. Grabowskim. Poszczególne działy są oznaczone dużymi literami alfabetu i obejmują następujące archiwalja:

Dział A — zawiera akta dotyczące publicznej działalności Ksawerego Druckiego-Lubeckiego z lat 1802 — 1846, jako członka Komisji Likwidacyjnej (1815 — 1821), jako ministra Królestwa Kongresowego (1821—1830) i członka Rady Państwa (1831—1846). Są to zatem korespondencje, różne projekty, papiery dotyczące gospodarki w Królestwie Kongresowym, akta różnych misyj i układów gospodarczych z Rosją i innemi państwami w oryginałach, bruljonach i kopjach, wypełniających razem 55 tek i ksiąg, z których 5 zawiera tylko druki urzędowe, a jedna nabytki z r. 1905 (są to różne autografy z lat 1820 — 29).

Dział B — obejmuje 10 tek akt, dotyczących różnych spraw prawno-prywatnych, majątkowych i gospodarczych dóbr książąt Druckich-Lubeckich, starostw Sejny i Wiżajny, wojewody Chomińskiego, starościny Scypionowej i in. z lat 1696—1847.

Dział C — obejmuje 7 tek różnych akt prywatnych z lat 1537—1810, głównie dokumenty majątkowe Szczuczyna i innych osad, oraz akta osobiste książąt Druckich-Lubeckich i korespondencję podstolego litewskiego Scypiona z lat 1783—87 (w 2 tekach).

Dział D — obejmuje 7 tek z korespondencją prywatną Ksawerego

Druckiego-Lubeckiego z lat 1792 — 1846 (6 tek) i pamiątkami rodzinnymi z lat 1787—1847 (1 teka).

Dział E — obejmuje 9 tek materiałów dotyczących obcych spraw i rodzin z lat 1550—1840, a więc „masy Radziwiłłowskiej“ (4 teki), różnych spraw Tyszkiewiczów, Świsłoczy i in.

Oprócz tego należą do zbiorów jeszcze 3 teki, z których jedna obejmuje fotografie portretów, pałacu w Szczuczynie i t. p., a dwie inne zawierają różne notaty prof. Smolki do jego prac o Lubeckim i materiały do zamierzonego wydawnictwa: „Z papierów Lubeckiego“.

6) Pomieszczenie zbiorów w Bibliotece Czartoryskich zupełnie bezpieczne.

7) Katalogów brak.

8) Zbiory są dostępne tylko za specjalnem zezwoleniem dyirekcji Muzeum XX. Czartoryskich z powodu ich niezupełnego uporządkowania.

11) „Korespondencja Lubeckiego z ministrami, sekretarzami Stanu Ignacym Sobolewskim i Stan. Grabowskim“ wydał Stan. Smolka. (4 tomy. Kraków, 1909).

49. 1) ARCHIWUM ZWIĄZKU RODZINY NOWINA-KONOPKÓW.

2) Kraków, ul. Krupnicza 9.

3) Władze Związku.

4 i 5) Archiwum znajduje się obecnie w stadium tworzenia się. Obejmuje dawne dokumenty i dużą liczbę starych rejestrów gospodarczych, przedewszystkiem dóbr: Mogilan i Modlnicy, oraz nowsze akta rodzinne, razem ok. 2.000 akt.

6) Zbiory są pomieszczone w mieszkaniu prywatnem.

8) Korzystać ze zbiorów można po zgłoszeniu się u członka Związku Adama Konopki, codziennie przed południem.

10) Za archiwum odpowiedzialny jest członek Związku Adam Konopka.

12) Przy archiwum znajduje się biblioteka.

50[79]. 1) Część ARCHIWUM KRÓLA STANISŁAWA AUGUSTA PRZY BIBLIOTECIE POPIELÓW (nazwy oficjalnej nie posiadało i nie posiada).

2) Kraków, ul. Basztowa 3, 1 p.

3) Właścicielka: Marja z hr. Zamoyskich Popielowa.

4) Tę część swego archiwum Stanisław August oddał przed wyjazdem do Grodna w 1795 Marcinowi Badeniemu, naonczas szambelanowi królewskiemu, dziedzicowi Bejsc (Kieleckie), dokąd też zbiory owe zostały przewiezione z końcem XVIII w. Po Badenich zbiory przeszły drogą spadku do Pawła Popiela, który przewiózł je do Krakowa, przyczem jak się zdaje, pewna część zbiorów pozostała w Bejskach, w posiadaniu Byszewskich. W lutym 1930 r. archiwum zostało sprzedane Rządowi polskiemu i w kwietniu tegoż roku zostanie wcielone do zbiorów Archiwum Głównego w Warszawie.

5) Zbiory obejmują: a) dyplomy pergaminowe w liczbie 38, b) rękopisy i faskykuły w liczbie ok. 450 i c) mapy w liczbie 87.

a) Dyplomy perg. nie należą właściwie do archiwum Stanisława Augusta, a dotyczą wszystkie klucza bejskiego, choć kilka z nich pochodzi z Archiwum koronnego, a to dlatego, że Bejsce były dawniej królewszczyną. Dyplomy pochodzą z lat 1370—1525, w szczególności zaś: 4 z w. XIV, 11 z pierwszej i 10 z drugiej połowy w. XV, oraz 13 z w. XVI.

b) Wśród rękopisów można wyróżnić następujące główne grupy:

I. Akta Departamentu Spraw Cudzoziemskich Rady Nieustającej oraz korespondencję królewską, dotyczącą spraw polityki zagranicznej. Mamy tu zatem akta dotyczące stosunków dyplomatycznych Polski z państwami europejskimi z lat 1764 — 1793, korespondencje posłów polskich przy obcych dworach, zwłaszcza Debolego, Zabłockiego, Woyny, Pichelsteina, Henniga, Zawiszy i in., sumarjusz korespondencyj politycznych i akt, wpływających do kancelarii Departamentu Spraw Cudzoziemskich, protokoły i akta dotyczące delimitacyj z państwami ościennymi z lat 1768 — 1793, część archiwum kanclerskiego 1775—1782 i in.

II. Akta, dotyczące spraw wewnętrznych państwa z czasów Stanisława Augusta, np.: akta sejmowe i sejmikowe z lat 1764 — 1793, akta Rady Nieustającej, Trybunałów: piotrkowskiego i lubelskiego z lat 1779 — 1781, Komisji Edukacyjnej, Korpusu Kadetów, wreszcie akta dotyczące artylerji kor. i twierdz, miscellanea oeconomica, iuridica i t.p.

III. Między aktami gabinetu i dworu królewskiego spotykamy: korespondencję polityczną króla z Dzieduszyckim, Hussarzewskim,

Ogrodzkim i Ogińskim, a nadto znaczną korespondencję prywatną króla, m. i. korespondencję Stanisława Augusta z lat 1743 — 1763 i korespondencję z Brühlem, akta dotyczące archiwum królewskiego i zbiorów kartograficznych, jak szereg sumariuszy i wykazów, wreszcie rachunki, listy i raporty archiwisty królewskiego Friesego (1787—1789), szereg fascykułów akt, dotyczących wydatków i dochodów dworu królewskiego i t. d.

IV. Na ten dział składają się rachunki żup wielickich z lat 1498—1545, lustracje i rachunki wielkorządców krakowskich i ekonomji niepołomickiej od pocz. XVI do XVIII w.

V. Odrębną od wyżej wymienionych papierów jednostkę tworzy fascykuł akt dotyczących dziejów Sinigaglii we Włoszech w XIV (od 1356 r.)—XV w., zakupiony przez Pawła Popiela.

c) Zbiór kartograficzny obejmuje 4 teki map, przeważnie wierzytelnych kopij, które pozostają w ścisłym związku z materiałami rękopiśmiennymi, gdyż są to wszystko mapy delimitacyjne, albo w ścisłym związku z delimitacją stojące. Są to mapy z czasów Stanisława Augusta, głównie do granic pierwszego rozbioru. 32 mapy odnoszą się do demarkacji polsko-austriackiej, 12 do pruskiej, a 43 do rosyjskiej.

6) Zbiory mieszczą się w szafach, w osobnym pokoju mieszkania właścicielki wraz z biblioteką, dosyć dobrze zabezpieczone.

7) Zbiory inwentaryzowano kilkakrotnie. Poraz pierwszy pod koniec XVIII w., po ich wywiezieniu do Bejsc, poraz drugi w Krakowie z początkiem drugiej połowy ub. stulecia, ostatnio w r. 1929. Akta zostały uporządkowane przeważnie przez Friesego, archiwistę Stanisława Augusta, te zaś, których on nie uporządkował i nie opisał, pozostały nadal nieułożone. Takich jest stosunkowo niewiele.

8) Zbiory były dotychczas z braku odpowiedniej pracowni i nadzoru naukowego zupełnie niedostępne. Zob. punkt 4).

12) Przy archiwum znajduje się niewielka, ale cenna biblioteka (do 2.000 tomów), zebrana głównie przez Pawła Popiela, profesora prawa Szkoły Głównej w Warszawie. Włączono do niej szereg książek z biblioteki Stanisława Augusta, objętych inwentarzem bejskim.

KROSNO, woj. lwowskie.

- 52[84]. 1) ARCHIWUM MIASTA KROSNA.
2) Magistrat w Krośnie, Rynek.
3) Burmistrz miasta.

4) Początki archiwum sięgają XIV w., wiele jednak akt przepadło wśród pożarów, wojen i przenosin archiwum. W obecnym pomieszczeniu znajduje się ono od 1853 r. Około r. 1870 Wolański drukował niektóre dokumenty w dodatku do *Gazety Lwowskiej* i wtedy uszkodzono chemicznie kilka dokumentów pergaminowych. Następnie Liske ogłosił w r. 1872 w III i IV tomie „Aktów Grodzkich i Ziemskich“ około 20 ważniejszych dokumentów z archiwum. Po r. 1895 pracował nad uporządkowaniem archiwum miejscowy lekarz ś. p. dr. Aleksander Kocaj. W r. 1927 przybyła do zbiorów skrzynka cechu krawieckiego wraz z całą zawartością archiwalną.

5) Zbiory obejmują: 53 dokumenty królewskie, przeważnie przywileje dla miasta i cechów, w tem jeden z r. 1399, 3 z w. XV, 27 z w. XVI, 19 z w. XVII, a 2 z w. XVIII; dalej konwolut z różnemi przywilejami i aktami prywatnemi, 22 księgi miejskie, w tem 13 tomów z *acta bannitalia* z lat 1512—1762, 6 tomów z *acta consularia* z lat 1538—1755 i 3 tomy z *acta advocatitalia* z lat 1680—1755, wszystkie jednak z przerwami chronologicznemi. Oprócz tego znajduje się w archiwum kilkadziesiąt dokumentów papierowych królów elekcyjnych i kilkadziesiąt luźnych kopij, resztki (7 kart) kopjarjusza z XV w. i drugiego z XVI—XVIII w., resztki księgi miejskiej: „*Literarum ortus legitimi recognitiones*“ z lat 1540—53 i sztych Krosna z pocz. XVII w. z dzieła Brauna: „*Civitates orbis terrarum*“.

Skrzynka cechu krawieckiego zawiera 2 dokumenty pergaminowe z 1534 i 1607 r., papierowy współczesny odpis przywileju cechowego z 1593 r. i 3 księgi cechowe z XVI—XVIII w. oraz pieczęć i metalowe godło cechu z r. 1797.

6) Księgi miejskie mieszczą się w szafie drewnianej, w kancelarji na I piętrze, tamże w osobnem pudle drewnianem przywileje i akta oraz osobna skrzynka cechowa.

Zabezpieczenie od wilgoci i kradzieży dobre, na wypadek zaś pożaru można łatwo zbiory wynieść.

7) Istnieje tylko inwentarz przywilejów z r. 1853.

8) Korzystać może każdy pracujący naukowo za zezwoleniem burmistrza, w godz. 8—13 i 16—18.

10) Bezpośrednio opiekuje się archiwum prof. gimn. Edmund Pudelko.

12) Archiwum stanowi jednostkę samoistną.

53. † ARCHIWUM KONWENTU OO. FRANCISZKANÓW, ongiś bardzo bogate, zostało wywiezione przed wojną do Konwentu lwowskiego przez śp. O. Alojzego Karwackiego, który zajmował się porządkowaniem i opracowywaniem archiwów franciszkańskich tej prowincji. Zebrane przezeń materiały dopomogły miejscowemu nauczycielowi ś. p. Wład. Leonowi Antoniewiczowi do napisania monografii p. t. „Klasztor Franciszkanów w Krośnie“ (Lwów 1910).

KRYSTYNOPOL, pow. Sokal, woj. lwowskie.

54. † ARCHIWUM KLASZTORU OO. BERNARDYNÓW według informacji przeora klasztoru nie istnieje, jest tylko mała biblioteka kaznodziejska.
Chwałewik o. c.

LESKO, pow. Lisko, woj. lwowskie.

55. 1) ARCHIWUM ZAMKU LESKIEGO.
2) Biblioteka Zamku Lesko.
3) Właściciel: August hr. Krasicki.
4) Archiwum powstało z chwilą przejścia zamku leskiego w posiadanie rodziny Krasickich przez małżeństwo Julji Mnischówny z Ksawerym Krasickim na przełomie w. XVIII i XIX. Po dawnych właścicielach Leska: Kmitach, Stadnickich, Ossolińskich i Mnischach pozostało niewiele, dawniejsze bowiem archiwalja zaginęły zapewne w czasie pożarów zamku w XVIII w. oraz przewożenia ich do Preszowa w 1769 r. Zachowało się tylko parę szczegółowych inwentarzy zamku i klucza leskiego z XVIII w., kilkanaście dokumentów majątkowych z drugiej połowy XVIII w. i odpisy kilku akt, dotyczących miasta Leska. W ciągu XIX w. archiwum zamkowe wzrasta szybko dzięki przybywaniu bieżącego materiału, przeważnie korespondencji rodzinnej Krasickich. Na zamku leskim znajduje się od r. 1835—40, dawniej

bowiem właściciele Leska mieszkali w Bachórcu lub w Dubiecku. Zbiory archiwum kilkakrotnie były znacznie powiększane, w skład jego weszło bowiem kilkadziesiąt fascykułów i woluminów ze Stratyna, zawierających dokumenty, dotyczące tego majątku i jego dawniejszych właścicieli: Siłnickich, Bekierskich i Bielskich; dalej dwadzieścia kilka fascykułów dotyczących dóbr Anieli Brzostowskiej, żony Edm. Krasickiego, oraz liczne rękopisy, pamiątniki, notatki numizmatyczne i historyczne Ign. Krasickiego, bratanka biskupa warmińskiego. Najbardziej zaś zwiększyły się zbiory archiwum przez włączenie doń w 1900 r. zgórą 200 fasc., pochodzących z Dubiecka, dawnej posiadłości rodzinnej. Stanowią one właściwe archiwum rodziny hr. Krasickich. W Dubiecku pozostała tylko stosunkowo niewielka część tego zbioru. Zbiory są stale w miarę możliwości powiększane.

5) Zbiory dzielą się dotychczas na następujące działy: a) dokumenty majątkowe, b) księgi gospodarcze, rachunki i t.p., c) inwentarze i lustracje, d) sumariusze archiwalne, e) dokumenty rodzinne, f) korespondencje, g) rękopisy Ign. Krasickiego ze Stratyna i k) miscellanea. Ogółem obejmują one ok. 13.000 dokumentów, 68 ksiąg i 430 fasc., przytem trzeba dodać, że cyfry te są z powodu nieukończenia inwentarza podane w przybliżeniu.

6) Zbiory mieszczą się w zamku leskim, częściowo odrestaurowanym.

7) Od r. 1928 prowadzi dr Jadwiga hr. Krasicka prace nad uporządkowaniem i zinwentaryzowaniem archiwum. W najbliższym czasie ma być wykończony rzeczowy katalog i inwentarz, obejmujący ok. 430 pozycji.

8) Ze zbiorów mogą korzystać pracujący naukowo, za zezwoleniem właściciela, w czasie od 15 lipca do 15 sierpnia każdego roku.

9) Archiwum nie posiada stałego budżetu.

12) Jest połączone z Biblioteką Zamku Leskiego.

LESZNO, woj. poznańskie.

56[89]. 1) ARCHIWUM EWANG.-REFORM. KOŚCIOŁA Ś. JANA (ARCHIV DER EVANG.-REFORMIERTEN JOHANNIS KIRCHE IN LESZNO) (*uzup.*).

2) Leszno, Ewang.-reform. Kościół Ś. Jana, ul. Komenjusza 26.

3) Prezbiterjum ew.-reform. kościoła Ś. Jana.

- 4) Dokładna data nieznana, gmina kościelna powstała ok. r. 1550.
- 5) Archiwum obejmuje materiały do historii gminy kościelnej i kościoła Braci Czeskich w Polsce, razem ok. 20 woluminów i 100 fasc. akt.
- 6) Zbiory są zabezpieczone przed pożarem; mieszczą się w budynku kościelnym razem z biblioteką.
- 7) Istnieje tylko częściowy spis obecnej zawartości zbiorów.
- 8) Można z nich korzystać za zezwoleniem proboszcza lub prezbi-terjum, za uprzednim porozumieniem się.
- 10) Zarządza archiwum pastor D. Bickerich.
- 12) Archiwum jest związane z biblioteką tejże gminy kościelnej, obejmującą około 2.000 tomów.

LEWKÓW, pow. Ostrów, woj. poznańskie.

57. 1) ARCHIWUM RODZINNE LIPE-LIPSKICH W LEWKOWIE.
- 2) Lewków, poczta Czekanów.
- 3) Właściciel Lewkowa Wojc. Lipski.
- 4) Archiwum założono przypuszczalnie w 1850 r.
- 5) Zbiory obejmują głównie korespondencje, dotyczące lat 1830 i 1848, razem ok. 5.000 akt, oraz ok. 1.000 map i planów.
- 6) Mieszczą się one w dwu ubikacjach oficyny pałacowej; zabez-pieczone są od wilgoci.
- 7) Zbiory nie są ani uporządkowane, ani skatalogowane.
- 8) Korzystać z nich można po uzyskaniu zezwolenia właściciela.
- 12) Archiwum jest połączone z większą odeń i skatalogowaną biblioteką.

LEŻAJSK. pow. Łańcut, woj. lwowskie.

58. ARCHIWUM KONWENTU OO. BERNARDYNÓW. Konwent nie posiada odrębnego i uporządkowanego archiwum. Cenniejsze rękopisy zabrali jakoby nieprawnie z biblioteki klasztornej agenci książąt Czartoryskich w latach 1870—75. Co do wartości naukowej pozostałej reszty istnieją sprzeczne zdania, choć, jak się zdaje, archiwalja te są wartościowe, ale nieuporządkowane i niedostępne.

LIMANOWA, woj. krakowskie.

59. †† ARCHIWUM MIEJSKIE według odpowiedzi burmistrza miasta nie istnieje.

Chwalewik o. c.

Kwart. hist. XLII, 1928, str. 94.

LISKO, woj. łwowskie.

60. †† ARCHIWUM MIEJSKIE według odpowiedzi burmistrza miasta nie istnieje.

Kwart. hist. XLII, 1928, str. 94.

LUBIŃ, pow. Kościan, woj. poznańskie.

61. * ARCHIWUM OO. BENEDYKTYNÓW przy Bibliotece Wiedzy Religijnej ¹⁾.

LUBLIN.

- 62[94]. 1) ARCHIWUM KAPITUŁY KATEDRALNEJ LUBELSKIEJ (*uzup.*).

2) Lublin, ul. Królewska 10.

3) Prokurator Kapituły.

4) Archiwum zostało założone około połowy w. XV staraniem Kapituły Chełmskiej. Przywiezione zostało później z Chełma do Hrubieszowa, stąd do Krasnegostawu, a wreszcie w r. 1807 do Lublina, gdzie się wzbogaciło zbiorami archiwum Kolegjały Ś. Michała w Lublinie.

5) Archiwum zawiera: a) 83 dokumenty pergaminowe (najstarszy z r. 1419), b) 61 ksiąg oprawnych, obejmujących protokoły posiedzeń kapituły chełmskiej, lubelskiej i Ś. Michała od r. 1620, wizyty kanońskie i t. p., c) 76 tomów akt zszytych, z których każdy wolumen dotyczy osobnej sprawy (np. sprawa odnowienia katedry, sprawa domów kapitułnych z planami i t. p.), d) 37 tek z aktami luźnymi od r. 1400 do czasów najnowszych.

6) Zbiory są pomieszczone w 2 szafach, w suchym i bezpiecznym lokalu, na trzecim piętrze kamienicy kapitułnej.

¹⁾ Ob. niżej „Biblioteki“.

7) W r. 1920 ks. bisk. Adolf Jełowicki ułożył katalog, w którym pergaminy są opisane szczegółowo, księgi oprawne i akta zszyte są oznaczone tylko tytułami, a akta luźne mają sporządzone rejestry.

8) Archiwum jest niedostępne z powodu braku stosownego pomieszczenia i nadzoru.

9, 10 i 11) Archiwum nie posiada ani budżetu, ani kierownika i wydawnictw.

12) Przy archiwum znajduje się mała i nie posiadająca żadnego znaczenia biblioteka kapitulna.

63[95]. 1) ARCHIWUM KURJI BISKUPIEJ LUBELSKIEJ.

2) Lublin, ul. Zamojska 2.

3) Biskup lubelski.

4) Archiwum założone około połowy w. XV przechodziło razem z diecezją wszystkie jej zmiany. Po przekształceniu diecezji chełmskiej na chełmsko-lubelską, a wreszcie lubelską dołączyło się doń archiwum Oficjalatu lubelskiego, należącego dawniej do diec. krakowskiej.

5) Zbiory obejmują akta dawne z lat 1424—1796, nowsze z lat 1796—1868 i najnowsze z lat późniejszych. Są to akta konsystorskie: lubelskie, krasnostawskie, łukowskie i zamojskie, wizyty pasterskie, dekrety i księgi sądowe, w księgach oprawnych, foljałach i pojedynczych aktach, których liczby ani dokładnie, ani w przybliżeniu podać nie można.

6) Pomieszczenie zbiorów jest suche i bezpieczne, jednak zbyt szczupłe, stąd nieporządek.

8) Zbiory są niedostępne z braku miejsca, katalogu i opieki.

10) Kierownikiem jest Kanclerz Kurji, który ma do pomocy archiwistę.

12) Przy archiwum istnieje mała biblioteczka podręczna.

64. 1) ARCHIWUM ŁANOWIECKIE RODZINY BOŻEŃCÓW-JEŁOWICKICH.

2) Lublin, ul. Królewska 10.

3) Zawiaduje nim ks. bisk. Adolf Jełowicki.

4) Założone w Łanowcach koło Krzemieńca w pocz. XVII w., dotrwało tam do r. 1864, w którym rząd rosyjski kazał rodzinie sprzedać ten majątek. W r. 1900 dostało się do rąk ks. bisk. A. Jełowickiego, który wzbogacił je aktami rodzinnymi z różnych archi-

wów i z kwerend w archiwach państwowych: w Warszawie, Lwowie, Kijowie, Moskwie, Wilnie i Lublinie.

5) Zbiory obejmują 9.350 akt w 44 tekach, od r. 1444 do naszych czasów, podzielonych na działy: listów, testamentów, procesów, wspomnień i t. p., z których część jest oryginałami, a część w odpisach.

6) Archiwum mieści się w suchym, sklepionym pokoju.

7) Katalog wszystkich aktów został sporządzony przez ks. bisk. Jełowickiego.

8) Korzystać można po uzyskaniu zezwolenia ks. Biskupa.

12) Przy archiwum istnieje biblioteka heraldyczno-genealogiczna.

LWÓW.

65[104]. ZAKŁAD NARODOWY im. OSSOLIŃSKICH WE LWOWIE. Oddział rękopisów (*uzup.*).

5) Od r. 1927 przybyło do zbiorów: a) archiwum Mukosiejowoberehskie Zygmunta Luba-Radziwińskiego, legowane w r. 1918, oddane w r. 1929; b) papiery Andrzeja hr. Zamoyskiego (№ 5700–5705), dar Andrzeja ks. Lubomirskiego; c) fragment archiwum Józefa ks. Poniatowskiego (akta spadkowe po Stanisławie Augustie w 10 wolum.), dar Adama Głazewskiego; d) papiery Henryka Schmitta, dar Karola Kucharskiego; e) archiwum Borchów z Warklan (Inflanty), obejmujące akta z XVIII i XIX w., dar Kazimierza Brokła.

Tyszkowski K.: Zbiór rękopisów Wiktora Gomulickiego w Biblj. Zakładu Nar. im. Ossolińskich. Lwów 1925. Odb. z „Kwartalnika Historycznego“.

Tyszkowski K.: Biblioteka Chrzanowskich w Morocynie. Kraków 1925. Odb. z „Silva Rerum“.

Żebrowska Z.: Wiadomość o rękopisach Fryderyka Skarbka. Lwów 1927. Odb. z „Rocznika Zakładu Nar. im. Ossolińskich“ Tom. I-II.

Gębarowicz M.: Katalog rękopisów Biblioteki im. Gwałberta Pawlikowskiego. „Rocznik Zakładu Nar. im. Ossolińskich“. Tom III.

66.

1) ARCHIWUM NARODOWEGO MUZEUM UKRAIŃSKIEGO.

2) Lwów, ul. Mochnackiego 42.

3) Kuratorjum naukowej fundacji Metropolity A. Szeptyckiego „Nacjonalnyj Muzej u Lwowi“.

4) Założone w r. 1905.

5) Zbiory obejmują: Archiwum grecko-katol. Metropolitalnej Kapituły we Lwowie do 1772 r., stare metryki cerkiewne i rozporządzenia władz z XVII—XVIII w., akta kozackie z XVII w., archiwum Szeptyckich z XVIII w.

Liczba dokumentów, z wyłączeniem archiwum Szeptyckich, wynosi ok. 8.000, ksiąg i fascykułów ok. 500, map i planów ok. 350.

6) Pomieszczenie zbiorów jest zupełnie bezpieczne.

7) Skatalogowano 6.000 nrów, pozatem istnieje repertorium 15-tu tomów wizytacyj generalnych cerkwi z lat 1720—1780 i osób w nich wymienionych.

8) Korzystać ze zbiorów może każdy badacz za zezwoleniem Dyrekcji Muzeum, codziennie w godz. 9—14, z wyjątkiem niedziel i świąt, lipca i sierpnia.

9) Budżet archiwum mieści się w budżecie ogólnym fundacji.

10) Kustosz: dr Hilarjon Swiencickij.

11) Wydawnictwa archiwum są przewidziane w planie ogólnowo-
wydawniczym fundacji.

12) Archiwum jest połączone z biblioteką i muzeum, które mają w całości zbioru przewagę.

67. 1) ARCHIWUM GRECKO-KAT. SEMINARJUM DUCHOWNEGO we LWOWIE.
2) Lwów, ul. Kopernika 36.
3) Rektorat grecko-kat. Seminarjum Duch. we Lwowie.
4) Założone w r. 1783.
5) Obejmuje liczne a nieuporządkowane akta od r. 1763, zniszczone częściowo w czasie wojny.
6) W budynku Seminarjum Duch.
8) Na korzystanie zezwala Rektorat, który również zarządza archiwum.

- 68[111] 1) ARCHIWUM KONWENTU (KLASZTORU) OO. DOMINIKANÓW
WE LWOWIE.
2) Klasztor OO. Dominikanów we Lwowie, plac Dominikański 2.
3) Przeor Konwentu.
4) Data założenia archiwum jest niepewna, historia zaś nieznana.
5) Żadnych danych o zawartości archiwum podać obecnie nie można z powodu rekonstrukcji lokalu i nowej inwentaryzacji zbiorów.

- 6) Obecne pomieszczenie i bezpieczeństwo zbiorów nienadzwyczajne, lecz w krótkim czasie ulegnie zupełnej zmianie na lepsze.
 - 7) Istnieje katalog Domicjana Mieczkowskiego z 1871 r.
 - 8) Obecnie zbiory są zupełnie niedostępne.
 - 10) Kierownikiem archiwum jest obecnie O. Fabjan Madura.
 - 11) Opracowuje się wydawnictwo archiwum.
 - 12) Archiwum stanowi samoistną jednostkę i znajduje się w oddzielnym od biblioteki lokalu.
69. ARCHIWUM KONWENTU OO. FRANCISZKANÓW WE LWOWIE według informacji bibliotekarza Konwentu nie istnieje. Natomiast przewieziono tu z Krosna (p. w. nr. 53) dokumenty dotyczące zarządu prowincji.
- 70[108]. † ARCHIWUM GRECKO-KATOLICKIEJ KURJI METROPOLITALNEJ według odpowiedzi wikariusza generalnego Kurji nie istnieje. Kurja posiada podobno jedynie registraturę potrzebną do wewnętrznego użytku.
71. 1) BIBLIOTEKA FUNDACJI WIKTORA HR. BAWOROWSKIEGO ¹⁾. Dział rękopisów.
- 2) Lwów, ul. Ujejskiego 2:
- 3) Administracja finansowa spoczywa obecnie w ręku Tymczasowego Wydziału Samorządowego w likwidacji, dawniej należała do Wydziału Krajowego Galicji przy współudziale Kuratorjum Fundacji.
- 4) Do śmierci Fundatora (1894 r.) biblioteka była jego prywatną własnością. Oddana została do użytku publicznego w r. 1899, równocześnie z rozpoczęciem jej katalogowania i inwentaryzowania pod kierunkiem dyrektora dra Józefa Korzeniowskiego. Porządkowanie zbiorów postępowało równolegle z ich pomnażaniem zarówno w dziale druków, jak i rękopisów.
- 5) Dział rękopiśmienny obejmuje 1246 zinwentaryzowanych i częściowo skatalogowanych rękopisów oraz dużą liczbę akt historycznych, heraldycznych, sądowych i gospodarczych, dotyczących głównie ziem, rodzin i majątków podolskich, ponadto 124 dyplomy.
- 6) Zbiory mieszczą się we własnym, specjalnie do tego celu przygotowanym gmachu.

¹⁾ Por. t. VII „Nauki Polskiej“, str. 184.

7) Istnieje inwentarz i częściowy katalog rękopisów, opracowany kolejno przez: Edm. Naganowskiego, dra Rudolfa Kotulę i dra Annę Jędrzejowską, oraz katalog dyplomów Tadeusza Urbańskiego.

8) Ze zbiorów może korzystać każdy pracujący naukowo, codziennie z wyjątkiem sobót i świąt, w godz. 16–20; w sierpniu przerwa wakacyjna.

9) Budżet biblioteki wynosił w r. 1927 — 37.646 zł.

10) Dyrektor biblioteki: dr. Rudolf Kotula.

12) Zbiór rękopisów tworzy integralną część całości zbiorów, wśród których bezwzględną przewagę ma biblioteka.

Kotula Rudolf: Biblioteka Wiktora hr. Baworowskiego we Lwowie. Lwów 1926.

72[113]. 1) BIBLIOTEKA ALEKSANDRA CZOŁOWSKIEGO. Zbiory archiwalne.

2) Lwów, ul. Wronowskich 7, I piętro.

3) Właściciel.

4) Archiwalja były zbierane przez właściciela w ciągu lat 40-tu, bądź dzięki ocaleniu w r. 1897 akt z papierni w Fujnie pod Żółkwią, wyszkartowanych z sądów i urzędów administracyjnych i oddanych na zniszczenie przez rząd austriacki, bądź dzięki nabywaniu archiwaljów w handlach makulaturą i starymi papierami, u antykwarzy i prywatnych posiadaczy, a zwłaszcza dzięki zakupieniu szeregu archiwów różnych rodzin, jak: Mniszców, Woroniczów, Działyńskich i innych.

5) Dział archiwaljów tworzą: dokumenty, rękopisy, akta i listy, zawierające ważne materiały do historii gospodarczej, kultury, rodzin szlacheckich i do krajoznawstwa, zwłaszcza Rusi Czerwonej, Podola, Wołynia, Ukrainy i b. Galicji. Wszystkie te akta są uporządkowane i dzielą się na:

a) dokumenty pergaminowe w liczbie 323, w tem 6 z XIII w. (Kingi z lat 1268, 1276 i 1279, Pawła z Przemankowa z r. 1291 i Gryfina z r. 1293), 33 z XIV w., 46 z XV w.

b) rękopisy w liczbie z górą 2.000 tomów, między niemi 5 pergaminowych, z których najstarszy z końca XIII w., t. j.: Martini Poloni: „Cronica Summorum Pontificum Imperatorumque“ (kart 132). Pod względem treści rękopisy zawierają: silvae rerum i miscellanea historica, akta historyczne, diariusze sejmowe i wojenne, pamiętniki, sumariusze archiwów różnych rodzin i miejscowości, inwentarze skarbców i biblio-

tek prywatnych, opisy i inwentarze zamków, pałaców i dworów, lustracje królewszczyn, inwentarze majątkowe kilkuset dóbr, rewizje i opisy żup solnych, materiały do historii wielu miejscowości, klasztorów, kościołów i cerkwi b. Galicji, urywki różnych ksiąg miejskich, herbarze, militaria, zapiski klasztorne, kopjarjusze przywilejów, utwory literackie, „galiciana“ i t. d.

c) autografy w liczbie ok. 1.000 sztuk, królewskie i wielu wybitnych mężów polskich z XVI do XIX w.

d) listy w liczbie kilku tysięcy sztuk od XVI do XIX w., w sprawach prywatnych i publicznych, przeważnie z archiwów: Mniszchów i Woroniczów.

e) akta od XV do XIX w., w liczbie ok. 50.000 sztuk, do historii i genealogii kilku tysięcy rodzin szlacheckich, uporządkowane alfabetycznie.

f) zbiór kartograficzny, liczący kilkaset polskich, sztychowanych i rękopiśmiennych map z XVI do XIX w., między nimi wiele sztychowanych i odręcznych planów miast, twierdz, zamków, bitew, oblężeń i t. p.

6) Zbiory mieszczą się w trzech pokojach mieszkania właściciela. Zabezpieczenie od ognia w czynszowej kamienicy musi być niestety uważane za względne.

7) Dział rpsów jest uporządkowany i częściowo zinwentaryzowany.

8) Dla pracujących naukowo zbiory są stale dostępne po uprzednim porozumieniu się z Właścicielem.

12) Obok działu archiwalnego i kartograficznego istnieje biblioteka z ok. 5.000 dzieł z zakresu historii polskiej, wojskowości, heraldyki, krajoznawstwa, archiwistyki, bibliografii, sztuki, marynarki i t. d. Wśród kilkuset starych, polskich druków, wiele rzadkich, jak np.: Sinta-gmata seu Constitutiones 1488, M. Bielskiego: Sprawa Rycerska 1569, Paprockiego: Gniazdo Cnoty 1578, Herby Rycerstwa 1584 i Ogród Królewski 1599.

Pozatem istnieje również piękny zbiór rycin i rysunków, w liczbie do 1.000 sztuk, przedstawiających: widoki miast polskich, twierdz, zamków, bitew, scen historycznych i wogóle militaria. Nadto sporo rycin portretowych różnych osobistości polskich.

73. 1) BIBLIOTEKA POTURZYCKA ORD. HR. DZIEDUSZYCKICH. Zbiory archiwalne.

2) Lwów, ul. Kurkowa 15.

3) Ordynat Zarzecko-Poturzycki, obecnie hr. Włodz. Dzieduszycki.

4) Biblioteka została założona w pocz. XIX w. przez Józefa hr. Dzieduszyckiego. Archiwum powstawało łącznie z biblioteką; zawiązkiem jego były archiwa rodzinne Dzieduszyckich. Zbiory archiwalne powiększyły się znakomicie dzięki zakupom i zbieraniu rękopisów i dokumentów w czasie działalności Włodz. hr. Dzieduszyckiego, marszałka Sejmu Krajowego, i bibliotekarza Józefa Łozińskiego.

5) Zbiory archiwalne są złożone w tekach; takich opracowanych już tek jest 41, obejmują zaś one: archiwum Dzieduszyckich (2 teki), dokumenty pergaminowe (4 teki), dokumenty królewskie (2 teki), przywileje malarzy lwowskich (1 teka), dokumenty pergaminowe ruskie (1 teka), teki Gołębiowskiego (12 tek), miscellanea (8 tek), autografy XVI—XVIII w. (2 teki) i autografy XIX w. w układzie alfabetycznym (7 tek). Pozatem są tu liczne teki i konwoluty nieoprawne, jak: puścizna rękopiśmienna Maurycego Dzieduszyckiego, korespondencja rodzinna Dzieduszyckich oraz duże archiwum centralne zarządu dóbr, sięgające XVII w. (10 tek). W sumie zbiór archiwalny obejmuje oprócz działu nieopracowanego 2.113 pozycji, zliczonych według spisu chronologicznego. Zbiór rękopisów, obejmujący m. i. kilkadziesiąt tomów miscellaneów, akt sądowych i t. p. składa się z 328 pozycji. Duży zbiór starych map, dotychczas zupełnie nieopracowany.

6) Zbiory archiwalne i rękopisy mieszczą się w oszklonych szafach w lokalu biblioteki, będącej częścią mieszkalnego pałacu hr. Dzieduszyckich. Urządzeń przeciwpożarowych biblioteka nie posiada wcale.

7) Dział rpsów posiada niedokładny katalog kartkowy, spisany w latach 1900—1910 przez p. Zajączkowską, oraz spis alfabetyczny rękopisów. Prócz tego posiada chronologiczny spis dokumentów, sporządzony ok. 1860 przez Józ. Łozińskiego i kontynuowany później przez p. Zajączkowską. Niedokładny ten spis obejmuje również niektóre tomy miscellaneów ze zbioru rękopisów, nie obejmuje natomiast ok. 30 tomów akt sądowych. J. Łoziński sporządził również kopje najważniejszych dokumentów (rps nr. 168).

8) Ze zbiorów mogą korzystać pracownicy naukowci po porozumieniu się z właścicielem lub bibliotekarzem, codziennie z wyjątkiem czwartków i niedziel, w godz. 16—19.

9) Budżet biblioteki wynosił w r. 1927—2.400 zł., od maja 1928 dotacja miesięczna wynosi 350 zł.

10) Kierownik biblioteki: dr Marjan des Loges.

12) Zbiory archiwalne i dział rękopisów są integralną częścią biblioteki, w której dział druków ma bezwzględną przewagę.

Des Loges M.: Biblioteka Ord. hr. Dzieduszyckich w wydawn. „Publiczne biblioteki lwowskie. Zarys dziejów”, pod redakcją L. Bernackiego. Lwów, 1926.

ŁABUŃKI, pow. Zamość, woj. lubelskie.

[115]. † ARCHIWUM KASZOWSKICH już nie istnieje. Kaszowscy sprzedali majątek, archiwum zaś przewieźli na Wołyń, gdzie w czasie wojny przepadło.

Chwalewik o. c.

ŁANOWCE, pow. Krzemieniec, woj. wołyńskie.

ARCHIWUM ŁANOWIECKIE RODZINY BOŻEŃCÓW-JEŁOWICKICH, zob. Lublin nr. 64.

ŁĘCZYCA, woj. łódzkie.

74[119]. † ARCHIWUM KOLEGJATY zostało wywiezione i rozproszone.

ŁOMŻA.

75[123]. 1) ARCHIWUM KURJI DIECEZJALNEJ ŁOMŻYŃSKIEJ.

2) Łomża, ul. Dworna 20.

3) Ordynarjat Łomżyński.

4 i 5) Zbiory archiwum sięgają początków XIX w., jako akta diecezji wigierskiej, przemianowanej później na augustowską czyli sejneńską. Gdy po wojnie światowej terytorjum b. diecezji sejneńskiej zostało podzielone między Polskę i Litwę, analogicznemu podziałowi uległy również archiwalja, które ze strony polskiej przewieziono do Łomży. Po erekcji diecezji łomżyńskiej w r. 1925, przysłano do Łomży z Kurji biskupiej w Płocku akta parafjalne i osobiste księży tych deka-

natów, które przeszły z diec. płockiej do łomżyńskiej. Do archiwum weszły również akta kapituły katedralnej sejneńskiej, sięgające początków XIX w., zszyte w dwa zeszyty.

Archiwum nie jest jeszcze uporządkowane i skatalogowane, dziecja bowiem łomżyńska dopiero się organizuje i zbiera resztki akt i dokumentów, rozproszonych w czasie wojny. Akta parafjalne są rozmieszczone w szafach według dekanatów, akta zaś osobiste księży są ułożone w porządku alfabetycznym.

6) Zbiory znajdują się tymczasem w gmachu Kurji i są dostatecznie zabezpieczone.

8) Narazie zbiory są niedostępne.

10) Jest urzędowo wyznaczony archiwariusz, w praktyce jednak opiekuje się zbiorami Kanclerz Kurji.

ŁOWICZ, woj. warszawskie.

76[126]. 1) ARCHIWUM KOLEGJATY ŁOWICKIEJ¹⁾.

3) Kapituła Łowicka.

4) Początki archiwum sięgają zapewne czasów powstania Kolegji i Kapituły Łowickiej, t.j. r. 1433. Stanowiło ono zawsze drobną część biblioteki kapitulnej. Obie też uległy doszczętnemu zniszczeniu wskutek pożaru w r. 1526 i 1652, a następnie ucierpiały silnie w czasie wojen XVII, XVIII i XIX w. Co jeszcze z archiwaljów ocalało, to przeszło bądź do rąk prywatnych, bądź przewiezione zostało po r. 1863 do Archiwum Kurji Metropolitalnej w Warszawie, jak np. 3 grube woluminy acta acticata z czasów arcybiskupa Jana Łaskiego, dawne akta archidiakonatu i Officium łowickiego oraz dowody do kanonizacji Rafała Chylińskiego i bł. Kunegundy. Wiele też akt, związanych bezpośrednio lub pośrednio z Kolegją i Kapitułą Łowicką, znajduje się w Archiwum Kapituły Metropolitalnej w Gnieźnie. Dopiero po rekonstruowaniu w r. 1921 dawnego liczebnego składu Kapituły, przystąpiono do uporządkowania i skatalogowania szczątków

¹⁾ W t. VII „Nauki Polskiej“ na str. 48 podaliśmy — zgodnie z informacją ówczesnego proboszcza Kolegji Łowickiej — wiadomość o nieistnieniu archiwum. Obecnie jednak, posiadając skądinąd dane, że archiwum to organizuje się na nowo, zwróciliśmy się raz jeszcze do Kapituły z zapytaniem i uzyskaliśmy obszerniejsze dane, dotyczące historii archiwum oraz obecnej jego zawartości.

dawnego archiwum i rozpoczęto zbieranie archiwaljów, według działów, odpowiadających współczesnemu ustrojowi Kapituły. Pracy tej dokonał ks. kan. Alfons Trepkowski.

5) Rozsegregowane i oprawione archiwalja zostały rozmieszczone w szafie, podzielonej na 36 ponumerowanych przegródek i 2 szuflady, w których umieszczono pergaminy. Zbiory dzielą się na następujące działy: 1. statuty wikariuszów (1 księga); 2. wizyty generalne arcybiskupów gnieźnieńskich (z XVIII w.) i warszawskich (z XIX w.); 3. testamenty i kodycyły; 4. akta aniwersarzy; 5. statuty kapituły od XVI w.; 6. inwentaryzacja archiwum; 7. listy i odezwy arcybiskupów gnieźnieńskich; 8. korespondencja z arcybiskupami i Konsystorzem warszawskim; 9. rewindykacja dotacyj Kapituły; 10. redukcja Kapituły; 11. akta Kapituł generalnych; 12. rachunki; 13. instalacje; 14. katalogowanie biblioteki; 15. różne korespondencje; 16. księga protokołów Kapituły; 17. hebdomady; 18. budynki i grunta kościelne, cmentarz; 19. akta kościoła Kolegjały; 20. akta altarystów; 21. inwentarze i opisy historyczne Kolegjały; 22. proboszczowie Kolegjały; 23. korespondencja prawno-publiczna; 24. akta psalterzystów i kaznodziejów; 25. kanonje kapitulne; 26. wykaz dawnych mszy fundacyjnych; 27. papiery bieżące archiwum; 28. akta kompetencyj; 29. remont Kolegjały; 30. dawne plany Kolegjały i kanonij; 31. załączniki kroniki bieżącej; 32. sumariusz przywilejów i dotacyj Kapituły; 33. alumnat św. Leonarda; 34. akta domu księży emerytów i 37, 38. dokumenty pergaminowe w 2 szufladach.

10) Archiwum zarządza ks. kan. Alfons Trepkowski.

ŁUCK.

77[130]. ARCHIWUM KURJI BISKUPIEJ ŁUCKIEJ. (*uzup.*). W r. 1929 nadeszły tu rewindykowane z Żytomierza księgi metrykalne i „Status animarum” parafij b. guberni Wołyńskiej, leżących obecnie na terenie Rzeczypospolitej. Wszystkie inne dokumenty, plany, mapy, erekcje i fundacje kościołów, wizyty generalne i t. p. pozostały — o ile ich nie zniszczono — w Żytomierzu.

78. † ARCHIWUM KAPITUŁY KATEDRALNEJ, zawierające akta Kapituły łuckiej od pocz. XVI w. do r. 1798, akta Kapituły kamienieckiej od

XVII w., wizyty kościelne od pocz. XVIII w., oraz akta diecezji: łyczowskiej i pińskiej (1795—98), zostało przeniesione do Żytomierza i tam pozostało.

MAŁY GAJ, pow. Szamotuły, woj. poznańskie.

79. †† ARCHIWUM HR. RACZYŃSKICH. Według zapewnień administracji Ordynacji w Obrzycku archiwum nie istnieje.

Chwałewik o. c.

MIĘDZYRZEC PODLASKI, pow. Radzyń, woj. lubelskie.

80. * ARCHIWUM PARAFJALNE.

Pleszczyński A. ks.: Opis historyczno-statystyczny parafji międzyrzeckiej. Warszawa 1911.

MILEJÓW, pow. Chełm, woj. lubelskie.

- 81[134]. † ARCHIWUM RODZINNE HR. ROSTWOROWSKICH nie istnieje. Najwięcej papierów i dokumentów z tą rodziną związanych posiada Antoni hr. Rostworowski w Kęble (pow. Puławy).

Chwałewik o. c.

MODLNICA, pow. i woj. krakowskie.

ARCHIWUM ZWIĄZKU RODZINY KONOPKÓW, zob. Kraków, nr. 49.

Chwałewik o. c.

MODRZEW, pow. Opoczno, woj. kieleckie.

ARCHIWUM KARWICKIE HR. DUNINÓW-KARWICKICH. Zob. Warszawa, nr. 148.

Chwałewik o. c.

MOGIŁOWCE, pow. Wołkowysk, woj. białostockie.

82. 1) ARCHIWUM RODZINY DZIEKOŃSKICH.

2 i 3) Albin Dziekoński, maj. Mogiłowce, poczta Łysków.

4) Przechowuje się w rodzinie, przechodząc z ojca na syna.

5) Zbiory składają się z kilkudziesięciu dokumentów, jako to metryk chrztu, listów, umów, przywilejów królewskich, delegacji szlacheckich z końca XVIII w. oraz kilkudziesięciu dokumentów, doty-

czących dawnej puszczy Łyskowskiej, między innymi dwa ruskie przywileje: Zygmunta Augusta i Stefana Batorego.

6) Znajduje się częściowo w Warszawie, (ul. Hoża 22), a częściowo na wsi.

8) Właściciel chętnie zezwala na korzystanie ze zbiorów, które pragnie złożyć w depozyt w jakiejś instytucji naukowej.

Chwałewik o. c.

MOŁODÓW, pow. Pińsk, woj. poleskie.

83. † ARCHIWUM RODZINNE SKIRMUNTÓW nie istnieje poza kilku mało znaczącymi dokumentami. Większość dokumentów rodziny zginęła w czasie pożaru miasta Pińska i okupacji niemieckiej majątku Koszewicze w pow. pińskim.

MUSZYN, pow. Działowa, woj. wileńskie.

84. * ARCHIWUM OSKIERKÓW.

Chwałewik o. c.

NAWRA, pow. Toruń, woj. pomorskie.

85. * ARCHIWUM SZCZANIECKICH.

Karbowiak A.: Materiały do dziejów wychowania i szkół w ziemi Chełmińskiej 1808—1814 z archiwum nawrzyńskiego Szczanieckich. Toruń 1900.

Orłowicz M.: Dwory polskie w województwie pomorskiem. Ziemia Nr. 1. 1924.

Mocarski Z.: Biblioteka Szczanieckich w Nawrze. Księga Pamiątkowa Akademickiego Koła Pomorskiego przy Uniwersytecie Poznańskim. Poznań 1929.

NIEGOLEW, pow. Grodzisk, woj. poznańskie.

86. 1) ARCHIWUM RODZINY NIEGOLEWSKICH.

2) Niegolewski, Niegolew, poczta Buk.

4) Archiwalia zostały uporządkowane przez obecnego właściciela w ciągu ostatnich 20 lat.

5) Zbiory obejmują dokumenty rodzinne w liczbie około 4—5 tysięcy sztuk, w tym duża ilość (ok. 1.100) korespondencji Andrzeja Niegolewskiego z czasów wojen napoleońskich, powstania 1830/31 r. i z czasów pierwszego sejmiku pruskiego, wiele korespondencji Władysław

sława Niegolewskiego z czasów jego działalności politycznej i różne, nieuporządkowane dokumenty z czasów porozbiorowych.

6) Pomieszczenie odpowiednie.

7) Katalogów zupełnych niema.

8) Korzystać może każdy, posiadający odpowiednie referencje, za zezwoleniem właściciela, w każdym czasie.

12) Oprócz archiwum istnieje również biblioteka, która ma przewagę w zbiorach.

Romocki L.: Niegolewo. „Wieś ilustrowana”. 1910. Nr. 11.

NIEŚWIEŻ, woj. nowogródzkie.

87[139]. ARCHIWUM ORDYNACJI NIEŚWIESKIEJ KS. RADZIWIŁŁÓW, ob. Warszawa, nr. 152.

NOWE-DZIEWIĄTKOWICZE, pow. Słonim, woj. nowogródzkie

88. 1) ARCHIWUM RODZINY ŚLIŹNIÓW I DÓBR NOWE-DZIEWIĄTKOWICZE.

2) Olgierd Ślizień, maj. Nowe-Dziewiątkowice, poczta Dziewiątkowice.

3) Właściciel.

4) Archiwum powstało prawdopodobnie w końcu XVI w., założone przez jednego ze Ślizniów. Przed wojną światową znajdowało się w zupełnym porządku i było skatalogowane, lecz w czasie inwazji bolszewickiej w 1920 r. sporządzony w pierwszej połowie XIX w. katalog został zniszczony i część dokumentów, na szczęście mniejsza, zaginęła.

5) Z braku katalogu nie można narazie podać dokładniejszych informacji o zawartości zbiorów, które mają charakter rodzinnych. Są to akta sądowe, nadania, odznaczenia, pamiątniki, inwentarze dóbr, listy i t. p., sięgające XVI w., najstarszy dokument nawet pochodzi od Jana Olbrachta.

6) Archiwalja mieszczą się w zamkniętych szafach, umieszczonych w sklepionych salach pałacu, zabezpieczone dobrze od wilgoci.

8) Udostępnienie zbiorów jest narazie niemożliwe.

12) Obok archiwum istnieje biblioteka, założona częściowo przez Zofję z ks. Czetwertyńskich Ślizniową w poł. XVIII w. i uzupełniona przez Alfreda Śliznia w pierwszej połowie XIX w. i później. Ucierpiała mocno i została zdekompletowana w czasie wojny światowej.

NOWE MIASTO, pow. Rawa, woj. warszawskie.

89. * ARCHIWUM OO. KAPUCYNÓW.

Offmański M.: Dzieje klasztoru OO. Kapucynów w Nowem Mieście nad Pilicą. Lwów 1917.

Kotaniec S.: Klasztor Kapucynów w Nowem Mieście nad Pilicą. „Ziemia” nry 36—43. 1919.

NOWODWORY, pow. Wysokie Mazow., wojew. białostockie.

90. ARCHIWUM HR. STARZEŃSKICH. Tu się znajdują szczupłe resztki archiwum hr. Starzeńskich z Kłukowa (patrz wyżej), w tem listy niektórych królów polskich.

NOWY TARG, woj. krakowskie.

- 91[142]. 1) ARCHIWUM MIASTA NOWEGO TARGU.

2) Magistrat w N. Targu.

3) Burmistrz miasta.

5) Archiwum obejmuje ok. 30 dokumentów od XVII w. i kilkanaście ksiąg od XV w.

6) Zbiory mieszczą się w zwykłej szafie, w kancelarii magistratu.

7) Inwentarz dokumentów ułożył dyr. K. Baran.

8) Korzystać można za zezwoleniem burmistrza — codziennie w godz. 10—13.

11) Dokumenty wydał K. Baran p. t. „Prawa i przywileje Nowego Targu”. Nowy Targ 1908.

OBORY, pow. Rypin, woj. warszawskie.

92. †† ARCHIWUM OO. KARMELITÓW według odpowiedzi Zarządu klasztoru nie istnieje.

Zański W. Ks.: Szkic monograficzny kościołów dekanatu rypińskiego, diecezji płockiej. Płock 1909.

OBORY, pow. i wojew. warszawskie.

93. * ARCHIWUM HR. POTULICKICH.

Chwałewik o. c.

OSTRÓG N. HORYNIEM, woj. wołyńskie.

94. 1) MUZEUM IM. KSIĄŻĄT OSTROGSKICH w Ostrogu n. H. Zbiory archiwalne.

2) Ostróg n. H. Plac Soboru Bohojawleńskiego.

3) Wołyński Urząd Wojewódzki w Łucku.

4) Muzeum wraz z biblioteką i archiwum, powstało w r. 1912 przy Towarzystwie istniejącem wówczas pod egidą Bractwa prawosławnego św. Teodora w Ostrogu, a po powstaniu Państwa Polskiego budynek (baszta z dawnego zamku ks. Ostrogskich) przeszedł na własność Państwa.

5) Archiwum obejmuje ok. 300 nieskatalogowanych dotąd dokumentów (listów, nadań, lustracji i t. p.) dotyczących spraw sądowych, klasztornych i różnych rodzin z okolic Ostroga, a wreszcie 19 map.

6) Pomieszczenie wygodne, suche i bezpieczne.

8) Korzystać ze zbiorów mogą pracujący naukowo za zezwoleniem Kuratora Muzeum we wtorki, piątki i soboty, w godz. 15—17.

9) Budżet Muzeum wynosił w 1927 r. 1.400 zł.

10) Zarząd Muzeum składa się z kuratora Muzeum dyr. J. Świerzowicza, kustosa M. Szymańskiego i kilku innych osób.

12) Archiwum jest połączone ściśle z Muzeum¹⁾, którego zbiory posiadają przewagę, oraz z biblioteką liczącą 954 tomów, w tem 228 tomów druków z XVI—XVIII w. i 58 tomów dzieł rękopiśmiennych.

PABJANICE, woj. łódzkie.

95. 1 i 2) ARCHIWUM MAGISTRATU MIASTA PABJANIC.

3) Archiwum podlega prezydentowi miasta (dawniej burmistrzowi), organizacyjnie zaś należy do Wydziału Administracyjnego Magistratu.

4) Archiwum powstało prawdopodobnie w końcu XVIII w. W czasie pożaru miasta i magistratu w 1823 r. spłonęło również archiwum, a ocalały tylko 122 fasc. z aktami z okresu 1796—1823 r. W r. 1827 archiwum zostało ponownie założone i urządzone; mieściło się do r. 1833 w prywatnych lokalach wraz z magistratem i razem z nim zostało w r. 1833 przeniesione do starożytnego zamku, gdzie znajduje

¹⁾ por. t. VII „Nauki Polskiej“ str. 134.

się do chwili obecnej. Repertorium sporządzone w 1838 r. obejmuje 293 fasc., drugie z r. 1866—już 462 fasc. W czasie wojny światowej zbiory skutkiem przenosin silnie ucierpiały. Obecnie archiwum znajduje się w stadium porządkowania, które prowadzi archiwista Sergiusz Maslich przy pomocy b. archiwisty T. Jankowskiego, pod kierunkiem kierownika Wydziału Piotra Gallusa.

5) Według repertorium prowizorycznego, sporządzonego w latach 1921-2, a prowadzonego dotychczas, archiwum obejmuje obecnie 2.770 fasc. uporządkowanych i podzielonych według prowadzonych dawniej wydziałów na akta wydziału: a) administracyjnego (1403 fasc.); b) policyjnego (939 fasc.); c) wojskowo-policyjnego (257 fasc.), d) skarbowego (86 fasc.) i e) kasy miejskiej (85 fasc.); liczba akt w poszczególnych fascykulach nie została jednak ustalona. Oprócz tego archiwum zawiera ok. 2000 jeszcze nieskatalogowanych różnych ksiąg biurowych, ustaw i rozporządzeń i t. d. z całego okresu istnienia archiwum. Najstarszą część zbioru stanowią ocalałe przy pożarze z 1823 r. fascykuly z aktami do lat 1796—1823.

Ponadto znajduje się w archiwum 26 fasc. akt inspektora podatkowego i 588 fasc. akt policmajstra miasta Pabjanic, które przy ewakuacji władz rosyjskich w czasie wojny światowej zostały przekazane archiwum miejskiemu.

6) Archiwalja mieszczą się w zabezpieczonym pod każdym względem lokalu, w starożytnym zamku, gdzie archiwum zajmuje 3 ubikacje, w tem 2 przeznaczone na magazyn, a jedna na biuro.

7) Istnieją 3 repertoria: pierwsze z 1823 r. podaje podział archiwaljów według wydziałów, sekcji i materyj; drugie, sporządzone przez dietarjusza Batorego w 1866 r., zawiera podział według wydziałów i liter alfabetu, a trzecie prowizoryczne, sporządzone w r. 1921-22 przez archiwistę Teofila Jankowskiego, podaje taki sam podział akt.

8) Korzystać ze zbiorów mogą osoby pracujące naukowo za pozwoleniem prezydenta lub wice-prezydenta miasta albo kierownika Wydziału administracyjnego, codziennie w godzinach biurowych.

10) Zarząd archiwum stanowią: wiceprezydent miasta i kierownik Wydziału Administracyjnego. Porządkowaniem zajmuje się archiwista.

12) Archiwum tworzy jednostkę wyodrębnioną.

PACANÓW, pow. Stopnica, woj. kieleckie.

96. †† ARCHIWUM MIEJSKIE według informacji wójta gminy nie istnieje.
Chwalewik o. c.

PAKOŚĆ, pow. Mogilno, woj. poznańskie.

97. * ARCHIWUM POREFORMACKIE.

Sprawozdanie z posiedzenia wydź. teolog. Tow. Przyj. Nauk Pozn. „Kurjer Poznański“, nr. 194, 1918.

PAWŁOWICE, pow. Leszno, woj. poznańskie.

98. 1) ARCHIWUM PAWŁOWICKIE HR. MIELŻYŃSKICH.
2) Obecnie w Wielkiej Łęce, poczta Rokosowo, pow. Gostyń.
3) Zarząd dóbr w Wielkiej Łęce. Plenipotent Stefan Doerffer.
4) Zbiory archiwalne zostały zebrane przez ś. p. Krzysztofa hr. Mielżyńskiego po różnych jego majątkach, gdzie w zaniedbaniu za-
legwały strychy i piwnice, i złożone na przechowanie w zamku pa-
włowickim. W czasie powstania wielkopolskiego w 1919 r. przewie-
ziono je dla bezpieczeństwa do Wielkiej Łęki, gdzie do dziś pozostają.
Porządkowaniem ich zajmuje się w czasie urlopów archiwista Archi-
wum Państwowego w Poznaniu p. A. Kaletka, który skatalogował
dotychczas mniej więcej $\frac{3}{4}$ całego zbioru.

5) Archiwalja pochodzą z XVI—XX w.; najważniejszą i jak się
zdaje również ilościowo najznaczniejszą ich częścią są akta z czasów
Maksymiljana Mielżyńskiego, pisarza wielkiego koronnego, pochodzące
z drugiej połowy XVIII w. Archiwalja dotyczą przeważnie spraw oso-
bistych i majątkowych rodziny, są to zatem: korespondencje, rachunki
dworskie, akta jurysdykcji patrymonjalnej i procesowe, przywileje ory-
ginalne (niektóre z nich pergaminowe) i w odpisach, dotyczące roz-
maitych miast i wsi wielkopolskich oraz kresów wschodnich i Litwy.
Część akt jest trwale oprawiona (rachunki dworskie, 1 księga Silva
rerum, 2 modlitewniki rękopiśmienne z XVIII w.) lub zszyta w fascykuły.
Dotychczas skartkowana część zbiorów zawiera 5.818 nrów, prawdo-
podobnie zaś trzeba będzie sporządzić ok. 8.000 kartek. Liczba ta
jednak ulegnie przy sporządzaniu katalogu znacznemu zmniejszeniu
ze względu na konieczność przywracania starych lub tworzenia no-
wych jednostek archiwalnych.

- 6) Zabezpieczenie zbiorów jest pod każdym względem dostateczne.
- 7) Po uporządkowaniu zbiorów zostanie sporządzony a prawdopodobnie i wydany drukiem ich katalog. Przy kartkowaniu natrafiono na fragmenty katalogów dawniejszych.
- 8) Narazie zbiory są z powodu nieuporządkowania niedostępne.
- 12) Nie jest wyłączeniem, że archiwum zostanie w przyszłości połączone z okazałą, lecz również nieuporządkowaną biblioteką pałowąką.

PELPLIN, pow. Starogard, woj. pomorskie.

99[148]. 1) ARCHIWUM BISKUPIE DIECEZJI CHEŁMIŃSKIEJ.

3) Biskup chełmiński.

4) Istnieje od czasu założenia diecezji (1243 r.), lecz najstarsze akta zaginęły. Przechowywano je w Lubawie, dawnej siedzibie biskupów chełmińskich. Gdy w r. 1821 przyłączono do diecezji archidiakonaty pomorski i kamieński, akta ich przeniesiono wraz z archiwum biskupiem do Pelplina i umieszczono w gmachu kancelarii biskupiej. Obecnie archiwum mieści się w osobnej sali tegoż gmachu i posiada od stycznia 1928 r. swego archiwariusza. Archiwum porządkowane jest na nowo według zasady provenjencji, przyczem układa się nowy katalog. Projektowane jest przeniesienie do Pelplina archiwaliów parafjalnych do r. 1830 i utworzenie w łączności z Archiwum Kapitułnem wspólnego archiwum diecezjalnego.

5) A. I. Acta Curiae et Consistorii Episcopalis Culmensis et Pomeraniae, 1589—1814.

II. Acta Consistorii Gedanensis 1629—1803.

III. Acta Ecclesiae Collegiatae Camenensis 1649—1820.

IV. Visitationes generales dioec. Culmensis et archidiacon. Pomeraniae 1583—1819.

V. Varia (Libri privilegiorum, ordinationum, foundationum etc.).

VI. Luźne akta w fascykułach.

B. Liczba ksiąg i fascykułów wynosi ok. 200, liczba map i planów ok. 50.

6) Zabezpieczenie od wilgoci i kradzieży dostateczne.

7) a) Repertorium według działów z r. 1844 z późniejszymi uzupełnieniami.

b) Spis alfabetyczny parafij i wykaz ich wizytacyj z XX w.

c) Repetitorium z r. 1835 z uzupełnieniami.

d) Spis fundacyj duchownych z r. 1839.

e) Spis map i planów.

8) Archiwum jest dostępne za zezwoleniem ks. Biskupa chełmińskiego w Pelplinie, czas wedle umowy.

10) Archiwarjusz: Ks. kan. dr Paweł Panske.

Kaufmann J.: Die Archive in Pelplin. Mitteil. d. Westpreuss. Geschichtsvereins 1917, nr. 3.

Glemma T. Ks.: Historjografja diecezji chełmińskiej. „Nova Polonia Sacra”, Kraków 1926, str. 24—25.

100.

1) ARCHIWUM KAPITUŁY CHEŁMIŃSKIEJ.

2) Ks. kan. dr Paweł Panske w Pelplinie.

3) Kapituła katedralna.

4) Archiwum powstało zapewne równocześnie z Kapitułą chełmińską, t. j. w r. 1251, z tego czasu pochodzą też najstarsze jego dokumenty. Znajdowało się ono pierwotnie w Chełmży, dawnej siedzibie Kapituły chełmińskiej. Po przeniesieniu się Kapituły do Pelplina w r. 1824 umieszczono tam także archiwum. Uporządkował je i zinwentaryzował w r. 1838 sekretarz biskupi ks. Ernest Ronge, a w r. 1916 obecny dyrektor Archiwum Państwowego w Gdańsku dr Józef Kaufmann.

5) Zbiory obejmują: a) ok. 100 luźnych dokumentów; b) ok. 50 oprawnych ksiąg, zawierających przywileje kapituły i kościoła katedralnego w Chełmży, kopjarze (od r. 1251), księgi rachunkowe, akta kapituły, fundacje, libri ordinationum i t. p. (przeważnie od r. 1251 do końca w. XVIII); c) ok. 90 fascykułów akt, zawierających: 1) akta ogólne, statuty, erekcje i dotacje diecezji i kapituły; 2) fundacje i przywileje, 3) dochody i wydatki, dobra kapitulne, granice posiadłości, 4) przywileje, wizytacje, listy pasterskie, 5) kontrakty, sprawy sądowe, 6) akta dotyczące poszczególnych kościołów i zakładów diecezji, 7) różne pisma, listy, rozporządzenia władz, głównie z XVII i XVIII w. 8) układy biskupów kujawskich z włościanami różnych wsi pomorskich z lat 1677—1756.

6) Archiwum mieści się w ozdobnych szafach dębowych w sali posiedzeń Kapituły w dawnym gmachu pocysterskim. Zabezpieczenie od

wilgoci i kradzieży wystarczające. W przyszłości zbiory mają być przeniesione do gmachu, specjalnie zbudowanego dla wspólnego archiwum diecezjalnego.

7) Istnieje sumaryczny inwentarz działowy, opracowany w r. 1838 przez ks. Ernesta Rongego, oraz obszerne repertorium działowe, opracowane w r. 1916 z polecenia Archiwum Państwowego w Gdańsku przez dra Józefa Kaufmanna. Jeden egzemplarz repertorium znajduje się w Archiwum Kapitulnem, drugi zaś w Archiwum Państwowem w Gdańsku.

8) Archiwum jest dostępne za zezwoleniem ks. Biskupa chełmińskiego oraz ks. Prepozyta Kapituły; czas według umowy.

10) Kierownik Archiwum: ks. kan. dr Paweł Panske.

12) Archiwum nie jest połączone z biblioteką lub muzeum.

PIESKI, pow. Słom, woj. nowogrodzkie.

ARCHIWUM RODZINY HR. PUŚŁOWSKICH, zob. Al bertyn nr 1.

Chwalewik o. c.

PILZNO, woj. krakowskie.

101. † ARCHIWUM MIEJSKIE zostało zdeponowane w Archiwum Ziemskim w Krakowie.

Chwalewik o. c.

Baran K.: Spis depozytów i rękopisów dotyczących Pilzna. Kraków 1911.

PIŃSK, woj. poleskie.

102. ARCHIWUM RODZINY BUTRYMOWICZÓW składa się z kilku dokumentów rodzinnych z XVIII w. (głównie przywilejów na urzędy i ordery) i pewnej liczby papierów nieuporządkowanych. Mieści się ono w mieszkaniu właścicielki p. Marji Butrymowiczowej w Pińsku, przy ul. Butrymowicza 37.

Horoszkiewicz R.: Tradycje ziemi pińskiej. Pińsk 1928.

PIOTROWICE, pow. i woj. lubelskie.

103. * ARCHIWUM HR. ŁOSIÓW.

Chwalewik o. c.

PŁOCK.

104[153]. 1) ARCHIWUM MAGISTRATU MIASTA PŁOCKA.

2) Magistrat m. Płocka, Stary Rynek.

3) Magistrat m. Płocka.

5) Zbiory są nieuporządkowane, wobec tego nie można podać o nich żadnych informacji.

6) Zbiory są umieszczone w oddzielnych ubikacjach, z oddzielnym wejściem i zakratowanymi oknami.

8) Można będzie korzystać po uporządkowaniu archiwaljów.

9) W budżecie z r. 1928-9 preliminowano 3.000 zł. na wynajęcie pracownika i urządzenie archiwum.

12) Nie jest połączone z biblioteką lub muzeum.

105.

1) ARCHIWUM DIECEZJALNE W PŁOCKU.

2) Biblioteka Seminarjum diecezjalnego w Płocku.

3) Biskup płocki.

4) Dnia 23 kwietnia 1928 r.

5) Archiwum obejmuje:

A. Archiwum Kapituły płockiej, które, mieszcząc się przedtem w Bazylice katedralnej i Muzeum diecezjalnem, zawierało 170 kodeksów, przeważnie pergaminowych, ok. 800 dyplomów pergaminowych, wiele oddzielnych akt papierowych, oraz 196 ksiąg in folio akt kapitulnych płockich z lat 1437—1858.

B. Archiwum Kurji diecezjalnej (Konsystorza) z lat 1448—1820. W przyszłości co 10 lat pewna część akt Kurji z przed stu lat przechodzić będzie do archiwum diecezjalnego; z Kurji przeniesiono tam także wszystkie akta Kapituły pułtuskiej oraz akta wizytacyj kanonicznych z lat 1597—1820.

C. Wszystkie akta metryk urodzin, ślubów i śmierci wszystkich parafii obecnej diecezji płockiej od schyłku XVI w. do r. 1808 włącznie.

D. Różne miscellanea, np. ułamkowe zespoły akt poklasztornych.

6) Archiwum mieści się w nowym, specjalnie na ten cel przez ks. bisk. A. J. Nowowiejskiego w latach 1925—27 wybudowanym i urządzonym gmachu.

7) Istnieją 2 podręczne, rękopiśmienne katalogi: jeden archiwum Kapitulnego, sporządzony w r. 1912 przez ks. prał. Józefa Michalaka;

drugi kodeksów i archiwum Kurji diecezj. przez ks. Tom. Kowalewskiego. Nowe katalogi są w przygotowaniu.

8) Archiwum dostępne jest do badań i pracy naukowej codziennie w godz. 9—13; w godzinach wieczornych—w święta i w miesiącu lipcu, zależnie od porozumienia się z Dyrekcją Archiwum. W Archiwum istnieje osobna pracownia historyczna, zaopatrzona w bibliotekę podręczną, dokąd też dostarcza się książki z Biblioteki Seminarjum diecezjalnego. Por.: „Statut Biblioteki Seminarjum Diecezjalnego i Archiwum Diecezjalnego w Płocku“ Płock 1928, oraz „Regulamin pracowni naukowej w Archiwum Diecezjalnem w Płocku“. Płock 1928.

9) Budżet Archiwum mieści się narazie w ogólnym budżecie seminaryjnym.

10) Dyrektor Archiwum: ks. Wład. Mąkowski, profesor i bibliotekarz Seminarjum, oraz wicebibliotekarze: ks. Józ. Dzierżanowski i p. Leopold Proniewicz.

12) Archiwum jest połączone z dużą (ok. 35.000 tomów) i bardzo cenną biblioteką seminaryjną, jako jej część odrębna.

106[155]. 1 i 2) ARCHIWUM KURJI DIECEZJALNEJ W PŁOCKU.

3) Biskup płocki.

4) Do r. 1908 były w diecezji płockiej 2 konsystorze: w Pułtusk dla archidiakonu pułtuskiego i w Płocku dla archidiakonów: płockiego i dobrzyńskiego. Dawniejsze archiwalja płockie z przed r. 1499 i pułtuskie z przed r. 1488 nie zachowały się, choć oba konsystorze miały i przedtem swoje archiwa. W r. 1908 obydwie konsystorze połączone w jedną Kurję diecezjalną w Płocku, łącząc także ich dotychczasowe archiwa. W r. 1928 przeniesiono wszystkie archiwalja Kurji z przed r. 1820 do nowoutworzonego Archiwum Diecezjalnego w Płocku.

5) Obecnie zbiory obejmują wszystkie archiwalja nowsze od r. 1820, przyczem w przyszłości, co 10 lat, pewna część akt Archiwum Kurji przechodzić będzie do Archiwum Diecezjalnego. Archiwum obejmuje następujące działy: Acta actorum płockie i pułtuskie, akta biskupstwa płockiego oraz Kapituł: katedralnej i kolegiackiej (pułtuskiej), akta parafij, kościołów, klasztorów i kaplic, akta wizytacyj biskupich i dziekańskich, akta bieżące różnej treści, akta służbowe oraz

akta sądowe kapłanów żyjących i zmarłych, akta sądu biskupiego w sprawach małżeńskich, dzienniki czynności i ekspedycyjne.

6) Pomieszczenie wygodne i dostatecznie zabezpieczone.

7) Katalogi nowe są w opracowaniu.

8) W sprawie korzystania z pewnych archiwaljów należy się porozumieć z archiwariuszem Kurji w godzinach jego urzędowania, w dni powszednie od godz. 10 do 14.

10) Archiwariusz: ks. prałat Piotr Dmochowski.

12) Archiwum stanowi jednostkę wyodrębnioną.

107.

1) ARCHIWUM TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W PŁOCKU.

2) Płock, Rynek Kanoniczny 8.

3) Zarząd Towarzystwa Naukowego.

4) Powstało równocześnie z Towarzystwem Naukowym w r. 1907, a właściwie po otrzymaniu przez Towarzystwo Naukowe Biblioteki im. Zielińskich, która posiadała pewną liczbę archiwaljów.

5) Obecnie zbiory obejmują:

A. Dział rękopiśmienny Biblioteki im. Zielińskich: kilka dokumentów pergaminowych, sporo autografów, papiery po Piwarskim dotyczące gabinetu rycin Stanisława Augusta, rękopisy Gustawa i Józefa (Izet-beya) Zielińskich i t. p.

B. Akta urzędowe, dyplomy, fotografie, listy, notaty, wspomnienia i ulotki dotyczące walk o niepodległość 1830—31 i 1863—64.

C. Akta dotyczące wojny światowej (akta milicji obywatelskiej, Komitetu obywatelskiego, Komitetu obrony Lwowa i t. p. instytucyj z czasów wojny, drobna część pozostałości po okupantach: rozporządzenia, ogłoszenia i t. p.).

D. Zbiory po ś. p. prof. Wład. Smoleńskim (2 dokumenty pergaminowe i 26 rękopisów).

6) Archiwum mieści się wraz z biblioteką w bezpiecznym gmachu Towarzystwa Naukowego.

7) Skatalogowane są całkowicie zbiory po prof. Smoleńskim i papiery po Piwarskim, a częściowo zbiory Zielińskich i zbiory dotyczące powstań.

8) Korzystać mogą pracownicy naukowcy za pozwoleniem bibliotekarza i w czasie z nim umówionym.

10) Bibliotekarz: Stefan Welamin Rutski.

12) Zbiory archiwalne stanowią tylko niewielki dział Biblioteki im. Zielińskich.

108[156]. †† ARCHIWUM GMINY WYZN. ŻYDOWSKIEJ według odpowiedzi przewodniczącego gminy nie istnieje.

POŁONECZKA, pow. i woj. nowogrodzkie.

109. * ARCHIWUM KSIĄŻĄT RADZIWIŁŁÓW.
Chwałewik o. c.

PONIEC, pow. Gostyń, woj. poznańskie.

ARCHIWUM PONIECKIE HR. MYCIELSKICH, patrz Wydawy nr 167.

PORZECZE, pow. Pińsk, woj. poleskie.

110. * ARCHIWUM SKIRMUNTÓW.
Chwałewik o. c.

POWIDZ, pow. Gniezno, woj. poznańskie.

111 [161]. †† ARCHIWUM MIEJSKIE według odpowiedzi burmistrza miasta nie istnieje.

POZNAŃ.

112 [164]. 1) GABINET RĘKOPISÓW TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK W POZNANIU.

2) Poznań, ul. S. Mielżyńskiego 26/27.

3) Zarząd Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

4) Zbiór rękopisów Tow. Przyj. Nauk powstał razem z resztą zbiorów T-wa w r. 1857 i rozrastał się w miarę napływu darów od poszczególnych osób, rodzin, klasztorów, zarządów miejskich i bractw cechowych. Ostatnimi ofiarodawcami byli Sułkowscy i Karśniccy.

5) Zbiory obejmują oryginały i kopje różnych korespondencji politycznych z XVII i XVIII w., instrukcje, diariusze sejmowe i poselskie, różne akta publiczne (np. kopje akt z kancelarii Zygmunta III), akta sądów grodzkich, inwentarze różnych nieruchomości (np. opisanie

zamku Ossolińskiego z 1766 r.), księgi miejskie (np. Zbąszynia), protokoły bractw cechowych, różne księgi administracyjne dóbr prywatnych, papiery gen. Amilkara Kosińskiego, archiwa rodzinne (Sułkowskich, Karśnickich) oraz różne miscellanea i silvae rerum. W sumie zbiory obejmują ok. 500 dokumentów, 784 ksiąg i fasc. oraz 850 map i planów.

6) Zbiory mieszczą się w dobrze zabezpieczonym pokoju przy bibliotece.

7) Gabinet rękopisów posiada jeden katalog kartkowy, ułożony podług „numerus currens” i obejmujący tylko 784 nr-y ksiąg i fasc. oprawnych. Dokumenty nie posiadają katalogu, natomiast zbiór kartograficzny posiada drukowany katalog, opracowany przez Edmunda Calliera. Katalog ten wydany w r. 1883 łącznie ze sprawozdaniem z czynności Tow. Przyj. Nauk obejmuje tylko 598 nrów, pozostałe zaś mają katalog kartkowy.

8) Korzystać mogą pracujący naukowo za zezwoleniem Sekretarza generalnego Tow. Przyj. Nauk w godz. 10—13 i 16—19.

10 i 12) Gabinet rękopisów stanowi z wyjątkiem zbiorów kartograficznych jednostkę odrębną od Biblj. Tow. Przyj. Nauk., z którą jednak ma wspólne kierownictwo.

PRZEMYŚL, woj. lwowskie.

113 [170]. 1) ARCHIWUM DIECEZJALNE PRZY KURJI BISKUPIEJ OBRZ. ŁAĆ. W PRZEMYŚLU (*uzup.*).

5) Zasoby archiwum wzrosły w r. 1928-29 kilkakrotnie wskutek napływu archiwaljów parafjalnych po koniec XVIII w., dzięki niezmordowanej pracy i staraniom ks. dra Jana Kwolka. Obecnie liczba ksiąg konsystorskich dochodzi 400, liczba ksiąg parafjalnych ok. 1000 (razem na pocz. 1930 r.: 1418 ksiąg), liczba pergaminów starszych (do 1800 r.) 127, nowszych 66. Spodziewany jest jeszcze napływ wielu ksiąg i kilku lub kilkunastu dokumentów pergaminowych. Wśród ksiąg parafjalnych znajdują się: metryki od XVII w. (z końca XVII w. są metryki parafij: Przemyśl, Sambor, Miechocin, Hartłowa, Gólcowa), rachunki (najstarsze od r. 1550 z parafji Wysoka), księgi wiejskie od XVI w. (najstarsze z Czarnej koło Łańcuta od 1562

i z Osobnicy od 1568 r.), pozatem od XVII w.: inwentarze, księgi brackie, wizytacje, kopjarze, sesje kolegiat.

8) Statut organizacyjny oraz regulamin pracowni archiwum, zatwierdzone przez Biskupa przemyskiego 15 paźdz. 1927 można uzyskać za zgłoszeniem się u dyrektora Archiwum. Zbiory są dostępne dla badaczy za uprzednim zgłoszeniem pisemnym, w którym trzeba podać zakres i cel badań. Czas pracy według umowy z dyrektorem, w zasadzie codziennie z wyjątkiem krótkich okresów nieobecności dyrektora.

9) Wydatki wyniosły w 1927 r. 4.000 zł., głównie na oprawę i konserwację archiwaljów, w 1929 r. zaś: 1.592,20 zł., głównie na skompletowanie biblioteki.

10) Dyrektor Archiwum ks. dr Jan Kwolek.

11) Kwolek Jan, ks. dr: „Archiwa diecezji przemyskiej ob. łącz. z dodatkiem statutu i regulaminu Archiwum Diecezjalnego“. Przemysł 1927, odb. z „Kroniki Diecezji Przemyskiej“ za październik 1927 r.

Kwolek Jan, ks. dr: „Archiwum Diecezjalne Przemyskie w latach 1927 i 1928 (Sprawozdanie archiwisty)“. Przemysł 1929, odb. z „Kroniki Diec. Przemyskiej za marzec 1929 r. Tenże: „Archiwum... w roku 1929“. Odbitka z „Kroniki“ za styczeń 1930.

Kwolek Jan, ks. dr: „Ekstrakty metrykalne w Archiwum Diecezjalnem przemyskiem“. Przemysł 1928, odb. z „Kroniki Diec. Przemyskiej“ za październik 1928 r.

12) Przy archiwum gromadzi się stopniowo bibliotekę pomocniczą.

114 [172]. 1) ARCHIWUM KAPITUŁY OBRZ. ŁAĆ W PRZEMYSŁU.

2) Przemysł, ul. Kapitulna 4.

3) Kapituła katedralna obrz. łącz. w Przemysłu.

4) Początki archiwum sięgają czasów założenia Kapituły, t. j. II poł. XIV w. Porządkowali je i opracowywali: kanonik ks. Fryd. Alembek, autor rękopiśmiennych regestrów i katalogów kanoników, w XVII w., kanonik ks. Franc. Pawłowski, znany historyk, autor m. i. w rękopisie pozostałej księgi pamiątkowej Kapituły, w XIX w., i kanonik ks. Jakób Federkiewicz, autor niedokończonej historii kapituły, drukowanej w „Kronice Diec. Przemyskiej“ w latach 1908—1913, w XX w. Bardziej szczegółowe dane zob. Kwolek Jan ks. dr: „Archiwa diecezji przemyskiej obrz. łącz.“ Przemysł 1927.

5) Archiwum zawiera ok. 300 dokumentów pergaminowych (najstarszy z 1352 r.), zgórą 100 ksiąg (najstarsze: księga uchwał Kapituły od r. 1438 i Nowy Testament łaciński z r. 1422) i ok. 100 fascykułów, dotyczących dóbr kapitulnych. Szczegóły zob. w cytowanej pracy ks. dra Jana Kwolka.

6) Archiwalja są umieszczone częściowo prowizorycznie w bibliotece, lecz dobrze zabezpieczone, a w niedługim czasie mają otrzymać odpowiednie szafy i osobny lokal. W tym samym gmachu jest mała lecz dosyć wygodna pracownia.

7) Starych katalogów niema wcale, istnieje tylko niedokładny opis archiwum, opracowany w 1910 r. przez ks. Jakóba Federkiewicza i opublikowany we wspomnianej pod 4) pracy tegoż o „Kapitulie przemyskiej obrz. łac.“.

8) Z archiwum mogą korzystać pracownicy naukowcy za zezwoleniem archiwariusza Kapituły, w czasie umówionym.

10) Bibliotekarzem i archiwariuszem Kapituły jest jeden z kanoników, obecnie ks. prałat dr Wojciech Tomaka (Przemyśl, Kapitulna 4).

11) Wydawnictwo ks. Jak. Federkiewicza: „Kapituła przemyska obrz. łac.“, drukowane w „Kronice diec. przemyskiej“ z lat 1908—1913, jest niedokończona i opracowana przeważnie na podstawie rękopisów ks. Pawłowskiego. Ponadto istnieją wcześniejsze, anonimowe, ale dobre prace do dziejów biskupstwa, kapituły i diecezji w piśmie teologicznym p. t. „Przyjaciel chrześcijańskiej prawdy“, wychodzącym w Przemyślu w latach 1835—1840 pod redakcją ks. Mich. Korczyńskiego. Te historyczne rozprawy wyszły prawdopodobnie z pod jego pióra.

12) Do niedawna archiwum było połączone z dużą i bogatą biblioteką kapitulną, obejmującą ok. 20.000 tomów, w tem kilka lub kilkanaście inkunabułów, lecz obecnie traktuje się archiwum jako jednostkę odrębną.

115. †† ARCHIWUM KONWENTU PP. BENEDYKTYNEK według odpowiedzi Dyrektora Seminarjum naucz. pp. benedyktynek w Przemyślu nie istnieje.

Kwolek Jan ks. dr: Archiwa Diecezji Przemyskiej ob. łac., Przemyśl 1927, str. 46.
Chwalewik o. c.

116 [174]. 1 i 2) ARCHIWUM OO. REFORMATÓW W PRZEMYŚLU.

3) Gwardjan Konwentu OO. Reformatorów.

4) Dawniej archiwum to było większe, albowiem mieściło się tu archiwum prowincjałskie, sięgające wstecz poza w. XVII, od chwili jednak przeniesienia urzędu Prowincjała do Krakowa, przeniesiono również jego archiwalja do konwentu krakowskiego.

5) Archiwum obecnie obejmuje: A. Księgi akt klasztoru od r. 1646, zarazem protokoły i inwentarze konwentu (czasy przed 1772 r. w księgach: VII, IX, X i XI); B. akta różnych zniesionych konwentów galicyjskich (od poł. XVIII i starsze); C. bardzo bogate materiały do dziejów konwentu w epoce Józefińskiej; D. registraturę i protokoły typu austriackiego z XIX w.; E. akta i skrypta dotyczące studjum zakonnego, które było w tym konwencie w XIX w.; F. akta dotyczące pomnika gwardjana Szykowskiego (fasc. LXVII).

6) Zabezpieczenie zbiorów od zniszczenia jest dostateczne.

7) Istnieje katalog archiwum, spisany dość pobieżnie około poł. XIX w., w którym wymieniono 23 księgi i 25 fasc. akt. Obecny stan archiwaljów nie zgadza się z tym katalogiem, przedewszystkiem z powodu wywiezienia archiwum prowincjałskiego, które było nim objęte.

8) Osoby z poza klasztoru muszą uzyskać zezwolenie O. Prowincjała.

12) Archiwum mieści się w osobnej celi obok bogatej biblioteki klasztornej.

PRZEWORSK, woj. lwowskie.

117. 1) ARCHIWUM KONWENTU OO. BERNARDYNÓW.

3) Gwardjan Konwentu.

4) Datą powstania archiwum jest data założenia klasztoru, t. j. r. 1461.

5) Zawiera różne duchowne przywileje i rozporządzenia. Dokumentów jest ok. 20, ksiąg i fascykułów ok. 1.500 razem z drukami biblioteki, map i planów kilka.

6) Zabezpieczenie zbiorów dobre.

7) Istnieje stary inwentarzowy katalog zbiorów.

8) Korzystać z archiwum można za zezwoleniem O. Prowincjała, w czasie wyznaczonym przez O. Gwardjana.

9) W r. 1927 wydano na książki i oprawę 200 zł.

10) Bibliotekarz: O. Leon Pastuszek.

12) Archiwum jest połączone z biblioteką klasztorną.

118. ARCHIWUM KS. LUBOMIRSKICH znajduje się w tymczasowem przechowaniu w Bibliotece Zakł. nar. im. Ossolińskich we Lwowie, w zamkniętych pakach.

RAWA RUSKA, woj. lwowskie.

119. * ARCHIWUM OO. REFORMATÓW.

Chwalewik o. c.

ROKITNO SZLACHECKIE, pow. Będzin, wojew. kieleckie.

120. * ARCHIWUM HR. POLESKICH.

Poleski Mich.: Zamek Ogrodzieniec na tle najbliższej okolicy, jego przeszłość i stan obecny. Warszawa 1913.

ROŚ, pow. Wołkowysk, woj. białostockie.

- 121 [183]. ARCHIWUM ORD. HR. BRANICKICH rewindykowane z Rosji jest obecnie na przechowaniu w pakach, w Wilanowie pod Warszawą. Z chwilą odrestaurowania pałacu w Rosi, archiwum tam powróci.

Chwalewik o. c.

ROZDÓŁ, pow. Żydaczów, woj. stanisławowskie.

122. ARCHIWUM RODZINY HR. LANCKOROŃSKICH zostało w znacznej części zniszczone w Rozdole w czasie wojny światowej, pozostała zaś część znajduje się w niedostępnych depozytach. Archiwum to, według informacji kancelarii głównej hr. Lanckorońskich (Lwów, ul. Krasickich 1), składa się wyłącznie z dokumentów rodzinnych.

Chwalewik o. c.

RÓWNE, woj. wołyńskie.

- 123 [185]. † ARCHIWUM B. ZIEMSTWA POWIATU RÓWIEŃSKIEGO zostało, według informacji Starosty rówieńskiego, wywiezione w czasie wojny do Rosji.

RYBOTYCZE, pow. Dobromil, woj. lwowskie.

124. † ARCHIWUM MIEJSKIE według objaśnień wójta gminy zostało zniszczone w czasie wojny światowej.

Kwart. hist. XLII, str. 97.

RZESZÓW, woj. lwowskie.

125. 1) ARCHIWUM MIASTA RZESZOWA (brak nazwy urzędowej).
 2) Rzeszów, Biblioteka miejska.
 3) Magistrat m. Rzeszowa.
 5) Zawartość zbiorów stanowi: 12 tomów (II — XIII) protokółów sądu ławniczego z czasów Ligęzów, z których tom II-gi odnosi się do lat 1638—59; III-ci 1659—89; IV-ty 1672—78; V-ty 1678—86; VI-ty 1686—94; VII-my 1694—1703; VIII-my 1704—11; IX-ty 1712—24; X-ty 1708—31; XI-ty 1728—29; XII-ty 1724—76 i XIII 1756 do końca w. XVIII, oraz jedna księga „iuris civilis“, dotycząca lat 1655—1798.
 7) Zbiory objęte są inwentarzem miejskim.
 8) Na korzystanie z archiwaliów zezwala Burmistrz miasta.
126. 1 i 2) ARCHIWUM KONWENTU OO. BERNARDYNÓW.
 3) Każdorazowy Gwardjan.
 4) Data założenia archiwum schodzi się z datą założenia klasztoru, t. j. r. 1647.
 5) Archiwum zawiera akta erekcyjne, przywileje i rozporządzenia władz duchownych, w czym jest ok. 20 dokumentów, ok. 6 rękopisów oraz kilka map i planów.
 6) Zabezpieczenie dobre.
 7) Istnieje katalog działowy zbiorów.
 8) Korzystać można ze zbiorów za zezwoleniem O. Prowincjała, w czasie wyznaczonym przez O. Gwardjana.
 9) W r. 1927 wydano na oprawę i inne potrzeby biblioteki 200 zł.
 10) Bibliotekarz: O. Tadeusz Ukleja.
 12) Archiwum jest złączone z biblioteką klasztorną, obejmującą ok. 1700 ksiąg, w tem 3 inkunabuły.

SICHÓW DUŻY, pow. Stopnica, woj. kieleckie.

127. * ARCHIWUM KS. RADZIWIŁŁÓW.

Chwalewik o. c.

SKEMPE, pow. Lipno, woj. warszawskie.

128. * ARCHIWUM ZIELIŃSKICH.

Chwalewik o. c.

SKIDEL, pow. Grodno, woj. białostockie.

129[199]. † ARCHIWUM KS. CZETWERTYŃSKICH W SKIDLU, założone ok. połowy XIX w., a uporządkowane i skatalogowane w 1899 przez Aleksandra Włodarskiego, zostało w czasie wojny w 1915 częściowo zniszczone w czasie pożaru Skidla, częściowo rozgrabione. Obejmowało ono ok. 8.000 akt, korespondencji i papierów rodzinnych, sądowych i i. (w 202 fasc., a ponadto 800 akt luźnych), między innymi sumariusz do 139 ksiąg metryki litewskiej i katalog biblioteki książąt Jabłonowskich, która przeszła drogą spadku do Czetwertyńskich. Dochował się tylko sumariusz zbiorów opracowany przez A. Włodarskiego, który charakteryzuje je, że zawierały „listy ciekawe, rzucające dużo światła na upadek i okres porozbiorowy Rzpltej“.

SOKAL, woj. lwowskie.

130. * ARCHIWUM KONWENTU OO. BERNARDYNÓW.

Chwalewik o. c.

STANISŁAWÓW.

131. * ARCHIWUM KAPITUŁY GRECKO-KATOLICKIEJ.

Chwalewik o. c.

132. * ARCHIWUM KONSYSTORZA GRECKO-KATOLICKIEGO.

Chwalewik o. c.

STARY SĄCZ, pow. N. Sącz, woj. krakowskie.

133[203]. † ARCHIWUM MIEJSKIE według odpowiedzi Magistratu miasta nie istnieje. Istniejące dawniej przywileje królewskie zaginęły w czasie wojny światowej.

Chwalewik o. c.

134. † ARCHIWUM KONWENTU PP. KLARYSEK według odpowiedzi ksieni klasztoru nie istnieje. Starsze dokumenty historyczne zostały zabrane

przez rząd austriacki w 1782 r. i później spłonęły w czasie pożaru, tak że klasztor posiada obecnie tylko kilkanaście akt urzędowych od 1811 r.

Chwalewik o. c.

STRABLA, woj. i pow. białostocki.

135. † ARCHIWUM HR. STARZEŃSKICH. Cenne papiery i plany majątkowe wraz z pamiątkowymi przedmiotami i dziełami sztuki wysłano w czasie wojny światowej do Komarowszczyzny, majątku hr. Starzeńskich w Wileńszczyźnie, lecz w drodze zaginęły. Kilkanaście pak starych ksiąg wywieziono w niewiadomym kierunku, podobno do Połocka.

STRZELNO, woj. poznańskie.

- 136[204]. ARCHIWUM PO NORBERTANKACH istnieje przy kościele parafjalnym pod opieką ks. R. Czechowskiego, lecz jest zupełnie nieuporządkowane i nie posiada żadnych katalogów. Korzystać z niego można za pozwoleniem ks. Czechowskiego.

SUCHA, pow. Radom, woj. kieleckie.

137. * ARCHIWUM WODZIŃSKICH.
Chwalewik o. c.

SZCZUCZYN, pow. Lida, woj. nowogródzkie.

- [209]. ARCHIWUM RODZINNE KS. DRUCKICH-LUBECKICH, ob. Kraków, nr 48.

TABORYSZKI, pow. Oszmiana, woj. wileńskie.

138. * ARCHIWUM WAŻYŃSKICH.
Jankowski C.: Powiat oszmiański. Petersburg 1896—1900.

TARNÓW, woj. krakowskie.

139. 1) MUZEUM MIASTA TARNOWA. Zbiory archiwalne.
2) Tarnów, ul. Krakowska 12.
3 i 4) p. niżej: Muzea, M. m. Tarnowa.
5) W skład zbiorów wchodzi: I. Archiwum miasta Tarnowa, (opisane w VII tomie „Nauki Polskiej“, str. 77¹⁾); II. Archiwa siedmiu

¹⁾ Do opisu tego zakradła się pomyłka, pod 5a ma bowiem być „kilkaset“, a nie „kilkadziesiąt“ dokumentów papierowych.

cechów tarnowskich, obejmujące: 9 dokumentów perg. z XV w., 28 dokumentów perg. z XVI w. i nast. (z tych 2 w kształcie książki), kilkadziesiąt dokumentów i akt papierowych z XVII—XIX w. oraz 21 ksiąg cechowych z XVII—XIX w.; III. z innych źródeł (głównie depozyty): 4 dokumenty perg. z XVI i XVII w. oraz 1 fasc. pism, dotyczących wypadków z lat 1846 i 1863; IV. 4 plany.

6) Zbiory nie są dostatecznie zabezpieczone przed pożarem.

7) Istnieją 2 nowe katalogi: ogólnomuzealny i biblioteczny. Pierwszy obejmuje wszystkie dokumenty i depozyty cechowe, drugi wszystkie księgi Archiwum miejskiego. Katalogi nie odpowiadają wymaganiom naukowym, zbiory archiwalne bowiem są w nich pomieszane z okazami muzealnymi i drukami bibliotecznymi.

8) Korzystać ze zbiorów może każdy w sobotę i niedzielę w godz. 10—13, w inne dni za zgłoszeniem się u dyrektora.

9 i 10) p. niżej Muzea.

12) Zbiory archiwalne są połączone z Muzeum, które ma przewagę.

140[213]. 1) ARCHIWUM KAPITUŁY KATEDRALNEJ W TARNOWIE.

2) Tarnów, Kapituła Katedralna.

3) Prepozyt Kapituły.

4) Archiwum dzieliło zmienne losy biskupstwa tarnowskiego w latach 1782—1826.

5) Archiwum zawiera:

I. Akta Kapituły Katedralnej: a) bulle papieskie od r. 1786 w liczbie 22 i 2 brevia Piusa IX., b) 3 fasc. różnych akt, dotyczących Kapituły i diecezji tarnowskiej od r. 1782, c) 1 fasc. Acta Capituli bona attinentia z mapą lasów należących do Trzciany, d) 1 fasc. Acta Capituli 1832—1878, e) 2 fasc. akt dotyczących wikariuszów, organisty i t. d. kościoła katedralnego 1832—1877, f) statut Kapituły z r. 1833, g) 1 fasc. akt dotacji Kapituły z r. 1844, h) 1 fasc. rachunków Kapituły 1893—1917, i) fasc. akt fundacyj nabożnych z w. XIX.

II. Akta dawnej Kolegjiaty tarnowskiej: a) 1 fasc. Acta Collegiatae Tarnoviensis 1585—1602, b) 1 fasc. protokółów posiedzeń Kapituły kolegiackiej 1736—1784, c) Acta Capituli minoris Tarnoviensis 1731—1784,

d) 1 tom *Acta Collegiatae Tarn.* 1749—62, e) *Liber memorabilium* z II poł. XVII w. (od 20 lat brakuje), f) kopjarz dokumentów dotyczących Kolegium wikariuszów z r. 1763, g) 2 pontyfikały z XVI w., h) repertorium dokumentów i akt dotyczących Kolegium wikariuszów z r. 1763, i) *Conscriptio erectionum et monumentorum Ecclesiae Coll. Tarn.* z XVIII w. (1 poszyt), j) *Index proventuum et expensarum Collegii vicariorum Eccl. Colleg. Tarn.* 1752—1765 (1 tom).

III. Akta parafjalne kościoła katedralnego: a) 36 ksiąg metrykalnych od r. 1596, b) ok. 100 fasc. akt parafjalnych z XVIII i XIX w., c) *Liber sacerdotii ecclesiae parochialis et cathedralis Tarn.* od r. 1835; d) *Liber memorabilium parochiae Tarnoviensis* z XIX w.

6) Archiwum mieści się przeważnie w skarbcu katedralnym, tylko część akt (podane pod I, b, f—i) przechowuje się w kasie żelaznej, w domu prepozyta.

8) Istnieje krótkie repertorium do akt podanych pod I b, sporządzone w początkach wojny światowej przez ks. infułata Bombę.

8) Korzystać może każdy, posiadający kwalifikacje naukowe, za zezwoleniem ks. prepozyta Kapituły, w czasie i miejscu zależnym od umowy.

10) Nadzór nad archiwum sprawuje prepozyt Kapituły i proboszcz parafji katedralnej.

12) Archiwum Kapituły jest połączone ze względów technicznych z Archiwum parafji kościoła katedralnego.

141. 1) ZBIORY ARCHIWALNE MUZEUM DIECEZJALNEGO W TARNOWIE.

2, 3, 9 i 11) patrz: *Nauka Polska* t. VII, str. 144.

4) Zbiory archiwalne pochodzą przeważnie z dawnego opactwa tynieckiego, skąd zostały przewiezione przez ks. biskupa Zieglera.

5) I. Dokumenty: 5 dyplomów i 4 bulle papieskie z XV w. oraz 11 dokumentów pergam., 1 papierowy i 5 bull papieskich z czasów późniejszych (XVI—XIX w.).

II. Rękopisy: a) *Acta iudicii Czchoviensis* 1615—1618 r. w 1 tomie; b) kopjarz rozporządzeń urzędowych dla prepozyta ze Starego Sącza 1781—1796 r.; c) zbiór podobnych cyrkularzy i t. p. z Przemyśla 1824—1837; d) luźne akta kościelne z Przemyśla z XVIII i XIX w.

w 1 fasc.; e) listy ks. Kalinki do ks. biskupa Łoboza w 1 fasc. oraz f) luźne akta z XIX w. w 1 fasc. Pozatem należą tu jeszcze: papierowy rękopis z poł. XV w., zawierający statuty biskupów krakowskich od Nankera począwszy; rękopis pergam. z 1460 r., zawierający Nowy Testament i lekcje na niedziele i święta; rękopis pergaminowy z XV w., zawierający kazania łacińskie, i drugi zawierający traktat teologiczny, również z XV w., rękopiśmienny podręcznik historii powsz. dla szkół pijarskich z XVIII w. oraz 1 fasc. poezyj ks. kan. Króla.

7) Korzystać ze zbiorów można za pozwoleniem kustosa Muzeum, w czasie według umowy.

12) Zbiory muzealne mają przewagę nad archiwalnemi.

142. † ARCHIWUM OO. BERNARDYNÓW obecnie nie istnieje, choć, być może, istniało ono przed przeniesieniem klasztoru za Józefa II. Istnieje tylko kronika klasztorna w dwóch tomach, zaczęta w 1630 r. i kontynuowana po dzień dzisiejszy.

Leniek J.: Kronika OO. Bernardynów w Tarnowie. Sprawozdanie c. k. Dyrekcji Gimnazjum w Tarnowie za rok szk. 1893/4. Tarnów 1894.

TORUŃ.

143. 1) ARCHIWUM KOŚCIOŁA Ś. JAKÓBA W TORUNIU, dawniej: ARCHIWUM PP. BENEDYKTYNEK TORUŃSKICH.

2) Katolicki Urząd parafjalny Ś. Jakóba w Toruniu.

3) Kurja biskupia diec. chełmińskiej w Pelplinie, czy też proboszcz parafji Ś. Jakóba w Toruniu, dawniej (do r. 1833): ksieni PP. Benedyktynek w Toruniu.

4) Powstanie archiwum sięga r. 1580, kiedy za sprawą ksieni benedyktynek chełmińskich Magdaleny Mortęskiej zreformowano podupadły klasztor toruński. Nowa ksieni toruńska Zofja Dulaska (um. w 1631 r.), założyła, czy też uporządkowała archiwum klasztorne. Po kasacie klasztoru przez rząd pruski w r. 1833, przejęła archiwum wraz z kościołem parafja Ś. Jakóba. W w. XVI magistrat miasta Torunia zabrał z archiwum część dokumentów, zwłaszcza dotyczących spraw majątkowych, znajdują się też one obecnie w archiwum miejskiem w Toruniu. Archiwum uporządkował ok. r. 1918 ks. proboszcz Paweł Czaplewski.

5) Archiwum obejmuje 10 ksiąg oprawnych (kroniki klasztorne, księgi rachunkowe, kopjarjusze) oraz kilkanaście tysięcy luźnych akt i dokumentów, ułożonych w 33 tekach. Dokumentów jest 43, 32 z nich zostały wydane przez Woelky'ego.

6) Zbiory mieszczą się tymczasowo w szafach i skrzyniach w wieży kościoła Ś. Jakóba, w przyszłości zaś mają być przeniesione do Archiwum Diecezjalnego w Pelplinie.

7) Istnieje inwentarz, zdaje się z XIX w., dość dokładny, choć niesystematyczny. Lepszy posiada ks. prob. Paweł Czaplewski (Byszewa, poczta Wierzchucin Królewski, pow. Bydgoszcz).

8) Z archiwum można korzystać za zezwoleniem ks. Biskupa chełmińskiego w Pelplinie po uprzednim porozumieniu się z katol. Urzędem parafj. Ś. Jakóba w Toruniu, w czasie przezeń wyznaczonym.

10) Tymczasowym kierownikiem archiwum jest każdorazowy proboszcz parafji Ś. Jakóba w Toruniu.

Woelky: Regesten und Urkundenverzeichnis des Benediktiner-Jungfrauenklosters in Thorn, nebst der demselben überwiesenen St. Jacobskirche und dem Hospital zum hl. Geist. „Altpreussische Monatschrift“, tom XVII. 1880.

Zapiski Tow. Naukowego w Toruniu. t. IV. 1918, str. 153.

Glemma T. ks.: Historjografja diecezji chełmińskiej aż po r. 1821. „Nova Polonia Sacra“, Nr. 2. Kraków 1926, str. 26-27.

Diecezja Chełmińska, zarys histor.-statystyczny. Pelplin 1928.

TROKI, woj. wileńskie.

144. 1) ARCHIWUM DUCHOWNEGO ZARZĄDU KARAIMSKIEGO W TROKACH, dawniej: ARCHIWUM KIENESY KARAIMSKIEJ W TROKACH.

2) Nowe Troki. Duchowny Zarząd Karaïmski.

3) Duch. Zarząd Karaïmski.

4) Powstało w XV w. jako zbiór akt, dotyczących gminy Karaïmów w Trokach i innych miejscowościach.

5) Całe archiwum zostało w r. 1915 wywiezione do Rosji, skąd tylko drobna część wróciła do Polski. Obejmuje ona kilkadziesiąt dokumentów, w tem kilkanaście oryginalnych przywilejów królewskich.

6) Zbiory są pomieszczone w Kienesie karaïmskiej bez specjalnego zabezpieczenia.

UJAZD, pow. Brzeziny, woj. łódzkie.

145. 1) ARCHIWUM HR. OSTROWSKICH W UJAŹDZIE.
2) Ujazd Brzeziński.
3) Właściciel dóbr tomaszowskich.
4) Założone w pierwszych dziesiątkach lat zeszłego stulecia. Historia archiwum jest w opracowaniu.
5) archiwum znajduje się w stadium inwentaryzacji. Obecnie inwentaryzuje się akta dotyczące spraw majątkowych. Dokumenty natury prywatnej, historycznej i heraldycznej są jeszcze nieuporządkowane. Dokumenty w liczbie kilkuset sięgają wstecz do XV w.
6) Zbiory mieszczą się narazie w szafach, a mają otrzymać pomieszczenie w żelbetonowym gmachu przyszłej biblioteki.
8) Zbiory są chwilowo niedostępne.
10) Zarządza archiwum prof. Rudolf L. Theifert.
11) Przewidziane są wydawnictwa do historii Ujazdu i wykończenie dzieła Juljusza hr. Ostrowskiego: „Księga herbowa rodów polskich“.
12) Archiwum ma w przyszłości stanowić odrębną jednostkę.

WARGOWO, pow. Oborniki, woj. poznańskie

146. † ARCHIWUM ZWIĄZKU RODZINY HR. ŻÓŁTOWSKICH (sekretarz hr. Stanisław Żółtowski) według odpowiedzi nie istnieje. Związek posiada tylko metryki sześciu pokoleń jednej gałęzi rodziny hr. Żółtowskich.

WARSZAWA.

- 147[232]. 1) ARCHIWUM AKT DAWNYCH KONSYSTORZA EWANGIELICKO-REFORMOWANEGO RZPLTEJ POLSKIEJ W WARSZAWIE.
2) Nowy kościół ewang.-reform. w Warszawie, ul. Leszno 16.
3) Konsystorz Ewang.-Reform. Rzpłtej Polskiej w Warszawie.
5) Archiwum liczy ok. 500 nrów zeszytów szczegółowo opisanych co do treści i sto kilkadziesiąt teczek z luźnymi materiałami archiwalnymi, nierozsegregowanymi i nieopisanymi.
6) Zbiory archiwum i biblioteki synodalnej mieszczą się w zakrystji nowego kościoła, w skarbcu kościelnym i w sali dla konfirmandów przy tymże kościele.

8) Z powodu braku specjalnego biura oraz fachowej i stałej administracji archiwum jest narazie niedostępne, jednak po sporządzeniu spisu zawartości zbiorów będą one udostępnione badaczom. Pracą nad uporządkowaniem i skatalogowaniem zbiorów kierował b. wizytator Kacper Tosio († 1929).

10) Narazie opiekują się zbiorami powołani do tego członkowie Zboru warszawskiego.

12) Obok archiwum istnieje oddzielny księgozbiór synodalny, obejmujący ok. 4.000 dzieł, prawie wyłącznie teologicznych. Poza tem przy dawnym kościele ewang.-reform. w Warszawie (ul. Leszno 20) istnieje archiwum i księgozbiór Zboru ewang.-reform. w Warszawie, stanowiące własność tegoż Zboru. Archiwum obejmuje wyłącznie akta, dotyczące administracji i wewnętrznego życia Zboru, poczynając od r. 1776.

MUZEUM SPOŁECZNE, Zbiory archiwalne, ob. niżej Muzea.

ARCHIWUM RODZINY DZIEKOŃSKICH, ob. Mogilowce, nr. 82.

148.

1) ARCHIWUM KARWICKIE HR. DUNINÓW-KARWICKICH.

2) Archiwum Główne akt dawnych w Warszawie, sala V, szafa 23; depozyt Stanisława Dunin-Karwickiego.

3) Archiwum jest własnością Stan. Dunin-Karwickiego.

4) Początki istnienia zbiorów są zapewne związane z faktem nabywania Karwic i Popław przez antecesorów Karwickich Krzesława z Damujowic w r. 1407. Około r. 1790 został sporządzony regestr części archiwum, który znajduje się obecnie w fasc. XI zbiorów. Około r. 1858 uporządkował je Teodor Dunin-Karwicki. Dawniej jednak archiwum było prawdopodobnie znacznie bogatsze niż obecnie. Od początku było przechowywane w Karwicach, później w Modrzewiu, obecnie znajduje się w depozycie w Arch. Głównym.

5) Zbiory zawierające dokumenty i akta odnoszące się do spraw majątkowych i osobistych 17-tu pokoleń Duninów-Karwickich od r. 1354 począwszy, są podzielone na 16 fascykułów w tekach.

7) Istnieją 2 spisy dokumentów.

8, 9 i 10) W sprawie zbioru decyduje właściciel Stanisław Teodor Dunin-Karwicki (Modrzew, pow. Opoczno).

11) Stan. Teodor Dunin-Karwicki: Archiwum Karwickie. (Spis dokumentów). Bydgoszcz 1929.

12) Archiwum stanowi zbiór odrębny.

149. 1) ARCHIWUM RODZINY NOWINA KONOPKÓW (do r. 1900—Archiwum familji Nowina-Konopków, a do r. 1848 — Archiwum Stanisława Konopki z Mogilan).

2) Warszawa, ul. Adama Pługa 6, m. 23.

3) Józef Konopka, inżynier cywilny w Warszawie.

4) Daty założenia archiwum nie da się ustalić, istniało ono, jak się zdaje, już dawno, obejmuje bowiem akta od r. 1622. Pierwszy katalog zbiorów pochodzi z r. 1856. Początkowo archiwum znajdowało się w maj. Zaleszanach nad Wisłą (pow. Dąbrowa). Ok. r. 1812 przeniesiono je do Mogilan pod Krakowem, majątku Stan. Konopki, majora wojsk napoleońskich. Osobno tworzyło się archiwum drugiej linii Konopków w Modlnicy i Tomaszowicach, przyczem zbiory tomaszowickie zostały w r. 1890 połączone z mogilańskimi przez Tadeusza Konopkę, modlnickie zaś znajdują się obecnie w Krakowie (por. nr. 49).

Główną część archiwum przeniósł Tadeusz Konopka w r. 1900 do Krakowa, skąd przewieziono je w 1912 r. do Jarosławia. Po wojnie, w czasie której zaginęło z Archiwum kilkaset akt, Józef Konopka przeniósł archiwum w r. 1923 na stałe do Warszawy. Posiada ono własny „exlibris“ z 1848 r. Właściciel przeznaczają je na depozyt wieczysty na Wawel.

5) Do archiwum weszły akta linii Konopków przydomku: z Buczacza i Jałbrzykowego-Stoku, akta rodzin: Skotnickich, Ciecierskich, Jałbrzykowskich, Zapolskich, Szembeków, Krasińskich i wielu innych. Całość archiwum obejmuje ok. 250 metryk rodzinnych i przeszło 10.000 akt w 60 tekach in folio, skatalogowanych tylko częściowo. Oprócz akt należą do archiwum również rękopisy. Archiwum dzieli się na następujące części: I. akta rodzinne dawne od XIV w. do r. 1772; II. akta rodzinne z lat 1773 — 1884; III. akta rodzinne po r. 1884; IV. militaria z czasów konfederacji barskiej i powstań z 1794, 1831, 1848 i 1863 r., z czasów wielkiej wojny i wojen polskich; V. prace heraldyczne i genealogiczne, głównie Stan. Konopki, z lat

1812—1846; VI. akta hipoteczne dóbr rodziny Konopków; VII. ok. 1800 listów rodzinnych i innych, z lat 1660—1890, m. in. listy Augusta ks. Czartoryskiego, Bielowskiego, J. Domejki, A. Grottgera, O. Kolberga, T. Kościuszki, J. I. Kraszewskiego, gen. Madalińskiego, X. Massalskiego, gen. Mierosławskiego, Niegolewskiego, J. Niemcewicz, A. Odyńca, ks. J. Poniatowskiego, gen. P. Skórzewskiego i in.; VIII. dyplomy i pisma odręczne królów polskich w liczbie 25, od Kazimierza Jagiełłończyka do Zygmunta Augusta i od Augusta II do Stanisława Augusta; IX. zbiór map i atlasów (w liczbie 120), kart do gry, ekslibrisów, dawnych recept i przepisów kucharskich, pieniędzy papierowych z lat 1860—1926, znaczków pocztowych, nalepek, starych nut, facsimiljów i inkunabułów oraz varia z ostatnich lat; X. 362 rękopisy, m. i. autografy „Chowanny” Br. Trentowskiego, A. M. Fredry: „Gestorum populi Poloni sub H. Valesio...” z r. 1652, Al. Fredry: „Consilium facultatis”, Antoniego Grabowskiego, Oskara Kolberga: „Lud” (fragmenty), rękopisy Romana Konopki, senatora Rzęplitej Krakowskiej, pamiętniki Tadeusza Konopki z lat 1793—1840, Tadeusza Konopki i in. dzieła różne z lat 1863—1900, K. Libelta, T. Kremera, ks. Magnuszewskiego, prof. S. Mayera, M. Mochnackiego, gen. Mrozińskiego, gen. Mierosławskiego, Jana Sadowskiego „Rzecz o powstaniu Tad. Kościuszki”, pisana w latach 1795—9, tłumaczenie „Boskiej Komedji” ks. Sebastjanowicza, Suchodolskiego, Edm. Tarszy i wielu innych; XI. zbiór druków ulotnych od r. 1770 do ostatnich czasów, w tem większa liczba unikatów z czasów Kościuszki, powstań i zaboru austriackiego.

6) Zbiory mieszczą się w prywatnem mieszkaniu.

7) Katalogów niekompletnych jest kilka. Zupełnie skatalogowane zostały rękopisy w 1913 r. przez Józefa Konopkę.

8) Korzystać mogą pracujący naukowo za pozwoleniem właściciela, po porozumieniu się z nim.

9) Kierownikiem archiwum jest właściciel.

11) Archiwum posiada kilkanaście wydawnictw, m. i. Józ. Konopki: „Monografia wsi Mogilany” (Kraków 1884), fragmenty „Chowanny” opracował prof. Tokarz, życiorysy, materiały heraldyczne Stan. Konopki i t. p. Z archiwum korzystał cały szereg wybitnych uczonych polskich.

12) Archiwum jest połączone z biblioteką (zgórą 6000 t.) i zbiorem obrazów, mebli i t. p.

150. 1) ARCHIWUM RODZINY NIEMOJEWSKICH W WARSZAWIE.
 2) Redakcja „Myśli Niepodległej“, Warszawa, ul. Wilcza 35, m. 5.
 3) Członkowie rodziny: Adam i Lech Niemojewscy oraz dr Zofja z-Niemojewskich Gruszczyńska, zamieszkali w Warszawie.
 4) Ok. 1895 r.
 5) Zbiory obejmują: dokumenty historyczne z epoki napoleońskiej, Legjonów Dąbrowskiego, organizacji Ks. Warszawskiego; dokumenty dotyczące starostwa śremskiego, dekrety, oblaty i donacje z lat 1688—1783 i t. d. (oryginały archiwum zostały skopjowane częściowo dla Biblioteki Ord. Krasińskich); dokumenty z czasów ruchu rewolucyjnego w 1905 r. i niewydane prace Andrzeja Niemojewskiego z zakresu badań nad astralistyką chrześcijańską.
 6) Zbiory mieszczą się w lokalu prywatnym.
 7) Katalog opracowuje dr Zofja Gruszczyńska. Dokumenty są oprowiane w tomy, rozklasyfikowane i opatrzone objaśnieniami przez Andrzeja Niemojewskiego w r. 1911.
 8) Korzystać mogą pracownicy naukowci po porozumieniu się z którymś z członków rodziny. Informacyj udziela redakcja „Myśli Niepodległej“ w godz. 17—18.
 12) Archiwum jest połączone z biblioteką religjoznawczą Andrzeja Niemojewskiego.
151. 1) ARCHIWUM ZWIĄZKU RODU ODROWĄŻÓW-PIENIAŻKÓW Z IWANOWIC, RYDZEWA I KRUŻLOWY.
 2) Warszawa, ul. Mokotowska 63, m. 5, tel. 537-22. Organizator archiwum Jerzy Odrowąż-Pieniążek.
 4 i 5) Statut Związku, zatwierdzony 22 grudnia 1927 r., przewiduje również utworzenie archiwum rodzinnego, które znajduje się w stadjum organizacji, składa się zaś z depozytów poszczególnych gałęzi rodu, które będą z biegiem czasu łączone w jedną systematyczną całość i uzupełniane skorowidzami i odpisami akt dotyczących rodu Odrowążów-Pieniążków z archiwów warszawskich, krakowskich i lwowskich. Obecnie archiwum posiada liczne odpisy przywilejów z akt grodzkich i ziemskich ziemi Wiskiej (250—300 dokumentów) oraz około 500 nieuporządkowanych wypisów z dokumentów dotyczą-

cych linii krużłowskiej, oprócz tego 50—60 oryginalnych dokumentów w chwilowym depozycie poszczególnych członków związku.

6) Papiery przechowywane są w prywatnem mieszkaniu, w teczkach i blaszanych skrzynkach.

7) Inwentarz i repertorja odpisów i wyciągów sporządzone są przez Jerzego Odrowąża-Pieniążka.

8) Zbiory są dostępne po porozumieniu się z organizatorem.

152 [236]. 1) ARCHIWUM ORDYNACJI NIEŚWIESKIEJ KS. RADZIWIŁŁÓW.

2) Warszawa, ul. Marszałkowska 113, m. 4, a częściowo w Nieświeżu, w zamku ks. Radziwiłłów.

3) Ordynat nieświeski, obecnie Albrecht ks. Radziwiłł.

4) Por. Barwiński E.: Archiwum ks. Radziwiłłów w Nieświeżu, (Kraków 1909) i Foelkersam A.: Über das fürstlich Radziwillische Familienarchiv zu Schloss Nieśwież (Riga 1909).

5) Całe archiwum dzieli się na 30 działów, z których działły: IX, XV, XVI, XVII, XXIII, XXIV, XXVII, XXVIII, XXIX i XXX znajdują się w Nieświeżu, reszta zaś w Warszawie.

I. Pergaminy i dyplomy papierowe, szczegółowo skatalogowane. Mamy tu akta: 1) darowizny, 2) działu, 3) sprzedaży, 4) zapisu, 5) zastawu i 6) zrzeczenia się dóbr, 7) dekrety i pokwitowania, dotyczące spraw pieniężnych i majątkowych, 8) kredensy (pisma wierzytelne), 9) instrukcje dla posłów, wysyłanych do dworów zagranicznych, 10) listy przypowiednie, 11) listy papieskie, 12) paszporty, 13) przywileje na dobra, 14) na dzierżawy, 15) na ekonomje, 16) na myta, 17) na rangi, 18) na targi, 19) na tytuły, 20) na urzędy, 21) miejskie i 22) ziemskie, 23) rozporządzenia hetmańskie i 24) królewskie. Są w Warszawie.

II. Dokumenty historyczne, prawie wyłącznie kopje, objęte w $\frac{9}{10}$ szczegółowym katalogiem. Są tu: 1) dyplomy i przywileje, 2) pisane gazety, 3) genealogje, 4) indulgencje i bulle papieskie, 5) instrukcje sejmikowe i 6) królewskie, 7) listy monarchów, 8) dygnitarzy, 9) przypowiednie, 10) zapowiednie, 11) zaręczne i 12) żelazne, 13) manifesty, 14) memorjały, 15) mowy sejmowe, 16) napisy nagrobne, 16) ordynanse hetmańskie, 18) panegiryki, 19) paszkwile, 20) petycje, 21) pieśni i wiersze, 22) pisma satyryczne i polemiczne, 23) mowy pu-

bliczne i prywatne, 24) paszporty, 25) pozwy i dekrety sądowe, 26) projekty reform państwowych, 27) reskrypty królewskie, 28) rotys przysięg, 29) testamenty, 30) traktaty i umowy pokojowe, 31) uniwersały. Są w Warszawie.

III. Listy monarchów i ich rodzin, częścią w kopjach, nieskatalogowane. Są tu: listy królów polskich i członków ich rodzin do Radziwiłłów, listy papieży, monarchów, udzielnych książąt niemieckich i książąt kurlandzkich. Wśród listów znajduje się wiele reskryptów, dekretów, uniwersałów i t. p. Są w Warszawie.

IV. Listy książąt Radziwiłłów od połowy XVI do początków XIX w., częścią w kopjach. Dział ten jest dobrze uporządkowany, lecz nieobjęty w całości katalogiem. Są tu przeważnie listy do rodziny, lub do sług i domowników. Są w Warszawie.

V. Listy domów obcych, pisane przez różne osoby przeważnie do Radziwiłłów w sprawach publicznych i prywatnych, od końca XVI w., przyczem większość ich pochodzi z XVIII w. Dział jest dobrze uporządkowany, lecz nieobjęty w całości katalogiem. Znajduje się w Warszawie.

VI. Diarjusze: 1) sejmowe i 2) osobiste pamiętniki Radziwiłłów. Niewielki ten dział nie posiada katalogu. Jest w Warszawie.

VII. Akta wojskowe od połowy w. XVII do r. 1813 są ułożone pobieżnie i nieskatalogowane. Są tu: wykazy żołdu, rozporządzenia wojskowe i raporty, imienne wykazy oficerów i żołnierzy, księgi „masy czarnej“, t.j. wykazy kar, rejestry umundurowania i uzbrojenia, rejestry szkód poczynionych przez wojska, prośby i podania żołnierskie, inkwizycje sądów wojskowych, akta milicji książęcej, akta załóg fortecznych (głównie Słucka i Białej), akta wojska kwarcianego i piechoty wybraneckiej. Są w Warszawie.

VIII. Akta dotyczące duchowieństwa, kościołów, klasztorów etc., nieskatalogowane. Mamy tu: fundacje i nadania, dokumenty sprzedaży i zrzeczenia się, inwentarze dóbr i ruchomości klasztornych, plenipotencje, plany dóbr, umowy i ugody, pozwy i listy podawcze, dekrety, rezolucje i polecenia Komisji Radziwiłłowskiej, prośby i podania, instrukcje i memorjały, kwity, asygnacje i rewersały, rejestry dokumentów, brewja papieskie, dokumenty szpitala nieświeskiego i zakonu

maltańskiego (komandorje: poznańska i stołowicko-pociejkowska). Są w Warszawie.

IX. Akta dotyczące włościan, bardzo pobieżnie uporządkowane i nieskatalogowane. Obejmują: prośby, pretensje i skargi, świadectwa, akta włościan poszukujących wolności i zbiegłych poddanych, wiadomości o dzieciach włościańskich, posyłanych na naukę do rzemieślników, notatki i projekty dotyczące polepszenia bytu włościan, akta poboru rekruta, akta włościan oddalających się do fabryk, rachunki magazynów i kas włościańskich oraz spisy ludności włościańskiej. Pozostały w Nieświeżu.

X. Dokumenty obcych domów, skatalogowane w niewielkiej części, reszta uporządkowana niedostatecznie. Są tu: 1) darowizny i nadania królewskie, 2) dekrety królewskie, 3) sejmowe i 4) sądowe, 5) działy majątkowe, 6) obligi i rewersy, 7) kwity pieniężne, 8) dokumenty dotyczące sprzedaży dóbr, 9) świadectwa i dyplomy i 10) zapisy. Są w Warszawie.

XI. Dokumenty rodzinne ks. Radziwiłłów z lat 1476—1834, przeważnie oryginały, nieskatalogowane. Należą tu: 1) akta zejść, 2) darowizny królewskie, 3) dokumenty sprzedaży dóbr, 4) działy i układy majątkowe, 5) inwentarze sporządzane przy podziale majątności, 6) intercyzy ślubne, korespondencje dotyczące działów, związków małżeńskich, etc, 8) listy zaręczne, 9) plenipotencje, 10) kwity na zapłacone sumy, 11) postanowienia królewskie i sejmowe, dotyczące rodzinnych spraw Radziwiłłów, 12) rejestry wypraw ślubnych, 13) testamenty, 14) zapisy i nadania darowizn wieczystych, dożywotnich etc. Są w Warszawie.

XII. Akta przywiezione z Berlina, dobrze ułożone i posiadające szczegółowy katalog niemiecki. Obejmują: 1) akta dotyczące podziału Ordynacji, 2) ukazy cesarskie, 3) akta „Komisji Wileńskiej“, 4) akta administracyjne i 5) dokumenty rodzinne ks. Radziwiłłów. Znajdują się w Warszawie.

XIII. Archiwum rodzinne sekretne, obejmujące listy, notatki i dokumenty ks. Antoniego Radziwiłła i jego potomstwa, sięgające do czasów obecnych. Są porządnie ułożone, lecz nieskatalogowane. Znajdują się w Warszawie.

XIV. Akta dotyczące opieki nad ks. Dominikiem i Prokuratorji masy radziwiłłowskiej. Na ten dział składają się: 1) doskonale ułożone i skatalogowane dokumenty do interesów załatwianych w Prokuratorji i Komisji Radziwiłłowskiej: a) plenipotencje, b) umowy, c) kontrakty i ugody, d) pozwy i obligi, e) kwity, asygnaty i rewersy, f) rejestry dokumentów, g) rachunki wydatków i h) dekrety, rezolucje i polecenia Komisji, oraz ułożone, choć nieskatalogowane: 2) akta Prokuratorji Jeneralnej, 3) akta dotyczące czynności Prokuratorji i Komisji, 4) akta dotyczące czynności Jana Chodźki, plenipotentą opieki i prokuratora masy radziwiłłowskiej, 5) akta dotyczące działań opieki nad ks. Dominikiem i plenipotentów jego, 6) obrachunki Prokuratorji masy radziwiłłowskiej ze skarbem monarszym. Są w Warszawie.

XV. Akta Ordynacji Nieświeckiej. Część akt, t. zw. akta dzieziczne posiadają szczegółowy katalog. Obejmuje on akta: 1) dotyczące przejścia Nieświeża i dóbr nieświeckich od Kiszków, 2) nadania gruntów przez Radziwiłłów, 3) dzierżaw zastawnych w niektórych zaściankach, 4) praw i przywilejów nadawanych szlachcie, 5) sądów grodzkich ordynackich księstwa nieświeckiego, 6) przywileje nadane miastu Nieświeżowi i jego mieszkańcom. Pozostałe akta tego działu są zupełnie nieuporządkowane. Są w Nieświeżu.

XVI. Akta Ordynacji Kleckiej i Dawidgródeckiej, obejmujące różnego rodzaju papiery majątkowe, administracyjne, sądowe, inwentarze, akta włościańskie i in. Dział ten jest nieuporządkowany i nieskatalogowany, pozostał w Nieświeżu.

XVII. Akta dotyczące starostw i ekonomij ks. Radziwiłłom nadawanych z XVII—XVIII w., nieułożone i niezinventaryzowane. Są tu: 1) wykazy intrat, 2) inwentarze, 3) nadania i przywileje, 4) rozporządzenia gospodarcze i 5) kwity z odbioru kwarty, umowy i t. p. Są w Nieświeżu.

XVIII. Akta dotyczące pałaców, domów, placów i t. p. radziwiłłowskich w Wilnie, Krakowie, Warszawie, Gdańsku, Lwowie, Grodnie, Nowogródku, Mińsku i Berlinie z XVII—XIX w., w znacznej części ułożone porządnie, choć nieskatalogowane. Obejmują one: przywileje, nadania, plany i rysunki, kwity i rejestry wydatków, kontrakty i umowy, akta procesowe, rejestry czynszów i t. d. Są w Warszawie.

XIX. Akta dotyczące fabryk i zakładów przemysłowych z lat 1717—1874, uporządkowane pobieżnie i nieskatalogowane. Są to rachunki, rejestry, inwentarze etc. dotyczące: 1) pasiarni słuckiej, 2) farfurni świeżeńskiej, 3) hut szklanych w Urzeczcu i Nalibokach, 4) fabryk żelaza w Kleciszczu i Rudni, 5) fabryk sukna w Koreliczach i Nieświeżu, 6) fabryk płótna w Nieświeżu i Słucku, 7) fabryki terpentyny w Smolewiczach, 8) cegielni na Snipiszkach, 9) cukrowni w Iwaniu i Koreliczach, 10) magazynu blachy w Nieświeżu, 11) magazynów szkła w Słucku i Łachwie, 12) magazynów drzewa w Mińsku, Wilnie i Słucku, 13) glinianek w Doroszyńcu, 14) budowli w Nieświeżu i 15) budpotażowych. Są w Warszawie.

XX. Akta dotyczące handlu splawnego z lat 1627 — 1862, uporządkowane pobieżnie i nieskatalogowane. Są to rejestry i wykazy: 1) towarów nabywanych w Królewcu (z podaniem cen), 2) towarów sprzedawanych w Królewcu i Rydze, 3) zysków osiągniętych z tej sprzedaży, 4) kosztów transportu w naturze i gotówce, 5) ilości zboża i konopi dostarczanych przez poszczególne wioski. Są w Warszawie.

XXI. Akta dotyczące rzemieślników i służby radziwiłłowskiej z lat 1604—1822, uporządkowane i skatalogowane. Obejmują: 1) asygnaacje na pensje i wypłaty, 2) kontrakty, 3) książeczki służbowe, 4) kwity i rewery, 5) prośby i podania, 6) raporty, 7) rachunki i umowy dotyczące różnych robót, 8) rotę przysięgi służbowej i 9) świadectwa służbowe. Są w Warszawie.

XXII. Akta dotyczące oficjalistów i gracialistów radziwiłłowskich, różne obrachunki wyłącznie z pierwszej połowy XIX w., uporządkowane niedostatecznie i niezinventaryzowane. Są w Warszawie.

XXIII. Dokumenty dotyczące dóbr. Są tu szczegółowo skatalogowane: 1) dokumenty odnoszące się do dóbr, które przeszły w obce posiadanie, jak: akta graniczne, sądowe, rejestry dokumentów etc.; dalej ułożone ale nieskatalogowane: 2) dokumenty kwitacyjne do interesów dawnych, czyli pokwitowania różnych osób, ułożone alfabetycznie, i 3) akta ogólne (plenipotencje, umowy, ugody, kwity etc) dóbr neuburskich, oraz nieułożone 4) akta dotyczące dóbr wołyńskich. Znajdują się w Nieświeżu.

XXIV. Plany dóbr radziwiłłowskich, przeważnie z pierwszej połowy XIX w., i dóbr, które przeszły w obce posiadanie, ułożone alfabe-

tycznie lecz niezinwentaryzowane. Są między nimi również mapy ogólne: Litwy, gubernij i kompleksów majątkowych, np. mapa dóbr ks. Witgensteina. Są w Nieświeżu.

XXV. Inwentarze dóbr: 1) Ordynacji Nieświeskiej, 2) ks. Witgensteina i 3) luźne inwentarze, rozrzucone między papierami ekonomicznymi. Nieskatalogowane. Są w Warszawie.

XXVI. Rejestry skarbów i wszelkiego ruchomego majątku z XVII i XVIII w., ułożone porządnie, lecz nieskatalogowane. Są to rejestry: 1) armat i broni, 2) odzieży, 3) kobierców i obić, 4) klejnotów i sreber stołowych, 5) obrazów, 6) mebli i 7) wszelkich ruchomości. Są w Warszawie.

XXVII. Sumariusze dokumentów, czyli katalogi archiwalne z XVII i XVIII w., zupełnie nieuporządkowane i niespisane. Pozostały w Nieświeżu.

XXVIII. Akta administracyjne z XIX w., uporządkowane powierzchniowo i niezinwentaryzowane. Mamy tu: rozporządzenia i ogólne akta administracyjne, tabele majątków i dane statystyczne do nich, podania i prośby, kontrakty i umowy, sprawozdania roczne i budżety, korespondencję biurową i dzienniki czynności funkcjonariuszów zarządu. Są w Nieświeżu.

XXIX. Akta ekonomiczne z XVI—XIX w., nieułożone i niezinwentaryzowane. Znajdują się w Nieświeżu.

XXX. Akta leśne z XIX w., nieułożone i niezinwentaryzowane. Są w Nieświeżu.

6) Zbiory mieszczą się w lokalu frontowym nowoczesnej kamienicy czynszowej na I-em piętrze. Jeden pokój jest przeznaczony na pracownię naukową.

7) Tylko część zbiorów jest uporządkowana, a jeszcze mniejsza posiada katalogi (por. poszczególne działy pod 5)). Istnieją wprawdzie stare katalogi (dział XXVII), ale te nie posiadają praktycznej wartości.

8) Zbiory mają zostać częściowo udostępnione po przeniesieniu ich do nowego lokalu (przy ul. Marszałkowskiej 113), jeszcze na wiosnę 1930 r. Najpierw zostaną udostępnione działy: I, II, III, IV, V, VII i XXV, natomiast dział XIII pozostanie przez dłuższy czas niedostępny. Ze zbiorów będą mogli korzystać pracownicy naukowcy.

10) Kustosz archiwum: Antonin Iwanowski.

12) Archiwum stanowi jednostkę wyodrębnioną.

153. 1) ARCHIWUM SPICZYŃIECKIE HR. TYSZKIEWICZÓW (nazwa nieoficjalna).

2 i 3) Józef hr. Tyszkiewicz, Warszawa, ul. Litewska 6, tel. 93-01.

4) Archiwum znajdowało się przed wojną w Spiczyńcach, w ziemi kijowskiej, w r. 1918 zostało niemal całe spalone przez chłopów, a tylko małą część wywiózł właściciel do Warszawy.

5 i 7) Archiwum składa się obecnie: I. z akt majątkowych, gospodarczych, uporządkowanych i spisanych, a sięgających 1867 r., II. akt majątkowych, sądowych, posegregowanych, lecz bez spisu, sięgających w. XVII i posiadających pewną wartość historyczną ze względu na stosunki z rodami: Wiśniowieckich, Radziwiłłów, Morawskich, Lubomirskich, Rzewuskich, Sobieskich, lub pewne sprawy, np. sprawa Łaszcza lub pochodzący Kreczetnikowa (są to jednak przeważnie stare kopje), III. ze zbioru autografów (skatalogowanego), gdzie się znajdują nawet ciekawsze dokumenty, np. akt konfederacji panów litewskich, wzywający do powrotu Wależjusza.

6) Zbiory są dobrze zabezpieczone.

8) Korzystać mogą osoby znane właścicielowi, po telefonicznym porozumieniu się z nim.

WĄGROWIEC, woj. poznańskie.

- 154[238]. † ARCHIWUM KLASZTORU OO. CYSTERSÓW, zniesionego w r. 1837, zostało w większej części przewiezione już dawno do Archiwum Państwowego w Poznaniu, resztę oddano w 1923 r. do Archiwum Kapitułnego w Gnieźnie, na miejscu zaś pozostało tylko kilkaset książek, w tym kilkadziesiąt inkunabułów, które w niedługim czasie mają być oddane również do Archiwum Kapitułnego w Gnieźnie.

WELEŚNICA, pow. Pińsk, woj. poleskie.

155. * ARCHIWUM TWARDOWSKICH.

Horoszkiewicz R.: Tradycje ziemi pińskiej. Pińsk 1928.

WIELKA ŁĘKA, pow. Gostyń, woj. poznańskie.

ARCHIWUM PAWŁOWICKIE HR. MIELŻYŃSKICH, zob. nr. 98.

WIELUŃ, woj. łódzkie.

156. †† ARCHIWUM MIEJSKIE według odpowiedzi burmistrza miasta nie istnieje.

Rokicki C.: Wieluń, „Ziemia”, nr 5—6. 1920.

WILNO.

157. † ARCHIWUM PO-BERNARDYŃSKIE nie istnieje. Kościół po-bernardyński posiada jedynie kronikę klasztoru, która znajduje się w przechowaniu ks. proboszcza Jana Kretowicza.

158. 1) BIBLIOTEKA IM. M. STRASZUNA PRZY ZARZĄDZIE SYNAGOGI GŁÓWNEJ W WILNIE. Zbiory archiwalne.

2) Wilno, ul. Żydowska 6.

3) Zarząd Synagogi Główniej.

4) Część archiwalna należała do prywatnych zbiorów M. Straszuna, który przekazał ją testamentem (1886) Zarządowi Synagogi Główniej. W r. 1893 biblioteka została otwarta do użytku publicznego.

5) Zbiory archiwalne obejmują 103 rękopisy, w tem kilka hebrajskich, między innymi protokół sejmu żydowskiego 1623—1761, rękopisy Gaona wileńskiego i i.

6) Zbiory są przechowywane w ogniotrwałej szafie, we własnym gmachu.

7) Istnieje hebrajski katalog M. Straszuna p. t. „Łkutej Szoszany” (Zbiór róż), Berlin 1889.

8) Pracownicy naukowcy mogą korzystać ze zbiorów za zezwoleniem kierownika biblioteki, codziennie oprócz sobót i świąt żydowskich, w godz. 10—14 i 17—20.

9) Budżet biblioteki wynosił w 1927 r. 24.000 zł., oprócz wydatków na zakup książek.

10) Kierownikiem zbiorów jest Izaak Straszun.

12) Zbiór rękopisów stanowi część biblioteki, liczącej 25.000 tomów (p. niżej: Biblioteki).

159. †† ARCHIWUM HR. BROEL-PLATERÓW według odpowiedzi M. Platera nie istnieje.

Chwalewik o. c.

160. * ARCHIWUM HR. JANA TYSZKIEWICZA (ul. Zygmuntowska 6).

WŁOCŁAWEK, woj. warszawskie.

161. †† ARCHIWUM SEMINARJUM DUCHOWNEGO według informacji ks. prof. M. Morawskiego nie istnieje.
Chwałewik o. c.

WŁODOWICE, pow. Olkusz, woj. kieleckie.

162. * ARCHIWUM POLESKICH. Ob. Rokitno Szlacheckie, nr. 120.
Chwałewik o. c.

WŁOSTÓW, pow. Opatów, woj. kieleckie.

163. 1) ARCHIWUM RODZINNE KARSKICH.
3) Archiwum jest prywatną własnością właścicieli Włostowa.
4) Założone w połowie XVIII w., uporządkowane w r. 1901 przez Michała Karskiego.
5) Zbiory obejmują akta prywatne (nominacje, patenty, kontrakty, listy, metryki, akta ślubów i zejścia), razem przeszło 1000 dokumentów, 10 ksiąg i kilkanaście planów.
6) Zbiory mieszczą się w żelaznej skrzyni i szafach w murowanym pałacu.
7) Częściowo skatalogowane przez Mich. Karskiego w 1901 r.
8) Korzystać ze zbiorów można za porozumieniem się z szamb. Szymonem Karskim.
12) Połączone jest ze zbiorem sztychów i obrazów.

WOLA BŁĘDOWA, pow. Brzeziny, woj. łódzkie.

164. ARCHIWUM RODZINY LEMAŃSKICH składa się głównie z papierów po Wincentym Matuszewskim, referendarzu koronnym z czasów Ks. Warszawskiego, dotyczących spraw kilku znanych w kraju rodzin, które Matuszewski jako prawnik prowadził, oraz akt urzędowych i prywatnych. Pozatem znajdują się tu i inne materiały, np. korespondencje rodziny Szczanieckich z dworem królewskim za czasów Wazów. Oprócz rękopisów jest tu również biblioteka z 4 do 5 tysięcy tomów.

WRZĄCA, pow. Koło, woj. łódzkie.

165. * ARCHIWUM GRODZICKICH.
Chwałewik o. c.

WRZEŚNIA, woj. poznańskie.

166. * ARCHIWUM HR. PONIŃSKICH.

Romocki L.: Września. „Wieś ilustrowana“, nr. 3, r. 1912.

WYDAWY, pow. Gostyń, woj. poznańskie.

167. ARCHIWUM PONIECKIE HR. MYCIELSKICH składa się głównie z korespondencji rodzinnych, a pozatem obejmuje również szereg dokumentów metrykalnych i panegiryków. Właściciel odmówił podania bliższych wiadomości o niem.

WYSOKIE LITEWSKIE, pow. Brześć n. B., woj. poleskie.

168. * ARCHIWUM HR. POTOCKICH.

Chwalewik o. c.

ZAMOŚĆ, woj. lubelskie.

- 169[256]. 1) ARCHIWUM KAPITUŁY ZAMOJSKIEJ.

2) Zamość. Kolegjata.

3) Infułat zamojski.

4) Archiwum założone ok. r. 1600 przy Akademji zamojskiej, przetrwało razem z nią do końca XVIII w., a potem połączyło się z archiwum kanonickiem. Bardzo ucierpiało skutkiem wojen i braku dozoru.

5) Zbiory zawierają akta Akademji, Kapituły i Kolegjaty zamojskiej, między innemi 4 księgi protokółów posiedzeń Kapituły, inwentarze kościelne z lat 1632—1737 i wiele innych.

6) Archiwum mieści się w suchej i sklepionej komnacie nad zakrystją.

8) Z powodu braku katalogu i nadzoru archiwum jest niedostępne do badań.

12) Archiwum jest połączone z biblioteką, obejmującą ok. 1000 tomów, nieulożoną i nieskatalogowaną.

ŻÓŁKIEW, woj. lwowskie.

170. * ARCHIWUM OO. DOMINIKANÓW.

Chwalewik o. c.

II. MUZEA I ZBIORY O CHARAKTERZE MUZEALNYM W POLSCE.

Treść: A. Wstęp. B. Spis muzeów i zbiorów.

A. WSTĘP.

Niżej podane materiały zebrano na drodze ankiety wysłanej: 1) do muzeów i zbiorów, do których w czasie opracowywania VII t. „Nauki Polskiej” zwracano się, lecz które odpowiedzi nie nadeszły (opatrzone w tomie VII gwiazdką), 2) do muzeów i zbiorów nieznanych wówczas, gdy wydawano t. VII, a o których istnieniu Redakcja zebrała wiadomości, posiłkując się drugim wydaniem „Zbiorów polskich” Chwalewika, „Szkołami Wyższemi Rzplitej Polskiej” (wyd. Kasy im. Mianowskiego), informacjami uzyskanymi od specjalistów, wiadomościami zebranymi w urzędach wojewódzkich i powiatowych, wzmiankami w prasie fachowej i codziennej i t. p.

Ogółem do pierwszej kategorii: zbiorów, które poprzednio nie odpowiadały, wysłano listów 30; odpowiedzi pozytywnych uzyskano 12, 2 zaś stwierdzały nieistnienie zbiorów; — do drugiej kategorii (instytucje wcale nie wzmiankowane w VII t. „Nauki Polskiej”) wysłano listów 116, na które nadeszło 78 wypełnionych kwestionariuszy i 11 wiadomości o nieistnieniu muzeum. Łącznie zatem wysłano kwestionariuszy 143, na które otrzymano odpowiedzi 103, z tych 90 pozytywnych, 13 zaś wiadomości o nieistnieniu lub zniszczeniu zbiorów, oraz 12 sprostowań i uzupełnień.

Korzystając z doświadczenia zmieniono nieco kwestjonariusz, w porównaniu z tym, na podstawie którego zbierano wiadomości do VII t., a mianowicie pominięto pytanie, dotyczące charakteru zbiorów (por. t. VII str. 100), dodano zaś pytanie o stopień uporządkowania i pomieszczenie zbiorów, tak że kwestjonariusz miał brzmienie następujące:

1. Nazwa Muzeum w brzmieniu urzędowym.
2. Dokładny adres.
3. Właściciel Muzeum (Państwo, samorząd, instytucja społeczna, osoba prywatna).
4. Data założenia i krótka historia.
5. Zawartość zbiorów (tak wystawionych jak i przechowywanych w magazynach).
 - A. Jakie zbiory są specjalnością Muzeum.
 - B. Z jakich działów składa się Muzeum.
 - C. Przybliżona liczba okazów.
Cenniejsze zespoły okazów.
Cenniejsze okazy.
 - D. Biblioteka podręczna (jeśli istnieje—liczba tomów).
6. Stopień uporządkowania zbiorów.
Czy istnieje inwentarz zbiorów.
7. Pomieszczenie i bezpieczeństwo zbiorów (zabezpieczenie od wilgoci, ognia, kradzieży i t. p.).
8. Czy jest dostępne dla publiczności — czy tylko do celów naukowych.
9. Budżet roczny (według ostatnich danych).
10. Skład zarządu Muzeum.
11. Wydawnictwa Muzeum.
12. Literatura dotycząca Muzeum.

W materiałach zachowano porządek i znakowanie VII tomu. Wiadomości o muzeach i zbiorach wymienionych już w t. VII mają, obok nowego numeru kolejnego, zawarty w nawiasach kwadratowych numer porządkowy dawny. Zbiory, do których po raz pierwszy przesłano za pytanie, lecz nie uzyskano dotychczas odpowiedzi, otrzymały *gwiazdkę*, zbiory zniszczone lub nieistniejące — *krzyżyk*.

B. SPIS MUZEÓW I ZBIORÓW.

BERESTECZKO, pow. Dubno, woj. wołyńskie.

1. † MUZEJ ISTORYCZNOJ STAROWYNY.

Według informacji urzędu pocztowego nie istnieje.

BIAŁA, woj. krakowskie.

2 [1]. MUZEUM MIEJSKIE.

Powstało w r. 1903, jest własnością gminy m. Białej. Mieści się w domu Kasy Oszczędności.

Na zbiory (ok. 1000 okazów) składają się dokumenty, pamiątki cechowe, dawne narzędzia rzemieślnicze (głównie sukiennicze), porcelana i brzozy. Przy muzeum biblioteka ze 150 t. (z XV — XIX w.).

Dla publiczności dostępne.

CHEŁM.

3. MUZEUM ZIEMI CHEŁMSKIEJ przy Państwowem Gimnazjum im. Stefana Czarnieckiego w Chełmie.

Muzeum powstało w r. 1918—1919 i jest własnością Państwa.

Muzeum celuje zabytkami sztuki kościelnej, ze szczególnem uwzględnieniem ruskiej. Obejmuje działy: I. prehistorji, II. rzeźby kościelnej, III. malarstwa kościelnego. Ogółem okazów 163. W zbiorach wyróżniają się: cenny zespół „carskich wrót” od drugiej połowy XV w.(?) do XVIII w.; obrazy kościelne od XVI w.; przedmioty użytku liturgicznego.

Zbiory są uporządkowane i zinwentaryzowane, mieszczą się w trzech salach nieoświetlanych i nieopalanych, są jednak zupełnie zabezpieczone od wilgoci i ognia oraz kradzieży (gmach otoczony murem, okna zakratowane).

Muzeum dostępne po zgłoszeniu się do kierownika, którym jest dyrektor gimnazjum Wiktor Ambroziewicz.

CHYRÓW, pow. St. Sambor, woj. lwowskie.

4. ZBIORY NAUKOWE ZAKŁADU NAUKOWO-WYCHOWAWCZEGO OO. JEZUITÓW.

Gmach Zakładu chyrowskiego wzniesiono w latach 1883-6, poczem przeniesiono tu wraz ze zbiorami Konwikt z Tarnopola, założony tam przez OO. Jezuitów, wypędzonych z Rosji w r. 1821. Zbiory powstały drogą zakupu i darowizn. Z pośród większych darowizn wyróżniały się zbiory numizmatyczne, ofiarowane przez arcyksięcia Ferdynanda w r. 1830, oraz zbiory książek cenzora warszawskiego J. K. Szaniawskiego. Zbiory są wciąż uzupełniane. Wszystkimi zbiorami zarzą-

dza dyrektor Zakładu, bezpośrednio jednak podlegają one profesorom odpowiednich przedmiotów.

Stan zbiorów i nowe nabytki wyliczają roczne „Sprawozdania Dyrekcji Zakładu Naukowo-Wychowawczego OO. Jezuitów w Bąkowicach pod Chyrowem“ (dotychczas 35 t.). Do „Sprawozdań“ bywają dołączane rozprawy naukowe opracowane na podstawie zbiorów Zakładu.

I. *Zbiór numizmatyczny* w 9 gablotach zawiera 7.935 okazów; w tem monet 5.680, medali 837, tłoków pieczętnych 140. W dziale medali: kompletna kolekcja tarnopolskich i chyrowskich medali uczniowskich.

II. *Biblioteka*, p. niżej: Biblioteki.

III. *Gabinet przyrodniczy* składa się z działów: zoologicznego, botanicznego, mineralogiczno-geologicznego, zbioru okrzemek z biblioteczką podręczną specjalną, pracowni przyrodniczej dla nauczyciela z podręczną biblioteczką przyrodniczą (800 dzieł) i ogródka botanicznego szkolnego pow. 1 ha z własną biblioteczką (250 dzieł). Zbiory gabinetu, zawarte w 22 wielkich oszklonych szafach i 24 gablotkach, obejmują w dziale zoologicznym: wypchanych ssaków 88, ptaków 1109, gadów 85, ryb zasuszonych 20, słoików z preparatami 276, szkieletów 31, koralu i gąbek 145, słoików z pajakami 170, pudeł ze szkarłupniami 16, muszli 1.320 gat., pudeł owadów 126, jaj ptasich 350 gat., gniazd 80 gat. modeli zool. 177. Dział botaniczny zawiera: zielnik 264 rodzin, przekrojów drzew 144, słoików nasion 177, suchych owoców egzot. 30, modeli 196, tablic bot. 48. Dział mineralogiczno-geologiczny obejmuje: minerałów 273 gat., skał i kopalin 300, skamielin 618, zbiór minerałów z wyspy Jersey, zbiór rud i przetworów żelaza, przetworów naftowych, modeli kryształów 136, tablic geol. 17. Zbiór okrzemek zawiera: klisz i powiększeń mikroskopowych 1.146, preparatów okrzemkowych 7.688. Pracownia nauczyciela posiada 6 mikroskopów obok innych przyrządów pomniejszych.

IV. *Gabinet fizyczny* w 11 szafach oszklonych posiada 635 przyrządów fizycznych. Podręczna biblioteczka zawiera 700 dzieł.

V. *Gabinet sali rysunkowej* obejmuje modeli gipsowych 480, wzorów tek 250, albumów z zakresu sztuki i techniki 54, pozatem biblioteczkę podręczną (dzieł 415 w 675 t., broszur 400, podręczników

372, czasopism fachowych 17), biblioteczkę pracowni fotograficznej (300 t.) i stenograficzną (100 t.).

VI. *Zbiory geograficzne* obejmują poza sporym zbiorem map i przyrządów szkolnych, zbiór starych map z XVI—XIX w. w liczbie 584.

VII. *Zbiór etnograficzny* (1.192 okazów) pozaeuropejski, przeważnie z darów misjonarzy Zakonu Jezuitów, i europejski obejmujący także wykopaliska; zbiór znaczków pocztowych (9.466 sztuk).

VIII. *Zbiór muzyczny* zawiera sporą liczbę numerów służących do ćwiczeń młodzieży zakładowej.

Zbiory są udostępnione dla gości Zakładu.

Nuckowski ks. T. J.: *Catalogus Diatomearum quae in collectione ChyrovienSI asservantur. Preparata miscroscopica. Primum mille.* Chyrów 1917.

Konopka ks. T. J.: *Pieczęć Jezuitów w Polsce.* Chyrów 1912.

DUKLA, woj. lwowskie.

5. * ZBIORY W PAŁACU MĘCIŃSKICH.

Chwalewik: *Zbiory Polskie.* 1926-7.

DZIAŁDOWO, woj. pomorskie.

6. MUZEUM MAZURSKIE (ul. Dworcowa 31).

Stanowi własność organizacji społecznej „Komitet Muzeum”. Otwarte w lipcu 1927 r., powstało z inicjatywy lwowskiego „Komitetu Muzeum Grunwaldzkiego” oraz p. Emilji Sukertowej-Biedrawiny. Lokalu udziela Zrzeszenie Ewangelików Polaków. Początkowo na żądanie lwowskiego Komitetu Muzeum nosiło nazwę Grunwaldzkiego, jednak, ze względu na małą popularność tej nazwy, została ona zaniechana i od tego czasu datuje się rozwój placówki.

Muzeum posiada dwa działy: I. Mazurski (regionalny) — zawiera ogółem 2.800 okazów, w tem zabytki piśmiennictwa polskiego na Mazowszu pruskiem, mapy osadnictwa na Mazowszu pruskiem, okazy budownictwa ludowego, ceramiki, sprzętów domowych i tkanin. Nadto okazy prehistoryczne i przyrodnicze. II. Grunwaldzki — (200 okazów) zawiera przedmioty ilustrujące bitwę grunwaldzką. Muzeum posiada zaczątek biblioteki.

Kustoszem Muzeum jest dyrektor Państw. Sem. Naucz. Józef Biedrawa, kuratorem z ramienia Komitetu lwowskiego i działdowskiego — Emilja Sukertowa-Biedrawina.

GNIEZNO, woj. poznańskie.

7. SKARBIEC KATEDRY GNIĘŹNIEŃSKIEJ.

Okradziony w lipcu 1923 r. z najcenniejszych przedmiotów (szczególnie złote relikwiarze i naczynia kościelne).

GRODNO.

8. MIEJSKIE MUZEUM PRZYRODNICZE (ul. Dzielna 6).

Powstało w r. 1924 z ofiarowanych miastu przez Stanisława Żywno zbiorów przywiezionych ze Stanów Zjednoczonych Am. Pół.

Na muzeum składają się zbiory przeważnie zoologiczne: ssaków 66 okazów, ptaków 609, jaj ptasich 79, motyli 263, innych owadów 1.758, muszli 750. Dział minerałów i kopalin zawiera 277 okazów. W zaczątku są działy: płazów i gadów, botaniczny i petrograficzny. Biblioteka: 122 dzieła.

Zbiory są inwentaryzowane; dotychczas uporządkowano działy ssaków, ptaków, jaj ptasich oraz motyli. Mieszczą się w domu murowanym, zabezpieczonym od wilgoci i szkodników.

Dostępne dla publiczności codziennie.

Muzeum zarządza powołany przez Radę miejską Komitet, kustoszem Muzeum jest ofiarodawca.

Budżet (1929): 16.000 zł.

JABŁONNA, pow. i woj. warszawskie.

9. ZBIORY MAURYCEGO HR. POTOCKIEGO.

Obecnie zbiory są nieuporządkowane i niedostępne dla zwiedzających.

Archiwum p. wyżej: Archiwa nr. 24.

Chwalewik o. c.

JAROSŁAW, woj. lwowskie.

10. MUZEUM MIEJSKIE (Ratusz).

Założone na mocy uchwały Rady miejskiej z dn. 13.XII.1925 r. dla upamiętnienia 550-ej rocznicy nadania miastu prawa magdeburskiego; stanowi własność gminy miasta.

Zawiera 2.500 okazów etnograficznych z okolic Jarosławia, pamiątek historycznych władz miejskich i cechowych, monet, zabytków

archeologicznych oraz pamiątek ostatnich wojen. Zbiory są uporządkowane; katalog w opracowaniu. Zbiory są zabezpieczone od wilgoci.

Muzeum dostępne dla publiczności po zgłoszeniu się do sekretarza Magistratu, który zarządza zbiorami.

Budżet roczny około 5.000 zł.

KALISZ.

- 11 [22]. MUZEUM ZIEMI KALISKIEJ (Plac 11 Listopada, Ratusz III p.) (*uzup.*).

Na Muzeum składają się zbiory trzech miejscowych towarzystw: Oddziału Pol. Tow. Krajoznawczego, Archeologicznego i Pomocy Szkolnej, oddane pod opiekę zarządu miejskiego. Zbiory rozpoczął gromadzić w pierwszych latach b. stulecia S. Graeve. Otwarcie nastąpiło 17.XII.1911 r.

Zawartość Muzeum stanowi 3.000 okazów, zgrupowanych w działach: krajoznawczym, archeologicznym, pomocy szkolnych i wojennym, etnograficznym, historycznym (księgi, dyplomy, autografy), przyrodniczym i prehistorycznym.

Zbiory nie są należycie zinwentaryzowane. Pomieszczenie jest odpowiednie i bezpieczne.

Udostępnione dla publiczności codziennie.

Zarząd Muzeum stanowi Magistrat miasta i trzech prezesi towarzystw, do których zbiory należały.

KARTUZY, woj. pomorskie.

12. MUZEUM POWIATOWE (ul. Cmentarna 4).

Zbiory istnieją od r. 1904; są własnością Powiatowego Związku Komunalnego.

Liczba okazów: 108 —przeważnie urny przedhistoryczne. Kolekcja rogów łosi.

Dostępne dla publiczności w godzinach biurowych.

KATOWICE.

13. MUZEUM ŚLĄSKIE (ul. Jagiellońska, Gmach Urzędu Wojewódzkiego).

Muzeum powstało w r. 1927 z inicjatywy wojewody śląskiego M. Grażyńskiego. Organizację powierzono wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków sztuki dr. T. Dobrowolskiemu oraz dr. A. Kozłowi-

skiej (dział przyrodniczy). Podstawy prawne Muzeum uzyskało w r. 1928 mocą uchwały Sejmu Śląskiego.

Zbiory muzealne dzielą się na osiem działów: I. prehistorji — 303 ok.; II. etnografji — 2.500 ok.; III. sztuki kościelnej (tworzy się przy współpracy Śląskiej Kurji Biskupiej, która składa w depozyt podlegające jej zabytki); IV. przemysłu artystycznego; V. sztuki XIX w. i współczesnej (malarstwo, rzeźba, grafika); działy III, IV i V obejmują ogółem 700 zabytków; VI. przyrodniczy: 1000 okazów ornitologicznych, 20.000 entomologicznych (7.000 gatunków), innych około tysiąca. Pozostałe działy: VII. przemysłu górnośląskiego, VIII. pamiątek z okresu powstań górnośląskich i plebiscytu narazie niezorganizowane.

Już obecnie wartościowo przedstawia się galerja obrazów. Reprezentowani są m. in.: Matejko, Grottger, Gierymscy, Kotsis, M. Gottlieb, T. Michałowski, J. Kossak, Brandt, Chełmoński, J. Malczewski, W. Tetmajer, Fałat, Wyczółkowski, Ruszczyc, S. Dębicki, Axentowicz, Mehoffer, Boznańska, Pankiewicz, Weiss, Sichulski, Ślewiński. Cenne zbiory kilimów t. zw. polskich i ceramiki śląskiej. Rzeźby i obrazy kościelne z XV w. Kolekcje haftów i koronek śląskich, stroje śląskie. Rzeźba ludowa śląska.

Inwentarz prowadzony jest równocześnie z nabywaniem okazów — jest więc kompletny. Katalog działowy (kartkowy) — rozpoczęty.

Muzeum jest pomieszczone czasowo na piątym piętrze Gmachu Urzędu Wojewódzkiego (z tego w magazynach część zbiorów etnograficznych sztuki kościelnej i grafiki). Zabezpieczone od wilgoci i kradzieży.

Od końca czerwca 1929 r. częściowo otwarte dla zwiedzających. Całkowite udostępnienie zbiorów nastąpi za 3—4 lata po wybudowaniu specjalnego gmachu muzealnego. Do celów naukowych jest dostępne zawsze.

Zamierzone jest wydawanie własnego rocznika muzealnego.

Budżet Muzeum (1929-30) wynosi 450 000 zł.

P. o. dyrektora jest dr. T. Dobrowolski, kustoszem działu etnograficznego — J. Langman, przyrodniczego — L. Ryzewicz.

Dobrowolski Tadeusz: Oddział sztuki i Muzeum Śląskie w Katowicach. Zarys programu działania. Katowice, 1928. Odbitka z I tomu „Roczników Tow. Przyjaciół Nauk na Śląsku“.

KIELCE.

14. * MUZEUM DIECEZJALNE.
Chwalewik o. c.

KRAKÓW.

- 15[27 i 48]. ZBIORY HISTORYCZNE KRÓLEWSKIEGO ZAMKU NA WAWELU (Wawel¹⁾).

Zbiory rozpoczęto gromadzić z chwilą podjęcia restauracji Zamku Królewskiego na Wawelu w r. 1907. Stanowią własność Państwa i pozostają pod opieką kierownika odbudowy Wawelu prof. A. Szyszko-Bohusza.

Do zbiorów należy lapidarium, złożone z licznych fragmentów architektonicznych, jak kamiennych obramień drzwi, okien, kapiteli, gzemśów, kominków i t. p., pozatem mnóstwo okazów dawnej ceramiki, kafli i innych przedmiotów znajdujących w czasie prac nad odnowieniem Zamku. Pozatem zbiory obejmują gipsowe i drewniane modele Wawelu i projekty jego restauracji, kolekcję planów, zdjęć i rysunków Wawelu, widoki zamku z różnych czasów, pastele Wyczółkowskiego, szkice Noakowskiego z widokami Wawelu w średniowieczu i projektami przyszłej rezydencji Prezydenta Rzplitej, wreszcie wielki zbiór fotografii i nieco przezroczy.

Zbiory są częściowo zinwentaryzowane. Liczby ich nie można określić, gdyż stale wzrastają w miarę postępu odbudowy. Są one przechowywane w magazynach i lokalach Zarządu odbudowy i za zezwoleniem kierownika odbudowy dostępne dla badaczy i fachowców. Dla szerszej publiczności jest stale dostępna część wykopalisk (ceramika i drobniejsze przedmioty), pomieszczone w szafach i gablotach w dwóch salach obok rotundy ś.ś. Feliksa i Adaukta, oraz niektóre modele Wawelu, wystawione w budynku poszpitalnym.

Oddzielnego budżetu zbiory te nie posiadają.

- 16[27]. PAŃSTWOWE ZBIORY SZTUKI NA WAWELU (Wawel¹⁾)

Założone w r. 1916 stanowią własność Państwa i podlegają Dyrekcji Zbiorów Państwowych w Warszawie, z której ramienia zarządza nimi kustosz dr. Stanisław Świerż (od maja 1929).

¹⁾ Według informacji nadesłanych nam przez dra J. Dobrzyckiego prostujemy tu i uzupełniamy wiadomości podane w t. VII „Nauki Polskiej“.

Zbiory składają się z przedmiotów rewindykowanych z Rosji, darów, zapisów i zakupów. Są to obrazy różnych epok i szkół, rzeźby, meble i sprzęty zabytkowe, tkaniny (w tym rewindykowana słynna kolekcja arasów jagiellońskich), broń (m. i. działa odebrane z Rosji) oraz rozmaite przedmioty przemysłu artystycznego. Zbiory te mają posłużyć do urządzenia historycznych komnat Zamku oraz do wyposażenia przyszłych apartamentów Prezydenta Rzplitej. Są one dobrze zabezpieczone i zinwentaryzowane, rozmieszczone częścią w odnowionych już salach Zamku, częścią tymczasowo w gmachu poszpitalnym, specjalnie do tego celu przystosowanym, skąd w miarę postępu odnowienia przechodzą do komnat królewskich. Dla publiczności dostępne codziennie.

Zbiory obejmują obecnie około 1.350 nrów, do czego dodać należy stanowiące osobną całość zbiory „Fundacji wawelskiej Leona hr. Pinińskiego”, przewiezione ze Lwowa (około 600 nrów; galerja obrazów, rzeźby, meble), oraz zbiory zapisane przez ś. p. prof. J. Mycielskiego (około 400 nrów: obrazy i rysunki). Ze zbiorami są połączone pracownie konserwatorskie (warsztaty: stolarski, malarski i restauracji obrazów i tkanin).

Budżet na nowe zakupy wynosił w roku ubiegłym 100.000 zł.

17. ZBIORY ZAKŁADU ANATOMII PATOLOGICZNEJ UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO (ul. Grzegórzecka 16).

Zakład powstał w r. 1851; do zbiorów wcielono kolekcję prof. Bierkowskiego, sięgającą r. 1820, a w r. 1873 część zbiorów b. Szkoły Chirurgów we Lwowie.

Muzeum zawiera preparaty anatomiczno-patologiczne i dzieli się na działy według narządów ciała ludzkiego. Liczba okazów 2.224, szczególnie cenny zespół teratologiczny (potworności ludzkich). Biblioteka Zakładu obejmuje 295 dzieł w 402 t. i 29 czasopism w 567 t.

Zbiory są w zupełności uporządkowane. Istnieje działowy inwentarz zbiorów oraz katalog kartkowy. Pomieszczenie bardzo ciasne, zbiory są zabezpieczone od wilgoci, lecz od kradzieży niedostatecznie.

Dostępne jedynie do celów naukowych.

Kierownikiem zbiorów jest dyrektor Zakładu prof. dr. St. Ciechanowski.

18. * ZBIORY ZAKŁADU ANATOMJI PRAWIDŁOWEJ U. J. (ul. Kopernika 12).
19. ZBIORY ZAKŁADU FARMAKOLOGII U. J. (ul. Grzegórzecka 16).
Założone przez prof. Łazarskiego, składają się ze zbiorów roślin suszonych oraz surowców zwierzęcych stosowanych w lecznictwie — 570 okazów, w tem wypchany piżmowiec, szczątki mumji egipskiej, surowce zwierzęce używane w dawnem lecznictwie. Wszystko zinwentaryzowane. Biblioteka: 196 t.
Zbiory są zabezpieczone od ognia. Udostępnione tylko do celów naukowych.
Kierownik: dr. W. R. Witanowski.
20. ZBIORY ZAKŁADU HODOWLI ZWIERZĄT I MLECZARSTWA U. J. (ul. Mickiewicza 21). Zakład założony w r. 1906 przez profesorów Adametza i Kleckiego gromadzi zbiór wełn (300 próbek), ponadto preparaty anatomiczne i modele. Biblioteka Zakładu : 2.000 tomów.
Zbiory są należycie uporządkowane i posiadają inwentarz. Dostępne do celów naukowych i pedagogicznych.
Roczny budżet zbiorów : ok. 100 zł.
Opiekuje się zbiorami kierownik Zakładu prof. R. Prawocheński.
21. MUZEUM ZAKŁADU MEDYCYNY SĄDOWEJ U. J. (ul. Grzegórzecka 16).
Zakład Medycyny Sądowej U. J. powstał w r. 1804, początek Muzeum przypada na r. 1882. Rozwój Muzeum i doprowadzenie go do stanu obecnego datuje się od czasu przeniesienia go do gmachu Collegium Medicum (r. 1895).
Muzeum składa się z następujących działów: I. okazy z przypadku zmian pośmiertnych; II. okazy z przypadku obrażeń ciała; III. okazy z przypadku śmierci gwałtownej; IV. okazy z przypadku dzieciobójstwa; V. okazy odnoszące się do przypadków dochodzenia ciąży i poronienia; VI. dział seksuologiczny. Szczególnie bogaty jest dział odnoszący się do śmierci z otrucia oraz obrażeń ciała. Ogółem 1009 okazów. Biblioteka Zakładu zawiera 1305 dzieł.
Zbiory są uporządkowane i zinwentaryzowane. Są też zabezpieczone od ognia, wilgoci i kradzieży. Ciasnota lokalu nie pozwala na ustawienie nowych szaf i gablotek, na czem cierpi rozmieszczenie zbiorów.
Muzeum służy wyłącznie do celów naukowych.

Budżet 1928/9 : 215 zł. na uzupełnienie preparatów.

Dyrektorem Muzeum i Zakładu jest prof. zwyczaj. medycyny sądowej U. J. dr. L. Wachholz. Nadto pracują w Zakładzie prof. nadzwyczajny tego przedmiotu i asystenci.

Wachholz L.: Sto lat istnienia katedry Medycyny Sądowej. Zarys dziejowy. Przegląd Lekarski, 1905.

Horoszkiewicz S.: Kronika Zakładu Medycyny Sądowej U. J. 1895—1905.

22. ZBIORY MINERAŁÓW I SKAŁ ZAKŁADU MINERALOGII I PETROGRAFII AKADEMII GÓRNICZEJ (ul. Łoretańska 18, II p.).

Zakład począł się organizować w r. 1921; zbiory powstawały drogą zakupów w firmach zagranicznych oraz darowizn osób prywatnych.

Zbiory składają się z dwóch działów: I. mineralogicznego (1.334 okazy) i II. petrograficznego (925 okazów). Specjalnością zbiorów są zespoły okazów soli potasowych z Polski i zagranicy. Biblioteka : 628 t.

Zbiory są zinwentaryzowane; z braku miejsca na ustawienie gablot pomieszczone w szafach, w sali ćwiczeń i na korytarzu. Okazy soli są zabezpieczone przed wilgocią w słojach z doszlifowanymi pokrywami.

Dostęp do zbiorów mają pracownicy naukowci oraz ucząca się młodzież.

Budżet roczny Zakładu wynosi 2.875 zł.

Zbiorami opiekuje się jeden z asystentów Zakładu, pod kierunkiem dyrektora Zakładu prof. Z. Rozena.

23. * ZBIORY ZAKŁADU GEOLOGII I PALEONTOLOGII AKADEMII GÓRNICZEJ (ul. Łoretańska 18).

24. SKARBIEC KATEDRY ŚW. WACŁAWA NA WAWELU. (Wawel).

Powstał w zamierchłym średniowieczu (najstarszy zachowany inwentarz pochodzi z r. 1101); w ciągu wieków wspaniale uposażony przez królów i biskupów, uległ później rabunkom i rekwizycjom, tak że z dawnych zasobów pozostała jedynie niewielka część, do której przybyły w XIX w. i w ostatnich czasach różne dary duchowieństwa i pamiątki narodowe. Skarbiec pozostaje obecnie pod zarządem kustosa katedry ks. prałata Ślepickiego i konserwatora diecezjalnego ks. Tadeusza Kruszyńskiego.

Zbiory są pomieszczone w wielkiej sali kamiennego gotyckiego budynku, przybudowanego do katedry w r. 1488. Obejmują one kil-

kaset zabytków złotnictwa i przemysłu artystycznego ze wszystkich epok, relikwiarzy, kielichów, monstrancji, szkatulek, infuł biskupich i pastorałów, różnych naczyń kościelnych i paramentów, szereg pamiątek królewskich i narodowych, wreszcie bardzo wielką liczbę cennych szat liturgicznych ze słynnym ornatem Piotra Kmity na czele.

Skarbiec jest codziennie otwarty dla zwiedzających. Przedmioty są pomieszczone w pięciu wielkich oszklonych szafach, najcenniejsze zaś zabytki ze wspnianiałym relikwiarzem głowy św. Stanisława z r. 1504 są złożone w dużej oszklonej kasie ogniotrwałej, otwieranej każdorazowo dla zwiedzających przez kościelnego.

Zabezpieczenie od pożaru dobre, od wilgoci względne (okna na północ, lokal w zimie nieopalaný).

25. † ZBIORY TOW. PRZYJACIÓŁ SZTUK PIĘKNYCH (Plac Szczepański). Zbiory takie nie istnieją. T-wo urządza tylko bieżące wystawy zmieniane co miesiąc.

Chwałewik o. c.

26. MUZEUM ZABYTEKÓW ŻYDOWSKICH.

Muzeum znajduje się w organizacji. Na jego początek składają się w dość znacznej liczbie żydowskie zabytki historyczne i kultowe, wyroby przemysłu artystycznego a zwłaszcza liczne cenne tkaniny rytualne od XVI w. Zbiory nie są jeszcze zinwentaryzowane i uporządkowane. Opiekuje się nimi Zarząd Gminy Żydowskiej, który w r. 1928 w celu zorganizowania Muzeum powołał komitet i zaprosił do niego w charakterze rzeczoznawców historyków sztuki dr. J. Dobrzyckiego i dr. M. Morelowskiego. Brak lokalu utrudnia posunięcie sprawy naprzód. Gmina Żydowska ma zamiar nabyć jedną ze starych kamienic Kazimierskich na cele Muzeum.

Chwałewik o. c.

LESZNO, woj. poznańskie.

- 27 [56]. MUZEUM RODZIME (ul. Leszczyńskich 1).

Muzeum zostało założone w r. 1921 i stanowi własność Oddziału T-wa Czytelní Ludowych w Lesznie.

Na zbiory składają się zabytki archeologiczne (urny), numizmatyczne oraz okazy mineralogiczne.

Lokal nie daje zbiorom należytego zabezpieczenia.

Muzeum jest dostępne dla publiczności codziennie (g. 16 — 20).

LUBLIN.

28 [58]. † MUZEUM DIECEZJALNE.

Nie istnieje według odpowiedzi lubelskiej Kurji Biskupiej (28. VI. 1929, L. 2470).

Chwalewik o. c.

29. ZBIORY ENTOMOLOGICZNE (ul. Szopena 10 m. 7).

Właścicielem i twórcą zbiorów jest prof. gimnazjalny Antoni Dryja. Zbiory rozpoczęto gromadzić w Tarnobrzegu w r. 1900. Właściciel zbierał okazy na specjalnych wycieczkach, drogą stałej hodowli owadów (w tem również i hodowli eksperymentalnej), wymiany i kupna. W czasie wojny w r. 1914 znaczna część zbiorów została zniszczona; część ocalałą umieszczono w zamku dzikowskim, a w r. 1919 przewieziono do Lublina.

W zbiorach najliczniej są reprezentowane motyle. Zbiory dzielą się na: I. dział kolekcji systematycznych (przeszło 200 gablotek 60×45 cm.), który obejmuje motyle fauny palearktycznej, polskiej tudzież egzotycznej (grupa amerykańska, indoaustalijska i afrykańska), zbiór liszek motyli, zbiory innych owadów; II. preparaty w liczbie 1011 z zakresu anatomji i ekologii owadów.

Ogółem opracowanych jest około 25.000 okazów motyli i innych owadów oraz różnych stadiów ich rozwoju. Część opracowana jest dokładnie zinwentaryzowana. Materiał dotychczas nieopracowany wyraża się liczbą 100.000 okazów. Stan ten wciąż się zmienia z powodu przyrostu materiału i postępów opracowania. Obok zbiorów istnieje podręczna biblioteczka entomologiczna ponad 50 t.

Zbiory są pomieszczone w prywatnem mieszkaniu właściciela i przedstawiają stłoczony magazyn dający zabezpieczenie tylko przed wilgocią. Wobec braku odpowiedniego lokalu przynajmniej na część uporządkowaną (kilka dużych sal lub kilkanaście małych) zbiory nie są dostępne dla publiczności. Za uprzedniem zgłoszeniem się, pewne zespoły mogą być przygotowane do przejrzania w celach naukowych dla jednej, najwyżej kilku osób naraz.

Koszty utrzymania zbiorów pokrywa w całości właściciel.

Wystawa entomologiczna ze zbiorów prof. Antoniego Dryji (urządzona w Lublinie w sali Rady Miejskiej. Marzec 1928 r.).

LWÓW.

30. MUZEUM ANATOMJI OPISOWEJ UNIwersYTETU JANA KAZIMIERZA (ul. Piękarska 52).

Założone w okresie organizowania się Wydziału Lekarskiego U. J. K. (1894) przez prof. H. Kadyi'ego. Zbiory są stale uzupełniane preparatami wykonanymi w Zakładzie.

Zbiory obejmują preparaty dotyczące anatomji człowieka, a części i zwierząt, zgrupowane w działach odnoszących się do układów (kostnego, stawowego, mięśniowego, naczyniowego, nerwowego) i narządów (oddechowego, pokarmowego, moczopłciowego i narządów zmysłowych). Dział anatomji porównawczej (szkielety, serca, płuca różnych ssaków). Ogółem około 1000 okazów, w tem najcenniejsze są preparaty iniekcyjne naczyń krwionośnych i limfatycznych.

Pomieszczenie zbiorów jest odpowiednie.

Muzeum jest dostępne dla studentów Wydziału Lekarskiego, dla innych osób za każdorazowym zezwoleniem kierownika — dyr. Zakładu Anatomji Opisowej, którym jest prof. dr. J. Markowski.

31. MUZEUM INSTYTUTU ANATOMJI PATOLOGICZNEJ U. J. K. (ul. Piękarska 52).

Założone jednocześnie z powstaniem Instytutu w r. 1897. Zbiory składają się z preparatów uzyskanych z sekcji dokonanych w Instytucie i nadsyłanych z prowincji oraz z tablic barwnych, rysunków i nielicznych fotografii. Ogólna liczba preparatów anatomiczno-patologicznych: około 2.000 (przeważnie w słojach, nieco w stanie suchym), tablic barwnych 350, rysunków mikroskopowych 3.000. Biblioteka Instytutu składa się z 1.420 t.

Inwentarz zbiorów w opracowaniu.

Muzeum udostępnione przedewszystkiem dla studentów.

Kierownikiem Muzeum jest kierownik Instytutu prof. dr. W. Nowicki.

32. * ZBIORY INSTYTUTU ANATOMJI PORÓWNAWCZEJ U. J. K. (ul. św. Mikołaja 4).

33. MUZEUM BOTANICZNE U. J. K. (ul. św. Mikołaja 4).

Muzeum obejmuje zielniki: Błockiego i Chałubińskiego; egzotyczne: Hohenackera, Schimpera, Kotschy'ego i Heldreicha, ogólnie-

azjatycki, afrykański, amerykański, australijski, ogólnoeuropejski. Zielniki Łagowskiego, Rehmana, Schura; zielnik Helfera, Herminga, Kernerera, Schmidta. Ogółem przeszło 600.000 okazów w 800 fascykułach.

Zielniki są zupełnie nieuporządkowane — brak inwentarza.

Zbiory nie są należycie zabezpieczone. Udostępnione jedynie do celów naukowych. |

Kierownikiem Muzeum jest prof. dr. Stanisław Kulczyński.

34 [59]. MUZEUM ZAKŁADU GEOLOGICZNEGO U. J. K. (ul. Długosza 8).

Zakład utworzony w r. 1905 uzyskał część zbiorów Zakładu Mineralogicznego. Zaczątek ten pomnożono zbiorami kierownika i uczniów. W r. 1914 Zakład przeniósł się do obecnego lokalu, muzeum jednak urządzono dopiero w latach 1921/24.

Specjalnością Muzeum są stratygraficzne zbiory fliszu karpackiego (w tem także zbiory dotyczące Rumunji i Alp), fauna kopalna fliszu karpackiego, szczególnie trzeciorzędu, kreda Podola. Muzeum posiada działy: I. geologii ogólnej, II. geologii historycznej, III. geologii Karpat, IV. geologii Podola, V. zbiory podręczne głównych typów skał i skamielin przewodnich wszystkich epok. Zbiory służą przeważnie do celów dydaktycznych, działy III i IV mają charakter wyłącznie naukowy (zbiory porównawcze). Liczba okazów ogółem około 20.000. Biblioteka Zakładu zawiera 2.500 tomów.

Zbiory są jedynie w drobnej części zinwentaryzowane. Mieszczą się w specjalnej sali muzealnej, w klatce schodowej i w sali ćwiczeń. Zbiory nieopracowane zamagazynowane w zamkniętych szafach w oddzielnej sali; 3.000 okazów z braku miejsca spoczywa w pakach.

Muzeum podlega kierownikowi Zakładu prof. W. Rogali; opiekuje się zbiorami jeden ze starszych asystentów.

35. * ZBIORY INSTYTUTU HISTOLOGICZNO-EMBRIOLOGICZNEGO U. J. K. (ul. Piekarska 52).

36. * ZBIORY INSTYTUTU MEDYCYNY SĄDOWEJ U. J. K. (ul. Piekarska 52).

37. MUZEUM MINERALOGII I PETROGRAFII U. J. K. (ul. św. Mikołaja 4, I piętro).

Założone przez prof. F. Zirkla w r. 1852, uzupełniane przez prof. F. Kreutza, E. Dunikowskiego, wreszcie J. Tokarskiego i jego uczniów.

Specjalnością Muzeum są minerały i skały. Obecnie gromadzi się zbiory dotyczące obszaru Polski i krajów przyległych (Rumunji, Czechosłowacji i i.) Zbiory są zinwentaryzowane.

Muzeum jest dostępne dla studentów Uniwersytetu, inne osoby mogą je zwiedzać za specjalnem pozwoleniem kierownika, którym jest prof. dr. J. Tokarski.

38. ZBIORY INSTYTUTU ZOOLOGICZNEGO POLITECHNIKI LWOWSKIEJ (ul. Nabelaka 22).

Zbiory powstały wraz z Instytutem w r. 1920. Złożyły się na nie: a) zbiory katedry zoologii b. Akademji Rolniczej w Dublanach, b) zbiory b. Wyższej Krajowej Szkoły Gospodarstwa Leśnego we Lwowie, c) zbiory docentury zoologii na Wydziale Chemicznym Politechniki Lwowskiej.

Ogólna liczba okazów 2.165, cenniejszy zespół helmintologiczny. Biblioteka Instytutu — 438 dzieł.

Zbiory są zinwentaryzowane, przechowywane w szafach oszklonych, w lokalu wynajętym, niezabezpieczonym przed ogniem i kradzieżą.

Dostępne dla personelu naukowego, dla innych osób po uprzednim zgłoszeniu.

Zbiorami zarządza kierownik prof. dr. Benedykt Fuliński i personel naukowy Instytutu.

39. * ZBIORY ZAKŁADU GLEBOZNAWSTWA I CHEMJI ROLNEJ P. L. (ul. Nabelaka 22).

40. MUZEUM ANATOMII OPISOWEJ ZWIERZĄT DOMOWYCH AKADEMJI MEDYCYNY WETERYNARYJNEJ (ul. Kochanowskiego 67).

Założone z chwilą otwarcia uczelni w r. 1881 przez prof. anatomji H. Kadyi'ego, który też kierował Muzeum do r. 1894. Od r. 1883 współpracował z nim W. Kulczycki, który od r. 1906 do dziś jest profesorem tegoż przedmiotu i kierownikiem zbiorów.

Muzeum poświęcone jest wszystkim działom anatomji zwierząt domowych, w pewnym stopniu także embriologii. Okazów jest przeszło 900 — wszystkie zinwentaryzowane. Najcenniejszemi są preparaty suche iniekcyjne i korozyjne w liczbie około 150. Istnieje inwentarz. Biblioteka podręczna: 190 t.

Pomieszczenie jest nieodpowiednie i ciasne. Zbiory mieszczą się w dwóch dużych salach, w 18 szafach, a nadto w gablotach i skrzyniach. Latem odbywa się trzykrotna dezynfekcja przeciw molom.

Wszystkie preparaty są sporządzane w Zakładzie Anatomji Opisowej Ak. Med. Wet., przeto budżet Muzeum zawiera jedynie koszty materiału zwierzęcego i technicznego: 500 — 1000 zł. rocznie.

Skład zarządu: kierownik Muzeum prof. dr. W. Kulczycki, dwaj asystenci, jeden laborant.

41. MUZEUM ZAKŁADU ANATOMJI PATOLOGICZNEJ AKADEMJI MEDYCYNY WETERYNARYJNEJ (ul. Kochanowskiego 59).

Muzeum założone zostało jednocześnie z otwarciem Zakładu (1881 r.). W zakres zbiorów wchodzi wszelkie mikroskopowe okazy zmian anatomo-patologicznych u zwierząt domowych (jednokopytnych, przeżuwających, mięsożernych, gryzoni, ptaków, ryb). Liczba okazów 1.300. Zasługują na wyróżnienie pasorzyty zwierzęce, nowotwory, okazy dotyczące gruźlicy i nosacizny. Biblioteka Zakładu zawiera 179 t.

Istniejący inwentarz dotyczy $\frac{3}{4}$ zbiorów.

Prosektorjum—prowizoryczne pomieszczenie zbiorów—jest zbyt ciasne, z tego powodu zbiory są dostępne jedynie do celów naukowych. Po przeprowadzeniu dokonywanej obecnie nadbudowy gmachu Muzeum znajdzie stałe i odpowiednie pomieszczenie.

W r. 1928 wydano na muzeum z budżetu Zakładu około 1000 zł.

Zarządza Muzeum kierownik Zakładu prof. dr. A. Zakrzewski.

42. * ZBIORY ZAKŁADU CHIRURGJI OGÓLNEJ I CHIRURGJI KOŃCZYN AKADEMJI MEDYCYNY WETERYNARYJNEJ (ul. Kochanowskiego 61).

43. ZBIORY ZAKŁADU HODOWLI OGÓLNEJ I NAUKI O ŻYWIENIU ZWIERZĄT AKADEMJI MEDYCYNY WETERYNARYJNEJ (ul. Kochanowskiego 61).

Zbiory sięgają swym początkiem przed rok 1900, były związane z ówczesną katedrą hodowli. Uzupełniane przez prof. A. Barańskiego (od r. 1906), później przez prof. F. Fibicha, przeszły w r. 1925 do Zakładu Hodowli Ogólnej.

Na zbiory składają się modele i rycinę przedstawiające zwierzęta domowe różnych gatunków i ras, modele i rycinę przedstawiające urządzenia i przyrządy używane w hodowli zwierząt, preparaty stadjów

rozwojowych zwierząt i ich narządów i t. p. Ogółem ok. 300 okazów. Biblioteka Zakładu: 650 t.

Zbiory i biblioteka wciągnięte są jedynie do ogólnego inwentarza Zakładu. Pomieszczenie — pokoje niskie i zwrócone na północ — nie daje pełnego zabezpieczenia od wilgoci.

Zbiory są dostępne tylko do celów naukowych i dydaktycznych. Zarządza nimi kierownik Zakładu prof. dr. T. Olbrycht.

44. MUZEUM DIECEZJALNE OBRZ. ŁAĆ. (ul. Czarnieckiego 30).

Posiada trochę dobrych obrazów, rzeźb, tkanin i t. d. oraz stare pergaminy arcybiskupstwa w liczbie około 50 (od XIV w.) z dobrze zachowanymi pieczęciami.

Opiekę nad zbiorami pełni ks. dr. S. Szurek.

45. MUZEUM RUSKIEGO INSTYTUTU NARODOWEGO „NARODNY DOM“ (ul. Kurkowa 14).

Założone w r. 1851 przez ruskie polityczno-kulturalne t-wo „Hołowna Ruska Rada we Lwowie“ przy bibliotece (Publiczna Biblioteka Ruskiego Instytutu Narodowego „Narodny Dom“, p. t. VII Nauki Polskiej, str. 182). Wzrastało głównie dzięki darom, z których najważniejsze są zbiory archeologa prof. Szaraniewicza oraz ks. prałata A. Petruszewicza. Otwarte równocześnie z biblioteką w r. 1884.

Muzeum posiada działy: I. archeologiczny: zbiory prehistoryczne (ceramika neolityczna, przedmioty z brązu) oraz historyczne; II. przyrodniczy (paleontologja, mineralogja, botanika, zbiór muszli i t. d.); III. galerja obrazów (malarstwo kościelne i świeckie). Razem około 4.000 okazów.

Okazy uporządkowane są jedynie prowizorycznie. Naukowego inwentarza niema (istnieje kilka dawnych rękopiśmiennych, częściowo zagubionych inwentarzy — brak do działu archeologicznego). W związku z obecną reorganizacją Muzeum przewidziane jest opracowanie nowego inwentarza. Pomieszczenie stanowią dwie wielkie sale nad biblioteką, zabezpieczone od ognia i kradzieży.

Obecnie Muzeum jest dostępne jedynie do celów naukowych. Budżet wspólny z całym Instytutem.

Zarząd Muzeum wspólny z biblioteką: dyrektor Antoni Gęsiorski, pomocnicy: ks. Aleksander Gregorowicz i Stefanja Tychowicz.

Sprawozdania z działalności Muzeum drukowane są w piśmie „Wistnik Narodnoho Doma“ (1892 — 1914, 1919 — 20, 1921 — 1929).

Barwinskij Bohdan: Biblioteka i Muzea Narodnoho Domu u Lwowi. Lwów, 1920.

ŁOWICZ, woj. warszawskie.

- 46[83]. MUZEUM ETNOGRAFICZNE ZIEMI ŁOWICKIEJ Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu.

Założone w r. 1909, zniszczone w czasie wojny przez Niemców, ponownie tworzy się od r. 1927.

Posiada regionalne zbiory etnograficzne, odzież i sprzęty.

Narazie niedostępne z powodu braku lokalu; zamagazynowane w lamusie przy Muzeum Miejskiem.

Budżet roczny (1929): około 1.500 zł.

Muzeum zarządza kierowniczką sekcji muzealnej Łowickiego Oddziału P. T. K. p. Aniela Chmielińska.

ŁÓDŹ.

47. * MIEJSKA GALERIA SZTUKI (Park im. Sienkiewicza).
Chwałewik o. c.

ŁUCK.

48. † MUZEJ ŁUCKOHO CHRESTOWOZDWIŻENSKOHO BRACHTWA.
Według informacji Wołyńskiego Towarzystwa Krajoznawczego i Opieki nad Zabytkami — nie istnieje.

49. MUZEUM WOŁYŃSKIE (ul. Jagiellońska 95).
Myśl założenia Muzeum powstała w związku z wystawą przemysłowo-rolniczą w Łucku we wrześniu 1928 r. Muzeum otwarto dn. 28 czerwca 1929 r. Muzeum jest własnością Wołyńskiego Towarzystwa Krajoznawczego i Opieki nad Zabytkami (p. niżej: Towarzystwa).
Muzeum gromadzi zbiory dotyczące Wołynia. Posiada działy: I. historyczny (208 okazów); II. prehistoryczny (42 okazy); III. etnograficzny (726 okazów); IV. sztuka i przemysł artystyczny — 10 okazów. W organizacji znajduje się dział fizjograficzny i biblioteka. Wśród

licznych depozytów wyróżnia się cenny zbiór haftów i tkanin ludowych Aleksandra Prusiewicza (700 okazów). Wśród innych cennych przedmiotów: ceramika wołyńska (porcelana oraz wyroby ludowe), druki i rękopisy poczajowskie, archiwalja rodzinne.

Zbiory są uporządkowane. Inwentarz istnieje. Pomieszczenie stanowi sześć małych pokoi w prywatnym domu.

Muzeum jest codziennie otwarte dla publiczności.

Przewidywany budżet na r. 1930: 22.000 zł.

Zwierzchnictwo nad Muzeum sprawuje Komisja Muzealna, złożona z przedstawicieli duchowieństwa, władz państwowych, Komitetu Regionalnego i Towarzystwa Krajoznawczego, oraz zarząd Muzeum z ramienia Towarzystwa Krajoznawczego. Dyrektorem jest Kazimierz Przemyski.

MYŚLENICE, woj. krakowskie.

50. MUZEUM REGIONALNE ZIEMI MYŚLENICKIEJ.

Właścicielem i twórcą Muzeum jest „Towarzystwo Muzeum Regionalnego z. Myślenickiej” założone dn. 11.X.1929 r.

Specjalnością Muzeum są zbiory etnograficzne. W obecnej początkowej fazie rozwoju Muzeum liczba okazów wynosi 110; w tym cenniejsze pamiątki miejscowych cechów.

Zbiory są zinwentaryzowane. Mieszczą się w szafach w sali Wydziału Powiatowego w Myślenicach, w domu murowanym, na pierwszym piętrze.

Dla publiczności narazie niedostępne.

Muzeum podlega Zarządowi T-wa. Gospodarzem jest Tadeusz Wiśniowski.

OSTROWIEC, pow. Opatów, woj. kieleckie.

51. MUZEUM KRAJOZNAWCZE ODDZIAŁU OSTROWIECKIEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (ul. Górzysta 9).

Otworzone 1 marca 1926 r., ma się rozwinąć w „Muzeum doliny rzeki Kamiennej” ze szczególnem uwzględnieniem historii górnictwa i hutnictwa.

Obecnie Muzeum posiada następujące działy: I. archeologiczny—składają się nań przeważnie przedhistoryczne przedmioty krzemienne,

w które tak obfituje powiat opatowski (400 okazów zapisanych, około 600 w trakcie katalogowania); II. geologiczny—w trakcie porządkowania (300 okazów skał, rud i gliniek, a nadto okazy paleontologiczne i paleobotaniczne); III. dział historyczny i artystyczno-historyczny: okazy grafiki, dokumenty historyczne, pamiątki wielkiej wojny, odlewy gipsowe i ceramika (ok. 350 okazów), zbiór numizmatyczny; IV. dział ochrony zabytków i krajoznawczy — zawiera mapy (215 szt.) oraz fotografie i klisze (270 szt.). Biblioteka podręczna zawiera około 170 dzieł.

Pomieszczenie niedostateczne i wilgotne; pokój $4\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ m., o dwóch oknach.

Zbiory są dostępne dla publiczności w czwartki o g. 19—21 i w niedziele o g. 10—12.

Budżet na r. 1929 wynosi ok. 1000 zł. na zakup szaf, książek i okazów oraz 500 zł. na utrzymanie lokalu.

Zarządza Muzeum Zarząd Oddziału P. T. K. (prezes M. Rądwan); kustoszem jest T. Kłosiński.

OŚWIĘCIM, woj. krakowskie.

52. MUZEUM MINERALOGICZNE (Zakład ks. Bosko).

Zbiory stanowią własność Zgromadzenia ks. ks. Salezjanów. Muzeum powstało w r. 1905 z okazów zebranych częścią przez uczniów, częścią ofiarowanych przez inne salezjańskie zakłady naukowe oraz przez osoby prywatne.

Zawartość Muzeum: minerały i ich zastosowania — 4.000 okazów; w tem duże kryształy soli i siarki, zbiory węgla i odcisków w węglu, granitów, drogich kamieni, wapieni krystalicznych, skamielin, muszli, rud metali, olejów mineralnych.

Inwentarza niema.

Zbiory są przechowywane w żelaznych szafach oszklonych. Zabezpieczone przed światłem słonecznym i wilgocią.

Muzeum nie jest dostępne dla publiczności. Służy jedynie do celów dydaktycznych gimnazjum salezjańskiego.

Bezpośrednio zarządza Muzeum jeden z nauczycieli gimnazjum, któremu Zakład powierza nad niem opiekę.

PIŃSK.

53. MUZEUM POLESKIE Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (ul. Kościuszki 32).

Założone w czerwcu 1926 r. W r. 1928 uzyskano lokal, uporządkowano zgromadzone zbiory i udostępniono publiczności.

Zawartość Muzeum stanowią zbiory krajoznawcze skupione w sześciu działach: historycznym, przyrodniczym, przemysłu i handlu, archeologicznym, etnograficznym i numizmatycznym. Ogółem 1.115 okazów. Inwentarz istnieje. Biblioteka podręczna 274 dzieła.

Muzeum jest dostępne dla publiczności w niedzielę o g. 12—14, poniedziałek, środę, piątek o g. 13—14; wtorek i czwartek o g. 18—19.

Zarząd Muzeum stanowi Sekcja muzealna Oddziału P. T. K.: prezes Cz. Mergentaler, członek zarządu J. Niedźwiedzki i kustosz D. Georgjewski.

PŁOCK.

- 54[102]. MUZEUM MAZOWSZA PŁOCKIEGO IM. PROF. IGNACEGO MOŚCICKIEGO, PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ (Adres do korespondencji: Rynek Kanoniczny 8).

Muzeum jest własnością Towarzystwa Naukowego w Płocku. Założone zostało w r. 1909.

Specjalnością Muzeum są zbiory dotyczące Mazowsza Płockiego. Dzieli się one na następujące działy: I. geografji, II. geologii, III. paleontologii (szczególnie wartościowe szczątki zwierząt kopalnych Mazowsza Płockiego: mamuta, nosorożca, renifera, *Bos priscus* i *Bos primigenius*); IV. fauny (cenne okazy zwierząt morskich docierających Wisłą aż w Płockie — foka, mewy) i flory (zielniki systematyczne okolic Płocka — 631 okazów i Jednorożca pow. przasnyskiego — 288 ok., zebrane i określone przez dra Macieszynę); V. archeologii (bronzy, bransolety i naramienniki z Milewka, miecz z Rembielina typu Möri-gen); VI. etnografji (najcenniejsze okazy dotyczą Kurpiów z puszczy przasnyskiej i Mazurów z pod Gostynina); VII. pamiątek historycznych (zbiory dotyczące powstań, wojny światowej i bolszewickiej, masońskie); VIII. sztuki czystej i stosowanej (m. in. obrazy: Fałata, Gersona, J. Kossaka, Krzyżanowskiego, portret Delfiny Potockiej pędzla Kaniewskiego, portret Piotra Krajewskiego, żupnika zakroczymskiego z r. 1583,

z malarstwa obcego—św. Marja Egipcjanka przypisywana Riberze); IX. rzemiosł (cenne meble). Ogółem zgórą 10.000 okazów. Muzeum korzysta z Biblioteki im. Zielińskich (45.000 tomów) i z jej dubletów tworzy bibliotekę podręczną.

Zbiory są całkowicie zinwentaryzowane, ponadto niektóre działy mają inwentarz własny.

Muzeum mieści się wraz z Biblioteką im. Zielińskich w zabytkowym domu z XVI—XVII w. Zajmuje 25 pokoiów zabezpieczonych od wilgoci i pożaru. Z powodu ciasnoty lokalu zatracona została przejrzystość rozmieszczenia, a niektóre sale stanowią doszczętnie wypełnione magazyny. Dlatego też zakupiono dla Muzeum drugą zabytkową kamienicę (Rynek Kanoniczny 2), do której niebawem będzie przeniesiona część Muzeum — Muzeum regionalne w ściślejszem tego słowa znaczeniu.

Muzeum dostępne jest dla publiczności w piątki i niedziele od g. 11-ej do 13-ej, dla wycieczek miejscowych i zamiejscowych szkolnych lub korporacyjnych, jak również dla osób pracujących naukowo po porozumieniu się z kustoszką.

Budżet, roczny Muzeum (1929): ok. 7.000 zł.

Zarząd Muzeum stanowią: prezes i wiceprezes T-wa Naukowego Płockiego oraz kustoszka Halina Rutska. Kustoszem działu regionalnego jest K. Gelinek.

Macieszowie A. i M.: Przewodnik po Płocku.

Lasocki ks.: Zbiory Towarzystwa Naukowego w Płocku.

Rutska H.: Towarzystwo Naukowe Płockie 1820 — 1830, 1907 — 1928. Notatka historyczna. Płock, 1929.

POZNAŃ.

55. * ZBIORY ZAKŁADU MINERALOGICZNEGO UNIwersYTETU POZNAŃSKIEGO (ul. Słowackiego 4/6).

56. MUZEUM ZAKŁADU ZOOLOGICZNEGO U. P. (ul. Wjazdowa 3, II p.). Powstało równocześnie z tworzeniem się Uniwersytetu w maju 1919 roku.

Zawartość jego wynosi 974 Nr. inw. ze szczególnem uwzględnieniem fauny Polski.

Zbiory są uporządkowane, lecz lokal (2 pokoje) nie daje dostatecznego zabezpieczenia.

Dostępne jedynie dla studujących.

Zarządza Muzeum kierownik Zakładu prof. dr. J. Grochmalicki.

57. MUZEUM MIASTA POZNANIA, (ul. Marszałka Focha 18).

Muzeum jest własnością m. Poznania i podlega Wydziałowi kultury i sztuki przy Magistracie (Biuro XVII). Organizację Muzeum rozpoczęto 1 listopada 1929 r.; zawiązek zbiorów stanowiła część wystawy m. Poznania na Powszechnej Wystawie Krajowej, zabytki cechowe wielkopolskie zgromadzone na specjalnej wystawie we wrześniu t. r. oraz pamiątki miejskie dotychczas przechowywane w ratuszu.

W dotychczasowym stadjum organizacji Muzeum dzieli się na trzy działy: I. przedstawia historyczny rozwój miasta aż po dzień dzisiejszy w pamiątkach, zabytkach, obrazach i rycinach; II. miejskie urządzenia użyteczności publicznej (modele, plany, statystyki); III. dzieje mieszczaństwa wielkopolskiego (cechy, bractwa kurkowe, gildje i związki kupieckie).

Inwentarz zbiorów w opracowaniu. Otwarcie Muzeum nastąpiło w połowie lutego 1930 r.

Przewidywany budżet roczny: 60.000 zł.

Organizatorami Muzeum są inż. Ruciński, radca Magistratu, i Jan Marweg, obecny dyrektor Muzeum.

58[112]. † ZBIORY TOWARZYSTWA „HISTORISCHE GESELLSCHAFT FÜR POSEN“.

Według informacji dyrektora Muzeum Wielkopolskiego oraz kierownika Działu prehistorycznego tegoż Muzeum zbiory oddawna weszły w skład Muzeum Wielkopolskiego.

PRASZKA, pow. Wieluń, woj. łódzkie.

59. MUZEUM REGIONALNE.

Zaczątek Muzeum, stanowiący własność miasta, datuje się z r. 1924. Składają się nań nieliczne zinwentaryzowane okazy archeologiczne, pomieszczone w jednej gablotce w lokalu miejskiej biblioteki.

Chwalewik o. c.

PRZEMYŚL.

60. *DIECEZJALNE MUZEUM GRECKO-KATOLICKIE (Seminarjum Duchowne Gr.-Kat., ul. Basztowa).

PUCK, woj. pomorskie.

61. † MUZEUM MORSKIE.

Przed kilku laty ówczesny inspektor szkolny rozpoczął gromadzenie przedmiotów muzealnych w celu założenia muzeum. Jednak po wyjeździe inicjatora sprawa stanęła na martwym punkcie.

Chwałewik o. c.

RADOM.

62. KOLEKCJA PTAKÓW KRAJOWYCH PRZY DYREKCJI LASÓW PAŃSTWOWYCH (ul. Lubelska 53).

Zbiory stanowią okazy ptaków krajowych w liczbie 260, około 120 gniazd i 34 gniazda z jajkami i dorosłymi ptakami, zgromadzone na terenie województw lubelskiego i kieleckiego. Zbiór ten gromadził od r. 1922 Stanisław Nowak, następnie przekazał je Dyrekcji Lasów Państwowych (z wyjątkiem 34 gniazd z jajkami). Dyrekcja umieściła zbiór ten w poczekalni biura i udostępniła publiczności.

ROGALIN, pow. Śrem, woj. poznańskie.

- 63[117]. * ZBIORY ROGERA RACZYŃSKIEGO ¹⁾.

Chwałewik o. c.

RÓWNE, woj. wołyńskie.

64. * ZBIORY ODDZIAŁU POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO.

RZESZÓW, woj. lwowskie.

65. * MUZEUM PRZEMYSŁOWE.

Chwałewik o. c.

SIEDLCE.

- 66[123]. MUZEUM ZIEMI PODLASKIEJ IM. M. ASŁANOWICZA. (Stary Ratusz).

Muzeum powstało na mocy uchwały Rady miejskiej z dn. 18 września 1928 r. i stanowi własność miasta.

¹⁾ W t. VII „Nauki Polskiej“ podane omyłkowo jako zbiory Sobańskich.

Gromadzi podlaskie zbiory regionalne. Istnieją zaczątki następujących działów: historii, etnografii, zabytków artystycznych, archeologii. Najcenniejsze są stroje podlaskie z przed 100—150 lat. Muzeum posiada bibliotekę regionalną (dotychczas 100 dzieł dotyczących Podlasia). Zbiory obejmują 300 pozycji inwentarza łącznie z książkami.

Muzeum mieści się w Starym Ratuszu, zabezpieczone od kradzieży; od wilgoci zabezpieczy rozpoczęta naprawa dachu.

Od 1 grudnia 1929 r. Muzeum jest dostępne raz na tydzień dla publiczności.

Budżet w pierwszym roku istnienia: ok. 4.000 zł. Od kwietnia 1930 r. Muzeum uzyska w ramach budżetu miejskiego ok. 3.500 zł.

Muzeum wydało dotychczas drukiem przewodnik T. Moniewskiego po mieście i powiecie p. t. Siedlce (1929).

Kierownikiem Muzeum jest T. Moniewski.

SKARŻYSKO-KAMIENNA, woj. kieleckie.

67. MINERAŁY STANISŁAWA ZALESKIEGO (Willa „Zalesinek“).

Właściciel gromadzi zbiory, poczynawszy od r. 1878, drogą poszukiwań, wymiany i zakupów.

Zbiór obejmuje 2.683 okazy, reprezentujące 1.606 rodzajów minerałów. Specjalność stanowią kryształy oraz minerały polskie. Mieści się tu znaczna część kolekcji wystawionej przy b. Ogrodzie Zoologicznym w Warszawie w Bagateli, a także prywatna kolekcja minerałów po ś. p. J. Sznablu, znanym entomologu. Cenne zespoły z gromady pierwiastków, saletrowców (arsenjany), rodziny granatów, fluorytu. Mineralogiczna biblioteka podręczna 115 t.

Zbiór ułożony jest podług systematyki Tschermaka; każdy okaz zaopatrzony jest w numer i w cedułkę. Istnieje też inwentarz szczegółowy, opracowany przez właściciela, obejmujący 2.100 stron i zaopatrzony w skorowidz.

Pomieszczenie zbiorów w drewnianym domu wśród ogrodu.

Zwiedzać mogą interesujący się mineralogią po uzyskaniu pozwolenia od właściciela.

SKIERNIEWICE, woj. warszawskie.

68. * ZBIORY ZAKŁADU FITOPATOLOGII SZKOŁY GŁÓWNEJ GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO. (Pałac).

69. MUZEUM POWIATOWE IM. WL. REYMONTA (Dom sejmikowy).

Wydział sejmikowy pow. skierniewickiego uchwałą z dn. 10.II 1926 postanowił utworzenie Muzeum. W r. 1929 miejscowy Oddział Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego przyjął Muzeum, będące własnością samorządu, pod swój zarząd.

Istnieją dotychczas zaczątki działów: przyrodniczego (okazy geologiczne), historycznego, prehistorycznego, etnograficznego i biblioteki.

W r. 1929 wydział powiatowy przyznał Muzeum 1.000 zł., które w połowie zużyto na zakup szaf i gablot.

Kierownikiem Muzeum jest przewodniczący Sekcji muzealnej Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

SKOCZÓW, woj. śląskie.

70. * ZBIÓR GEOLOGICZNY PROF. PRAUSSA.

STANISŁAWÓW.

71. MUZEUM POKUCKIE (Magistrat).

Muzeum Pokuckie jest dalszym ciągiem założonego w r. 1892, zniszczonego zaś w r. 1914 Muzeum Pokuckiego w Kołomyi. Powstało ono w r. 1928 z inicjatywy Sekcji kulturalno-oświatowej wojewódzkiego Komitetu Regionalnego, która wyłoniła Komisję Muzealną, w celu opracowania ram organizacyjnych i programu rozwoju Muzeum, rozwinęła odpowiednią akcję propagandową i zorganizowała „Wystawę Historyczną m. Stanisławowa” w grudniu 1928 r. Projekty Komljsji poparł Magistrat miasta, przekazując jej swe zbiory muzealne i biblioteczne. Magistrat przeznaczył też w przebudowanym ratuszu lokal na Muzeum i zapowiedział stałą subwencję.

Zawartość Muzeum stanowi narazie (lipiec 1929 r.) kilkaset okazów z dziedziny historii, etnografii i numizmatyki. Zadaniem Muzeum jest zilustrowanie ziemi, życia i mieszkańców Pokucia, a więc gromadzenie okazów z zakresu geologii, geografii, fauny, flory, antropologii, prehistorji, etnografji, wykopalisk historycznych, okazów przemysłu artystycznego, pamiątek historycznych. Ma być też utworzona galerja obrazów, archiwum muzealne, zawierające wiadomości o zabytkach na terenie województwa, oraz biblioteka regionalna, gromadząca produkcję drukarską Pokucia i dzieła dotyczące Pokucia. Zaczątkiem jej jest

uporządkowana już biblioteka miejska, zawierająca 5.000 dzieł w 7.000 tomach. Uruchomiona jest pozatem pracownia fotograficzna, gromadząca klisze i odbitki dotyczące województwa (do 1.000 sztuk).

Udostępnienie zbiorów nastąpi z chwilą przeniesienia ich do stałego lokalu w ratuszu i ukończenia przeprowadzanej obecnie inwentaryzacji.

Podstawą materialną Muzeum jest stała dotacja miasta w kwocie 10.000 zł. rocznie. Narazie zwierzchnością Muzeum jest Komitet Obywatelski aż do mianowania stałego kustosa i utworzenia Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Pokuckiego.

SUWAŁKI, woj. białostockie.

72. † MUZEUM ZIEMI SUWAŃSKIEJ Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Według odpowiedzi miejscowego Oddziału P. T. K. — nie istnieje.
Chwałewik o. c.

ŚNIATYNKA, pow. Drohobycz, woj. lwowskie.

73. ZBIORY MARJI HR. TARNOWSKIEJ (Dwór, poczta Drohobycz).

Obecnie w Śniatynce znajdują się trzy obrazy J. Kossaka (Podbipięta, Zagłoba, Krakowiacy) i jeden Grottgera (Starzec błogosławiący), resztę dzieł Grottgera zdeponowano w Muzeum Narodowym w Krakowie.

SZAMOCIN, woj. poznańskie.

74. † MUZEUM KRAJOZNAWCZE.

Według informacji burmistrza nie istnieje.
Chwałewik o. c.

TARNOPOL.

- 75[126]. MUZEUM PODOLSKIE TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ (ul. Kaczyły 2).

Muzeum powstało z inicjatywy S. Srokowskiego, prezesa miejscowego Koła Towarzystwa Szkoły Ludowej. Początkiem sięga r. 1906; w sześć lat później wydano przewodnik po „Muzeum Podolskim“, w r. zaś 1913 Muzeum uroczyście otwarto. W czasie wojny zbiory

w przeważnej części zostały zniszczone, meble i sprzęty rozgrabione. Od r. 1924 zbiory tworzą się na nowo.

Muzeum posiada 3.500 okazów w czterech działach: historyczno-topograficznym (wraz z numizmatyką), etnograficznym, przyrodniczym (z kilku poddziałami), sztuki dawnej i nowoczesnej (plastyka i przemysł artystyczny). Biblioteka podręczna 143 t.

Zbiory są w całości zinwentaryzowane, jednak niedostępne dla publiczności z powodu braku urządzeń.

Lokal Muzeum jest zabezpieczony kratami w oknach i żelaznymi drzwiami.

Zwierzchnictwo nad Muzeum sprawuje Komisja muzealna Koła T. S. L., kustoszem jest B. Górski.

Czołowski A. i Janusz B.: *Przeszłość i zabytki województwa tarnopolskiego*. Tarnopol, 1926.

TARNÓW.

76. MUZEUM M. TARNOWA (ul. Krakowska 12).

Muzeum zostało założone przez samorząd miejski staraniem wiceburmistrza J. Jakubowskiego. Otwarcie nastąpiło dn. 4.VI.1927.

Muzeum ma charakter regionalny. Składa się z działów: I. dyplomów i akt dotyczących miasta (p. w. „Archiwa“ nr. 139); II. biblioteki dzieł dotyczących dziejów miasta; III. galerji obrazów; IV. działu zabytków przemysłu artystycznego—„starożytności“ dotyczących miasta; V. działu fotografii i rycin dotyczących miasta. Ogólna liczba okazów: 649; biblioteka składa się z 416 t.

Zbiory są zapisane do inwentarzy: ogólnego, ofiarodawców i bibliotecznego.

Lokal Muzeum składa się z trzech pokoi, jest dobrze zabezpieczony od wilgoci i kradzieży, lecz niezabezpieczony od ognia.

Udostępnienie zbiorów: w soboty i niedziele w g. 10—13; dla osób zamiejscowych za każdorazowem zgłoszeniem.

Budżet roczny Muzeum wynosi 3.400 zł., w tem 3.000 subwencja Rady miejskiej.

Dyrektorem Muzeum jest jego założyciel wiceburmistrz J. Jakubowski.

TOMASZÓW-MAZOWIECKI, woj. łódzkie.

77. MUZEUM REGIONALNE Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Tomaszowie Mazowieckim (ul. Prezydenta Mościckiego 6).

Założone w r. 1927. Posiada następujące działy: I. przyrodażywiona; II. przyroda nieożywiona; III. archeologia; IV. górnictwo, przemysł i handel; V. dział archiwalno-graficzny; VI. historyczno-artystyczny; VII. etnograficzny. Liczba okazów około 600, w tem urny, zamki drewniane do drzwi, drzeworyty, hafty, tkaniny i wycinanki ludowe, stare ludowe narzędzia rolnicze. Biblioteka zawiera 70 t.

Muzeum znajduje się obecnie w okresie inwentaryzacji.

Własny lokal Muzeum jest zupełnie odpowiedni i umożliwia kompletne udostępnienie zbiorów.

Budżet (1928 r.): 2 995,31 zł.

Zarząd Oddział P. T. K. stanowi zarazem zarząd Muzeum.

TRUSKAWIEC, pow. Drohobycz, woj. lwowskie.

78. MUZEUM TRUSKAWIECKIE IM. EMMY JAROSZOWEJ (Zarząd Zdrojowy).

Muzeum jest własnością właściciela Truskawca Rajmunda Jarosza, zostało założone w maju 1928 r., do specjalnego budynku na Pomiarach przeniesiono je 17 sierpnia 1929 r.

Muzeum posiada dwa działy: I. mineralogiczno-geologiczny i II. zoologiczny. Ogólna liczba okazów 10.000, w tem cenniejsze okazy rud truskawieckich oraz motyli i chrząszczy okolic Truskawca.

Materiały zaczęto porządkować i inwentaryzować.

Muzeum mieści się w odrębnym budynku składającym się z siedmiu izb wystawowych i dwóch pracowni.

Muzeum powstało przede wszystkim do celów naukowych, ale jest również dostępne dla zwiedzającej publiczności.

Budżet roczny Muzeum około 20.000 zł.

Zarząd Muzeum stanowią: właściciel Truskawca, generalny dyrektor zakładu zdrojowego dr. Roman Jarosz oraz dr. Jan Jarosz, prof. Akademii Górniczej w Krakowie.

WARSZAWA.

- 79[132]. PAŃSTWOWE MUZEUM ZOOLOGICZNE (Krakowskie Przedmieście 26/28). (*Uzup.*).

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 9.II.1928 r. Polskie Państwowe Muzeum Przyrodnicze, obejmujące jedynie dział zoologiczny, uzyskało nazwę Państwowego Muzeum Zoologicznego, a rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 14.III.1928 r.—nowy statut.

Personel naukowy Muzeum stanowią: dyrektor—prof. dr. Wacław Roszkowski, wicedyrektor—vacat, kustosze: działu entomologicznego—dr. T. Jaczewski i dr. J. Kremky, działu kręgowców — dr. T. Wolski, działu bezkręgowych — vacat.

Tytuł naukowego wydawnictwa Muzeum, począwszy od tomu siódmego (r. 1928), zmieniony został na „Prace Państwowego Muzeum Zoologicznego“ (Annales Musei Zoologici Polonici).

80. MUZEUM KOLEJOWE (Dworzec Główny).

Muzeum jest własnością Ministerstwa Komunikacji. Otwarte zostało dn. 26 maja 1928 r. Powstało ze zbiorów wystawy komunikacyjnej na Targach Wschodnich w r. 1927; zbiory te z dodaniem nowych umieszczono w Pawilonie Ministerstwa Komunikacji na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu, po zamknięciu zaś wystawy powróciły znowu do Warszawy.

Muzeum zawiera około 350 map, wykresów, obrazów, modeli i okazów ilustrujących historję i zagadnienia związane z kolejnictwem.

Obecnie za katalog zbiorów służy: „Wykaz eksponatów w pawilonie Komunikacji na P. W. K. 1929“.

Teraźniejszy lokal w Dworcu Głównym jako zbyt szczupły ma być zastąpiony przez większy.

81. MUZEUM KRYMINOLOGICZNE przy Wydziale IV-ym (Centrala Służby Śledczej) Głównej Komendy Policji Państwowej (ul. Ciepła 13).

Założone w r. 1920, Muzeum zawiera dowody rzeczowe przesyłane przez władze sądowe i urzędy śledcze policji państwowej oraz przedmioty ofiarowane przez instytucje lub osoby.

Muzeum zgromadziło około 1.800 okazów w trzech działach: I. kryminalnym, II. politycznym, III. historycznym. Zbiory obejmują: narzędzia i przyrządy złodziejskie, przyrządy do fałszowania monet, fałszywe banknoty, wzory banknotów państw obcych; przyrządy przemysłnicze; narzędzia mordu, fotografie przestępstw, ślady umożliwiające

wykrucie zbrodni; różne systemy broni palnej; mundury i pamiątki po dawnych organizacjach policyjnych; sztandary i transparenty komunistyczne; wykresy i tablice ilustrujące zagadnienia kryminologiczne i policyjne.

Zbiory są zinwentaryzowane i uporządkowane.

Lokal Muzeum stanowi jedna sala odpowiednio zabezpieczona.

Zbiory są udostępnione do celów naukowych oraz dla zawodowych uczelni policyjnych.

Budżet w ramach ogólnego budżetu Wydziału.

Zbiorami opiekuje się kustosz pod kierunkiem naczelnika Wydziału.

82[134]. GABINET NUMIZMATYCZNY MENNICY PAŃSTWOWEJ (Praga, ul. Markowska 18, tel. 15-94) (*uzup.*).

Gabinet został zorganizowany przez dyrektora Mennicy J. Aleksandrowicza przy poparciu osób prywatnych. Prace przygotowawcze trwały od r. 1926, w r. 1927 powstało Koło Miłośników Mennictwa Polskiego, któremu Ministerstwo Skarbu powierzyło opiekę nad zbiorami, uzyskano też pewne okazy będące pod zarządem Dyrekcji Zbiorów Państwowych. Dn. 11.XI.1928 r. nastąpiło otwarcie gabinetu.

Specjalnością gabinetu są zbiory monet, medali oraz stempli menniczych, pozatem gabinet posiada zbiory monet obiegowych państw obcych (głównie państw zaborczych), medali obcych, płaskorzeźb ś. p. Makowskiego, projektów monet i medali współczesnych, kompletny zbiór prac Mennicy Państwowej. Ogółem około 8.000 okazów. Biblioteka podręczna w organizacji.

Zbiory są uporządkowane lecz inwentaryzacja jeszcze nieukończona.

Zbiory są dostępne dla publiczności codziennie od g. 9 do 14.

Gabinet, będąc własnością państwową, nie rozporządza jednak funduszami państwowymi; budżet roczny oparty na własnych funduszach wynosi 15.000 zł.

Gabinet podlega Zarządowi Koła Miłośników Mennictwa Polskiego pod przewodnictwem Dyrektora Mennicy. Kustoszem jest W. Terlecki.

- 83[137]. MUZEUM POCZTOWO-TELEGRAFICZNE PRZY MINISTERSTWIE POCZT I TELEGRAFÓW (ul. Wierzbowa 11 m. 1). (uzup.).

Myśl utworzenia Muzeum datuje się od „Pierwszej Wystawy Marek Pocztowych” w r. 1919, w braku jednak lokalu ograniczono się narazie do gromadzenia okazów napływających z dyrekcji pocztowych i darów osób prywatnych. W r. 1924 uzyskano lokal i zakupiono najniezbędniejsze urządzenia. Lokal odpowiedni (8 sal) uzyskano dopiero w r. 1926, gdzie, po należyтым uporządkowaniu materiału, nastąpiło w r. 1928 otwarcie Muzeum.

Zawartość zbiorów: zabytki dotyczące rozwoju historycznego poczty, telegrafu i telefonu. Działy: I. poczta i przybory pocztowe; II. telegraf i telefon (oba te działy obejmują około 1000 okazów); III. zbiory znaczków pocztowych polskich i zagranicznych; IV. biblioteka (przeszło 1000 tomów) zawiera przepisy, ustawy i regulaminy, okólniki, tabele traktów i mapy pocztowe z różnych czasów, literaturę dotyczącą poczty, telegrafów i telefonów, wreszcie literaturę filatelistyczną. Muzeum posiada zbiór dokumentów historycznych z czasów Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego, dotyczących poczty.

Okazy są uporządkowane do celów wystawowych w szafach i gablotach oszklonych. Inwentaryzacja naukowa w toku.

Lokal posiada kompletne zabezpieczenie od kradzieży i ognia, stałą opiekę i jest opalany w zimie.

Zbiory dostępne dla publiczności w czwartki i niedziele w godzinach 12—14.

Personel składa się z kierownika i dwóch pracowników oraz jednego woźnego. Kierownikiem Muzeum jest J. Więckowski.

84. * MUZEUM TECHNICZNEGO INSTYTUTU INTENDENTURY (p. n. Towarzystwa, dział 32).

85. MUZEUM ZAKŁADU ANATOMJI PATOLOGICZNEJ UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO (ul. Chałubińskiego 5).

Muzeum założone w r. 1826 posiada preparaty anatomiczne ilustrujące zmiany chorobowe w liczbie 2.680 okazów.

Wszystkie zbiory są wystawione, należycie zabezpieczone i zinwentaryzowane. Służą jedynie do celów naukowych.

Zarząd Muzeum: kierownik Zakładu prof. dr L. Paszkiewicz oraz jeden z asystentów jako kustosz.

86. * ZBIORY ZAKŁADU ANATOMJI PATOLOGICZNEJ I PATOLOGJI OGÓLNEJ ZWIERZĄT WYDZIAŁU WETERYNARYJNEGO U. W. (Praga, ul. Grochowska 77).

87. MUZEUM ZAKŁADU ANATOMJI PRAWIDŁOWEJ U. W. (ul. Chałubińskiego 5).

Założone w r. 1809 przy Szkole Medyko-Chirurgicznej, następnie przyłączone do Uniwersytetu Królewskiego zamkniętego przez Rosjan w r. 1831; otwarte na nowo w 1859 r. przy Akademii Medyko-Chirurgicznej, później (1861—71) Szkole Głównej, od 1871 r. przy cesarskim Uniwersytecie Warszawskim do 1914 r. W r. 1915 otwarte na nowo przy odrodzonym Uniwersytecie polskim.

Zbiory dotyczą anatomji i antropologii człowieka, dzielą się na działy: osteologii, myologii, splachnologii, angiologii, neurologji, senseologii i anatomji topograficznej — razem około 1.250 preparatów. Najcenniejsze ze względu na swe znaczenie historyczne są preparaty z lat 1809—1825. Biblioteka Zakładu zawiera 1.760 n-rów.

Zbiory są uporządkowane i zinwentaryzowane. Zabezpieczone nalezycie od wilgoci i pożaru.

Muzeum jest stale dostępne dla słuchaczy medycyny, w niedziele i święta dla zbiorowych wycieczek (po uprzednim uzyskaniu zezwolenia).

Zarządza Muzeum prof. dr. E. Loth.

88. ZBIORY ZAKŁADU CHIRURGJI OPERACYJNEJ I ANATOMJI TOPOGRAFICZNEJ U. W. (ul. Chałubińskiego 5, Anatomicum).

Zakład powstał w r. 1920; zbiory jego pochodzą z pozostałych po b. uniwersytecie rosyjskim oraz nowozebranych okazów. Dzielą się na cztery działy: I. zabytkowych i nowych narzędzi chirurgicznych, II. okazów anatomicznych i patologicznych, III. tablic barwnych rysunkowych do wykładów (154), IV. biblioteki podręcznej (188 dzieł).

Zbiory są wciągnięte do inwentarza zakładu, służą do celów dydaktycznych i naukowych.

Zarządza zbiorami kierownik Zakładu prof. dr L. Kryński.

89. MUZEUM EMBRIOLOGICZNE INSTYTUTU HISTOLOGJI I EMBRIOLOGII U. W. (ul. Chałubińskiego 5).

Muzeum powstało całkowicie w r. 1917, gdyż z dawnych zbiorów rosyjskich pozostały jedynie resztki. Zbiory dzielą się na działy: I. zarodków ludzkich w różnych stadiach rozwoju; II. błon płodowych ptaków, ssaków i człowieka; III. rozwoju poszczególnych narządów: moczopłciowych, układu nerwowego, przewodu pokarmowego; IV. modele dotyczące rozwoju niższych kręgowców, ssaków i człowieka. Ogółem 365 okazów.

Zbiory są uporządkowane i zinwentaryzowane. Dostępne do celów naukowych i dla małych wycieczek.

Kierownikiem Muzeum jest kierownik Instytutu prof. dr M. Konopacki.

90. MUZEUM ZAKŁADU MEDYCYNY SĄDOWEJ U. W. (ul. Oczki 1).

Powstało jednocześnie z katedrą medycyny sądowej w r. 1921. Posiada preparaty anatomiczne przedstawiające zmiany chorobowe, uszkodzenia ciała, otrucia, zaburzenia rozwojowe i t. p.; dowody rzeczowe — broń, narzędzia zbrodni lub samobójstwa. Ogółem: preparatów 1000, fotografii 61, obrazów 116, tablic 314. Biblioteka składa się z dzieł i pism z zakresu medycyny sądowej i kryminologii oraz nauk pogranicznych w liczbie 1102 n-rów inw.

Inwentarz istnieje, zbiory są niemal kompletnie uporządkowane. Muzeum jest dostępne tylko do celów naukowych.

Zarządza Muzeum prof. dr M. Grzywo-Dąbrowski.

91. ZBIORY ZAKŁADU SYSTEMATYKI ROŚLIN U. W. (Al. Ujazdowskie 6-8).

Zbiory powstały równocześnie z powstaniem Zakładu w r. 1919, Składają się na nie: A. zielniki noszące tradycyjną nazwę „Herbarium Horti Botanici Universitatis Varsoviensis“ w 3 ch działach: I. *Flora Polonica*, którego podstawą są zielniki pochodzące z Redakcji „Pamiętnika Fizjograficznego“. Zielniki te obejmują materiał dowodowy do większości publikowanych w tym czasopiśmie rozpraw treści florystycznej. W czasie dziesięciolecia istnienia Zielnika przybyły do tego działu zielniki współpracowników Zakładu: M. Ptaszyckiego (Polesie), dra H. Juraszkówny (okolice Warszawy), dra R. Kobendzy (Góry Świętokrzyskie, okolice Włocławka i Ciechocinka, Puszcza Kampinoska),

T. Wiśniewskiego (Karpaty Wschodnie, Podole, Pokucie, Polesie, Wileńszczyzna, puszcza Białowieska), K. Karpowicza (Nowogródzkie) i i. II. *Herbarium Generale*. Ma za podstawę Zielnik dawnego Ogródu Botanicznego założony przez M. Szuberta (1787—1860) oraz zbiory F. Karo. Przybyły tu zbiory dra Kobendzy (Jugosławja) i T. Wiśniewskiego (Rumunja, Bułgarja, Czechosłowacja i arktyczna Finlandja) oraz materiały otrzymywane w drodze wymiany z muzeów krajowych i zagranicznych. III. *Rośliny niższe*. Podstawę zbioru stanowią: wspaniały zielnik mchów tatrzańskich dra Chałubińskiego oraz zbiory dra Filipowicza (mchy) i Berdaua (porosty). Wiele materiałów dotyczących porostów zebrała J. Stankiewiczówna, mchów zaś — T. Wiśniewski.

Zielniki uporządkowane są przechowywane w pudłach (200 pudeł z okazami flory polskiej, 250 *Herbarium Generale*, 80 nieopracowanych, 133 fascykuły zbiorów roślin niższych, w tem 55 mszaków, 48 porostów, 20 grzybów, 10 glonów.

B. Prócz zielników zbiory Zakładu obejmują *Iconotheca Botanica*, zbiór 32.796 tablic, rysunków, sztychów przedstawiających 24.492 gatunków roślin, pochodzący z zapisu ks. arcyb. Władysława Zaleskiego, oraz 2.093 ryciny ofiarowane przez Uniwersytet Poznański.

C. *Zbiory muzealne* narazie niedostępne dla publiczności i z powodu braku miejsca nieuporządkowane. Obejmują one okazy botaniczne przywiezione z wyprawy Chrostowskiego: zbiór lian oraz nasion i owoców egzotycznych, dalej mniejsze kolekcje Tenenbauma (Meksyk), Ossendowskiego, przekroje drzew zebrane przez dra R. Kobendzę oraz zbiór szyszek.

Biblioteka Zakładu zawiera 1838 poz. inw., ponadto Zakład posiada w depozycie bibliotekę po dr. Błońskim (własność T. N. W.) obejmującą 3.000 dzieł.

92. ZBIORY ZAKŁADU ZOOLOGII I PARAZYTOLOGII WYDZIAŁU WETERYNARYJNEGO U. W. (Praga, ul. Grochowska 77).

Istnieje narazie zawiązek Muzeum parazytologicznego — 75 okazów makroskopowych i 84 mikroskopowych, przeważnie pasorzytów.

93. ZBIORY ZAKŁADU HODOWLI I ŻYWIENIA ZWIERZĄT SZKOŁY GŁÓWNEJ GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO (ul. Hoża 74).

Zbiory zaczęto gromadzić od r. 1918; pochodzą one przeważnie

z byłego Instytutu w Puławach oraz z darów prof. dra Jana Rostafińskiego, kierownika Zakładu. Zbiory obejmują próbki wełny, czaszki współczesne i kopalne, próbki pasz, modele zwierząt—w liczbie 130 sztuk. Biblioteka Zakładu 550 tomów.

Zarządza zbiorami kierownik Zakładu.

94. MUZEUM ZAKŁADU MASZYNOZNAWSTWA ROLNICZEGO S. G. G. W. (ul. Hoża 74).

Zbiory powstały z inicjatywy prof. S. Biedrzyckiego w r. 1921, gdy przeniesiono Zakład do własnego lokalu.

Muzeum posiada dwa działy: dydaktyczny (modele maszyn i narzędzi współczesnych) i historyczny. Działy te obejmują 350 okazów stanowiących własność Zakładu i 40 będących depozytem. Bardziej wartościowa grupa ilustrująca rozwój pługa (około 70 małych modeli), oraz zabytki (około 40) polskich soch, radeł i pługów.

Zbiory dydaktyczne są wciągane do inwentarza w miarę napływania, okazy historyczne (własność prof. Biedrzyckiego) są opracowane osobno. Modele są umieszczone w dwóch szafach oraz rozwieszone w sali ćwiczeń. Zabytki oryginalne rozwieszone u sufitu w sali do prac badawczych.

95. ZBIORY PRACOWNI ZOOLOGICZNEJ WOLNEJ WSZECHNICY POLSKIEJ (ul. Polna 30).

Zbiory powstały w r. 1917 jako własność Pracowni Zoologicznej.

Zbiory obejmują około 10.000 okazów, w tem najcenniejszy zbiór błonkówek pasorzytniczych. Kolekcja błonkoskrzydłych jest uporządkowana w sposób ściśle naukowy, systematyczny.

Zbiory są pomieszczone w szafach i gablotach, udostępnione jedynie do celów naukowych.

Kierownikiem jest prof. R. Błędowski.

96. * MUZEUM HISTORYCZNE SZKOŁY PODCHORAŻYCH SANITARNYCH (ul. Górnośląska 47a).

Chwałewik o. c.

97. MUZEUM ANATOMO-PATOLOGICZNE PRZY PRACOWNI ANATOMO-PATOLOGICZNEJ SZPITALA SZKOLNEGO SZKOŁY PODCHORAŻYCH SANITARNYCH (ul. Górnośląska 45).

Założone w r. 1926. Liczba okazów (obecnie 300) stale się powiększa.

Zbiory są zinwentaryzowane i zabezpieczone, dla publiczności niedostępne.

Kierownikiem Muzeum jest kierownik pracowni płk. lek. K. Kuligowski.

98. MUZEUM PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GŁUCHONIEMYCH I OCIEMNIAŁYCH (Plac 3-ch Krzyży 4/6).

Muzeum zostało założone w r. 1832, wzrastało drogą darów i zakupów. W latach 1869—72 uzyskało znaczniejsze zbiory zoologiczne z daru prof. un. Jurkiewicza i in.

Zbiory (1.085 okazów) składają się w większej części ze zwierząt wypchanych i minerałów.

Muzeum posiada działy: przyrodniczy, geograficzny, fizyczny i rysunkowy oraz zbiory i dokumenty dotyczące rozwoju Instytutu.

Istnieje inwentarz i katalog zbiorów.

Pomieszczenie zbiorów jest zbyt szczupłe i niezabezpieczone od ognia.

Zbiory służą tylko do potrzeb szkolnych Instytutu; zarządza nimi kustosz, którym jest nauczyciel robót ręcznych i rysunków.

Manczarski A.: Rys historyczny Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych w Warszawie od r. 1817—1917. Warszawa, 1917.

99. MUZEUM HIGJENICZNE MIEJSKIEGO INSTYTUTU HIGJENICZNEGO (p. niżej. Towarzystwa dział 20).

100. † MUZEUM BIBLIJNE PRZY SEMINARJUM METROPOLITALNEM.

Według odpowiedzi Rektora Seminarjum nie istnieje. Seminarjum posiada jedynie szczupły zbiór pomocy naukowych do wykładów nauk biblijnych.

Chwałewik o. c.

101. † ZBIORY WARSZAWSKIEGO ZBORU EWANGELICKO-REFORMOWANEGO (ul. Leszno 20).

Zbiory nie istnieją. Zbór posiada jedynie archiwum i bibliotekę (p. wyżej: Archiwa nr. 147).

Chwalewik o. c.

102. MUZEUM SPOŁECZNE (ul. Koszykowa 26, gmach Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy).

Muzeum zostało założone w r. 1921, gromadzi materiały dotyczące życia społecznego polskiego i obcego: archiwalja, czasopisma, broszury, książki.

Ogółem Muzeum posiadało w dn. 31.XII.1928: książek i broszur 11.078 (11.629 t.), czasopism 3.386, materiałów archiwalnych 12.551, fotografii 241, ponadto dubletów: książek i broszur 11.105, pism 1024. Cenniejszymi w zbiorach są listy z katorgi i osiedlenia więźniów politycznych z okresu przedwojennego, materiały dotyczące historii ruchu robotniczego w Polsce, komplety pism, odezw i broszur partyj nielegalnych z przed i z czasu wojny, rękopis ks. Ściegiennego i t. p.

Muzeum posiada katalog alfabetyczny i działowy, inwentarz książek i broszur oraz alfabetyczny katalog pism.

Budżet roczny wynosi około 12.000 zł.

Zbiory podlegają Radzie Muzeum Społecznego oraz Zarządowi. Dyrektorem jest Stefan Wolff.

Muzeum wydaje „Sprawozdanie Muzeum Społecznego w Warszawie” (1926, 1928 i 1929).

„Nauka Polska” t. IV (1923). Str. 411.

Chwalewik o. c.

103. MUZEUM ANTROPOLOGICZNE ZAKŁADU ANTROPOLOGJI INSTYTUTU NAUK ANTROPOLOGICZNYCH TOWARZYSTWA NAUKOWEGO WARSZAWSKIEGO (ul. Śniadeckich 8, II p.).

Zaczątkiem Muzeum były zbiory gromadzone przez Pracownię Antropologiczną przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa założoną w 1905 r., przeniesioną zaś potem do Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, w której obecnie stanowi część Instytutu Nauk Antropologicznych. Specjalnością Muzeum są zbiory osteologiczne. Okazy pochodzą przeważnie z wykopalisk dokonywanych na terenie dawnej Rzpłtej.

Zbiory dzielą się na właściwy dział muzealny — przedstawiający pewne zagadnienia na odpowiednich okazach, oraz materiał zmagazynowany, który przechowuje się w układzie geograficznym. Ogólna liczba okazów około 14.000.

Muzeum korzysta z ogólnej biblioteki Instytutu Nauk Antropologicznych (ok. 5.700 t.).

Przed wystawieniem czy też zmagazynowaniem okazy podlegają oczyszczeniu i w miarę potrzeby zmontowaniu. Okazy są ponumerowane, wciągnięte do inwentarza oraz do katalogów kartkowych: rzeczowego i geograficznego. Zbiory przechowywane są w drewnianych szafach oszklonych, które mieszczą się bądź w specjalnej sali muzealnej, bądź też, w braku miejsca, na korytarzu.

Zbiory są udostępnione dla pracowników naukowych, dla innych osób za każdorazowym uzyskaniem pozwolenia kierownictwa.

Roczne sprawozdania ze stanu Muzeum drukowane są w sprawozdaniach Instytutu Nauk Antropologicznych.

Kierownikiem Muzeum jest kierownik Zakładu dr K. Stołyhwo.

Budżet Muzeum w ramach budżetu Instytutu Nauk Antropologicznych.

104. ZBIORY STACJI OCHRONY ROŚLIN TOWARZYSTWA OGRODNICZEGO WARSZAWSKIEGO (ul. Bagatela 3).

Zbiory powstały w r. 1904; składają się na nie: zielnik fitopatologiczny, zielnik uszkodzeń roślin przez owady, zoocecidja, chwasty, szkodniki roślin uprawnych krajowych. Zbiory te są przeważnie oznaczone i rozsegregowane według działów, znajdują się w stadium ostatecznego uporządkowania.

Inwentarz zbiorów jest dopiero w opracowaniu. Zbiory pomieszczone w lokalu Pracowni Ochrony Roślin są zabezpieczone przed wilgocią. Udostępnione dla interesujących się nimi.

Kierownictwo zbiorów spoczywa w rękach dyrektora Stacji, kierownika działu entomologicznego i starszego asystenta.

105. † ZBIORY POLSKIEGO TOWARZYSTWA ARTYSTYCZNEGO (ul. Trębacka 10).

Według odpowiedzi Zarządu Towarzystwa nie istnieją.

Chwalewik o. c.

106. † ZBIORY TOWARZYSTWA MIŁOŚNIKÓW WIEDZY I PRZYRODY (ul. Bracka 18, m. 30).

Wobec braku lokalu kolekcję botaniczną i mineralogiczną przekazano Gimnazjum T-wa Szkół Pracy (ul. Świętokrzyska 35), żywe • zaś okazy zoologiczne — I Gimnazjum Miejskiemu (ul. Młynarska 2).

Chwałewik o. c.

- 107[151]. ZBIORY TOWARZYSTWA ZACHĘTY DO SZTUK PIĘKNYCH (Pl. Małachowskiego 3) (*uzup.*).

Zawiazkiem zbiorów muzealnych Towarzystwa był ofiarowany przez grupę miłośników w r. 1861 obraz J. Simmlera „Zgon Barbary Radziwiłłówny“, następnie zbiory powiększały się drogą darowizn i zakupów.

Specjalnością zbiorów są dzieła artystów polskich (763 n-ry spisu obejmującego obrazy, rysunki, rzeźby i dzieła graficzne), w tem prace Matejki (Grunwald i inne), Chełmońskiego, Gierzymskich, Brandta, Siemiradzkiego i i. Ponadto T-wo posiada zbiory archeologiczne i numizmatyczne (ok. 4.000 okazów). Biblioteka dzieł z zakresu sztuki obejmuje 2.750 dzieł w 4.680 tomach.

Zbiory sztuki posiadają drukowany katalog z r. 1925; biblioteka — katalogi kartkowe alfabetyczny i działowy.

Z wyjątkiem zbiorów archeologicznych zdeponowanych w Muzeum Wojska (tamże obraz J. Suchodolskiego, Bitwa pod Raszynem), niektórych starszych obrazów w Muzeum Lubelskim i obrazów mistrzów obcych w Zbiorach Państwowych, zbiory Towarzystwa mieszczą się we własnym gmachu wystawowym. Pomieszczenie suche, sale wystawowe przeważnie z górnym światłem. Zabezpieczenie od pożaru dostateczne; stały dozór. Ponadto wszystkie zbiory są ubezpieczone.

Zbiory muzealne łącznie z wystawami perjodycznymi otwarte są dla publiczności za opłatą codziennie w godzinach 10—18. Z biblioteki mogą korzystać bezpłatnie członkowie T-wa i studjujący.

Budżet zbiorów nie jest wyodrębniony z budżetu ogólnego T-wa; na zakup nowych dzieł sztuki wydatkowane jest corocznie mniej więcej 10.000 zł.

Zarządza zbiorami Zarząd Komitetu T-wa w składzie 14 osób

(7 artystów i 7 miłośników) obieranych corocznie przez Walne Zebranie.

Two Zachęty do Sztuk Pięknych wydaje corocznie reprodukcje trzech dzieł ze zbiorów, przeznaczone na premje dla członków T-wa. Wydane też zostały na kartkach pocztowych reprodukcje kilkudziesięciu obrazów.

Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty do Sztuk Pięknych w Warszawie. 1929.

108. GALERIA SZTUKI NOWOCZESNEJ (ul. Senatorska 38, m. 13).

Galerję założono w r. 1927. Stanowi ona własność członków Stowarzyszenia Plastyków „Praesens”.

Zgromadzone zbiory dotyczą architektury, malarstwa i fotografii nowoczesnej, polskiej i obcej. Przy zbiorach biblioteka podręczna.

Galerja dotychczas nie jest udostępniona dla publiczności.

Wydawnictwami Galerji są książki i czasopisma wydawane przez „Praesens”.

109. ZBIORY FRANCISZKA EJSMONDA (Pl. 3-ch Krzyży 12, m. 3).

Zbiory obejmują: I. kolekcję obrazów malarzy polskich, m. in. Brandta (Goniec zwycięstwa), Czachórskiego (Wnętrze kaplicy), W. Koszaka, Matejki, Pochwałskiego, Siemiradzkiego, W. Szymanowskiego, Tańskiego, Wyczółkowskiego (Głowa Chrystusa) i innych; II. zbiór motyli egzotycznych i krajowych, około 3.000 sztuk (kolekcja egzotyczna zakupiona od Grąbczewskiego).

Zbiór motyli jest uporządkowany; każdy okaz zaopatrzony w notatkę, dotyczącą nazwy oraz pochodzenia. Całość mieści się w 68 kasetach.

Oba zbiory, pomieszczone w prywatnem mieszkaniu właściciela, nie są dostępne dla publiczności.

110[156]. ZBIORY JULJUSZA HERMANA (ul. Świętokrzyska 32).

Zbiory począł gromadzić ojciec obecnego ich właściciela około 1870 r. Posiadają one przeszło 100 obrazów, wyłącznie dzieł mistrzów polskich, w tem dzieła Matejki, Chełmońskiego, Brandta, J. Koszaka, Fałata, Gierymskich, J. Malczewskiego, Mehoffera, Szymanowskiego, Wyczółkowskiego, Wyspiańskiego, Lentza, Masłowskiego oraz nieco

rysunków, miedziorytów i kilka rzeźb. Wszystkie te dzieła pochodzą z lat 1870—1920.

Zbiory pomieszczone są w prywatnem mieszkaniu, ubezpieczone od ognia. Istnieje dość szczegółowy inwentarz. Dostępne są dla każdego po uprzedniem porozumieniu się z właścicielem.

111 [163]. ZBIORY HR. E. RACZYŃSKIEGO (ul. Krakowskie Przedmieście 5).

Według odpowiedzi właściciel posiada w swem mieszkaniu „kilka dobrych obrazów i bibliotekę, zawierającą nieco książek, nie zasługujących jednak na specjalną uwagę“.

Chwalewik o. c.

112. ZBIORY TADEUSZA REICHERA-SOSNOWSKIEGO (ul. Wiejska 2).

Zbiór obrazów i rysunków (219) malarzy polskich. M. in. reprezentowani są Axentowicz, Bilińska, Boznańska, Chelmoński, Fałat, Gierymscy, M. i L. Gottliebowie, Grottger, Vlastimil Hofman, J. i W. Kossakowie, Wierusz-Kowalski, J. Malczewski, Matejko (4 obrazy oraz 3 albumy rysunków: „Karykatury i szkice“, „Szkice do wielkich obrazów“, „Szkice i rysunki“), Mehoffer, P. Michałowski, Okuń, A. Orłowski, Pankiewicz, Pruszkowski, J. Rosen, F. Ruszczyć, Sichulski, Stanisławski, Tetmajer, Wyczółkowski, Wyspiański, Wywiórski. Szczególnie cenny zespół autoportretów 45 malarzy polskich. Zbiory te były gromadzone przez ojca obecnego właściciela — Edwarda Reichera w Aleksandrowie Kujawskim. Po wojnie przeniesione do Warszawy.

Dostępne po uprzedniem zgłoszeniu się u właściciela (tel. 503-73).

Katalog zbiorów Edwarda Reichera. Wiedeń. 1918.

113. ZBIORY ADAMA SMOLIŃSKIEGO (ul. Królewska 35 m. 2).

Powstały w r. 1905 i zawierają przeważnie dzieła malarzy polskich (m. i. obrazy A. Orłowskiego), broń, bronzы, marmury, sylwetki, porcelanę.

Galerja obrazów J. Łukaszewicza i biblioteka dzieł dotyczących wojen polsko-rosyjskich zostały przekazane w r. 1926 do Muzeum Narodowego im. Króla Jana III we Lwowie.

Zbiory są całkowicie zinwentaryzowane i dostępne w porozumieniu z właścicielem.

114. WYSTAWA STAŁA STAROŻYTNOŚCI I SZTUKI (ul. Krakowskie Przedmieście 30 m. 12).

Powstała w r. 1880 jako własność S. Dyzmańskiego i H. Szaniawskiego, od r. 1881 jest własnością Gustawa Soubise-Bisier.

Wystawa posiada zbiory ceramiki polskiej, uzbrojenia, haftów, pamiątek 1863 — 64 roku, druków i t. d. Biblioteka Wystawy obejmuje 2.500 tomów.

Istnieje pobieżny inwentarz zbiorów.

Dla publiczności dostępne.

WIELKIE HAJDUKI, pow. Świętochłowice, woj. śląskie.

115. MUZEUM POW. ŚWIĘTOCHŁOWICKIEGO (ul. Krakowska 40).

Muzeum stanowi własność Wydziału powiatowego w Świętochłowicach. Powstało w marcu 1925 r.

Muzeum posiada 1.250 okazów, głównie etnograficznych ze Śląska, w szczególności z pow. świętochłowickiego. Tymczasowo dzieli się na działy: I. etnografii Śląska; II. pamiątek plebiscytu, powstań górnośląskich i wojny światowej; III. przemysłu powiatu świętochłowickiego; IV. geologii; V. prehistorji; VI. numizmatyki.

Część zbiorów tymczasowo mieści się w gmachu Starostwa, gdzie jest wystarczająco zabezpieczona. Reszta na chwilowem przechowaniu w prywatnych mieszkaniach. Wskutek tego zbiory nie mogą być jeszcze uporządkowane i udostępnione dla publiczności.

Tymczasowym kierownikiem jest Stanisław Wallis.

Muzeum powiatowe w Świętochłowicach. Rocznik Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku. I. str. 468 (1929).

WILNO.

- 116[170]. † ZBIORY MUZEALNE UNIwersYTETU STEFANA BATOREGO.

Tak nazwane ogólnikowo zbiory b. Biblioteki Publicznej z chwilą wskrzeszenia Uniwersytetu zostały prawie całkowicie podzielone między nowo powstałe Muzea uniwersyteckie. W ostatnich czasach wydzielilo się Muzeum Archeologiczno-Prehistoryczne (p. niżej) oraz ukonstytuowało się ostatecznie Muzeum Przyrodnicze. Pozostają jeszcze zbiory historyczne (jedna salka zawierająca kolekcję numizmatyczną,

trochę obrazów i broni) i drobny zbiór okazów etnograficznych z Rosji (około 50 okazów)¹⁾.

Zbiory te nie są obecnie dostępne i znajdują się pod opieką Seminarjum historycznego.

117[172]. MUZEUM PRZYRODNICZE UNIWERSYTETU STEFANA BATOREGO (ul. Zakretowa 23).

Założone dzięki staraniom kierowników zakładów: Zoologicznego, Geologicznego i innych zakładów przyrodniczych U. S. B. na podstawie uchwały Senatu Akademickiego U. S. B. z czerwca 1929 r. Muzeum skoncentruje w sobie zbiory przyrodnicze zakładów uniwersyteckich, a więc obok zbiorów zoologicznych (p. Muzeum Zoologiczne, wymienione w t. VII N. P. na str. 158) zbiory mineralogiczne, geologiczne i t. d.

Muzeum znajduje się w stanie organizacji — dzielenia zbiorów Zakładów na okazy przeznaczone do Muzeum i do podręcznych zbiorów zakładowych. Co do działu zoologii, składają się nań obfite, ale bardzo zniszczone zbiory ptaków i mięczaków, pochodzące z dawnego Muzeum Biblioteki Publicznej, oraz nowozgromadzone materiały, przede wszystkim okazy owadów północno-wschodniej Polski, z których najcenniejsze są ważki, chróściki, motyle i chrząszcze okolic Wilna.

Lokal przeznaczony na Muzeum jest zadowalający, ale wymaga specjalnych przeróbek.

Udostępnienie zbiorów dla zwiedzających nastąpi po przeniesieniu ich do nowego lokalu i po uporządkowaniu.

Władzę zwierzchnią Muzeum stanowi Senat Akademicki U. S. B., który do czasu mianowania dyrektora powołał na kierowników profesorów dra B. Rydzewskiego i dra J. Prüffera.

¹⁾ Informacja podana w VII t. N. P. na str. 157, 158, że „ze zbiorów wydzielono w r. 1925 dział etnologiczny p. n. Muzeum Etnologiczne“ nie odpowiada rzeczywistości, gdyż zbiór okazów etnograficznych z b. Muzeum Biblioteki Publ. nie został dotychczas wcielony do Muzeum Etnograficznego, które powstało *całkowicie* po wskrzeszeniu Uniwersytetu (p. niżej).

118. ZBIORY ZAKŁADU ANATOMJI OPISOWEJ I ZBIORY ZAKŁADU ANATOMJI TOPOGRAFICZNEJ U. S. B. (ul. Słowackiego 15).

Pierwsze powstały w r. 1921, drugie w r. 1924.

Na zbiory składają się preparaty i modele normalnej budowy ciała ludzkiego w liczbie 1.200 okazów oraz preparaty topograficzne w liczbie 63 okazów. Ugrupowane są one w działach: I. kości, II. więzadła i stawy, III. mięśnie, IV. krążenie, V. przewód pokarmowy, VI. przewód oddechowy, VII. narządy moczowe, VIII. narządy płciowe, IX. układ nerwowy, X. skóra i zmysły, XI. odlewy i modele, XII. embriologia, XIII. antropologia, XIV. anatomja topograficzna.

Zbiory są całkowicie zinwentaryzowane i skatalogowane (katalogi kartkowe według miejsc i działów). Z wyjątkiem działu antropologicznego pomieszczone odpowiednio (w szafach, w salach do nauki dla studentów), gdzie są też dostępne dla studentów i pracowników naukowych.

Dostępne dla publiczności po porozumieniu się z kierownikiem Zakładu.

Kierownikiem zbiorów jest kierownik Zakładu prof. dr M. Reicher, kustoszem jeden z asystentów.

119. * ZBIORY ZAKŁADU ANATOMJI PATOLOGICZNEJ U. S. B. (Antokol, ul. Senatorska).

120. ZBIORY ZAKŁADU ANATOMJI PORÓWNAWCZEJ U. S. B. (ul. Zakretowa 15).

Małe muzeum składające się z wykonanych przez pracowników Zakładu preparatów miękkich oraz szkieletów zwierząt kręgowych. Służy do celów dydaktycznych.

Kierownikiem zbiorów jest prof. dr W. Szeliga-Mierzeyewski, kierownik Zakładu.

- 121[170]. MUZEUM ARCHEOLOGICZNE U. S. B. (ul. Zamkowa 11).

Posiada przeważnie okazy prehistoryczne, pochodzące w znacznej części ze zbiorów Wandalina Szukiewicza z Naczy oraz z innych dawnych zbiorów polskich. Archeologii klasycznej dotyczy drobna część okazów (5 mumij, wazy greckie).

Zbiory te nie są jeszcze uporządkowane ani dostępne. Kierownictwo ich obejmie niebawem dr R. Gostkowski.

122. MUZEUM BOTANICZNE ZAKŁADU BOTANIKI OGÓLNEJ U. S. B. (ul. Zakreiowa 15).

Powstało w r. 1919 i obejmuje zielniki zawierające 5.000 okazów oraz około 150 innych okazów botanicznych. Najcenniejszą część zbiorów stanowią zielniki dawnego Uniwersytetu Wileńskiego.

Zbiory są uporządkowane i zinwentaryzowane.

Udostępnione jedynie do celów naukowych.

Zbiorami zarządza kierownik Zakładu prof. dr P. Wiśniewski.

123. MUZEUM ETNOGRAFICZNE U. S. B. (ul. Zamkowa 11).

Muzeum powstało z inicjatywy prof. dra C. Ehrenkreutzowej i składa się wyłącznie z okazów gromadzonych przez Zakład Etnologii U. S. B., poczynszyszy od r. 1925. Zbiory służą jako materiał demonstracyjny przy wykładach oraz jako materiał do badań naukowych. Początkowo Muzeum składało się z okazów będących rezultatem badań kierowniczkii Zakładu, prowadzonych z zasiłku Kasy im. Mianowskiego, oraz darów i depozytów osób prywatnych, i dopiero zczasem dało się je wydatniej powiększyć dzięki dotacjom Uniwersytetu i Funduszu Kultury Narodowej.

Specjalnością Muzeum są zbiory poświęcone kulturze materialnej województwa wileńskiego. Są one ugrupowane w działach: rolnictwa, tkactwa, rybołówstwa, gospodarstwa domowego i t. p.

Muzeum zawiera ogółem 1.530 okazów, w tem własnych 720 oraz depozyty: T-wa Popierania Przemysłu Ludowego w Wileńszczyźnie 715 okazów, Oddziału Sztuki Wileńskiego Urzędu Wojewódzkiego 50, Magistratu m. Wilna 45.

Cenniejsze zespoły: samodzielzały z województwa wileńskiego i nowogródzkiego, działys: rybacki, rolniczy i pasterski, broń z XVII i XVIII wieku z daru Lewina-Brzozowskiego, rzeźba drzewna huculska.

Muzeum korzysta z biblioteki (ok. 1.500 t.), zbiorów archiwalnych i fotograficznych Zakładu Etnologii.

Zbiory są wpisane do inwentarza, a ze względu na nieodpowiedni ciasny lokal (trzy sale i korytarz) są uporządkowane jedynie

prowizorycznie, część zaś zmagazynowana. Brak szaf i gablot oraz zabezpieczenia od ognia i kradzieży.

Zbiory są dwa razy w tygodniu bezpłatnie dostępne dla publiczności, dla pracowników naukowych i studentów codziennie.

Budżet roczny Muzeum (r. 1929/30): 1.000 zł.

Kierownikiem Muzeum jest kierowniczką Zakładu Etnologii prof. dr C. Ehrenkreutzowa.

Baudouin de Courtenay Ehrenkreutzowa C.: Wskazówki dla zbierających przedmioty dla Muzeum Etnograficznego w Wilnie. Wilno 1926.

124. MUZEUM ZAKŁADU FARMAKOLOGII I HODOWLI ROŚLIN LEKARSKICH U. S. B. (ul. Objazdowa 2).

Powstało równocześnie z Zakładem w 1921 i stanowi jego część składową; obecny lokal uzyskano w r. 1924. Złożyły się na Muzeum prywatne zbiory kierownika Zakładu i jego współpracowników.

Specjalnością Muzeum są leki roślinne i zwierzęce (t. zw. surowce lekarskie), w szczególności leki ludowe Wileńszczyzny; pozatem wszystko, co ma związek z lecznictwem—ogółem około 2.000 okazów. Cenniejsze zespoły: 1) kolekcja różnych gatunków herbaty, 2) wileńskie lecznicze zioła ludowe (120 gatunków), 3) tłuszcze ludzkie (10 gatunków), 4) stare naczynia z aptek wileńskich. Biblioteka Zakładu posiada 541 t., w tem Zielnik Syrenjusza z 1613 r., Apteka salernitańska (polski przekład z 1750 r.), Atlas roślin wileńskich, ułożony przez J. Jundziłła.

Zbiory nie są jeszcze uporządkowane, jedynie cenniejsze okazy są wpisane do inwentarza Zakładu.

Muzeum służy do celów naukowych, ale jest dostępne dla zwiedzających.

Zarządza Muzeum kierownik Zakładu prof. J. Muszyński.

125. * ZBIORY ZAKŁADU UPRAWY ROLI I ROŚLIN U. S. B. (ul. Zakretowa 1).

126. Tatarskie Muzeum Narodowe w Wilnie (Zaułek Ś-to Michał-ski 5, Muftjat).

Jest własnością Rady Centralnej Związku Kulturalno-Oświatowego Tatarów. Specjalnością Muzeum są okazy dotyczące historii Tatarów w Polsce, narodów wschodnich i świata muzułmańskiego.

Obecny zaczątek muzeum liczy 104 okazy w tem najcenniejsze dokumenty z XVI w. dotyczące Tatarów i kodeksy Koranu. Biblioteka Muzeum zawiera kilkadziesiąt dzieł, dotyczących historii Tatarów.

Kustoszem Muzeum jest jego inicjator L. Kryczyński.

Katalog Tatarskiego Muzeum Narodowego w Wilnie. Rok istnienia Muzeum — pierwszy. Wilno, 1929.

127. MUZEUM ŻYDOWSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNO - ETNOGRA-
FICZNEGO IM. SZ. AN-SKIEGO (ul. Orzeszkowej 7).

Założone w r. 1913 gromadzi głównie żydowskie zbiory etnograficzne. Dział malarski posiada m. i. dzieła Antokolskiego, Aronsona, Ginsburga, Tregera, Rjepina, Lejbowskiego, Straża. Dział żydowskiej sztuki ludowej obejmuje: wycinanki, hafty, przedmioty użytku liturgicznego. Pozatem Muzeum posiada duże zbiory fotografii słynnych rabinów, nagrobków i bożnic. Ogółem ponad 200 przedmiotów. Przy Muzeum znajduje się archiwum An-skiego (korespondencja oraz notatki etnograficzne), archiwum prasowe, archiwalia dawnych zrzeszeń żydowskich (pinkosy czyli kroniki, dokumenty, rękopisy), druki (kilka tysięcy numerów). Szczególną wartość posiadają dawne portrety (olejne i na szkłe) Gaona wileńskiego oraz portret Antokolskiego pędzla Rjepina. Zbiory muzealne posiadają dokładny inwentarz, gdy reszta tylko częściowy. Biblioteka Muzeum obejmuje 2.000 tomów.

Zbiory są pomieszczone w jednej wielkiej sali i trzech pokojach. Zwiedzać można po porozumieniu się z kustoszem.

Budżet roczny Muzeum: 1.200 zł.

Kierownictwo Muzeum spoczywa w rękach Zarządu Towarzystwa.

Wydawnictwa Muzeum: „Pinkos“ poświęcony dziejom Wilna w latach wojny (Wilno, 1922, 4°, str. 944) oraz „Muzykaliszer Pinkos“, zbiór żydowskich melodii ludowych zebranych przez A. M. Berensztejną, cz. I. Wilno, 1927, 4°.

128. ŻYDOWSKIE MUZEUM TEATROLOGICZNE IM. E. R. KAMIŃSKIEJ (W. Pohulanka 18. Żydowski Instytut Naukowy).

Muzeum powstało w Warszawie w styczniu 1926 r., w r. 1927 przekazano je Żydowskiemu Instytutowi Naukowemu w Wilnie.

Zbiory zawierają: afisze, programy, fotografie, listy, rękopisy sztuk teatralnych z uwagami cenzury, partytury, druki, rzeźby, makiety,

kostjumy. Dzielą się one na trzy działy: archiwalny, muzealny i biblioteczny. Ogólna liczba okazów około 4.000; w tem cenniejsze: zbiór fotografii, archiwum E. R. Kamińskiej, Związku Artystów Sceny Żydowskiej, N. Lipowskiego, J. Szackiego, rodziny Kappel. Biblioteka Muzeum w organizacji.

Dotychczas zinwentaryzowano około 2.000 okazów. Zbiory mieszczą się tymczasowo w lokalu wynajętym, po ukończeniu budowy własnego domu Instytutu (ul. Wiwulskiego 18) będą przeniesione do specjalnie urządzonego pomieszczenia.

Zbiory są dostępne do celów naukowych oraz dla wycieczek.

Budżet Muzeum zawiera się w ramach ogólnego budżetu Instytutu. Zarząd sprawują członkowie biura wykonawczego Instytutu.

Muzeum wydało w języku żydowskim pod redakcją dr. J. Szackiego tom I Archiwum poświęconego historii teatru i dramatu żydowskiego (Wilno, 1930, 35 ark. 4°) oraz katalog prowizoryczny.

Jidisz Teater. Warszawa, 1930 (Rocznik pod redakcją dra M. Weichert'a).

WŁOCLAWEK.

129[183]. MUZEUM DIECEZJALNE (*uzup.*).

Nazwa prawna: Muzeum Seminaryjskie.

Spisy nowych nabytków są zamieszczane w „Kronice Diecezji Włocławskiej“ (do r. 1927 „Kronika Diecezji Kujawsko-Kaliskiej“).

Chodyński S. ks.: Seminarjum Włocławskie. Włocławek, 1904, str. 290 — 291.

Walicki M.: Obrazy cechowe we Włocławskim Muzeum Diecezjalnem. Wiadomości Konserwatorskie, 1929 nr. 14—16.

130[182]. MUZEUM ZIEMI KUJAWSKIEJ (ul. Kaliska 1).

Muzeum stanowi własność Oddziału Kujawskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Założone w r. 1909 ze zbiorów rozwiązanej wówczas Polskiej Macierzy Szkolnej.

Ogólna liczba okazów 2.400, w tem cenniejsze zbiory archeologiczne i numizmatyczne. Biblioteka podręczna 540 t.

Zbiory są całkowicie zinwentaryzowane.

Zwierzchnością Muzeum jest Zarząd Oddziału Kujawskiego P. T. K.

WŁODZIMIERZ, woj. wołyńskie.

131. * CERKOWNYJ MUZEJ SW. WOŁODYMERSKOHO BRACHTWA.

WRÓBLEWICE, pow. Drohobycz, woj. lwowskie.

132. * ZBIORY HR. TARNOWSKICH.

Chwalewik o. c.

WRÓBLEWO, pow. Szamotuły, woj. poznańskie.

133. ZBIORY ORDYNACJI WRÓBLEWO (pocztą Wronki).

Ordynacja powstała w r. 1845; obecnie stanowi własność małoletniego ordynata Przemysława hr. Kwileckiego.

Zbiory obejmują wykopaliska, dawną broń, numizmatykę, obrazy starszych mistrzów. Biblioteka zawiera 3.000 tomów oraz rękopisy. Do ordynacji należy też wyspa Lednogóra z ruinami budowli z X w.

Inwentarz zbiorów istnieje, ale niedokładny, zwłaszcza co do biblioteki.

Zbiory dostępne są jedynie do celów naukowych

Zbiorami zarządza Opieka nad małoletnim właścicielem.

WYGNANKA, pow. Czortków, woj. tarnopolskie.

134. † MUZEUM FAMILIJNE SADOWSKICH.

Po przekazaniu w r. 1895 majątku fundacji Sadowskiego Zakładowi Sierot im. Hieronima Sadowskiego w Czortkowie, prowadzonego przez Zakon Sióstr Miłosierdzia, przedmioty przedstawiające wartość artystyczną i archeologiczną, które miały stanowić Muzeum fam. Sadowskich, zostały dla braku stosownego pomieszczenia oddane na przechowanie części Zakładowi Narodowemu im. Ossolińskich, części Miejskiemu Muzeum Przemysłowemu we Lwowie. Reszta ruchomości nie mających — według informacji przełożonej Zakładowi — wartości archeologicznej i nie nadających się do przechowywania w muzeum została sprzedana w drodze licytacji.

ZALESZCZYKI, woj. tarnopolskie.

135. MUZEUM REGIONALNE (ul. Piłsudskiego).

Powstało w dn. 1.VII.1928 r. jako własność Oddziału Zaleszczyckiego Wojewódzkiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Tarnopolu. Poświęcone jest gromadzeniu zbiorów dotyczących południowej części województwa tarnopolskiego.

Muzeum dzieli się na siedem działów: I. przyroda martwa, II. przyroda ożywiona, III. przemysł i handel, IV. archeologia, V. etno-

grafja, VI. zabytki historyczno-artystyczne, VII. zabytki archiwalno-graficzne. Cenniejsze zespoły: kręgowce naddniestrzańskie (okazy wypchane) oraz skamieliny syluru naddniestrzańskiego. Ogółem zinwentaryzowanych 706 okazów.

Muzeum posiada inwentarz i założony katalog kartkowy.

Lokal Muzeum stanowi jedna sala i przedpokój, pomieszczenie suche.

Udostępnione dla publiczności co niedzielę, dla przyjezdnych o każdej porze.

Budżet na rok 1929: 700 zł.

Zarządza Muzeum Wydział muzealny Oddziału Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w składzie trzech członków i kustosza.

ZŁOCZÓW, woj. tarnopolskie.

136.

MUZEUM KRAJOZNAWCZE.

Jest własnością Oddziału Złoczowskiego Wojewódzkiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Tarnopolu.

Myśl założenia Muzeum, celem gromadzenia rozproszonych pamiątek historycznych miasta Złoczowa i powiatu złoczowskiego powstała w Zarządzie Towarzystwa w r. 1927. Praca jest dopiero w zawiązku. Brak lokalu i funduszy utrudnia organizację.

Muzeum posiada dyplomy miejskie (chwilowo w przechowaniu Gminy), akta, obrazy, numizmaty, sztychy—nawet w skromnej liczbie.

Muzeum znajduje się pod opieką Zarządu Towarzystwa.

ŻYWIEC, woj. krakowskie.

137.

ZBIORY REGIONALNE PRZY PAŃSTWOWEM SEMINARJUM NAUCZYCIELSKIEM ŻEŃSKIEM.

Założone z inicjatywy dyrektora seminarjum T. Charlewskiego w r. 1926 stanowią własność Koła Krajoznawczego Uczénic Państwowego Seminarjum Naucz. Żeńskiego w Żywcu.

Ogólna liczba okazów około 250, głównie etnograficznych żywieckich (odzież, przedmioty użytku domowego i narzędzia, instrumenty muzyczne, rzeźby i obrazy i t. p.), ponadto zbiór skał, trochę monet i dokumentów.

Zbiory pomieszczone są w osobnej salce, dla szerszej publiczności niedostępne.

B I B L J O T E K I

opracował
STEFAN DEMBY

Treść: A. Wstęp. B. Spis bibliotek.

A. WSTĘP.

W tomie VII-ym „Nauki Polskiej“ z roku 1927-go zamieściłem spis 427 bibliotek o charakterze naukowym lub ogólno-kształcącym, nie mogłem jednak podać o wszystkich zamieszczonych w wykazie bibliotekach wiadomości szczegółowych, bo 301 z nich odpowiedzi na przesłane kwestjonariusze nie nadeszły pomimo wielokrotnych z mej strony przypomnień. Oznaczyłem je wówczas gwiazdką (*), o czym we wstępie do spisu wspomniałem, licząc na to, że może to wpłynie na dostarczenie żądanych wiadomości. Przypuszczenia moje spełniły się tylko częściowo: otrzymałem wiadomości szczegółowe o 148 bibliotekach i 12 odpowiedzi, świadczących o nieistnieniu bibliotek:

Katedralnej w Kielcach,
Siostr Norbertanek w Krakowie,
Kapitulnej i Katedralnej w Lublinie,
Dekanalnej w Obrze,
Katolickiego Towarzystwa Dobroczynności w Piotrkowie,
OO. Karmelitów w Sąsadowicach,
Poklasztornej w Siennicy,
Kościoła Farnego w Stanisławowie,

Farnej w Świeciu,
Państw. Instytutu Dentystycznego w Warszawie,
Towarzystwa Wiedzy Wojskowej w Warszawie.

Z wyjątkiem dwóch ostatnich instytucyj w odpowiedziach, dotyczących wymienionych wyżej bibliotek, żadnych wyjaśnień bliższych nie podano, przy każdej więc z nich powołałem się na odpowiedź osoby, która mnie o nieistnieniu biblioteki zawiadomiła. Z wymienionych w poprzednim spisie 141 bibliotek milczy uporczywie i materiałów żądanych nie nadsyła.

Prócz tego otrzymałem od roku 1927 wiadomości szczegółowe o 33 bibliotekach, niewymienionych w tomie VII-ym „Nauki Polskiej“, które tu podaję.

W spisie poprzednim przytoczyłem dane o 122 bibliotekach, nie nadeszło odpowiedzi 301, czyli razem wykaz obejmował 423 biblioteki; z tych, według tu podanych wiadomości, 12 nie istnieje, pozostaje więc 411, a że nadeszły informacje 33 biblioteki, pominięte w tomie VII-ym, razem obecnie zarejestrowano 444 biblioteki naukowe i ogólno-kształcące.

Obok numeru porządkowego podano w klamrach [] numer pozycji, pod którą była wymieniona nazwa biblioteki w tomie VII „Nauki Polskiej“ (1927). Biblioteki które przestały istnieć, oznaczono *krzyżykiem* (†).

B. SPIS BIBLIOTEK.

ALWERNIA, woj. krakowskie.

1[1]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. BERNARDYNÓW.

Założona w r. 1654, jako biblioteka podręczna do użytku ojców i braci konwentu, zawiera dzieła z dziedziny filozofii i teologii oraz kaznodziejstwa i katechetyki, obejmuje 1.292 dzieła w 1.459 tomach, w czym inkunabułów 950, broszur 509, rękopisów 8, nut i śpiewników 38, czasopism 8. Katalog pisany w formie najprostszej. Kierownikiem jej jest każdorazowy gwardjan konwentu.

BIELANY, woj. krakowskie.

2[7]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. KAMEDULÓW.

Założona w r. 1604 służy wyłącznie do użytku zakonników. Charakter jej naukowy, specjalność — teologia, ascetyka i wiedza religijna w językach: hebrajskim, łacińskim, greckim, hiszpańskim, włoskim, niemieckim i polskim. Obejmuje około 5.000 tomów, w tym 70 inkunabułów, paręset broszur i 1 globus. Obecnie wprowadza się nowy system katalogu. Bibliotekarzem jest jeden z ojców kamedułów, w r. 1928 był nim O. Rafał Galos.

BRZEŚĆ NAD BUGIEM, woj. poleskie.

3[9]. BIBLIOTEKA WOJSKOWA D. O. K. Nr. IX (Dowództwa Okręgu Korpusu).

Założona w r. 1924. Charakter jej — naukowy. Specjalność — wszystkie działy wojskowości. Zawiera: 4.147 dzieł w 4.263 tomach, 17 map, 4 atlasy, 18 planów, czasopism prenumerowano w r. 1928/9 — 23. System katalogu — kartkowy w klamrach: alfabetyczny i działowy według systemu Centralnej Biblioteki Wojskowej. Kierownik — por. Władysław Leniarski.

4[10]. BIBLIOTEKA MIEJSKA (ul. Długa 32).

Założona w r. 1923. Charakter jej ogólno-kształcący. Liczy 2.600 tomów. Katalog alfabetyczny według autorów. Kierowniczką biblioteki w r. 1928 była Zofja Janowska.

BYDGOSZCZ, woj. poznańskie.

5. BIBLIOTEKA PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU ROLNICZEGO (Zacisze 8).

a. Wydziału Rolniczego: 1.219 dzieł w 2.042 tom., w tem map 9, czasopism 1.007 tom., dysertacyj 769,

b. Wydziału Higieny Zwierząt: 614 dzieł w 725 tom., w tem dysertacyj 809, czasopism 48 w 679 tomach,

c. Wydziału Chorób Roślin: 880 dzieł w 994 tom., w tem dysertacyj 8 tomów, map 3, czasopism 47,

d. Działu Meljoracyjnego: 790 tomów.

e. Pracowni Rybackiej: 170 tomów, w tem dysertacyj 125, tablic 57, map 13, czasopism 22.

f. Stacji Meteorologicznej: 155 dzieł w 210 tom., w tem dysertacyj 62, map izobarowych i izometrycznych 12, czasopism 168 tomów.

CHYRÓW, woj. lwowskie.

6[19]. BIBLIOTEKA KOLEGIUM OO. JEZUITÓW (konwikt).

Założona w r. 1820. Charakter jej naukowy, specjalność—dzieła historyczne, geograficzne, klasyczne: greckie i łacińskie oraz przyrodnicze.

Składa się ona z odrębnych 16 księgozbiorów w zależności od miejsca pracy, posiada jednak jeden inwentarz główny. Zawartość jej ogólna — przeszło 30.000 tomów w dziale nauczycielskim i przeszło 5.000 tomów w dziale uczniowskim.

CZERNA, woj. krakowskie.

7[21]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. KARMELITÓW BOSYCH.

Założona w wieku XVII-ym, od tego czasu uległa zniszczeniu. Charakter jej religijny, specjalność — dzieła teologiczne i kaznodziej-skie. Zawiera około 5.000 tomów oprawnych i 800 broszur nieopraw-nych, posiada kilka map i czasopism religijnych. Katalogu nie ma. Kierownikiem biblioteki bywa jeden z ojców karmelitów, obecnie jest nim O. Bolesław Sadowski.

CZERNICHÓW, woj. krakowskie.

8[22]. BIBLIOTEKA PAŃSTWOWEJ SZKOŁY ROLNICZEJ.

Założona w r. 1867. Charakter jej naukowo-beletrystyczny. Jej zawartość — 5.431 dzieł. System katalogu — alfabetyczny i działowy.

DĘBLIN, woj. lubelskie.

9. BIBLIOTEKA NAUKOWA SZKOŁY PODCHORAŻYCH LOTNICTWA.

Charakter jej naukowy, specjalność — wojskowe wyszkolenie lot-nicze. Obejmuje dzieł 1.100 w 2.200 tomach, 1.800 regulaminów, 2.500 skryptów, 10.000 map, 1 globus, 25 czasopism. System katalogu: alfabetyczny i skorowidz. Zarządza biblioteką kierownik Szkoły Lot-nictwa.

DZIKÓW, woj. łwowskie.

10[32]. BIBLIOTEKA HR. TARNOWSKICH.

Założona około r. 1820 przez Jana Feliksa Tarnowskiego. Charakter jej przeważnie naukowy, chociaż biblioteka posiada duży również zbiór utworów beletrystycznych. Zawiera ona około 30.000 tomów cennych dzieł, a w tej liczbie wiele rzadkich druków, z których 250 nieznanym Estreicherowi, 80 dyplomów pergaminowych, 140 dokumentów papierowych oraz liczny bardzo zbiór korespondencji, pieczęci i minjatur. System katalogu—alfabetyczny i rzeczowy. Chociaż biblioteka jest własnością prywatną, korzystać z niej mogą uczeni, poleceni przez wyższe naukowe instytucje państwowe. Kierownikiem biblioteki jest Michał Marczak.

FREDRÓW, woj. łwowskie.

11[3]. BIBLIOTEKA ZAKŁADÓW OGRODNICZYCH I KURSÓW PRAKTYKI OGRODNICZEJ TOWARZYSTWA GOSPODARSKIEGO WSCHODNIEJ MAŁOPOLSKI (poczta Rudki).

Założona w r. 1920. Charakter jej narazie szkolny, istnieje jednak zamiar wyeliminowania części biblioteki w celu utworzenia specjalnej przy powstającym Arboretum Fredrovianum. Jej specjalność—dzieła z zakresu ogrodnictwa. Zawiera 400 dzieł w 450 tomach, w tem broszur 200, map 10, medali 2, czasopism 8. System katalogu—kartkowy alfabetyczny. Kierowniczką biblioteki jest Jadwiga Michalewska.

GDAŃSK.

12[33]. BIBLIOTEKA PRACOWNIKÓW KOLEJOWYCH IM. HENRYKA SIENKIEWICZA (Dyrekcja Polskich Kolei Państwowych).

Założona w roku 1922. Charakter jej naukowo-beletrystyczny, specjalność—historja, literatura i język polski. Zawartość: 4.677 dzieł w 5.156 tomach. System katalogu—kartkowy, alfabetyczny. Kierownik biblioteki—Skrzetuski.

GNIEZNO, woj. poznańskie.

13[37]. BIBLIOTEKA KAPITULNA.

Założona w XI wieku. Na zasadzie katalogu z r. 1876-go obejmuje 6.605 dzieł w 8.429 tomach, w tem 105 inkunabułów, rękopisów

194. Dokładną zawartość biblioteki poda będący w opracowaniu katalog kartkowy, który obejmuje bardzo liczne wpływy późniejsze oraz sztychy, mapy i czasopisma. System katalogu — działowy, pozatem istnieje drukowany „Katalog rękopisów Biblioteki Kapitulnej w Gnieźnie aż do początku wieku XVI“, opracowany przez ks. T. Trzcńskiego, Poznań 1910. Kierownik Biblioteki — ks. Leon Formanowicz.

Formanowicz L. ks.: Biblioteka kapitulna w Gnieźnie. „Biblioteki Wielkopolskie i Pomorskie“. Poznań 1929. Str. 153—168.

- 14[38]. BIBLIOTEKA SEMINARJUM DUCHOWNEGO RZYMSKO-KATOLICKIEGO.
Założona około r. 1750. Charakter jej naukowy, specjalność — teologia. Jej zawartość 17.544 dzieła w 22.114 tomach, w tem inkunabułów 528, rękopisów 370, czasopism 125. System katalogu — kartkowy.

GRODNO, woj. białostockie.

- 15[40]. BIBLIOTEKA WOJSKOWA D. O. K. Nr. III (Dowództwa Okręgu Korpusu).
Założona w roku 1922. Charakter jej naukowy, specjalność — wszystkie działy wojskowości. Zawiera dzieł 4.127 w 5.663 tomach, map 929, atlasów 3, czasopism prenumerowano w r. 1928/9—50. System katalogu — kartkowy w klamrach: alfabetyczny i działowy według systemu Centralnej Biblioteki Wojskowej. Kierownik biblioteki por. L. Pagowski.

JANÓW PODLASKI, woj. lubelskie.

- 16[44]. BIBLIOTEKA SEMINARJUM DUCHOWNEGO (Zamek).
Założona w r. 1919. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła teologiczne i filozoficzne. Jej zawartość: 4.937 tomów, w tem inkunabułów 3, broszur 1.994, dysertacyj 2.940, map 5, sztychów 3, nut 27, czasopism 23. System katalogu — kartkowy. Kierownik biblioteki — ks. Jan Kazimierczak.

JAROSŁAW, woj. lwowskie.

- 17[45]. BIBLIOTEKA OO. DOMINIKANÓW.
Charakter jej religijny, zawartość 1.700 tomów wraz z broszurami, dla ogółu niedostępna. Bibliotekarza niema.

KALISZ, woj. łódzkie.

18. BIBLIOTEKA OO. FRANCISZKANÓW.

Założona w r. 1920 po powrocie ojców do klasztoru. Charakter jej naukowy, specjalność—dzieła religijne. Obejmuje około 900 tomów System katalogu — według porządku ustawionych książek i według działów. Kierownik biblioteki — O. Paweł Pelczar, franciszkanin.

KALWARJA PACŁAWSKA, woj. krakowskie.

19. BIBLIOTEKA OO. FRANCISZKANÓW.

Powstała w r. 1895 (?). Specjalność: teologia i filozofja. Zawartość 3.576 dzieł w 4.926 t. uporządkowana według działów, posiada katalog spisany przed kilkunastu laty przez ś. p. Ojca Alojzego Karwackiego. Bibliotekarzem jest obecnie gwardjan O. Hugolin Czyż.

KATOWICE, woj. śląskie.

20[51]. BIBLIOTEKA SEJMU ŚLĄSKIEGO.

Założona w r. 1924. Charakter jej — sejmowa, publiczna, regionalna. Jej specjalność—dzieła, dotyczące się Śląska (Silesiaca). Zawartość: 9.000 dzieł w 14.000 tom., w tem 1.000 broszur, 30 map, czasopism 450. Pozatem zbiór odznak i medali polskich z lat 1914—1922. System katalogu — alfabetyczny i dziesiętny. Kierownik biblioteki—dr Roman Lutman.

21[52]. BIBLIOTEKA ŚLĄSKIEGO URZĘDU WOJEWÓDZKIEGO (Wojewódzka 45).

Założona w r. 1922. Charakter jej — jest podręczną biblioteką urzędu i służy prawie wyłącznie Śląskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu a w części także innym władzom i urzędom państwowym; specjalnością jej — prawo i administracja. Zawiera 3.547 jednostek, jako to: roczników, tomów, map, broszur. System katalogu — kartkowy alfabetyczny i działowy.

22[53]. BIBLIOTEKA MAGISTRACKA MIASTA KATOWIC.

Charakter jej urzędowo-fachowy. Zawiera około 4.000 tomów. Katalog drukowany. Kierownik biblioteki — Nepomucen Wielebski.

„Dzieje i rozwój Wielkich Katowic“ opracował Wł. Nałęcz-Gostomski. Katowice 1926, str. 194.

Katalog Biblioteki Magistrackiej miasta Katowic. Katowice 1928.

KIELCE.

- 23[57]. † BIBLIOTEKA KATEDRALNA.

Według zapewnienia piśmiennego kustosza Katedry i proboszcza parafii katedralnej w Kielcach z dn. 27 grudnia 1928 r. Nr. 2193, Katedra kielecka biblioteki nie posiada.

KŁODAWA, woj. łódzkie.

- 24[59]. BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM. H. SIENKIEWICZA.

Założona w r. 1917, posiada 496 dzieł w 634 tomach. Katalog alfabetyczny. Kierownicza biblioteki — Eugenia Hauptmanówna.

KOŚCIELNIKI, woj. krakowskie.

25. BIBLIOTEKA WODZICKICH.

Założona w końcu XVII wieku. Charakter jej przeważnie naukowy. Zawiera cenne rękopisy i rzadkie druki, poczynając od wieku XVI-go. Część biblioteczna obejmuje 5.861 tomów dzieł. Katalog działowy.

Część archiwalna p. wyżej: Archiwa nr. 41.

KRAKÓW.

- 26[64]. BIBLIOTEKA DYREKCJI POCZT I TELEGRAFÓW (ul. Warszawska 3).

Założona w roku 1919. Charakter jej zawodowy, specjalność — również. Zawiera 299 dzieł w 307 tomach, 28 map i 350 czasopism. System katalogu: według porządku chronologicznego. Kierownik biblioteki — Tytus Jarzyna.

- 27[65]. BIBLIOTEKA WOJSKOWA D. O. K. Nr. V (Dowództwo Okręgu Korpusu, ul. Zyblikiewicza 1).

Założona w r. 1919, powstała z b. austriackiej „Garnisons-Bibliothek zu Krakau“. Charakter jej naukowy, specjalność — wszystkie działy wojskowości. Zawiera 8.675 dzieł w 11.553 tomach, w tem 386 broszur, 132 mapy, 19 atlasów, 36 planów, prenumerowano w r. 1928/9 — 39 czasopism. System katalogu kartkowy. Kierownik biblioteki — kpt. piech. Ludwik Szeląg.

- 28[71]. BIBLIOTEKA ARCHIWUM AKTÓW DAWNYCH MIASTA KRAKOWA (ul. Sienna 16).

Założona w r. 1890. Charakter jej naukowy. Specjalizuje się w gromadzeniu i przechowywaniu: 1) druków z zakresu historii miasta Krakowa, jak np. dzieła i rozprawy z historii i historii sztuki krakowskiej, wydawnictwa i albumy, poświęcone Krakowowi, stare kalendarze krakowskie, czasopisma i dzienniki urzędowe, sprawozdania i statuty towarzystw działających na terenie Krakowa, broszury i polemiki, odzwierciadlające życie miasta; 2) dzieł z zakresu historii i monografij miast polskich, wydawnictw, tyczących Śląska, dzieł i wydawnictw do historii sztuki polskiej; 3) dzieł pomocniczych do naukowej pracy historycznej, jako to: wydawnictw źródłowych, katalogów archiwów i bibliotek, bibliografij, encyklopedyj, słowników i t. p. Zawiera w dziale pierwszym dzieł 4.860, w dziale drugim — 4.265, w dziale trzecim — 270. Katalog nabytków obejmuje 10.529 pozycyj, starych druków biblioteka posiada 181, pozatem są tam zbiory planów, map, rycin i fotografii oraz czasopism. System katalogu kartkowy alfabetyczny, każdy jednak z wyżej wymienionych działów posiada katalog odrębny. Dyrektor—dr Adam Chmiel.

Sprawozdania z czynności Archiwum Akt Dawnych miasta Krakowa z lat 1890—1913.—K. Kaczmarczyk, *Das historische Archiv d. Stadt Krakau. Seine Geschichte und wissenschaftliche Erforschung*. Wien 1913.—Nauka Polska, wyd. Kasy im. Miąnowskiego t. VII. Chwalewik, *Zbiory polskie*. Wyd. II. Warszawa 1926, t. I, str. 181-183.

- 29[72]. BIBLIOTEKA BIURA STATYSTYCZNEGO MIASTA KRAKOWA (pl. Wszystkich Świętych 6).

Założona w r. 1883. Charakter jej naukowy, specjalność—statystyka. Zawiera 2.435 dzieł w 12.004 tomach, w tem 530 broszur, 3 mapy, 12 atlasów. System katalogu—kartkowy. Kierowniczką biblioteki — Wiktoria Chranicka.

30. CENTRALNA BIBLIOTEKA NAUCZYCIELSKA OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO (plac Groble, gimnazjum im. Nowodworskiego).

Założona w r. 1922. Charakter jej naukowy, specjalność—pedagogika, dydaktyka, przedmioty nauczania w szkołach średnich. Posiada 9.358 dzieł oraz kilkanaście tysięcy broszur i 98 czasopism. System

katalogu — kartkowy alfabetyczny; rzeczowy w przygotowaniu. Kierownik biblioteki — dr Adam Matuszek.

- 31 [74]. BIBLIOTEKA SPÓŁDZIELCZEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO (ul. św. Anny 1).

Założona w r. 1919. Charakter jej naukowy, specjalność—teoria i praktyka spółdzielcza, ekonomja społeczna i socjologia. Zawiera 1.317 dzieł w 1.426 tomach, 975 inkunabułów, 451 broszur, 2 mapy, 6 plakatów, 20 czasopism. System katalogu książkowy: główny i działowy. Kierownik biblioteki — Kazimierz Majewski.

- 32 [75]. BIBLIOTEKA IZBY HANDLOWEJ i PRZEMYSŁOWEJ (ul. Długa 1).

Charakter jej — fachowy, specjalność — dzieła z zakresu gospodarstwa. Służy przeważnie pracownikom Izby Handlowej i Przemysłowej, dostępna kołom gospodarczym tylko w dziale wydawnictw adresowych i publikacyj pomocniczych. Zawiera 2.100 druków, w tem 1.200 broszur, czasopism 95. Katalog kartkowy. Kierownicza biblioteki — Janina Oberlenderówna.

- 33 [76]. BIBLIOTEKA MUZEUM ETNOGRAFICZNEGO (Wawel I. 7).

Założona w r. 1911 z księgozbioru ofiarowanego przez Seweryna Udzię. Charakter jej naukowy, specjalność — etnografia i etnologia. Zawiera 1.455 dzieł w 1.730 tomach, w tem broszur 707, rękopisów 120, czasopism 6 oraz bogaty zbiór melodyj ludowych. Katalog kartkowy i inwentarz. Kierownik Biblioteki i kustosz Muzeum — Seweryn Udzię.

- 34 [77]. BIBLIOTEKA STOWARZYSZENIA DUKARZY „OGNISKO“ (Rynek Główny 12).

Założona w r. 1887. Charakter jej ogólno-kształcący, specjalność — dzieła z zakresu drukarstwa. Zawiera dzieł 4.137, broszur 540, czasopism 406. System katalogu — kartkowy. Kierownik biblioteki — Jan Stelmach.

Stefan Markiewicz: Rzecz o bibliotece i czytelní Stowarzyszenia Drukarzy-„Ognisko“ w Krakowie Kraków 1926.

- 35 [79]. BIBLIOTEKA STOWARZYSZENIA PRZYJACIÓŁ FRANCJI (ul. Pijarska 7).
Założona w r. 1921. Charakter naukowo-popularny, specjalność — wyłącznie literatura francuska. Posiada około 2.000 tomów. System katalogu — kartkowy. Kierownicza biblioteki — Marja Żurowska.
- 36 [82]. BIBLIOTEKA TOWARZYSTWA OGRODNICZEGO (Al. Mickiewicza 21).
Charakter jej naukowy, specjalność — ogrodnictwo. Obejmuje 850 tomów i 100 czasopism. System katalogu kartkowy i książkowy. Kierownik biblioteki — dr Stefan Ziobrowski.
- 37 [83]. BIBLIOTEKA KRAJOWEGO TOWARZYSTWA RYBACKIEGO (Rynek 25).
Założona przed czterdziestu kilku laty, służy wyłącznie dla członków Towarzystwa, jej specjalność — dzieła i czasopisma rybackie; obejmuje 763 tomy dzieł, 23 mapy, kilka roczników pism rybackich polskich i niemieckich. Katalog działowy. Kierownik biblioteki — Jan Strzelecki.
- 38 [84]. BIBLIOTEKA POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (ul. Potockiego 4).
Założona w r. 1877. Charakter jej archiwalny, jest to jedyna biblioteka alpinistyczna w Polsce, posiada około 1.000 tomów dzieł i 150 map. Katalog alfabetyczny i działowy. Kierownik biblioteki — Władysław Midowicz.
- 39 [89]. BIBLIOTEKA KOLEGJUM KSIĘŻY KANONIKÓW REGULARNYCH LATRANENSKICH przy kościele Bożego Ciała na Kazimierzu.
Charakter jej czysto klasztorny, służy więc wyłącznie dla kapłanów i kleryków konwentu, specjalność — dzieła treści teologicznej i ascetycznej i prawo kanoniczne. Zawiera około 5.000 tomów dzieł, w tem inkunabułów 12, starych druków z wieku XVI-go około 100, rękopisów 20, w tem 3 kancjonały na pergaminie pisane. Katalog dawny z roku 1811. Bibliotekarzem jest czasowo jeden z kapłanów kolegium.
Piekarski Kazimierz: Inwentarz inkunabułów bibliotek polskich. Serja I. Kraków 1925.
Zalewski Ludwik Ks.: Biblioteka seminarjum duchownego w Lublinie i biblioteki klasztorne w diecezji lubelskiej i podlaskiej. Warszawa 1926. Str. 179—199.
- 40 [90]. BIBLIOTEKA I ARCHIWUM OO. AUGUSTJANÓW (ul. Augustjańska 7).
Założona w połowie XIV w. Zawartość biblioteki około 15.000 tomów, głównie z w. XVI, inkunabułów około 200, archiwum klasztoru

(p. wyżej „Archiwa“, nr. 47). Inwentarze i katalogi niezupełne, pochodzą z w. XVIII i XIX. Kierownikiem biblioteki i archiwum jest każdorazowy przeor klasztoru. Obecnie ks. Andrzej Styła.

- 41 [94]. BIBLIOTEKA PANIEN FRANCISZKANEK KLASZTORU ŚW. ANDRZEJA (ul. Grodzka 54).

Założona w w. XIII, uporządkowana w r. 1803. Charakter jej religijno-naukowy, specjalność — dzieła ascetyczne. Zawiera 4.284 dzieła w 5.164 tomach, w tem broszur 512, rękopisów 328, z tych 100 dyplomatów, autografów 6, sztychów 6, map 57, nut 200, globusów 2, czasopism 64 roczniki. Archiwum klasztorne posiada 169 pergaminów od założenia klasztoru t. j. od 1257 roku. System katalogu — książkowy. Kierownicza biblioteki — siostra Anna Majerska.

- 42 [95]. BIBLIOTEKA PISARZY PROWINCJI MAŁOPOLSKIEJ TOWARZYSTWA JEZUSOWEGO (ul. Kopernika 26).

Założona w r. 1883. Charakter jej: służy jako podręczny warsztat pracy dla pisarzy jezuickich, specjalność — inkunabuły i stare druki (w. XVI, XVII i XVIII), zebrane ze wszystkich bibliotek jezuickich w prowincji Małopolskiej z uwzględnieniem druków jezuickich. Zawiera 27.000 dzieł, w tem broszur 6.972, czasopism polskich 240, obcych 746, rycin i fotografii około 5.000. System katalogu: działowy i alfabetyczny. Kierownik biblioteki — ks. Józef Godaczewski T. J.

- 43 [96]. BIBLIOTEKA KLASZTORNA OO. KAPUCYNÓW (ul. Loretańska 11).

Założona w r. 1703. Charakter biblioteki: służy do użytku i kształcenia kapucynów. Zawiera 5.830 tomów dzieł. Kierownik biblioteki — O. Kazimierz Niczyński.

- 44 [97]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. KARMELITÓW TRZEWICKOWYCH (ul. Karmelicka 19).

Założona w r. 1397. Charakter jej: biblioteka podręczna dla użytku karmelitów, specjalność — dzieła z zakresu teologii katolickiej, prawa kanonicznego, historii Kościoła, dogmatyki i pisma Ojców Kościoła. Jej zawartość: dzieł 3.700 w 7.776 tomach, w tem inkunabułów 60, broszur 1.258, dysertacyj 2.080, map 20, nut 30, globus 1, czasopism 20 oraz oryginalny rysunek Jana Matejki — projekt korony Matki

Boskiej Piaskowej. Katalog ułożony według działów i wysokości tomów. Stałego bibliotekarza niema, obecnie zarządza biblioteką ks. dr Prokop Valene.

Piekarski K.: Inwentarz inkunabułów bibliotek polskich. Serja I. Kraków 1925.

- 45[98]. BIBLIOTEKA KSIĘŻY MISJONARZY NA KLEPARZU (ul. św. Filipa 19).
Założona w r. 1861. Charakter jej: służy do użytku ks. misjonarzy. Specjalność — nauki teologiczne. Posiada około 20.000 tomów dzieł. System katalogu — kartkowy, alfabetyczny.

- 46[102]. † BIBLIOTEKA KONWENTU PP. NORBERTANEK NA ZWIERZYŃCU.
Według zapewnienia piśmiennego sekretarki Konwentu PP. Norbertanek z dn. 11 stycznia 1928 r. nr IV.B 30—54 biblioteki w Konwencie niema.

- 47[103]. BIBLIOTEKA ZGROMADZENIA PP. PREZENTEK (ul. św. Jana 7).
Posiada przeważnie książki religijne i żywoty świętych, pozatem 350 dzieł z zakresu literatury polskiej. Biblioteką zarządza jedna z siostr zakonnych.

- 48[104]. BIBLIOTEKA N. SERCA P. JEZUSA PRZY KLASZTORZE SS. WIZYTEK (ul. Krowoderska 16).

Założona w r. 1682. Charakter jej—religijny, specjalność—dzieła ascetyczne i religijne. Posiada 1.477 dzieł w 2.164 tomach w języku polskim, 622 w języku francuskim i 120 — w niemieckim, broszur 300. Katalog ułożony według treści dzieł. Siostry kolejno zarządzają biblioteką.

KROSNO, woj. lwowskie.

49. BIBLIOTEKA KONWENTU OO. FRANCISZKANÓW.
Spaliła się w r. 1872, pozostała zaledwie część drobna. Charakter jej religijny, specjalność — kazania, filozofja i teologja w języku łacińskim. Zawiera obecnie 1.206 tomów dzieł i 2 czasopisma. Katalog alfabetyczny. Zarządza nią kolejno jeden z ojców.

50. BIBLIOTEKA OO. KAPUCYNÓW.
Założona w r. 1829. Charakter jej naukowo-religijny, specjalność — dzieła z zakresu kaznodziejstwa, prawa kościelnego, teologii,

dogmatyki i ascetyki. Zawiera 1.331 dzieł i pewną liczbę czasopism świeckich i kościelnych. Katalog alfabetyczny. Zarządza biblioteką każdorazowy gwardjan, obecnie ks. Alfons Wieczorek.

KRZEMIENIEC, woj. wołyńskie.

51. BIBLIOTEKA LICEUM KRZEMIENIECKIEGO.

Założona w r. 1923. Charakter jej naukowy, specjalność dział regionalny. Zawiera 3.863 dzieła w 5.525 tomach, broszur 64, rękopisów z początku XIX w.—6, map 110, numizmatów 156, monet papierowych 20, sztych 1 (widok Krzemieńca z oryginału J. Seydlitza w wykonaniu Lemerciera w Paryżu), czasopism skatalogowanych 97. System katalogu dziesiętny (do znaków dwucyfrowych).

LESZNO, woj. poznańskie.

52[108]. BIBLIOTEKA KOŚCIOŁA EWANGELICKO-REFORMOWANEGO (ul. Komensjusza 42).

Założona w r. 1717. Charakter jej kościelny, specjalność — historia kościoła ewangelickiego w Polsce. Obejmuje 2.000 tomów, w tym inkunabułów 2. Katalog rzeczowy. Zarządza biblioteką pastor Wilhelm Bickerich.

LUBIŃ, woj. poznańskie.

53. BIBLIOTEKA WIEDZY RELIGIJNEJ przy klasztorze OO. Benedyktynów.

Założona w r. 1919. Charakter jej naukowy, specjalność — monasterjologia t. j. dzieła, traktujące o zakonach i klasztorach, tak w Polsce jako i w innych krajach, studja i teksty liturgiczne oraz wydawnictwa źródeł historycznych. Biblioteka posiada 14.217 tomów dzieł, broszur i dysertacyj, w tem 12 inkunabułów i 10 druków polskich z pierwszej połowy XVI wieku, 102 rękopisy, w tem pergaminowych 22, pozatem fotografie i przedruki homograficzne 6 rękopisów, bogate archiwum, w którym 20 pergaminowych oryginalnych akt oraz kilka fascykułów akt papierowych, pomiędzy którymi znajdują się nadania i autografy królewskie, najstarszy z dokumentów pergaminowych pochodzi z r. 1375; sztychów kilka, ale zato pokaźna liczba litografij i foto-

grafij z działu sztuki polskiej i obcej oraz kolekcja widoków dawnych klasztorów w Polsce, atlasów 27, map 105, planów 8, czasopism 1.082 tomy. Trzy katalogi w opracowaniu: alfabetyczny, rzeczowy i topograficzny. Kierownik biblioteki — O. Józafat Ostrowski.

Ostrowski O. J.: Biblioteka Klasztoru Benedyktynów w Lublinie. Biblioteki Wielkopolskie i Pomorskie. 1929, str. 167 — 190.

LUBLIN.

- 54[110]. BIBLIOTEKA WOJSKOWA D. O. K. Nr. II (Dowództwa Okręgu Korpusu) (ul. Szpitalna 12).

Założona w roku 1919 jako biblioteka oficerskiego kasyna garnizonowego, a od r. 1921 jako biblioteka wojskowa D. O. K. Nr. II, Lublin. Charakter jej naukowy, specjalność — wszystkie działy wojskowości. Obejmuje 5.313 dzieł w 5.807 tomach, w tem broszur 1.307, map 615, atlasów 12, planów 12, czasopism prenumerowano w r. 1928/9—58. Katalog w kłamrach kartkowy systemu Lipmanna — alfabetyczny i działowy, prócz tego katalog kartkowy artykułów czasopism, znajdujących się w bibliotece. Istnieje również katalog drukowany: „Katalog dzieł znajdujących się w bibliotece wojskowej D. O. K. Nr. II“. Lublin 1923 i „Katalog biblioteki wojskowej D. O. K. Nr. II Uzupełnienie za 1923“. Lublin 1924. Kierownik biblioteki — Jan Gdański.

- 55[113]. BIBLIOTEKA LUBELSKIEGO TOWARZYSTWA LĘKARSKIEGO (Rynek 1).

Założona w roku 1874. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła z zakresu medycyny. Zawiera 8.231 dzieł w 12.412 tomach, czasopism 2.000 tomów. Katalog kartkowy. Kierownik biblioteki — dr med. Jan Anasiewicz.

56. BIBLIOTEKA TOWARZYSTWA MUZYCZNEGO (ul. Kapucyńska 7).

Przy Towarzystwie istnieją dwie biblioteki: 1. orkiestralna i 2. chóralna; obie zostały przekazane Towarzystwu jako pozostałość po okupantach austriackich; pierwsza z nich posiada przeszło 350 dzieł, t. zn. kompozycji dla orkiestry symfonicznej w 99 tomach; druga zawiera przeszło 300 dzieł kompozycji na różnego rodzaju chóry w 76 tomach. Pozatem istnieje jeszcze Biblioteka Bratniej Pomocy Szkoły Muzycznej Towarzystwa Muzycznego, która posiada

100 dzieł, t. z. bądź nut, bądź to podręczników szkolnych. Wszystkie posiadają katalogi książkowe. Bibliotekami zarządza Dyrektor Towarzystwa i Szkoły Muzycznej — Ludwik Ramuła.

57[115]. † BIBLIOTEKA KAPITULNA.

Według zapewnienia piśmiennego Dziekana Kapituły Katedralnej z dnia 16 listopada 1927 roku Kapituła Katedralna biblioteki nie posiada.

58[116]. † BIBLIOTEKA KATEDRALNA.

Według otrzymanej od Dziekana Kapituły Katedralnej Lubelskiej wiadomości z dnia 16 listopada 1927 roku biblioteka katedralna w Lublinie nie istnieje.

59[117]. BIBLIOTEKA SEMINARJUM DUCHOWNEGO (ul. Zamojska 6).

Założona pomiędzy rokiem 1715 a 1760. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła z zakresu nauk teologicznych, posiada jednak duży zasób dzieł z dziedziny nauk świeckich. Zawiera przeszło 20.000 dzieł, przeszło 200 inkunabułów, kilkaset broszur, kilkaset rękopisów i kilkanaście czasopism krajowych i zagranicznych. Dotychczas skatalogowano 18.283 dzieła. Katalog kartkowy i inwentarz. Kierownik biblioteki — ks. dr Piotr Stopniak.

Zalewski Ludwik Ks.: Biblioteka Seminarjum Duchownego w Lublinie i biblioteki klasztorne w diecezji lubelskiej i podlaskiej. Warszawa 1926.

60. BIBLIOTEKA GMINY WYZNANIOWEJ ŻYDOWSKIEJ (Rynek 5).

Charakter jej naukowy, specjalność — wiedza religijno-talmudyczna. Zawiera 620 tomów dzieł, w tym 1 rękopis.

LWÓW.

61[119]. BIBLIOTEKA WOJSKOWA D. O. K. Nr. VI (Dowództwo Okręgu Korpusu, Podwale 13).

Założona w r. 1920. Charakter jej naukowy, specjalność — wszystkie działy wojskowości. Jej zawartość: 7.845 dzieł w 13.953 tomach, w tym broszur 3.544, map 2.292, atlasów 21, czasopism prenumerowano w r. 1928/9 — 45. Katalog kartkowy w klamrach systemu Lipmana — alfabetyczny i działowy. Kierownik biblioteki — Henryk Wrażeń.

62. BIBLIOTEKA IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ (ul. Akademicka 17).

Założona w r. 1850. Charakter jej — służy do użytku wewnętrznego Izby, specjalność — dzieła i pisma natury gospodarczej. Zawiera 3.800 dzieł w 4.184 tomach, map 9, statutów 913, czasopism 128. System katalogu — kartkowy, alfabetyczny i rzeczowy. Kierowniczka biblioteki — Salomea Losch.

63. BIBLIOTEKA CZYTELNI AKADEMICKIEJ (ul. Łozińskiego 7).

Założona w r. 1867. Charakter jej — naukowy, specjalność — historia, prawo, literatura piękna. Jej zawartość: 12.000 dzieł w 12.500 tomach, w tem 5.000 broszur, 1.000 dysertacyj, 40 rękopisów, 10 autografów, 95 czasopism. Katalog działowy. Bibliotekarz — Włodzimierz Lawik.

64. BIBLIOTEKA WYŻSZEJ SZKOŁY HANDLU ZAGRANICZNEGO (ul. Bourlarda 5).

Założona w r. 1922. Charakter jej — naukowy, specjalność ekonomja, nauka o handlu krajowym i zagranicznym, nauki prawnicze, geografia gospodarcza i fizyczna, towaroznawstwo i technologia mechaniczna, języki obce, korespondencja handlowa, matematyka, arytmetyka handlowa i polityczna, organizacja pracy i wogóle dzieła, objęte programem naukowym szkoły. Zawiera 1.939 dzieł i broszur w 2.339 tomach, map 40, czasopism 41 w 215 tomach. System katalogu — kartkowy, alfabetyczny. Kierownik biblioteki — magister Bolesław Nowosad.

65. BIBLIOTEKA POLSKIEGO MUZEUM SZKOLNEGO (pl. Gosiewskiego 4).

Założona w r. 1903. Charakter jej — biblioteka publiczna, bezpłatna, naukowa, specjalność — historia oświaty i szkolnictwa, dydaktyka i pedagogika. Jej zawartość: 12.525 dzieł w 13.825 tomach, w tem broszur 533, rękopisów 94 w 100 tomach, map i atlasów około 200, globusów 11, sztychów, rycin, fotografii, tablic około 500, medali i numizmatów 40, czasopism 238, sprawozdań szkół i towarzystw 589 tek. Ogółem pozycji inwentarza 14.395. System katalogu: realny i hasłowy. Dyrektor — prof. uniw. dr Stanisław Łempicki.

66. BIBLIOTEKA MUZEUM PRZEMYSŁU ARTYSTYCZNEGO (Hetmańska 20).

Założona w r. 1874. Charakter jej naukowy. Specjalność — dzieła z zakresu historii sztuki, kultury i przemysłu artystycznego. Zawiera 4.801 dzieł w 8.157 tomach, broszur 700, sztychów 943, czasopism specjalnych 50. Katalog kartkowy, rzeczowy. Dyrektor — dr Stanisław Rachwał, bibliotekarz — Henryk Julian Cieśla.

- 67[133]. BIBLIOTEKA POLSKIEGO TOWARZYSTWA PRAWNICZEGO (ul. Mickiewicza 5a).

Założona w r. 1868. Charakter jej: biblioteka naukowa, zasadniczo przeznaczona do użytku członków Towarzystwa, mogą jednak korzystać z niej bezpłatnie nieczłonkowie. Specjalność — dzieła prawnicze, w szczególności z działu prawa sądowego z uwzględnieniem dzieł praktycznych. Jej zawartość; 1.475 dzieł w 2.180 tomach, w tem 75 broszur, 45 czasopism. System katalogu — kartkowy i inwentarz. Kierownik biblioteki — dr Roman Piotrowski.

- 68[134]. BIBLIOTEKA POLSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYRODNIKÓW IM. KOPERNIKA (ul. Długosza 8).

Założona w roku 1925. Charakter jej naukowy. Biblioteka służy członkom Towarzystwa i badaczom naukowym. Specjalność jej — wydawnictwa periodyczne ogólnoprzyrodnicze lub specjalne (z wyjątkiem chemii i fizyki). Zawiera około 2.000 dzieł w 3.000 tomach. Posiada trzy rodzaje katalogów: kartkowy alfabetyczny, inwentarzowy chronologiczny i drukowany działowy i alfabetyczny. Dyrektor biblioteki — prof. dr Zdzisław Pazdro.

69. BIBLIOTEKA POLSKIEGO TOWARZYSTWA FILOZOFICZNEGO (Uniwersytet, Seminarjum filozoficzne).

Założona w roku 1904. Charakter jej naukowy, służy tylko członkom Towarzystwa, specjalność jej — dzieła z zakresu wszystkich nauk filozoficznych. Zawiera 477 dzieł w 599 tomach, czasopism 12 w 69 tomach. Katalog alfabetyczny tomowy, alfabetyczny kartkowy i inwentarz chronologiczny. Kierownik biblioteki — dr Franciszek Smolka.

70. BIBLIOTEKA POLSKIEGO TOWARZYSTWA MUZYCZNEGO (Chorażczyzna 7).

Założona w roku 1810. Charakter jej ściśle prywatny na wyłączny użytek Towarzystwa. Zarząd Towarzystwa Muzycznego w odpowiedzi na kwestjonariusz zaznaczył, że biblioteka jest „nawet nieczynna z powodu nieobsadzenia posady bibliotekarza” i nie ujawnił jej zawartości, w piśmie zaś, dołączonem do kwestjonariusza, nadmienił, że „biblioteka nie wymaga dla siebie ani osobnej dyrekcji, ani specjalnego personelu”.

71. BIBLIOTEKA TOWARZYSTWA APTEKARSKIEGO (ul. św. Mikołaja 15).

Założona w roku 1868. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła z dziedziny nauk przyrodniczych, a w szczególności z zakresu farmacji. Biblioteka jest w okresie porządkowania i opracowywania szczegółowego katalogu. Kierownik biblioteki — mag. farm. Stanisław Jezierski.

- 72[137]. BIBLIOTEKA SEMINARIUM DUCHOWNEGO OBRZĄDKU ŁACIŃSKIEGO (ul. Czarnieckiego 30).

Założona w roku 1600. Charakter jej naukowo-religijny, specjalność — dzieła z zakresu teologii. Zawiera 14.000 dzieł w 17.000 tom., w tem inkunabułów 15, broszur 3.760, dysertacyj 30, rękopisów 14, map 65, nut 40, czasopism 200. System katalogu kartkowy. Kierownik biblioteki — Franciszek Żelechowski.

- 73[138]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. BAZYLIJANÓW (Biblioteka monastyrja OO. Wasyljan) (ul. Żółkiewska 36).

Założona około roku 1614. Charakter jej: służy do użytku ojców Bazyljanów, specjalność — Basilianica. Zawiera około 30.000 dzieł. System katalogu: według autorów i treści. Dyrektor biblioteki — ks. Józefat Skruteń.

„Analecta O. S. B. M.” I 161; III 65.

- 74[141]. BIBLIOTEKA OO. FRANCISZKANÓW (Klasztor OO. Franciszkanów).

Założona w połowie zeszłego stulecia, dawna bowiem spłonęła doszczętnie w roku 1833. Charakter jej czysto duchowny, specjalność —

kaznodziejstwo i ascetyka. Zawartość jej: około 11.000 tomów dzieł, 2 atlasy, 4 tomy utworów organowych. System katalogu — kartkowy. Kierownik biblioteki — O. Florjan Koziura, franciszkanin.

- 75[143]. BIBLIOTEKA KONWENTU OO. KARMEELITÓW (ul. Czarnieckiego 20). Zinwentaryzowana w r. 1701. Charakter jej — religijny, specjalność: teologja, ascetyka, kaznodziejstwo. Zawiera 7.683 tomów dzieł w 30 działach, 180 broszur. Katalog alfabetyczny. Zarządza biblioteką jeden z ojców karmelitów.

- 76[145]. BIBLIOTEKA IZRAELICKIEJ GMINY WYZNANIOWEJ (ul. Rzeźnicka 5). Założona w roku 1901 przez Salomona Bubera. Charakter jej naukowy, specjalność: judaistyka, hebraistyka i filozofja. Zawiera dzieł 5.882 w 16.479 tomach, rękopisów 17, czasopism 1.012 tomów. Katalog hebrajski według tytułów dzieł, katalog dzieł w językach innych według nazwisk autorów. Kierownik biblioteki — Jehuda Kohn.

ŁASK, woj. łódzkie.

77. BIBLIOTEKA PRZY KOŚCIELE PARAFJALNYM.
Zawartość: 571 dzieł treści filozoficznej, teologicznej, historycznej, prawniczej i filologicznej z w. XVI — XIX. Ponadto 30 bul papieskich, kilka nadań królewskich, wielkie pergaminowe antyfonarze, psalterze i brewjarze z r. 1530 z pięknymi inicjałami. Opiekuje się zbiorami proboszcz ks. Edmund Kopczyński.

ŁÓDŹ.

78. BIBLIOTEKA WOJSKOWA D. O. K. Nr. IV (Dowództwo Okręgu Korpusu). Założona w roku 1921. Charakter jej naukowy, specjalność — wszystkie działy wojskowości. Zawiera 4.126 dzieł w 4.687 tomach, 1.003 mapy, 9 atlasów, czasopism prenumerowała w r. 1928/9 — 25. System katalogu — kartkowy w kłamrach: alfabetyczny i działowy według systemu Centralnej Biblioteki Wojskowej. Kierownik biblioteki — Juliusz Knysz.

ŁUCK.

- 79[155]. BIBLIOTEKA PUBLICZNA (Gmach Wojewódzki). Założona w roku 1922. Charakter jej ogólnokształcący. Zawiera dzieł skatalogowanych 4.431 tomów, nieskatalogowanych 20.000 tomów,

przekazanych w depozyt różnym bibliotekom 3.220 tomów, przechowywanych w pakach z powodu nieodpowiedniego lokalu 16.500 tomów; ogółem 44.151 tomów prócz roczników i pism.

80. BIBLIOTEKA ŁUCKIEGO TOWARZYSTWA LEKARSKIEGO (ul. Sienkiewicza 13).

Założona w roku 1920. Charakter jej — przeznaczona wyłącznie dla członków Towarzystwa, specjalność — dzieła naukowe. Zawiera 107 dzieł w 117 tomach, w tem broszur 32, rękopisów 10, czasopism 61 w 427 tomach. Kierownik biblioteki — Lucjan Olszewski.

NOWE MIASTO NAD PILICĄ, woj. warszawskie.

- 81[160]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. KAPUCYNÓW.

Rok założenia nieznany. Pierwszy katalog pochodzi z roku 1860. Charakter jej: służy do wyłącznego użytku Ojców Kapucynów, specjalność — dzieła treści religijnej i teologicznej. Zawiera dzieł 4.025 w 5.397 tomach, rękopisów 36, autografów 4, sztych 1, map 4, czasopism 148. System katalogu książkowy. Zarządza biblioteką O. Daniel z Vlissingen (Holandja).

Offmański M. dr: Dzieje Klasztoru OO. Kapucynów w Nowem Mieście nad Pilicą. Lwów 1917.

Kotaniec S.: Klasztor Kapucynów w Nowem Mieście nad Pilicą — „Ziemia” Nr. Nr. 36 — 43 z r. 1919.

NOWE MIASTO NAD WARTĄ, woj. poznańskie.

- 82[159]. BIBLIOTEKA DEKANALNA.

Rok założenia nieznany. Charakter jej religijno-naukowy, specjalność — dzieła z zakresu teologii. Zawiera zaledwie 70 dzieł z XVI—XVIII wieku. Katalogu nie posiada, jest tylko inwentarz. Zarządza nią miejscowy dziekan.

NOWOGRÓDEK.

- 83[163]. BIBLIOTEKA SEMINARIUM DUCHOWNEGO MNIEJSZEGO DIECEZJI PIŃSKIEJ (ul. Słonimska 1).

Założona w roku 1925. Charakter jej naukowo-religijny. Specjalność — dzieła naukowe, ascetyczne i z zakresu literatury pięknej. Za-

wiera 8.000 tomów dzieł, 10 map, 3 czasopisma. Katalog według autorów i treści. Kierownik biblioteki — ks. Antoni Rojko.

NOWY SĄCZ, woj. krakowskie.

- 84 [164]. BIBLIOTEKA MIEJSKA IM. JÓZEFA SZUJSKIEGO.

Założona w r. 1891 z fundacji Władysława Szujskiego, który bibliotekę ojca swego, Józefa Szujskiego, przekazał miastu Nowemu Sączowi. Charakter jej naukowy, specjalność—dzieła z zakresu historii. Zawiera 5.971 dzieł w 8.000 tom., w tem około 1.500 broszur, rękopisy, autografy, mapy i nuty nieliczne. Katalog kartkowy, alfabetyczny i rzeczowy. Kierownik biblioteki—prof. Saturnin Żytyński.

OBRA, woj. poznańskie.

- 85 [168]. † BIBLIOTEKA DEKANALNA.

Według zapewnienia piśmiennego administratora parafji i superiora klasztoru OO. Oblatów z dn. 16 listopada 1927 r. Biblioteki Dekanalnej niema. Zbiory dawniejszej biblioteki zostały przekazane Bibliotece Diecezjalnej w Poznaniu.

PIŃSK, woj. poleskie.

- 86 [174]. BIBLIOTEKA SEMINARJUM DUCHOWNEGO (ul. Kościuszki 16).

Założona w r. 1926. Charakter jej naukowo-religijny. Specjalność—dzieła z zakresu teologii. Zawiera około 6.000 dzieł, 77 rękopisów. Katalog kartkowy w opracowaniu. Kierownik biblioteki — ks. prof. dr Kamil Kantak.

PIOTRKÓW, woj. łódzkie.

- 87 [176]. † BIBLIOTEKA PIOTRKOWSKIEGO KATOLICKIEGO TOWARZYSTWA DOBROCZYNNOSCI.

Według oświadczenia piśmiennego prezesa Rady Towarzystwa Dobroczynności z dnia 28 stycznia 1928 r. biblioteka od r. 1924 jest nieczynna z powodu znacznego zdekompletowania i zniszczenia w czasie wojny.

PŁOCK.

88. BIBLIOTEKA SEMINARJUM DIECEZJALNEGO.

Powstała w r. 1710, powiększana następnie księgozbiorami znie-

sionych w r. 1865 klasztorów oraz zmarłych biskupów i księży. W r. 1891 została uporządkowana i skatalogowana, w r. 1926 przeniesiona do nowego murowanego dwupiętrowego gmachu bibliotecznego. Umieszczono tu również całą bibliotekę kapitulną (p. t. VII N. P., str. 189), bibliotekę poreformacką z Szczawina, depozyt rodziny Płaskowskich z Głódowa, bibliotekę historyczną (3.000 t.) ks. Mąkowskiego oraz księgozbiór katechetyczny po ś. p. ks. T. Kowalewskim.

Zawartość około 35.000 t., w tem 400 inkunabułów. Specjalnością biblioteki jest filozofja, teologia, historia i literatura polska. Dyrektorem biblioteki jest prof. sem. ks. W. Mąkowski.

POZNAŃ.

- 89[180]. BIBLIOTEKA PODRĘCZNA ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO (Góra Przemysław 1).

Założona w r. 1869 ma charakter ściśle podręczny, specjalnością jest historia Wielkopolski i dzieje stosunków polsko-pruskich. Zawiera 13.287 tomów i zeszytów dzieł, 235 map. Katalogi rzeczowe i kartkowy, według autorów. Biblioteką zarządza personel archiwalny.

Pohorecki Feliks: Biblioteka Archiwum Państwowego. Biblioteki Wielkopolskie i Pomorskie. 1929 str. 73–89.

- 90[182]. BIBLIOTEKA DYREKCJI KOLEI PAŃSTWOWYCH (Wały Zygmunta Starego 4).

Założona w r. 1896. Przeznaczona wyłącznie do pracy zawodowej, specjalność — dzieła z zakresu kolejnictwa, prawa, administracji, techniki i ekonomji. Zawiera 1.779 dzieł w 6.938 tomach, w tem broszur 2.597, map 96, tablic statystycznych 11 tomów, map z wykresami statystycznymi 16, atlasów 5, słowników 11, czasopism z czasów b. zaboru pruskiego 428 tomów i obecnych 25. Katalog ułożony jest według działów. Kieruje biblioteką—Władysław Aleksander Tarnawski.

- 91[183]. BIBLIOTEKA IM. DRA JANA URBĄŃSKIEGO przy Dyrekcji Poczty i Telegrafów (Wały Zygmunta Augusta 8).

Założona w r. 1923. Służy wyłącznie do użytku urzędników pocztowych poznańskiego okręgu dyrekcyjnego. Specjalnością biblioteki są dzieła traktujące o pocście, telegrafii i telefonii. Zawiera

3.804 dzieła w 4.162 tomach, w tem broszur 85, map 6, czasopism 4. Katalog składa się z dwóch zasadniczych części: ze spisu książek według treści i ze spisu alfabetycznego według autorów. Zarządza biblioteką — Alfred Stachelski.

- 92 [184]. BIBLIOTEKA WOJSKOWA D. O. K. Nr. VII (Dowództwo Okręgu Korpusu).

Założona w r. 1919. Charakter jej naukowy, specjalność — wszystkie działy wojskowości. Zawiera 10.821 dzieł w 15.670 tomach, 66 map, 23 atlasy, 39 planów; czasopism prenumerowano w r. 1928/9 — 68. System katalogu — kartkowy w klamrach: alfabetyczny i działowy według systemu Centralnej Biblioteki Wojskowej. Kierownik biblioteki S. Waclawik.

- 93 [186]. GŁÓWNA BIBLIOTEKA URZĘDU WOJEWÓDZKIEGO (ul. Gołębia 1).

Przejęta od władz pruskich w r. 1918. Charakter jej podręczny, specjalność — dzieła z zakresu prawa. Zawiera dzieł niemieckich 6.000 tomów, polskich 1.184 tomy. Katalog działowy. Bibliotekarka — Zofja Knapowska.

- 94 [187]. BIBLIOTEKA OKRĘGOWEGO URZĘDU ZIEMSKIEGO (ul. Fredry 10).

Założona w r. 1926. Charakter jej — służy do użytku urzędowego, specjalnością jej są dzieła z zakresu prawa, ekonomji, polityki, statystyki, historii i techniki. Zawiera 4.750 dzieł w 4.870 tomach, w tem broszur 30, dysertacyj 5, map 30, czasopism 3. Katalog według autorów. Zarządza biblioteką — Antoni Zink.

- 95 [188 i 190]. BIBLIOTEKA RADZIECKA (Stary Rynek, Ratusz).

Założona w XVI w., około roku 1800 uporządkowana i wybitnie powiększona staraniem burmistrza Jarosława Hersego. Charakter jej — administracyjna do użytku urzędowego. Specjalność — dzieła z zakresu prawa, ekonomji i urbanistyki. Zawiera dzieł 30.571 tomów, map 10, nut 81, rękopis 1, czasopism 41. System katalogu — kartkowy alfabetyczny. Kieruje biblioteką — Zygmunt Zaleski, dyrektor Urzędu Statystycznego stołecznego miasta Poznania.

- 96[189]. BIBLIOTEKA SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO (Aleje Marcinkowskie-
go 29).

Założona w r. 1890. Charakter jej czysto urzędowy, specjalność
dzieła z zakresu prawa. Zawiera dzieł 6.040. System katalogu — kart-
kowy. Zarządza biblioteką — Andrzej Woźniak, sekretarz krajowy.

- 97[191]. BIBLIOTEKA POZNAŃSKIEGO ZIEMSTWA KREDYTOWEGO (ul. Wjaz-
dowa 11).

Założona w r. 1859. Charakter jej czysto służbowy, specjalność—
dzieła z zakresu prawa i rolnictwa oraz zbiory ustaw. Zawiera około
4.000 tomów. Bibliotekarza specjalnego niema, czynności załatwia
urzędnik Ziemstwa Kredytowego poza swoją normalną pracą.

- 98[192]. BIBLIOTEKA BANKU ZWIĄZKU SPÓLEK ZAROBKOWYCH (plac Wolno-
ści 15).

Założona w r. 1886. Charakter jej—służy do użytku podręcznego,
specjalność — dzieła ekonomiczno - gospodarcze. Zawiera dzieł 844
w 1.347 tomach, w tem 362 broszury, 36 czasopism. Katalog kartkowy.

- 99[195]. BIBLIOTEKA WIELKOPOLSKIEJ IZBY ROLNICZEJ (ul. Mickiewicza 33).

Założona około r. 1894. Charakter jej naukowy, specjalność —
dzieła rolnicze, statystyczne i prawnicze. Posiada około 31.000 tomów,
Katalog — kartkowy. Bibliotekarka — Marja Zaremba.

- 100[196]. PODRĘCZNA BIBLIOTEKA STACJI DOŚWIADCZALNEJ WIELKOPOLSKIEJ
IZBY ROLNICZEJ (plac Dąbrowskiego 17).

Charakter jej naukowy, specjalność — literatura rolnicza i rolni-
czo-chemiczna. Zawiera 1.058 tomów dzieł, 42 czasopisma. Katalog
kartkowy. Bibliotekarza niema, czynności jego pełni jeden z asy-
stentów.

- 101[198]. BIBLIOTEKA PAŃSTWOWEJ SZKOŁY BUDOWY MASZYN (ul. Kluczbors-
ka 5).

Założona w roku 1901. Charakter jej — przeznaczona do użytku
grona nauczycielskiego i słuchaczy, specjalność — technika, przede-

wszystkiem dział budowy maszyn. Jej zawartość: 1.867 dzieł w 2.195 tomach, czasopism 536 roczników. Katalog kartkowy — alfabetyczny i rzeczowy oraz inwentarz. Kieruje biblioteką Władysław Ślebodziński, nauczyciel szkoły.

102. BIBLIOTEKA NAUCZYCIELSKA PAŃSTWOWEJ SZKOŁY BUDOWNICTWA (ul. Łąkowa 11).

Założona w roku 1892. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła treści technicznej, architektura i nauki inżynierskie. Zawartość jej: 6.600 tomów, w tem 20 map, tablice i rysunki techniczne, 2.000 roczników czasopism. System katalogu: 1. katalog pisany z podziałem na grupy przedmiotów, 2. katalog administracyjny, zawierający spis dzieł nabytych w porządku chronologicznym, 3. katalog czasopism. Kierownik biblioteki — inż. Józef Przygodzki.

- 103[199]. BIBLIOTEKA WYŻSZEJ SZKOŁY HANDLOWEJ (Al. Marcinkowskiego 3).

Założona w roku 1926. Charakter jej naukowy, specjalność — nauki ekonomiczne, handlowe i społeczne. Obejmuje dzieł 1.951 w 2.264 tomach, czasopism 78 w 201 tomach, mapy nieskatalogowane, przeważnie ściennie. System katalogu — kartkowy w klamrach — alfabetyczny według autorów i rzeczowy. Dyrektor biblioteki — prof. Bolesław Olszewicz.

- 104[201]. BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM. J. I. KRASZEWSKIEGO (ul. Wrocławska 17).

Założona w roku 1912. Charakter jej ogólno-kształcący. Zawiera dzieł 9.599 w 14.288 tomach, w tem broszur 627, czasopism 229 tomów. Katalog systematyczny według klasyfikacji dziesiętnej oraz inwentarz. Kierowniczka — dr Marja Rymarkiewiczówna.

PRUSZKÓW, woj. warszawskie.

- 105[210]. BIBLIOTEKA MIEJSKA IM. H. SIENKIEWICZA (ul. Tadeusza Kościuszki 43).

Założona w roku 1903. Charakter jej ogólno-kształcący. Zawiera 4.055 dzieł w 4.396 tomach. System katalogu — działowy. Bibliotekarka — Leokadja Hauzenplasowa.

PRZEMYŚL, woj. lwowskie.

- 106[211]. BIBLIOTEKA WOJSKOWA D. O. K. Nr. X (Dowództwo Okręgu Korpusu) (ul. Grodzka 8).

Założona w roku 1922. Charakter jej naukowy, specjalność — wszystkie działy wojskowości. Zawiera 7.152 dzieła w 8.525 tomach w tem 3.317 broszur, 1.019 map, 6 atlasów, czasopism prenumerowano w r. 1928/9 — 23. Katalog kartkowy w klamrach alfabetyczny i działowy oraz katalog artykułów. Kierownik biblioteki — kpt. Józef Władysław Kobyłański.

- 107[215]. BIBLIOTEKA KAPITUŁY KATEDRALNEJ RZYMSKO-KATOLICKIEJ (ul. Kapitulna 4).

Założona w pierwszej połowie XV-gõ wieku. Pierwszy księgozbiór dość znaczny, który był podwaliną tej biblioteki, zapisał Kapituła ks. Mikołaj Wigandy, doktor dekretów, zmarły przed rokiem 1421, jak świadczą o tem akta Kapituły. Charakter biblioteki naukowo-religijny, specjalność jej — teologia. Zawiera około 13.000 dzieł, inkunabułów 5, broszur spora liczba, rękopisów 130, w tem autografów 18, dokumentów pergaminowych około 300. Katalog w przygotowaniu. Kierownik biblioteki — ks. dr Wojciech Tomaka.

Hauser A : Monografia m. Przemyśla. Przemyśl 1883.

Kwolek Jan Ks. dr.: Archiwa diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego. Przemyśl 1927.

- 108[216]. BIBLIOTEKA SEMINARJUM DUCHOWNEGO GRECKO-KATOLICKIEGO (ul. Basztowa 13).

Charakter jej — biblioteka duchowna, specjalność — dzieła patrystyczno-ascetyczne. Zawiera 1.560 dzieł w 2.483 tomach, 530 broszur, 9 map, 22 zeszyty nut, 11 roczników „Nywy“, 5 roczników „Postępu“, 27 roczników „Misjonara“, 6 roczników „Naukowoho Wistnyka“. Katalog alfabetyczny według autorów.

- 109[217]. BIBLIOTEKA SEMINARJUM DUCHOWNEGO OBRZĄDKU ŁACIŃSKIEGO (ul. Katedralna 11).

Założona w r. 1759. Charakter jej — biblioteka podręczna i pomocnicza do studjów teologicznych, specjalność — teologia i działy pokrewne. Posiada 21.052 dzieła w 30.011 tomach, w tem 1 inkunabuł

z r. 1497, 1.386 broszur, 273 dysertacje, 6 rękopisów, 6 autografów, 1.828 sztychów, 15 map, 220 nut, 1 globus, 44 medale, 227 czasopism. System katalogu—kartkowy. Kierownik biblioteki — ks. dr Władysław Matyka, profesor teologii Seminarjum Duchownego.

110 [218]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. FRANCISZKANÓW.

Rok założenia nieznany, w roku 1653 biblioteka padła pastwą płomieni i została doszczętnie zniszczona. Charakter jej naukowo-religijny, specjalność — teologia i medycyna. Zawiera około 900 tomów. Katalogu niema. Biblioteka jest pod zarządem gwardjana.

111 [219]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. REFORMATÓW.

Założona w r. 1645. - Charakter jej naukowo-religijny, specjalność — dzieła z zakresu teologii. Zawiera około 5.000 tomów dzieł i broszur. Katalog książkowy. Bibliotekarzem jest jeden z reformatów, mianowany przez władzę zakonną.

RADOM, woj. kieleckie.

112 [223]. BIBLIOTEKA TOWARZYSTWA LEKARSKIEGO (ul. Moniuszki 4).

Założona w r. 1902. Charakter jej naukowy, specjalność—dzieła z zakresu medycyny. Zawiera 2.049 dzieł w 2.405 tomach, czasopism krajowych i zagranicznych kilkadziesiąt. Kierownik biblioteki—dr Ludwik Finkielstein.

RAPPERSWIL (Szwajcaria).

113 [225]. † BIBLIOTEKA POLSKIEGO MUZEUM NARODOWEGO.

Na podstawie uchwały Sejmu Ustawodawczego z dnia 21. X. 1921 r., wykonanej w dn. 19. III. 1927 r. Ministerstwo W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wojskowych przekazało Bibliotekę Rapperswilską Centralnej Bibliotece Wojskowej w Warszawie, w depozyt do chwili ostatecznego zorganizowania Biblioteki Narodowej (p. niżej: nr 135).

RZESZÓW, woj. lwowskie.

114 [230]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. BERNARDYNÓW.

Założona w r. 1647, w czasie inwazji wiele ucierpiała, obecnie na nowo została uporządkowana. Charakter jej naukowo-religijny, spe-

cialność — dzieła z zakresu teologii, ascetyki i beletrystyki. Zawiera dzieł 1.200 w 1.320 tomach, broszur 120, rękopisów dawnych 2 oraz kazania z czasów nowszych, map 2, kancjonałów in folio 3, czasopism 30. System katalogu działowy. Kierownik biblioteki — O. Tadeusz Ukleja.

SAMBOR, woj. lwowskie.

115 [232]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. BERNARDYNÓW.

Założona w r. 1850. Charakter biblioteki — religijno-naukowy. Specjalność — dzieła z zakresu teologii i literatury. Zawiera 1.000 tomów. Katalog książkowy. Zarządza biblioteką każdorazowy przełożony klasztoru.

SANDOMIERZ, woj. kieleckie.

116 [234 i 235]. BIBLIOTEKA KAPITUŁY KATEDRALNEJ.

Zniszczona doszczętnie przez Tatarów około roku 1180, odnowiona około roku 1286 „jest schroniskiem dla rękopisów i ksiąg, przekazanych przez pokolenia, które minęły“. Dokładna liczba dzieł nieznana z powodu nieporządku, wywołanego wojną światową, nowy inwentarz w przygotowaniu. Posiada 145 starych druków, w tem 54 inkunabuły i 36 druków XVI wieku oraz pięknie iluminowaną biblję i takież mszał. Katalogu nie posiada. Kierownik biblioteki — ks. Andrzej Wyrzykowski, mgr św. Teologii.

117. BIBLIOTEKA SEMINARJUM DIECEZJALNEGO.

Założona w roku 1818. Charakter jej naukowo-religijny, specjalność — dzieła z zakresu teologii i polonistyki. Zawiera 25.420 dzieł, w tem 249 inkunabułów, 450 rękopisów, 118 map i atlasów. System katalogu — kartkowy alfabetyczny i rzeczowy — dziesiętny. Kierownik biblioteki — mgr św. Teologii ks. Andrzej Wyrzykowski.

SĄDOWA WISZNIA, woj. lwowskie.

118 [237]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. REFORMATÓW.

Założona około roku 1745. Charakter jej religijno-naukowy. Specjalność jej nieokreślona. Treść książek podzielona jest według liter alfabety od A do Z, ogółem tomów 3.100. Katalog stary zeszytowy

bez wartości. Kierownik biblioteki mianowany bywa przez Kapitułę prowincji na lat trzy, obecnie jest nim ks. Cyprjan Firszt.

SĄSIADOWICE, woj. łwowskie.

119[238]. † BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. KARMELITÓW.

Według piśmiennego zapewnienia przeora OO. Karmelitów z dnia 12 stycznia 1928 biblioteka klasztorna została zniszczona przez wojska rosyjskie w czasie wojny światowej i obecnie nie istnieje.

SĘDZISZÓW, woj. krakowskie.

120[239]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. KAPUCYNÓW.

Założona w połowie XVIII wieku. Biblioteka jest ściśle klasztorna, przeznaczona wyłącznie do użytku zakonników. Zawiera około 3.500 tomów dzieł i broszur nieskatalogowanych. Kierownik biblioteki — ks. dr Gabrjel Banaś z zakonu OO. Kapucynów.

SIENNICA, woj. warszawskie.

121[242]. † BIBLIOTEKA POKLASZTORNA.

Według zapewnienia piśmiennego Proboszcza parafji z dnia 27 stycznia 1928 r. w Siennicy Biblioteki poklasztornej niema.

SKIERNIEWICE, woj. warszawskie.

122[243]. CZYTELNIJA IM. TADEUSZA KOŚCIUSZKI (ul. Jagiellońska 37).

Założona w roku 1907. Charakter jej ogólno-kształcący. Zawartość: 6.000 dzieł naukowych, beletrystycznych i książek dla dzieci i młodzieży. Katalog dzieł naukowych składa się z 9 działów, prócz niego są katalogi dzieł beletrystycznych i książek dla dzieci i młodzieży. Bibliotekarka — Janina Myślińska.

SOSNOWIEC, woj. kieleckie.

123[248]. BIBLIOTEKA MIEJSKA IM. GUSTAWA DANIŁOWSKIEGO.

Założona w roku 1905 jako „Czytelnia dla wszystkich“; w roku 1922 przejął ją Magistrat m. Sosnowca i oddał do użytkowania „Miejskiemu Uniwersytetowi Ludowemu“, w r. 1927 przeszła na własność miasta i od tej chwili datuje się jej rozwój. Charakter jej ogólno-kształcący. Posiada tomów 3.186. System katalogu: kartkowy krzyżowy i przedmiotowy. Bibliotekarka — Jadwiga Łyjkówna.

124[249]. BIBLIOTEKA STOWARZYSZENIA TECHNIKÓW (ul. Czysła 9).

Założona w roku 1916. Charakter jej naukowy, specjalność — nauki techniczne. Zawartość: 374 dzieła w 457 tomach, w tem 139 tomów roczników czasopism technicznych, broszur nieskatalogowanych 20 sztuk. System katalogu — inwentarzowy. Kierownik biblioteki — Edward Małachowski — członek Zarządu Stowarzyszenia.

STANISŁAWÓW.

125[251]. BIBLIOTEKA MIEJSKA IM. WINCENTEGO SMAGŁOWSKIEGO.

Założona w roku 1873. Charakter jej naukowy, specjalność — historia polityczna i historia literatury. Zawiera około 8.000 tomów, znajduje się obecnie w okresie porządkowania, inwentaryzowania i katalogowania. Katalog alfabetyczno-realny. Kierownik biblioteki — dr Józef Zieliński.

„Światowid. Spis dzieł Zakładu Miejskiej Biblioteki Stanisławowskiej“, Lwów 1875.

126[252]. † BIBLIOTEKA KOŚCIOŁA FARNEGO.

Według zapewnienia piśmiennego Urzędu parafjalnego obrządku łacińskiego z roku 1928 kościół farny w Stanisławowie żadnej biblioteki nie posiada.

SUWAŁKI, woj. białostockie.

127[258]. CZYTELNIKA NAUKOWA (ul. Kościuszki 81).

Założona w r. 1922. Charakter jej naukowy. Posiada 983 dzieła w 1.200 tomach i 13 czasopism. Katalog alfabetyczny i działowy. Bibliotekarka — Czesława Pankiewiczówna.

SZCZYZYC, woj. krakowskie.

128[259]. BIBLIOTEKA KLASZTORNA OO. CYSTERSÓW.

Ścisłej daty jej założenia ustalić nie można, sam klasztor ufundowany został w roku 1244 przez Teodora Cedro, palatyna krakowskiego. W wieku XVII za najazdu szwedzkiego i w końcu XVIII wieku biblioteka bardzo ucierpiała. Charakter jej naukowo-religijny, specjalność — dzieła z zakresu ascetyki, teologii, kaznodziejstwa, historii,

prawa, filozofji, medycyny, gospodarstwa. Zawartość jej: 3.291 dzieł w 4.284 tomach, w tem inkunabułów 72, broszur 520, dysertacyj 20, rękopisów 4, dyplomów 105, akt, przeważnie sądowych z w. XVI—XIX — 13 fascykułów, sztych 1 z XVII wieku, nut 6 tomów, czasopism 7. Katalog pisany z roku 1924 i dwa z roku 1827. Bibliotekarz — ks. Stefan Pałamar.

SZELEJEWO, woj. poznańskie (przez Gostyń).

129. BIBLIOTEKA SZELEJEWSKA.

Założona w roku 1921. Powstała z dubletów Biblioteki Horynieckiej oraz z księgozbioru Stanisława i Róży z XX. Ponińskich Karłowskich. Zawiera 3.915 tomów, w tem inkunabułów 38, broszur 250, dysertacyj 150, rękopisów 10, autograf 1 (św. Ignacego Loyoli), sztychów około 100, map 40, medali 20, numizmatów 500, czasopism 50 tomów. Katalog kartkowy i inwentarz.

ŚWIECIE, woj. pomorskie.

130[262]. † BIBLIOTEKA FARNA.

Pomimo prac: ks. P. Czaplewskiego „Ważniejsze rękopisy poklasztornej biblioteki w Świeciu“ w „Zapiskach“ Towarzystwa Naukowego Toruńskiego z r. 1917, Nr. 2, i ks. K. Kantaka „Biblioteka farna w Świeciu“ w „Kurjerze Poznańskim“ z r. 1918 Nr. 223 ks. dziekan Konitzer zapewnia piśmiennie dnia 10 stycznia 1928 r., że biblioteka przy farze nie istnieje.

TARNÓW, woj. krakowskie.

131[263]. BIBLIOTEKA IM. ZYGMUNTA KRASIŃSKIEGO (ul. Mościckiego 8).

Założona w roku 1907. Charakter ogólno-ksząłcący. Zawiera 23.824 tomy. Posiada 4 katalogi książek: 1. dla dorosłych, 2. dla dzieci, 3. dla młodzieży i 4. *książek na indeksie* (nr. nr. 20.000 — 23.824). Kierownik biblioteki — ks. Roman Sitko.

TORUŃ.

132[267]. BIBLIOTEKA WOJSKOWA D. O. K. Nr. VIII (Dowództwo Okręgu Korpusu).

Założona w roku 1920. Charakter jej naukowy, specjalność — wszystkie działy wojskowości. Zawiera 7.601 dzieł w 8.611 tomach. 59 map, 13 atlasów, 30 planów. Czasopism prenumerowano w r. 1928/9 — 64. System katalogu — kartkowy w klamrach: alfabetyczny i działowy według systemu Centralnej Biblioteki Wojskowej. Kierownik biblioteki Halina Urbańska.

Biblioteki Wielkopolskie i Pomorskie j. w. str. 383 — 385.

TUCHÓW, woj. krakowskie.

133[273]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. REDEMPTORYSTÓW.

Założona w roku 1893. Charakter jej naukowo-religijny. Specjalność — teologia spekulatywna i pozytywna, teoretyczna i praktyczna. Zawiera 14.880 tomów, w tem inkunabułów 10, broszur 1.507, map około 100, nut około 100, czasopism naukowych 1.450 tomów, religijno-popularnych około 300 tomów, w prenumeracie 25 czasopism naukowych. Opracowanie katalogu rozpoczęte. Bibliotekarza specjalnego nie posiada.

TURSK, woj. poznańskie.

134[274]. BIBLIOTEKA DEKANATU PLESZEWSKIEGO W DIECEZJI GNIEŹNIEŃSKIEJ.

Założona w końcu XVII wieku. Charakter jej naukowo-religijny, specjalność — teologia moralna, dogmatyczna, historia kościoła. Jej zawartość: 568 tomów. Katalog książkowy. Zarządza biblioteką ksiądz proboszcz w Tursku.

WARSZAWA.

135[225]. BIBLIOTEKA RAPPERSWILSKA (Al. Ujazdowskie 1).

Przewieziona do Warszawy weszła w skład Biblioteki Narodowej, aż do jej ostatecznego zorganizowania jest oddana w depozyt Centralnej Biblioteki Wojskowej.

Jej zawartość dzieł 91.382, rękopisów, dyplomów i autografów 27.097, sztychów i rycin 22.735, fotografii 8.690, nut 1.147, map 1.433. Prócz tego zostało przekazane Bibliotece archiwum batignolskie, archiwum

Komitetu Veveyskiego, ofiarowane przez A. Osuchowskiego, oraz puścizna po Zygmuncie Miłkowskim. System katalogu dziesiętny, alfabetyczny i rzeczowy. Bibliotekarz: dr Adam Lewak. W 1929 r. Biblioteka Narodowa wydała tom I-szy katalogu rękopisów rapperswilskich, opracowany przez dra Lewaka. Katalog obejmuje 1.314 rękopisów.

- 136[291]. BIBLIOTEKA PRACOWNI OŚWIATY POZASZKOLNEJ MINISTERSTWA WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO (ul. Hoża 74).

Założona w roku 1923. Charakter jej naukowy, specjalność — oświata pozaszkolna w kraju i zagranicą, główne działy: bibliografia, bibliotekarstwo, pedagogika, uniwersytety ludowe, samokształcenie, kursy korespondencyjne i t. p. Zawiera 5.000 dzieł. Katalog kartkowy dziesiętny. Bibliotekarka — Marja Rychterówna.

137. BIBLIOTEKA BANKU POLSKIEGO (ul. Bielańska 10-12).

Założona w roku 1919. Charakter jej: służy specjalnie do użytku władz oraz urzędników Banku, korzystać z niej jednak mogą różne urzędy państwowe i instytucje, a nawet osoby prywatne. Specjalność jej — wydawnictwa z zakresu waluty, finansów, bankowości, ekonomiki światowej oraz statystyki. Zawiera 2.080 tomów dzieł i 444 tomy czasopism. Katalog kartkowy według autorów i działów. Bibliotekarka — Halina Wyrzykowska.

- 138[295]. BIBLIOTEKA GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO (Al. Jerozolimskie 32).

Założona w roku 1918. Charakter jej naukowy. Korzystać z niej mogą urzędnicy Głównego Urzędu Statystycznego, osoby pracujące na polu nauki, członkowie Sejmu i Senatu, urzędnicy państwowi oraz słuchacze wyższych uczelni po przedstawieniu polecenia profesora. Specjalność jej — dzieła z zakresu statystyki, prawa, ekonomji i finansów. Zawiera około 10.500 dzieł w 27.600 tom., w tem map około 700, broszur około 3.000 i czasopism około 1.000. Katalog kartkowy alfabetyczny i działowy według systemu dziesiętnego, oraz katalog działowy dla bibliografji i artykułów z zakresu statystyki w czasopismach.

- 139[296]. BIBLIOTEKA PROKURATORJI GENERALNEJ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ (ul. Kopernika 36).

Założona w roku 1919. Charakter jej urzędowy, przeznaczona dla potrzeb Urzędu i jego funkcjonariuszy, korzystać z niej jednak mogą i osoby prywatne za specjalnem zezwoleniem. Specjalność jej— dzieła z zakresu prawa i ekonomji. Zawiera 1.402 dzieła w 3.845 tomach, w tem broszur 141, dysertacyj 4, czasopism 91. Katalog kartkowy alfabetyczny i rzeczowy. Kierownik biblioteki — dr Stanisław Hillbricht, st. radca Prokuratorji Generalnej.

- 140[297]. BIBLIOTEKA PRAWNICZA SĄDU NAJWYŻSZEGO (pl. Krasieńskich 5).

Założona w roku 1918. Charakter jej naukowy. Służy do użytku wewnętrznego sędziów, prokuratorów, urzędników Sądu Najwyższego, adwokatów i wyjątkowo urzędników innych Ministerstw. Specjalność— dzieła ściśle prawnicze, dotyczące prawa austriackiego, rosyjskiego, niemieckiego i francuskiego. Ogólna liczba dzieł 2.486 w 5.612 tomach, w depozycie znajduje się 514 tomów, liczne czasopisma urzędowe, druki i sprawozdania stenograficzne sejmowe. Katalog kartkowy alfabetyczny według nazwisk autorów i rzeczowy. Bibliotekarka — Honorata Szczotówna.

- 141[300]. BIBLIOTEKA ARCHIWUM OŚWIECENIA PUBLICZNEGO (ul. Krakowskie Przedmieście 1. 26/28).

Założona w roku 1915. Charakter jej — jest biblioteką podręczną dla urzędników i osób, korzystających z Archiwum. Specjalność — dzieje oświaty w b. Królestwie Kongresowem. Liczby książek na razie określić niepodobna. Katalog kartkowy alfabetyczny. Specjalnego bibliotekarza niema.

- 142[301]. BIBLIOTEKA ARCHIWUM SKARBOWEGO (ul. Rymarska 5).

Założona w roku 1916. Charakter jej — służy jako biblioteka podręczna. Specjalność — dzieła historyczno-prawnicze. Zawiera 949 dzieł w 1.949 tomach i 20 czasopism. Katalog kartkowy. Specjalnego bibliotekarza niema.

Warschauer: Geschichte der deutschen Archiv-Verwaltung zu Warschau (Veröffentlichungen III). Berlin 1919.

- 143[305]. BIBLIOTEKA PODRĘCZNA ARCHIWUM WOJSKOWEGO (ul. Zakroczym-ska, Fort Legionów).

Założona w roku 1918. Charakter jej — służy jako biblioteka podręczna. Specjalność — archiwistyka i historia wojskowości. Zawiera około 8.000 tomów. Rozpoczyna się katalogowanie według systemu, przyjętego w Centralnej Bibliotece Wojskowej. Kierownik biblioteki — mjr. Antoni Hniłko.

- 144[306]. BIBLIOTEKA KIEROWNICTWA MARYNARKI WOJENNEJ (ul. Chałubiń-skiego 3).

Założona w roku 1919. Charakter jej — naukowa. Specjalność — marynarka. Zawiera dzieł 4.093 w 4.722 tomach, map 2.929, czasopism 46. Katalog kartkowy. Bibliotekarka — Janina Dunin-Marcinkiewicz.

- 145[307]. BIBLIOTEKA WOJSKOWEGO INSTYTUTU GEOGRAFICZNEGO (ul. Wilcza 64).

Założona w roku 1920. Charakter jej — służy specjalnie do użytku Wojskowego Instytutu Geograficznego. Specjalność — astronomja, chemja, geografja, geodezja, geologja, kartografja, statystyka, taktyka i reprodukcja).

- 146[308]. BIBLIOTEKA INSTYTUTU BADAŃ TECHNICZNYCH INTENDENTURY (ul. Koszykowa 79).

Założona w roku 1920. Charakter jej — naukowa. Specjalność: dzieła techniczne, jako to — chemja i technologia skór, włókna, żywności, drzewa, metali, smarów, węgla i jego przetworów, olejów mineralnych oraz dzieła z zakresu nauk ekonomicznych i administracji ogólnej i wojskowej. Zawartość jej: 1.963 tomy dzieł, 5.601 skryptów, 45 map, 32 czasopisma, 303 rysunków ściennych, 250 rysunków do latarni projekcyjnej, 117 przezroczy. Katalog działowy zeszytowy i kartkowy według haseł. Kierownicza biblioteki — Ludwika Broel-Platerowa.

- 147[309]. WOJSKOWA BIBLIOTEKA SZKOŁY PODCHORAŻYCH INŻYNIERJI (ul. Nowowiejska 54).

Założona w roku 1920. Charakter jej wojskowo-naukowy. Specjalność — inżynierja i technika wojskowa i cywilna. Zawartość 9.100

tomów dzieł, w tem broszur 150, rękopisów 50, czasopism 100 tomów. Katalog kartkowy w kłamrach — alfabetyczny i działowy. Kierowniczka biblioteki — Marja Wyczalkowska.

- 148[310]. BIBLIOTEKA SZKOŁY PODCHORAŻYCH SANITARNYCH (ul. Górnoślaska 45).

Założona w roku 1919. Charakter jej — naukowa-lekarska. Specjalność — medycyna, wychowanie fizyczne i regulaminy wojskowe. Zawiera 22.621 dzieł w 26.560 tomach zinwentaryzowanych i około 6.700 dzieł niezinwentaryzowanych, czasopism 312 w 2.674 tomach zinwentaryzowanych i około 400 tomów niezinwentaryzowanych; w roku 1928/9 prenumerowała 168 czasopism. Katalog kartkowy alfabetyczny, działowy, przedmiotowy czasopism i dzieł podręcznej czyteln. Kierownik biblioteki — kpt. Stanisław Konopka.

- 149[311]. BIBLIOTEKA WYŻSZEJ SZKOŁY WOJENNEJ (ul. Koszykowa 79).

Założona w r. 1920. Charakter jej wojskowo-naukowy. Specjalność — wszystkie działy wojskowości. Zawiera 4.000 dzieł w 6.156 tomach, w tem broszur 1.200, map ściennych 51, czasopism 629; w roku 1928/9 prenumerowała 65 czasopism. System katalogu kartkowy — alfabetyczny i rzeczowy. Kierownik biblioteki — por. Edmund Lamparski.

- 150[314]. BIBLIOTEKA PAŃSTWOWEJ SZKOŁY HIGJENY (ul. Chocimska 24).

Założona w roku 1918. Charakter jej naukowy. Specjalność: dzieła i pisma z zakresu bakterjologii, serologii, immunologii i higjeny. Zawiera 4.625 dzieł, w tem 3.078 broszur. Czasopism tysiąc kilkaset tomów, bieżących 185. Katalog kartkowy alfabetyczny i działowy, katalog krzyżowy w przygotowaniu. Bibliotekarka — Zofja Wójcicka-Chylewska.

- 151[315]. BIBLIOTEKA PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU METEOROLOGICZNEGO (ul. Nowy Świat 72, pałac Staszica).

Założona w r. 1919. Charakter jej naukowy, specjalność meteorologia i geofizyka. Zawiera 4 027 dzieł, około 250 wydawnictw perjo-dycznych z zakresu swej specjalności. Katalog kartkowy alfabetyczny i działowy. Kierownik biblioteki — Romuald Gumiński.

- 152[321]. † BIBLIOTEKA PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU DENTYSTYCZNEGO (ul. Marszałkowska 116).

Dyrektor Instytutu pismem z dn. 26 lutego 1926 roku wyjaśnia, że Instytut nie posiada dotąd ogólnej biblioteki, istnieją tylko niewielkie księgozbiory poszczególnych katedr (p. tablica na str. 186).

- 153[324]. BIBLIOTEKA ODDZIAŁU DRAMATYCZNEGO PRZY KONSERWATORJUM MUZYCZNYM (ul. Okólnik 1).

Założona w r. 1916. Charakter jej—służy do użytku profesorów i uczniów Oddziału Dramatycznego. Specjalność — literatura dramatyczna i teoria teatru. Zawiera dzieł 1.630 w 1.712 tomach, w tem rękopisów 35, czasopism 3. Katalog kartkowy alfabetyczny, zeszytowy, działowy. Stałego bibliotekarza nienależy, spełnia jego czynności jeden z uczniów Oddziału, wyznaczony przez Bratnią pomoc.

- 154[329]. BIBLIOTEKA RADY MIEJSKIEJ MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY (ul. Senatorska 14, gmach Rady Miejskiej).

Założona w r. 1924. Charakter jej zastosowany do potrzeb Instytucji, specjalność dzieła: z zakresu samorządu i gospodarki miejskiej, prawa i przepisów obowiązujących, wydawnictw encyklopedycznych. Zawiera 1.506 dzieł w 2.059 tomach. System katalogu — kartkowy. Bibliotekarka — Janina Żochowska.

- 155[330]. BIBLIOTEKA WYDZIAŁU XV-GO MAGISTRATU MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY (ul. Krakowskie Przedmieście 1).

Założona w r. 1920. Charakter jej naukowy, specjalność — wydawnictwa statystyczne, zwłaszcza dotyczące statystyki miejskiej. Zawartość jej—1.686 dzieł w 5.231 tomach, w tem czasopism 901. Poza funkcjami biblioteki Wydziału XV-go, biblioteka spełnia funkcje centralne w stosunku do wszystkich bibliotek wydziałów i instytucji magistrackich. W tym celu prowadzi katalog centralny bibliotek magistrackich, który obejmuje dotychczas 26.832 dzieła w 41.232 tomach. System katalogu—kartkowy alfabetyczny i działowy, katalog centralny ułożony jest według systemu dziesiętnego i alfabetycznie. Kierowniczka biblioteki — Józefa Kodisowa.

156. BIBLIOTEKA KURSÓW DLA DOROSŁYCH MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY (ul. Trębacka 11).

Założona w r. 1915. Charakter jej ogólno-kształcący, specjalność: dział oświaty pozaszkolnej. Zawiera około 8.500 tomów. Katalog działowy, pisany na maszynie. Bibliotekarka — Marja Błaszczykowa.

- 157[336]. BIBLIOTEKA SZKOŁY NAUK POLITYCZNYCH (ul. Reya 7).

Założona w r. 1915. Charakter jej ściśle zastosowany do potrzeb uczelni. Specjalność — dzieła z zakresu nauk społecznych, politycznych i ekonomicznych. Zawiera 2.600 dzieł w 3.000 tomach. Katalog kartkowy alfabetyczny i działowy. Bibliotekarz — Gabryel Krosiński.

- 158[337]. BIBLIOTEKA ODDZIAŁU WARSZAWSKIEGO TOWARZYSTWA UNIwersYTETU ROBOTNICZEGO (Al. Jerozolimskie 6).

Założona w r. 1923. Charakter jej ogólno-kształcący, specjalność — dzieła z zakresu nauk społecznych, zwłaszcza ruchu robotniczego. Zawiera 1.909 dzieł w 2.327 tomach. System katalogu dziesiętny.

159. BIBLIOTEKA MUZEUM SPOŁECZNEGO (ul. Koszykowa 26).

Założona w r. 1921. Charakter jej społeczny, specjalność — książki i dokumenty, tyjące się życia społecznego polskiego i obcego. Zawartość jej: p. wyżej: Muzea nr 102.

- 160[338]. BIBLIOTEKA MUZEUM PRZEMYSŁU I ROLNICTWA (ul. Krakowskie Przedmieście 66).

Założona w roku 1876. Charakter jej naukowy. Specjalność — dzieła przyrodniczo-rolnicze. Obejmuje 5.790 dzieł w 6.900 tomach, w tem 2 inkunabuły, 2.070 broszur, 136 dysertacyj, 5 rękopisów, 4 autografy, 59 map, 15 medali, 1.369 monet, 205 czasopism w 1.210 rocznikach, 152 sprawozdania w 366 tomach. Pozatem 1.786 tomów dzieł nieskatalogowanych. Katalog kartkowy: alfabetyczny i działowy. Bibliotekarka — Janina Michalska.

161. BIBLIOTEKA MUZEUM ETNOGRAFICZNEGO (ul. Krakowskie Przedmieście 66).

Założona w roku 1914. Charakter jej naukowy, specjalność — etnografia i etnologia. Obejmuje 1.006 tomów dzieł. System katalogu —

kartkowy, alfabetyczny i działowy. Kierownik biblioteki — prof. dr Eugenjusz Frankowski, bibliotekarka — Flora Zienkiewicz.

- 162[339]. BIBLIOTEKA DZIEŁ SZTUK ZDOBNICZYCH, przy Muzeum Rzemiosł i Sztuki Stosowanej (ul. Chmielna 52).

Założona w roku 1890. Jest to placówka, gromadząca materiały do czerpania motywów w twórczości współczesnej, jednakże z zachowaniem narodowego pierwiastka w zdobnictwie, jak również mająca za zadanie krzewienie sztuki rodzimej pośród najszerszych mas społeczeństwa. Specjalność jej — dokumenty i publikacje, dotyczące sztuk zdobniczych i rzemiosł, przede wszystkim w Polsce, zbierane aby tworzyły całokształt historii rzemiosł i zdobnictwa. Zawiera 2.815 tomów dzieł, w tem 14 inkunabułów, 10 rękopisów, 1 autograf, 1 mapa, 17 czasopism krajowych i 16 zagranicznych. Katalogi: jeden rzeczowy, drugi według autorów.

Zarys historyczny, powstanie i rozwój Biblioteki Dzieł Sztuk Zdobniczych — „Sztuka w Rzemiośle”. 1925, zeszyt wrześniowy.

- 163[341]. BIBLIOTEKA TEATRÓW POLSKIEGO I MAŁEGO (ul. Słowackiego 2).

Założona w roku 1921. Jej specjalność — utwory teatralne. Zawiera 2.220 tomów. Katalog kartkowy alfabetyczny. Bibliotekarka — Helena Jost.

- 164[342]. BIBLIOTEKA TOWARZYSTWA ZACHĘTY DO SZTUK PIĘKNYCH (pl. Małachowskiego 3).

Daty założenia ustalić nie można, prawdopodobnie jednak powstała w roku 1860. Charakter jej naukowy, specjalność: estetyka, historia sztuki, zwłaszcza polskiej, ruch artystyczny w kraju i zagranicą, wydawnictwa artystyczne, szkolnictwo artystyczne. Zawiera 2.587 dzieł w 4.528 tomach lub zeszytach, 4 rękopisy, 9 tomów autografów, 12 map, 1.159 tomów czasopism. Katalog kartkowy alfabetyczny i rzeczowy. Kierownik biblioteki — Julian Wasiutyński.

- 165[350]. BIBLIOTEKA POLSKIEGO TOWARZYSTWA DERMATOLOGICZNEGO (Szpital św. Łazarza).

Założona w roku 1917. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła lekarskie. Zawiera 461 tomów, w tem broszur i dysertacyj 300,

roczniki pism z zakresu chorób skórnych i wenerycznych. Katalog kartkowy alfabetyczny. Kierownik biblioteki — lekarz Jerzy Dąbrowski.

- 166[354]. BIBLIOTEKA POLSKIEGO TOWARZYSTWA MIŁOŚNIKÓW FOTOGRAFJI (ul. Czackiego 3/5).

Założona w roku 1902. Charakter jej fachowo-fotograficzny, specjalność — dzieła i czasopisma z zakresu fotografii. Zawiera 600 tomów dzieł i 20 czasopism krajowych i zagranicznych. Katalog kartkowy alfabetyczny. Bibliotekarz — Julian Mioduszeński, członek zarządu.

- 167[359]. BIBLIOTEKA POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (ul. Kałowska 31).

Założona w roku 1906. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła z zakresu krajoznawstwa polskiego. Zawartość jej: 5.019 dzieł w 5.560 tomach, parę tysięcy map nieskatalogowanych. Katalog kartkowy alfabetyczny i rzeczowy. Kierownicza biblioteki — dr Regina Fleśzarowa.

- 168[362]. BIBLIOTEKA STOWARZYSZENIA LEKARZY POLSKICH (ul. Widok 23).

Założona w r. 1911. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła z zakresu historii medycyny w Polsce i zagranicą, filozofii i krytyki medycyny, ogólnej wiedzy lekarskiej, ustawodawstwa lekarskiego, pozatem przedmioty, mające znaczenie pamiątek po lekarzach i dotyczące lekarzy, a także dzieła rozmaitej treści, których autorami są lekarze, oraz wybitne dzieła, dotyczące wiedzy ogólnej. Zawiera dzieł 303, czasopism 12. Katalog według numerów porządkowych. Kierownik biblioteki — lekarz Adam Opalski.

- 169[366]. BIBLIOTEKA WARSZAWSKIEGO TOWARZYSTWA MUZYCZNEGO (ul. Sienkiewicza 8).

Założona w r. 1871. Charakter jej muzyczno-naukowy, specjalność — dzieła z zakresu muzyki. Zawartość: nuty drukowane i pisane, książki i czasopisma muzyczne, rękopisy i autografy muzyków; druków i rękopisów jest około 1500, nut przeszło 26.000. Katalog kartkowy. Bibliotekarz — Feliks Starczewski.

- 170[370]. BIBLIOTEKA WARSZAWSKIEGO TOWARZYSTWA PEDJATRYCZNEGO (ul. Skorupki 6 i Litewska* 16).

Założona w roku 1918. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła z zakresu chorób dzieci. Zawiera 224 dzieła w 300 tomach. Katalog kartkowy alfabetyczny. Bibliotekarz — dr med. Remigjusz Staniewicz.

- 171[371]. BIBLIOTEKA STOWARZYSZENIA POLSKO-FRANCUSKIEGO (ul. Bracka 18).

Założona w r. 1918. Charakter jej propagandowy, specjalność — literatura francuska. Zawiera 3.500 tomów dzieł i 26 czasopism. Bibliotekarka — Jadwiga Trepczyńska.

- 172[374]. BIBLIOTEKA TOWARZYSTWA PRAWNICZEGO (ul. Kredytowa 3).

Założona w r. 1907. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła i czasopisma prawno-ekonomiczne. Zawiera 3.325 dzieł w 5.173 tomach, w tem broszur 500, czasopism 120, sztychów 15, portretów 2, rysunków 15, płaskorzeźb 2, mapa 1. Katalog kartkowy alfabetyczny i rzeczowy. Bibliotekarka — Bronisława Bondyowa.

- 173[346]. BIBLIOTEKA TOWARZYSTWA PSZCZELNICZO - OGRODNICZEGO (ul. Wiejska 12).

Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła z zakresu przyrody i ogrodnictwa. Liczy 495 tomów dzieł i 400 roczników czasopism. Żadnych innych danych w odpowiedzi na przesłany kwestjonariusz nie otrzymano.

- 174[380]. BIBLIOTEKA DROBIARSKA CENTRALNEGO KOMITETU HODOWLI DROBIU (ul. Kopernika 30).

Założona w r. 1922. Charakter jej fachowo-naukowy, specjalność: dzieła z zakresu hodowli drobiu, gołębi, królików, psów, ptactwa śpiewającego, organizacji zbytu produktów drobiowych. Zawiera dzieł 240. System katalogu — kartkowy alfabetyczny. Specjalnego bibliotekarza niema.

- 175[381]. BIBLIOTEKA PODRĘCZNA INSTYTUTU GOSPODARSTWA SPOŁECZNEGO (ul. Czerwonego Krzyża 20).

Założona w r. 1921. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła

z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych. Zawiera 2.332 tomy dzieł skatalogowanych i 200 tomów nieskatalogowanych, 877 broszur, 8 atlasów i większych zbiorów map, kompletów czasopism bieżących 60. Katalog kartkowy alfabetyczny. Specjalnego bibliotekarza niema.

- 176[382]. BIBLIOTEKA TOWARZYSTWA POPIERANIA PRACY SPOŁECZNEJ (ul. Kopernika 30).

Założona w r. 1907. Charakter jej prawno-społeczny, specjalność — zagadnienia ekonomiczne, samorządowe i pracy społecznej. Zawiera 2.400 tomów i obszerny dział archiwalny. Katalog istnieje. Specjalnego bibliotekarza niema.

- 177[384]. BIBLIOTEKA POLSKIEGO TOWARZYSTWA TEOZOFICZNEGO (ul. Krucza 23).

Założona w roku 1921. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła z zakresu teozofji. Zawiera 2.155 tomów. System katalogu — kartkowy alfabetyczny. Bibliotekarka — Justyna Laube.

- 178[385]. † BIBLIOTEKA TOWARZYSTWA WIEDZY WOJSKOWEJ (Al. Szucha 23).

Zastała zlikwidowana w roku 1928, książki wojskowo-fachowe i naukowe zostały ofiarowane Centralnej Bibliotece Wojskowej, dzieła zaś beletrystyczne przejęło Oficerskie Kasyno Garnizonowe. Członkowie Towarzystwa korzystają z Centralnej Biblioteki Wojskowej.

- 179[387]. BIBLIOTEKA POLSKIEGO INSTYTUTU TEATROLOGICZNEGO (Aleje Jeruzolimskie 39).

Założona w roku 1925. Charakter jej naukowy, specjalność — historia teatru, twórczość dramatyczna, operowa etc., technika teatralna, kostjumologja, dekoracje teatralne, teatrologja. Obejmuje 2.300 dzieł w 2.550 tomach, w tem broszur 222, rękopisów 2, autografów 1, sztychów 350, czasopism 18. Katalog kartkowy alfabetyczny i rzeczowy. Bibliotekarz — Jan Pieńkowski.

- 180[388]. BIBLIOTEKA HARCERSTWA przy Zarządzie Oddziału Warszawskiego Harcerstwa Polskiego (ul. Chmielna 26).

Założona w roku 1923. Charakter jej specjalny — jest to biblioteka dla młodzieży i o młodzieży, specjalność — harcerstwo. Zawiera

846 książek i broszur. Katalog kartkowy alfabetyczny oraz katalog zyciorysów. Kierownik biblioteki — Tomasz Piskorski.

181. BIBLIOTEKA STOWARZYSZENIA ZJEDNOCZONYCH ZIEMIANEK (ul. Marszałkowska 149).

Założona w roku 1908. Charakter jej społeczno-kulturalny. Biblioteka zawiera działy: artystyczny — tomów 350, pedagogiczny — tomów 280, społeczny — tomów 260, gospodarczy — tomów 200, religijny — tomów 140, podręczników dla instruktorek — tomów 300, beletrystyka — tomów 600, ogółem 2.130 tomów, prócz tego broszury, roczniki pism, wydawnictwa własne. Katalog kartkowy. Bibliotekarza specjalnego niema.

- 182[389]. BIBLIOTEKA ZWIĄZKU PRACOWNIKÓW HANDLOWYCH, PRZEMYSŁOWYCH I BIUROWYCH MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY (ul. Sienna 16),

Założona w roku 1886. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła naukowe handlowo-społeczne. Zawiera 6.240 dzieł w 7.258 tomach, w tem broszur 200; globus 1, czasopism 100. System katalogu kartkowy alfabetyczny i działowy. Bibliotekarka — Lucyna Szelałowska.

- 183[392]. BIBLIOTEKA CENTRALNEGO ZWIĄZKU POLSKIEGO PRZEMYSŁU, GÓRNICICTWA, HANDLU I FINANSÓW (ul. Chmielna 2).

Założona w roku 1917. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła ekonomiczno-prawne. Zawiera 13.600 tomów. Katalog kartkowy działowy. Bibliotekarka — Wanda Świątkiewiczówna.

WIELICZKA, woj. krakowskie.

- 184[405]. BIBLIOTEKA ZAKŁADOWA PAŃSTWOWEJ ZUPY SOLNEJ.

Rok założenia nieznany. Charakter jej — ściśle zakładowa, specjalność — dzieła i czasopisma fachowe. Obejmuje dzieł 244 w 250 tomach, map 9, czasopism 54. Katalog kartkowy alfabetyczny i działowy. Bibliotekarka — Leonja Ziemińska.

- 185[406]. BIBLIOTEKA OO. REFORMATÓW.

Założona w roku 1623. Charakter jej naukowy, specjalność — teologia. Zawiera około 1.000 tomów z zakresu nauk teologicznych, filozoficznych, ascetyki chrześcijańskiej, kapłańskiej i zakonnej oraz dzieła kaznodziejskie, rozprawy religijne i rozmyślenia. Katalog pisany. Bibliotekarz — O. Sylwester Zieliński.

WILNO.

- 186[408]. BIBLIOTEKA ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO (ul. Uniwersytecka 5).

Założona w roku 1919. Charakter jej — pomocniczy i podręczny, specjalność — przystosowana do potrzeb urzędowych archiwum oraz naukowych osób pracujących w niem. Posiada około 9.000 tomów wraz z broszurami, map 331 oraz czasopisma od r. 1923. Katalog kartkowy. Kierownik biblioteki — Benedykt Łukaszewicz.

Mienicki R.: Archiwum Akt Dawnych w Wilnie w okresie od 1795 r. do 1922. Warszawa, 1923.

- 187[409]. CENTRALNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO (ul. Wolana 10).

Założona w roku 1924. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła z zakresu pedagogiki. Zawiera 10.736 tomów zinwentaryzowanych i skatalogowanych, 3.000 tomów książek rosyjskich, wpisanych do osobnego inwentarza, 1.250 tomów książek niezinventaryzowanych i 600 tomów dubletów, 1 globus i 82 czasopisma. Katalog kartkowy działowy według klasyfikacji dziesiętnej. Bibliotekarka — Zofja Wiskonttowa.

- 188[412]. BIBLIOTEKA ARCHIWUM MIEJSKIEGO MIASTA WILNA (ul. Trocka 14).

Rok założenia niewiadomy. Charakter jej pomocniczy i podręczny, specjalność — przystosowana do potrzeb urzędowych archiwum. Zawiera 1.450 dzieł w 2.404 tomach, w tem broszur 1.156, dysertacja 1, nut 58, czasopism 40. Katalog kartkowy. Specjalnego bibliotekarza nie ma.

- 189[416]. BIBLIOTEKA WILEŃSKIEGO TOWARZYSTWA LEKARSKIEGO (ul. Zamkowa 24).

Założona w roku 1806. Charakter jej naukowy, specjalność — dzieła z zakresu medycyny. Zawartość jej: 5.870 dzieł w 10.500 tomach, w tem 1.531 tomów dubletów, czasopism 153 w 1.260 rocznikach i tomach, 122 tomy rękopisów większych, 12 tek zabytków rękopiśmiennych drobniejszych oraz większa ilość nieprzeliczonych jeszcze zeszytów historii chorób, 2 albumy z fotografiami dawnych członków Towarzystwa, oraz znaczna liczba oprawnych rycin, portretów i popiersia gipsowe. Katalog kartkowy. Bibliotekarz dr A. Safarewicz.

- 190[419]. BIBLIOTEKA SEMINARIUM DUCHOWNEGO RZYMSKO-KATOLICKIEGO (ul. Mostowa 12).

Założona w XVII wieku. Charakter jej naukowo-religijny, spe-

cialność—teologia i nauki pokrewne. Obejmuje około 80.000 tomów i 20 czasopism. Katalog rzeczowy. Bibliotekarz—ks. Józef Poniatowski.

191. BIBLIOTEKA IM. M. STRASZUNA PRZY ZARZĄDZIE SYNAGOGI GŁÓWNEJ W WILNIE (ul. Żydowska 6).

Założona przez uczonego żydowskiego M. Straszuna (1817-1886), przekazana testamentem Zarządowi Synagogi Głównej, otwarta dla publiczności w r. 1893. Zawartość biblioteki 25.000 t. oraz 103 rękopisy. Biblioteka jest otwarta codziennie oprócz świąt żydowskich w godz. 10—14 i 17—20. Kierownikiem biblioteki jest Izaak Straszun.

WIŚNIEWO, woj. i pow. warszawski.

192. BIBLIOTEKA KOMUNOLOGICZNA.

Gromadzona przez ks. Antoniego Wincentego Kwiatkowskiego od r. 1918 w Charkowie, a następnie w Moskwie od r. 1921. W r. 1924 wśród dużych trudności została przywieziona do Polski. Po przywiezieniu twórca biblioteki ofiarował dublety swych zbiorów Ojcu Św. Piusowi XI. Pozostała część została uporządkowana i skatalogowana i jest stale uzupełniana nowymi wydawnictwami. Biblioteka jest przeznaczona do studjów nad doktrynami społecznymi, szczególnie nad bolszewizmem, komunizmem i socjalizmem. Obecnie biblioteka obejmuje przeszło 3.594 dzieła i broszury, 69 pełnych roczników prasy bolszewickiej, około 400 plakatów propagandowych, przeszło 2.000 zdjęć fotograficznych dokonanych w Rosji bolszewickiej przez założyciela biblioteki, rękopisy komunistyczne (autograf Lenina), dokumenty, diapozytywy (1.050), płyty gramofonowe z mowami najwybitniejszych działaczy bolszewickich, zbiory bolszewickich znaczków pocztowych, pieniędzy, porcelany i t. d., pamiątki z więzień. Katalog inwentarzowy—kartkowy, rzeczowy.

WŁOCŁAWEK, woj. warszawskie.

193. BIBLIOTEKA KAPITUŁY WŁOCŁAWSKIEJ.

Rok jej powstania nieznany, pierwsza wiadomość o niej znajduje się w aktach kościelnych pod rokiem 1482, ale widać z niej, że biblioteka istniała dawniej. Pierwsze dary pochodzą z lat 1499, pierwszy katalog książek—z roku 1590. Charakter jej religijno-naukowy, spe-

cialność—dzieła z zakresu teologii. Zawiera obecnie około 3.000 tomów; rękopisów, z których najstarsze sięgają XV wieku, biblioteka posiada 77, inkunabułów 21. Katalog w opracowaniu. Kierownik biblioteki — ks. Stanisław Maternowski.

194. BIBLIOTEKA OO. REFORMATÓW.

Założona w r. 1650. Charakter jej naukowo-religijny, specjalność—dzieła dogmatyczno-religijne. Zawiera 4.540 tomów, prócz tego inkunabułów 40, rękopisów 180 i 8 ksiąg pisanych kronik klasztornych od r. 1750, kilkadziesiąt fascykułów, dotyczących klasztoru, wiele dyplomów i dekretów królewskich oraz bull papieskich i dokumentów z podpisami władz zakonnych i biskupich, kilka starych atlasów. Katalog w opracowaniu. Kierownik biblioteki—ks. Władysław Skwarczyński.

ZAKLICZYN, woj. krakowskie.

195. BIBLIOTEKA KLASZTORU SIÓSTR FRANCISZKANEK.

Założona w r. 1882. Charakter jej naukowo-religijny, specjalność—dzieła z zakresu ascetyki. Zawiera 438 dzieł w 498 tomach, 10 map i 41 czasopism. Katalog zeszytowy. Bibliotekarka — S. Klara Serwatowska.

ZAKOPANE, woj. krakowskie.

196. BIBLIOTEKA PAŃSTWOWEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ PRZEMYSŁU DRZEWNEGO.

Założona w r. 1879. Charakter jej — zawodowy, specjalność — dzieła z zakresu architektury, budownictwa drzewnego, rzeźby, ornamentu, przemysłu artystycznego oraz literatury pięknej. Zawartość jej: 2.851 tomów, 5 sztychów, 1 rękopis, 86 map, 12 nut, 1 globus. Katalog kartkowy, alfabetyczny i rzeczowy. Bibliotekarz — Stanisław Rasiński.

ŻÓŁKIEW, woj. lwowskie.

197[426]. BIBLIOTEKA KLASZTORU OO. BAZYLIANÓW.

Rok założenia nieznany. Charakter jej religijny, specjalność—dzieła treści teologicznej. Zawiera około 2.000 tomów. Katalogu nie posiada. Specjalnego bibliotekarza niema.

198[427]. BIBLIOTEKA OO. DOMINIKANÓW.

Założona w roku 1653. Charakter jej religijno-naukowy, specjalność — teologia i filozofja. Zawiera 2.700 dzieł, w tem broszur 150, czasopism 10. Katalog kartkowy. Bibliotekarz — ks. Justyn Spyriak.

TABLICA ZAWARTOŚCI BIBLIOTEK ZAKŁADÓW NAUKOWYCH TRZYNASTU POLSKICH SZKÓŁ AKADEMICKICH

Biblioteki zakładowe uczelni:	L. biblotek objętych ankietą	O g ó ł e m		Najmniejsza l. dzieł	Największa l. dzieł	L. biblotek posiadających dzieł					
		dzieł	tomów			poniżej 100	od 100 do 500	od 500 do 1000	od 1000 do 5000	ponad 5000	
Uniwersytet Warszawski. . . .	94	95.598	113.889	31	16.249	10	38	1	27	3	
Uniwersytet Jagielloński (Kraków)	73	88.500	110.000	28	5.400	4	28	15	24	2	
Uniwersytet Poznański	86	87.750	101.616	20	23.409	6	39	18	20	3	
Uniwersytet Jana Kazimierza (Lwów)	83	77.500	120.000	30	6.000	7	32	19	24	1	
Uniwersytet Stefana Batorego (Wilno)	54	40.249	50.000	61	7.040	2	27	12	11	2	
Politechnika Lwowska	84	33.500	42.000	7	2.183	12	51	11	10	—	
Politechnika Warszawska . . .	50	11.630	12.500	5	2.423	23	18	7	2	—	
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego (Warszawa). .	35	8.350	9.432	17	1.543	9	22	3	1	—	
Uniwersytet Lubelski.	15	6.520	9.128	36	1.260	5	5	2	3	—	
Wolna Wszechnica Polska (Warszawa)	13		8.043	54	3.762	1	9	2	1	—	
Akademja Górnicza (Kraków) . .	24	5 300	5.300	22	6.500	6	17	1	—	—	
Akademja Medycyny Weterynaryjnej (Lwów).	16	2.100	2.500	30	602	10	5	1	—	—	
Państwowy Instytut Dentystyczny	4	192	360								

BIBLIOTEKI

TABLICA ZAWARTOŚCI BIBLIOTEK

IV. TOWARZYSTWA I INSTYTUCJE NAUKOWE, POPULARNO-NAUKOWE, TECHNICZNE, POPIERAJĄCE NAUKĘ; ORGANIZACJE ZAWODOWE PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH W POLSCE

(POLSKIE I INNYCH NARODOWOŚCI ZAMIESZKUJĄCYCH RZECZPOSPOLITĄ)

Treść: A. Wstęp. B. Część szczegółowa obejmująca uzupełnienia do następujących działów t. VII Nauki Polskiej: I. Towarzystwa i instytucje naukowe o charakterze ogólnym: a) przyjmujące członków na podstawie wyboru, b) przyjmujące członków z zapisu. II. Towarzystwa popularno-naukowe o charakterze ogólnym. III. Towarzystwa i instytucje naukowe ogólnoprzyrodnicze. IV. Towarzystwa przyrodnicze popularne. V. Związki specjalne i Koła naukowe akademickie. VI. Instytuty i towarzystwa naukowe specjalne: 3. astronomja, 4. bibliofilstwo i bibliotekarstwo, 5. biologia, 6. botanika, 7. chemja, 8. nauki ekonomiczno-społeczne; socjologja, 10. farmaceutyka, 11. filologja, 12. filozofja, 13. fizyka; geofizyka; hydrografja, 14. geografja, 15. geologja i mineralogja, 16. historia, 17. krajoznawstwo; regionalizm, 18. literatura, 20. medycyna, higiena i weterynarja, 21. meteorologja, 21a. muzykologja, 22. numizmatyka, 24. pedagogika, 25. nauki prawno-polityczne, 26. psychologja; psychotechnika, 27. badanie t. zw. zjawisk metapsychicznych (nauki tajemne), 28. nauki rolnicze, hodowlane i pokrewne (leśnictwo, ogrodnictwo, pszczelnictwo, rybactwo), 29. sztuka i ochrona zabytków sztuki, muzyka, teatr, fotografja, przemysł artystyczny, 30. technika, 31. teologja, 32. wojskowość, 33. zoologja. VII. Związki towarzystw i instytucyj. VIII. Stowarzyszenia i organizacje zawodowe: 1. lekarzy, 2. literatów i dziennikarzy, 3. artystów, 7. wynalazców. IX. Organizacje popierające naukę i sztukę: 1. instytucje organizacyjno-wydawnicze i zapomogowe, 2. towarzystwa opiekujące się instytucjami naukowymi i pomocnicze, 4. fundacje. X. Stowarzyszenia pośredniczące w stosunkach kulturalnych i naukowych z innymi narodami. XI. Towarzystwa narodów innych w Polsce.

A. W S T Ę P.

Wiadomości o towarzystwach i instytucjach naukowych, które ogłaszamy obecnie, zebrano drogą ankiety skierowanej do:

instytucyj, które nie odpowiedziały na naszą ankietę przeprowadzoną w czasie opracowywania tomu VII Nauki Polskiej, oznaczonych wtedy gwiazdką (rozesłano listów 34, uzyskano odpowiedzi 13),

instytucyj, o których istnieniu otrzymano wiadomość już po wydrukowaniu VII t. Nauki Polskiej, posiłkując się rejestrami towarzystw w urzędach wojewódzkich, wzmiankami w prasie naukowej i codziennej oraz informacjami udzielonemi przez pracowników naukowych (rozesłano listów 183, uzyskano odpowiedzi 140, 43 instytucje, które nie odpowiedziały, wymieniono w tekście, z dodaniem gwiazdki).

Obok towarzystw i instytucyj naukowych, popularno-naukowych, technicznych, popierających naukę i organizacji zawodowych pracowników naukowych w Polsce, uwzględniono w szerszym stopniu, niż to było w tomie VII Nauki Polskiej, towarzystwa i instytucje poświęcone organizowaniu i popieraniu twórczości artystycznej. Podobnie jak to było w t. VII, pominięto instytuty i zakłady uniwersyteckie oraz towarzystwa o charakterze oświatowym i politycznym.

Tekst rozsyłanego kwestionariusza, niemal identyczny z zastosowanym w zbieraniu materiałów do VII t. Nauki, jest następujący:

1. Jaka jest nazwa T-wa?
2. Gdzie się znajduje stała siedziba T-wa i jaki jest jej szczegółowy adres?
3. W którym roku T-wo zostało założone; czy nastąpiła od tego czasu reorganizacja i na czym polega?
4. Jaki charakter ma T-wo (państwowy, samorządowy czy też jest organizacją społeczną)?
5. Jakie są jego cele i zadania (w krótkości)?
6. Jakie ma wydziały, sekcje i t. p.?
7. Jakie utrzymuje i prowadzi pracownie, laboratorja, instytuty, stacje, gabinety, dostrzegalnie, zbiory, biblioteki (liczba tomów) i t. p.?
8. Czy ma oddziały (sekcje, koła) na prowincji i jakie są ich dokładne adresy?
9. Czy podejmuje wydawnictwa i jakie?
10. Jaki jest organ T-wa?
11. Ilu ma członków?
12. Jaki jest roczny budżet T-wa?

poczem następowała prośba o załączenie statutu, sprawozdań i publikacji dotyczących działalności Towarzystwa.

Ponadto, aby uwspółcześnić wiadomości podane w t. VII, zwrócono się do 210 ważniejszych z pośród uwzględnionych tam towarzystw i instytucji z prośbą o podanie zmian organizacyjnych, gdyby takie zasły w stosunku do tekstu t. VII. Z pośród otrzymanych odpowiedzi uwzględniamy 78. Są to dane, dotyczące zmiany adresów, istotnych zmian organizacyjnych, powstania oddziałów prowincjonalnych, nowych sekcji i komisji, nowych wydawnictw, zmian w tytule wydawnictw. Podajemy obok wiadomości o instytucjach nowych w postaci uzupełnień lub sprostowań, w wyjątkowych przypadkach w całości nowej redakcji. Nie podajemy natomiast nadesłanych informacji, jeśli dotyczą one tylko zmiany liczby członków lub budżetu, ze względu na płynność tych pozycji, chyba że nastąpiło to w szczególnie wielkich rozmiarach.

Oba spisy — w t. VII i w niniejszym — łączy w jedną całość skrowidz zamieszczony w końcu niniejszego tomu, który skieruje czytelnika do wzmianek o każdej z instytucji w obu tomach i da obraz całokształtu organizacji życia naukowego w danym środowisku.

Układ materiału zawartego w tym dziale pozostał ten sam, co i w tomie VII (p. t. VII str. 224 — 225). Zachowano również to samo znakowanie: *gwiazdka* oznacza brak odpowiedzi, *krzyżyk* — nieistnienie towarzystwa, *kółko* — instytucję znajdującą się w stadjum organizacji. Instytucje otrzymujące uzupełnienia otrzymują obok nowego numeru kolejnego numer porządkowy z VII t. w *klamrach*.

B. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA.

I. TOWARZYSTWA I INSTYTUCJE NAUKOWE O CHARAKTERZE OGÓLNYM

a) *przyjmujące członków na podstawie wyboru*

(uzupełnienia do str. 225 — 230 tomu VII „Nauki Polskiej“)

KRAKÓW.

1 [1]. POLSKA AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI (*uzup.*)

Komisje mogą być wydziałowe lub też wspólne. Tworzone są także doraźne Komitety. Do wymienionych w t. VII Komisji i Komitetów dodać należy: Komisję historii wojskowej, Komisję etnograficzną,

Komisję do dziejów oświaty i szkolnictwa w Polsce, Komitet Encyklopedji Polskiej, Komitet wydania „Corpus Vasorum Antiquorum” w Polsce, Komitet słownika łaciny średniowiecznej w Polsce, Komitet słownika staropolskiego, Komitet historii Śląska do XIV wieku, Komitet wydawnictwa „Źródła do dziejów życia umysłowego Polski w dobie humanizmu”, Komitet wydawnictw ekonomicznych. Komisja fizjograficzna prócz wymienionych w t. VII sekcji: geofizycznej, geologicznej, botanicznej ma sekcję rolniczo-leśną.

W r. 1930 uchwalono powołać do życia Wydział Medyczny, do którego wejdą członkowie Akademji Nauk Lekarskich, poczem Akademia Nauk Lekarskich zostanie zwinęta.

Należy zanotować, prócz wymienionych w tomie VII, wydawnictwa: *Mémoires de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres: Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles, Série B. Sciences Naturelles, Przegląd Historji Sztuki, Źródła do Historji Sztuki i Cywilizacji w Polsce, Archivum Neophilologicum, Prace Komisji Atlasu Historycznego Polski.*

Organem Akademji obok „Rocznika” i „Sprawozdań” są: *Comptes Rendus Mensuels des Séances de la Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles* (10 zeszytów rocznie).

Preliminarz budżetowy w r. 1929 — 490.000 zł., nie wliczając funduszy specjalnych (ś. p. Pawła Tyszkowskiego, Wł. Fedorowicza, funduszu na utrzymanie Stacji Naukowej w Rzymie, Biblioteki w Paryżu i t. d.).

LWÓW.

- 2^a[2]. TOWARZYSTWO NAUKOWE WE LWOWIE (ul. Kościuszki 9, parter) (uzup.)

Uległa zmianie przewidziana statutowo liczba członków: I Wydz. — 61, II Wydz. — 68, III Wydz. — 101. Sekcja historii sztuki i kultury bez zmian (28).

Budżet roczny: około 60.000 zł.

WARSZAWA.

- 3 [3]. TOWARZYSTWO NAUKOWE WARSZAWSKIE (reorg.)

Towarzystwo podległo reorganizacji i posiada obecnie 4 Wydziały: I. Językoznawstwa, historii literatury i sztuki (z Komisją do badań

historji literatury i oświaty); II. Nauk historycznych, społecznych i filozoficznych (z Komisjami: Atlasu Historycznego Polski, bibliograficzną, historji nauk i filozofji, historyczną oraz z Sekcją Orientalistyczną); III. Nauk matematyczno-fizycznych; IV. Nauk biologicznych (z Sekcją posiedzeń naukowych Instytutu Nauk Antropologicznych T-wa i Komisją Fizjograficzną, złożoną z sekcji: botanicznej, meteorologicznej i zoologicznej).

W zakresie zakładów badawczych T-wa zaszły następujące zmiany:

W skład Instytutu Nauk Antropologicznych, prócz wymienionych w tomie VII, wchodzi Muzeum Antropologiczne (p. wyżej: Muzea nr 103). Muzeum Archeologiczne im. E. Majewskiego pozostaje w związku z Instytutem jako jednostka autonomiczna pod względem budżetowym i organizacyjnym.

Instytut im. Nenckiego (p. niżej: dział VII 5 nr 22) wzbogacił się o Zakład Biometriki. Zakład Embriologii zmienił nazwę na Zakład Morfologii Doświadczalnej.

Powstała Pracownia Fizyczna; Pracownia Radjologiczna ma obecnie Oddział Koloidów.

Obecny stan bibliotek T-wa: Centralna — 26.600 t., Gabinetu Filologicznego — 4.200 t., Gabinetu Nauk Historycznych — 8.097 t., Gabinetu Matematycznego — 6.798 dzieł i ok. 2.400 t. czasopism, Instytutu Nauk Antropologicznych — 5.465 t., Instytutu im. M. Nenckiego — 5.461 t., Pracowni Mineralogicznej — 1.927 t., Zakładu Neurobiologii — 100 t., Pracowni Radjologicznej — 450 t.

Wydawnictwa: oprócz wymienionych w t. VII (str. 230): *Prace T. N. W.*, *Wydz. I, II, III i IV*; *Archiwum Nauk Biologicznych*, *Acta Biologiae Experimentalis* (wydawane przez Instytut im. Nenckiego), *Sprawozdania z działalności Instytutu Nauk Antropologicznych*, *Prace Sekcji Orientalistycznej*, *Roczniki Komisji Historycznej*, *Rozprawy Historyczne*, *Rozprawy z polskiego prawa politycznego dawnego i obowiązującego*. *Sprawozdania Stacji Hydrobiologicznej na Wi-grach* przekształciły się w *Archiwum Hydrobiologii i Rybactwa*.

T-wo składa się obecnie z członków honorowych, zwyczajnych (miejscowych i zamiejscowych), czynnych i korespondentów. Zarówno członków zwyczajnych miejscowych jak zamiejscowych oraz korespondentów może być najwyżej po 20 w każdym Wydziale. Mogą to być

tylko wybitni uczeni i badacze. Wyboru członków dokonywa Ogólne Zebranie Administracyjne po uprzednim przyjęciu przez Wydział kandydatury podanej przez dwu członków zwyczajnych miejscowych.

Członkowie Komisji — jak w t. VII, str. 230.

Liczba członków (1. I. 1930): 5 honorowych, 108 zwyczajnych, 32 czynnych i 4 korespondentów.

Budżet w r. 1928/9 — 635.092.04 zł.

b) *przyjmujące członków z zapisu*
(uzupełnienia do str. 230 — 234 t. VII N. P.).

GDAŃSK.

- 4 [13]. TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUKI I SZTUKI W GDAŃSKU (Gmach Gimnazjum Polskiego — Am weissen Turm 1) (*reorg.*).

T-wo uległo reorganizacji¹⁾.

Obecnie celem jego jest naukowe badanie zagadnień dotyczących Gdańska oraz przylegających ziem i morza a także krzewienie nauki i sztuki wśród społeczeństwa w Gdańsku.

T-wo utrzymuje Polską Stację Naukową w Gdańsku (nawet po-
kój gościnny, z którego mogą korzystać bezpłatnie uczeni polscy).

T-wo wydaje *Rocznik Gdański* (od r. 1927).

Liczba członków T-wa: 70.

KATOWICE.

- 5 [5]. TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK NA ŚLĄSKU (Pl. Marjacki 1).
(*uzup.*).

Organem T-wa od r. 1929 są *Roczniki T. P. N. na Śląsku*.

Budżet T-wa (1929): 10.000 zł.

LUBLIN.

- 6 [6]. TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK W LUBLINIE (Bernardyńska 14).

Powstało dn. 27. IV. 1927 jako dalszy ciąg istniejących kolejno od r. 1923: Komitetu Uczczenia 150-lecia St. Konarskiego i Komisji Edukacji Narodowej oraz Komitetu obchodu setnej rocznicy zgonu Stanisława Staszica.

¹⁾ Wskutek zmiany tendencji T-wa z kulturalno-oświatowych na naukowe przeniesione ono zostało z działu popularnych do działu naukowych o charakterze ogólnym.

Celem Towarzystwa jest udzielanie pomocy materialnej badaniom naukowym, podejmowanym w jakiegokolwiek dziedzinie wiedzy, a to przez: a) organizowanie wykładów i dyskusyj naukowych, b) publikowanie i popieranie prac i wydawnictw naukowych, c) dążenie do stworzenia własnych instytucyj naukowych.

T-wo prowadzi swą działalność na terenie województw: lubelskiego, poleskiego i wołyńskiego.

T-wo posiada Komisje: historyczną, filologiczną, filozoficzną, przyrodniczą i regionalistyczną.

T-wo odziedziczyło po poprzednio istniejących komitetach ich wydawnictwa, wydaje *Rozprawy* poszczególnych Komisyj. Organem T-wa jest rocznik *Pamiętnik Lubelski*, organem Komisji Regionalistycznej jest *Regjon Lubelski*, — Komisji Filozoficznej ma być *Przegląd Estetyczny*.

T-wo składa się z członków czynnych (pracujących naukowo), zwyczajnych, wspierających oraz honorowych. Liczba członków T-wa: 440.

Roczny budżet T-wa: 3.000 zł.

Dział L: Z dziejów organizacji pracy naukowej w Lublinie (Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Lublinie), *Regjon Lubelski*, 1929.

WARSZAWA.

7. TOWARZYSTWO FILOMATYCZNE IMIENIA SZKOŁY GŁÓWNEJ WARSZAWSKIEJ (Pałac Staszica, Kasa im. Mianowskiego).

T-wo powstałe w r. 1927 ma za zadanie utrzymywanie i pielęgnowanie tradycji b. Szkoły Głównej Warszawskiej i stałe współdziałanie członków T-wa w sprawach szerzenia rozwoju wyższej kultury społecznej oświatowej i naukowej oraz organizowanie i niesienie pomocy swym członkom w wykonywaniu tych zadań. T-wo m. i. gromadzi materiały drukowane i rękopiśmienne, dotyczące działalności profesorów i wybitnych dawnych uczniów szkół akademickich, urządza konferencje i odczyty w sprawach kulturalnych, popiera moralnie i, w miarę posiadanych środków, materialnie wszelkie poczynania, mające na celu rozwój nauki i oświaty w Polsce i t. d.

Członkami T-wa są byli wychowawcy b. Szkoły Głównej Warszawskiej i byli wychowawcy wyższych zakładów naukowych, przyjęci przez Zarząd na przedstawienie dwóch członków.

Two zamierza wydawać dalszy ciąg historii Szkoły Głównej w *Fontes et commentationes historiam scholarum superiorum in Polonia illustrantes*.

II. TOWARZYSTWA POPULARNO-NAUKOWE O CHARAKTERZE OGÓLNYM.
(uzupełnienia do str. 235 — 236 t. VII N. P.).

BRZEŚĆ n/B.

8. * POLESKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE.

GRUDZIĄDZ.

9. * POMORSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK I SZTUK PIĘKNYCH.

KIELCE.

10. † TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK I OŚWIATY.

Celem T-wa, którego statut zatwierdzono w czerwcu r. 1927, jest a) utrzymywanie polskiego ogniska naukowego w Kielcach dla wszystkich gałęzi wiedzy; b) poznawanie i budzenie poszanowania dla dziejowej przeszłości i pamiątek tak miasta Kielc, jak i ziem okolicznych; c) opieka nad zabytkami sztuki, kultury i przyrody, jako też ratowanie ich od uszkodzeń oraz udostępnienie przez gromadzenie w zbiorach T-wa i naukowe badanie.

Two to, zainicjowane i stworzone przez ś. p. Jana Czarnowskiego, archeologa, poza kilku odczytami popularnymi założyciela, nie przejawiało żadnej działalności, obecnie zaś, po jego śmierci, zamarło zupełnie.

TARNÓW, woj. krakowskie.

11. ° TOWARZYSTWO NAUKOWE.

Towarzystwo to znajduje się w stadjum organizacji. Jego statut został przesłany władzom do zatwierdzenia.

III. TOWARZYSTWA I INSTYTUCJE NAUKOWE OGÓLNO-PRZYRODNICZE
(uzupełnienia do str. 236 — 239 t. VII N. P.).

KATOWICE.

ODDZIAŁ ŚLĄSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYRODNIKÓW IM. KOPERNIKA (ul. Batorego 7) (p. t. VII N. P., str. 238).

LUBLIN.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK W LUBLINIE. KOMISJA PRZYRODNICZA (p. wyżej: nr 6).

LWÓW.

- 12[19]. POLSKIE TOWARZYSTWO PRZYRODNIKÓW IM. KOPERNIKA (*uzup.*).¹
T-wo założyło nowy Oddział Śląski w Katowicach.

SOSNOWIEC.

ODDZIAŁ SOSNOWIECKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYRODNIKÓW IM. KOPERNIKA (ul. Czeladzka 2) (*zmiana adresu*).

IV. TOWARZYSTWA PRZYRODNICZE POPULARNE

(uzupełnienia do str. 239 — 241 t. VII N. P.).

CZĘSTOCHOWA.

KOŁO LIGI OCHRONY PRZYRODY (Gimnazjum im. Sienkiewicza, przewodn. p. Pawłowski) (p. niżej: nr 13).

OPALEŃ, pow. Gniew, woj. pomorskie.

KOŁO LIGI OCHRONY PRZYRODY (przewodniczący p. Prabucki) (p. niżej: nr 13).

POZNAŃ.

LIGA OCHRONY PRZYRODY. ODDZIAŁ POZNAŃSKI (ul. 3 Maja, prezes Bernard Chrzanowski) (p. niżej: nr 13).

WARSZAWA.

13. LIGA OCHRONY PRZYRODY (Al. Ujazdowskie 6/8).

Powstała w r. 1929 jako organizacja społeczna mająca za zadanie zabiegać o zachowanie oblicza ziemi ojczystej w jego pierwotnym lub historycznie wytworzonym stanie, a w szczególności o ochronę tworów przyrody żywej i nieożywionej, tudzież o zachowanie piękna i swoistych cech krajobrazu rodzimego (§ 2 Statutu).

Liga posiada bibliotekę, zawierającą prace z dziedziny ochrony przyrody (ok. 100 dzieł) oraz gromadzi zbiór przezroczy, mających służyć do odczytów propagandowych.

Liga posiada dotychczas Oddziały w Poznaniu (p. wyżej) i w Warszawie (prezes dr. Wacław Roszkowski, Państwowe Muzeum Zoologiczne, Krakowskie Przedmieście 26/28), oraz Koła w Opaleniu i Częstochowie. Stowarzyszeniami związkowymi Ligi są: Pol. T-wo Tatrzańskie, Pol. T-wo Krajoznawcze, Pol. T-wo Geograficzne, T-wo Uniwersytetu Robotniczego i i., ogółem 80 organizacji naukowych, kulturalnych, akademickich oraz szkół.

Organem Ligi jest *Ziemia*, pozatem Liga wydaje broszury propagandowe.

Liczba członków zwyczajnych Ligi 109, popierających 2.

V. ZWIĄZKI SPECJALNE I KOŁA NAUKOWE POLSKIEJ MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ.

(uzupełnienie do str. 241 — 245 t. VII N. P.).

WARSZAWA.

14 [28]. OGÓLNOPOLSKI ZWIĄZEK 'AKADEMICKICH KÓŁ NAUKOWYCH (Prezydjum: ul. Akademicka 5) (*reorg.*).

W grudniu r. 1929 Centralny Związek (p. t. VII N. P. str. 241) zmienił nazwę na obecną i zaczął reorganizację polegającą na zastąpieniu Związków specjalnych przez autonomiczne Wydziały przy Zarządzie Związku do każdej gałęzi nauki oraz zastąpieniu Konferencji środowiskowych Kół Naukowych przez Delegacje uczelniane. Organami Związku są: Zjazd, Zarząd, Komisja Rewizyjna i Delegacje Uczelniane jako autonomiczne agendy.

Dotychczas (marzec 1930) utworzyły się następujące Wydziały:

Wydział Kół Prawniczych i Ekonomicznych (Koło Prawników Stud. Un. Warsz., Krakowskie Przedmieście 26, Uniwersytet) który obejmuje następujące Koła: Towarzystwo Biblioteka Słuchaczy Prawa Un. Jag. (Kraków, Gołębia 20), Koło Prawniczo-Ekonomiczne Un. Lub. (Lublin, Uniwersytet), Towarzystwo Biblioteka Słuchaczy Prawa Un. Jana Kazimierza (Lwów, Mickiewicza 5 a), Koło Prawników i Ekonomistów Studentów Un. Pozn. (Poznań, Zamek), Koło Prawników Studentów Un. Warsz. (Warszawa, j. w.), Koło Ekonomistów Wyższej Szkoły

Handl. (Warszawa, Rakowiecka 6), Koło Naukowe Studentów Szkoły Nauk Politycznych (Warszawa, Reja 7), Stowarzyszenie Słuchaczy Rzeczywistych Wydziału Prawa Wolnej Wszechnicy Polskiej (Warszawa, Śniadeckich 8), Koło Prawników Studentów Un. Stefana Batorego (Wilno, Królewska 1).

Wydział Kół Rolniczych (Akademicka 5, Ogólnopolski Związek Ak. Kół Naukowych) obejmuje: Kółko Rolników Un. Jag. (Kraków, Uniwersytet), Kółko Dublańczyków Politechniki Lwowskiej (Dublany pod Lwowem), Koło Rolników Un. Pozn. (Poznań, Sołacz, Dom Rolników), Koło Rolników Szkoły Gł. Gospod. Wiej. (Warszawa, Miodowa 23), Koło Rolników Un. Stef. Batorego (Wilno, Zakretowa 1).

Wydział Kół Technicznych (ul. Polna 3, Politechnika, Koło Inżynierji Lądowej) jest organizowany przez Zrzeszenie Kół Naukowych Politechniki Warszawskiej.

Związek przystąpił do tworzenia Delegacyj Uczelnianych i likwidacji Konferencyj, przyczem charakter delegacyj otrzymały istniejące dotychczas: Zrzeszenie Kół Naukowych Studentów Politechniki Warszawskiej (Polna 7) oraz Zrzeszenie Kół Naukowych Słuchaczy U. S. B. (Wilno, Zakretowa 1)¹⁾.

VI. INSTYTUTY I TOWARZYSTWA NAUKOWE SPECJALNE

3. *Astronomja.*

(uzupełnienia do str. 247 — 249 t. VII N. P.).

CZĘSTOCHOWA, woj. kieleckie.

ODDZIAŁ CZĘSTOCHOWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ ASTRONOMJI (Mjr W. Skrzywan, Sąd Wojskowy) (p. niżej: nr 15).

Oddział posiada dostrzegalnie z narzędziami astronomicznymi (w organizacji).

¹⁾ Pozatem wiemy o istnieniu następujących Kół niewymienionych w t. VII: Koło Geografów Uczniów Un. Jag. (Kraków). Kółko Historyczno-Prawne Słuchaczy Un. Jana Kazimierza (Lwów, Mickiewicza 5-a, parter), Koło Muzykologów Un. Pozn. (Poznań, Uniwersytet), Koło Naukowe T-wa Studentów Wyższej Szkoły Handlowej w Poznaniu (Piekary 16/17).

LWÓW.

ODDZIAŁ LWOWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ ASTRONOMII (ul. Długosza 8) (p. niżej: nr 15).

WARSZAWA.

- 15 [36]. POLSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ASTRONOMII (Zarząd Centralny, Al. Ujazdowskie 6/8) (*zmiana nazwy*).

T-wo Miłośników Astronomii zmieniło w r. 1928 swą nazwę na obecną. Składa się z Zarządu Centralnego z siedzibą w Warszawie oraz 3-ch Oddziałów: Warszawskiego, Częstochowskiego i Lwowskiego.

Organem T-wa jest miesięcznik *Uranja* oraz corocznie wydawany *Kalendarz Astronomiczny*.

Oddział Warszawski T-wa (ul. Chmielna 88 — V p.) posiada dostrzegalnie zaopatrzoną w narzędzia astronomiczne i bibliotekę.

POLSKIE TOWARZYSTWO ASTROLOGICZNE (p. niżej: 27 nr 139).

4. *Biblijofilstwo. Bibliotekarstwo.*

(uzupełnienia do str. 249 — 252 t. VII N. P.).

KALISZ.

16. TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ KSIĄŻKI W KALISZU (ul. Piłsudskiego 28, mec. Mieczysław Siekiel Zdzienicki).

Powstało w r. 1927 jako organizacja społeczna biblijofilska.

T-wo opracowuje szczegółową biblijografię druków kaliskich i gromadzi bibliotekę druków kaliskich, obejmującą dotychczas 300 dzieł. W wydawanych własnym nakładem książkach T-wo stara się uwzględnić prace dotyczące Kalisza.

T-wo wydało „Katalog Druków Kaliskich, 1603—1914, wyłożonych na Wystawie p. t. „325 lat drukarstwa kaliskiego“.

Liczba członków T-wa: 14.

Budżet (1929): 1500 zł.

LUBLIN.

- 17 [38]. LUBELSKIE TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW KSIĄŻKI (Prezes ks. dr L. Zalewski, Seminarjum Duchowne).

Powstało 18 czerwca 1926 r. jako organizacja społeczna biblijofilska. Cele jego są te same, co wszystkich towarzystw biblijofilskich w Polsce.

Podje muje wydawnictwa biblijofilskie (dotychczas 3 druki).

Liczba członków T-wa (1929): 22.

ŁÓDŹ.

18. TOWARZYSTWO BIBLIJOFILÓW W ŁODZI (Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Andrzeja 14).

Two zostało założone dn. 8 kwietnia 1927 r., jest organizacją społeczną i ma na celu: rozwijanie w społeczeństwie polskim zamiłowania do książki i poszanowania druków o wartości zabytkowej lub artystycznej, szerzenie wiedzy o nich i ułatwianie kolekcjonerstwa, rozwijanie wymagań estetycznych w dziedzinie książki współczesnej, inicjatywę i współdziałanie w ochranianiu, opisywaniu i udostępnianiu w ten sposób księgozbiorów prywatnych i publicznych nauce i miłośnikom książki. Cele te T-two stara się osiągnąć przez wspólne zebrania, referaty, odczyty, licytacje, wycieczki do bibliotek i wystawy z dziedziny: dziejów książki i druku, sztuki książki współczesnej, grafiki artystycznej i fotochemicznej, przez własne wydawnictwa, wzorowe pod względem typograficznym, tłoczone w miejscowych oficynach. Dotychczas działalność T-wa rozwijała się głównie w kierunku wydawniczym. Do r. 1929 wydano 4 publikacje.

Liczba członków T-wa: 38.

Budżet (1927/28): 6.000 zł.

WARSZAWA.

- 19 [44]. ZWIĄZEK BIBLIOTEKARZY POLSKICH (Al. Ujazdowskie, Centralna Biblioteka Wojskowa) (*uzup.*).

Centralnemi władzami Związku są: Rada Związku z siedzibą w Warszawie, Doroczne Zgromadzenie delegatów Kół i Komisja Rewizyjna.

Od r. 1927 Związek wydaje kwartalnik *Przegląd Biblioteczny*, który jest centralnym organem naukowym bibliotekarstwa polskiego.

Ogólna liczba członków Związku: 478, zgrupowanych w 5 kołach — w Krakowie (59), Lwowie (76), Łodzi (38), Poznaniu (60), Warszawie (194) i Wilnie (51).

Koło Warszawskie Związku posiada od r. 1929 Poradnię biblioteczną.

WILNO.

- 20 [45]. TOWARZYSTWO BIBLIJOFILÓW POLSKICH W WILNIE (Biblioteka Uniwersytecka i Publiczna, ul. Uniwersytecka 5).

Założone w r. 1926 T-wo ma na celu rozwijanie w społeczeństwie zamiłowania do książki, szczególnie do książki rzadkiej lub pięknie wydanej, oraz podejmowanie starań o podniesienie w Polsce estetycznego i technicznego poziomu wydawnictw drukowanych (§ 6 Statutu).

Wydaje katalogi urządzanych przez siebie licytacji oraz druki biblijofilskie.

Liczba członków T-wa (1928): 34.

5. *Biologia.*

(uzupełnienia do str. 252 — 254 t. VII N. P.).

SUWAŁKI.

- 21 [50]. STACJA HYDROBIOLOGICZNA NA WIGRACH (*uzup.*).

Stacja mieści się obecnie w nowym budynku murowanym, przystosowanym do wszechstronnych badań w zakresie limnologii. Liczba miejsc do pracy dla badaczy przyjezdnych: 14.

Stacja wydaje od r. 1926 *Archiwum Hydrobiologii i Rybactwa* (jako ciąg dalszy *Prac i Sprawozdań* Stacji).

Budżet Stacji (1928/9): 40.000 zł. w wydatkach zwykłych i 70.000 w wydatkach inwestycyjnych.

WARSZAWA.

- 22 [48]. INSTYTUT BIOLOGII DOŚWIADCZALNEJ IM. NENCKIEGO (ul. Śniadeckich 8) (*uzup.*).

W r. 1927 przekształcono Zakład Embrjologii Instytutu na Zakład Morfologii Doświadczalnej. W r. 1928 utworzono Zakład Biometryczny. Instytut posiada własny zakład mechaniczny.

Biblioteka Instytutu obejmuje obecnie 5.461 t. dzieł oraz czasopism i ponad 5.000 odbitek.

Staraniem Instytutu wydawane są poza *Pracami* — *Acta Biologiae Experimentalis* oraz *Archiwum Hydrobiologii i Rybactwa* (p. wyżej: Stacja Hydrobiologiczna).

Liczba współpracowników naukowych Instytutu: 16.

Budżet (1928/29): 174.000 zł. w wydatkach zwykłych oraz 82.000 zł. w wydatkach inwestycyjnych.

TOWARZYSTWO POLSKIEJ STACJI TROPIKALNEJ (p. niżej: 14 nr 57).

6. *Botanika.*

(uzupełnienia do str. 254 — 256 t. VII N. P.).

WARSZAWA.

23 [51]. POLSKIE TOWARZYSTWO BOTANICZNE (Krakowskie Przedmieście 26/28. Zakład Botaniki Ogólnej U. W.) (*zmiana adresu*).

Biblioteka T-wa zawiera obecnie 1.091 t. dzieł i 292 czasopism krajowych i zagranicznych.

Liczba członków T-wa (1929): 1 honorowy, 20 korespondentów zagranicznych, 153 zwyczajnych i 218 nadzwyczajnych.

Budżet (1928/29): 22.139,86 zł.

7. *Chemja.*

(uzupełnienia do str. 256 — 259 t. VII N. P.).

WARSZAWA.

24 [55]. CHEMICZNY INSTYTUT BADAWCZY (*uzup.*).

W uzupełnieniu wiadomości drukowanych w t. VII N. P. podajemy:

Do celu swego, którym jest praca naukowo-twórcza nad budową przemysłu chemicznego w Polsce, Instytut zdąża przez naukowe i techniczne opracowanie zagadnień aktualnych dla Państwa oraz przez kształcenie młodych sił inżynierskich w technologicznej pracy twórczej. Z tych to powodów specjalną uwagę poświęca się przeróbce, uszlachetnianiu i wyzyskaniu surowców krajowych.

Instytut współpracuje z przemysłem, opracowując dla niego szereg konkretnych zagadnień. W celu ściślejszego z nim kontaktu Instytut tworzy rady techniczne, których zadaniem jest nadawanie opartej na teoretycznych podstawach pracy Instytutu kierunku związanego z życiem i korzystnego dla rozwoju polskiego przemysłu chemicznego. Dotychczas utworzono Techniczną Radę Węglową w porozumieniu

z Krakowsko-Dąbrowską Konwencją Węglową oraz Górnośląskim Związkiem Przemysłowców Górniczych.

Prace Instytutu ogniskują się w działach: Wielkiego Przemysłu Nieorganicznego, Węglowym, Analitycznym, Naftowym i Metalurgicznym (w organizacji). Istniejące przy Instytucie warsztaty mechaniczne zostały wydzielone w osobną jednostkę przemysłową p. n. Centrala Dostaw Aparatury do Laboratorjów i Przemysłu, która zajmuje się wyrobem i dostawą aparatów własnej oryginalnej konstrukcji i zwykłego sprzętu laboratoryjnego.

Wydawany przez Instytut *Przemysł Chemiczny* przekształcił się z miesięcznika w dwutygodnik.

Poza wzmiankowanymi w t. VII N. P. członkami rzeczywistymi (założycielami i przybranymi) Instytut posiada obecnie 15 członków wspierających.

Budżet Instytutu (1928): 1.787.782,14 zł.

8. *Nauki Ekonomiczno-społeczne. Socjologia.*

(uzupełnienia do str. 259 — 266 t. VII N. P.).

BIELSKO.

ODDZIAŁ TOWARZYSTWA EKONOMICZNEGO W KRAKOWIE (Wzgórze 15) (p. niżej: nr 27).

KATOWICE.

25. KOŁO EKONOMISTÓW (Plac Wolności 8).

T-wo założone w końcu r. 1926 jako organizacja społeczna, mająca na celu pogłębianie zagadnień ekonomicznych przez zebrania odczytowe i dyskusyjne, publikacje, współpracę ze stowarzyszeniami ekonomicznymi innych dzielnic.

T-wo ogłasza swe prace drukiem (dotychczas 2 zeszyty).

Liczba członków (1928): 33.

Budżet roczny T-wa: ok. 1.000 zł.

26. ŚLĄSKIE KOŁO NAUKOWEJ ORGANIZACJI (Prezydjum, ul. Kościuszki 30).

Powstało w r. 1924, w r. 1928 przeszło reorganizację w celu nadania większej autonomji sekcjom specjalnym.

Obecnie Koło posiada — obok Prezydium — sekcje: górniczą, gospodarstwa domowego i administracyjno-handlową.

Koło publikuje streszczenia referatów jako *Wydawnictwo Śląskiego Koła Naukowej Organizacji w Katowicach* (dotychczas 30 broszur).

KRAKÓW.

27 [57]. TOWARZYSTWO EKONOMICZNE W KRAKOWIE (ul. Kopernika 30).

T-wo powstało w r. 1921 jako organizacja społeczna mająca za zadanie popieranie rozwoju gospodarstwa narodowego, pielęgnowanie nauk ekonomicznych i rozpatrywanie zjawisk aktualnych życia gospodarczego, ocenę projektów ustawodawczych, ustaw i rozporządzeń, dotyczących wszelkich dziedzin gospodarstwa społecznego, i popularyzację wiadomości ekonomicznych w społeczeństwie. T-wo urządza odczyty i zebrania, podejmuje własne wydawnictwa, subwencjonuje prace i wydawnictwa ekonomiczne, składa władzom i ciałom reprezentacyjnym opinie, memorjały i wnioski, organizuje zjazdy fachowe oraz utrzymuje biblioteki i czytelnie.

Biblioteka T-wa zawiera ok. 400 tomów.

T-wo wydaje swe prace (dotychczas 37 t.).

Liczba członków T-wa: ok. 100.

Towarzystwo posiada Oddział w Bielsku.

[58]. SPÓŁDZIELCZY INSTYTUT NAUKOWY (*zmiana siedziby*).

Przeniesiony w r. 1927 do Warszawy (p. niżej: nr 34). W Krakowie pozostała filja Instytutu z biblioteką, czytelnią i muzeum współdzielczem (adres: ul. Św. Anny 1).

LUBLIN.

TOWARZYSTWO WIEDZY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ (p. niżej: 31 nr 205).

LWÓW.

28 [61]. POLSKIE TOWARZYSTWO EKONOMICZNE WE LWOWIE (ul. Akademicka 21).

Towarzystwo zawiązane w r. 1921 ma na celu: pielęgnowanie nauki gospodarstwa społecznego we wszystkich jej gałęziach i rozpatrywanie zjawisk aktualnych życia ekonomicznego, współudział w przygo-

towywaniu polskiego ustawodawstwa ekonomicznego, ocenę projektów ustawodawczych, ustaw i rozporządzeń dotyczących wszelkich dziedzin gospodarstwa społecznego i popularyzację wiadomości ekonomicznych.

T-wo posiada Komisje: rolniczą, przemysłowo-górnica, handlowo-bankową i wydawniczą.

Biblioteka założona w r. 1929 zawiera 300 dzieł.

Od r. 1929 T-wo wydaje swe *Rozprawy i Sprawozdania* (dotychczas 3 zeszyty obejmujące 10 rozpraw), w których również zamieszczane są komunikaty organizacyjne T-wa.

Liczba członków (1930): 236.

Roczny dochód T-wa wynosi 4.172 zł.

ŁÓDŹ.

ODDZIAŁ ŁÓDZKI POLSKIEGO INSTYTUTU SOCJOLOGICZNEGO (p. niżej: nr 29).

POZNAŃ.

29. POLSKI INSTYTUT SOCJOLOGICZNY (prof. Florjan Znaniecki, Uniwersytet).

Instytut, będący organizacją społeczną, powstał w r. 1922 pod nazwą Instytutu Społecznego. Od r. 1928 nosi nazwę obecną.

Celem Instytutu jest: a) zbieranie i opracowywanie materiałów aktualnych i historycznych dotyczących życia społecznego Polski i innych krajów; b) współdziałanie z odpowiednimi instytucjami w kształceniu przyszłych badaczy socjologów oraz pracowników społecznych w obserwacji, gromadzeniu materiałów, pisaniu prac naukowych i orientacji w działalności społecznej; c) urządzenie posiedzeń odczytowych i dyskusyjnych oraz odczytów publicznych.

Instytut ma oddział w Łodzi.

Instytut gromadzi i utrzymuje bibliotekę i archiwum socjologiczne, wydaje w języku polskim i obcych prace naukowe i polski *Kwartalnik Socjologiczny*.

Instytut posiada członków: honorowych, zwyczajnych (powołanych przez dyrektora Instytutu na wniosek Rady Naukowej), nadzwyczajnych (powołanych przez dyrektora na wniosek Zarządu), korespon-

dentów (powołanych j. w.), fundatorów (ofiara 5.000 zł.) i wspierających (ofiara 500 zł.).

Liczba członków (1929): 28.

Budżet roczny: ok. 10.000 zł.

WARSZAWA.

30. GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY (Al. Jerozolimskie 32).

Urząd został powołany do życia ustawą Naczelnika Państwa z dn. 21.X 1919 r. i jest organem naczelnym państwowej statystyki administracyjnej.

Urząd ma następujące zadania: 1) prowadzenie badań statystycznych według programu zatwierdzonego przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych; 2) nadawanie jednolitego kierunku wszystkim badaniom statystycznym podejmowanym przez władze państwowe, z wyjątkiem tych badań, które specjalną ustawą powierzono innemu urzędowi; 3) ogłaszanie wyników badań statystycznych uzyskanych drogą własnych badań, jak również i badań innych urzędów państwowych.

Główny Urząd Statystyczny posiada dziesięć wydziałów: I, prezydalny, któremu podlega oddział drukarski, administracja wydawnictw, biuro tłumaczeń, biuro informacyjne i oddział maszyn; II, spisu ludności, przygotowuje i opracowuje spisy ludności i spisy zawodowe, gromadzi dane dotyczące zmian w podziale administracyjnym Państwa i opracowuje statystykę poborowych, a nadto prowadzi statystykę wyborów i inne działy statystyki politycznej; III, statystyki ruchu ludności, prowadzi statystykę małżeństw, urodzin i zgonów oraz wędrówek wewnętrznych, statystykę sanitarną i kościelną. Wydziałowi temu podlega również biuro kartograficzne i biblioteka Urzędu; IV, statystyki sądowej, prowadzi statystykę przestępczości, statystykę zmian własności i wpisów hipotecznych, protestów weksli, statystykę pożarów i ubezpieczeń z wyjątkiem ubezpieczeń społecznych; V, statystyki oświaty, prowadzi statystykę całego szkolnictwa, oświaty pozaszkolnej i życia kulturalnego; VI, statystyki rolniczej, przeprowadza spisy rolnicze oraz roczną statystykę produkcji rolniczej i leśnej, statystykę cen ziemiopłodów płaconych rolnikom, statystykę wartości produkcji rolnej i kosztów wytwórczości rolnej; VII, statystyki przemysłowej, prowadzi statystykę przedsiębiorstw prze-

mysłowych, statystykę produkcji przemysłowej oraz stanu zatrudnienia, statystykę budowlaną; VIII, statystyki handlu zagranicznego i komunikacji, prowadzi statystykę przywozu i wywozu towarów handlu zagranicznego, statystykę tranzytu i komunikacji; IX, statystyki finansów i samorządu, prowadzi statystykę skarbową, finansów komunalnych, statystykę kredytową, banków, kas oszczędności, bilansu płatniczego, statystykę spółek akcyjnych, spółdzielni, rejestrów handlowych, upadłości oraz dochodu i majątku narodowego; wreszcie wydział X, statystyki społecznej, prowadzi statystykę prac i zarobków, strajków i lokautów, umów zbiorowych, ubezpieczeń społecznych, statystykę budżetów rodzinnych, statystykę cen hurtowych i detalicznych, statystykę kosztów utrzymania.

Wydziały są pracownikami badawczymi, opracowywania materiału dokonywa personel specjalny przy pomocy odpowiednich maszyn. Biblioteka Urzędu gromadzi dzieła statystyczne dotyczące statystyki wszystkich państw świata oraz z zakresu nauk pomocniczych (ogółem 27.600 tomów).

Główny Urząd Statystyczny wydaje periodycznie: *Wiadomości Statystyczne* (dwutygodnik), *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*, *Kwartalnik Statystyczny*, *Miesięcznik Handlu Zagranicznego*, *Rocznik Handlu Zagranicznego*, *Statystykę Pracy* (kwartalnik), *Statystykę Cen* (miesięcznik), *Statystykę Uboju Bydła* (kwartalnik), ponadto Urząd wydaje cykl opracowań źródłowych specjalnych zagadnień statystycznych p. n. *Statystyka Polski* oraz jednorazowo *Skorowidz Miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, oraz *Rzeczpospolita Polska* (Atlas Statystyczny), Mapy statystyczne.

Budżet Urzędu (r. 1929/1930): 3.591.330 zł.

31. INSTYTUT BADANIA KONJUNKTUR GOSPODARCZYCH I CEN (ul. Elektoralna 2, III p.).

Żałożony na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 15.II.1928 r., jako urząd państwowy przy Ministrze Przemysłu i Handlu na miejsce utworzonego w r. 1926 Biura Badania Cen, ma na celu badania życia gospodarczego ze stanowiska rozwoju koniunkturalnego, badania cen i kosztów własnych w przemyśle i handlu oraz kosztów usług gospodarczych.

Instytut dzieli się na 2 sekcje: 1) Badania Konjunktur (z oddziałami: rolnictwa, górnictwa i hutnictwa, przemysłu przetwórczego, wymiany, giełdy i finansów, konjunktury zagranicznej, ogólnych badań ekonomicznych, badania kosztów utrzymania); 2) Badania Cen (z oddziałami: organizacji, techniki produkcji, kosztów produkcji, wymiany i referatem statystyki cen). Instytut posiada bibliotekę, złożoną z 560 t.

Instytut wydaje miesięczniki: *Konjunktura Gospodarcza* oraz *Polish Business Conditions* (w jęz. angielskim).

Na czele Instytutu stoi dyrektor podległy Ministrowi Przemysłu i Handlu: mający do pomocy stałą Radę, złożoną z przedstawicieli nauki, znawców życia gospodarczego i przedstawicieli poszczególnych Ministerstw w liczbie 19 osób. Zadaniem Rady jest inicjatywa w sprawach programu działalności Instytutu, układanie i rozpatrywanie na wniosek dyrektora ankiet co do stanu i rozwoju poszczególnych dziedzin życia gospodarczego oraz opinjowanie spraw przedstawionych jej przez dyrektora.

Instytut zatrudnia 14 pracowników naukowych i 16 technicznych. Budżet Instytutu (1929/30): 390.900 zł.

32. PAŃSTWOWY INSTYTUT EKSPORTOWY (Elektoralna 2).

Instytut utworzony na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 17.IX 1927 jest urzędem podległym Ministrowi Przemysłu i Handlu. Zadaniem jego jest badanie możliwości i warunków eksportu poszczególnych produktów polskich, współdziałanie w sprawie standaryzacji artykułów eksportowych oraz wszelka działalność mająca na celu ulepszenie eksportu polskiego. Mając przedewszystkiem zadania praktyczne na celu, badania naukowe Instytut przeprowadza jedynie sporadycznie.

Na czele Instytutu stoi dyrektor, powoływany przez Ministra Przem. i Handlu. Organem inicjatywy i kontroli jest Rada złożona z 15 członków, z których 6 powołuje Minister Przem. i Handlu, 9 zaś delegują instytucje społeczno-gospodarcze. W miarę potrzeby dyrektor Instytutu powołuje za zgodą Rady komitety doradcze, składające się z fachowców; zadaniem ich jest szczegółowe rozpatrywanie nasuwających się zagadnień polskiego eksportu.

Wydawnictwem Instytutu są *Rynki Zbytu*.

33 [69]. NAUKOWY INSTYTUT EMIGRACYJNY (Bracka 13) (*uzup.*).

Według zatwierdzonego w r. 1927 statutu Instytut ma na celu działalność zmierzającą do naukowego badania polskich zagadnień emigracyjnych i kolonizacyjnych. Nazwa Instytutu uległa pewnej zmianie (por. t. VII N. P., str. 264).

Wydawnictwem Instytutu jest *Kwartalnik Naukowego Instytutu Emigracyjnego* (od r. 1926).

TOWARZYSTWO POLSKIEJ STACJI TROPIKALNEJ (p. niżej: 14 nr 57).

34 [58]. SPÓŁDZIELCZY INSTYTUT NAUKOWY (ul. Warecka 11a) (*reorg. i zmiana siedziby*).

Od r. 1927 Instytut przeniesiono do Warszawy. W Krakowie utrzymano filję Instytutu z biblioteką, czytelnią i muzeum spółdzielczem. W r. 1929 wprowadzono nowy statut, według którego Instytut ma na celu rozszerzanie, pogłębianie i wzmacnianie ruchu spółdzielczego na ziemiach polskich przez popieranie nauki o spółdzielczości i ułatwianie nabywania wiedzy spółdzielczej oraz przez prowadzenie studiów nad organizacyjnymi, wychowawczymi i gospodarczymi zagadnieniami spółdzielczości (§ 2 Statutu). Głównym środkiem do osiągnięcia tego celu jest: a) biblioteka wraz z muzeum i czytelnią (w Krakowie), b) oddział wydawniczy, prowadzący wydawnictwo poświęcone pamięci dra Franciszka Stefczyka p. n. *Biblioteka Spółdzielcza*, c) wydawanie pisma p. n. *Biuletyny Spółdzielczego Instytutu Naukowego*, d) współdziałanie w prowadzeniu specjalnych kursów spółdzielczych i urządzanie odczytów z dziedziny spółdzielczości.

Organami Instytutu są: Ogólne Zebranie, Rada Zawiadowcza, Komisja Naukowa, Komisja Rewizyjna oraz Dyrektor Instytutu wraz z biurem.

W skład Rady Naukowej, będącej naczelną władzą naukową Instytutu, wchodzi: prezes Rady Zawiadowczej, dyrektor Instytutu, redaktor „Biuletynów” oraz powołane do Komisji drogą kooptacji osoby pracujące naukowo w dziedzinie spółdzielczości oraz nauk ekonomiczno-społecznych, w liczbie 3—6 osób. Rada Naukowa pełni jednocześnie funkcję Komitetu redakcyjnego Biuletynów.

Oprócz *Biblioteki Spółdzielczej* (dotychczas 11 tomów) Instytut wydaje od 1. I. 1928 r. kwartalnik *Biuletyny Spółdzielczego Instytutu Naukowego*.

Członkowie Instytutu mogą być rzeczywisci (współdzielnie i ich związki oraz osoby prawne i fizyczne, czynne i zasłużone w zakresie popierania ruchu spółdzielczego,) wspierający i honorowi.

Liczba członków Instytutu w r. 1930 wynosi 409.

Członkowie rzeczywisci (osoby prawne) płacą rocznie minimum 100 zł., osoby fizyczne — min. 25 zł., członkowie wspierający — 5 zł.

Instytut korzysta z dotacyj Zjednoczenia Związków Spółdzielni Rolniczych. Są usiłowania, aby do opieki nad nim wciągnąć Unję Związków Spółdzielczych i Związek Spółdzielni Spożywców. Budżet Instytutu w r. 1929 wynosił 25.800 zł.

35 [63]. TOWARZYSTWO EKONOMISTÓW I STATYSTYKÓW POLSKICH (*reorg.*).

W r. 1926 oddzielił się od T-wa Instytut Gospodarstwa Społecznego (p. niżej). Powstała przy T-wie samodzielna Sekcja Ubezpieczeniowa.

Liczba członków (1930): 230.

Budżet T-wa (1930): 9.000 zł.

36 [64]. INSTYTUT GOSPODARSTWA SPOŁECZNEGO (ul. Czerwonego Krzyża 20) (*reorg.*).

Od r. 1926 Instytut jest instytucją niezależną o własnym statucie.

Celem Instytutu jest działalność, zmierzająca do oparcia gospodarstwa społecznego w Polsce na podstawach naukowych. Instytut dokonywa poszukiwań samodzielnych; m. i. dał pobudkę do ankiety o budżetach domowych, kierował jej instruktorami w obrębie Warszawy, przeprowadził ankietę o czasie pracy w przemyśle, o warunkach życia codziennego wśród robotników przemysłowych oraz o poglądach włościan na spadkobranie.

Przy Instytucie działa autonomiczna Sekcja Spożytkowania Wczasów Robotniczych oraz Sekcja Drobnych Gospodarstw.

Instytut posiada bibliotekę i czytelnię czasopism naukowych złożoną z 3.600 tomów i 120 kompletów czasopism.

Instytut ogłasza drukiem prace teoretyczne oraz przyczynki i monografie z zakresu zagadnień społecznych i gospodarczych ze szczególnem uwzględnieniem spraw polskich.

Liczba członków Instytutu: 119, w tem 28 instytucyj społecznych. Na czele Instytutu stoi Zarząd, złożony z 7 osób.

Budżet Instytutu (1928): ok. 27.000 zł.

- 37 [72]. INSTYTUT SPOŁECZNY (ul. Reya 7, róg Raszyńskiej, tel. 12-41) (uzup.).

Instytut utrzymuje Szkołę Nauk Politycznych oraz Instytut Studiów Handlowych i Orientalistycznych w Warszawie.

Wydawnictwa Instytutu: *Prace Społeczne i Polityczne* oraz *Roczniki Szkoły Nauk Politycznych w Warszawie* (14 roczników).

Liczba członków Instytutu (1929): 115.

Budżet roczny Instytutu: 120.000 zł.; budżet Szkoły Nauk Pol.: 180.000 zł. oraz Instytutu Studiów Handl. i Oriental.: 40.000 zł.

38. POLSKI KOMITET NAUKOWEJ ORGANIZACJI (Mokotowska 51/53).

Powstał 14. I. 1927 jako organizacja społeczna mająca na celu koordynowanie prac z dziedziny naukowej organizacji prowadzonych w różnych instytucjach i reprezentowanie tych instytucyj w Międzynarodowym Komitecie Naukowej Organizacji.

Komitet publikuje swe sprawozdania w *Przeglądzie Organizacji*, wydawanym przez Instytut Naukowej Organizacji (p. niżej).

Komitet składa się z delegatów 11 instytucyj: Instytutu Naukowej Organizacji, Komitetu Wykonawczego Zrzeszeń Naukowej Organizacji, Ligi Pracy, Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, Polskiego Instytutu Administracyjnego, Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, Stowarzyszenia Polskich Inżynierów Mechaników, Towarzystwa Organizacji Naukowej, Towarzystwa Psychotechnicznego, Stowarzyszenia Polskich Inżynierów Górniczych, Związku Polskich Organizacyj Rolniczych.

Budżet Komitetu jest zmienny, zależnie od tego, czy w danym roku przypadają zjazdy dotyczące naukowej organizacji: 11.558 zł. (1927), — 52.871 zł. (1928, rok II Polskiego Zjazdu Naukowej Organizacji).

- 39 [67]. INSTYTUT NAUKOWEJ ORGANIZACJI PRZY MUZEUM PRZEMYSŁU I ROLNICTWA (ul. Mokotowska 51/53) (*uzup.*).

Instytut dzieli się na sekcje: administracyjno-biurową, gospodarstwa domowego, przemysłu chemicznego i rolną. Posiada laboratorium filmowe, warsztat doświadczalny i bibliotekę (900 t.).

Instytut wydaje czasopisma: miesięczniki *Przegląd Organizacji* i *Organizacja Gospodarstwa Domowego* oraz *Organizacja Pracy w Rolnictwie*, ponadto dzieła z dziedziny naukowej organizacji, wyrabia również kartoteki płaskie p. n. Inodex.

Organem Instytutu jest *Przegląd Organizacji*.

Liczba członków (1929): 80 krajowych i 19 zagranicznych.

Budżet roczny: 400.000 zł.

40. * TOWARZYSTWO ORGANIZACJI NAUKOWEJ.

41. POLSKIE TOWARZYSTWO ROZWOJU KULTURY WSI (Kopernika 30, Biuro Pracy Społecznej).

T-wo powstało w r. 1928; celem jego jest polepszenie warunków życia wiejskiego i rozwijanie kultury wsi z uwzględnieniem roli, jaką w postępie rolnictwa, podstawowego zawodu ludności wiejskiej, odgrywają czynniki techniczne, gospodarcze i społeczne. W tym celu T-wo zajmuje się badaniem społecznej organizacji życia wiejskiego i warunków materialnych bytowania ludności wiejskiej oraz wymianą informacji z tego zakresu.

T-wo jest polską sekcją stow. Commission Internationale pour l'Embellissement de la Vie Rurale (International Country Life Commission).

T-wo urządza narady wewnętrzne swoich władz, tworzy komisje czasowe i stałe do poszczególnych zagadnień, gromadzi materiały (bibliotekę i archiwum).

T-wo ogłasza referaty ze swych konferencji. Organem T-wa jest dwutygodnik *Gmina*.

Liczba członków T-wa: ok. 100.

PAŃSTWOWY INSTYTUT NAUKOWY GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO. WYDZIAŁ EKONOMIKI ROLNEJ DROBNYCH GOSPODARSTW WIEJSKICH (Al. Ujazdowskie 7) (p. niżej: 28 nr 156).

WIŚNIEWO, pow. i woj. warszawskie.

42. ○ INSTYTUT KOMUNOLOGICZNY (począ Henryków Warszawski, ks. prał. Antoni Kwiatkowski).

Celem Instytutu, będącego w organizacji, zainicjowanego zaś w r. 1924, jest analiza bolszewizmu w świetle jego własnych źródeł, analiza ideologii radykalnych spokrewnionych z bolszewizmem oraz przyczyn społecznych powodujących radykalizację życia społecznego.

Prace Instytutu opierają się na zasobach Biblioteki Komunologicznej (p. wyżej: Biblioteki nr 192).

Dotychczas pracuje w Instytucie nieliczne zamknięte grono.

10. *Farmaceutyka.*

(uzupełnienie do str. 269 — 272 t. VII N. P.).

WARSZAWA.

- 43 [84]. † PAŃSTWOWY INSTYTUT FARMACEUTYCZNY w r. 1926 wcielony do Państwowego Zakładu Higjeny (p. niżej: 20 nr 107).

11. *Filologia.*

(uzupełnienia do str. 272 — 274 t. VII N. P.).

KATOWICE.

KOŁO ŚLĄSKIE POLSKIEGO TOWARZYSTWA FILOLOGICZNEGO (Województwo, wyd. oświec. publ.) (p. t. VII, str. 273).

KRAKÓW.

- 44 [86]. TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW JĘZYKA POLSKIEGO (*uzup.*).

Koła T-wa w Lublinie i Piotrkowie zostały zwinięte, natomiast T-wo posiada poza wymienionymi w t. VII N. P. Koło we Lwowie.

LUBLIN.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK W LUBLINIE. KOMISJA FILOLOGICZNA (p. wyżej: dział I b, nr 6).

LWÓW.

KOŁO LWOWSKIE T-WA MIŁOŚNIKÓW JĘZYKA POLSKIEGO (p. t. VII N. P. str. 272).

WARSZAWA.

45. ◻ TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ POPRAWNOŚCI JĘZYKA (czł. Zarządu K. Król, ul. Poznańska 23).

Zawiązane w grudniu 1929 znajduje się w stadjum organizacji. Organem T-wa ma być *Poradnik językowy* (Kraków).

46. POLSKIE TOWARZYSTWO NEOFILOLOGICZNE (ul. Filtrowa 69, sekretarz gener. H. Nieniewska).

T-wo powstało we wrześniu 1929 r.; ma za zadanie pogłębianie i szerzenie wiedzy z zakresu języka, literatury i kultury narodów nowożytnych obcych w szkole powszechnej, średniej i wyższej. Do tych celów T-wo posiada sekcje: anglistyczną, germanistyczną, romanistyczną i metodyczną oraz wydaje kwartalnik *Neofilolog*.

W każdej miejscowości, gdzie mieszka przynajmniej 5 członków T-wa, może powstać Koło. Koła te podlegają Zarządom okręgowym, (którymi są Zarządy Kół miejscowych), mającym siedzibę w miastach uniwersyteckich: Kraków, Lwów, Poznań, Warszawa, Wilno. Liczba członków T-wa ok. 500.

Koło Warszawskie Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego (prowadniczący prof. dr Z. Łempicki — Nowy Zjazd 5).

12. *Filozofja.*

(uzupełnienia do str. 274 — 277 t. VII N. P.).

LUBLIN.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK W LUBLINIE. KOMISJA FILOZOFICZNA (p. wyżej: dział I b nr 6).

TOWARZYSTWO WIEDZY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ (p. niżej: 31 nr 205).

LWÓW.

- 47 [91]. POLSKIE TOWARZYSTWO FILOZOFICZNE (*uzup.*).

T-wo utworzyło trzecią sekcję: etyczną.

Od r. 1929 T-wo posiada członków honorowych. Liczba członków (1929): 122.

Budżet T-wa (1929): 6.381,49 zł.

WARSZAWA.

48 [93]. † WARSZAWSKI INSTYTUT FILOZOFICZNY.

Zamknięty w r. 1927. Jego funkcje przejęło W. T-wo Filozoficzne (p. niżej).

49 [230]. WARSZAWSKIE TOWARZYSTWO FILOZOFICZNE (Uniwersytet, Seminarjum Filozoficzne).

T-wo powstało w r. 1907 jako Polskie T-wo Psychologiczne (p. t. VII, str. 343). W r. 1927 T-wo przejęło agendy zwiniętego Warszawskiego Instytutu Filozoficznego (p. t. VII, str. 276) i przybrało obecną nazwę.

Celem T-wa jest naukowe badanie zagadnień filozofii i psychologii. W łonie T-wa istnieją 4 sekcje: teorii poznania; logiki; psychologii; metafizyki i filozofii religii.

T-wo posiada członków honorowych, zwyczajnych (osoby pracujące naukowo na tem polu) i popierających.

Biblioteka T-wa zawiera około 3.000 t.

T-wo wydaje kwartalnik *Przegląd Filozoficzny* oraz *Bibliotekę Filozoficzną* (dotychczas 4 tomy).

Liczba członków T-wa: 63 zwyczajnych i 21 popierających.

Budżet (1927/8): dochody 2.605,93 zł., rozchody 1.730,96 zł.

WILNO.

50. WILEŃSKIE TOWARZYSTWO FILOZOFICZNE (Uniwersytet, Seminarjum Filozoficzne).

Założone 7.II 1928. Ma na celu popieranie pracy naukowej w dziedzinie nauk filozoficznych i szerzenie wiedzy filozoficznej drogą wspólnych rozstrząsań zagadnień filozoficznych, odczytów, wydawnictw, gromadzenia środków naukowych.

Członkowie T-wa dzielą się na: czynnych (pracujących naukowo na polu filozofii), wspierających i założycieli (ofiara 500 zł.).

Liczba członków T-wa: 16.

13. *Fizyka, geofizyka, hydrografia.*

(uzupełnienia do str. 277 — 280 t. VII N. P.).

WARSZAWA.

PRACOWNIA FIZYCZNA WARSZAWSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
(ul. Śniadeckich 8) (p. wyżej: dział Ia nr 3).

51. TOWARZYSTWO GEOFIZYKÓW W WARSZAWIE (ul. Langiewicza 4, prof. M. Rybczyński).

T-wo powstało w r. 1930. Celem jego jest popieranie rozwoju fizyki ziemskiej w najszerszym tego słowa znaczeniu, łącznie ze wszystkimi działami meteorologii i hydrologii oraz szerzenie tej wiedzy wśród ogółu (§ 2 Statutu).

T-wo wydaje *Prace Geofizyczne* przejęte od wydającego je dotychczas prof. A. B. Dobrowolskiego (dawne *Prace meteorologiczne i hydrograficzne*); prócz tego T-wo zamierza wydawać co miesiąc Biuletyn, jako swój organ.

T-wo składa się z członków zwyczajnych (osoby pracujące naukowo na polu geofizyki), korespondentów (geofizycy zagraniczni) i popierających. Członkowie zwyczajni i popierający płacą 12 zł. rocznej składki.

Liczba członków T-wa: 18.

52. CENTRALNE BIURO HYDROGRAFICZNE MINISTERSTWA ROBÓT PUBLICZNYCH (Pl. Dąbrowskiego 8).

Zorganizowane w r. 1919, jako Wydz. VI Min. Rob. Publ. i naczelny organ Państwowej Służby Hydrograficznej, Centralne Biuro ma na celu badanie wszelkich zjawisk dotyczących stanu i ruchu wód śródziennych, określanie przyczyn i skutków tych zjawisk oraz praktyczne użytkowywanie uzyskanych wyników do celów hydrotechniki.

Biuro posiada 3 oddziały: 1) hydrografii statystycznej, 2) pomiarów i studjów, 3) badania sił wodnych.

Państwowa Służba Hydrograficzna posiada sieć stacyj wodowskazowych na rzekach i jeziorach, stacyj wód gruntowych, stacyj opadowych, uzupełniających sieć Państwowego Instytutu Meteorologicznego (p. t. VII, nr. 191, str. 324—5) oraz sieć stałych profilów hydrometrycznych do pomiarów objętości przepływu rzek. Wyniki studjów i obserwacyj tworzą materiał archiwalny Biura.

Jako organy wykonawcze Biura działają na terytorjum poszczególnych dorzeczy Biura Hydrograficzne przy Dyrekcjach Robót Publicznych: w Krakowie, Lwowie i Łodzi, przy Dyrekcjach Dróg Wodnych w Warszawie i Wilnie oraz Referat Hydrograficzny Biura Projektu Meljoracji Polesia w Brześciu n/B.

Biblioteka Biura zawiera ok. 2000 dzieł.

Biuro wydaje: 1) *Rocznik Hydrograficzny*, zawierający wyniki spostrzeżeń prowadzonych na stacjach sieci wodowskazowej i opadowej, zgrupowane według lat i dorzeczy, 2) wyniki pomiarów przepływu, 3) wydawnictwa dotyczące inwentaryzacji sił wodnych Rzplitej, 4) instrukcje.

Organem Biura jest miesięcznik *Wiadomości Hydrograficzno-Meteorologiczne* wydawane przez Państwowy Instytut Meteorologiczny przy współudziale Biura.

Budżet Biura (1929/30): 616.340 zł. (bez wydatków osobowych).

14. *Geografia*.

(uzupełnienia do str. 280 — 281 t. VII N. P.).

KATOWICE.

ODDZIAŁ ŚLĄSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO (p. niżej: nr 56).

KRAKÓW.

53. ° POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ EUROPY WSCHODNIEJ I BLISKIEGO WSCHODU (Studjum Słowiańskie U. J., ul. Św. Marka 12).

T-wo powstało w czerwcu 1929 r. Ma ono na celu: 1) badanie pod względem historycznym, gospodarczym, geograficznym, kulturalnym i politycznym krajów i państw położonych na wschód od Polski oraz ludów je zamieszkujących, 2) szerzenie wiedzy o tych krajach i ludach wśród społeczeństwa polskiego i zagranicą, 3) oświetlanie zjawisk życia kulturalnego, politycznego i gospodarczego na terenie międzynarodowej dyskusji naukowej.

T-wo będzie urządzać odczyty naukowe i wydawać rocznik zawierający artykuły naukowe oraz kronikę sprawozdawczo-informacyjną.

ODDZIAŁ KRAKOWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO
(ul. Grodzka, Instytut Geograficzny U. J.) (*uzup.*).

Wydaje *Wiadomości Geograficzne* (do r. 1929—7 tomów).

LWÓW.

54. TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE (ul. Kościuszki 9, III p., tel. 63-87).

Celem T-wa, które powstało w r. 1926, jest popieranie rozwoju nauk geograficznych oraz krzewienie ich wśród ogółu drogą podejmowania i organizowania podróży badawczych i wycieczek naukowych, ustanawiania stypendjów, przyznawania nagród, urządzania konkursów, wystaw, odczytów, dyskusyj oraz zjazdów osób pracujących w dziedzinie geografii i organizowania kursów z dziedziny geografii i nauk pokrewnych.

T-wo posiada bibliotekę zawierającą 640 tomów.

T-wo wydaje wspólnie z Towarzystwem Geograficznym w Poznaniu i Zrzeszeniem Polskich Nauczycieli Geografii kwartalnik *Czasopismo Geograficzne*, które jest jego organem.

T-wo posiada członków: honorowych, korespondentów, zwyczajnych i wspierających.

Liczba członków T-wa (XI. 1929): 257.

Budżet roczny: 2.100 zł.

ŁÓDŹ.

ODDZIAŁ ŁÓDZKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO
(p. niżej: nr 56).

POZNAŃ.

55. TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE (Wjazdowa 3, I p.).

T-wo założone w r. 1928 ma za zadanie popieranie rozwoju geografii i jej popularyzację.

T-wo posiada bibliotekę wspólną z Instytutem Geograficznym Un. Pozn.

T-wo wydaje wspólnie z Towarzystwem Geograficznym we Lwowie i Zrzeszeniem Nauczycieli Geografii kwartalnik *Czasopismo Geograficzne*.

Budżet roczny wynosi 700 zł.

Liczba członków T-wa (1929): 62.

WARSZAWA.

- 56 [101]. POLSKIE TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE (*uzup.*).

T-wo posiada obecnie jedną sekcję: nauczania geografii w szkołach średnich. Powstały nowe Oddziały w Łodzi i Katowicach.

Biblioteka T-wa obejmuje 1.209 t. oraz 143 ark. map.

Członkowie T-wa dzielą się na: rzeczywistych (w 1929 — 213), korespondentów (16), honorowych (4), dożywotnich (6).

WOJSKOWY INSTYTUT GEOGRAFICZNY (p. niżej: 32 nr 208).

57. TOWARZYSTWO POLSKIEJ STACJI TROPICALNEJ (ul. Bracka 5 m. 21).

T-wo powstało w r. 1927. Celem jego jest założenie i utrzymywanie w Afryce lub innych krajach zamorskich stacji naukowej, mającej służyć polskim badaniom nad stosunkami w krajach tropikalnych (§ 4 Statutu).

Przewidywane jest w miarę rozwoju utworzenie wydziałów: medycyny tropikalnej, biologicznego, rolniczo-handlowego i i.

T-wo posiada delegatury na Malajach i w Angoli.

T-wo ma wydawać nieperjodyczny Biuletyn, narazie w jęz. polskim, zczasem i francuskim.

Organem T-wa jest czasopismo *Morze*.

Liczba członków T-wa: 11.

Projektowany budżet stacji biologiczno-rolniczo-hodowlanej na fermie w Angoli Centralnej (na r. 1929/30): 10.000 dol.

WILNO.

58. INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY EUROPY WSCHODNIEJ (Zygmuntowska 2).

Instytut powstał w r. 1930 i jest organizacją społeczną, mającą za zadanie a) badanie pod względem historycznym, geograficznym, gospodarczym, kulturalnym, społecznym i politycznym ziem i formacji państwowych położonych między morzem Czarnym i Bałtykiem oraz ludów zamieszkujących te tereny, b) szerzenie wiedzy o tych terenach i ludach.

Instytut posiada sekcje: historyczno-prawną, językowo-literacką, gospodarczą, etnograficzną i biblioteczną oraz prowadzi wyższą szkołę

(3-letnią) w zakresie przedmiotu prac Instytutu. Przewidywane jest wydawanie publikacyj Instytutu.

Instytut posiada członków (z wyboru): zwyczajnych (najwyżej 50), korespondentów i honorowych. Liczba członków: 35.

Budżet w r. 1930/31 wyniesie 84.880 zł.

15. *Geologia.*

(uzupełnienia do str. 281 — 284 t. VII N. P.).

BORYSLAW.

59 [102]. KARPACKA STACJA GEOLOGICZNA W BORYSLAWIU (*uzup.*).

Zostało założone przy Stacji laboratorium chemiczne, mające za zadanie wykonywanie analiz solanek, ropy i gazów ziemnych.

Personel naukowy Stacji: 8 osób.

Budżet: ok. 160.000 zł.

ODDZIAŁ BORYSLAWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOLOGICZNEGO (p. t. VII N. P. str. 282—3, nr 104).

KRAKÓW.

60 [104]. POLSKIE TOWARZYSTWO GEOLOGICZNE (*uzup.*).

Założone nowe oddziały w Boryslawiu i w Wilnie.

Liczba członków (1929): 130.

WILNO.

ODDZIAŁ WILEŃSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOLOGICZNEGO (p. t. VII N. P., str. 282 — 3, nr 104).

16. *Historja.*

(uzupełnienia do str. 284—289 t. VII N. P.).

CZĘSTOCHOWA, woj. kieleckie.

61. * TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ HISTORJI CZĘSTOCHOWY.

KATOWICE.

ODDZIAŁ ŚLĄSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO (dr Ludwik Ręgorowicz, Województwo) (p. t. VII N. P., str. 285, nr 107).

KRAKÓW.

- 62 [106]. TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW HISTORJI I ZABYTEKÓW KRAKOWA (ul. Sienna 16, Archiwum Akt Dawnych m. Krakowa).

T-wo założone w r. 1897 ma na celu: poznawanie dziejowej przeszłości Krakowa i jego okolic oraz budzenie wśród ogółu jego mieszkańców poszanowania pamiątek i zabytków Krakowa. Do celów tych Towarzystwo dąży drogą urządzania wspólnych zebrań i odczytów, wydawania czasopism i publikacji, opieki nad utrzymywaniem i konserwacją zabytków krakowskich, gromadzenia zabytków pamiątkowych w muzeum historycznym miejskim i powiększania biblioteki miejskiej dziełami odnoszącymi się do historii Krakowa.

T-wo posiada sekcje: redakcyjną, muzealną, konserwatorską, odczytową i nazw ulic.

T-wo wydaje: *Rocznik Krakowski* (dotychczas 22 t.) i *Bibliotekę Krakowską* (dotychczas 67 t.).

Posiadany zbiór fotografii i klisz oraz wydawnictw wymiennych T-wo przekazało Archiwum Akt Dawnych m. Krakowa.

Liczba członków T-wa (1929): 958.

Budżet roczny: 17.342 zł.

ODDZIAŁ KRAKOWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO (Biblioteka Jagiellońska) (p. t. VII N. P., str. 285, nr 107) (*uzup.*).

Oddział wydaje: *Prace Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego*.

LUBLIN.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK W LUBLINIE. KOMISJA HISTORYCZNA (p. wyżej: dział I b nr 6).

LWÓW.

63. *TOWARZYSTWO BADANIA HISTORJI OBRONY LWOWA I WOJEWÓDZTW POŁUDNIOWO-WSCHODNICH (Plac Bernardyński 6, gmach DOK VI).

T-wo, założone z inicjatywy Wojskowego Biura Historycznego w r. 1928, ma na celu gromadzenie materiałów i dokumentów dotyczących genezy wypadków lwowskich z listopada 1918 r. oraz przebiegu obrony Lwowa i województw południowo-wschodnich w latach 1918—1920, a także naukowe opracowywanie tych tematów.

Praca naukowa T-wa ogniskuje się w Komisji Naukowej, powołanej przez Zarząd Główny ze współudziałem delegatów Wojsk. Biura Historycznego i Archiwum Państwowego we Lwowie.

T-wo posiada dotychczas (X.1929) poza Lwowem 17 oddziałów, mianowicie w Tarnopolu, Trembowli, Czortkowie, Zaleszczykach, Kołomyi, Stanisławowie, Brzeżanach, Złoczowie, Kamionce Strumiłowej, Rawie Ruskiej, Jaworowie, Brodach, Żółkwi, Stryju, Drohobyczu, Samborze i Gródku Jagiellońskim (dalsze oddziały w organizacji).

Członkowie T-wa dzielą się na: założycieli, zwyczajnych i honorowych.

Roczny budżet T-wa: ok. 30.000 zł.

64 [107]. POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE (*uzup.*).

T-wo założyło następujące nowe oddziały: w Katowicach, Łodzi, Przemyślu, Stanisławowie i Tarnopolu.

Liczba członków T-wa (1929): 967.

ŁÓDŹ.

ODDZIAŁ ŁÓDZKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO (dr Zygmunt Lorentz, ul. Sienkiewicza 46) (p. t. VII N. P. str. 285, nr 107).

Oddział wydaje *Rocznik Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historycznego*.

POZNAŃ.

65. TOWARZYSTWO DO BADAŃ NAD HISTORIĄ POWSTANIA WIELKOPOLSKIEGO 1918/1919 (pl. Działowy 1/2, Koszary Babińskiego).

Dn. 20 I. 1926 r. powstał Centralny Komitet do badań nad historią powstania wielkopolskiego 1918/19 r. z Komisją naukowo-finansową jako organem wykonawczym. Na życzenie Starostwa Krajowego w Poznaniu, które od tego uzależniło subwencjonowanie podjętych prac, Centralny Komitet przekształcił się dnia 28 marca 1927 r. w towarzystwo prawnie zarejestrowane. Zadania Komisji naukowo-finansowej objął Zarząd i Komisja Naukowa¹⁾. W sprawach wojskowych

¹⁾ w składzie której zasiada również delegat Komisji Historycznej T-wa Przyjaciół Nauk w Poznaniu.

głos rozstrzygający ma Wojskowe Biuro Historyczne, działające za pośrednictwem Referatu Historycznego D. O. K. VII. Kierownik Referatu jest równocześnie członkiem Zarządu T-wa i Komisji Naukowej oraz kierownikiem prac historycznych.

Zadaniem T-wa jest: gromadzenie materiałów i dokumentów dotyczących powstania wielkopolskiego r. 1918/19, opracowanie historii powstania i zbieranie funduszy na te cele.

T-wo posiada archiwum i zaczątki biblioteki.

T-wo ma 35 kół powiatowych we wszystkich powiatach województwa poznańskiego pod przewodnictwem starostów.

Koła powiatowe mają za zadanie głównie gromadzenie materiałów.

Wydawnictwem T-wa mają być *Studja do Historji Powstania Wielkopolskiego 1918/19 r.* Dotychczas wydano parę broszur, zawierających program prac i instrukcję dla kół powiatowych.

Budżet roczny T-wa: ok. 30.000 zł.

Komisja Naukowo-finansowa do badań Historji Powstania Wielkopolskiego 1918/19 roku przy D. O. K. VII. Problem ujęcia Historji Powstania Wielkopolskiego 1918/1919. 1926.

T-wo do badań nad Historją Powstania Wielkopolskiego 1918/19. T-wo zap. sąd. w Poznaniu. Sprawozdania. Statut i dalsze kroki ku realizacji programu (1927).

PRZEMYSŁ.

ODDZIAŁ PRZEMYSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO (Dyr. Jan Smółka, Gimnazjum im. Morawskiego) (p. t. VII N. P., str. 285 nr 107).

STANISŁAWÓW.

ODDZIAŁ STANISŁAWOWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO (dr Józef Zieliński, Gimnazjum I) (p. t. VII N. P. str. 285, nr 107).

TARNOPOL.

ODDZIAŁ TARNOPOLSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO (dyr. W. Kucharski) (p. t. VII N. P. str. 285, nr 107).

WARSZAWA.

66. FÉDÉRATION DES SOCIÉTÉS HISTORIQUES DE L'EUROPE ORIENTALE (Międzynarodowy Związek Towarzystw Historycznych Europy Wschodniej).

Siedzibą Sekretariatu Związku w okresie kadencji obecnego Komitetu Wykonawczego jest Warszawa, Krakowskie Przedmieście 26/28, Archiwum Oświecenia Publ.

Związek założony w r. 1927 jest związkiem międzynarodowym o charakterze federacji.

Zadaniem jego jest: a) wytworzenie współzycia na polu naukowym między narodami wschodnio-europejskimi wogóle, a słowiańskimi w szczególności, b) podejmowanie prac i przedsięwzięć naukowych, które swym zakresem przekraczają możność i środki poszczególnych narodów.

Narazie Związek posiada 2 komisje: a) Biuletynu Informacyjnego Nauk Historycznych Europy Wschodniej oraz b) Słownika Starożytności Słowiańskich.

Związek wydał pamiętnik Konferencji Warszawskiej p. t. *Conférence des Historiens des Etats de l'Europe Orientale et du Monde Slave, Varsovie 26—29 Juin 1927*, 2 tomy, 1927-8, oraz wydaje od r. 1928 czasopismo p. t. *Bulletin d'Information des Sciences Historiques en Europe Orientale*, które jest zarazem organem Związku.

Członkami Związku są towarzystwa naukowe i uniwersytety w liczbie 28. Organami Związku są: Zjazd delegatów instytucyj będących członkami Związku oraz Komitet Wykonawczy mianowany przez Zjazd na przeciąg 2 lat w liczbie 9 osób.

WOJSKOWE BIURO HISTORYCZNE (p. niżej: 32 nr 210).

67. NAUKOWA ARCHEOLOGICZNO-ARCHEOGRAFICZNA KOMISJA PRZY ŚW. SYNODZIE KOŚCIOŁA PRAWOSŁAWNEGO W POLSCE (Praga, Zygmuntowska 13).

Komisja została utworzona na mocy uchwały Św. Synodu Kościoła Prawosławnego z dn. 20. XII. 1924, przyjętej do wiadomości przez Min. W. R. i O. P. 16. III. 1925. Komisja jest organem administracyjno-naukowym Św. Synodu. Zadaniem jej jest: 1. badanie

historji Kościoła Prawosławnego w Polsce, 2. badanie zabytków piśmiennictwa kościelnego i sztuki kościelnej, 3. naukowy nadzór nad majątkiem kościelnym Kościoła Prawosławnego w Polsce oraz ochrona zabytków kulturalno-historycznych.

Komisja posiada zaczątek biblioteki (153 t.) oraz zbiór alfabetycznie uporządkowanych odpowiedzi na ankietę z r. 1925 w sprawie danych o wszystkich świątyniach prawosławnych w Polsce.

Komisja podjęła pracę nad utworzeniem zbioru muzealnego (historyczno-kościelnego).

Komisja ma od r. 1925 przygotowane do druku materiały, jednak dotychczas brak środków uniemożliwia podjęcie wydawnictwa.

Komisja, której przewodniczącym jest Ks. Metropolita, składa się z 3 członków rzeczywistych oraz członków korespondentów.

Stałego budżetu nie posiada.

- 68 [111]. TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW HISTORJI (Oddział Warszawski Polskiego Towarzystwa Historycznego) (Rynek Starego Miasta 31) (*uzup.*).

T-wo posiada obecnie sekcje: naukową, archiwalną i dydaktyczną. Liczba członków T-wa (1929): 310 (płacących składkę).

Budżet T-wa (1929): 31.000 zł.

- 69 [112]. INSTYTUT BADAŃ NAJNOWSZEJ HISTORJI POLSKI (Al. Ujazdowskie 1) (*zmiana adresu*).

Instytut zmienił adres siedziby na obecny. Wydaje czasopismo *Niepodległość*.

70. • ZWIĄZEK RODU ODROWĄŻÓW-PIENIAŻKÓW Z IWANOWIC, RYDZEWA I KRUŻLOWY (Jerzy Odrowąż-Pieniążek, ul. Mokotowska 63 m. 5, tel. 537-22).

Związek powstał w r. 1927, jednym z jego celów jest stworzenie wspólnej humanitarnej i społecznej fundacji rodowej, założenie biblioteki i archiwum rodowego. Związek ma m. i. prowadzić badania historyczno-rodowe, wydawać rozprawy naukowe z zakresu historii rodu, popierać materialnie pracę naukową opartą na badaniach muzealnych i archiwalnych z zakresu historii ojczystej, udzielać stypendjów naukowych na badania historyczne.

Archiwum Związku (p. wyżej: Archiwa nr. 151).
Związek opracowuje monografię historyczną rodu.
Przewidywana liczba członków: 30.

WILNO.

71. TOWARZYSTWO BADANIA DZIEJÓW WYZWOLENIA WILEŃSZCZYZNY I ZIEM PÓŁNOCNO-WSCHODNICH (Urząd Wojewódzki).

T-wo zostało założone w r. 1929 i ma za zadanie: 1) zbieranie materiałów dotyczących polskich przygotowań wojskowych w Wilnie i na obszarze b. W. Ks. Litewskiego podczas wielkiej wojny, samoobrony (na przełomie 1918/1919), udziału w tworzeniu polskich formacji wojskowych w 1919 r., współpracy z wojskiem Rzplitej w latach 1919—1920, okresu „Litwy Środkowej“ i obrony pasa neutralnego 1920—1923; 2) naukowe opracowywanie tych zagadnień.

Prace te wykonywa Komisja Naukowa.

Biblioteka i archiwum T-wa w organizacji.

Na prowincji T-wo posiada t. zw. członków korespondentów (obecnie 63).

T-wo zamierza podjąć wydawnictwo prac dotyczących swego zakresu działalności.

Liczba członków T-wa: 106.

17. *Krajoznawstwo. Regionalizm.*

(uzupełnienia do str. 289 — 298 t. VII N. P.).

BĘDZIN, woj. kieleckie.

72. TOWARZYSTWO OPIEKI NAD GÓRĄ ZAMKOWĄ W BĘDZINIE (Prezes J. Szperling, ul. Browarna 6).

Założone w r. 1918 T-wo ma na celu opiekę nad Górą Zamkową i odbudowę zamku z ruin. T-wo współdziała z Towarzystwem Opieki nad Zabytkami Przeszłości w Warszawie i jest jego członkiem, rządzącym się autonomicznie na podstawie własnego statutu. W odbudowanym zamku ma być pomieszczone Muzeum Zagłębia, do którego T-wo będzie inwentaryzowało i gromadziło przedmioty zabytkowe i dokumenty.

T-wo posiada narazie sekcję administracyjno-gospodarczą.

T-wo opracowuje monografię zamku i miasta Będzina.

Liczba członków T-wa (V.1929): 70.

Budżet T-wa (1929): 13.000 zł.

BIAŁA, woj. krakowskie.

KOŁO BIALSKIE ODDZIAŁU BABIOGÓRSKIEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (prof. Merta, ul. Główna 22) (p. t. VII N. P., str. 291 nr 119 i niżej: nr 74).

BIAŁYSTOK.

ODDZIAŁ BIAŁOSTOCKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (ul. Warszawska 37) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 i niżej: nr 79).

BIELSKO, woj. śląskie.

KOŁO POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (Państwowa Szkoła Przemysłowa) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119 i niżej: nr 74).

BOCHNIA, woj. krakowskie.

ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (ks. W. Gadowski) (p. niżej: nr 74).

BORSZCZÓW, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Wydział Powiatowy) (p. niżej: nr 77).

BRODY, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Starostwo) (p. niżej: nr 77).

BRZEŚĆ n/B.

ODDZIAŁ BRZESKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Prezes J. Jabłoński) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 i niżej: nr 79).

BRZEŻANY, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Magistrat) (p. niżej: nr 77).

BUCZACZ, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Starostwo) (p. niżej: nr 77).

CZORTKÓW, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Starostwo) (p. niżej: nr 77).

DOLINA, woj. stanisławowskie.

KOŁO POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (Starostwo) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119 i niżej: nr 74).

GDYNIA.

ODDZIAŁ MORSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (willa „Świt”) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 i niżej: nr 79).

INOWROCŁAW, woj. poznańskie.

ODDZIAŁ KUJAW ZACHODNICH POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Gimnazjum państwowe) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 i niżej: nr 79).

JANOWIEC, pow. Puławy, woj. lubelskie.

73.

TOWARZYSTWO OPIEKI NAD MIEJSCOWEMI ZABYTKAMI PRZESZŁOŚCI W JANOWCU (Prezes T. Czaplński, maj. Janowice, poczta Puławy).

T-wo założone w r. 1929 ma na celu ochronę ruin zamku w Janowcu i współpracę w jego odbudowie oraz zbieranie funduszków i wydobywanie subsydjów. T-wo jest niejako oddziałem Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości w Warszawie.

Liczba członków T-wa (V.1929): 25.

JAREMCZE, woj. stanisławowskie,

KOŁO POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (p. t. VII N. P. str. 291, nr 119 i niżej: nr 74).

KAMIONKA STRUMIŁOWA, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Starostwo) (p. niżej: nr 77).

KATOWICE.

ODDZIAŁ KATOWICKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO
(p. t. VII N. P., str. 291, nr 119) (ul. Kościuszki 51).

Adres siedziby zmieniony na obecny.

ŚLĄSKIE TOWARZYSTWO LITERACKIE (p. niżej: dział IX 1 nr 228).

KIELCE.

ODDZIAŁ KIELECKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (Wicewójewoda dr A. Kroebl) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119).

Zmiana adresu.

KOŁOMYJA, woj. stanisławowskie.

ODDZIAŁ KOŁOMYJSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO
(p. t. VII N. P., str. 291, nr 119) (Inż. K. Szeligowski, stacja kol.).

Adres siedziby zmieniony na obecny.

KOPYCZYŃCE, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Wydział Powiatowy) (p. niżej: nr 77).

KRAKÓW.

74 [119]. POLSKIE TOWARZYSTWO TATRZAŃSKIE (*uzup.*).

Powstały nowe oddziały w: Bochni, Krynicy, Rabce, Radomiu i Sanoku oraz koła w: Białej, Bielsku, Dolinie, Jaremczu, Mikuliczynie i Wadowicach.

Wierchy, pamiętnik Towarzystwa, wydawane są obecnie przez Zarząd Główny T-wa.

Liczba członków T-wa (1928): 12.500.

Budżet roczny (1928) Zarządu Głównego: 168.000 zł., łącznie z oddziałami: 600.000 zł.

75 [120]. † TOWARZYSTWO KRESÓW POŁUDNIOWYCH.

Po zlaniu się z Towarzystwem Kresów Zachodnich (1927) otrzymało nazwę Towarzystwa Kresów Południowych i Zachodnich. W grudniu r. 1929 towarzystwo to złączyło się ze Związkiem Obrony Kresów

Zachodnich jako oddział okręgowy tego Związku na województwa krakowskie i kieleckie.

TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW HISTORJI I ZABYTKÓW KRAKOWA (p. wyżej: nr 62).

KRYNICA, pow. N. Sącz, woj. krakowskie.

ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (Roman Nitribitt) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119 i wyżej: nr 74).

LUBLIN.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK W LUBLINIE, KOMISJA REGIONALISTYCZNA (p. wyżej: dział I-b nr 6).

LWÓW.

ODDZIAŁ LWOWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (ul. Sokoła 4) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119).

Oddział zmienił adres siedziby na obecny.

ŁOWICZ, woj. warszawskie.

ODDZIAŁ ŁOWICKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (ul. Kościuszki 12) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 i niżej: nr 79).

ŁÓDŹ.

ODDZIAŁ ŁÓDZKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (Inż. Wacław Kowalewski, ul. Trębacka 3) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119).

Oddział zmienił adres siedziby na obecny.

ŁUCK.

76.

WOŁYŃSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE I OPIEKI NAD ZABYTKAMI PRZESZŁOŚCI (Dyrekcja Robót Publicznych).

T-wo założone w r. 1927 ma za zadanie ochronę pamiątek przyrodniczych i historycznych oraz popularyzację wiadomości o Wołyniu.

T-wo posiada sekcje: muzealną, wycieczkową, popierania przemysłu i sztuki ludowej, odczytową i sekcję organizacji Kół Krajoznawczych młodzieży szkolnej.

Two utrzymuje przy współudziale Wojewódzkiego Komitetu Regionalnego Muzeum Wołyńskie (p. wyżej: Muzea nr 49).

Liczba członków T-wa: 200.

Roczny budżet (1929): 30.000 zł.

MIKULICZYN, woj. stanisławowskie.

KOŁO POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119 i wyżej: nr 74).

NOWY SĄCZ.

ODDZIAŁ NOWOSANDECKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (I Gimnazjum) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119).

Zmiana adresu.

OLKUSZ.

ODDZIAŁ OLKUSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Gimnazjum męskie, prof. Metelski) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 i niżej: nr 79).

PABJANICE.

ODDZIAŁ PABJANICKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (ul. Zamkowa 65) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 i niżej: nr 79).

PAWŁÓW koło Bielszowic, woj. śląskie.

ODDZIAŁ PAWŁOWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 i niżej: nr 79).

PIASKI, woj. lubelskie.

ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (poczta Piaski, p. Matyaszewski) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 i niżej: nr 79).

PIŃSK.

ODDZIAŁ PIŃSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (ul. Kościuszki 35).

Poleskie Towarzystwo Krajoznawcze, wymienione na str. 294 t. VII N. P. pod nrem 122, jest pińskim oddziałem P. T. Kr. w Warszawie (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 oraz niżej: nr 79).

Oddział utrzymuje Muzeum Poleskie (p. wyżej: Muzea nr 53).

PODHAJCE, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Starostwo) (p. niżej: nr 77).

POZNAŃ.

ODDZIAŁ POZNAŃSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Prezes: dyr. J. Kilariski, ul. Garncarska 7) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127).

Zmiana adresu.

ODDZIAŁ POZNAŃSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (Inż. H. Serwacki, ul. Niegolewskich 10) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119).
Zmiana adresu.

PRZEMYŚLANY, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Starostwo) (p. niżej: nr 77).

RABKA, pow. Myślenice, woj. krakowskie.

ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (ks. Kan. J. Surowiak) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119 oraz wyżej nr 74).

RADOM.

ODDZIAŁ RADOMSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Pl. 3 Maja 1, p. Paszkowski) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127).
Zmiana adresu.

ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (Inż. S. Grudziński, ul. Słowackiego 9) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119 oraz wyżej: nr 74).

RADZIECHÓW, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Starostwo) (p. niżej: nr 77).

RÓWNE, woj. wołyńskie.

ODDZIAŁ RÓWIEŃSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Kuratorjum Okręgu Szkolnego, p. Eymontt) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 oraz niżej: nr 79).

SANOK, woj. lwowskie.

ODDZIAŁ SANOCKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (Jan Hrabar) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119 oraz wyżej: nr 74).

SĘPÓLNO, woj. pomorskie.

ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Prezes Sądu Powiatowego M. Dereziński) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 oraz niżej: nr 79).

SKAŁAT, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Rada Szkolna Powiatowa) (p. niżej: nr 77).

SKIERNIEWICE, woj. warszawskie.

ODDZIAŁ SKIERNIEWICKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Inspektorat Szkolny, p. Zalewski) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 oraz niżej: nr 79).

SŁONIM, woj. nowogródzkie.

ODDZIAŁ SŁONIMSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (ul. Kościuszki 7) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 oraz niżej: nr 79).

SUWAŁKI.

ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Sąd Okręgowy, Prezes Sądu p. Naumowicz) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 oraz niżej: nr 79).

SZCZAWNICA, pow. N. Targ, woj. krakowskie.

ODDZIAŁ PIENIŃSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (A. hr. Stadnicki, Zakład Zdrojowy) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119).
Zmiana adresu.

TARNOPOL.

77. WOJEWÓDZKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Urząd Wojewódzki).

T-wo powstało w r. 1925 i ma na celu propagandę i ułatwienie krajoznawstwa i turystyki na terenie województwa tarnopolskiego.

Centrala T-wa posiada sekcje: propagandową, wycieczkową i ochrony zabytków.

T-wo posiada bibliotekę (nawiasem 100 t.), zbiory fotografii (500 szt.) przezroczy, map i t. d. Oddziały T-wa tworzą muzea regionalne (krajoznawcze i archeologiczne w Zaleszczykach, podobne organizuje się obecnie w Złoczowie). T-wo posiada schroniska turystyczne w Krzywczu Górnym i Zaleszczykach.

Miejscowych oddziałów powiatowych jest 16: w Borszczowie, Brodach, Brzeżanach, Buczaczu, Czortkowie, Kamionce Strumiłowej, Kopyczyńcach, Podhajcach, Przemyślanach, Radziechowie, Skalacie, Trembowli, Zaleszczykach, Zbarażu, Zborowie i Złoczowie.

T-wo wydaje serje widokówek, ulotki propagandowe, przewodniki, urządza wystawy fotograficzne, ogłasza monografie krajoznawcze i historyczne.

Liczba członków T-wa: 500.

Budżet roczny: 16.000 zł.

TOMASZÓW MAZOWIECKI.

ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (ul. Pałacowa 15, ks. Olszewski) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 oraz niżej: nr 79).

Oddział utrzymuje Muzeum (p. wyżej: Muzea nr 77).

TORUŃ.

- 78[126]: INSTYTUT BAŁTYCKI (ul. Franciszkańska 14) (uzup.).

Instytut posiada wydziały: 1) polityki morskiej (prowadzący badania gospodarcze), 2) etnograficzny (studja historyczne i etnograficzne), 3) wydawniczo-prasowy.

Rozprawy swe Instytut ogłasza w *Pamiętniku Instytutu Bałtyckiego* (2 serje: *Dominium Maris* i *Balticum*).

Stroną naukową prac Instytutu kieruje dyrektor, powoływany przez Kuratorjum. Kuratorjum składające się z 5 osób i Zarząd Instytutu z 7 osób wybierane są przez Walne Zgromadzenie członków Instytutu: czynnych (zwyczajnych i dożywotnich), honorowych i korespondentów.

Budżet (1929): 31.000 zł.

ODDZIAŁ TORUŃSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Prezes: mjr Leśniewski, ul. Szczytna 12, II p.) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127).

Zmiana adresu.

TREMBOWLA, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Starostwo) (p. wyżej: nr 77).

WADOWICE, woj. krakowskie.

KOŁO WADOWICKIE ODDZIAŁU BABIOGÓRSKIEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (Gimnazjum, prof. Panczakiewicz) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119 oraz wyżej: nr 74).

WARSZAWA.

79 [127]. POLSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE, TOURING—KLUB. (*uzup.*).

Zpośród wymienionych w t. VII oddziałów T-wa 7 nie wykazuje żywszej działalności. Są to oddziały w Choceniu, Dobrem, Kobryniu, Kutnie, Łęczycy, Łomży i Pińczowie.

Powstało 19 nowych oddziałów w: Białymstoku, Gdyni, Inowrocławiu, Łowiczu, Olkuszu, Pabjanicach, Pawłowie koło Bielszowic, Pińsku, Piaskach Lubelskich, Równem, Radomiu, Suwałkach, Skierniewicach, Słonimiu, Sępólnie, Tomaszowie Mazowieckim, Wolborzu, Wołkowysku, Zagożdżonie i Żninie.

W Łowiczu powstało nowe Muzeum Krajoznawcze (p. wyżej: Muzea nr 46). Wybudowano schronisko nad jeziorem Wigry pod Suwałkami.

80. * TOWARZYSTWO POPIERANIA WIEDZY REGJONALISTYCZNEJ (Nowy Świat 17).

81. * TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ZAMKU KRÓLEWSKIEGO (Tadeusz Sułowski, Czackiego 8).

ODDZIAŁ WARSZAWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (ul. Hoża 48) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119).

Zmiana adresu.

WILNO.

ODDZIAŁ WILEŃSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Prezes: dyr. Zapaśnik, ul. Dominikańska 3/5) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127).

Zmiana adresu.

ODDZIAŁ WILEŃSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO (prof. dr Czeżowski, Uniwersytet) (p. t. VII N. P., str. 291, nr 119).

Zmiana adresu.

WOLBÓRZ, pow. Piotrków, woj. łódzkie.

ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (ks. kan. Pertkiewicz) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 oraz wyżej: nr 79).

WOŁKOWYSK, woj. białostockie.

ODDZIAŁ WOŁKOWYSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Seminarjum Naucz. Żeńskie A. Dominikiewiczowej) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 oraz wyżej: nr 79).

ZAGOŹDŻON, woj. kieleckie.

ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (Państwowa Wytwórnia Prochu) (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 oraz wyżej: nr 79).

ZALESZCZYKI, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Seminarjum Nauczycielskie) (p. wyżej: nr 77).

Two utrzymuje Muzeum Regionalne (p. wyżej: Muzea nr 135).

ZAWIERCIE, woj. kieleckie.

82. KOŁO OPIEKI NAD RUINAMI ZAMKU W OGRODZIEŃCU I ZABYTKAMI PRZESZŁOŚCI POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO.

Powstało w r. 1927 i ma na celu konserwację ruin w Ogrodzieńcu, nabycie tych ruin wraz z przynależnym terenem i opiekę nad zabytkami w pow. zawierciańskim.

T-wo posiada sekcje: techniczną i finansową. Prowadzi inwentaryzację ruin w Ogrodzieńcu pod kierunkiem profesorów O. Sosnowskiego i J. Szydłowskiego. Posiada zbiory fotograficzne.

Liczba członków T-wa: 236.

Budżet roczny: 5.000 zł.

ZBARAŻ, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Wydział Powiatowy) (p. wyżej: nr 77).

ZBORÓW, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Starostwo) (p. wyżej: nr 77).

ZŁOCZÓW, woj. tarnopolskie.

POWIATOWE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (Gimnazjum Państwowe) (p. wyżej: nr 77).

Przy T-wie organizuje się Muzeum regionalne (p. wyżej: Muzea nr 136).

ŻNIN, woj. poznańskie.

ODDZIAŁ PAŁUCKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO (p. t. VII N. P., str. 296, nr 127 oraz wyżej: nr 79).

18. *Literatura.*

(uzupełnienia do str. 298—299 t. VII N. P.).

GRODNO.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ LITERATURY I SZTUKI IM. ORZESZKOWEJ W GRODNIU (p. niżej: 29 nr 170).

KATOWICE.

ŚLĄSKIE TOWARZYSTWO LITERACKIE (p. niżej: dział IX 1, nr 228).

ŚLĄSKIE KOŁO POLONISTÓW. ODDZIAŁ TOWARZYSTWA LITERACKIEGO IM. ADAMA MICKIEWICZA WE LWOWIE (Województwo, Wydz. Oświec. Publ.) (p. t. VII N. P., str. 298, nr 129).

LWÓW.

83. * POLSKIE TOWARZYSTWO HUMANISTYCZNE (Prof. R. Ganszyniec, ul. Potockiego 20).

WARSZAWA.

- 84 [497]. TOWARZYSTWO STUDJÓW LITERACKO-FILOZOFICZNYCH IM. A. MICKIEWICZA (Dr B. Gawęcki, Książęca 4) (*uzup.*).

Statut T-wa zatwierdzony w maju 1927. Cele T-wa (p. t. VII N. P., str. 449).

T-wo posiada bibliotekę w zaczątku. W r. 1928/29 urządziło cykl wykładów o polskiej filozofji narodowej.

Liczba członków rzeczywistych: 23.

Budżet roczny T-wa: ok. 250—300 zł.

INSTYTUT POPIERANIA POLSKIEJ TWÓRCZOŚCI LITERACKIEJ (p. niżej: dział IX, 1 nr 230).

20. *Medycyna, higiena, weterynarja.*

(uzupełnienia do str. 301 — 324 t. VII N. P.).

BYDGOSZCZ.

85. TOWARZYSTWO LEKARSKIE NAUKOWE NA OBWÓD NADNOTECKI (ul. Gdańska).

Statut T-wa zalegalizowano w r. 1923. Jest ono dalszym ciągiem Towarzystwa Lekarskiego na Obwód Nadnotecki, istniejącego za czasów zaborczych.

T-wo ma charakter naukowo-lekarski; celem jego jest pielęgnowanie nauki i etyki lekarskiej oraz obrona interesów zawodowych.

T-wo posiada bibliotekę fachową. Organem T-wa są *Nowiny Lekarskie* wychodzące w Poznaniu.

Liczba członków T-wa: 60.

KIELCE.

86. * TOWARZYSTWO LEKARSKIE.

KRAKÓW.

- 87[135]. STAŁA DELEGACJA ZJAZDÓW LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH (Prezes prof. dr S. Ciechanowski, ul. Szopena 11).

Zmiana adresu.

88. POLSKIE TOWARZYSTWO BALNEOLOGICZNE W KRAKOWIE (ul. Sobieskiego 16-c).

T-wo powstało w r. 1905 i ma na celu pracę naukową na polu fizjoterapii wogóle, a fizjoterapii elementarnej w szczególności oraz zadania organizacyjne i zawodowe.

T-wo posiada komisje: Komitet redakcyjny własnych wydawnictw i Komitet gromadzenia funduszków na stworzenie Instytutu Balneologicznego w Krakowie.

T-wo wydaje *Przegląd Zdrojowo-kąpielowy* (dotychczas 18 roczników), który jest organem T-wa, oraz *Pamiętnik Polskiego Towarzystwa Balneologicznego* (dotychczas 8 roczników).

Liczba członków T-wa: ok. 300.

Budżet T-wa (1930): ok. 3.000 zł., budżet wydawnictw: ok. 10.000 zł.

89. KRAKOWSKIE TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW HISTORJI MEDYCYNY (Prezes Prof. W. Szumowski, ul. Wolska 6 II p.).

T-wo założone w r. 1927 ma na celu: szerzenie w Polsce, w szczególności w Krakowie, zainteresowania przeszłością medycyny, przyrodoznawstwa i dziedzin pokrewnych, jak farmacji, weterynarji, popieranie wszelkich prac w dziedzinie historii tych nauk oraz otaczanie opieką wszelkich przedmiotów i zabytków historycznych w tej dziedzinie.

Organem T-wa jest *Archiwum Historji i Filozofji Medycyny oraz Historji Nauk Przyrodniczych* (Poznań, redaktor prof. A. Wrzosek).

Liczba członków T-wa: 45.

Budżet T-wa (1929): ok. 270 zł.

- 90 [138]. TOWARZYSTWO NEUROLOGICZNE (Klinika Neurologiczna Un. Jag., ul. Kopernika 48) (*uzup.*).

T-wo Neurologiczno-Psychiatryczne (p. t. VII N. P., str. 303) już w r. 1921 oddzieliło swoją sekcję psychiatryczną, która stała się Kołem Krakowskiem Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego (p. t. VII N. P., str. 304).

Celem jest rozbudzanie i szerzenie ruchu naukowego w zakresie neurologii z uwzględnieniem pokrewnych gałęzi wiedzy.

Organem T-wa jest *Neurologia Polska* (Warszawa).

Liczba członków (1929): 32.

91. * KRAKOWSKIE TOWARZYSTWO PRZECIWGRUŻLICZE.

92. * KRAKOWSKIE TOWARZYSTWO RADJOLOGICZNE.

LUBLIN.

93. * KOŁO NAUKOWE LEKARZY WETERYNARYJNYCH WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO.

LWÓW.

- 94 [145]. POLSKIE TOWARZYSTWO HIGJENICZNE WE LWOWIE (ul. Piekarska 52) (*uzup.*).

Obecnie T-wo posiada jedynie sekcję sportową.

T-wo posiada Fundusz nagrodowy im. dra Leona Krzemickiego za prace z zakresu nowotworów złośliwych.

ODDZIAŁ LWOWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA MIKROBIOLOGÓW I EPIDEMJOLOGÓW (p. niżej: nr 109).

95. * POLSKI INSTYTUT PRZECIWRAKOWY.

PIŃSK.

96. PIŃSKIE TOWARZYSTWO LEKARSKIE (Klub Polski, ul. Łahiszyńska 38). Powstało w r. 1926. Liczba członków: 27.

POZNAŃ.

- 97 [153]. † TOWARZYSTWO EUGENICZNE W POZNANIU.

T-wo od r. 1922 stanowi ODDZIAŁ POZNAŃSKI POLSKIEGO TOWA-

RZYSTWA EUGENICZNEGO (dr Dorożyński, pl. Wolności) (p. t. VII N.P., str. 311 oraz niżej: nr 106).

98. * TOWARZYSTWO CHIRURGÓW I ORTOPEDÓW POLSKI ZACHODNIEJ PRZEMYSŁ.

ODDZIAŁ PRZEMYSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA HIGJENICZNEGO (p. t. VII N. P., str. 306 nr 145).

PSZCZYNA.

99. * STACJA BADANIA ŻYWNOŚCI.

RADOM.

100. TOWARZYSTWO LEKARSKIE RADOMSKIE (ul. Moniuszki 4).

Powstało w r. 1902 jako organizacja społeczna, mająca na celu badania naukowo-lekarskie ziemi Radomskiej oraz ułatwianie swym członkom przyswajania sobie najnowszych wyników wiedzy medycznej i higjeny.

Do tego celu T-wo posiada sekcję odczytową i wykładową, utrzymuje bibliotekę (2.404 t.) oraz czytelnię pism lekarskich.

Organem T-wa jest *Polska Gazeta Lekarska* (Warszawa).

Liczba członków T-wa: 35.

Roczny budżet: 1.543 zł.

SOSNOWIEC.

101. TOWARZYSTWO LEKARSKIE ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO (ul. 3 Maja 15).

T-wo powstało w 1906 r. i ma na celu wspólne śledzenie postępów wiedzy medycznej, dzielenie się spostrzeżeniami praktycznymi oraz zbieranie i opracowywanie naukowe materiałów statystycznych o zdrowotności i śmiertelności.

T-wo posiada bibliotekę z 1.356 t.

Liczba członków T-wa 67.

Budżet T-wa: 5.000 zł.

SUWAŁKI.

102. * SUWAŁSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWO-LEKARSKIE.

WARSZAWA.

- 103[160]. TOWARZYSTWO LEKARSKIE WARSZAWSKIE (*uzup.*).
Pracownia chemiczno-bakterjologiczna T-wa przestała być czynna.
Liczba członków T-wa (styczeń, 1930): 470.
Budżet roczny T-wa: ok. 80.000 zł.
- 104[498]. ZWIĄZEK LEKARZY SŁOWIAŃSKICH W POLSCE (ul. Niecała 7) (*uzup.*).
Związek, którego statut zalegalizowano w r. 1927 wchodzi w skład
Wszechsłowiańskiego Związku Lekarzy, założonego na pierwszym
Wszechsłowiańskim Zjeździe Lekarskim w Warszawie w maju r. 1927.
Związek dzieli się na 5 okręgów: warszawski, krakowski, lwowski,
poznański i wileński. Wszelkie sprawy organizacyjne załatwia Zarząd
Główny w Warszawie.
Związek projektuje wydawanie przeglądu piśmiennictwa naukowego
lekarskiego.
Liczba członków: kilkuset.
- 105[167]. TOWARZYSTWO STOMATOLOGICZNE (ul. Kopernika 12, m. 5) (*uzup.
i zmiana adresu*).
Organem T-wa jest *Przegląd Dentystyczny*.
Liczba członków T-wa (1929): 38.
Budżet roczny (1929): 760 zł.
- 106[169]. POLSKIE TOWARZYSTWO EUGENICZNE (Nowy Świat 1 m. 5) (*uzup.*).
Przybyły dwie sekcje: wychowania i sekcja lekarzy poradni, kino
„Uranja“ oraz poradnia eugeniczna w Wilnie.
Według odpowiedzi Zarządu Głównego przestały istnieć oddziały
w: Kielcach, Krakowie, Lwowie, Płocku, Radomiu, Sosnowcu, Tomaszowie
Rawskim, Toruniu i Wielkich Radowiskach. Oddziałem poznańskim
jest dawne T-wo Eugeniczne w Poznaniu (p. wyżej: nr 97).
Liczba członków T-wa (1930): 1.200.
Budżet roczny: 400.000.
- 107[84,173]. PAŃSTWOWY ZAKŁAD HIGJENY (ul. Chocimska 24) (*reorg.*).
W r. 1926 do Państwowego Zakładu Higjeny wcielono Państwowy
Instytut Farmaceutyczny (p. t. VII N. P., str. 271, nr 84) i Państwowy
Zakład Badania Surowic.

Obecnie zadania Zakładu są następujące: a) prowadzenie badań naukowych w zakresie higieny publicznej celem przystosowania zdobytych wiedzy do potrzeb zdrowia publicznego, a w szczególności do potrzeb administracji sanitarnej; b) prowadzenie badań bakteriologiczno-serologicznych, chemicznych, farmakognostycznych, epidemiologicznych i t. p. do użytku władz administracyjnych w zakresie administracji sanitarnej; c) wyrób surowic, szczepionek i produktów biologicznych, stosowanych w medycynie i weterynarji w celach zapobiegawczych i leczniczych oraz w miarę konieczności innych środków leczniczych; d) wykonywanie czynności w zakresie administracji sanitarnej — w szczególności w akcji zwalczania chorób zakaźnych oraz propagandy higieny — zleconych przez Ministra Spraw Wewnętrznych; e) szkolenie fachowego personelu publicznej administracji sanitarnej, czy też wkraczającej w zakres zdrowotności oraz pomocniczego personelu lekarskiego.

Zakład obejmuje 4 działy: I. Bakteriologii i medycyny doświadczalnej (oddziały: diagnostyki bakteriologicznej, parazytologii, kontroli surowic, szczepień); II. Chemji (dawny Państwowy Instytut Farmaceutyczny) z oddziałami: farmaceutycznym, badań wód mineralnych, badań surowców lekarskich i środków lekarskich); III. Surowic i szczepionek (z oddziałami: wyrobu surowic, wyrobu szczepionek, wyrobu krowianki ospowej i oddziałem pasteurowskim); IV. Dział Nauczania (Państwowa Szkoła Higieny) z oddziałami: statystyczno-epidemiologicznym, higieny pracy, biochemji, inżynierji sanitarnej, administracji sanitarnej, muzeum i propagandy.

Obok filij Zakładu (p. t. VII N. P. str. 318) badania z tego zakresu dla Zakładu prowadzi pracownia uniwersytecka w Poznaniu.

Zakład poza kompleksami budynków przy ul. Chocimskiej 24 i Puławskiej 91 (bursa dla słuchaczy Szkoły i przychodnie Ośrodka Zdrowia) rozporządza majątkami ziemskimi Służew i Gołymin, w których znajdują się zwierzęta szczepienne.

Na czele Zakładu stoi Naczelny Dyrektor, organem doradczym i opiniodawczym jest Rada Dyrektorów Działów.

108. MIEJSKI INSTYTUT HIGJENICZNY (Nowogrodzka 82).

Działy chemiczny i bakteriologiczny obecnego Instytutu istniały przed r. 1914. Do nich dołączono dział propagandy higieny i zorga-

nizowano Instytut w r. 1921. Obecnie (r. 1929) Instytut rozbudowuje swą siedzibę i tworzy nowe działy higieny ogólnej i muzeum higienicznego.

Instytut stanowi własność samorządu miejskiego i służy do zaspokajania jego potrzeb w zakresie badań higienicznych.

Instytut posiada działy: 1. higieny ogólnej (w organizacji), 2. epidemiologiczny, 3. badania produktów żywności, 4. propagandy higieny, 5. Muzeum Higieniczne. Dobrze zorganizowane i czynne są pracownie: badania produktów spożywczych (chemiczna) oraz epidemiologiczna (bakterjologiczna). Organizuje się pracownia higieniczna.

Biblioteka Instytutu ma 1.270 tomów.

Instytut zatrudnia 12 pracowników naukowych.

Budżet Instytutu (1929/1930): 262.895 zł.

109. POLSKIE TOWARZYSTWO MIKROBIOLOGÓW I EPIDEMJOLOGÓW (Sekretariat: Chocimska 24, Państwowy Zakład Higieny).

T-wo powstało w r. 1927 w celu popierania rozwoju mikrobiologii i epidemiologii przez posiedzenia naukowe i popieranie wydawnictw naukowych.

Posiada oddział we Lwowie.

Organem T-wa jest *Medycyna Doświadczalna i Społeczna*.

Liczba członków T-wa: 102.

110. POLSKIE TOWARZYSTWO POPIERANIA BADAŃ MÓZGU (Zakład Histologii i Embrjologii U. W., ul. Chałubińskiego 5).

T-wo założone w końcu r. 1928 ma na celu popieranie badań naukowych mózgu, a w szczególności badań budowy mózgu i jego czynności, przyczyn chorób nerwowych i psychicznych oraz sposobów zapobiegania i leczenia tych chorób.

W tym celu T-wo prowadzi pracownię p. n. Oddział badań mózgu przy Zakładzie Histologii Un. Warszawskiego oraz założyło Instytut Badań Mózgu (p. niżej).

Budżet T-wa na rok 1929: 25.000 zł.

111. POLSKI INSTYTUT BADAŃ MÓZGU (Zakład Histologii i Embrjologii U. W., ul. Chałubińskiego 5).

Instytut został zorganizowany pod kierunkiem doc. dra M. Rogo, dotychczasowego kierownika oddziału w Wilhelmowskim Insty-

tucie Badań Mózgu w Berlinie przez T-wo Popierania Badań Mózgu (p. wyżej) z poparciem Zakładu dla um. chorych w Tworkach, Departamentu Służby Zdrowia M-wa Spraw Wewn. i Zakładu Histologii i Embrjologii Un. Warsz. w lipcu 1929 r. Celem Instytutu jest prowadzenie naukowych prac badawczych z zakresu architektoniki kory mózgowej u zwierząt i ludzi w stanie normalnym i chorobowym oraz badania eksperymentalne w tej dziedzinie.

Lokal Instytutu składa się z 2-ch pracowni, niemal całkowicie urządzonych.

TOWARZYSTWO POLSKIEJ STACJI TROPIKALNEJ (p. wyżej: 14 nr 57).

WILNO.

112[190]. WILEŃSKIE TOWARZYSTWO GINEKOLOGICZNE (ul. Bogusławska 3, Klinika Położniczo-Ginekologiczna U. S. B.).

T-wo powstało w r. 1925.

Biblioteka T-wa obejmuje ok. 100 t.

T-wo bierze udział w wydawnictwie *Ginekologia Polska*, która też jest jego organem.

Liczba członków T-wa: 33.

21. *Meteorologia*.

(uzupełnienia do str. 324—326 t. VII N. P.).

GDYNIA.

WYDZIAŁ MORSKI PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU METEOROLOGICZNEGO (p. niżej).

WARSZAWA.

113[191]. PAŃSTWOWY INSTYTUT METEOROLOGICZNY (*uzup.*).

Sieć meteorologiczna Instytutu obejmuje (koniec 1929 r.) 1.100 stacyj.

Wydział Morski Instytutu znajduje się w Gdyni.

Nazwa organu Instytutu brzmi obecnie: *Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne*.

Liczba pracowników Instytutu (1929): 57.

Budżet na rok 1929/30: 883.989 zł.

TOWARZYSTWO GEOFIZYKÓW W WARSZAWIE (p. wyżej: 13 nr 51).

ZAKOPANE.

STACJA METEOROLOGICZNA (por. t. VII N. P., str. 326) mieszcząca się w gmachu Muzeum Tatrzańskiego jest własnością P. Instytutu Meteorologicznego w Warszawie.

Zadaniem jej są badania i obserwacje meteorologiczne na terenie Zakopanego i Tatr; posiada ona mniejsze punkty obserwacyjne nad Morskiem Okiem, na Hali Gąsienicowej, na Gubałówce, w dolinie Kościeliskiej i t. d.

21a. *Muzykologia.*

LWÓW.

ODDZIAŁ LWOWSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA MUZYKOLOGICZNEGO (Zakład Muzykologiczny U. J. K., ul. Mickiewicza 5) (p. niżej).

POZNAŃ.

114. POLSKIE TOWARZYSTWO MUZYKOLOGICZNE (Seminarjum Muzykologiczne U. P. Wjazdowa 1 — Collegium Maius, pok. 57, Sekretarjat T-wa: Lwów, Kadecka 4, dr Bronisława Wójcikówna).

Two założone w r. 1929 ma na celu pracę nad rozwojem i postępem naukowym muzykologii polskiej, nad wzmocnieniem jej stanowiska na międzynarodowym terenie naukowym oraz nad wzmożeniem wpływu muzykologii na praktykę, wychowanie i piśmiennictwo muzyczne polskie.

Przewidziane jest tworzenie oddziałów T-wa w każdym mieście, gdzie mieszka przynajmniej 3 członków czynnych. Narazie utworzony oddział we Lwowie.

Two ma za zadanie ogłaszanie prac naukowych z zakresu muzykologii, obecnie przystępuje do opracowania ich programu. Organem T-wa jest *Biuletyn P. T. M.*

Liczba członków czynnych (posiadających naukowe dyplomy z zakresu muzykologii i drukowane prace): 20.

22. *Numizmatyka.*

(uzupełnienia do str. 326—327 t. VII N. P.)

POZNAŃ.

- 115[195]. TOWARZYSTWO NUMIZMATYCZNE W POZNANIU (Archiwum Archidiecezjalne, ul. Lubrańskiego 1) (*zmiana adr.*).

Obecnie Two nie posiada swego organu.

WARSZAWA.

116. KOŁO MIŁOŚNIKÓW MENNICTWA POLSKIEGO (Mennica Państwowa, Praga, ul. Markowska 18).

Koło powstało w r. 1927 w celu współdziałania w gromadzeniu zbiorów Gabinetu Numizmatycznego Mennicy Państwowej (p. wyżej: Muzea nr 82) oraz pełnienia pieczy nad nim. Ma charakter doradczy. W zakres jego działalności wchodzi: 1) opinjowanie w sprawach konserwacji i klasyfikacji zbiorów numizmatycznych Mennicy Państwowej, 2) opinjowanie w sprawie kompletowania i rozszerzania zbiorów oraz ocena numizmatów przy wymianie, kupnie lub sprzedaży, 3) propaganda wśród społeczeństwa na rzecz numizmatyki. Obecnie (luty 1930) Koło przystępuje do reorganizacji polegającej na rozszerzeniu zakresu działalności.

Członkami Koła są osoby biegłe w numizmatyce i należące bądź do ciała uniwersyteckiego, bądź do t-w numizmatycznych, zaproszone przez dyrektora Mennicy Państw. lub kooptowane przez Koło Miłośników. Przewodniczącym Koła jest dyrektor Mennicy Państw.

Liczba członków Koła: 31.

24. *Pedagogika.*

(uzupełnienia do str. 328—332 t. VII N. P.).

KATOWICE.

117. INSTYTUT PEDAGOGICZNY (ul. Wojewódzka 45).

Założony dzięki inicjatywie prywatnej zorganizowanej w Towarzystwo Instytutu (p. niżej: dział IX 2 nr 232). Instytut powstał w r. 1928.

Instytut obejmuje swą działalnością całokształt zagadnień nauczania i wychowania, przez: doksztalcanie nauczycielstwa pod względem pedagogicznym, uprawianie i popieranie pracy naukowej w dziedzinie pedagogiki, prowadzenie systematycznych badań i doświadczeń pedagogicznych dla wszelkich typów szkół istniejących w woj. śląskim oraz kształcenie lekarzy i psychologów szkolnych.

Instytut posiada 2 „sekcje współpracy”: pedagogiczno-socjologiczną i psychopedagogiczną, które ogniskują prace nauczycielstwa z poza Instytutu.

Instytut prowadzi: dwuletni kurs pedagogiczny, oddzielne powszechne wykłady z pedagogiki i dziedzin pokrewnych oraz wykłady regionalne

z dziedziny historii, historii kultury, zjawisk przyrodniczych i geograficznych Śląska, bibliotekę pedagogiczną (w 1929 przeszło 1.000 t.), pracownię psychologiczno-pedagogiczną, muzeum dziecka. Przewidywane jest pozatem prowadzenie szkół doświadczalnych.

Instytut wydaje *Chowanę* kwartalnik poświęcony naukowym zagadnieniom wychowania, który jest organem Instytutu. Przewidywane jest wydawnictwo dzieł naukowych z teorii wychowania i nauczania oraz prowadzenie stałej Bibliografii pedagogicznej z literatury polskiej i obcej.

Dyrektora Instytutu oraz personel nauczycielski i naukowy Instytutu mianuje na wniosek Zarządu T-wa Kuratorjum, w skład którego wchodzi: naczelnik Wydziału Oświecenia Publ. i 3 członkowie mianowani przez Wydział na okres 3-letni, 3 członkowie wybrani przez Walne Zgromadzenie członków T-wa na okres 3-letni, prezes T-wa Instytutu Ped., delegaci t-w subsydujących Instytut. Pozatem w skład Kuratorjum wchodzi dyrektor z głosem doradczym. Kuratorjum jest organem nadzorczym i opiekuńczym, nieodpowiedzialnym za swą działalność przed Walnem Zgromadzeniem.

KRAKÓW.

- 118[198]. † KOMISJA HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNA (DO BADANIA DZIEJÓW WYCHOWANIA I SZKOLNICTWA W POLSCE).

Komisja rozwiązała się na zebraniu swych członków w marcu 1929 r. w związku z powstaniem Naukowego Towarzystwa Pedagogicznego (p. niżej: nr 119). Komisja Historyczna nowoutworzonego Towarzystwa, mając te same zadania co dawna Komisja, skupiła w swem łonie byłych jej członków i przejęła jej wydawnictwa (p. t. VII N. P., str. 329).

119. NAUKOWE TOWARZYSTWO PEDAGOGICZNE (ul. Straszewskiego 27).

T-wo założone w r. 1928 ma na celu prowadzenie, organizowanie i popieranie badań naukowych nad zagadnieniami pedagogicznymi ze szczególnem uwzględnieniem wychowania w Polsce.

T-wo jest organizacją społeczną, korzysta jednak z dotacji państwowej.

Przy T-wie istnieją Komisje: 1) pedagogiczno-dydaktyczna, 2) psychologii wychowania, 3) socjologii wychowania, 4) historii wychowania (p. wyżej: nr 118).

Two wydaje dzieła z dziedziny wychowania, organem T-wa będzie Biuletyn.

Komisja historyczna T-wa przejęła wydawnictwa dawnej Komisji historyczno-pedagogicznej (p. wyżej): *Prace monograficzne z dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce*, *Bibliotekę Polskich Pisarzy Pedag. i Materjały do dziejów szkolnictwa w Polsce*.

Two ma 17 członków zwyczajnych (wybieranych przez Walne Zebranie z pośród kandydatów, którymi są autorowie ogłoszonych drukiem prac pedagogicznych o poziomie naukowym) oraz 61 członków poszczególnych komisyj.

Budżet roczny T-wa (1929). 113.780 zł.

WARSZAWA.

120. * TOWARZYSTWO EDUKACJI NARODOWEJ (ul. Śniadeckich 8).

121. ○ INSTYTUT FILMOWY PRZY MUZEUM PRZEMYSŁU I ROLNICTWA W WARSZAWIE (Nowy Świat 72).

Instytut jest instytucją społeczną utworzoną w r. 1929 jako autonomiczny dział Muzeum.

Instytut ma za zadanie, opracowywanie, ocenę i nabywanie filmów treści naukowo-badawczej jak również pedagogicznej, oświatowo-kulturalnej i zawodowo-rolniczej, gromadzenie, przechowywanie i udostępnianie takich filmów oraz rozpowszechnianie zastosowania kinematografii naukowej.

Instytut posiada narazie następujące sekcje: 1) filmów dla szkół wyższych, 2) filmów dla szkolnictwa ogólnie kształcącego, 3) filmów zawodowych i dla szkolnictwa zawodowego, 4) filmów dla szkolnictwa rolniczego.

25. Nauki Prawno-polityczne.

(uzupełnienia do str. 332—342 t. VII N. P.).

KALISZ.

122[204]. TOWARZYSTWO PRAWNICZE W KALISZU (Sąd Okręgowy).

Jest oddziałem T-wa Prawniczego w Warszawie.

Liczba członków: 60.

Budżet roczny: około 1.000 zł.

KRAKÓW.

KOŁO KRAKOWSKIE KATOLICKIEGO ZWIĄZKU BADAŃ MIĘDZYNARODOWYCH W POLSCE (prezes prof. M. Rostworowski, ul. Studencka 8) (p. niżej: nr 131).

LUBLIN.

KOŁO LUBELSKIE KATOLICKIEGO ZWIĄZKU BADAŃ MIĘDZYNARODOWYCH W POLSCE (Uniwersytet) (p. niżej: nr 131).

LWÓW.

KOŁO LWOWSKIE KATOLICKIEGO ZWIĄZKU BADAŃ MIĘDZYNARODOWYCH W POLSCE (prezes prof. W. Abraham, ul. Długosza 16) (p. niżej: nr 131).

POZNAŃ.

KOŁO POZNAŃSKIE KATOLICKIEGO ZWIĄZKU BADAŃ MIĘDZYNARODOWYCH W POLSCE (prezes prof. Z. Lisowski, Wrocławska 26) (p. niżej: nr 131).

WARSZAWA.

123[215]. KOMISJA KODYFIKACYJNA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ (*uzup.*).

Wypełniły swe zadania i zostały zamknięte: międzywydziałowa podkomisja ustroju sądownictwa i sekcja postępowania karnego. Obecnie istnieją (styczeń 1930): sekcje: prawa handlowego, postępowania cywilnego i prawa karnego; podsekcje cywilistyczne: prawa rodzinnego i spadkowego, prawa rzeczowego i części ogólnej kodeksu cywilnego oraz zobowiązań.

Sekcje tworzą podkomisje przygotowawcze do opracowywania projektów, będące podstawowym ośrodkiem pracy kodyfikacyjnej.

Komitet Organizacji Prac, który kieruje pracami Komisji i ujednolica je, uchwała obecnie w ostatniej instancji projekty, opracowane w podkomisjach przygotowawczych, sekcjach i podsekcjach cywilistycznych.

Sprawy informacyjne o Komisji zagranicą prowadzi Komisja Międzynarodowej Współpracy Prawniczej będąca autonomiczną organizacją pomocniczą Stałej Delegacji Zrzeszeń i Instytucyj Prawniczych

R. P. Biuro informacyjno-prasowe Komisji (p. t. VII N. P., str. 336) zostało zamknięte w r. 1927.

Obecnie wobec śmierci prezydenta i jednego z wiceprezydentów Komisji, zmarłych w r. 1928, ustrój władz kierowniczych Komisji opiera się na zasadzie kolegalności i podziału prac. Kierownictwo obrad merytorycznych Komitetu Organizacji Prac sprawuje najstarszy koleją nominacji wiceprezydent Komisji, a w jego zastępstwie drugi wiceprezydent. Kierownictwo administracyjne sprawuje sekretarz generalny Komisji, a w jego zastępstwie jeden z dwóch zastępców sekretarza generalnego. Szóstym członkiem Prezydium szerszego Komisji jest przewodniczący podkomisji redakcyjnej, nadającej ostateczną szatę słowną wnioskom ustawodawczym, uchwalonym przez Komitet Organizacji Prac. W skład Komitetu Organizacji Prac wchodzi wszyscy członkowie Prezydium szerszego, przewodniczący sekcji i podsekcji oraz referenci poszczególnych projektów przeznaczonych do uchwalenia.

124. TOWARZYSTWO POPIERANIA WIEDZY PRAWNICZEJ (Kredytowa 5).
Celem T-wa założonego w r. 1928 jest rozwijanie i popieranie badań w dziedzinie prawa.

Organem T-wa jest *Gazeta Sądowa Warszawska*.

125. TOWARZYSTWO OCHRONY PRAWA AUTORSKIEGO (Kasa im. Mianowskiego, Pałac Staszica).

T-wo powstało w r. 1927 i stanowi Oddział Polski Stowarzyszenia Association Littéraire et Artistique Internationale, którego zarząd ma siedzibę w Paryżu. Zgodnie z celami Association, T-wo ma za zadanie: szerzenie właściwych zasad przyrodzonego, nie zaś będącego wynikiem udzielanych przywilejów, prawa autorskiego; rozwój ochrony praw pisarzy i artystów wszystkich krajów oraz nawiązywanie między nimi węzłów ścisłego pobratymstwa.

T-wo zamierza wydawać Biuletyn.

Liczba członków T-wa (1929): 7 towarzystw i 23 osoby fizyczne.

- 126[221]. STAŁA DELEGACJA ZRZESZEŃ I INSTYTUCYJ PRAWNICZYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ (*uzup.*).

W uzupełnieniu zadań Delegacji przytoczonych w t. VII N. P., str. 338: Delegacja organizuje zjazdy prawników polskich, odczyty

z zagadnień prawnych; tworzy archiwum dziejów prawnictwa polskiego oraz wydaje publikacje prawnicze i współdziała w organizowaniu współpracy prawniczej międzynarodowej.

Władzami administracyjnymi Stałej Delegacji są: Zjazd Delegatów, Rada Główna i Prezydium jako jej organ. Rada Główna składa się z trzech komisji: administracyjno-regulaminowej, zjazdowo-odczytowej i archiwalno-wydawniczej. W organizacji współpracy prawniczej międzynarodowej Delegacja współdziała za pośrednictwem swego organu autonomicznego i Komisji Współpracy Prawniczej Międzynarodowej.

Skład delegacji stanowi 89 delegatów jako przedstawicieli 50 zrzeszeń i instytucji prawnych, obejmujących przeszło 15.000 członków.

127. * GABINET BADAŃ NAUKOWO-SĄDOWYCH (Min. Sprawiedliwości).

128. POLSKI ZWIĄZEK PRAWNIKÓW KRESOWCÓW (Al. Jerozolimskie 15).

Związek utworzony w r. 1926 ma na celu obok spraw ściśle zawodowych podnoszenie poziomu wiedzy prawniczej wśród członków, szczególną opiekę nad rozwojem kulturalnym Ziemi Wschodnich Rzeczypospolitej oraz opinowanie w sprawach prawnych ich dotyczących.

Związek wydaje publikacje prawnicze.

Liczba członków: 175.

Budżet roczny: 3.500 zł.

129. * TOWARZYSTWO POLITYKI I ADMINISTRACJI GOSPODARCZEJ.

130[225]. TOWARZYSTWO BADANIA ZAGADNIEŃ MIĘDZYNARODOWYCH (Rynek Starego Miasta 31, Kamienica XX. Mazowieckich).

Zmiana adresu.

131. KATOLICKI ZWIĄZEK BADAŃ MIĘDZYNARODOWYCH W POLSCE (grupa polska Union Catholique d'Etudes Internationales) (Polska Komisja Międz. Współpracy Intel. w Kąsie im. Mianowskiego, Pałac Staszica, adres prezesa: prof. O. Halecki, Filtrów 7).

Związek powstał w r. 1924, reorganizacja (przekształcenie się w związek kół regionalnych) nastąpiła w r. 1926. Zadaniem Związku jest badanie zagadnień międzynarodowych ze szczególnym uwzględ-

nieniem Ligi Narodów z punktu widzenia doktryny katolickiej. Związek pozostaje w ścisłej współpracy ze swą centralą międzynarodową (siedziba w Fryburgu Szwajcarskim) i z jej komisjami: 1) współpracy intelektualnej, 2) spraw humanitarnych, 3) spraw mniejszościowych, 4) studjów prawno-doktrynalnych.

Związek posiada koła we wszystkich polskich ośrodkach uniwersyteckich, poza Warszawą — w Krakowie, Lublinie, Lwowie, Poznaniu i Wilnie.

Ogólna liczba członków: ok. 100.

KOŁO WARSZAWSKIE KATOLICKIEGO ZWIĄZKU BADAŃ MIĘDZYNARODOWYCH (prezes J. Fiedorowicz, ul. Górnośląska 16) (p. wyżej: nr 131).

132[226]. INSTYTUT BADAŃ SPRAW NARODOWOŚCIOWYCH (ul. Jasna 19, II p.) (*uzup.*).

Instytut ma na celu badanie zagadnień narodowościowych z punktu widzenia statystycznego, geograficznego, prawnego, socjologicznego i historycznego oraz badanie położenia poszczególnych narodowości w Polsce i poza Polską, w dziedzinie politycznej, gospodarczej, społecznej i kulturalnej.

Z trzech sekcji Instytutu (p. t. VII N. P., str. 341): Sekcja spraw mniejszościowych na terenie międzynarodowym prowadzi też badania zagadnień ogólnych teoretycznych z dziedziny socjologii; Sekcja mniejszości narodowych w Polsce pracuje w specjalnych komisjach, poświęconych każdej narodowości oddzielnie.

Biuro Instytutu pod kierownictwem Sekretarza Generalnego prowadzi badania naukowe, głównie statystyczne i ekonomiczne (pracami temi kieruje Kierownik Działu Naukowego), gromadzi archiwum materiałów, dotyczących spraw narodowościowych (m. i. wycinki z pism polskich i mniejszościowych, komplety pism mniejszościowych), utrzymuje bibliotekę (obecnie ok. 1.000 tomów). Działy Instytutu: naukowy, wydawniczy, kartograficzny, posiadający zbiór map, w szczególności mapy rozsiedlenia narodowości, propagandy wiedzy o zagadnieniach narodowościowych (odczyty, seminarjum akademickie i t. p.). Biuro utrzymuje stosunki z podobnymi instytucjami naukowymi zagranicznymi.

Instytut wydaje: w języku polskim dwumiesięcznik *Sprawy Narodowościowe* od r. 1927 (wyszły 3 roczniki), w języku francuskim *Questions Minoritaires*, *Revue trimestrielle d'étude et d'information* (dot. 5 numerów) oraz prace monograficzne.

Członkowie Instytutu dzielą się na rzeczywistych, powołanych drogą kooptacji przez Zebranie Ogólne członków z pośród osób, posiadających odpowiednie kwalifikacje naukowe w dziedzinie badań zagadnień narodowościowych, oraz zwyczajnych, przyjmowanych przez Zarząd Instytutu i mających prawo korzystania z urządzeń Instytutu.

WILNO.

KOŁO WILEŃSKIE KATOLICKIEGO ZWIĄZKU BADAŃ MIĘDZYNARODOWYCH W POLSCE (adres prezesa: prof. F. Bossowski, ul. Wielka 17) (p. wyżej: nr 131).

26. *Psychologia. Psychotechnika.*

(uzupełnienia do str. 342—344 t. VII N. P.).

KATOWICE.

133. INSTYTUT PORADY ZAWODOWEJ (Pl. Wolności 8).

Instytut, założony 3.IV.1928, funkcjonujący zaś prawidłowo od 1.I.1929, jest organizacją społeczną mającą na celu: zakładanie pracowni psychotechnicznych i poradni zawodowych, krzewienie idei poradnictwa wśród młodzieży stojącej wobec wyboru zawodu, gromadzenie środków naukowych, potrzebnych do prowadzenia badań psychotechnicznych, opracowywanie monografij poszczególnych zawodów, urządzanie odczytów i zebrań naukowych, wydawanie sprawozdań i prac dotyczących psychotechniki.

Instytut prowadzi Pracownię psychotechniczną i Poradnię zawodową. Biblioteka Instytutu w zaczątku.

Sprawozdania i komunikaty Instytut ogłasza w *Górnośląskich Wiadomościach Gospodarczych*, organie Izby Handlowej w Katowicach, oraz w czasopiśmie *Psychotechnika* (Warszawa).

Liczba członków Instytutu: 10.

Budżet (1929): 108.000 zł.

KRAKÓW.

134. INSTYTUT PSYCHOTECHNICZNY PRZY MIEJSKIEM MUZEUM PRZEMYSŁOWEM W KRAKOWIE (ul. Smoleńska 9).

Instytut powstał w roku 1926 jako instytucja samorządowa. Zadaniem jego jest utrzymywanie laboratorium psychotechnicznego i poradni zawodowej, popieranie rozwoju psychotechniki i poradnictwa zawodowego przez wydawnictwa naukowe, samodzielne badania, odczyty i pogadanki. Przewidywana jest współpraca ze szkolnictwem oraz przemysłem i organizacjami zawodowymi w celu badania uzdolnień młodzieży i pracowników i udzielania porad, ponadto współdziałanie ze wszystkimi instytucjami i biurami samorządu m. Krakowa w tymże celu.

Instytut dzieli się na sekcje: psychotechniczną, poradnictwa zawodowego i zawodów komunikacyjnych. Prowadzi laboratorium psychotechniczne i ma bibliotekę podręczną (150 t.).

POZNAŃ.

135. POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PSYCHOLOGICZNE (Uniwersytet).

Two założone w dn. 12.XII 1929 ma na celu popieranie pracy naukowej w zakresie psychologii przez: a) wspólne rozstrząsanie zagadnień naukowych, b) odczyty, c) wydawnictwa, d) gromadzenie środków naukowych.

Two wydaje *Kwartalnik Psychologiczny*.

Liczba członków T-wa 27.

Budżet (1930) stanowi subwencja Funduszu Kultury Narodowej w wysokości 11.000 złotych przeznaczonych w całości na wydawnictwo.

WARSZAWA.

- 136[230]. † POLSKIE TOWARZYSTWO PSYCHOLOGICZNE (p. wyżej nr 49: Warszawskie Towarzystwo Filozoficzne).

137. BIURO BADAŃ PSYCHOTECHNICZNYCH (Min. Komunikacji, Nowy Świat 14).

Biuro zostało założone w r. 1925, jako pracownia państwowa mająca na celu dokonywanie doboru psychotechnicznego pracowników kolejowych.

W projekcie jest założenie oddziałów w Poznaniu i we Lwowie.
Biuro zatrudnia 7 pracowników.

- 138[500]. MIEJSKA PRACOWNIA PSYCHOTECHNICZNA PRZY SEKCJI HIGJENY SZKOLNEJ WYDZIAŁU OŚWIATY I KULTURY M. ST. WARSZAWY (ul. Sosnowa 4, tel. 21-83) (*uzup.*).

Pracownia założona w r. 1925, w r. 1928 znacznie rozszerzyła zakres swej pracy na terenie szkół powszechnych, zawodowych i średnich. Zadaniem Pracowni jest określanie stopnia rozwoju intelektualnego i uzdolnień zawodowych młodzieży, kończącej szkoły powszechne, oraz udzielanie na tej podstawie porad w zakresie obioru zawodu.

Pracownia posiada oddział na Pradze.

Pracownia jest zaopatrzona w liczne aparaty do badań psychotechnicznych, posiada dwa specjalne gabinety lekarskie i podręczną bibliotekę naukową z 200 t.

Personel pracowni: 13 osób.

27. *Badanie t. zw. zjawisk metapsychicznych (nauki tajemne).*

(uzupełnienia do str. 344—346 t. VII N. P.).

WARSZAWA.

139. POLSKIE TOWARZYSTWO ASTROLOGICZNE (Prezes J. Starża Dzierżicki, Nowy Świat 16 m. 13).

T-wo założone w r. 1927 ma na celu stworzenie warsztatu pracy naukowej nad astrologią na poziomie współczesnych metod naukowych.

Liczba członków (1929): przeszło 30.

Budżet roczny: 300—400 zł.

140. * POLSKIE STOWARZYSZENIE METAPSYCHICZNE IM. OCHOROWICZA. (ul. Wspólna 65a m. 6).

141. * TOWARZYSTWO STUDJÓW OKULTYSTYCZNYCH (A. Zdrojewski, ul. Puławska 37).

28. *Nauki rolnicze, hodowlane i pokrewne (leśnictwo, ogrodnictwo, pszczelnictwo, rybactwo).*

(uzupełnienia do str. 346—374 t. VII N. P.).

BIAŁYSTOK.

WOJEWÓDZKIE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓŁEK ROLNICZYCH (p. niżej: nr 158).

BŁONIE, pow. Łęczyca, woj. łódzkie.

- 142[242]. SEJMIKOWY ROLNICZY ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY (maj. Błonie, poczta Łęczyca).

Organizacja Instytucji rozpoczęła w r. 1924. Instytucja jest własnością sejmiku powiatowego, otrzymuje też subwencję z Min. Rolnictwa. Ma ona na celu udzielanie porad rolnikom na podstawie wyników otrzymanych z doświadczeń polowych oraz podniesienie poziomu rolnictwa i hodowli na terenie powiatu.

Posiada pracownię botaniczną i chemiczną (w organizacji).

Zakład wydaje roczne sprawozdanie drukowane przez Związek Rolniczych Zakładów Doświadczalnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Roczny budżet: ok. 100.000 zł.

BRZEŚĆ, n/B.

WOJEWÓDZKIE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓLEK ROLNICZYCH (p. niżej: nr 158).

BYDGOSZCZ.

- 143[244]. PAŃSTWOWY NAUKOWY INSTYTUT ROLNICZY W BYDGOSZCZY (p. niżej: nr 156).

W r. 1927 został połączony w jedną całość z P. Instytutem Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach.

CHEŁM, woj. lubelskie.

144. SEJMIKOWA STACJA ROLNICZO-DOŚWIADCZALNA IM. ST. STASZICA (Sejmik Powiatowy).

Stacja powstała w r. 1926, jest własnością samorządu powiatowego i ma za zadanie badanie gleby i roślinności oraz czynników podnoszących plony na borowinie kredowej. Działalnością swą Stacja obejmuje również i tereny sąsiednich powiatów, na których występuje borowina.

Posiada bibliotekę podręczną.

Wydaje Sprawozdania roczne oraz biuletyny sezonowe.

Budżet roczny: 80.000 zł.

FREDRÓW, woj. lwowskie.

145. OGRODNICZY ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY MAŁOPOLSKIEGO TOWARZYSTWA ROLNICZEGO W FREDROWIE (poczt. Rudki, skrz. poczt. 4).

Zakład utworzony w r. 1927 ma na celu doświadczalne badania z zakresu warzywnictwa, sadownictwa, szkółkarstwa, ochrony roślin, fenologii i rolnictwa.

Zakład dzieli się na wydziały: ogrodniczy i meljoracyj rolnych, posiada pracownię botaniczną i zaczątek biblioteki.

Zakład wydaje corocznie swe *Sprawozdania*, wyniki prac ogłasza również w *Gazecie Rolniczej* i *Ogrodnictwie*. Organem Zakładu jest *Rolnik*, wychodzący we Lwowie.

Budżet (1929/30): 57.045 zł.

GDYNIA.

146. MORSKI INSTYTUT RYBACKI (Morski Urząd Rybacki).

Instytut, założony 3.XII 1928 r., jest instytucją społeczną, mającą na celu popieranie rozwoju polskiego rybołówstwa morskiego, przemysłu przetwórczego oraz handlu rybami morskimi.

W tym celu Instytut m. in. udziela stypendjów na studia w zakresie rybołówstwa morskiego, prowadzi i popiera studia nad metodami i techniką połowu oraz przeróbką ryb i rozpowszechnia praktyczne stosowanie osiągniętych wyników.

Instytut posiada statek doświadczalny i korzysta ze współpracy pracowników naukowych Działu Ekonomiki i Organizacji Rybactwa Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego wraz z Laboratorium Rybackiem w Helu.

Instytut podejmuje wydawnictwa z zakresu swej działalności.

Organem Instytutu jest miesięcznik *Ryba* wydawany przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Bydgoszczy.

Budżet Instytutu na rok 1929 wynosił: 595.200 zł.

GRUDZIĄDZ, woj. pomorskie.

WOJEWÓDZKIE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓŁEK ROLNICZYCH (p. niżej: nr 158).

HANUSOWSZCZYŻNA, pow. Nieśwież, woj. nowogrodzkie.

147. NIEŚWIESKI ROLNICZY ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY I OGNISKO KULTURY ROLNEJ W HANUSOWSZCZYŻNIE (poczt. Nieśwież, skrz. p. 57).

Ognisko Kultury Rolnej powstało w r. 1923 z byłej Fermi Hodowlanej, Zakład doświadczalny założono w r. 1928. Zadaniem Zakładu są prace naukowo-doświadczalne.

Zakład obejmuje działy: hodowli roślin, doświadczeń zbiorowych i organizacji gospodarstw zbiorowych.

Zakład prowadzi pracownie: botaniczną i hodowli roślin.

Wydaje sprawozdania roczne i biuletyny sezonowe.

Roczny budżet Zakładu: 56.000 zł.

HEL, pow. Puck, woj. pomorskie.

- 148[248]. MORSKIE LABORATORJUM RYBACKIE.

W r. 1927 zostało włączone do P. Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego (p. niżej: nr 156).

KATOWICE.

- 149[249]. ŚLĄSKA IZBA ROLNICZA (*uzup.*).

Powstał nowy wydział rachunkowości rolnej oraz sekcje: budżetowa, oświatowa, ekonomiczno-społeczna i administracji folwarków.

Poza 4 szkołami rolniczymi Izba utrzymuje jeszcze ludową szkołę ogrodniczą.

KIELCE.

WOJEWÓDZKIE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓŁEK ROLNICZYCH (p. niżej: nr 158).

KLECZA GÓRNA, pow. wadowicki, woj. krakowskie.

150. STACJA DOŚWIADCZALNA MAŁOPOLSKIEGO TOWARZYSTWA ROLNICZEGO W KLECZY GÓRNEJ.

Stacja założona w kwietniu 1927 r. nie zakończyła dotychczas okresu organizacji. Celem jej jest podejmowanie prac doświadczalnych rolniczych zmierzających do podniesienia poziomu rolnictwa.

Prowadzi stację meteorologiczną, przeprowadza ściśle doświadczenia polowe oraz prowadzi hodowlę bydła czerwonego polskiego.

W przyszłości zamierzone jest wydawanie wyników prac we własnym wydawnictwie. Narazie organem Stacji jest *Wzorowa Zagroda, Przewodnik Kółek Rolniczych*, będący organem Małopolskiego T-wa Rolniczego.

Roczny budżet Stacji: ok. 80.000 zł.

LUBLIN.

WOJEWÓDZKIE TOWARZYSTWO ORGANIZACYJ I KÓŁEK ROLNICZYCH (p. niżej: nr 158).

LWÓW.

151[260]. PAŃSTWOWA STACJA BOTANICZNO-ROLNICZA (ul. Zybkiewicza 30).

W r. 1927 Stacja włączona została do P. Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego (p. niżej: nr 156).

NAUKOWA ORGANIZACJA GORZELNICTWA MUZEUM PRZEMYSŁU I ROLNICTWA. OŚRODEK LWOWSKI (ul. Bourlarda 5) (p. niżej: nr 162).

ŁAZDUNY, pow. Wołożyn, woj. nowogródzkie.

152. ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY UPRAWY LNU W ŁAZDUNACH (poczt. Juraciszki).

Zakład powstał z początkiem r. 1928; po wzniesieniu budynków i ukończeniu organizacji z wiosną 1930 r. zaczyna normalną działalność. Zakład jest prowadzony przez Wojewódzkie Towarzystwo Organizacji i Kółek Rolniczych w Nowogródku i jest subsydjowany przez Min. Rolnictwa oraz organizacje społeczne i samorządowe. Celem Zakładu są badania nad uprawą, nawożeniem i sprzętem lnu oraz sposobami przerobu słomy lnianej, selekcja lnu i doświadczenia ogólnorolnicze.

Narazie brak jeszcze laboratorium, prowadzone są jedynie prace pomiarowe nad lnem.

Zakład ogłosił w *Tygodniku Rolniczym Wileńskim* Podręcznik uprawy lnu, Sprawozdania i prace zamieszcza w wymienionym Tygodniku oraz *Rolniku Nowogródzkim*.

Budżet roczny: 31.139,82 zł.

ŁÓDŹ.

WOJEWÓDZKIE TOWARZYSTWO ORGANIZACYJ I KÓŁEK ROLNICZYCH (p. niżej: nr 158).

ŁUCK.

WOJEWÓDZKIE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓŁEK ROLNICZYCH
(p. niżej: nr 158).

NOWOGRÓDEK.

WOJEWÓDZKIE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓŁEK ROLNICZYCH
(ul. Korelicka 14) (p. niżej: nr 158).

PIADYKI, pow. Kołomyja, woj. stanisławowskie.

153. PAŃSTWOWY ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY UPRAWY TYTONIU W PIADYKACH (poczta Kołomyja).

Zakład założony w r. 1927 stanowi własność Polskiego Monopolu Tytoniowego. Zadaniem jego są badania nad tytoniem w celu podniesienia uprawy tytoniu w Polsce i podniesienia jakości polskiego tytoniu.

Prace Zakładu idą w trzech kierunkach: 1) doświadczalno-naukowego i praktycznego badania zagadnień uprawy, suszenia i fermentacji tytoniu, 2) zbierania spostrzeżeń, opracowywania i rozpowszechniania odpowiednich wskazówek praktycznych, 3) wytwarzania nasion tytoniowych na potrzeby Monopolu.

Zakład obejmuje następujące działy: 1) doświadczalno-rolniczy, 2) hodowlany, 3) chemiczno-technologiczny (fermentacyjny), 4) ochronny tytoniu przed chorobami i szkodnikami zwierzęcymi. Zakład posiada do swych celów: pole doświadczalne w Piadykach, punkty doświadczalne i próbne w kilkunastu gminach Wschodniej Małopolski, suszarnie doświadczalne, doświadczalny magazyn fermentacyjny, laboratorium chemiczne, pracownię botaniczną, stację meteorologiczną pierwszego rzędu oraz bibliotekę.

Przewidywane jest wydawanie sprawozdań i ogłaszanie prac.

Roczny budżet Zakładu: 200.000 zł.

POŚWIĘTNE, pow. Płońsk, woj. warszawskie.

- 154[270]. ZAKŁAD ROLNICZY DOŚWIADCZALNY W POŚWIĘTNEM (pocz. Płońsk).

Zakład utworzony w r. 1924 jako instytucja samorządowa ma na celu prowadzenie naukowych badań rolniczych.

Posiada wydziały: produkcji rolnej, zootechniczny, pomologiczny i ochrony roślin.

Prowadzi pracownię botaniczną i chemiczną (w zaczątku) oraz posiada bibliotekę.

Zakład wydaje sprawozdania roczne i biuletyny.

Budżet roczny: ok. 250.000 zł.

POZNAŃ.

155. * NAUKOWA ORGANIZACJA ZJEDNOCZONYCH PRZEMYSŁOWCÓW I ROLNIKÓW ZACHODNIEJ POLSKI.

NAUKOWA ORGANIZACJA GORZELNICTWA MUZEUM PRZEMYSŁU I ROLNICTWA OŚRODEK POZNAŃSKI (ul. Mazowiecka 78) (p. niżej: nr 162).

PUŁAWY.

- 156[277]. PAŃSTWOWY INSTYTUT NAUKOWY GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO (*reorg.*).

W myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 15. VII. 1927 Państwowy Instytut Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach (p. t. VII N. P., str. 361—363), Państwowy Naukowy Instytut Rolniczy w Bydgoszczy (p. t. VII N. P., nr 244, str. 347—349), Państwowa Stacja Botaniczno-Rolnicza we Lwowie (p. t. VII N. P., nr. 260, str. 355), Krajowy Zakład Sadowniczy w Zaleszczykach oraz Morskie Laboratorium Rybackie w Helu (p. t. VII N. P., nr 248, str. 350) zostały połączone w jeden zakład naukowo-badawczy p. n. Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego z siedzibą w Puławach.

Obecnie Instytut posiada następujące zakłady naukowe, zjednoczone pod względem administracyjnym w centrali puławskiej:

w Puławach: 1. Wydział Gleboznawczy, 2. Wydział Rolniczy, 3. Wydział Hodowli Roślin (z ekspozyturą w Bydgoszczy), 4. Dział Hodowli i Genetyki Zbóż, 5. Dział Traw i Roślin Pastewnych, 6. Wydział Ogrodniczy, 7. Wydział Ochrony Roślin, 8. Dział Entomologiczny, 9. Wydział Żywienia Zwierząt (z ekspozyturą w Bydgoszczy), 10. Wydział Hodowli Zwierząt, 11. Dział Morfologii Doświadczalnej Zwierząt, 12. Wydział Serologiczny, 13. Dział Bakterjologiczny, 14. Zakład Hodowli Drzew i krzewów owocowych oraz wikliny (o zadaniach wyłącznie praktycznych);

w Bydgoszczy: 15. Wydział Chemji Rolnej, 16. Wydział Chorób Roślin, 17. Wydział Higjeny Zwierząt, 18. Dział Ekonomiki i Organizacji Rybactwa, 19. Dział Meljoracyjny, 20. Pracownia Rybacka. Poza-tem znajdują się tu Ekspozytury Wydziałów Hodowli Roślin i Żywienia Zwierząt w Puławach;

we Lwowie: 21. Stacja Botaniczno-Rolnicza ze Stacją Ochrony Roślin;

w Zaleszczykach: 22. Zakład Ogrodniczy;

w Warszawie: 23. Wydział Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich (Al. Ujazdowskie 7);

w Helu: 24. Morskie Laboratorium Rybackie.

TORUŃ.

157[281]. POMORSKA IZBA ROLNICZA (*reorg.*).

W r. 1929 nastąpiła reorganizacja Izby na podstawie Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o izbach rolniczych z dn. 22.III 1928 (Dz. Ust. nr 39 poz. 385) i Statutu Pomorskiej Izby Rolniczej, nadanego jej rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 23.III 1929 (Dz. Ust. nr 17 poz. 141).

Rada Izby składa się z 55 członków z wyboru i 11 z nominacji; Zarząd — z prezesa, wiceprezesa i 5 członków wybranych przez Radę ze swego grona.

Biuro Izby obejmuje obecnie następujące Wydziały: 1. Produkcji rolnej (obejmujący referaty rolny, nasienny i ogrodniczy), 2. Oświaty rolniczej, 3. Leśnictwa (z refer. wikliniarskim), 4. Hodowli inwentarzy i weterynarii, 5. Meljoracyj rolnych, 6. Rachunkowości gospodarczej, 7. Stację doświadczalną, 8. Wydział Ekonomiczno-społeczny i Prawny, 9. Wydział Administracyjny.

WARSZAWA.

158[283,285]. CENTRALNE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓŁEK ROLNICZYCH (ul. Kopernika 30).

Two powstało w lipcu 1929 r. drogą połączenia się Centralnego Towarzystwa Rolniczego (p. t. VII N. P., nr 283, str. 366) z Centralnym Związkiem Kółek Rolniczych (p. t. VII N. P., nr 285, str. 367), Zjednoczeniem Związków Kółek i Organizacji rolniczych ziem wschod

nich oraz Centralnym Związkiem Osadników. Nowe Towarzystwo skupia w swych szeregach wszystkich rolników bez różnicy ich stanu posiadania (Statut § 3) celem prowadzenia pracy społeczno-gospodarczej dla podniesienia wytwórczości rolniczej, wiążącego się z nią przemysłu oraz celem rozwijania i szerzenia wiedzy i kultury rolniczej i bronięcia interesów rolnictwa.

T-wo posiada następujące wydziały: Biuro, Wydział budżetowo-finansowy, buchalteryjny, organizacyjny, ogrodniczy, organizacji gospodarstw małych, oświaty rolniczej, domów ludowych, spółdzielczości, budownictwa wiejskiego, hodowlany, hodowli koni, rybacki, meljoracyjny, nasienny, rolniczo-doświadczalny, regulacyj rolnych, przysposobienia rolniczego, wydawniczy, organizacji i gospodarstw folwarcznych, kół gospodyń wiejskich, delegatura województw wschodnich.

Oddziałami T-wa są Wojewódzkie Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych (10): w Białymstoku, Brześciu n/B., Grudziądzu, Kielcach, Lublinie, Łodzi, Łucku, Nowogrodzku, Warszawie i Wilnie, które z kolei mają swe oddziały w miastach powiatowych. Oddziały te tworzą Okręgowe Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych (w liczbie 139).

Do Okręgowych Towarzystw wchodzi jako członkowie Kółka Rolnicze, Koła Rolnicze, Koła specjalne, Spółdzielnie rolnicze i Związki celowe.

T-wo wydaje *Kalendarz Gospodarski* oraz czasopisma *Przewodnik Gospodarski*, *Młody Rolnik* i *Przodownica*, będące jego organami.

WOJEWÓDZKIE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓŁEK ROLNICZYCH (p. wyżej: nr 158).

159[283]. † CENTRALNE TOWARZYSTWO ROLNICZE W WARSZAWIE.

W lipcu 1929 r. połączyło się z Centralnym Związkiem Kółek Rolniczych i i., tworząc Centralne Towarzystwo Organizacji i Kółek Rolniczych (p. wyżej: nr 158).

160[285]. † CENTRALNY ZWIAZEK KÓŁEK ROLNICZYCH.

W lipcu 1929 r. połączył się z Centralnym Towarzystwem Rolniczym i i., tworząc Centralne Towarzystwo Organizacji i Kółek Rolniczych (p. wyżej: nr 158).

POLSKIE TOWARZYSTWO ROZWOJU KULTURY WSI (p. wyżej: 8 nr 41).

TOWARZYSTWO POLSKIEJ STACJI TROPIKALNEJ (p. wyżej: 14 nr 57).

- 161[288]. INSTYTUT PRZEMYSŁU FERMENTACYJNEGO I BAKTERJOLOGJI ROLNEJ MUZEUM PRZEMYSŁU I ROLNICTWA (*reorg.*).

W r. 1927 wyodrębniony został z Instytutu Wydział Gorzelniczy, tworząc Ośrodek Warszawski Naukowej Organizacji Gorzelnictwa (p. niżej: nr 162). W Wydziale Mleczarskim Instytutu powstał w r. 1929 Dział Masła wyodrębniony budżetowo (kontrola Zakładów badania masła eksportowego z ramienia Ministerstwa Rolnictwa).

Instytut posiada bibliotekę, składającą się 1.485 tomów i broszur.

Instytut wydaje łącznie z Zakładem Mikrobiologii i Przemysłu Rolnego Szkoły Gł. Gospod. Wiejsk. *Prace i Sprawozdania Zakładu Mikrobiologii i Przemysłu Rolnego S. G. G. W. i Instytutu Przemysłu Fermentacyjnego i Bakterjologii Rolnej w Warszawie.*

Liczba pracowników Instytutu (1929): 37.

Budżet (1929): 370.295 zł.

162. NAUKOWA ORGANIZACJA GORZELNICTWA MUZEUM PRZEMYSŁU I ROLNICTWA (Krakowskie Przedmieście 66).

Organizacja utworzona w r. 1927 (p. wyżej: nr 161) ma na celu popieranie rozwoju i szerzenie wiedzy gorzelniczej oraz wprowadzanie w życie zdobyczy naukowych w gorzelnictwie praktycznym i przemysłach pokrewnych.

Organizacja posiada 3 autonomiczne ośrodki we Lwowie, Poznaniu i w Warszawie. Kierownicy ośrodków stanowią zarząd Organizacji.

Liczba pracowników: 84.

Budżet Organizacji łącznie z budżetem ośrodka warszawskiego (1929): 787.700 zł.

- 163[295]. TOWARZYSTWO PSZCZELNICZO-OGRODNICZE (ul. Wiejska 12, tel. 188-56).

T-wo, założone w r. 1894 i mające na celu szerzenie oświaty zawodowej, otworzyło w r. 1896 Kursy Ogrodniczo-Pszczelnicze.

T-wo posiada bibliotekę fachową (495 t. i 400 roczników czasopism) do użytku wykładowców kursów i słuchaczy.

Liczba członków T-wa: 220.

Budżet T-wa: 125.000 zł.

164. * TOWARZYSTWO RYBACKIE.

WILNO.

WOJEWÓDZKIE TOWARZYSTWO ORGANIZACJI I KÓLEK ROLNICZYCH
(p. wyżej: nr 158).

165. * WILEŃSKIE TOWARZYSTWO RYBACKIE.

ZAGROBELA, pow. i woj. tarnopolskie.

166. * DOŚWIADCZALNY ZAKŁAD ROLNICZY.

ZALESZCZYKI, woj. tarnopolskie.

ZAKŁAD OGRODNICZY PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO (p. wyżej: nr 156).

ZDANÓW, pow. Sandomierz, woj. kieleckie.

167. ZAKŁAD DOŚWIADCZALNO-ROLNICZY W ZDANOWIE (poczta Sando-
mierz—Sejmik).

Zakład powstał w r. 1926 jako organizacja państwowo-samorzą-
dowa, mająca na celu prowadzenie badań nad potrzebami nawozowe-
mi gleby, odmianami zbóż i roślin okopowych oraz nad najnowszymi
systemami uprawy.

Zakład posiada pracownię botaniczno-rolniczą i stację meteorolo-
giczną II rzędu. Prowadzi doświadczenia zbiorowe w 26 punktach po-
wiatu sandomierskiego i opatowskiego.

Zakład wydaje Sprawozdania roczne oraz półroczne biuletyny
(wiosną i jesienią).

Roczny budżet Zakładu (bez inwestycji): 42.000 zł.

29. *Sztuka i ochrona zabytków sztuki. Muzyka. Teatr. Fotografia.*
Przemysł artystyczny.

(uzupełnienia do str. 374—382 t. VII N. P.).

BĘDZIN.

TOWARZYSTWO OPIEKI NAD GÓRĄ ZAMKOWĄ W BĘDZINIE (p. wy-
żej: 17 nr 72).

BRZEŚĆ n/B.

168. BRZESKIE TOWARZYSTWO MUZYCZNE (ul. Jagiellońska 88, dr M. Mikiński).

T-wo powstało w r. 1923 jako organizacja społeczna, mająca na celu szerzenie kultury muzycznej.

T-wo posiada sekcje: teatralną, chóralną, orkiestry symfonicznej, solową i kameralną.

Liczba członków T-wa (1929): 135.

Budżet roczny 1.500 zł.

CHMIELNIK, pow. Stopnica, woj. kieleckie.

169. * TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW SZTUKI.

GRODNO.

170. ° TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ LITERATURY I SZTUKI IM. E. ORZESZKOWEJ W GRODNI (ul. Orzeszkowej 15, sekretariat: Orzeszkowej 20 m. 1).

T-wo powstało w lutym 1930 r., i ma na celu ożywienie i rozwój ruchu umysłowego, szczególnie literacko-artystycznego w Grodnie, przez urządzenie odczytów i referatów, wieczorów literackich i koncertów, wystaw i wycieczek krajoznawczych, utrzymywanie bibliotek, popieranie Muzeum Państwowego w Grodnie i t. p.

T-wo posiada sekcje: organizacyjną, twórczości literackiej, muzyczną i odczytową.

JANOWIEC.

TOWARZYSTWO OPIEKI NAD MIEJSCOWEMI ZABYTKAMI PRZESZŁOŚCI W JANOWCU (p. wyżej: 17, nr 73).

JAROSŁAW.

171. TOWARZYSTWO MUZYCZNE IM. CHOPINA (Rynek).

Założone w r. 1870 jako Towarzystwo Dramatyczne, przekształciło się w r. 1904 na T-wo Muzyczne. W r. 1921 przybrało nazwę obecną. Jest organizacją mającą na celu szerzenie kultury muzycznej i dramatycznej.

- T-wo utrzymuje i prowadzi: szkołę muzyczną, szkołę gimnastyki i tańców rytmicznych, kółko dramatyczne i chór męski.

Liczba członków T-wa (1929): 120.

Budżet roczny (1927/28): 30.000 zł.

KALISZ.

172. TOWARZYSTWO MUZYCZNE (gm. wł. ul. Parkowa 3).

Założone w r. 1877 przez Bronisława Szczepankiewicza, T-wo rozwiązało się w r. 1879. Działalność swą wskrzesiło pod kierownictwem pierwotnego założyciela w r. 1881 pod nazwą „Orfeon”. W następnym roku przyjęło nazwę Kaliskiego T-wa Muzycznego; w r. 1921 nastąpiły nieznaczne zmiany w statucie i przyjęcie obecnej nazwy.

T-wo jest organizacją społeczną poświęconą szerzeniu kultury muzycznej. T-wo utrzymuje chóry śpiewacze, urządza koncerty i prowadzi założoną w r. 1919 Szkołę Muzyczną im. Fryderyka Chopina.

T-wo posiada bibliotekę, zawierającą ok. 1000 tomów.

Liczba członków T-wa (1929): 48.

Budżet (1926/27): 41.608 zł.

KATOWICE.

173. ŚLĄSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ SZTUK PIĘKNYCH (ul. Słowackiego 24).

T-wo powstało w r. 1929 jako instytucja społeczna mająca na celu budzenie i szerzenie zamiłowania do sztuk pięknych na Śląsku oraz popieranie polskich sztuk plastycznych.

T-wo ma za zadanie utrzymywanie w Katowicach publicznej wystawy dzieł sztuk pięknych, urządzenie wystaw w innych miastach, organizowanie konkursów, tworzenie funduszu zapomogowego dla polskich artystów.

T-wo wydaje reprodukcje dzieł sztuki i publikacje artystyczne.

Liczba członków T-wa: dotychczas (VI.1929): 100.

Roczny budżet projektowany: 12.000 zł. (oraz dochody ze wstępu na wystawy i z wydawnictw).

KIELCE.

174. TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW SZTUKI W KIELCACH (Państwowe Seminarjum Nauczycielskie Męskie, prezes W. Kamiński).

Powstało w r. 1922 jako organizacja mająca na celu uprawianie sztuk pięknych i ich popularyzację.

T-wo posiada sekcje: wokálną (chóry męski i mieszany), muzyczną (zespoły kameralne i orkiestrę smyczkową), sceniczną, sztuk plastycznych.

T-wo prowadzi pracownię rysunkową oraz ma bibliotekę (ok. 400 t.) i duży zbiór nut.

T-wo wydaje periodycznie utwory choralne.

Liczba członków T-wa (1929): ok. 300.

Budżet roczny: ok. 4.000 zł.

LIPINY, pow. Świętochłowice, woj. śląskie.

175. * ZWIĄZEK PRZYJACIÓŁ SZTUK PIĘKNYCH (ul. Bytomska 16).

ŁÓDŹ.

176. * TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ SZTUK PIĘKNYCH.

177. * POLSKI KLUB ARTYSTYCZNY.

ŁUCK.

WOŁYŃSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE I OPIEKI NAD ZABYTKAMI PRZESZŁOŚCI (p. wyżej: 17, nr 76).

STANISŁAWÓW.

178. TOWARZYSTWO MUZYCZNO-DRAMATYCZNE W STANISŁAWOWIE p. n. „TEATR IM. MONIUSZKI“.

T-wo powstało w r. 1878 pod nazwą „Towarzystwo Muzyczne im. Moniuszki“ w Stanisławowie. W r. 1928 nastąpiło połączenie z miejscowym T-wem Dramatycznym p. n. „Teatr im. Al. hr. Fredry“ i przyjęcie obecnej nazwy.

T-wo jest organizacją mającą na celu krzewienie w najszerszych warstwach społeczeństwa kultury muzycznej i dramatycznej ze szczególnem uwzględnieniem twórczości polskiej.

T-wo utrzymuje Konserwatorium Muzyczne im. Moniuszki w Stanisławowie oraz filję jego w Kołomyi i obejmuje następujące działy: muzyczny, choralny, operowy, operetkowy, dramatyczny i baletowy. T-wo posiada bibliotekę muzyczną i dramatyczną.

Liczba członków T-wa (1929): 647.

Roczny budżet normalny: ok. 330.000 zł.

WARSZAWA.

- 179[317]. TOWARZYSTWO ZACHĘTY DO SZTUK PIĘKNYCH (Plac Małachowski-go 3, tel. 9-51).

T-wo zostało założone w r. 1860 pod nazwą Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskiem. Od tego czasu większym zmianom reorganizacyjnym nie uległo. T-wo jest organizacją społeczną mającą na celu krzewienie sztuk pięknych oraz niesienie pomocy artystom polskim.

T-wo posiada własny gmach wystawowy, w którym urządza zmieniające się co miesiąc wystawy dzieł sztuki plastycznej polskiej oraz obcej (raz do roku), poświęcone twórczości bieżącej lub też retrospektywne. Jednocześnie stale udostępnione są zbiory muzealne T-wa (p. wyżej: Muzea nr 107) oraz biblioteka podręczna.

T-wo posiadało w latach 1924-26 zwinięty obecnie oddział w Lublinie.

T-wo wydało ilustrowany Katalog zbiorów muzealnych (ostatni nakład w r. 1925), corocznie wydaje *Sprawozdania z działalności* oraz przy każdej zmianie wystawy *Przewodnik*. Organem T-wa jest *Przewodnik po wystawie Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych*.

Liczba członków T-wa (1929): 18 honorowych, 117 dożywotnich, 484 rzeczywistych — artystów, 647 rzeczywistych — miłośników i 1155 zwyczajnych.

Roczny budżet T-wa: ok. 150.000 zł.

180. TOWARZYSTWO SZERZENIA SZTUKI POLSKIEJ WŚRÓD OBCYCH (Trębacka 4 m. 3, tel. 115-51).

Założone w r. 1926 w celu propagandy w najszerszym znaczeniu sztuki i kultury polskiej zagranicą, T-wo jest organizacją społeczną, korzystającą z subwencji Min. Spraw Zagranicznych i pozostającą pod opieką M-wa Spraw Zagr. i M-wa W. R. i Oświecenia Publ.

T-wo dzieli się na sekcje: 1) plastyków, 2) muzyczną, 3) literacką i 4) teatralną. T-wo posiada zbiór klisz, fotografii oraz bibliotekę podręczną.

T-wo ma współpracowników zagranicznych i stałych delegatów, pracuje w ścisłym związku z Paryskim Towarzystwem popierania stosunków artystyczno-literackich pomiędzy Francją a Polską.

T-wo podejmuje wydawnictwa z zakresu propagandy kultury polskiej.

Liczba członków T-wa (1929): 118.

Normalny budżet roczny: ok. 60.000 zł.

KASA IM. HENRYKA MELCERA (p. niżej: dział IX, 1 nr 231).

181. POLSKIE TOWARZYSTWO ARTYSTYCZNE (ul. Trębacka 10).

T-wo powstało w r. 1899 jako Warszawskie Towarzystwo Artystyczne, w roku 1928 zmieniło nazwę, zamierzając rozszerzyć działalność na całą Polskę.

T-wo posiada 2 sekcje: marynistyczną i kościelną, a ponadto bibliotekę (820 t.) i czytelnię. Prowadzi kursy rysunkowe.

T-wo dorywczo wydaje reprodukcje dzieł sztuki.

Liczba członków T-wa: 120.

Budżet roczny: 16.000 zł.

182. POLSKI KLUB ARTYSTYCZNY (Al. Jerozolimskie 39).

Powstał w r. 1916, ma na celu krzewienie kultury artystycznej.

Klub posiada sekcje: plastyków, literatów, muzyków.

Liczba członków: 200.

Budżet roczny (1929): 14.335 zł.

183. TOWARZYSTWO POPIERANIA PRZEMYSŁU LUDOWEGO (ul. Tamka 1).

T-wo zostało założone w r. 1908, jako organizacja społeczna mająca na celu organizację i krzewienie przemysłu ludowego w Polsce.

T-wo dzieli się na następujące sekcje: 1) oświatową, 2) organizacyjno-instruktorską, 3) lniarską, 4) ceramiki, 5) organizacji zbytu, 6) propagandową.

T-wo utrzymuje i prowadzi: sekcja 1 — Szkołę Instruktorów Przemysłu Ludowego w Warszawie (z działami tkactwa, kilimiarstwa i koszykarstwa) oraz różne kursy dokształcające zawodowo na prowincji; sekcja 2 — wydział instruktorów objazdowych; sekcja 4 — Stację Doświadczalną w zakresie ceramiki ludowej w Wiśniewie pod Warszawą.

Do T-wa należą wszystkie zorganizowane przez T-wo spółdzielnie przemysłu ludowego.

T-wo podejmuje wydawnictwa z zakresu przemysłu ludowego oraz opracowuje monografie przemysłu ludowego według powiatów. Organem T-wa jest miesięcznik *Rzeczy Piękne*, wydawany przez Muzeum Przemysłowe im. Dra A. Baranieckiego w Krakowie.

Roczny budżet T-wa (1929/30): 427.000 zł. Podstawą budżetu są subwencje rządowe.

184. TOWARZYSTWO POPIERANIA POLSKIEGO RĘKODZIELNICTWA ARTYSTYCZNEGO p. n. „ZDOBNICTWO POLSKIE” (ul. Mazowiecka 3).

T-wo zostało założone w r. 1912. Ma ono na celu popieranie przemysłu i rękodzieł artystycznych, dążąc do wytworzenia oryginalnego wyrazu w wykonywanych przedmiotach i starając się nadać im cechę oryginalną, swojską.

Prowadzi stałą wystawę i sprzedaż wyrobów przemysłu i rękodzieł artystycznych.

Liczba członków T-wa (VI.1929): ok. 100.

WILNO.

185. WILEŃSKIE TOWARZYSTWO MUZYCZNE „LUTNIA” (ul. Mickiewicza 6).

T-wo powstało w r. 1905 jako organizacja mająca za zadanie szerzenie zamiłowania do muzyki, śpiewu i sztuki scenicznej wśród najszerszych warstw społeczeństwa oraz rozpowszechnianie i podnoszenie kultury muzycznej. Od r. 1910 T-wo organizuje koncerty oraz przedstawienia dramatyczne i odczyty. W czasie okupacji niemieckiej (od r. 1916) prowadziło Teatr Polski.

T-wo prowadzi Konserwatorium Muzyczne i Szkołę Organistów im. J. Montwiłła.

Liczba członków T-wa (1929): ok. 100.

186. WILEŃSKIE TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW FOTOGRAFJI (ul. Jagiellońska 8).

T-wo założone w r. 1927 ma na celu uprawianie fotografii jako umiejętności i jako sztuki oraz popieranie jej rozwoju.

T-wo urządziło dotychczas 3 wystawy fotografii artystycznej i dwukrotnie kursy fotograficzne dla amatorów.

Liczba członków T-wa: ok. 100.

Budżet roczny: ok. 1.000 zł.

ZAWIERCIE.

KOŁO OPIEKI NAD RUINAMI ZAMKU W OGRODZIENCU I ZABYTKAMI PRZESZŁOŚCI POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO (p. wyżej: 17, nr 82).

30. *Technika.*

(uzupełnienia do str. 382—392 t. VII N. P.).

BIELSKO, woj. śląskie.

187. STACJA BADAWCZA (przy Państwowej Szkole Przemysłowej).
Stacja założona została w r. 1880 jako instytut państwowy, mający na celu badanie surowców i fabrykatów przemysłu i rolnictwa.
Stacja posiada 4 laboratorja.
Liczba współpracowników: 5.
Roczny budżet Stacji: ok. 30.000 zł.

POLSKIE STOWARZYSZENIE INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO. KOŁO TERYTORJALNE (Państwowa Szkoła Przemysłowa) (p. niżej: nr 188).

BYDGOSZCZ.

ODDZIAŁ STOWARZYSZENIA ELEKTRYKÓW POLSKICH (p. niżej: nr 192).

KATOWICE.

188. POLSKIE STOWARZYSZENIE INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO (ul. Ligonja 30).

Stowarzyszenie założone w r. 1921, w 1923-4 zostało podzielone na koła terytorjalne.

Stowarzyszenie jest organizacją społeczną i ma na celu pracę nad rozwojem i szerzeniem wiedzy technicznej, dbałość o rozwój przemysłu i wyzyskanie bogactw Państwa; stosowanie zdobyczy technicznych do podniesienia ogólnego dobrobytu i kultury; badanie zagadnień ekonomicznych i administracyjnych w związku z rozwojem środków technicznych; podnoszenie poziomu wiedzy pracowników zawodów technicznych i inne cele zawodowe i towarzyskie.

Stowarzyszenie posiada sekcje: chemiczną, energetyczną i ekonomiczną oraz utrzymuje Towarzystwo Dokształcania Technicznego i biuro pośrednictwa pracy. Biblioteka Stowarzyszenia w zaczątku.

Stowarzyszenie posiada koła terytorjalne z siedzibami w: Bielsku, Katowicach, Królewskiej Hucie, Rybniku i Tarnowskich Górach.

Organem Stowarzyszenia jest dwutygodnik *Technik*, wydawany przez T-wo Doksztalcania Technicznego, ponadto ukazują się dorywcze wydawnictwa oraz roczne sprawozdania z działalności.

Liczba członków Stowarzyszenia: 562.

Budżet Rady Stow., kół terytorjalnych oraz T-wa Doksztalcania Technicznego wynosi 125.000 zł.

KRÓLEWSKA HUTA, woj. śląskie.

POLSKIE STOWARZYSZENIE INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO. KOŁO TERYTORJALNE (ul. Gimnazjalna 1) (p. wyżej: nr 188).

LWÓW.

POLSKI KOMITET ENERGETYCZNY. KOMISJA NAFTOWO-GAZOWA (Politechnika, Prof. R. Witkiewicz) (p. niżej: nr 196).

MIKOŁÓW, woj. śląskie.

189. KOPALNIA DOŚWIADCZALNA „BARBARA” I CENTRALA RATOWNICTWA GÓRNICZEGO GÓRNOŚLĄSKIEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW GÓRNICZO-HUTNICZYCH.

Założone w r. 1925 przez Związek Przemysłowców Górn.-Hutn. mają na celu: a) badanie środków produkcji w górnictwie pod względem ich bezpieczeństwa oraz opracowywanie sposobów zabezpieczenia się przed niebezpieczeństwem pracy w górnictwie, b) organizowanie ratownictwa górniczego i niesienie pomocy w razie większych katastrof w kopalniach.

Obejmują wydziały: chemiczny, elektrotechniczno-fizyczny i wydział ratownictwa górniczego i utrzymują: a) 3 laboratorja: chemiczne, fizyczno-elektrotechniczne oraz laboratorium badania przyrządów i materiału ratunkowego, b) sztolnię doświadczalną do badania materiałów wybuchowych oraz wybuchowości pyłu węglowego i metanu, c) kopalnię doświadczalną do badania środków produkcji górniczej, wentylacji i strzelnictwa górniczego, d) warsztat mechaniczny, e) zbiór przyrządów ratowniczych, f) salę wykładową do kształcenia ratowników, g) bibliotekę.

Członkami Centrali są wszystkie zarządy kopalń, należących do Górnośląskiego Związku Przemysłowców Górniczo-Hutniczych.

Roczny budżet: 500.000 zł.

POZNAŃ.

190[334]. STOWARZYSZENIE TECHNIKÓW W POZNANIU (św. Marcin 21) (*zmiana adresu*).

191. INSTYTUT DOŚWIADCZALNY W POLSCE (ul. Mickiewicza 31, delegacja w Warszawie: Zielna 22 m. 6).

Instytut założony w r. 1927 jest instytucją techniczno-naukową, której zadaniem jest popieranie polskiej twórczej myśli technicznej i wynalazczej.

Obok działów handlowych Instytut posiada: komisję badań, pomocy konstrukcyjnej i patentowej oraz działy: mechaniczny, elektro-techniczny, technologiczny, budowlany i komunikacyjny.

Instytut wydaje Wielką Encyklopedję Rolniczą i wydawnictwa z dziedziny wynalazczości. Organem Instytutu jest czasopismo *Energja*.

Liczba członków Instytutu: ok. 250.

Budżet roczny: 20.000 zł.

PSZCZYNA.

STACJA BADANIA ŻYWNOSCI (p. wyżej: 20 nr 99).

RYBNIK, woj. śląskie.

POLSKIE STOWARZYSZENIE INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO. KOŁO TERYTORJALNE (prezes: dyr. Hardt, kopalnia Römer, p. Niedobczyce) (p. wyżej: nr 188).

TARNOWSKIE GÓRY, woj. śląskie.

POLSKIE STOWARZYSZENIE INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO. KOŁO TERYTORJALNE (prezes dyr. J. Rytter, Strzybnica, firma „Ołów“) (p. wyżej: nr 188).

WARSZAWA.

192[343,344]. STOWARZYSZENIE ELEKTRYKÓW POLSKICH (dawniej STOWARZYSZENIE ELEKTROTECHNIKÓW POLSKICH) (*reorg.*).

Stowarzyszenie zostało zreorganizowane i otrzymało obecną nazwę w r. 1929.

Organami Stowarzyszenia są:

Polski Komitet Elektrotechniczny, założony w r. 1924 (początkowo przy Państwowej Radzie Elektrycznej, później przy Ministerstwie Robót Publicznych, od 1929 r. organ Stowarzyszenia), istnieje na podstawie porozumienia Stow. Elektryków Polskich z innymi instytucjami i zrzeszeniami elektrotechnicznymi. Komitet ma na celu opracowywanie i wydawanie przepisów i norm elektrotechnicznych, uzgadnianie takich prac prowadzonych przez inne instytucje, współpracę z Polskim Komitetem Normalizacyjnym w zakresie elektrotechniki. Jako Komitet narodowy polski współpracuje z Międzynarodową Komisją Elektrotechniczną.

Polski Komitet Wielkich Sieci Elektrycznych powstał w r. 1929 jako polski organ Międzynarodowej Konferencji Wielkich Sieci Elektrycznych.

Polski Komitet Oświetleniowy organizowany w porozumieniu ze Stowarzyszeniem Organizacji Gospodarki Światłowej ma za zadanie jako Komitet narodowy polski współpracę z Międzynarodową Komisją Oświetlenia w dziedzinie ustalenia jednostki światła, norm oświetlenia, znakownictwa, definicji, fotometrii różnobarwnej, organizacji gospodarki światłowej i t. p.

Przy Stowarzyszeniu pracuje Centralna Komisja Słownictwa Elektrotechnicznego, opracowująca słownictwo z zakresu elektrotechniki i współpracująca w tym zakresie z Akademią Nauk Technicznych.

Od r. 1929 Stowarzyszenie posiada też Sekcję Radjotechniczną, która powstała z przyłączonego do Stowarzyszenia samodzielnego dawniej Stowarzyszenia Radjotechników Polskich (p. t. VII N. P., nr 344, str. 390).

Stowarzyszenie posiada bibliotekę fachową.

Nowy oddział Stowarzyszenia (poza wymienionymi na str. 390 t. VII N. P.) założono w Bydgoszczy.

Organem Stow. jest jak dawniej, dwutygodnik *Przegląd Elektrotechniczny*.

Liczba członków (1930): 480 zwyczaj. i 20 zbiorowych.

Budżet Stowarzyszenia (1930): 120.000 zł.

193. TOWARZYSTWO IMIENIA STEFANA DRZEWIECKIEGO DO POPIERANIA W POLSCE BADAŃ NAUKOWYCH Z DZIEDZINY LOTNICTWA (ul. Nowowiejska 50).

T-wo powstało w r. 1927. Celem jego jest materialne popieranie działalności instytucyj lub osób, prowadzących w Polsce badania naukowe z dziedziny lotnictwa, drogą subwencji, zapomóg, pożyczek, nagród, premij i t. d.

Liczba członków T-wa (1929): 23.

Budżet roczny T-wa: ok. 3.500 zł.

- 194[344]. † STOWARZYSZENIE RADJOTECHNIKÓW POLSKICH.

W r. 1929 połączyło się ze Stowarzyszeniem Elektryków Polskich jako jego sekcja radjotechniczna (p. wyżej: nr 192).

195. STOWARZYSZENIE TELETECHNIKÓW POLSKICH (Pl. Napoleona 10).

Stowarzyszenie powstało w styczniu 1920 r. Zadaniem jego jest zrzeszenie inżynierów i techników polskich pracujących na polu telefonji, telegrafji, radjotechniki i sygnalizacji.

Stowarzyszenie posiada komisje: 1) organizacyjną, 2) słownictwa, 3) wydawniczą i 4) redakcyjną.

Stowarzyszenie wydaje dzieła z dziedziny teletechniki oraz miesięcznik *Przegląd Teletechniczny*, będący organem T-wa.

Liczba członków Stowarzyszenia (1929): 100.

Budżet roczny (1929): 50.000 zł.

196. POLSKI KOMITET ENERGETYCZNY (ul. Kredytowa 9, m. 22).

Komitet powstał 2. VI 1926 jako organizacja społeczno-państwowa (przy Ministerstwie Robót Publicznych). Zadaniem jego jest udział w pracach Wszechświatowej Konferencji Energetycznej oraz opracowywanie materiałów do zagadnień energetycznych.

Komitet posiada komisje: 1) energetyczną z podkomisją węglową, 2) wodną, 3) transportową, 4) torfową, 5) gospodarki elektrycznej, 6) naftowo-gazową (z siedzibą we Lwowie).

Komitet wydaje *Sprawozdania i Prace P. K. En.*, będące jego organem.

Członkami Komitetu są delegaci społecznych i państwowych instytucyj technicznych i gospodarczych w liczbie 36.

Roczny budżet Komitetu: ok. 40.000 zł.

197. POLSKI KOMITET NORMALIZACYJNY (Ministerstwo Przem. i Handlu, Elektoralna 2).

Komitet powstał w r. 1923 jako instytucja państwowo-społeczna mająca za zadanie: 1) rozpatrywanie wniosków Ministerstw, organizacji społecznych i instytucji naukowych w sprawach ogólnych warunków technicznych i przepisów odbiorczych, mających obowiązywać przy dostawie przedmiotów zamawianych przez instytucje rządowe; 2) rozpatrywanie wniosków wyżej wymienionych urzędów i instytucji w sprawie ustalenia warunków, jakim odpowiadać powinny materiały używane do wyrobu przedmiotów zamawianych przez instytucje rządowe, a także mających zastosowanie w przemyśle; 3) organizowanie i koordynowanie działalności normalizacyjnej wytwórni przemysłowych.

Komitet dzieli się na komisje (dotychczas 20), te zaś na podkomisje i sekcje specjalne¹⁾.

Komitet posiada bibliotekę zawierającą zagraniczne wydawnictwa normalizacyjne.

Komitet wydaje *Polskie normy* oraz broszury informacyjne. Organem jego jest dział w *Przeglądzie Technicznym* p. n. *Wiadomości Polskiego Komitetu Normalizacyjnego*.

Liczba członków Komitetu: 56.

Budżet roczny: 60.000 zł. (zapomoga Min. P. i H. oraz fundusze prywatne).

198. INSTYTUT AERODYNAMICZNY PRZY POLITECHNICE WARSZAWSKIEJ (ul. Nowowiejska 50).

Instytut rozwinął się z niewielkiego laboratorium, które początkowo mieściło się w szczupłym i nieodpowiednim lokalu. Normalną działalność zaczął w r. 1927 z chwilą ukończenia własnego gmachu, ufundowanego przy poparciu Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej oraz (w niewielkiej części) Ministerstwa W. R. i O. P. Formalnie Instytut jest zakładem Politechniki, ale istnienie jego opiera się głównie na dotacjach różnych władz i instytucji (Min. Komunikacji, Min. Spr. Wojsk., L. O. P. i P.).

¹⁾ Spis komisji i skład osobowy podaje *Sprawozdanie z działalności P. K. N.* Warszawa, 1929.

Zadaniem Instytutu jest prowadzenie prac naukowych doświadczalnych i teoretycznych z dziedziny aerodynamiki oraz wykonywanie pomiarów laboratoryjnych dla władz, instytucyj i zakładów przemysłowych lotniczych.

Instytut obejmuje działy: 1) teoretyczny, 2) laboratorium, 3) biuro konstrukcyjne, 4) warsztat. Najobszerniejszy jest dział drugi. W dziale 1-ym koncentruje się praca naukowo-teoretyczna, korzystająca z jednej strony z doświadczeń laboratoryjnych, z drugiej — dostarczająca materiału do dalszych badań.

Instytut posiada zbiór modeli oraz bibliotekę złożoną z 288 tomów.

Instytut wydaje (od r. 1927) *Prace Instytutu Aerodynamicznego w Warszawie* (dotychczas 2 zeszyty).

Na czele Instytutu stoi kierownik, liczba pracowników naukowych: ok. 12.

Budżet Instytutu (1928/29): ok. 120.000 zł.

199. INSTYTUT NAUKOWYCH BADAŃ BUDOWLANYCH PRZY POLITECHNICE WARSZAWSKIEJ (Wydział Architektury Pol. Warsz., ul. Koszykowa 55).

Two mające na celu prowadzenie Instytutu zostało założone w październiku 1928 r., jako statutowo związana z Politechniką Warszawską organizacja społeczna. Zadaniem Instytutu są badania z punktu widzenia technicznego i gospodarczego materiałów budowlanych celem lepszego wyzyskania ich właściwości, materiałów zastępczych (syntetycznych), zdrowotności budowli, normalizacji materiałów i konstrukcyj budowlanych, racjonalizacji typów budowli, organizacji pracy w przemyśle budowlanym, zagadnień akustyki, oświetlenia oraz praca nad ustaleniem terminologii polskiej w budownictwie.

Instytut uruchomił podręczne laboratorium mechaniczne i chemiczne oraz większe laboratorium do badań termicznych materiałów budowlanych. Zamierzone jest utworzenie laboratorium akustycznego. Poza tem Instytut korzysta z pracowni Politechniki.

Instytut gromadzi zbiory materiałów i konstrukcyj budowlanych oraz specjalną bibliotekę.

Przewidywane jest wydawanie *Prac* i innych wydawnictw.

Liczba członków T-wa: 40.

Budżet (pierwszy rok istnienia): 40 — 50.000 zł.

200. INSTYTUT RADJOTECHNICZNY (ul. Mokotowska 6).

Instytut powstał 4. IX 1928 r. jako organizacja społeczna, popierana jednak w znacznym stopniu przez Państwo.

Zadaniem Instytutu jest rozwijanie działalności w kierunku prac radjotechnicznych naukowych i technicznych oraz popieranie wszechstronnego rozwoju radjotechniki polskiej w dziedzinie ścisłej nauki, szkolnictwa, zastosowania przemysłowego, normalizacji oraz radioamatorstwa (§ 2 Statutu).

Instytut posiada działy: ogólny (z biblioteką, muzeum, wydziałami: statystycznym, porad prawnych, patentowym i wydawnictwem komunikatów), naukowy (z laboratoriami: ogólno-doświadczalnym i badania lamp, sekcją radjobiologiczną, radjostacjami doświadczalnymi i wydziałem wydawnictw), probierczy (z wydziałami: wzorców, badania surowców, ekspertyz urządzeń radjotechnicznych, normalizacji, badania sprzętu radjotechnicznego, metod i techniki pomiarów) i radioamatorski (z wydziałami: krótkofalowym i koordynacji zbiorowych prac radioamatorskich).

Prowadzi następujące laboratoria: ogólno-doświadczalne i badania lamp przy dziale naukowym, badawczo-pomiarowe przy dziale probierczym, laboratorium badania surowców, oraz posiada: krótkofalową radjostację doświadczalną oraz kilka krótkofalowych radjostacji odbiorczych w różnych punktach kraju, podręczny warsztat laboratoryjny, zbiór wzorców wielkości radio-elektrotechnicznych i bibliotekę.

Instytut podejmuje wydawnictwa naukowe i pedagogiczne. Organem jego są *Wiadomości i Prace Instytutu Radjotechnicznego w Warszawie*.

Liczba członków Instytutu (marzec 1929): 58.

Budżet (1929): 207.701,54 zł.

INSTYTUT TECHNICZNY INTENDENTURY (p. niżej: 32, nr 211).

201. INSTYTUT TELETECHNICZNY (pl. Napoleona 10).

Instytut, założony jako instytucja państwowa (przy Ministerstwie Poczt i Telegrafów) w r. 1928, ma za zadanie przeprowadzanie naukowych badań zarówno w celu rozwiązywania teoretycznych zagadnień teletechniki, jak i do celów praktycznych służby teletechnicznej.

Instytut dzieli się na oddziały: 1) naukowy, 2) probierczy, 3) organizacyjno-przepisowy, 4) ogólny (administracyjny).

Instytut posiada laboratorium oraz muzeum.

Organem Instytutu jest *Przegląd Teletechniczny*.

Roczny budżet (w stadjum organizacji Instytutu): 100.000 zł.

202. MIEJSKA STACJA DOŚWIADCZALNA OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW NA KASKADZIE (ul. Marymoncka 16, tel. 30-72).

Stacja została założona w r. 1927. Ma na celu prowadzenie badań teoretycznych i praktycznych z zakresu: sposobów oczyszczania ścieków, zużytkowywania osadów, przeróbki osadów i produktów pochodnych i t. p. Zadaniem Stacji jest również umożliwienie osobom pracującym w tej dziedzinie wykonywania prac badawczych oraz szkolenia się.

Stacja posiada laboratorium: chemiczne, hydrobiologiczne i bakteriologiczne, ponadto zbiór modeli urządzeń oczyszczających ścieki (osadniki, filtry biologiczne, baseny do „czynnego osadu“, do fermentacji osadów, baseny rybne, komorę do fermentacji śmieci i t. p.) oraz podręczną biblioteczkę.

Stacja wydaje *Sprawozdania z prac Miejskiej Stacji Doświadczalnej oczyszczania ścieków na Kaskadzie w Warszawie* (dotychczas 1 tom).

Członkami Stacji są: Departament Służby Zdrowia, Min. Spraw Wewnętrznych, Państwowa Szkoła Higieny, Dyrekcja Wodociągów i Kanalizacji m. st. Warszawy, Wydział Zdrowia Magistratu m. st. Warszawy oraz Magistraty Katowic i Łodzi.

Stacja utrzymuje się ze składek i subwencji swych członków. Stała składka członkowska wynosi 5.000 zł.

WILNO.

- 203[348]. STOWARZYSZENIE TECHNIKÓW POLSKICH W WILNIE (*uzup.*).

Stowarzyszenie posiada Radę Naukowo-Techniczną i Komisję Szkolną, która prowadzi szkołę zawodową dokształcającą (z wydziałami: mechanicznym, elektrotechnicznym i budowlanym) oraz kursy kierowców samochodowych wraz z warsztatami.

Stowarzyszenie wydaje własny organ *Wiadomości Stowarzyszenia Techników Polskich w Wilnie*.

Budżet roczny: około 200.000 zł.

31. *Teologia.*

(uzupełnienie do str. 393—394 t. VII N. P.).

LUBLIN.

204. TOWARZYSTWO TEOLOGICZNE LUBELSKIE (Uniwersytet).
T-wo powstało w r. 1926 i ma na celu pogłębienie nauki teologicznej.
Organem T-wa jest *Kwartalnik Teologiczny*, wychodzący we Lwowie.
Liczba członków T-wa: 12.

205. TOWARZYSTWO WIEDZY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ (Uniwersytet).
T-wo powstało w r. 1927. Celem jego jest popieranie i szerzenie wiedzy chrześcijańskiej we wszystkich ich dziedzinach. Do urzeczywistnienia tego celu T-wo dąży drogą: wydawania materiałów źródłowych i prac naukowych, popierania czasopism, udzielania zasiłków i stypendjów na poszukiwania i badania naukowe i t. p.

Działalność wydawnicza T-wa zmierza w kierunkach: społecznym, filozofji moralnej i prawa. Zaczęto wydawanie *Pism Stolicy Apostolskiej* w tekście oryginalnym i przekładzie.

Organem T-wa w zakresie administracyjnym jest *Biuletyn Towarzystwa Wiedzy Chrześcijańskiej*, wychodzący nieperjodycznie.

Liczba członków T-wa (1928): 142.

Budżet T-wa (1928): 13.529 zł.

WARSZAWA.

206. * KOŁO STUDJÓW KATOLICKICH.

32. *Wojskowość.*

(uzupełnienia do str. 394—399 t. VII N. P.).

WARSZAWA.

- 207[352]. TOWARZYSTWO WIEDZY WOJSKOWEJ (*uzup.*).

Przybyły sekcje: piechoty, kawalerji, artylerji, lotnictwa, psychologiczna i broni chemicznej. Zniesiono sekcje: ogólnowojskową, techniczną i muzeologiczno-wojskową.

Zaprzestano wydawania *Przeglądu Wiedzy Wojskowej* (wyszły 2 tomy).

Liczba kół załogowych: 108.

Budżet (1929): 140.000 zł.

208[354]. WOJSKOWY INSTYTUT GEOGRAFICZNY W WARSZAWIE (*uzup.*).

Instytut podlega M-u Spraw Wojskowych. Głównym zadaniem jego jest opracowywanie, uzupełnianie i poprawianie map topograficznych w różnych skalach oraz przeprowadzanie zdjęć topograficznych kraju. Instytut współpracował z Ministerstwem Robót Publicznych w pomiarze granic, obecnie współpracuje w wykonaniu triangulacji podstawowej oraz przeprowadza triangulację niektórych połaci kraju do własnych potrzeb.

Powstał nowy wydział Instytutu — opisowy oraz samodzielne referaty: fotogrametryczny i ogólny.

Sprawozdania z działalności Instytutu zamieszczane są w kwartalniku *Wiadomości Służby Geograficznej*, specjalne zaś prace i instrukcje w *Bibliotece Służby Geograficznej*.

Dotychczas wydano nowe mapy: w skali 1:300.000 — Mapa Polski i krajów ościennych — 23 arkusze (na 44 przewidzianych); w skali 1:100.000 — mapa Polski — 159 arkuszy (na 483); w skali 1:25.000 — 195 arkuszy (na 4.247).

Personel Instytutu stanowi 113 oficerów Korpusu Geografów i ok. 300 innych pracowników.

Budżet Instytutu (1929): 3.000.000 zł.

209[355]. WOJSKOWY INSTYTUT NAUKOWO-WYDAWNICZY (Pl. Piłsudskiego, Sztab Główny) (*reorg.*).

Po reorganizacji w r. 1928 Instytut jest obecnie organem Szefa Sztabu Głównego, powołanym do prowadzenia studjów w dziedzinie wiedzy wojskowej i popularyzowania jej wśród wojska i społeczeństwa. Instytut kieruje wojskową polityką wydawniczą i prowadzi Główną Księgarnię Wojskową.

W skład Instytutu wchodzi: Szef Instytutu z kancelarią, wydział naukowy (referaty: ruchu naukowego, słownictwa i redakcja „Bellony“), samodzielny referat propagandy i prasy wojskowej (z redakcją „Żołnierza Polskiego“) oraz dział wydawniczy ze składnicą regulaminów.

Istniejący poprzednio przy Instytucie samodzielny referat wojen dawnych przyłączono do Wojskowego Biura Historycznego (p. niżej).

Zakresem działania wydziału naukowego jest przegląd wojskowej działalności naukowej w kraju i zagranicą, studjowanie literatury wojskowej, koordynacja pracy czasopism wojskowych, polityka wydawnicza i kontrola słownictwa, języka regulaminów oraz wydawnictw Instytutu.

Oprócz wydawania naukowego dwumiesięcznika *Bellona* i popularnego tygodnika *Żołnierz Polski* Instytut współpracuje w wydawaniu kwartalnika poświęconego obcej myśli wojskowej p. t. *Przegląd Wojskowy* i miesięcznika *Przegląd Piechoty*. Pozatem w r. 1929 wydano 73 dzieła z zakresu wojskowości.

Budżet Instytutu w latach 1929/30 i 1930/31 (preliminowany): 400.189 zł.

210[356]. WOJSKOWE BIURO HISTORYCZNE (Al. Ujazdowskie 1/3) (*reorg.*).

Biuro jest obecnie instytucją samodzielną podległą wprost Generalnemu Inspektorowi Sił Zbrojnych. Powstało w r. 1926 z reorganizacji Biura Historycznego Sztabu Generalnego.

Celem Biura Historycznego jest zbieranie, opracowywanie i ogłaszanie materiałów historycznych dotyczących historii wojen oraz ogłaszanie prac z tej dziedziny (m. i. przygotowanie urzędowej historii wojny 1918-20 r.). Do zadań Biura należy nadto opinjowanie, ekspertyza i udzielanie informacji w zakresie doświadczeń wojskowych inspektoratom armij, Sztabowi Głównemu i Departamentom Min. Spraw Wojskowych.

Biuro dzieli się na: 1) wydział wojen polskich 1918—1920, 2) wydział wojny światowej 1914—1918, 3) samodzielny referat formacji polskich w wojnie światowej, 4) samodzielny referat wojen dawnych (poprzednio w Wojskowym Instytucie Naukowo-Wydawniczym), 5) referat wydawniczy, 6) referat archiwalny oraz 7) archiwum oficerskich dokumentów personalnych (na prawach wydziału).

Wydziały i referaty Biura kierują pracą autorów, głównie wojskowych, z poza stałego personelu Biura, inicjują nowe prace i wyszukują do nich autorów. Biuro organizuje też kursy metodologii badań historycznych.

Biuro Historyczne uczestniczy w kierownictwie pracy naukowej: T-wa badania historii obrony Lwowa i województw południowo-wschodnich (p. wyżej: 16, nr 63), T-wa do badań nad historią Powstania Wielkopolskiego (p. wyżej: 16, nr 65) oraz T-wa badania dziejów wyzwolenia Wileńszczyzny i Ziemi północno-wschodnich (p. wyżej: 16, nr 71).

Biuro Historyczne prowadzi następujące wydawnictwa: 1) Studja taktyczne z wojny 1918—1921 (dotychczas 10 t.), 2) Studja operacyjne

z wojny 1918 — 1921 (dotychczas 3 t.), 3) Studja z wojny światowej 1914—1918 (dotychczas 1 t.), 4) Historje pułków polskich (szczegółowe, dotychczas 3 t.), 5) Zarysy historii wojennej pułków polskich (156 tomików).

Organami Biura są: do dziejów wojen dawnych — kwartalnik *Przegląd Historyczno - Wojskowy* (od r. 1929); do dziejów wojen od 1914 r. — dział historyczny dwumiesięcznika *Bellona*.

Personel Biura Hist. stanowi 25 oficerów i 8 pracowników cywilnych.

211. INSTYTUT TECHNICZNY INTENDENTURY (Gmach Min. Spraw Wojskowych, ul. Nowowiejska 3/5, oraz Koszykowa 79, bud. 5).

Instytut powstał w r. 1927 z reorganizacji Biura Badań Technicznych Intendentury. Jest on organem opiniodawczym Intendentury i prowadzi naukowe badania, próby i doświadczenia nad materiałem intendenckim i taborowym.

Instytut posiada: 1) pracownię techniczne (mundurowa, żywnościowa, kwaterunkowa, taborowa i urządzeń technicznych), 2) laboratorium doświadczalne, 3) muzeum z gabinetem towaroznawczym i biblioteką fachową, 4) administrację czasopisma fachowego, 5) kancelarię.

Instytut publikuje wyniki swych prac w oddzielnych książkach, ponadto zasila artykułami *Przegląd Intendencki*.

Instytut wydaje rocznie na cele naukowe i doświadczalne: ok. 100.000 zł.

33. Zoologja.

(uzupełnienie do str. 399 — 400 t. VII N. P.).

WARSZAWA.

- 212[365]. POLSKIE TOWARZYSTWO ANATOMICZNO-ZOOLOGICZNE (*uzup.*).

Organem T-wa jest kwartalnik *Folia Morphologica*.

VII. ZWIĄZKI TOWARZYSTW I INSTYTUCYJ.

(uzupełnienie do str. 401 — 402 t. VII N. P.).

LWÓW.

- 213[367]. ZWIĄZEK POLSKICH TOWARZYSTW NAUKOWYCH WE LWOWIE (*uzup.*).

Z końcem 1929 r. należało do Związku 31 towarzystw i instytucyj.

Przybyły: Polskie Towarzystwo Fizyczne, Towarzystwo Orjentalistyczne, Polskie Towarzystwo Geograficzne. Natomiast nie należy już do Związku Chemiczny Instytut Badawczy.

VIII. STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE ZAWODOWE.

1. *Lekarze.*

(uzupełnienia do str. 402 — 403 t. VII N. P.).

POZNAŃ.

214. ZWIĄZEK LEKARZY ZACHODNIEJ POLSKI (ul. Wrocławska 3).
Związek powstał w r. 1918 i ma na celu obronę interesów zawodowych stanu lekarskiego.
Związek posiada sekcję szpitalną.
Członkowie prowincjonalni Związku są zorganizowani w 14 obwodów.
Organem Związku są warszawskie *Nowiny Społeczno-Lekarskie*.
Liczba członków Związku (1929): 800.
Budżet roczny (1929): 334.000 zł.

WARSZAWA.

- 215[371]. ZWIĄZEK LEKARZY PAŃSTWA POLSKIEGO (ul. Chmielna 58 m. 1).
Związek powstał w r. 1920. W r. 1929 nastąpiła zmiana statutu.
Związek ma charakter zawodowy. Celem jego jest obrona praw stanu lekarskiego i jego interesów zawodowych z uwzględnieniem zadań etyczno-społecznych.
Związek dzieli się na 4 sekcje zawodowe: 1) lekarzy Kas Chorych, 2) lekarzy szpitalnych, 3) lekarzy szkolnych, 4) lekarzy radiologów.
Związek posiada bibliotekę lekarską.
Organizacyjny podział Związku obejmuje 9 okręgów (z siedzibą w: Krakowie, Lwowie, Lublinie, Łodzi, Katowicach, Warszawie, Poznaniu, Sosnowcu i Łucku) oraz 6 obwodów samodzielnych (z siedzibą w Białymstoku, Brześciu, Grodnie, Skarszewach, Baranowiczach i Wilnie).
Organem Związku są wydawane przezeń *Nowiny Społeczno-Lekarskie*.
Liczba członków Związku (1929): ok. 5.000.
Budżet roczny (1929): 75.000 zł.

- 216[163]. ZRZESZENIE LEKARZY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ (Bielańska 18).
(uzup.).

Posiada sekcję odczytowo-naukową, komisje bytu i etyki zawodowej, sąd koleżeński i kasę wzajemnej pomocy, a nadto podręczną bibliotekę lekarską.

Liczba członków (1929): ok. 500.

217. * ZRZESZENIE LEKAREK POLSKICH (Al. Jerozolimskie 43).

2. *Literaci i dziennikarze.*

(uzupełnienia do str. 404 — 406 t. VII N. P.).

POZNAŃ.

218. * ZWIĄZEK DZIENNIKARZY GOSPODARCZYCH POLSKI ZACHODNIEJ.

WARSZAWA.

219. * STOWARZYSZENIE POLSKICH DZIENNIKARZY I PUBLICYSTÓW GOSPODARCZYCH (ul. Polna 42 m. 3).

3. *Artysty.*

(uzupełnienia do str. 406 t. VII N. P.).

KATOWICE.

220. * ZWIĄZEK ARTYSTÓW PLASTYKÓW ŚLĄSKICH.

LWÓW.

221. * POWSZECHNY ZWIĄZEK ARTYSTÓW PLASTYKÓW.

222. ZWIĄZEK ARTYSTEK POLSKICH WE LWOWIE (adres pracowni malarskiej ul. Batorego 12).

Związek założony w r. 1917 i łączący artystki wszystkich działów sztuki plastycznej ma na celu popieranie dążeń artystycznych i ochronę interesów zawodowych.

Związek prowadzi pracownię malarską.

Liczba członków Związku (1929): 27.

Budżet roczny ok. 200 zł.

POZNAŃ.

223. * WIELKOPOLSKI ZWIĄZEK ARTYSTÓW PLASTYKÓW (Plac Wolności 14 a).

WARSZAWA.

224. ZRZESZENIE POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW (Adres Zarządu ul. Świętokrzyska 15, m. 30, adres siedziby: lokal Pol. T-wa Artystycznego, Trębacka 10).

Zrzeszenie, założone w r. 1925, ma na celu rozwój sztuki polskiej oraz popieranie interesów zawodowych polskich artystów plastyków wogóle, a członków Zrzeszenia w szczególności. Zrzeszenie organizuje zbiorowe wystawy sztuki, zabiera głos w sprawach artystycznych i t. d.

Liczba członków Zrzeszenia: 94.

Budżet roczny: 400 zł.

225. * ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW GRAFIKÓW (ul. Ossolińskich 6).

ZAKOPANE.

226. ZWIĄZEK ARTYSTÓW PLASTYKÓW (prezes T. Malicki).

Związek istniał poprzednio jako t-wo „Sztuka Podhalańska“, w r. 1928 uległ reorganizacji, zmienił nazwę i zacieśnił swe zadania do ściśle artystycznych zawodowych. Związek organizuje wystawy, a członkowie jego biorą czynny udział w lokalnych zamierzeniach kulturalnych.

Związek posiada wielką salę wystawową w Zakopanem.

Liczba członków Związku (1929): 28.

Budżet roczny: ok. 2.000 zł.

7. Wynalazcy.

KATOWICE.

ŚLĄSKIE KOŁO ZWIĄZKU WYNALAZCÓW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ (ul. Kochanowskiego 12a) (p. niżej).

WARSZAWA.

227. ZWIĄZEK WYNALAZCÓW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ (Wspólna 26, m. 1, tel. 338-29).

Związek powstał we wrześniu 1928 r. w celu popierania wynalazczości polskiej drogą udzielania pomocy wynalazcom, ochrony praw i interesów.

Związek posiada Radę Naukowo-techniczną do oceny wynalazków.

Koło Związku znajduje się w Katowicach.

Organem Związku jest miesięcznik *Wynalazki i Odkrycia*.

Liczba członków (1929): ok. 700.

Budżet Związku: 20.000 zł.

IX. ORGANIZACJE POPIERAJĄCE NAUKĘ I SZTUKĘ.

*1. *Instytucje organizacyjno-wydawnicze i zapomogowe.*

(uzupełnienia do str. 412 — 418 t. VII N. P.).

KATOWICE.

228. ŚLĄSKIE TOWARZYSTWO LITERACKIE (Muzeum Śląskie, ul. Jagiellońska).

Two założone w lutym r. 1928 jest organizacją społeczną, pozostającą pod dozorem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (każdorazowy Wojewoda śląski jest przewodniczącym T-wa).

Celem T-wa jest urządzenie konkursów literackich na dzieła beletrystyczne i naukowe o tematach związanych z ziemią śląską i jej życiem duchowym.

Liczba członków T-wa: ok. 30.

Budżet T-wa: ok. 35.000 zł.

WARSZAWA.

229. FUNDUSZ NAUKOWY ZRZESZENIA PRACOWNIKÓW BANKU POLSKIEGO (ul. Bielańska 10/12).

Fundusz powstał w r. 1928 z daru Banku Polskiego, wynoszącego 21.520 zł., corocznych stałych zasiłków Zrzeszenia Pracowników *B. P. w kwocie 2.000 zł. oraz jednorazowych ofiar.*

Fundusz ma na celu dopomożenie pracownikom Banku do pogłębienia wiedzy oraz ułatwienie wydawania ich prac naukowych. Fundusz udziela pożyczek pracownikom Banku Polskiego, urządza odczyty, kursy i wycieczki naukowe, ogłasza konkursy na prace.

Funduszem dysponuje Zarząd, składający się z 5-u osob, w tem 3 delegatów z ramienia Zarządu Głównego Zrzeszenia Pracowników B. P. i 2 z ramienia Dyrekcji Banku.

230. INSTYTUT POPIERANIA POLSKIEJ TWÓRCZOŚCI LITERACKIEJ (Członek Komitetu — sekretarz S. Szober, ul. Nowowiejska 8).

Powstał w r. 1930 w celu popierania rozwoju literatury ojczystej przez działalność zapomogową i wydawniczą.

Ogólny nadzór Instytutu sprawuje Rada, składająca się z 6 pisarzy na polu polskiej literatury pięknej i tyluż badaczy literatury

i języka, wybieranych na trzy lata z pośród kandydatów przedstawionych przez Komitet w porozumieniu z Polską Akademią Umiejętności, po 2 na każde wolne miejsce. Co roku ustępuje według starszeństwa dwóch członków Rady, przyczem mogą być oni powoływani na nowo do Rady. W skład Rady wchodzi ponadto Komitet Instytutu, zarządzający sprawami Instytutu. Komitet liczy 9 członków wybieranych przez Radę na 3 lata z pośród pisarzy i badaczy. Co roku również i z Komitetu ustępuje 2 członków, z prawem ponownej wybieralności.

Instytut posiada członków honorowych — zasłużonych dla Instytutu, członków czynnych — którymi są członkowie Rady, członków dożywotnich, którzy wniosą składkę jednorazową conajmniej 300 zł., wreszcie członków popierających, wpłacających rocznie conajmniej 12 zł.

231. KASA IM. H. MELCERA (ul. Jasna 5, Filharmonja).

Powstała w marcu 1929 r. jako organizacja społeczna mająca na celu krzewienie i propagowanie muzyki polskiej w kraju i zagranicą oraz niesienie pomocy muzykom polskim.

Ogólny nadzór nad Kasą sprawuje Rada Naukowa złożona z profesorów muzykologii uniwersytetów polskich, dyrektora i profesora kompozycji Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Warszawie, 2 delegatów Min. W. R. i O. P. i 5 muzyków lub muzykologów wybranych na 3 lata przez Walne Zebranie członków.

Kasą zarządza Komitet złożony z 12 członków (w tem conajmniej 7 muzyków czy muzykologów) wybieranych przez Radę na 3 lata. Co roku, podług starszeństwa wyboru, ustępuje 4 członków z prawem ponownej wybieralności.

Posiada sekcje: wydawniczą, zapomogową i koncertową.

Kasa podejmuje wydawnictwa zarówno utworów muzycznych (szczególnie współczesnych) jak i dzieł muzykologicznych.

Kasa posiada członków zasłużonych, honorowych (conajmniej 100 zł. ofiary jednorazowej) i czynnych (10 zł. składki miesięcznej) posiadających prawo głosu decydującego na Walnym Zebraniu, ponadto członków popierających (15 zł. składki rocznej).

Liczba członków T-wa: 40.

2. *Towarzystwa opiekujące się instytucjami naukowymi i pomocnicze.*
(uzupełnienia do str. 418—425 t. VII N. P.).

KATOWICE.

232. TOWARZYSTWO INSTYTUTU PEDAGOGICZNEGO W KATOWICACH (Wojewódzka 45).

Powstało w r. 1928 jako organizacja społeczna, mająca na celu założenie i utrzymywanie Instytutu Pedagogicznego w Katowicach (p. wyżej: dział VI 24, nr 117).

Członkowie T-wa dzielą się na: zwyczajnych (każdy nauczyciel w woj. Śląskiem), nadzwyczajnych (każdy zajmujący się sprawami pedagogicznymi, nie nauczyciel), wspierających (ofiara pieniężna) i honorowych (mianowanych przez Walne Zgrom. w uznaniu zasług).

Liczba członków T-wa: 89.

Budżet roczny: 90.000 zł.

KRAKÓW.

233. TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ MUZEUM NARODOWEGO (Muzeum Narodowe, Sukiennice).

T-wo, założone w r. 1904, w czasach wojennych i powojennych nie było czynne. W r. 1927 nastąpiła reorganizacja, a w r. 1928 uchwalenie nowego statutu.

Celem T-wa jest popieranie zadań Muzeum Narodowego i przyczynianie się do powiększania jego zbiorów drogą zbierania funduszków i nabywania dzieł sztuki oraz przez urządzenie odczytów objaśniających o zbiorach i nabytkach Muzeum.

Liczba członków T-wa (1929): przeszło 100.

Budżet roczny T-wa: ok. 1.000 zł.

LWÓW.

234. TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ OSSOLINEUM (ul. Ossolińskich 2).

T-wo założone w r. 1926 ma na celu popieranie rozwoju Zakładu Narodowego im. Ossolińskich i jego zbiorów.

T-wo wydało litograficzny portret J. M. Ossolińskiego oraz broszurę J. Parandowskiego p. t. „Ossolineum“.

Liczba członków T-wa (1929): 334.

Budżet (1928): 2.651,65 zł.

POZNAŃ.

235. ◦ TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ (Biblioteka Uniwersytecka, ul. Ratajczaka 4/6).

T-to zostało założone w maju r. 1929 i ma na celu popieranie potrzeb i rozwoju Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu.

WARSZAWA.

- 236[429]. † TOWARZYSTWO BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W WARSZAWIE.

Z chwilą przejścia Biblioteki Publicznej na własność Gminy m. st. Warszawy (1. II. 1928) Towarzystwo zostało rozwiązane.

237. * TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ SZKOŁY SZTUK PIĘKNYCH.

238. TOWARZYSTWO WYŻSZEJ SZKOŁY DZIENNIKARSKIEJ (Pl. Małachowskiego 1).

T-to zostało założone w r. 1927/28. Jest właścicielem Wyższej Szkoły Dziennikarskiej.

T-to wydaje *Bibliotekę Prasową Polską* (dawniej *Biblioteka Prasowa*).

Liczba członków: 65.

- 239[431]. TOWARZYSTWO INSTYTUTU RADOWEGO IM. MARJI SKŁODOWSKIEJ-CURIE (ul. Wawelska 3, tel. 537-38) (*zmiana adresu*).

240. ◦ TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ OGRODU ZOOLOGICZNEGO M. ST. WARSZAWY (Miejski Ogród Zoologiczny).

T-to znajdujące się w okresie organizacji ma za zadanie współpracę z Zarządem Miejskiego Ogrodu Zoologicznego nad rozwojem instytucji i rozpowszechnianie wśród społeczeństwa idei Miejskiego Ogrodu Zoologicznego.

ZAKOPANE.

- 241[439]. TOWARZYSTWO „MUZEUM TATRZAŃSKIE” IM. DR. T. CHAŁUBIŃSKIEGO W ZAKOPANEM (*uzup.*).

T-to ma celu: gromadzenie materiałów niezbędnych do pracy naukowej nad Tatrami i Podhalem, podejmowanie inicjatywy oraz popieranie badań tego terenu, popularyzację wiedzy o Tatrach i Podhalu,

pomoc w zakładaniu instytucyj i placówek kulturalnych i naukowych w Tatrach i na Podhalu. Do osiągnięcia swych celów T-wo utrzymuje dostępne dla ogółu muzeum, gromadzi bibliotekę, wydaje opracowania naukowe lub popularno naukowe, dotyczące Tatr i Podhala.

T-wo posiada bibliotekę, przeznaczoną dla pracujących naukowo (ok. 3.000 książek, broszur, czasopism, map), sześć pokoi mieszkalnych umeblowanych, z których korzystać mogą bezpłatnie pracujący naukowo w Tatrach i na Podhalu, oraz daje pomieszczenie Stacji Meteorologicznej Państwowego Instytutu Meteorologicznego (p. wyżej: dział VI 21, str. 245).

T-wo wydaje *Wydawnictwa Muzeum Tatrzańskiego im. dra T. Chałubińskiego* (*Bibliothèque du Musée des Tatry à Zakopane*), zawierające prace naukowe i popularno-naukowe o Podhalu i Tatrach (dotychczas wyszło 5 numerów).

4. Fundacje¹⁾.

(uzupełnienia do str. 427—432 t. VII N. P.).

POZNAŃ.

242. FUNDACJA IM. BREDKRAYCA ZŁĄCZONA Z ORDYNACJĄ RODZINNĄ TACZANOWSKICH NA TACZANOWIE (przełożony Kuratorjum Fundacji Wiktor Norski, ul. Chełmońskiego 8).

Fundację utworzył Alfons Antoni hr. Taczanowski dokumentem z dn. 8 XI 1863. Fundacja ma na celu premjowanie wybitnych polskich prac literackich.

Fundacja rozporządza sumą 3.420 zł., złożonych w 4% listach zastawnych konwersyjnych Banku Ziemstwa Kredytowego.

WARSZAWA.

- 243[452]. FUNDACJA IM. FRANCISZKA NOWODWORSKIEGO (Sąd Najwyższy, Pl. Krasińskich 5) (*uzup.*).

Akt fundacji podpisano w dn. 14 maja 1929 r. Celem Fundacji jest popieranie naukowej twórczości polskiej w dziedzinie nauk prawnych i społecznych oraz troska o czystość i rozwój języka ojczystego w tej dziedzinie.

¹⁾ Podajemy na tem miejscu fundacje samodzielne, niezwiązane bezpośrednio z instytucjami naukowymi.

Organem Fundacji jest Komitet, składający się z 12 członków.
Fundacja zamierza wydać polski słownik prawniczy.
Fundusz zebrany drogą składek wynosi ok. 44.000 zł.

244. * KOMITET FUNDUSZU NAUKOWEGO IM. WŁADYSŁAWA SMOLEŃSKIEGO (Krakowskie Przedmieście 26/28, Archiwum Oświecenia Publicznego).

ZAKOPANE.

- 245[453]. FUNDACJA IM. ZYGMUNTA I ALICJI MIŃSKICH (*uzup.*).

Została przekazana Kasie im. Mianowskiego na dom wypoczynkowy dla uczonych.

X. STOWARZYSZENIA POŚREDNICZĄCE W STOSUNKACH KULTURALNYCH I NAUKOWYCH Z INNEMI NARODAMI.

(uzupełnienia do str. 432—441 t. VII N. P.).

KATOWICE.

- 246 TOWARZYSTWO „DANTE ALIGHIERI“ (SOCIETÀ „DANTE ALIGHIERI“) (ul. Pocztowa 11).

T-wo powstało w kwietniu 1928 r. i ma za zadanie szerzenie znajomości kultury włoskiej i języka włoskiego przez stworzenie odpowiedniej biblioteki, zebrania i odczyty, organizowanie kursów języka włoskiego.

Liczba członków T-wa (1929): 75.

KRAKÓW.

247. TOWARZYSTWO SŁOWIAŃSKIE (prof. Wł. Semkowicz, Studencka 15).

T-wo ma na celu zbliżenie na polu politycznym i kulturalnym między narodami słowiańskimi.

Obecnie w stadium reorganizacji.

LWÓW.

248. TOWARZYSTWO BULGARSKO-POLSKIE (Redakcja „Ruchu Słowiańskiego“).

T-wo powstało w r. 1924 jako Bułgarsko-Polskie Towarzystwo Kulturalne, obecną nazwę przyjęło w r. 1926. Celem T-wa jest zbliżenie kulturalne między społeczeństwem polskim a bułgarskim.

Organem T-wa jest miesięcznik *Ruch Słowiański*.

Zbiorowym członkiem T-wa jest Bułgarskie Towarzystwo Akademickie we Lwowie „Lewski“. Liczba członków: 40.

Budżet (1929): 3.800 zł.

249. KLUB POLSKO-CZESKOSŁOWACKI WE LWOWIE (prezes dr W. T. Wiśłocki, ul. Długosza 37).

Założony w r. 1926 jako Klub Polsko-Czeski, w tymże roku przyjął obecną nazwę. Ma na celu zbliżenie kulturalne między społeczeństwem polskim a czeskosłowackim. Klub współpracuje z Akademickim Kołem Przyjaciół Czechosłowacji we Lwowie.

Współ z T-wem „Česka Beseda“ utrzymuje czytelną czasopism. Organem T-wa jest miesięcznik *Ruch Słowiański*.

Liczba członków T-wa: 70.

250. LIGA POLSKO-RUMUŃSKA (prezes dr J. Jaxa-Dębicki, ul. Piłsudskiego 18).

Liga powstała w r. 1928. Celem jej jest praca nad zbliżeniem kulturalnym i gospodarczym polsko-rumuńskim.

Liga posiada sekcje kulturalną i ekonomiczną oraz bibliotekę w zacczątku.

Zamierzone jest wydawanie tłumaczeń cenniejszych utworów literatury rumuńskiej oraz wykładów i artykułów dotyczących stosunków polsko-rumuńskich.

Liczba członków Ligi (1929): 126.

POZNAŃ.

251. * TOWARZYSTWO POLSKO-BUŁGARSKIE.

WARSZAWA.

252. TOWARZYSTWO POLSKO-CHIŃSKIE PRZY INSTYTUCIE WSCHODNIM W WARSZAWIE (Instytut Wschodni, ul. Miodowa 7 II p.).

T-wo powstało 27 kwietnia 1928 r.; ma na celu jak najdokładniejsze wzajemne poznanie się obu narodów przez nawiązanie i podtrzymywanie jak najszerzych stosunków towarzyskich, kulturalnych i ekonomicznych Polski z Chinami oraz opiekę nad Polakami przebywającymi w Chinach i Chińczykami w Polsce.

T-wo ma korespondentów w Chinach.

Two przygotowało pracę ekonomiczną o Chinach do wydawnictwa Państwowego Instytutu Eksportowego p. t. *Rynki Zbytu* oraz drukuje ustaloną przy pomocy sinologów polskich transkrypcję znaków pisarskich chińskich.

Liczba członków T-wa: 59.

Budżet roczny T-wa: 8.500 zł.

253. * STOWARZYSZENIE POLSKO-DUŃSKIE.

254. ° TOWARZYSTWO POLSKO-ESTOŃSKIE (Poselstwo Estońskie, Al. Ujazdowskie 19).

Two znajduje się w stadjum organizacji.

255. TOWARZYSTWO POLSKO-FIŃSKIE (Krakowskie Przedmieście 9 m. 3)

Two założone w r. 1928 ma na celu popieranie rozwoju stosunków polsko-fińskich pod względem intelektualnym, kulturalnym i gospodarczym.

Liczba członków T-wa (1929): ok. 50.

Budżet roczny T-wa (1929): ok. 500 zł.

TOWARZYSTWO POLSKO-ŁOTEWSKIE (Rynek Starego Miasta 31, tel. 183-77).

Two założone w lutym 1929 r. ma na celu popieranie intelektualnych i gospodarczych stosunków polsko-łotewskich. Posiada sekcje kulturalną i gospodarczą.

Liczba członków T-wa (1929): 102.

256[477]. SŁOWIAŃSKIE TOWARZYSTWO KULTURY I SZTUKI (Krucza 47a, p. J. Kurnatowski) (*uzup.*).

Two ożywiło swą działalność (p. t. VII N. P., str. 440, nr 447). Współdziała w wydawaniu przekładów z literatur słowiańskich. Organizuje odczyty. Organem T-wa jest *Ruch Słowiański* (Lwów).

Liczba członków (V. 1929): 64.

Budżet T-wa (1928/9): ok. 1.000 zł.

257. TOWARZYSTWO POLSKO-SZWEDZKIE W WARSZAWIE (ul. Królewska 3, II p).

Two powstało w r. 1927. Celem jego jest popieranie kulturalnych i gospodarczych stosunków pomiędzy Polską a Szwecją.

Two posiada sekcje: propagandową, odczytową i zabawową.
Prowadzi kurs języka szwedzkiego.

Liczba członków T-wa: 120.

Budżet (1929): 3.000 zł.

258. * STOWARZYSZENIE POLSKO-TURECKIE (płk. Syrokomla-Syrokomski). Siedziba przeniesiona z Poznania.

259. TOWARZYSTWO POLSKO-WĘGERSKIE IM. STEFANA BATOREGO (prezes: inż. Edward Krzemiński, ul. Moniuszki 5).

Two założone w r. 1927 ma na celu krzewienie w Polsce znajomości nauki, literatury, kultury, sztuki i życia ekonomicznego Węgier oraz współdziałanie z przyjaciółmi Polski w Węgrzech w sprawie zaznajomienia narodu węgierskiego z polskim.

Liczba członków T-wa (1929): ok. 100.

Budżet (1928): 2.500 — 3.000 zł.

WILNO.

260. * TOWARZYSTWO POLSKO-ŁOTEWSKIE.

XI. TOWARZYSTWA NARODÓW INNYCH W POLSCE.

(uzupełnienia do str. 441 — 447 t. VII N. P.).

KALISZ.

261. UKRAIŃSKIE WOJENNO-ISTORICZNE TOWARZYSTWO (UKRAIŃSKIE WOJENNO-HISTORYCZNE TOWARZYSTWO) (ul. Górnośląska 61, m. 8, ppłk. S. Skrupka).

Two zostało założone w r. 1925. Zadaniem jego jest zbieranie, opracowywanie i ogłaszanie drukiem materiałów do historii wojska ukraińskiego, szczególnie z czasów ostatnich walk wyzwoleniczych. Ponadto T-two pełni opiekę nad mogiłami poległych w walce o wolność Ukrainy.

Two ma sekcje: historyczną, wydawniczą, finansową i ochrony mogił.

Organem T-wa jest nieperjodyczne czasopismo *Za Derżawniść*.

Liczba członków T-wa (1929): 42.

LWÓW.

262. BOHOSŁÓWSKE NAUKOWE TOWARYSTWO U LWOWI (ulica Kopernika 36).

T-wo założone w r. 1923 ma na celu jednoczenie naukowo pracujących ukraińskich teologów obrz. grecko-katolickiego, rozwój nauk teologicznych i dbałość o wyższe wykształcenie pośród duchowieństwa.

T-wo posiada sekcje: dogmatyczną, biblijną, historyczno-prawniczą i praktyczno-teologiczną.

Biblioteka Towarzystwa obejmuje 4.000 tomów (3.530 dzieł).

T-wo wydaje nieperjodyczne *Praci Bohosłowskoho Naukowoho Towarystwa*.

Organem T-wa jest kwartalnik *Bohosłowija*.

Liczba członków T-wa (1929): 214.

Budżet (1929): 9.800 zł.

263. UKRAIŃSKIE TURISTICZNO-KRAJEZNAWCZE TOWARYSTWO „PŁAJ” U LWOWI (UKRAIŃSKIE TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE TOWARYSTWO „PŁAJ” WE LWOWIE) (ul. Łyczakowska 18 I p.).

T-wo założone w r. 1924, uległo reorganizacji w r. 1929 T-wo ma na celu badanie kraju rodzinnego i popularyzację wiadomości o nim, pracę nad rozwojem turystyki i krajoznawstwa, opiekę nad pamiątkami przeszłości i przyrodą oraz zbieranie materiałów etnograficznych.

T-wo dzieli się na 2 sekcje: turystyczną i krajoznawczą. Posiada niewielką bibliotekę i zbiorek map.

T-wo projektuje wydanie albumów z widokami Ziemi Czerwieskiej. Organem T-wa jest miesięcznik *Turystyka i Krajoznawstwo* (chwilowo zawieszony).

Liczba członków T-wa: ok. 130.

264. * UKRAIŃSKIE LIKARSKIE TOWARYSTWO.

265. TOWARYSTWO UKRAIŃSKICH PRAWNYKIW (TOWARZYSTWO UKRAIŃSKICH PRAWNIKÓW) (ul. Rutowskiego 22, w gmachu Narodnyj Dom).

T-wo założone w r. 1910 ma na celu popieranie rozwoju nauk prawnych i społecznych w języku ukraińsko-ruskim oraz opiekę interesów zawodowych stanu prawniczego. T-wo organizuje odczyty i dyskusje naukowe, zjazdy prawników i ekonomistów.

Prace T-wa odbywają się w trzech komisjach: organizacyjnej, odczytowej i wydawniczej.

Biblioteka T-wa obejmuje ok. 100 t.

T-wo podejmuje wydawnictwa nieperjodyczne dzieł oraz wydaje wspólnie ze Związkiem Ukraińskich Adwokatów kwartalnik *Żyttia i Prawo*. Organem T-wa jest czasopismo *Dito*.

Liczba członków T-wa (1929): 257.

266. MUZYCZNE TOWARZYSTWO IM. ŁYSENKI (ul. Szaszkiewicza 5).

T-wo założone w r. 1903 ma na celu pielegnowanie muzyki.

T-wo posiada sekcje: muzyczną i wydawniczą. Prowadzi instytut muzyczny i bibliotekę.

T-wo posiada oddziały w Przemyśle, Drohobyczu, Stryju, Stanisławowie, Kołomyi, Samborze, Sokalu i Tarnopolu.

T-wo wydaje czasopismo *Muzycznyj Lystok*, które jest jego organem.

Liczba członków T-wa (1929): 135.

Budżet (1929): ok. 25.000 zł.

267. UKRAIŃSKIE TECHNICZNE TOWARYSTWO (Rynek 10/II).

T-wo założone w r. 1908 ma na celu popieranie pracy naukowej w dziedzinie techniki.

T-wo podzielone jest na sekcje fachowe. Posiada bibliotekę dzieł fachowych (ok. 500 t.).

Organem T-wa jest kwartalnik *Techniczni Wisty*.

Liczba członków T-wa (1929): 260.

WARSZAWA.

268[491]. TOWARZYSTWO KRZEWIENIA NAUK JUDAISTYCZNYCH W POLSCE (ul. Sienna 39, m. 25, adres Instytutu: Nowolipie 3, tel. 161-63) (*uzup.*).

Poważniejsze zmiany organizacyjne zaszły jedynie w utrzymanym przez T-wo Instytucie Nauk Judaistycznych, który jest wyższą uczelnią o dwu fakultetach: nauk rabinistycznych oraz nauk historyczno-społecznych.

Organem Instytutu są: *Wydawnictwa Instytutu Nauk Judaistycznych*, obejmujące sprawozdania z działalności Instytutu oraz rozprawy naukowe docentów.

269. * TOWARZYSTWO BADANIA STOSUNKÓW SPOŁECZNO-GOSPODAR-
CZYCH LUDNOŚCI ŻYDOWSKIEJ W POLSCE (ul. Rymarska 6).

270. ŻYDOWSKIE TOWARZYSTWO KRZEWIENIA SZTUK PIĘKNYCH (ul. Kró-
lewska 51).

T-wo powstało w r. 1923. Zadaniem jego jest popieranie rozwoju
sztuk pięknych oraz krzewienie zamiłowania do nich wśród ludności
żydowskiej w Polsce.

T-wo utrzymuje wystawę sztuk plastycznych.

T-wo organizuje oddział w Krakowie.

Wydawnictwami T-wa są katalogi wystaw.

Liczbą członków (1929): 469.

Budżet T-wa (1929): 32.800 zł.

WILNO.

271. ŻYDOWSKI INSTYTUT NAUKOWY (W. Pohulanka 18, w niedługim
czasie ma być przeniesiony do własnego gmachu przy ul. Wiwul-
skiego 18).

Zaczątek organizacji Instytutu datuje się od r. 1925, kiedy to po-
stało Towarzystwo Przyjaciół Żydowskiego Instytutu Naukowego
(p. t. VII N.P., str. 447 nr 495). Obecnie agendy T-wa przejął sam Instytut.

Zadaniem Instytutu jest: 1) scentralizowanie twórczości naukowej
w języku żydowskim, a przede wszystkim badań nad językiem i lite-
raturą żydowską, 2) przygotowywanie pracowników naukowych, 3) re-
jestrowanie wszelkich przejawów żydowskiego życia kulturalnego na
całym świecie.

Działalność naukowa rozwija się w czterech sekcjach (przejętych
od zarządu T-wa Przyjaciół Żydowskiego Instytutu Naukowego): 1) filo-
logicznej (z komisjami: etnograficzną, terminologiczną, lingwistyczną
i literacką), 2) historycznej, 3) ekonomiczno-statystycznej i 4) pedago-
giczno-psychologicznej. Przewidywane jest utworzenie sekcji sztuk pla-
stycznych.

Skład personalny sekcji ustalono na konferencji odbytej w Wilnie
w październiku 1929 r. Dalszych członków mogą sobie kooptować
komisje za aprobatą władz Instytutu.

Instytut posiada: centralę bibliograficzną (dn. 1.I 1930 przeszło
45.000 kartek rejestracyjnych), archiwum (przeszło 5.000 roczników

perjodyków żydowskich, przeszło 15.000 plakatów i t. p., setki rękopisów i autografów), bibliotekę (ok. 20.000 t.), muzeum teatrologiczne im. E. R. Kamińskiej (p. wyżej: Muzea nr 128).

Towarzystwa Przyjaciół Żydowskiego Instytutu Naukowego istnieją w 17 krajach: w Polsce (Wilno, Warszawa, Kraków, Łódź, Białystok, Siedlce, Włocławek), Niemczech, Francji, Litwie, Łotwie, Estonii, Rumunii, Austrii, Czechosłowacji, Belgii, Anglii, Palestynie, Stanach Zjednoczonych A. P., Kanadzie, Argentynie, Brazylii i Afryce Południowej.

Władzami kierowniczymi Instytutu są: Zjazd, Rada Naczelna, Zarząd Centralny oraz Biuro Wykonawcze, którego siedzibą jest Wilno. Ponadto istnieje Prezydium honorowe, do którego są powołani najwybitniejsi uczeni żydowscy (obecnie 9 osób).

Instytut prowadzi następujące wydawnictwa: *Šriftn fun jidišn wisnšaftlechn institut* ze streszczeniem w języku polskim, angielskim lub niemieckim (dotychczas 5 tomów: 3 filologiczne, 1 ekonomiczno-statystyczny i 1 historyczny); *Bibljoграфиše jorbicher fun jidišn wisnšaftlechn institut* (dotychczas 2 tomy); *Pinkes* (organ amerykańskiego oddziału Instytutu poświęcony badaniom języka i literatury — dot. 5 zesz.); serja *Di Organizacje fun der jidišer wisnšaft* (dotychczas 7 num., pozatem broszury informacyjne w języku polskim, angielskim, niemieckim i francuskim); serja tekstów reprodukowanych (dot. 1 tom) oraz serja monografij opracowanych przez członków poszczególnych sekcji (w przygotowaniu).

Organem informacyjnym Instytutu są *Jedies fun jidišn wisnšaftlechn institut* (w styczniu 1930 r. wyszedł nr 28).

272. * ŻYDOWSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE W WILNIE.

273. ŻYDOWSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNO-ETNOGRAFICZNE IM. SZ. AN-SKIEGO (ul. W. Pohulanka 3).

T-wo, utworzone w r. 1913, uległo reorganizacji w r. 1919 (założenie nowych sekcji). Niedawno nastąpiło połączenie się T-wa z Towarzystwem Miłośników Żydowskich Zabytków pod nazwą dzisiejszą.

Zadaniem T-wa jest gromadzenie zabytków i utrzymywanie muzeum (p. wyżej: Muzea nr 127).

T-wo posiada 5 sekcji: muzealną, archiwalną, muzyczną (muzyka ludowa), etnograficzną i historyczną.

T-wo wydaje *Pinkosy* (kroniki).

Liczba członków T-wa (1929): 187.

Budżet T-wa (1929): 1.200 zł.

274. ZJEDNOCZONE TOWARZYSTWO POPIERANIA ŻYDOWSKIEJ SZTUKI I SZTUKI SCENICZNEJ W WILNIE (W. Pohulanka 18).

T-wo powstało w r. 1929 z połączenia dwóch towarzystw: T-wa Popierania Żydowskiej Sztuki Scenicznej w Wilnie (zał. w. 1927) i Żydowskiego Stowarzyszenia Popierania Sztuki w Wilnie (zał. w r. 1922).

T-wo ma na celu utrzymywanie Konserwatorium żydowskiego (istnieje od r. 1924), stworzenie żydowskiego teatru dramatycznego, utrzymywanie studjum dramatycznego (istnieje od r. 1927), urządzenie przedstawień opery żydowskiej (od r. 1928), organizowanie wystaw malarskich oraz popularyzację wszelkich gałęzi sztuki żydowskiej.

T-wo posiada sekcje: muzyczną, dramatyczną, plastyczną, literacką i kulturalną.

T-wo wydaje jednodniówki teatralne.

Liczba członków T-wa (1929): 544.

Budżet roczny T-wa (1929): 50.000 zł.

UZUPEŁNIENIA.

Do str. 105 tomu niniejszego.

ŁÓDŹ.

138. MUZEUM MIEJSKIE HISTORII I SZTUKI IM. JULJANA I KAZIMIERZA BARTOSZEWICZÓW W ŁODZI (Plac Wolności 1).

Na Muzeum składają się zbiory Kazimierza Bartoszewicza z Krakowa darowane Gminie m. Łodzi w listopadzie 1928 r. Narazie przeniesiono do Łodzi dział sztuki, umieszczono w lokalu gmachu ratuszowego i otwarto dla publiczności 13.IV 1930 r.

Muzeum obejmuje: 1) bibliotekę historyczną (parę inkunabułów, druki od XVI w., okazały zbiór czasopism z XVIII i XIX w.)

2) archiwum rękopisów — ok. 50 t. silvae rerum z XVII i XVIII w., listy Bony, Wazów, Sasów. Stanisława Augusta i ks. Józefa Poniatowskiego, materiały do dziejów Konfederacji Barskiej i powstań, korespondencja i rękopisy Juliana Bartoszewicza, listy Lelewela, Szajnochy, Bielowskiego, A. Maciejowskiego, L. Chodźki, Przeździeckiego, A. Z. Koźmiana, Wójcickiego, A. Grabowskiego, Odyńca, Tyszyńskiego i innych, ponadto Kraszewskiego, Sienkiewicza, Konopnickiej, Blizińskiego, Bałuckiego, Lenartowicza, Ujejskiego, Kasprowicz i in.

3) Dział sztuki obejmuje 87 obrazów, 3 rzeźby oraz rysunki i grafikę; w tem obraz przypisywany Łukaszowi Cranachowi Starszemu, dzieła Norblina, Andriollego (portret H. Modrzejewskiej), W. Pruszkowskiego, J. Kossaka, J. Malczewskiego, Matejki, Kunzeka.

4) Numizmatyka (kilkaset obrazów).

Dział sztuki jest udostępniony publiczności w środy, soboty i niedziele o g. 10—17.

Tymczasowym kierownikiem Muzeum jest przewodniczący Wydziału Oświaty i Kultury Magistratu — Przechław Smolik, który posiada do pomocy dwie siły pomocnicze.

Dotychczas Muzeum wydało Katalog działu sztuki.

Do str. 119 tomu niniejszego.

WARSZAWA.

84. MUZEUM TECHNICZNEGO INSTYTUTU INTENDENTURY M. S. WOJSK.
(ul. Mianowskiego 15).

Powstało w r. 1928 z nagromadzonych wzorów umundurowania, oporządzenia oraz modeli sprzętu żywnościowego, kwaterunkowego, taborowego i urządzeń technicznych służby Intendentury, zarówno używanych obecnie w Polsce jak i w armjach zaborczych i obcych.

Muzeum posiada działy: mundurowy, taborowy, żywnościowy, kwaterunkowy, towaroznawczy, obejmujące ogółem 2.400 wzorów; dział biblioteczny liczy 3.128 t.

Inwentarz Muzeum na ukończeniu.

Muzeum służy do celów naukowo-doświadczalnych pracowników Instytutu, dla innych osób za zezwoleniem kierownika Instytutu, który zarządza Muzeum.

Budżet za r. 1930/31: 11.000 zł.

Do str. 229 tomu niniejszego.

ZŁAKÓW KOŚCIELNY, pow. Łowicz, woj. warsz.

275. OGNISKO KSIĘŻACKIEJ KULTURY, SZTUKI I PRZEMYSŁU LUDOWEGO
(pocztą Zduny).

Powstało w r. 1928 pod opieką Warszawskiego Wojewódzkiego Komitetu Regionalnego, Związku Obywatelskiej Pracy Kobiet i Warszawskiego Towarzystwa Popierania Przemysłu Ludowego. Jest organizacją społeczną mającą na celu pielęgnowanie księżackiej sztuki i kultury ludowej, przemysłu ludowego i domowego. Ognisko tworzy go-

spodę dla muzyków, pisarzy i malarzy szukających źródeł dla swej twórczości pośród ludu księżackiego, organizuje muzeum typu Skansenowskiego oraz gromadzi materiały do monografii przemysłu ludowego powiatu Łowickiego. Obecnie rozporządza ośrodkiem majątku Złaków Kościelny.

Liczba członków: 120 osób i 5 instytucyj.

Budżet Ogniska: 12.520 zł.

SKOROWIDZ INSTYTUCYJ

UWZGLĘDNIONYCH W T. VII i XII „NAUKI POLSKIEJ“

opracował

STANISŁAW HERBST

Pod alfabetycznie ułożonemi miejscowościami umieszczono wzmianki skorowidzowe: kolejno o archiwach, muzeach i zbiorach, bibliotekach (ogólnikowe — gdyż odpowiednie artykuły wyliczają instytucje według miejscowości), oraz szczegółowo wymienione wszystkie towarzystwa i instytucje — na pierwszym miejscu ogólnonaukowe, dalej pozostałe w porządku alfabetycznym, według wysuniętego na początek hasła charakteryzującego dziedzinę ich pracy. W skorowidzu nie uwzględniono instytucyj już nieistniejących. Liczby rzymskie w skorowidzu oznaczają: „I“ — t. VII „Nauki Polskiej“, „II“ — niniejszy, liczby arabskie — stronicie

ALBERTYN

archiwum II 5

ALWERNIA

biblioteka II 140

BALICE (krak.)

archiwum I 12

BALICE (przemys.)

archiwum II 6

BERESTECZKO

muzeum II 87

BĘDZIN

Towarzystwo Opieki nad Górą Zamkową II 225

BIAŁA (krak.)

archiwum I 12

muzeum II 88

Tatrzańskiego, Koło Polskiego Towarzystwa II 226

BIAŁA PODLASKA

biblioteka I 168

BIAŁACZEW

archiwum I 12

BIAŁOWIEŻA

muzeum I 101

Liga Parku Narodowego w Białowieży I 418

BIAŁY KAMIEŃ

archiwum II 6

BIAŁYSTOK

archiwum I 12

- biblioteka I 168
 Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 301
 Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 226
 Rolniczych, Wojewódzkie Towarzystwo Organizacyj i Kółek II 255
- BIECZ**
 biblioteka I 168
- BIELANY (krak.)**
 archiwum II 6
 biblioteka II 141
- BIELANY (warsz.).**
 biblioteka I 168
- BIELSKO**
 muzeum I 101
 Badawcza, Stacja II 272
 Ekonomicznego w Krakowie, Oddział Towarzystwa II 202
 Inżynierów i Techników Województwa Śląskiego, Koło Polskiego Stowarzyszenia II 272
 Tatrzańskiego, Koło Polskiego Towarzystwa II 226
- BIENIAKONIE**
 Rolnicza, Wileńska, Stacja Doświadczalna I 346
- BIENICA**
 archiwum II 6
- BIENIUNY**
 archiwum II 7
- BŁONIE**
 Rolniczy, Sejmikowy, Zakład Doświadczalny II 256
- BOCHNIA**
 archiwum II 7
 Tatrzańskiego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 226
- BOGUMIŁÓW**
 archiwum I 12
- BORSZCZÓW**
 Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 226
- BORYSŁAW**
 Geologiczna, Stacja I 281
 Geologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 219
 Politechnicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 382
- BÓBRKA**
 archiwum I 12
- BRODY**
 Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 226
- BRUŚNIK**
 archiwum I 12
- BRZEŚĆ KUJAWSKI**
 archiwum I 13
- BRZEŚĆ n/Bugiem**
 biblioteki II 141
 Poleskie Towarzystwo Naukowe II 194
 Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 226
 Muzyczne, Brzeskie Towarzystwo II 266
 Rolniczych, Wojewódzkie Towarzystwo Organizacyj i Kółek II 256
- BRZEŻANY**
 Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 226
- BUZACZ**
 biblioteka I 168
 Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 227
- BYDGOSZCZ**
 archiwa I 13—15
 muzeum I 101
 biblioteki I 168—169, II 141

Deutsche Gesellschaft für Kunst und
Wissenschaft I 441

Bydgoszczy i jej okolic, Towarzystwo
Miłośników I 289

Dentystów byłego zaboru pruskiego,
Związek Lekarzy I 402

Elektryków Polskich, Oddział Stowa-
rzyszenia II 272

Krajoznawczego, Oddział Polskiego
Towarzystwa I 289

Lekarskie Naukowe na obwód Nad-
notecki, Towarzystwo II 237

Przyrodników, Oddział Polskiego To-
warzystwa, im. Kopernika I 236

Rolniczy, Państwowy Naukowy Insty-
tut I 347, II 256

Techników, Stowarzyszenie Polskich
I 382

CHEŁM

muzeum I 102, II 88

biblioteki I 169

Rolniczo - Doświadczalna, Sejmikowa
Stacja, im. Staszica II 256

CHEŁMNO

archiwum II 7

CHĘCINY

archiwum I 15

CHLEWISKA

biblioteka I 169

CHMIELNIK

Sztuki, Towarzystwo Miłośników II 256

CHORZÓW

Laboratorium, Centralne, Państwowej
Fabryki Związków Azotowych I 266

CHROBERZ

archiwum I 15

biblioteka I 169

CHRZĄSTÓW

archiwum I 16

CHYRÓW

zbiory II 88

biblioteka II 142

CIECHOCINEK

zbiory I 102

Przyrody, Towarzystwo Ochrony I 239

Ciechocinka, Towarzystwo Przyjaciół
I 290

CIESZYN

archiwum II 8

muzea I 102—103

biblioteka I 170

Ludoznawcze, Polskie Towarzystwo,
w Księstwie Cieszyńskim I 266

Tatrzańskie, Oddział Polskiego To-
warzystwa I 290

Roślin, Śląska Stacja Ochrony I 349

CIEŻKOWICE

archiwum I 16

CZERNA

archiwum I 16

biblioteka II 142

CZERNICHÓW

biblioteka II 142

CZERNIEJEWO

archiwum I 16

CZĘSTOCHOWA

archiwum I 16

muzeum i skarbiec I 103

biblioteki I 170

Astronomji, Oddział Polskiego Towa-
rzystwa Przyjaciół II 197

Eugenicznego, Oddział Polskiego To-
warzystwa I 301

Farmaceutyczne, Częstochowskie Okrę-
gowe Towarzystwo I 269

Higienicznego, Oddział Warszawskie-
go Towarzystwa I 301

Historji Częstochowy, Towarzystwo
Przyjaciół II 219

Internistów Polskich, Oddział Towarzystwa I 301

Lekarskie, Towarzystwo Częstochowskie I 301

Przyrodnicze, Koło, im. Marjana Raciborskiego I 239

Przyrody, Koło Ligi Ochrony II 195

Techników Polskich, Związek I 382

CZORTKÓW

Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 227

DĄBROWA GÓRNICZA

Geologiczna, Stacja I 282

DERMAŃ

biblioteka I 170

DĘBLIN

biblioteka II 142

DĘBOWA ŁĄKA

biblioteka I 170

DOBROMIL

biblioteka I 171

DOBRZECHÓW

archiwum I 17

DOLINA

archiwum I 17

Tatrzańskie, Koło Polskiego Towarzystwa II 227

DROHICZYN

muzeum I 104

DROHOBYCZ

archiwum I 18

biblioteka I 171

DROZDOWICE

Biologiczna, Stacja, im. Zamoyskich I 252

DRUSKIENIKI

muzeum I 104

DUBIECKO

archiwum I 18, por. II 32

DUBLANY

muzeum i zbiory I 104

biblioteka I 171

DUBNIKI

archiwum II 9

DUKLA

zbiory II 90

biblioteka I 171

DZIAŁDOWO

muzeum II 90

DZIKÓW

archiwum I 18

zbiory I 105

biblioteki I 171, II 143

DŹWIERZNO

Rolniczej, Pomorskiej Izby, Stacja Doświadczalna I 349

FREDRÓW

biblioteka II 143

Ogrodniczy Zakład Doświadczalny Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego II 257

GDAŃSK

biblioteki I 171—172, II 143

Towarzystwo Przyjaciół Nauki i Sztuki I 235, II 192

Akademickie Polskie Koła Naukowe I 244

Inżynierów Kolejowych, Koło Związku Polskich I 383

GDYNIA

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 227

Meteorologicznego, Państwowego Instytutu, Wydział Morski II 244

Rybacki, Morski Instytut II 257

GNIEZNO

archiwa I 18—19

skarbiec II 91

biblioteki II 143—144

GOŁUCHÓW

muzeum I 105

GORLICE

archiwum II 9

GRABÓW

biblioteka I 172

GRODNO

archiwa I 19, 20

muzea I 105, II 91

biblioteki I 91, II 144

Towarzystwo Przyjaciół Nauk I 230

Literatury i Sztuki, Towarzystwo Przyjaciół, im. E. Orzeszkowej II 266

Prawnicze, Towarzystwo I 332

Przyrody, Towarzystwo Miłośników I 240

GRODZISK MAZOWIECKI

Przeciwgruźliczego, Oddział Warszawskiego Towarzystwa I 301

GRUDZIĄDZ

archiwum II, 11

muzeum I 106

biblioteka I 172

Pomorskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Sztuk Pięknych II 194

Grudziądz, Towarzystwo Miłośników I 290

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 290

Pszczelniczych, Pomorski Związek Towarzystw I 350

Rolniczych, Wojewódzkie Towarzystwo Organizacji i Kółek II 257

Techników, Stowarzyszenie I 383

GUMNISKI

archiwum II 12

GWOŹDZIEC

archiwum I 20

HACZÓW

archiwum II 13

HANUSOWSZCZYNA

Rolniczy, Nieświeski Zakład Doświadczalny II 258

HEL

kolekcja I 106

Rybackie, Morskie Laboratorium I 350, II 258

HOSZÓW

biblioteka I 172

HRUDOPOL

archiwum I 20

HUSZLEW

archiwum I 20

IMBRAMOWICE

archiwum I 21

INOWROCŁAW

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 227

IWJE

archiwum II 13

JABŁONNA

archiwum II 13

zbiory II 91

JACHIMOWSZCZYNA

archiwum II 14

JANOWIEC

Zabytkami Przeszłości, Towarzystwo Opieki nad Miejscowemi, II 227

JANÓW PODLASKI

biblioteka II 144

JAREMCZE

Tatrzańskie, Koło Polskiego Towarzystwa II 227

JAROSŁAW

archiwa I 22, II 14

muzeum II 91

biblioteki I 172—173, II 144

Muzyczne, Towarzystwo, im. Chopina II 266

Tatrzańskiego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 290

JASZUNY

archiwum II 15

JĘDRZEJÓW

zbiory I 107

KALISZ

archiwa I 22, II 16—17

muzeum I 107, 418, II 92

biblioteki I 173, II 145

Farmaceutyczne, Kaliskie Okręgowe Towarzystwo I 269

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 290

Książki, Towarzystwo Przyjaciół II 198

Lekarskie, Kaliskie Towarzystwo I 301

Muzeum Ziemi Kaliskiej, Towarzystwo I 418

Muzyczne, Towarzystwo II 267

Prawnicze, Towarzystwo II 248

Ukraińskie Wojenno-Historyczne Towarzystwo II 296

KALWARJA PACŁAWSKA

biblioteka II 145

KALWARJA ZEBRZYDOWSKA

biblioteka I 173

KAMIONKA STRUMIŁOWA

Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 227

KARTUZY

muzeum II 92

biblioteka I 173

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 290

KARWICE

archiwum II 17, 72

KATOWICE

muzeum II 92

biblioteki I 173, II 145

Towarzystwo Przyjaciół Nauk na Śląsku I 231, II 192

Architektów, Związek I 374

Artystów Plastyków Śląskich, Związek II 286

„Dante Alighieri“, Towarzystwo II 293

Ekonomistów, Koło II 202

Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 302

Filologicznego, Koło Śląskie Polskiego Towarzystwa II 212

Geograficznego, Oddział Śląski Polskiego Towarzystwa II 216

Historycznego, Oddział Śląski Polskiego Towarzystwa II 219

Inżynierów Kolejowych, Koło Związku Polskich I 383

Inżynierów i Techników Województwa Śląskiego, Polskie Stowarzyszenie II 272

Lekarzy Polaków na Śląsku, Towarzystwo I 301

Literackie, Śląskie Towarzystwo II 288

Literackiego, Oddział Towarzystwa, im. Mickiewicza II 237

Organizacji Naukowej, Śląskie Koło II 202

Pedagogiczny, Instytut II 246

Pedagogicznego, Towarzystwo Instytutu II 289

Przyrodników, Oddział Polskiego Towarzystwa, im. Kopernika II 194

Pszczelarzy, Śląskich Związek I 351

Rolnicza, Śląska Izba I 350, II 258

Sędziów Ziemi Śląskiej, Związek I 407

Sztuk Pięknych, Śląskie Towarzystwo Przyjaciół II 267

Tatrzańskiego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 228

Teologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 393

Wynalazców Rzeczypospolitej Polskiej, Koło Związku II 287
Zawodowej, Instytut Porady II 253

KĘBŁO
archiwum I 22

KIELCE
archiwa I 22—23
muzea I 107, II 94
bibljoteki I 173—174, II 146
Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 302
Farmaceutyczne, Kieleckie Okręgowe Towarzystwo I 269
Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 291
Lekarskie, Towarzystwo II 238
Prawnicze, Towarzystwo I 332
Rolniczych, Wojewódzkie Towarzystwo Organizacyj i Kółek II 258
Sztuki, Towarzystwo Miłośników II 267
Techników Województwa Kieleckiego, Stowarzyszenie I 383
Tatrzańskiego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 228
Teologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 393

KISIELNICA
Rolniczy Zakład Doświadczalny I 351
KLECZA GÓRNA
Rolniczego, Stacja Doświadczalna Małopolskiego Towarzystwa II 258

KLICZKÓW MAŁY
archiwum II 17

KŁODAWA
bibljoteka II 146

KOŁO
archiwum II 18
bibljoteka I 174

KOŁOMYJA
Tatrzańskiego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 228

KOMAROWSZCZYŻNA
archiwum I 23

KOMARÓWKA
archiwum II 18

KOPYCZYŃCE
Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 228

KORCZEW
archiwum II 18

KOŚCIELEC
Rolniczy, Zakład Doświadczalny, i Stacja Oceny Nasion I 351

KOŚCIELNIKI
archiwum II 19
bibljoteka II 146

KOWEL
bibljoteka I 174

KOZIN
archiwum II 21

KOŹMIN
archiwum i zbiory I 108

KÓRNIK
Fundacja „Zakłady Kórnickie” I 427
archiwum II 21
muzeum I 108
bibljoteka I 174

KRAKÓW
archiwa I 24—33, II 22—29
muzea i zbiory I 108—121, II 94—98
bibljoteki I 174—179, II 146—151

Polska Akademia Umiejętności I 225, II 189

Akademickie Koła Naukowe I 243, 245
Artystów Plastyków, Związek Polskich I 406

Astronomiczne, Polskie Towarzystwo I 248

Astronomiczny, Narodowy Instytut, im. Kopernika I 247

- Astronomiczny, Narodowy Komitet I 248
 Asystentów Akademii Górniczej, Stowarzyszenie I 407
 Asystentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, Stowarzyszenie I 407
 Balneologiczne, Polskie Towarzystwo II 283
 Bibliotekarzy Polskich, Koło Związku I 249
 Biblioteki Jagiellońskiej, Towarzystwo Przyjaciół I 418
 Botanicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 254
 Chemicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 256
 Czeł, Koło Ligi ku Ochronie I 260
 „Dante Alighieri“, Towarzystwo I 432
 Dermatologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 304
 Drzewek, Związek Przyjaciół I 240
 Ekonomiczne, Towarzystwo II 203
 Elektryków Polskich, Koło Stowarzyszenia I 384
 Etnograficznego, Towarzystwo Muzeum I 418
 Etnologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 267
 Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 304
 Europy Wschodniej i Bliskiego Wschodu, Polskie Towarzystwo Badań II 216
 Farmaceutyczne, Krakowskie Okręgowe Towarzystwo I 269
 Filologicznego, Koło Polskiego Towarzystwa I 272
 Filozoficzne, Towarzystwo I 274
 Fizycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 277
 Francji, Stowarzyszenie Przyjaciół I 432
 Geograficznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 280, II 217
 Geologiczne, Polskie Towarzystwo I 282 II 219
 Ginekologiczne, Krakowskie Towarzystwo I 303
 Higienicznego, Oddział Warszawskiego Towarzystwa I 304
 Higjeny, Filja Państwowego Zakładu I 304
 Historycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 284, II 220
 Historji i Zabytków Krakowa, Towarzystwo Miłośników II 220
 Internistów Polskich, Oddział Towarzystwa I 304
 Inżynierów Kolejowych, Koło Związku Polskich I 384
 Języka Polskiego, Towarzystwo Miłośników I 272, II 212
 Językoznawcze, Polskie Towarzystwo I 272
 Kasy im. Mianowskiego, Akademicka Liga Przyjaciół I 419
 Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 292
 Książki, Towarzystwo Miłośników I 249
 Lekarskie, Krakowskie Towarzystwo I 302
 Lekarzy i Przyrodników Polskich, Stała Delegacja Zjazdów I 302, II 238
 Literackiego, Oddział Towarzystwa, im. Mickiewicza I 298
 Literatów Polskich, Związek Zawodowy I 404
 Matematyczne, Polskie Towarzystwo I 299
 Medycyny, Krakowskie Towarzystwo Miłośników Historji II 238
 Metapsychiczne, Towarzystwo, im. Ochorowicza I 344
 Międzynarodowych, Koło Katolickiego Związku Badań II 249
 Muzeum Narodowego, Towarzystwo Przyjaciół II 290

Neurologiczne, Towarzystwo I 303, II 239
Numizmatyczne, Towarzystwo I 326
Ogrodnicze, Towarzystwo I 353
Papieża Benedykta XV, Towarzystwo im. I 393
Pedagogiczne, Naukowe Towarzystwo II 247
Prawnicze i Ekonomiczne Towarzystwo I 332
Profesorów i Docentów Szkół Akademickich w Krakowie, Zrzeszenie I 407
Psychotechniczny, Instytut, przy Miejskim Muzeum Przemysławem II 254
Przeciwgruźlicze, Krakowskie Towarzystwo II 239
Przyrodników, Oddział Polskiego Towarzystwa, im. Kopernika I 237
Przyrody, Państwowa Rada Ochrony I 236
Psychjatricznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 304
Radjologiczne, Krakowskie Towarzystwo II 239
Rolnictwa i Leśnictwa, Towarzystwo Popierania Polskiej Nauki I 352
Rolnicze, Małopolskie Towarzystwo I 352
Rybackie, Krajowe Towarzystwo I 353
Słowiańskie, Towarzystwo II 293
Spółdzielczego, Naukowego Instytutu, Filja I 260, II 203
Stomatologów i Lekarzy Dentystów, Związek I 303
Sztuk Pięknych, Polski Instytut I 375
Sztuk Pięknych, Towarzystwo Przyjaciół I 375
Sztuki i Kultury, Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami I 375
Sztuki, Związek Polskich Historyków I 376

Szwedzkie, Towarzystwo Polsko- I 432
Tatrzańskie, Polskie Towarzystwo I 291, II 228
Techniczne, Krakowskie Towarzystwo I 383
KRECHÓW
archiwum I 33
KROŚCIENKO
muzeum I 121
KROSNO
archiwa II 30—31
biblioteki II 151
KROTOSZYN
archiwum I 33
KRÓLEWSKA HUTA
Inżynierów i Techników Województwa Śląskiego, Koło Polskiego Stowarzyszenia II 273
KRUSZWICA
archiwum I 33
KRYNICA
Tatrzańskie, Oddział Polskiego Towarzystwa II 229
KRYSZYNOPOL
archiwum II 31
KRZEMIENIEC
biblioteka II 152
Krzemieńca, Towarzystwo Przyjaciół I 292
KRZESZOWICE
archiwum I 34
KUROZWĘKI
archiwum I 34
KUTNO
Rolnicza, Stacja Doświadczalna I 354
LESKO
archiwum II 31

LESZNO

archiwum I 34, II 32

muzeum II 98

biblioteka II 152

LEWKÓW

archiwum II 33

LEŻAJSK

archiwa I 34, II 33

LIDZBARK

biblioteka I 179

LIPINY

Sztuk Pięknych, Związek Przyjaciół
II 268

LUBIŃ

archiwum II 34

biblioteka II 152

LUBLIN

archiwa I 34—37, II 34—36

muzeum i zbiory I 121—122, II 99

biblioteki I 180—181, II 153—154

Towarzystwo Przyjaciół Nauk II 192

Akademickie Koła Naukowe I 244

Artystyczne, Towarzystwo I 376

Biblioteki Publicznej im. Łopaciń-
skiego, Towarzystwo I 419Chrześcijańskiej, Towarzystwo Wie-
dzy II 281

Ekonomiczne, Towarzystwo I 260

Dermatologicznego, Oddział Polskie-
go Towarzystwa I 305Farmaceutyczne, Lubelskie Okręgowe
Towarzystwo I 269

Filharmoniczne, Towarzystwo I 376

Filozoficzne, Towarzystwo I 275

Francusko-Polskie, Koło I 433

Higienicznego, Oddział Warszawskie-
go Towarzystwa I 305Higieny, Filja Państwowego Zakładu
I 305Historycznego, Oddział Polskiego To-
warzystwa I 284Internistów Polskich, Oddział Towa-
rzystwa I 305Krajoznawczego, Oddział Polskiego To-
warzystwa I 293Książki, Lubelskie Towarzystwo Mi-
łośników II 198Lekarskie, Lubelskie Towarzystwo
I 304Literackiego, Oddział Towarzystwa,
im. Mickiewicza I 298Międzynarodowych, Koło Katolickiego
Związku Badań II 249„Muzeum Lubelskie”, Towarzystwo
I 419

Muzyczne, Towarzystwo I 376

Ogrodnicze, Towarzystwo I 354

Prawnicze, Towarzystwo I 333

Rolniczych, Wojewódzkie Towarzy-
stwo Organizacyj i Kółek II 259Społecznego, Towarzystwo Popierania
Ruchu I 261Techników, Województwa Lubelskiego
Stowarzyszenie I 384Teologiczne Lubelskie, Towarzystwo
II 281Teologicznego, Oddział Polskiego To-
warzystwa I 393Uniwersytetu Lubelskiego, Towarzy-
stwo, I 420Weterynaryjnych, Koło Naukowe Le-
karzy, Województwa Lubelskiego
II 239

LUBLINIEC

archiwum I 37

LWÓW

archiwa I 37—45, II 36—42

muzea i zbiory I 122—130, II 100—105

biblioteki I 181—185, II 154—158

Naukowych, Związek Polskich Towa-
rzystw I 401, II 284

Towarzystwo Naukowe I 228, II 190

Naukowe Towarzystwo Imeny Szew-
czenka I 441

- Naukowo-Literacki, Związek I 231
 Adwokatów Polskich, Związek I 407
 Akademickie Koła Naukowe I 243
 Anatomiczno-Zoologicznego, Oddział
 Polskiego Towarzystwa I 400
 Aptekarskie, Towarzystwo I 269
 Artystek Polskich, Związek II 286
 Artystów Plastyków, Powszechny
 Związek II 286
 Astronomji, Oddział Polskiego Towarzystwa Przyjaciół II 198
 Asystentów Politechniki Lwowskiej,
 Stowarzyszenie I 408
 Asystentów Uniwersytetu Jana Kazimierza i Akademii Medycyny Weterynaryjnej, Stowarzyszenie I 408
 Bohosłowskie Naukowe Towarzystwo
 II 296
 Botanicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 254
 Biologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 252
 Bibliotekarzy Polskich, Koło Związku
 I 250
 Bułgarsko-Polskie, Towarzystwo II 293
 Chemicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 257
 Czei, Liga ku Ochronie I 261
 Czeskosłowacki, Klub Polsko- II 293
 Dendrologiczne, Polskie Towarzystwo
 I 356
 Dermatologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 308
 Ekonomiczne, Towarzystwo II 203
 Elektryków Polskich, Koło Stowarzyszenia I 385
 Energetyczny, Polski Komitet, Komisja Naftowa II 273
 Entomologiczny, Polski Związek I 399
 Etnologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 267
 Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 308
 Farmaceutyczne, Lwowskie Okręgowe
 Towarzystwo I 269
 Filologiczne, Polskie Towarzystwo I 273
 Filologów Nowożytnych, Towarzystwo
 I 273
 Filozoficzne, Polskie Towarzystwo I 275, II 213
 Fizycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 277
 Fotograficzne, Lwowskie Towarzystwo
 I 378
 Francji, Towarzystwo Przyjaciół I 433
 Fundacja, Naukowa, Mytropolyta Andrzeja Szeptyckoho „Nacjonalny Muzej“ I 443
 Geograficzne, Towarzystwo II 217
 Geologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 283
 Ginekologiczne, Lwowskie Towarzystwo I 306
 Gorzelnictwa, Ośrodek Naukowej Organizacji II 259
 Gospodarstwa Wiejskiego, Państwowy Instytut, Stacja Botaniczno-Rolnicza I 355 II 259
 Gospodarcze, Towarzystwo I 355
 Gruźlica, Lwowskie Towarzystwo Walki z, I 306
 Heraldyczne, Polskie Towarzystwo I 285
 Higieniczne, Polskie Towarzystwo I 306, II 239
 Higieny, Filja Państwowego Zakładu I 308
 Historji Obrony Lwowa i Województw Południowo-Wschodnich, Towarzystwo Badania II 220
 Historyczne, Polskie Towarzystwo I 285, II 221
 Historyczno-Prawny, Instytut I 333
 Humanistyczne, Polskie Towarzystwo
 II 237

- Internistów Polskich, Oddział Towarzystwa I 308
 Inżynierów Kolejowych, Koło Związku Polskich I 385
 Języka Polskiego, Koło Towarzystwa Miłośników II 212
 Jugosłowiańska, Liga Polsko- I 434
 Kartograficzny, Instytut I 280
 Książki, Towarzystwo Miłośników I 249
 Lekarskie, Lwowskie Towarzystwo I 305
 Lekarzy Polskich b. Galicji, Towarzystwo I 305
 Leśne, Małopolskie Towarzystwo I 356
 Ligi Narodów, Towarzystwo do Spraw I 433
 Likarskie Towarzystwo, Ukraińskie II 297
 Literackie, Towarzystwo, im. Adama Mickiewicza I 298
 Literatów Polskich, Związek Zawodowy I 404
 Ludoznawcze, Towarzystwo I 267
 Łowieckie, Małopolskie Towarzystwo I 357
 Matematycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 300
 Medycyny, Towarzystwo Miłośników Historji I 307
 Metapsychiczne, Towarzystwo, im. Juliana Ochrowicza I 344
 Międzynarodowych, Koło Katolickiego Związku Badań II 249
 Mikrobiologów i Epidemjologów, Oddział Polskiego Towarzystwa II 239
 Muzyczne, Polskie Towarzystwo I 377
 Muzyczne Towarzystwo im. Łysenki II 298
 Muzykologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 245
 Numizmatyków Lwowskich, Związek I 326
 Orientalistyczne, Polskie Towarzystwo I 327
 Ossolineum, Towarzystwo Przyjaciół II 290
 Ossolińskich, Zakład Narodowy im. I 412
 Politechniczne, Polskie Towarzystwo I 384
 Prawnicze, Polskie Towarzystwo I 333
 Prawnykiw, Towarzystwo Ukraińskich II 297
 Profesorów Szkół Akademickich we Lwowie, Związek I 407
 Przeciwgruźliczy, Polski Instytut II 239
 Przeszłości Lwowa, Towarzystwo Miłośników I 285
 Przyrodników, Polskie Towarzystwo, im. Kopernika I 238, II 195
 Psychiatrycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 308
 Pszczelnicy, Związek I 356
 Rolnictwa i Leśnictwa, Oddział Towarzystwa Popierania Polskiej Nauki I 355
 Rumuńska, Liga Polsko- II 294
 Ruski Instytut Narodowy „Narodnyj Dom“ I 444
 Sędziów Małopolskich, Związek I 407
 Stawropigijjskij Instytut I 443
 Stomatologów Lwowskiej Izby Lekarskiej, Związek I 307
 Sztuk Pięknych, Oddział Polskiego Instytutu I 377
 Sztuk Pięknych, Towarzystwo I 377
 Sztuki i Kultury we Lwowie, Towarzystwo Opieki nad Zabytkami I 377
 Tatrzańskie, Oddział Polskiego Towarzystwa II 229
 Technicznych, Oddział Akademji Nauk I 385
 Techniczne Towarzystwo. Ukraińskie II 298

Teologiczne, Polskie Towarzystwo I 393

Turystyczno-Krajoznawcze, Ukrainśkie, Towarzystwo „Piłaj“ II 297

LWÓWEK

archiwum I 45

ŁANOWCE

archiwum p. Lublin II 35

ŁAŃCUT

archiwum I 45

zbiory I 130

ŁASK

biblioteka II 158

ŁAZDUNY

Łnu, Zakład Doświadczałny Uprawy II 259

ŁOMŻA

archiwa I 48, II 42

muzeum I 130

biblioteki I 185

ŁOWICZ

archiwa I 48, II 43

muzea I 130, II 105

biblioteka I 185

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 229

ŁÓDŹ

archiwum I 48—51

muzea i zbiory I 131, II 105, 302

biblioteki I 185, II 158

Artystyczny, Polski Klub II 268

Bibliofilów, Towarzystwo II 199

Bibliotekarzy Polskich, Koło Związku I 250

Chemicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 257

Dermatologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 309

Elektryków Polskich, Koło Stowarzyszenia I 385

Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 309

Farmaceutyczne, Łódzkie Okręgowe Towarzystwo I 269

Geograficznego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 217

Ginekologiczne, Łódzkie Towarzystwo I 308

Higjeny, Filja Państwowego Zakładu I 309

Historycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 221

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 293

Internistów Polskich, Oddział Towarzystwa I 309

Języka Polskiego, Koło Towarzystwa Mikołników I 273

Lekarskie Łódzkie, Towarzystwo I 308

Psychjatrycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 309

Psychologiczna, Miejska Pracownia I 342

Przyrodnicze, Towarzystwo, im. St. Staszica I 448

Rolniczych, Wojewódzkie Towarzystwo Organizacji i Kółek II 259

Socjologicznego, Oddział Polskiego Instytutu II 204

Sztuk Pięknych, Towarzystwo Przyjaciół II 268

Tatrzańskie, Oddział Polskiego Towarzystwa II 229

ŁUCK

archiwa I 51, II 44

muzeum II 105

biblioteki II 158—159

Krajoznawcze i Opieki nad Zabytkami, Wołyńskie Towarzystwo II 229

Higjenicznego, Oddział Warszawskiego Towarzystwa I 309

- Lekarskie, Łuckie Towarzystwo I 309
Prawników i Ekonomistów Polskich,
Towarzystwo I 334
Rolnicze, Wołyńskie Towarzystwo I 357
Rolniczych, Wojewódzkie Towarzy-
stwo Organizacyj i Kółek II 260
Techników, Wołyńskie Stowarzysze-
nie I 385
- LYSINA
Astronomiczna, Stacja, Narodowego
Instytutu Astronomicznego I 248
- MARCHWACZ
archiwum I 51
- MASALANY
archiwum I 52
- MIEDZYRZEC PODLASKI
archiwum II 45
- MIKOŁÓW
Kopalnia Doświadczalna „Barbara”
II 273
- MIKULICZYN
Tatrzańskiego, Koło Polskiego Towa-
rzystwa II 230
- MILANÓW
archiwum I 52
- MILEJÓW
archiwum II 45
- MIZOCZ
archiwum I 52
- MŁAWA
muzeum I 132
- MODLNICA
archiwum p. Kraków II 27, 45
- MODRZEW
archiwum II 45, p. Warszawa II 72
- MOGIŁOWCE
archiwum II 45
- MOGIŁA
archiwum I 53
biblioteka I 186
- MOŁODÓW
archiwum II 46
- MORY
Ogrodnicza, Stacja Doświadczalna
I 357
- MUSZYN
archiwum II 46
- MYSŁOWICE
archiwum I 53
- MYŚLENICE
archiwum I 53
muzeum II 106
- NAŁĘCZÓW
biblioteka I 186
- NAWRA
archiwum II 46
- NIEDŹWIEDŹ
muzeum I 132
- NIEŚWIEŹ
archiwum II 47, 76
zbiory I 132
biblioteka I 186
- NIŻATYCZE
Rolniczy, Zakład Doświadczalny I 357
- NOWE DZIEWIĄTKOWICZE
archiwum II 47
- NOWE MIASTO n/Pilicą
archiwum II 48
biblioteka II 159
- NOWE MIASTO n/Wartą
biblioteka II 159
- NOWODWORY
archiwum II 48

NOWOGRÓD ŁOMŻYŃSKI

muzeum I 132

Krajoznawczego, Oddział Polskiego
Towarzystwa I 293

NOWOGRÓDEK

biblioteka I 186—187, II 159

Lekarskie, Nowogrodzkie Towarzy-
stwo I 309Rolniczych, Wojewódzkie Towarzy-
stwo Organizacyj i Kółek II 260

NOWY SĄCZ

archiwum I 54

muzeum I 133

biblioteka I 187, II 160

Tatrzańskiego, Oddział Polskiego To-
warzystwa II 230Politechnicznego, Oddział Polskiego
Towarzystwa I 385

NOWY TARG

archiwum II 48

biblioteka I 187

Tatrzańskiego, Oddział Polskiego To-
warzystwa I 294

OBORY RYPIŃSKIE

archiwum II 48

biblioteka I 187

OBORY WARSZAWSKIE

archiwum II 48

OJCÓW

muzeum I 133

OKNO (pow. horodeński)

archiwum I 55

OKNO (pow. skałacki)

archiwum I 55

OLKUSZ

archiwum I 55

muzea I 133

biblioteka I 187

Krajoznawczego, Oddział Polskiego
Towarzystwa II 230

OPALEŃ

Przyrody, Koło Ligi Ochrony II 195

OPATÓW

archiwum I 56

biblioteka I 187

OPATÓWIEC

Rolniczy, Zakład Doświadczalny I 358

OSTROWIEC

muzeum II 106

Krajoznawczego, Oddział Polskiego
Towarzystwa I 294

Techników, Koło I 385

OSTRÓG n/H.

archiwum II 49

muzeum I 134

Muzeum im. Książąt Ostrogskich, To-
warzystwo Przyjaciół I 420

OSTRÓW WKP.

muzeum I 134

OŚWIĘCIM

muzeum II 107

PABJANICE

archiwum II 49

muzeum I 134

Krajoznawczego, Oddział Polskiego
Towarzystwa II 230

PAKOŚĆ

archiwum II 51

PARYŻ

biblioteka I 187

muzeum I 188

PAWŁOWICE

archiwum II 51

PAWŁÓW

Krajoznawczego, Oddział Polskiego To-
warzystwa II 230

PELPLIN

archiwa II 52—54

biblioteka I 187

PĘTKOWO

Rolniczej, Stacja Doświadczalna Wielkopolskiej Izby I 358

PIADYKI

Tytuniu, Państwowy Zakład Doświadczalny Uprawy II 260

PIASKI

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 230

PIESKI

archiwum p. Albertyn II 5, 54

PIESKOWA SKAŁA

muzeum I 134

PIŃSK

archiwum II 54

muzeum II 108

biblioteka II 160

Farmaceutyczne, Poleskie Towarzystwo I 270

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 230

Lekarskie, Pińskie Towarzystwo II 239

PIOTRKÓW

archiwa I 56

muzeum I 134

biblioteki I 188, II 160

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 294

Internistów Polskich, Oddział Towarzystwa I 311

Psychofizycznych, Towarzystwo Badań I 345

PIOTROWICE

archiwum II 54

PLESZEW

muzeum I 135

Towarzystwo Miłośników Nauki i Sztuki I 235

PŁOCK

archiwa I 57—58, II 55—58

muzea i skarbiec I 135—136, II 108

biblioteki I 189, II 160—161

Towarzystwo Naukowe Płockie I 232

Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 310

Lekarskie, Płockie Towarzystwo I 310

Przeciwgruźliczego, Oddział Warszawskiego Towarzystwa I 310

PODHAJCE

Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 231

PODHORCE

archiwum p. Gumniska II 12

zbiory I 136

PODKAMIEŃ

biblioteka I 189

POŁONECZKA

archiwum II 58

PONIEC

archiwum p. Wydawy II 85

POPOWO

archiwum I 58

PORZECZE

archiwum II 58

PORĘBA ŻEGOTA

archiwum I 58

POSADOWO

archiwum I 58

POŚWIĘTNE

Rolniczy, Doświadczalny Zakład II 260

POZNAŃ

archiwa I 59—64, II 58

muzea i zbiory I 136—140, II 109—110

biblioteki I 189—192, II 161—164

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk I 232

Akademickie Koła Naukowe I 244

Antropologiczne, Polskie Towarzystwo I 246

- Artystów, Stowarzyszenie I 378
 Artystów Plastyków, Wielkopolski Związek II 286
 Asystentów Uniwersytetu Poznańskiego, Stowarzyszenie I 409
 Bibliofilów Polskich, Towarzystwo I 250
 Bibliotekarzy Polskich, Koło Związku I 250
 Biblioteki Uniwersyteckiej, Towarzystwo Przyjaciół II 291
 Biologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 252
 Botanicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 255
 Bułgarskie Towarzystwo, Polsko- II 294
 Chemicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 257
 Chirurgów i Ortopedów Polski Zachodniej, Towarzystwo II 240
 Czechosłowackie, Towarzystwo Polsko- I 434
 Dermatologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 311
 Doświadczalny, Instytut, II 274
 Duńskie, Stowarzyszenie Polsko- I 434
 Elektryków Polskich, Koło Stowarzyszenia I 386
 Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 239
 Farmaceutyczne, Poznańskie Okręgowe Towarzystwo I 270
 Filologicznego, Koło Polskiego Towarzystwa I 274
 Filozoficzne, Poznańskie Towarzystwo I 275
 Fizycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 278
 Fotografji, Towarzystwo Miłośników I 379
 Francuskie, Stowarzyszenie Polsko- I 435
 Fundacja im. Bredkrayca II 292
 Fundacja „Nauka i Praca” im. Rektora Heliodora Święcickiego I 428
 Geograficzne, Towarzystwo II 217
 Ginekologiczne, Polskie Towarzystwo I 310
 Gorzelnictwa, Ośrodek Naukowej Organizacji II 261
 Gospodarcze, Centralne Towarzystwo I 358
 Gospodarczych, Związek Dziennikarzy, Polski Zachodniej II 286
 Higieniczne, Towarzystwo I 310
 Historji, Towarzystwo Miłośników I 286
 Historycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 286
 Historją Powstania Wielkopolskiego 1918/1919, Towarzystwo do Badań nad, II 221
 Historische Gesellschaft für Posen I 444
 Internistów Polskich, Oddział Towarzystwa I 311
 Inżynierów i Architektów, Stowarzyszenie I 386
 Inżynierów Kolejowych, Koło Związku Polskich I 386
 Języka Polskiego, Koło Towarzystwa Miłośników I 274
 Jugosłowiańskie, Towarzystwo Polsko- I 435
 Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 231
 Lekarzy Zachodniej Polski, Związek II 285
 Literackiego, Oddział Towarzystwa, im. Mickiewicza I 299
 Literatów Polskich, Związek Zawodowy I 404
 Ludoznawcze, Towarzystwo I 267
 Matematycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 300

- Międzynarodowych, Koło Katolickiego Związku Badań II 249
 Mleczarski, Instytut, Wielkopolskiej Izby Rolniczej I 360
 Muzeum Wielkopolskiego, Towarzystwo Przyjaciół I 420
 Muzykologiczne, Polskie Towarzystwo II 245
 Naturwissenschaftlicher Verein u. Polytechnische Gesellschaft, Deutscher I 444
 Numizmatyczne, Towarzystwo I 327, II 245
 Pedagogiczne, Powszechne Towarzystwo, im. Ewarysta Estkowskiego I 329
 Poznania, Towarzystwo Miłośników Miasta I 294
 Prawnicze i Ekonomiczne, Towarzystwo I 334
 Prehistoryczne, Polskie Towarzystwo I 246
 Profesorów i Docentów Uniwersytetu Poznańskiego, Zrzeszenie I 408
 Przemysłowców i Rolników Zachodniej Polski, Naukowa Organizacja Zjednoczonych II 261
 Przyrodników, Oddział Polskiego Towarzystwa, im. Kopernika I 238
 Przyrody, Oddział Ligi Ochrony II 195
 Psychjatricznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 311
 Psychologiczne, Poznańskie Towarzystwo II 254
 Pszczelniczych, Wielkopolski Związek Towarzystw I 361
 Radjologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 311
 Rolnictwa i Leśnictwa, Oddział Towarzystwa Popierania Polskiej Nauki I 360
 Rolnicza, Wielkopolska Izba I 359
 Rolniczej, Stacja Doświadczalna Wielkopolskiej Izby I 360
 Rybackie, Wielkopolskie Towarzystwo I 361
 Sędziów Ziem Zachodnich, Związek I 407
 Socjologiczny, Polski Instytut II 204
 Sztuk Pięknych, Oddział Polskiego Instytutu I 378
 Tatrzańskigo, Oddział Poznański Polskiego Towarzystwa II 231
 Techników, Stowarzyszenie I 386, II 274
 Teologicznego, Oddział Poznański Polskiego Towarzystwa I 393
 Uniwersytetu Poznańskiego, Towarzystwo Przyjaciół I 420
 Wydawniczy, Krajowy Instytut I 413
 PRASZKA
 muzeum II 110
 biblioteka I 192
 PRUSZKÓW
 biblioteka II 164
 PRZEMĘT
 muzeum I 140
 PRZEMYSŁ
 archiwa I 64—68, II 59—62
 muzea I 140—141, II 111
 biblioteki I 192—193, II 165—166
 Towarzystwo Przyjaciół Nauk I 233
 Filologicznego, Koło Polskiego Towarzystwa I 274
 Higienicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 240
 Historycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 222
 Politechnicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 387
 Teologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 393

- PRZEMYŚLANY**
Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 231
- PRZEWORSK**
archiwa I 68, II 62—63
biblioteka I 193
- PRZYLBYCIE**
archiwum I 68
- PSZCZYNA**
archiwum I 68
Żywności, Stacja Badania II 240
- PUCK**
archiwum I 68—69
muzeum II 111
- PULAWY**
biblioteka I 193
Gospodarstwa Wiejskiego, Państwowy Instytut Naukowy I 361, II 261
Rolnictwa i Leśnictwa, Oddział Towarzystwa Popierania Polskiej Nauki I 363
- RABKA**
Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 231
- RADOM**
archiwa I 69
muzeum i zbiory I 141, II 111
biblioteki I 193—194, II 166
Elektryków Polskich, Koło Stowarzyszenia I 387
Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 311
Farmaceutyczne, Radomskie Towarzystwo I 270
Inżynierów Kolejowych, Koło Związku Polskich I 387
Inżynierów i Techników Ziemi Radomskiej, Stowarzyszenie I 387
Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 31
- Lekarskie Radomskie, Towarzystwo II 240**
Muzycznego, Oddział Warszawskiego Towarzystwa I 379
Prawnicze, Towarzystwo I 334
Tatrzańskiego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 231
- RADZIECHÓW**
Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 231
- RAPPERSWIL**
biblioteka p. Warszawa II 171
- RAWA RUSKA**
archiwum II 63
biblioteka I 194
- ROGALIN**
archiwum I 70
zbiory II 111
- ROGÓŻNO**
biblioteka I 194
- ROKITNO SZLACHECK**
archiwum II 63
- ROŚ**
archiwum II 63
- ROZDÓŁ**
archiwum II 63
- ROZWADÓW**
archiwum I 70
- RÓWNE**
zbiory II 111
biblioteka I 194
Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 232
- RUDA**
muzeum I 142
- RUSKO**
archiwum I 70

RYBNIK

Inżynierów i Techników Województwa Śląskiego, Koło Polskiego Stowarzyszenia II 274

RYCHWAŁ

biblioteka I 194

RZESZÓW

archiwa II 64

galerja i muzeum I 142, II 111

biblioteka II 166

SAMBOR

biblioteki I 195, II 167

Politechnicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 387

Prawnicze, Towarzystwo I 335

SANDOMIERZ

archiwa I 71—72

muzea I 142—143

biblioteki I 195, II 167

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 295

Przyrodnicze, Kółko I 241

Teologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 393

SANOK

archiwa I 72

biblioteka I 195

Tatrzańskiego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 232

SARNY

Torfowisk, Zakład Doświadczalny Kultury I 364

SĄDOWA WISZNIA

biblioteka II 167—168

SEJNY

archiwa p. Łomża II 42

SĘDZISZÓW

biblioteka II 168

SĘPÓLNO

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 232

SICHÓW DUŻY

archiwum II 64

SIEDLCE

muzeum II 111—112

biblioteki I 195

Lekarskie, Siedleckie Towarzystwo I 311

SIELEC

Rolniczo-Doświadczalny, Zakład I 364

SIEMIANICE

archiwum I 73

SKAŁAT

Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 232

SKARŻYSKO-KAMIENNA

zbiory II 112

SKEMPE

archiwum II 65

SKIERNIEWICE

archiwum I 73

muzeum i zbiory II 112—113

biblioteka II 168

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 232

SKOCZÓW

zbiory II 113

SKRZYNNÓ

biblioteka I 196

SŁONIM

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 232

SOBIESZYN

Rolnicza, Stacja Doświadczalna I 364

SOKAL

archiwum II 65

biblioteka I 196

SOKOLNIKI
bibljoteka I 196

SOKOŁÓWKA
bibljoteka I 196

SOSNOWIEC
bibljoteki II 168—169
Elektryków Polskich, Koło Stowarzy-
szenia I 387
Eugenicznego, Oddział Polskiego To-
warzystwa I 311
Internistów Polskich, Oddział Towa-
rzystwa I 312
Lekarskie, Zagłębia Dąbrowskiego To-
warzystwo II 240
Przyrodników, Oddział Polskiego To-
warzystwa, im. Kopernika II 195
Techników, Stowarzyszenie I 387

STANIĄTKI
archiwum I 73—74
bibljoteka I 196

STANISŁAWÓW
archiwa I 74, II 65
muzeum II 113—114
bibljoteki I 196, II 169
Historycznego, Oddział Polskiego To-
warzystwa II 222
Inżynierów Kolejowych, Koło Sto-
warzyszenia Polskich I 388
Muzyczno-Dramatyczne, Towarzystwo
II 268
Politechnicznego, Oddział Polskiego
Towarzystwa I 388
Prawników, Polskie Towarzystwo I 335
Rolniczego, Ekspozytura Małopolskie-
go Towarzystwa I 365
Tatrzańskiego, Oddział Polskiego To-
warzystwa I 295

STARACHOWICE
Techników, Koło I 388

STARY BRZEŚĆ
Rolniczy, Zakład Doświadczalny I 347

STRZELNO
archiwum II 66

SUCHA (woj. krakowskie)
archiwum I 74—75
zbiory I 143
bibljoteka I 143, 197

SUCHA pod Radomiem
archiwum II 66

SULGOSTÓW
archiwum I 75

SUWAŁKI
bibljoteka II 169
Hydrobiologiczna, Stacja, na Wigrach
I 254, II 200
Krajoznawczego, Oddział Polskiego
Towarzystwa II 232
Lekarskie, Suwalskie Towarzystwo
Naukowo- II 240

SZCZAWNICA
Tatrzańskiego, Oddział Polskiego To-
warzystwa II 232

SZCZUCZYN
archiwum p. Kraków II 25

SZCZYRZYC
archiwum I 76
bibljoteka II 169—170

SZELEJEWO
bibljoteka II 170

SZYDŁOWIEC
bibljoteka I 197

ŚNIATYNKA
zbiory II 114

ŚREM
bibljoteka I 197

ŚWIDER p. Warszawą
Magnetyczne, Obserwatorium I 278

TABORYSZKI
archiwum II 66

TARNOPOL

- archiwum I 76
- muzeum II 114—115
- Historycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 222
- Rolniczego, Ekspozytura Małopolskiego Towarzystwa I 365
- Turystyczno — Krajoznawcze, Wojewódzkie Towarzystwo II 233

TARNOWSKIE GÓRY

- Inżynierów i Techników Województwa Śląskiego, Koło Polskiego Stowarzyszenia II 274

TARNÓW

- archiwa I 77—78, II 66—69
- muzea I 144, II 115
- biblioteki I 197, II 170
- Towarzystwo Naukowe II 194
- Politechnicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 388
- Tatrzańskiego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 295
- Teologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 394

TOMASZÓW MAZOWIECKI

- muzeum II 116
- Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 312
- Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 233

TORUŃ

- archiwa I 78—79, II 69—70
- muzea I 144—145
- biblioteki I 197—198, II 170—171
- Towarzystwo Naukowe I 233
- Bałtycki, Instytut I 296, II 233
- Bibliofilów, Towarzystwo, im. Lelewela I 250
- Bractwo Pomorskie I 295
- Copernicusverein für Wissenschaft und Kunst I 445

- Elektryków Polskich, Koło Stowarzyszenia I 388
- Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 312
- Farmaceutyczne, Pomorskie Okręgowe Towarzystwo I 270
- Higieny, Filja Państwowego Zakładu I 312
- Języka Polskiego, Koło Towarzystwa Miłośników I 274
- Konfraternia Artystów i Literatów I 379
- Konfraternia, Nowa I 235
- Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 234
- Lekarskie, Towarzystwo I 312
- Pomocy Naukowej dla Młodzieży Ziem Pomorskich, Towarzystwo I 425
- Rolnicza, Pomorska Izba I 365, II 262
- Sztuk Pięknych, Towarzystwo Przyjaciół I 379
- Techników, na Województwo Pomorskie, Stowarzyszenie I 388
- Torunia, Towarzystwo Miłośników Miasta I 295
- Weterynarji, Towarzystwo Lekarzy, na Pomorzu I 312

TREMBOWLA

- Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 234

TROKI

- archiwum II 70

TRUSKAWIEC

- muzeum II 116

TRZEMESZNO

- archiwum I 79

TUBĄDZIN

- archiwum I 80

TUCHÓW

- biblioteka II 171

TURSK

bibljoteka II 171

UJAZD

archiwum II 71

UNIŻ

archiwum I 81

WADOWICE

archiwum I 81

bibljoteka I 198

Tatrzańskiego, Koło Polskiego Towarzystwa II 234

WARGOWO

archiwum II 71

WARSZAWA

archiwa I 81—90, II 71—82

muzea i zbiory I 145—156, II 116—130, 303

biblioteki I 198—217, II 171—182

Towarzystwo Naukowe Warszawskie I 229, II 190

Academica, Fraternitas I 427

Academicum, Auxilium I 427

Akademickich Kół Naukowych, Ogólnopolski Związek I 241, II 196

Akademickiej, Rada Naczelna do Spraw Pomocy Młodzieży I 425

Administracyjny, Polski Instytut I 340

Aerodynamiczny, Instytut II 277

Aktuarjuszy, Polski Instytut I 262

Akwarjów i Terrarjów, Towarzystwo Miłośników I 241

Amerykańskie, Towarzystwo Polsko-I 435

Amerykańsko-Polska Izba Handlowo-Przemysłowa I 436

Anatomiczno-Zoologiczne, Polskie Towarzystwo I 400, II 284

Archeologiczno-Archeograficzna Komisja przy Św. Synodzie Kościoła Prawosławnego II 223

Artystyczne, Polskie Towarzystwo II 270

Artystów Grafików, Związek Polskich II 287

Artystów Plastyków, Zrzeszenie Polskich II 287

Artystów Plastyków, Związek Zawodowy Polskich I 406

Artystów Scen Polskich, Związek I 406

Artyleryjskich, Centrala Badań Laboratoryjnych Instytutu Badań I 398

Artystycznego, Towarzystwo Popierania Polskiego Rękodzielnictwa II 271

Artystyczny, Polski Klub II 270

Astrologiczne, Polskie Towarzystwo II 255

Astronomji, Polskie Towarzystwo Przyjaciół I 248, II 198

Asystentów Politechniki Warszawskiej, Stowarzyszenie I 410

Asystentów Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Stowarzyszenie I 410

Asystentów Uniwersytetu Warszawskiego, Zrzeszenie I 410

Asystentów Wyższych Uczelni Rzeczypospolitej Polskiej, Związek Stowarzyszeń I 409

Azjatyckie, Towarzystwo Polsko-I 436

Bibliofilów Polskich, Towarzystwo I 251

Bibliofilska, Rada I 251

Bibliotekarzy Polskich, Związek I 251 II 199

Biologiczne, Polskie Towarzystwo I 253

Biologii doświadczalnej, Instytut, im. Nenckiego I 253, II 200

Botaniczne, Polskie Towarzystwo I 255, II 201

- Budowlanych, Instytut Naukowych Ba-
dań II 278
 Bułgarsko-Polskie, Towarzystwo I 437
 Chemiczna, Pracownia, Muzeum Prze-
mysłu i Rolnictwa I 258
 Chemiczne, Polskie Towarzystwo I 257
 Chemiczne, Laboratorium, Głównego
Zarządu Inżynierjino-Saperskiego
I 397
 Chemicznej, Zjednoczone Komitety Bu-
dowy Instytutu Naukowo-Badaw-
czego Broni, I 423
 Chemiczny Instytut Badawczy I 257,
II 201
 Chińskie, Towarzystwo Polsko- I 294
 Chirurgów Polskich, Towarzystwo I
314
 Chirurgów Warszawskich, Towarzy-
stwo I 314
 Cukrownicze, Centralne Laboratorium
I 370
 Czechosłowackie, Towarzystwo Pol-
sko- I 437
 • Dentystów Lekarzy Warszawskich,
Towarzystwo I 314
 Dermatologiczne, Polskie Towarzy-
stwo I 315
 Duńskie, Towarzystwo Polsko- II 295
 Dziennikarskiej, Wyższej Szkoły, To-
warzystwo II 291
 Edukacji Narodowej, Towarzystwo II
248
 Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospo-
darstw Wiejskich, Wydział, Pań-
stwowego Instytutu Gospodarstwa
Wiejskiego II 211
 Ekonomistów i Statystyków Polskich,
Towarzystwo I 262, II 209
 Eksportowy, Państwowy Instytut II 207
 Elektryków Polskich, Stowarzyszenie
I 389, 390, II 274
 Emigracyjny, Naukowy Instytut I 264,
II 208
 Energetyczny, Polski Komitet II 276
 Estońskie, Towarzystwo Polsko- II 295
 Etnologiczne, Polskie Biuro I 268
 Etnologiczne, Polskie Towarzystwo
I 268
 Etyczne, Polskie Stowarzyszenie I 265
 Eugeniczne, Polskie Towarzystwo I 316,
II 241
 Ezoterycznych, Towarzystwo Studiów
I 345
 Farmaceutyczne, Polskie Powszechne
Towarzystwo I 270
 Farmaceutyczne, Warszawskie Okrę-
gowe Towarzystwo I 270
 Farmaceutyczno-Chemiczna, Pracow-
nia, Centralnej Składnicy Sanitar-
nej M. S. Wojsk. I 398
 Farmaceutycznych, Polskie Towarzy-
stwo Popierania Nauk, „Lechicja“
I 271
 Fermentacyjnego i Bakterjologii Rol-
nej, Instytut Przemysłu I 370, II 264
 Filmowy, Instytut, przy Muzeum Prze-
mysłu i Rolnictwa II 248
 Filologicznego, Koło Polskiego Towa-
rzystwa I 274
 Filomatyczne, Towarzystwo, im Szko-
ły Głównej II 193
 Filozoficzne, Warszawskie Towarzy-
stwo II 214
 Fińskie, Towarzystwo Polsko- II 295
 Fizyczne, Polskie Towarzystwo I 278
 Fizyczny, Instytut, Muzeum Przemysłu
i Rolnictwa I 278
 Fotografji, Polskie Towarzystwo Miłoś-
ników I 381
 Francuskie, Stowarzyszenie Polsko-
I 437
 Fundacja Benzefa I 429
 Fundacja im. S. Popowskiego I 430
 Fundacja Smogulecka im. B. Hutten-
Czapskiego I 430

- Fundacja im. F. Nowodworskiego I 431, II 292
- Fundusz Naukowy Zrzeszenia Pracowników Banku Polskiego II 288
- Funduszu naukowego, Komitet, im. W. Smoleńskiego II 293
- Gaspardarki i Kultury, Białoruski Instytut I 451
- Gastrologiczne, Polskie Towarzystwo I 316
- Gazowy, Wojskowy Instytut I 395
- Geofizyków, Towarzystwo II 215
- Geograficzne, Polskie Towarzystwo I 280, II 218
- Geograficzny, Wojskowy Instytut I 395, II 282
- Geologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 284
- Geologiczny, Państwowy Instytut I 283
- Ginekologiczne, Warszawskie Towarzystwo I 317
- Gorzelnictwa, Naukowa Organizacja II 264
- Gospodarczego rozwoju Narodu i Państwa Polskiego, Stowarzyszenie zarządzające funduszem dla krzewienia idei, I 417
- Gospodarczego Ziemi Wschodnich, Instytut Badania Stanu I 263
- Gospodarczych, Instytut Badania Konjunktur, i Cen II 206
- Gospodarczych, Stowarzyszenie Polskich Dziennikarzy i Publicystów II 286
- Hebrajskiego, Towarzystwo Przyjaciół Uniwersytetu, w Jerozolimie I 446
- Higieniczne, Warszawskie Towarzystwo I 317
- Higieniczny, Miejski Instytut II 242
- Higjenu, Państwowy Zakład I 271, 318, II 241
- Historji Polski, Instytut Badań Najnowszej I 287, II 224
- Historji, Towarzystwo Miłośników I 286, II 224
- Historyczne, Wojskowe Biuro I 397, II 283
- Historycznych Europy Wschodniej, Międzynarodowy Związek Towarzystw II 223
- Hiszpańskie, Towarzystwo Polsko-I 438
- Hydrograficzne, Centralne Biuro, Ministerstwa Robót Publicznych II 215
- Instytut im. Sienkiewicza I 415
- Intendentury, Instytut Techniczny II 284 por. II 303
- Internistów Polskich, Towarzystwo I 319
- Inżynierów Kolejowych, Związek Polskich I 391
- Japońskie, Towarzystwo Polsko-I 438
- Języka Polskiego, Koło Towarzystwa Miłośników I 274
- Języka, Towarzystwo Przyjaciół Poprawności II 213
- Judaistycznych, Towarzystwo Krzewienia Nauk I 445, II 298
- Jugosławji, Stowarzyszenie Przyjaciół I 439
- Kasa im. Melcera II 289
- Kasa im. Mianowskiego I 413-415
- Kasy im. Mianowskiego, Akademicka Liga Przyjaciół I 423
- Katolickich, Koło Studjów II 281
- Kodyfikacyjna, Komisja, Rzeczypospolitej Polskiej I 335, II 249
- Krajoznawcze, Polskie Towarzystwo I 296, II 234
- Kryminologiczne, Towarzystwo I 336
- Kulturalnej, Towarzystwo Opieki nad Polakami zamieszkałymi zagranicą I 417
- Lekarek Polskich, Zrzeszenie II 286
- Lekarzy Państwa Polskiego, Związek II 285

- Lekarzy Polskich, Stowarzyszenie I 403
 Lekarzy Rzeczypospolitej Polskiej, Zrzeszenie I 314, II 285
 Lekarzy Słowińskich w Polsce, Związek I 449, II 241
 Lekarskie, Polsko-Francuskie Towarzystwo I 313
 Lekarskie Towarzystwo Wydawnicze I 313
 Lekarskie Warszawskie, Towarzystwo I 313, II 241
 Leśników, Związek Zawodowy I 372
 Literacki, Polski Klub I 404
 Literackiego, Oddział Towarzystwa, im. Mickiewicza I 299
 Literackiej, Instytut Popierania Polskiej Twórczości II 288
 Literacko - Filozoficznych, Towarzystwo Studjów, im. A. Mickiewicza I 449, II 237
 Literatów i Dziennikarzy Polskich, Towarzystwo I 404
 Literatów Polskich, Związek Zawodowy I 405
 Lotnictwa, Instytut Badań Technicznych I 398
 Lotnictwa, Towarzystwo do popierania w Polsce Badań Naukowych z dziedziny II 276
 Ludowego, Towarzystwo Popierania Przemysłu II 270
 Łączności, Zakład Badania Sprzętu Wojsk I 399
 Łódzkie, Towarzystwo Polsko- II 295
 Łowieckich, Centralny Związek Polskich Stowarzyszeń I 373
 Łużyckiego, Polskie Towarzystwo Przyjaciół Narodu I 439
 Matematycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 300
 Mechaniczne, Laboratorium Głównego Zarządu Inżynieryjno-Saperskiego I 399
 Mechaniczne, Laboratorium, m. st. Warszawy I 392
 Medycyny Społecznej, Polskie Towarzystwo I 318
 Mennictwa Polskiego, Koło Miłośników II 246
 Mesjaniczny, Instytut I 276
 Metapsychiczne, Polskie Stowarzyszenie, im. Ochorowicza II 255
 Meteorologiczny, Państwowy Instytut I 324, II 244
 Miar, Główny Urząd I 279
 Międzynarodowych, Koło Katolickiego Związku Badań II 252
 Międzynarodowych, Towarzystwo Badania Zagadnień I 340, II 251
 Mikrobiologów i Epidemjologów, Polskie Towarzystwo II 243
 Mózgu, Polski Instytut Badań II 243
 Mózgu, Polskie Towarzystwo Popierania Badań II 243
 Muzealne, Państwowe Rady I 421
 Muzeum Pedagogicznego, Towarzystwo Przyjaciół I 422
 Muzyczne, Warszawskie Towarzystwo I 380
 Muzyki, Stowarzyszenie Miłośników Dawnej I 380
 Muzyków, Warszawski Związek I 406
 Narodowościowych, Instytut Badania Spraw I 340, II 252
 Nasion, Stacja Oceny I 370
 Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych, Towarzystwo I 410
 Neofilologiczne, Polskie Towarzystwo II 213
 Neurologiczne, Warszawskie Towarzystwo I 319
 Normalizacyjny, Polski Komitet II 277
 Odroważów-Pieniążków, Związek Rodu II 224
 Ogrodnicze Warszawskie, Towarzystwo I 371

Okulistów Polskich, Towarzystwo I 319
Okulistyczne, Warszawskie Towarzystwo I 320
Okultystycznych, Towarzystwo Studentów II 255
Organizacji Naukowej, Instytut I 263, II 211
Organizacji Naukowej, Polski Komitet II 210
Organizacji Naukowej, Towarzystwo II 211
Orientalistyczna, Sekcja, przy Instytucie Nauk Antropologicznych I 328
Oświatowo-Kulturalnej, Skarb Pracy I 416
Otorinolaryngologiczne, Polskie Towarzystwo I 320
Patologów Polskich, Towarzystwo I 302
Pedagogiczna, Komisja, Ministerstwa W. R. i O. P. I 336
Pedagogiczne, Polskie Przyrodnicze Towarzystwo I 331, 450
Pediatryczne, Polskie Towarzystwo I 320
Płockiej, Koło b. Wychowawców Szkół Ziemi I 427
Politechniczne, Warszawskie Towarzystwo I 389
Polityki i Administracji Gospodarczej, Towarzystwo II 251
Popierania Jednostek Wybitnie Zdolnych, Towarzystwo I 416
Pracy, Liga I 264
Prawa Autorskiego, Towarzystwo Ochrony II 250
Prawa Międzynarodowego, Polski Oddział Towarzystwa I 338
Prawa Międzynarodowego, Polski Związek Słuchaczy i b. Słuchaczy Akademii, w Hadze I 339
Prawnicze, Towarzystwo I 336

Prawniczej, Towarzystwo Popierania wiedzy II 250
Prawniczych, Stała Delegacja Zrzeszeń i Instytucyj, Rzeczypospolitej Polskiej I 338, II 250
Prawników Polskich, Koło I 339
Prawników Kresowych, Polski Związek II 251
Prehistorycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 247
Profesorów i Docentów Szkół Akademickich w Warszawie, Zrzeszenie I 409
Profesorów Szkół Akademickich w Polsce, Stała Delegacja Zrzeszeń i Związków I 409
Przeciwgazowej, Towarzystwo Obrony I 423
Przeciwgruźlicze, Warszawskie Towarzystwo I 317
Przedhistorycznych, Państwowe Grono Konserwatorów Zabytków I 247
Przyrody, Towarzystwo Miłośników Wiedzy i, I 235
Psychicznych, Polskie Towarzystwo badań I 345
Psychiatryczne, Polskie Towarzystwo I 321
Psycho-Fizyczne, Warszawskie Towarzystwo I 346
Psychologiczne, Koło, b. Słuchaczy Państwowego Instytutu Pedagogicznego I 343
Psychotechniczna, Miejska Pracownia I 451, II 255
Psychotechniczna, Pracownia, T-wa „Patronat nad Polską Młodzieżą Rzemieślniczą i Przemysłową“ I 344
Psychotechniczne, Polskie Towarzystwo I 344
Psychotechniczny, Zakład, przy Państwowej Szkole Budownictwa I 450

- Psychotechnicznych Biuro Badań II 254
- Pszczelnico - Ogrodnicze, Towarzystwo II 264
- Pszczelnicznych, Naczelny Związek Towarzystw I 372
- Przyrodników, Oddział Polskiego Towarzystwa, im. Kopernika I 239
- Przyrody, Liga Ochrony II 195
- Radjologiczne, Polskie Towarzystwo I 321
- Radjotechniczny, Instytut II 279
- Radowego, Towarzystwo Instytutu, im. M. Skłodowskiej I 422, II 291
- Raka, Polski Komitet do zwalczania I 321
- Reformacji w Polsce, Towarzystwo Badań Dziejów I 288
- Regionalistycznej, Towarzystwo Popierania Wiedzy II 234
- Rolnictwa i Leśnictwa, Oddział Towarzystwa Popierania Polskiej Nauki I 371
- Rolniczych, Centralne Towarzystwo Organizacji i Kółek I 366, 367, II 262
- Rolniczych Zakładów Doświadczalnych, Związek I 368
- Rosyjska Akademicka Grupa I 445
- Roślin, Stacja Ochrony I 371
- Rybackie, Towarzystwo II 265
- Samochodowych, Laboratorium Centralnej Komisji Odbiorczej Wojsk I 399
- Sądowych, Gabinet Badań Naukowych II 251
- Sędziów i Prokuratorów b. Zaboru Rosyjskiego, Zrzeszenie I 407
- Skłodowskiej-Curie, Komitet Daru Narodowego dla, I 422
- Słowiańskie Towarzystwo Kultury i Sztuki I 440, II 295
- Spółecznego, Instytut Gospodarstwa I 262, II 209
- Spółecznej, Polskie Towarzystwo Polityki I 264
- Spółecznej, Towarzystwo Popierania Pracy I 265
- Spółeczno - Gospodarczych Ludności Żydowskiej, Towarzystwo Badania Stosunków II 299
- Spółeczny, Instytut I 265, II 210
- Spółdzielczy Instytut Naukowy I 260, II 208
- Statystyczny, Główny Urząd II 205
- Stomatologiczne, Towarzystwo I 315, II 241
- Stypendystów, Związek I 426
- Sztuk Pięknych, Oddział Polskiego Towarzystwa I 379
- Sztuk Pięknych, Towarzystwo Przyjaciół Szkoły II 290
- Sztuk Pięknych, Towarzystwo Zachęty II 269
- Sztuki Polskiej, Towarzystwo Szerzenia, wśród obcych II 269
- Sztuk Pięknych, Żydowskie Towarzystwo Krzewienia II 299
- Szwedzkie, Towarzystwo Polsko- II 295
- Ścieków, Miejska Stacja Doświadczalna Oczyszczania II 280
- Tatrzańskiego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 235
- Teatrologiczny, Polski Instytut I 381
- Technicznych, Akademia Nauk I 388
- Techników Polskich, Stowarzyszenie I 389
- Teletechniczny, Instytut II 279
- Teletechników Polskich, Stowarzyszenie II 276
- Teologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 394
- Teozoficzne, Polskie Towarzystwo I 276
- Tropikalnej, Towarzystwo Polskiej Stacji II 218
- Tureckie, Stowarzyszenie Polsko- II 296

- Umysłowych, Polska Konfederacja Pracowników I 412
- Ustawodawstwa Cywilnego, Polskie Towarzystwo I 337
- Ustawodawstwa Kryminalnego, Polskie Towarzystwo I 337
- Weterynaryjnych, Polskie Towarzystwo Lekarzy I 322
- Węgierskie, Towarzystwo Polsko-, im. Stefana Batorego II 296
- Włoskie, Koło Polsko-, im. Leonarda da Vinci I 439
- Włoskie, Towarzystwo Polsko-, „Dante Alighieri” I 440
- Wodociągowo-Kanalizacyjny, Polski Instytut I 391
- Wojskowej, Towarzystwo Wiedzy I 394, II 281
- Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy I 395, II 282
- Wschodnich, Rzeczypospolitej Polskiej, Instytut do Badania Ziemi I 287
- Wsi, Polskie Towarzystwo Rozwoju Kultury II 211
- Wychowania i Nauczania, Instytut Badań w dziedzinie I 331
- Wynalazców Rzeczypospolitej Polskiej, Związek II 287
- Zabytkami Przeszłości, Towarzystwo Opieki nad, I 379
- Zamku Królewskiego, Towarzystwo Przyjaciół II 235
- Zoologicznego Ogrodu m. st. Warszawy, Towarzystwo Przyjaciół II 291
- Zootechniczne, Polskie Towarzystwo I 369
- WELEŚNICA
archiwum II 82
- WDZYDZE
muzeum I 156
- WIELICZKA
archiwa I 90
muzeum I 157
biblioteki II 182
- WIELKA ŁĘKA
archiwum p. Pawłowice II 51
- WIELKIE HAJDUKI
muzeum II 130
- WIELUŃ
muzeum I 157
- WIERZENICA
archiwum I 90
- WILANÓW
archiwum I 90
zbiory I 157
biblioteka I 218
- WILNO
archiwa I 90—95, II 83
muzea i zbiory I 157—160, II 130—136
biblioteki I 218—220, II 183—184
Towarzystwo Przyjaciół Nauk I 234
Białoruskie Towarzystwo Naukowe I 446
Litewskie Towarzystwo Naukowe I 447
Żydowski Instytut Naukowy I 447, II 299
Żydowskie Towarzystwo Naukowe II 300
Akademiczne Koła Naukowe I 244
Artystów Plastyków, Wileńskie Towarzystwo I 381
Asystentów U. S. B., Stowarzyszenie I 412
Bibliofilów Polskich, Towarzystwo II 200
Bibliotekarzy Polskich, Koło Związku I 252
Biblioteki Publicznej i Uniwersyteckiej, Towarzystwo Przyjaciół I 424
Botanicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 255

- Chemicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 259
- Dentystów Polaków, Związek Lekarzy I 323
- Dermatologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 323
- Dziejów Wyzwolenia Wileńszczyzny i Ziemi Północno-Wschodnich, Towarzystwo Badania II 225
- Etnologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 268
- Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 323
- Europy Wschodniej, Instytut Naukowo-Badawczy II 218
- Farmaceutyczne, Wileńskie Okręgowe Towarzystwo I 272
- Filozoficzne, Wileńskie Towarzystwo II 214
- Fizycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 280
- Fotografji, Wileńskie Towarzystwo Miłośników II 271
- Francji, Towarzystwo Przyjaciół I 440
- Gospodarki i Kultury, Białoruski Instytut I 451
- Geologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 219
- Ginekologiczne, Wileńskie Towarzystwo II 244
- Handlowej i Ekonomicznej, Polskie Towarzystwo Krzewienia Wiedzy I 266
- Higjeny, Ekspozytura Państwowego Zakładu I 323
- Higienicznego, Oddział Warszawskiego Towarzystwa I 324
- Historycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 289
- Historji Reformacji Polskiej, Towarzystwo Miłośników, im. Jana Łaskiego I 288
- Historyczno-Etnograficzne, Żydowskie Towarzystwo II 300
- Internistów Polskich, Oddział Towarzystwa I 324
- Inżynierów Kolejowych, Koło Związku Polskich I 392
- Języka Polskiego, Koło Towarzystwa Miłośników I 274
- Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 235
- Lekarskie, Wileńskie Towarzystwo I 322
- Lekarzy Polaków w Wilnie i na Prowincji, Stowarzyszenie I 403
- Literackiego, Oddział Towarzystwa, im. Mickiewicza I 299
- Literatów Polskich, Związek Zawodowy I 406
- Łotewskie, Towarzystwo Polsko- II 296
- Matematycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 300
- Międzynarodowych, Koło Katolickiego Związku Badań II 253
- Muzyczne, Wileńskie Towarzystwo, „Lutnia“ II 271
- Nauczycielskiego, Stowarzyszenie Grona, Uniwersytetu S. B. I 411
- Ormiańskie, Stowarzyszenie Polsko- I 440
- Prawnicze, Towarzystwo, im. I. Daniłowicza I 341
- Przyrodników, Oddział Polskiego Towarzystwa, im. Kopernika I 239
- Psychicznych, Towarzystwo Badań I 346
- Psychiatrycznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 324
- Rolnictwa i Leśnictwa, Oddział Towarzystwa Popierania Polskiej Nauki I 373
- Rolniczych, Wojewódzkie Towarzystwo Organizacyj i Kółek II 265

Rolnych, Wileńskie Towarzystwo Doświadczeń I 373
Rybackie, Wileńskie Towarzystwo II 265
Sztuk Pięknych, Oddział Polskiego Instytutu I 382
Sztuki i Sztuki Scenicznej, Zjednoczone Towarzystwo Popierania Żydowskiej II 301
Tatrzańskie, Oddział Polskiego Towarzystwa II 235
Techników Polskich, Stowarzyszenie I 392, II 280
Uniwersytetu Stefana Batorego, Towarzystwo Przyjaciół I 424
Weterynarii, Towarzystwo Lekarzy I 323
Węgier, Towarzystwo Przyjaciół I 441
Wilna, Towarzystwo Miłośników I 297
WIŚNIEWO
biblioteka II 184
Instytut Komunologiczny II 212
WŁOCLAWEK
archiwa I 96
muzea I 160, II 136
biblioteki I 220, II 184—185
Eugenicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 324
Internistów Polskich, Oddział Towarzystwa I 324
Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 297
Techników, Kujawskie Stowarzyszenie I 392
WŁODOWICE
archiwum II 84
WŁODZIMIERZ WOŁYŃSKI
muzeum II 136
WŁOSTÓW
archiwum II 84

WOLA BŁĘDOWA
archiwum II 84
WOLBÓRZ
Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 235
WOŁKOWYSK
Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 235
WOŁOŻYN
archiwum I 97
WRÓBLEWICE
zbiory II 137
WRÓBLEWO
zbiory II 137
WRZĄCA
archiwum II 84
WRZEŚNIA
archiwum II 85
WYDAWY
archiwum II 85
WYSOKIE LITEWSKIE
archiwum II 85
ZAGOŹDŻON
Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 235
ZAGROBELA
Rolniczy, Doświadczalny Zakład II 265
ZAKLICZYN
biblioteka II 185
ZAKOPANE
muzeum I 160, 424
biblioteki I 220—221
Alpinarjum, Komitet Organizacyjny I 256
Artystów Plastyków, Związek II 287
Etnologicznego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 268

Fundacja Im. Z. i A. Mińskich I 431,
II 293

Internistów Polskich, Oddział Towarzystwa I 324

Meteorologiczna, Stacja I 326, II 245
„Muzeum Tatrzańskie“, Towarzystwo,
I 424, II 291

Tatrzańskiego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 297

ZALESZCZYKI
muzeum II 137—138

Ogrodnicy, Zakład, Państwowego Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego
II 265

Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 235

ZAMOŚĆ

archiwum II 85

biblioteki I 221

Książki, Koło Miłośników I 252

Prawnicze, Towarzystwo I 312

ZAWIERCIE

Koło Opieki nad Ruinami Zamku w Ogrodzieńcu II 236

ZBARAŻ

Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 236

ZBORÓW

Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 236

ZDANÓW

Rolniczy, Zakład Doświadczalno-II 265

ZDUNY

Roślin, Zakład Ochrony I 373

ZEMBORZYCE

Rolniczy, Lubelski Zakład Doświadczalno- I 374

ZŁAKÓW KOŚCIELNY

Księżackiej Kultury Sztuki i Przemysłu Ludowego, Ognisko II 303

ZŁOZÓW

archiwum I 97 p. muzeum

muzeum II 138

Turystyczno-Krajoznawcze, Powiatowe Towarzystwo II 236

ŻNIN

Krajoznawczego, Oddział Polskiego Towarzystwa II 236

ŻÓŁKIEW

archiwum II 85

biblioteki II 185

ŻYRARDÓW

Przeciwgruźliczego, Oddział Warszawskiego Towarzystwa I 324

ŻYWIEC

zbiory II 138

Tatrzańskiego, Oddział Polskiego Towarzystwa I 298

SKOROWIDZ NAZWISK

DO TOMU XII „NAUKI POLSKIEJ“.

Skorowidz niniejszy obejmuje nazwiska właścicieli zbiorów (rodowe i nazwy zakonów), osób, których dotyczą dokumenty oraz przedmioty zawarte w zbiorach, autorów prac, dotyczących zbiorów, archiwarjuszów, kustoszów, bibliotekarzy oraz osób związanych z powstaniem i organizacją instytucji. Skorowidz pomija nazwiska podane w adresach towarzystw.

Adametz 96
Aleksandrowicz J. 118
Alembek Fryd. 60
Ambroziewicz Wiktor 88
Anasiewicz Jan 153
Andriolli 302
An-ski 135
Antokolski 135
Antoniewicz Wład. Leon 31
Aronson 135
August II. 74
Augustjanie OO. 25, 149
Axentowicz 93, 129

Badeni Marcin 28
Balińscy 15
Baliński Michał 16
Bałucki 302
Banaś Gabrjel 168
Baran K. 48, 54
Barański A. 103
Barącz Sadok 15

Bartoszewicz Julian 302
Bartoszewicz Kazimierz 302
Barwinskij Bohdan 105
Barwiński E. 76
Batory 50
Battaglia-Forst 1
Baworowski Wiktor 38, 39
Bazyłjanie OO. 157, 185
Bekierscy 32
Benedyktyni OO. 34, 152, 153
Benedyktynki PP. 61, 69
Berdau 122
Berensztejn A. M. 135
Bernacki L. 42
Bernardyni OO. 31, 33, 62, 64, 65, 69,
83, 140, 166, 167
Bickerich W. 33 152
Biedrawa Józef 90
Biedrawina-Sukertowa Emilja 90
Biedrzycki S. 123
Bielowski 74, 302
Bielscy 32

Bielski M. 40
Bierkowski 95
Billńska 129
Bisier-Soubise Gustaw 130
Bliziński 302
Błaszczykowa Marja 177
Błędowski R. 123
Błocki 100
Błoński 122
Bodniak Stan. 22
Bohusz-Szyszek 94
Bomba 68
Bona Królowa 302
Bondyowa Bronisława 180
Borchowie 36
Boznańska 93, 129
Bożeńcowie-Jelowiccy 35, 42
Brand 93, 127, 128
Braniccy 63
Branicki-Gryf 20
Braun 30
Brensztejn M. 3
Broel-Platerowa Ludwika 174
Broel-Platerowie 6, 83
Brokl Kazimierz 36
Brühl 29
Brzostowska Aniela 32
Brzozowski-Lewin 133
Buber Salomon 158
Butler-Ormond 18
Butrymowiczowa Marja 54
Butrymowiczowie 54
Byszewscy 28

Callier Edmund 59
Cedro Teodor 169
Celichowski 22
Chałubiński 100, 122
Charlewski T. 138
Chełmoński 93, 127, 128, 129
Chełmscy 20
Chmiel Adam 147
Chmielińska Aniela 105

Chodyńscy 16
Chodyński S. 136
Chodźko Jan 79
Chodźko L. 352
Chomiński 26
Chranicka Wiktorja 147
Chrostowski 122
Chrzanowscy 36
Chwalewik 3, 6, 9, 12, 13, 16, 17, 18,
19, 21, 31, 34, 42, 45, 46, 48, 51, 54,
58, 61, 63, 64, 65, 66, 83, 84, 85, 86,
90, 91, 94, 98, 99, 105, 110, 111, 114,
123, 124, 125, 126, 127, 129, 137, 147
Chylewska-Wójcicka Zofja 175
Chyliński Rafał 43
Ciechanowski St. 95
Ciecierscy 73
Cieśla Henryk Julian 156
Cranach Łukasz starszy 302
Cystersi OO. 82, 169
Czachórski 128
Czaplewski Paweł 69, 70, 170
Czarnowski Jan 194
Czartoryscy 33
Czartoryski August 74
Czechowski R. 66
Czetwertyński 65
Czołowski Aleksander 39, 115
Czyż Hugolin 145

Damalewicz St. 17
Daniel z Vlissingen 159
Dąbkowski Przemysław IX
Dąbrowski Jerzy 179
Dąbrowski-Grzywo M. 121
Deboli 28
Des Loges Marjan 42
Dębiecki S. 93
Długopolski Edmund 23, 24
Dmochowski Piotr 57
Dobrowolski A. B. 215
Dobrowolski Tadeusz 92, 93
Dobrzycki Jerzy IX, 94, 98

Doerffer Stefan 51
Domejko J. 74
Dominikanie OO. 14, 15, 16, 37, 85,
144, 185
Druczy-Lubeccy 25, 26, 66
Drucka-Lubecka Marja 25
Drucki-Lubecki Ksawery 25, 26, 27
Dryja Antoni 99
Dulska Zofja 69
Dunikowski E. 101
Dunin-Karwicz 17, 45, 72
Dunin-Karwicz Stanisław Teodor 72,
73
Dunin-Karwicz Teodor 72
Dunin-Marcinkiewicz Janina 174
Dunin-Szpottowie 18
Dyzmański S. 130
Działach L. 193
Działyńscy 21, 39
Działyński Jan Kanty 21
Działyński Tytus 21
Dzieduszyce 41, 42
Dzieduszycki 28
Dzieduszycki Józef 41
Dzieduszycki Maurycy 41
Dzieduszycki Włodz. 41
Dzieduszycki Włodz. marszałek 41
Dziekońscy 45, 72
Dziekoński Albin 45
Dzierżanowski Józ. 56

Ehrenkreutzowa Cezarja X, 133, 134
Ejmond Franciszek 128
Estreicher 143

Fałat 93, 108, 128, 129
Federkiewicz Jakób 60, 61
Fedorowicz Wł. 190
Ferdynand arcyks. 88
Fibich F. 103
Filipowicz 122
Finkelstein Ludwik 166
Firszt Cyprjan 168

Fleszarowa Regina 179
Foelkersam 76
Formanowicz Leon 144
Forst-Battaglia O. 1
Franciszkanie OO. 17, 31, 38, 145, 151,
157, 166
Franciszkanki PP. 150, 185
Frankowski Eugenjusz 178
Fredro Al 74
Fredro A. M. 74
Friedberg M. 3
Friese 29
Froehlich X. 12
Fuliński Benedykt 102

Gallus Piotr 50
Galos Rafał 141
Gałęcki Antoni X
Gąsiorowski Wilh. 23
Gdański Jan 153
Gelinek K. 109
Georgjewski D. 108
Gerson 108
Gębarowicz M. 36
Gęsiorski Antoni 104
Gierymsey 93, 127, 128, 129
Ginsburg 135
Glemma T. 3, 53, 70
Głazewski Adam 36
Godaczewski Józef 150
Godlewski M. 3
Gołębiowski 41
Gomulicki Wiktor 36
Gorcza Br. 13
Gostkowski R. 133
Gostomski-Nałęcz Wł. 145
Gottlieb L. 129
Gottlieb M. 93, 129
Górski B. 115
Grabowski Antoni 74, 302
Grabowski Stan. 26, 27
Graeve S. 92
Grażynski M. 92

Grąbczewski 128
Gregorowicz Aleksander 104
Grochmalicki J. 110
Grodziccy 84
Grottger A. 74, 93, 114, 129
Gruszczyńska Zofja z Niemojewskich 75
Gryf-Branicki 20
Gryfina 39
Grzywo-Dąbrowski M. 121
Gumiński Romuald 175
Gumowski Marjan X

Hauptmanówna Eugenja 146
Hauser A. 165
Hauzenplasowa Leopadja 164
Heldreich 100
Helfer 101
Hennig 28
Henryk Walezy 82
Herman Juljusz 128
Herming 101
Herse Jarosław 162
Hillbriecht Stanisław 173
Hnilko Antoni 174
Hoene-Wroński 21
Hofman Vlastimil 129
Hohenacker 100
Hohenlohe-Ingelfingen 19
Horoszkiewicz R. 3, 54, 82
Horoszkiewicz S. 97
Hülzenowice 6
Hussarzewski 28

Ignacy Loyola św. 170
Ingelfingen-Hohenlohe 19
Iwanowski Antonin 81

Jabłonowscy 65
Jaczewski T. 117
Jakubowski J. 115
Jalbrzykowscy 73
Jan Olbracht 47

Jankowski C. 6, 7, 14, 66
Jankowski Teofil 50
Janowska Zofja 141
Janusz B. 115
Jarosz Jan 116
Jarosz Rajmund 116
Jarosz Roman 116
Jarzyna Tytus 146
Jaskerus Nicolaus 10
Jaskierski Winc. 7
Jełowiccy-Bożeńcowie 35, 42
Jełowicki Adolf 3, 35, 36
Jezierski Stanisław 157
Jezuici OO. 15, 88, 89, 90, 142, 150
Jędrzejowska Anna 39
Jost Helena 178
Jundziłł J. 134
Juraszkówna H. 121
Jurkiewicz 124

Kaczmarczyk Kaz. 3, 147
Kadyi H. 100, 102
Kaletka A. 51
Kalinka 69
Kameduli OO. 6, 141
Kamińska E. R. 136
Kaniewski 108
Kanonicy Regularni Laterański 17, 149
Kantak Kamil 160, 170
Kappel 136
Kapucyni OO. 48, 150, 151, 159, 168
Karbowski A. 46
Karczewscy 7
Karger W. 9
Karłowska Róża z Ponińskich 170
Karłowski Stanisław 170
Karmelici OO. 48, 139, 142, 150, 158, 168
Karo F. 122
Karpowicz K. 122
Karscy 84
Karski Michał 84

Karski Szymon 84
Karśniccy 58, 59
Karwacki Alojzy 31, 145
Karwicz-Dunin 17, 45, 72
Karwicki-Dunin Stanisław Teodor 72, 73
Karwicki-Dunin Teodor 72
Kasprowicz 302
Kaszowscy 42
Kaufman Józef 53, 54
Kazimierzczak Jan 144
Kazimierz Jagiellończyk 74
Kazimierz Wielki 25
Kerner 101
Kętrzyński 22
Kinga 39, 43
Kiszkowie 79
Klaryski PP. 65
Klecki 96
Kłosiński T. 107
Kmita Piotr 98
Kmitowie 31
Knapowska Zofja 162
Kniaziewicz 19
Knyez Juljusz 158
Kobendza R. 121, 122
Kobyłański Józef Władysław 165
Kocaj Aleksander 30
Kodisowa Józefa 176
Kohn Jehuda 158
Kolberg Oskar 74
Komasa Ambroży 15
Konarski St. 192
Konitzer 170
Konopacki M. 121
Konopczyński Edmund 158
Konopka, T. J. 40
Konopka Adam 27
Konopka Józef 74
Konopka Józef jun. 73, 74
Konopka Roman 74
Konopka Stan. 73, 74
Konopka Stanisław kpt. 175

Konopka Tadeusz 74
Konopka Tadeusz jun. 73, 74
Konopkowie-Nowina 27, 45, 73, 74
Konopnicka 302
Korczyński Mich. 61
Korzeniowski Józef 38
Kosiński Amilkar 59
Kossak J. 93, 108, 114, 128, 129, 302
Kossak W. 128, 129
Kostrzewski Józef X
Kościuszko Tad. 74
Kotaniec S. 48, 159
Kotschy 100
Kotsis 93
Kotula Rudolf 39
Kowalewski Tom. 56, 161
Kowański-Wierusz 129
Kozlura Florjan 158
Kozłowska A. 92
Kozmian A. Z. 302
Krajewski Piotr 108
Krańcey 31, 32
Krasicka Jadwiga 32
Krasicka Julja z Mniszchów 31
Krasicki August 31
Krasicki Edm. 32
Krasicki Ign. 32
Kraśniewscy 73
Kraśniewski Zygmunt 20
Kraszewski J. I. 74, 302
Kreczetnikow 82
Kremer T. 74
Kremky J. 117
Kretowicz Jan 83
Kreutz F. 101
Krosiński Gabrjel 177
Król 69
Kruszyński Tadeusz 97
Kryczyński L. 135
Kryński L. 120
Krzemieński 23
Krzemiński S. 14
Krzysztof z Damujowic 72

Krzyżanowski 108
Kucharski Karol 36
Kuczyńscy 18
Kulczycki W. 102, 103
Kulczyński Stanisław 101
Kuligowski K. 124
Kulinowski Józef 24
Kuntze Edward X
Kunzek 302
Kwiatkowski Antoni Wincenty 184
Kwilecki Przemysław 137
Kwolek Jan 3, 59, 60, 61, 165

Lamparski Edmund 175
Lanckorońscy 63
Landman J. 93
Laskowski Konst. 10, 11
Lasocki 109
Laube Justyna 181
Lawik Włodzimierz 155
Lejbowski 135
Lelewel 302
Lemańscy 84
Lemercier 152
Lenartowicz 302
Leniarski Władysław 141
Leniek J. 69
Lenin 184
Lentz 128
Lewak Adam 172
Lewin-Brzozowski 133
Libelt K. 74
Ligęzowie 64
Likowski H. 3
Lipe-Lipsy 33
Lipowski N. 136
Lipski Wojc. 33
Liske 30
Losch Salomea 155
Loth E. 120
Luba-Radziwiński Zygmunt 36
Lubańscy 14
Lubeccy-Druccy 25, 26, 66

Lubecka-Drucka Marja 25
Lubecki-Drucci Ksawery 25, 26, 27
Lubomirscy 63, 82
Lubomirski Andrzej 36
Lubomirski Jerzy 19
Lutman Roman 145

Łagowski 101
Łaski Jan 43
Łaszcz 82
Łazarski 96
Łempicki Stanisław 155
Łoboz 69
Łosiowie 54
Łoziński Józef 41
Łukaszewicz Benedykt 183
Łukaszewicz J. 129
Łukaszewicz J. A. 11, 12
Łukomski S. 3
Łyjkówna Jadwiga 168

Maciejowski A. 302
Maciesza Al. 109
Macieszyna M. 108, 109
Madaliński 74
Madura Fabjan 38
Magnuszewski 74
Majerska Anna 150
Majewski Kazimierz 148
Malczewski J. 93, 128, 129, 302
Malinowski 21
Małachowscy 20
Małachowska Tekla z Wodzickich 20
Małachowski Adam 20
Małachowski Edward 169
Manczarski A. 124
Manuzzi'owie 6
Mańkowski T. 14
Marcinkiewicz-Dunin Janina 174
Marczak Michał 143
Marja Teresa 10
Markiewicz Stefan 148
Markowski J. 100

Martinus Polonus 39
Marweg Jan 110
Maslich Sergjusz 50
Masłowski 128
Massalski 74
Matejko Jan 93, 127, 128, 129, 150, 302
Maternowski Stanisław 185
Matuszek Adam 148
Matuszewski Wincenty 84
Matyka Władysław 166
Mayer S. 74
Mąkowski Wład. 56, 161
Mehoffer 93, 128, 129
Mergentaler Cz. 108
Michalak Józef 55
Michalewska Jadwiga 143
Michalska Janina 177
Michałowski P. 93, 129
Midowicz Władysław 149
Mieczkowski Domiejan 38
Mielżyńscy 51, 82
Mielżyński Krzysztof 51
Mielżyński Maksymilian 51
Mienicki R. 183
Mierosławski 74
Mierzewski-Szeliga W. 132
Miłkowski Zygmunt 172
Mineykanie 9
Mioduszeński Julian 179
Misjonarze OO. 151
Mniszechowie 31, 39, 40
Mniszech Jerzy 20
Mocarski Z. 46
Mochacki M. 74
Modrzejewska H. 302
Moniewski T. 112
Morawscy 82
Morawski 20
Morawski M. 3, 84
Morełowski M. 98
Mortęska Magdalena 69
Mroziński 74
Muszyński J. 134

Mycielscy 58, 85
Mycielski J. 95
Myślińska Janina 168

Naganowski Edm. 39
Nałęcz-Gostomski Wł 145
Nanker 69
Niczyński Kazimierz 150
Niedźwiedzki J. 108
Niedźwiedzki Leonard 21
Niegolewscy 46
Niegolewski Andrzej 46, 74
Niegolewski Władysław 47
Niemcewicz J. 74
Niemojewscy 75
Niemojewski Adam 75
Niemojewski Andrzej 75
Niemojewski Lech 75
Niwiński M. 3
Noakowski 94
Norbertanki PP. 66, 139, 151
Norblin 302
Nowak Stanisław 111
Nowicki W. 100
Nowina-Konopkowie 27, 45, 73, 74
Nowosad Bolesław 155
Nowowiejski J. A. 3, 55
Nuckowski 90

Oberlenderówna Janina 148
Oblaci OO. 160
Obrubański A. 24
Odrowąż-Pieniążek Jerzy 76
Odrowąż-Pieniążkowie 75
Odyniec A. 74, 302
Offmański M. 48, 159
Ogiński 29
Ogrodzki 29
Okuń 129
Olbrzyt T. 104
Olszewicz Bolesław 164
Olszewski Lucjan 159
Opalski Adam 179

Orłowicz M. 46
Orłowski A. 129
Ormond-Butler 18
Oskierkowie 46
Ossendowski 122
Ossolińscy 31
Ossoliński J. M. 290
Ossowski 8
Ostrogscy 49
Ostrowscy 71
Ostrowscy-Rawita 18
Ostrowski Józafat 153
Ostrowski Juljusz 71
Ostrowski-Rawita Krystyn 18
Osuchowski A. 172

Pałamar Stefan 170
Pankiewicz 93, 129
Pankiewiczówna Czesława 169
Panske Paweł 53, 54
Paprocki 40
Parandowski J. 280
Pastuszek Leon 63
Paszkiewicz L. 120
Paweł z Przemankowa 39
Pawłowski Franc. 60, 61
Pazdro Zdzisław 156
Pągowski L. 144
Pelczar Paweł 145
Petruszewicz A. 104
Pichelstein 28
Piczeta W. 1
Piekarski Kazimierz 149, 151
Piekosiński 16, 24
Pieniążek Jan 10
Pieniążek-Odrowąż Jerzy 75, 76
Pieniążkowie-Odrowąże 75
Pieńkowski Jan 181
Piniński Leon 95
Piotrowski Roman 156
Piskorski Tomasz 182
Plus IX 67
Pius XI 184

Piwarski 57
Plater M. 83
Platerowa-Broel Ludwika 174
Platerowie-Broel 6, 83
Płaskowscy 161
Pleszczyński A. 45
Pochwański 128
Pociecha Wład. 22
Podlewski Winc. 15
Podwysocki 21
Pohorecki Feliks 161
Polescy 63, 84
Poleski Mich. 63
Polonus Martinus 39
Poniatowscy 13, 14
Poniatowski Józef 184
Poniatowski Józef Ks. 13, 36, 71, 302
Poniatowski Stanisław 13
Ponińscy 85
Popiel Paweł 28, 29
Popielowa Marja z Zamoyskich 27
Popielowie 27
Potoccy 14, 85
Potocka Delfina 108
Potocki Aleksander 19
Potocki Maurycy 13, 91
Potuliccy 48
Prauss 113
Prawocheński R. 96
Prezentki PP. 151
Proniewicz Leopold 56
Prüffer J. 131
Prusiewicz Aleksander 106
Pruszkowski 129, 302
Przemyski Kazimierz 106
Przeździecki 302
Przygodzki Józef 164
Płaszcycki M. 121
Pudełko Edmund 31
Pusłowscy 6, 54
Pusłowski Ksawery 6, 29
Pusłowski Władysław 5

Rachwał Stanisław 156
 Raczyńscy 45
 Raczyński E. 129
 Raczyński Roger 111
 Radwan M. 107
 Radziwiński-Luba Zygmunt 36
 Radziwiłł Albrecht 76
 Radziwiłł Antoni 78
 Radziwiłł Dominik 79
 Radziwiłłowie 47, 58, 64, 76, 77, 78,
 79, 82
 Ramułt Ludwik 154
 Rasiński Stanisław 185
 Rawita-Ostrowscy 18
 Rawita-Ostrowski Krystyn 18
 Redemptoryści OO. 171
 Reformaci OO. 51, 62, 63, 166, 167,
 182, 185
 Rehman 101
 Reicher Edward 129
 Reicher M. 132
 Reicher-Sosnowski Tadeusz 129
 Reiscy 9
 Ribera 109
 Rjepin 135
 Rogala W. 101
 Rojko Antoni 160
 Rokicki C. 83
 Romocki L. 47, 85
 Ronge Ernest 53, 54
 Rose M. 243
 Rosen J. 129
 Rostafiński Jan 123
 Rostworowscy 45
 Rostworowski Antoni 45
 Roszkowski Wacław 117, 196
 Rozen Z. 97
 Ruciński 110
 Ruszczyc F. 93, 129
 Rutska Halina 109
 Rutki Welamin Stefan 58
 Rychterówna Marja 172
 Rydzewski B. 131

Rymarkiewiczówna Marja 164
 Ryziewicz L. 93
 Rzewuscy 82
 Sadowscy 137
 Sadowski Bolesław 142
 Sadowski Jan 74
 Safarewicz A. 183
 Salezianie OO. 107
 Sanguszek Roman 12
 Sanguszkowie 12, 13
 Sapiehowie 13
 Schimper 100
 Schmidt 101
 Schmitt Henryk 36
 Schultz Franz 8
 Schur 101
 Scypion 26
 Scypionowa 26
 Sezaniecscy 46, 84
 Sebastjanowicz 74
 Serwatowska Klara 185
 Seydlitz J. 152
 Sichulski 93, 129
 Siemiradzki 127, 128
 Sienkiewicz 302
 Silniccy 32
 Simmler J. 127
 Sitko Roman 170
 Skarbek Fryderyk 36
 Skibniewscy 6
 Skirmuntowie 46, 58
 Skotniccy 73
 Skórzewski P. 74
 Skruteń Józafat 157
 Skrzetuski 143
 Skwarczyński Władysław 185
 Smoleński 57
 Smolik Przemysław 302
 Smoliński Adam 129
 Smolka Franciszek 156
 Smolka Stan. 26, 27
 Smółka Jan 14

- Sobczyński J. 3, 17
Sobiescy 82
Sobolewski Ign. 26, 27
Sołtanowa Anna z Balińskich 16
Sołtyk 20
Sosnowski O. 236
Sosnowski-Reicher Tadeusz 129
Soubise-Bisier Gustaw 130
Spyrłak Justyn 185
Srokowski S. 114
Stachelski Alfred 162
Stadniccy 31
Stanisław św. 98
Stanisław August 13, 14, 27, 28, 29,
36, 57, 74, 302
Stanisławski 129
Stankiewicz Remigjusz 180
Stankiewiczówna J. 122
Starczewski Feliks 179
Starzeńscy 17, 48, 66
Staszie Stanisław 192
Stefan Batory 15, 46
Stefczyk Franciszek 208
Stelmach Jan 148
Stolyhwo K. 126
Stopniak Piotr 154
Straszun Izaak 83, 184
Straszun M. 83, 184
Straż 135
Strzelecki Jan 149
Styła Andrzej 25, 150
Suchodolski 74
Suchodolski J. 127
Sukertowa-Biedrawina Emilja 90
Sułkowscy 58, 59
Swiencickij Hilarjon 37
Syrenjusz 134
Szacki J. 136
Szajnocha 302
Szaniawski H. 130
Szaniawski J. K. 88
Szaraniewicz 104
Szczepankiewicz Bronisław 267
Szczottówna Honorata 173
Szeląg Ludwik 146
Szelągowska Lucyna 182
Szeliga-Mierzeyewski W. 132
Szembekowie 73
Szeptyccy 37
Szeptycki A. 36
Sznabel J. 112
Szpottowie-Dunin 18
Szramek Emil X
Szubert M. 122
Szujski Józef 160
Szujski Władysław 160
Szukiewicz Wandalin 132
Szurek S. 104
Szwykowscy 6
Szydlowski J. 236
Szykowski 62
Szymanowski W. 128
Szymański M. 49
Szyszko-Bohusz A. 94
Ściegienny 125
Ślebodziński Władysław 164
Ślepicki 97
Ślewiński 93
Ślizień Alfred 47
Ślizień Olgierd 47
Ślizniowa Zofja z Czetwertyńskich 47
Ślizniowie 47
Śniadecki Jan 16
Świątkiewiczówna Wanda 182
Świerz Stanisław 94
Świerzowicz J. 49
Taczanowscy 292
Taczanowski Alfons Antoni 292
Tański 128
Tarnawski Władysław Aleksander 161
Tarnowscy 17, 21, 137, 143
Tarnowska Marja 114
Tarnowski Jan Feliks 143
Tarsza Edm. 74
Tenenbaum 122

- Terlecki W. 118
Tetmajer W. 93, 129
Theifert Rudolf L. 71
Tokarski J. 101, 102
Tokarz 74
Tomaka Wojciech 61, 165
Tosio Kacper 72
Treger 135
Trentowski Br. 74
Trepczyńska Jadwiga 180
Trepkowski Alfons 44
Trzeciński T. 144
Tschermak 112
Twardowscy 82
Twardowski B. 3
Tychowicz Stefania 104
Tyszkiewicz Jan 83
Tyszkiewicz Józef 82
Tyszkiewiczowa Teresa z Poniatowskich 13
Tyszkiewiczowie 27, 82
Tyszkowski K. 13, 36
Tyszkowski Paweł 190
Tyszyński 302

Udziela Seweryn 148
Ujejski 302
Ukleja Tadeusz 64, 167
Urbańscy 13
Urbańska Halina 171
Urbański Tad. 39

Valene Prokop 151

Wachholz L. 97
Wacławik S. 162
Walicki M. 136
Wallis Stanisław 130
Warschauer A. 11, 173
Wasiutyński Julian 178
Wazowie 84, 302
Ważyńscy 66
Weichert M. 136
Weiss 93

Wettinowie 302
Wieczorek Alfons 152
Wielebski Nepomucen 145
Wierusz-Kowalski 129
Więckowski J. 119
Wigandy Mikołaj 165
Wiskonttowa Zofja 183
Witkiewicz R. 273
Wiśniewski P. 133
Wiśniewski T. 122
Wiśniowieccy 82
Wiśniowski Tadeusz 106
Witanowski W. R. 96
Witgenstein 81
Wizytki PP. 151
Włodarski Aleksander 65
Wodziccy 19, 20, 146
Wodzicka Teresa z Potockich 19
Wodzicka Teresa z Sułkowskich 19
Wodzicki Eljasz 20
Wodzicki Henryk 19, 20
Wodzicki Józef 20
Wodzicki Piotr 20
Wodzicki Stanisław 19, 20
Wodzicki Wawrzyniec 20
Wodzińscy 66
Woelky 70
Wolański 30
Wolff Stefan 125
Wolski T. 117
Woroniczowie 39, 40
Woyno 28
Woźniak Andrzej 163
Wójcicka-Chylewska Zofja 175
Wójcicki 302
Wrażej Henryk 154
Wroński-Hoene 21
Wyczałkowska Marja 175
Wyczółkowski 93, 94, 128, 129
Wyrzykowska Halina 172
Wyrzykowski Andrzej 167
Wyspiański 128, 129
Wywiórski 129

Zabłocki 28
Zajączkowska 41
Zakrzewski A. 103
Zaleski Stanisław 112
Zaleski Władysław 123
Zaleski Zygmunt 162
Zalewski Ludwik 149, 154
Załuski Roman 19, 20
Załuski W. 48
Zamoyscy 13, 21
Zamoyski Andrzej 36
Zamoyski Władysław 21
Zapolscy 73
Zaremba 21
Zaremba Marja 163
Zawisza 28
Zborowski Juljusz X
Ziegler 68
Zieliński 57, 65
Zieliński Gustaw 57

Zieliński Józef 169
Zieliński Józef (Izet-bej) 57
Zieliński Sylwester 182
Ziembińska Leonja 182
Zienkiewicz Flora 178
Zink Antoni 162
Ziobrowski Stefan 149
Zirkel F. 101
Złotniczy 20
Zygmunt August 46, 74
Zygmunt Stary 19, 58

Żebrowska Z. 36
Żelechowski Franciszek 157
Żochowska Janina 176
Żółtowscy 18, 71
Żółtowski Stanisław 71
Żurowska Marja 149
Żytyński Saturnin 160
Żywno Stanisław 91

SPROSTOWANIA

DO T. VII „NAUKI POLSKIEJ”

Str.	wiersz:	zamiast:	powinno być:
136	5 od dołu	Antoni Liske	Władysław Marcinkowski
136	11 od dołu	po „wywiezione”	wstawić „do Gumnisk”.
139	3 od góry	kierowniczką	kierownikiem
„	5 „	kierownikiem	kierowniczką
173	12 „	Franciszekanów	Bernardynów

DO T. XII „NAUKI POLSKIEJ”

Str.	wiersz:	zamiast:	winno być:
33	10 od góry	D. Bickerich	W. Bickierich
43	1 od dołu	Polskiej	Polskiej
93	14 od góry	T. Michałowski	P. Michałowski
95	2 „ „	ro	to
235	8 od dołu	kieleckie	kieleckie

NAUKA POLSKA

JEJ POTRZEBY, ORGANIZACJA I ROZWÓJ

WYDAWNICTWO KASY IM. MIANOWSKIEGO (WARSZAWA, PAŁAC STASZICA)

NAUKA POLSKA poświęcona jest badaniu nauki, a mianowicie: badaniu jej podłoża społecznego oraz warunków psychologicznych, w jakich nauka powstaje i rozwija się (psychologja twórczości naukowej). Nadto „Nauka“ zamieszcza: artykuły poświęcone opisom dzisiejszego stanu nauki (jako instytucji społecznej) w Polsce i zagranicą, jej organizacji, rozwoju i potrzeb; kronikę życia nauki polskiej i zagranicznej oraz przyczynki do dziejów jej organizacji.

TREŚĆ WYDANYCH TOMÓW:

TOM I. Warszawa, 1918, str. XVI + 558 + 2 nlb. (wyczerpany).

Treść: Wstęp. — Stanisław Zaremba: O najpilniejszych potrzebach nauki w Polsce, ze szczególnem uwzględnieniem matematyki. — Zygmunt Janiszewski: — O potrzebach matematyki w Polsce. — Marjan Smoluchowski: O potrzebach naukowych w zakresie fizyki. — Władysław Natanson: ** — Władysław Dziewulski: O potrzebach astronomji polskiej. — Lucjan Grabowski: O potrzebach astronomji polskiej. — Władysław Gorczyński: O potrzebach naukowych polskich w dziedzinie meteorologii. — L. i A. Birkenmajerowie: Najważniejsze dezyderaty nauki polskiej w zakresie historii nauk matematycznych. — Jan Zawidzki: O stanie chemji na ziemiach polskich oraz o środkach, zmierzających do jego podniesienia. — Józef Morozewicz i Stefan Kreutz: O potrzebach nauk mineralogicznych. — Stanisław Thugutt: Uwagi o potrzebach nauk mineralogicznych. — Wawrzyniec Teisseyre: Uwagi o potrzebach geologii polskiej. — Antoni Sujkowski: Potrzeby nauki polskiej w zakresie geografji. — Emil Godlewski st.: Potrzeby nauki polskiej w zakresie fizjologii roślin. — Michał Stedlecki: Potrzeby nauki polskiej w zakresie zoologii. — Emil Godlewski mł.: O potrzebach biologji i embriologji. — Jan Czekanowski: W sprawie potrzeb nauk antropologicznych w Polsce. — Kazimierz Kostanecki: ** — J. K. Kochanowski: O potrzebach nauki polskiej w zakresie historii. — Władysław Smoleński: Potrzeby historii polskiej. — Oswald Balzer: O potrzebach nauki w zakresie historii prawa polskiego. — Stanisław Kutrzeba: Postulaty wydawnicze z zakresu

historji prawa polskiego. — Franciszek Bujak: Uwagi o potrzebach historji gospodarczej. — Władysław Semkowicz: Potrzeby w zakresie nauk pomocniczych historji. — Marjan Gumowski: Stan i potrzeby numizmatyki i medalografji polskiej. — Ksawery Fierich: Instytut do badania prawa żywego w Polsce. — Antoni Kostanecki: O potrzebach naukowych w zakresie ekonomji społecznej. — Franciszek Bujak: Uwagi o badaniach życia społecznego i gospodarczego. — Jan Rozwadowski: Uwagi o polskich potrzebach naukowych w zakresie językoznawstwa. — Kazimierz Nitsch: Organizacja i potrzeby nauki w dziale języka polskiego. — Tadeusz Sinko: O stanie i potrzebach filologii klasycznej w Polsce. — Ignacy Matuszewski: Potrzeby nauki polskiej w zakresie literatury powszechnej. — Artur Górski: Kilka potrzeb z dziedziny historji kultury polskiej. — Ignacy Chrzanowski: Potrzeby historji literatury polskiej. — Zygmunt Batowski: Niektóre ważniejsze potrzeby historji sztuki u nas. — Jarosław Wojciechowski: O potrzebie polskich pracowni inwentaryzacyjnych oraz o potrzebie wydawnictwa materiałów do inwentaryzacji zabytków sztuki w Polsce. — St. Tomkowicz: Uwagi o potrzebach nauki polskiej w zakresie historji sztuki. — Bronisław Gembarzewski: Pracownia ikonograficzna. — Tadeusz Kotarbiński: W sprawie potrzeb filozofji u nas. — Kazimierz Twardowski: O potrzebach filozofji polskiej. — Stefan Błachowski: W sprawie potrzeb naukowych psychologii. — Antoni B. Dobrowolski: O pilnej potrzebie wychowania umysłowego w Polsce. — Romuald Minkiewicz: O polską twórczość naukową. — Tow. Docentów Pryw. U. J.: W sprawie bytu materialnego docentów. — Wiadomość o działalności Kasy im. Miąnowskiego. — Skorowidz rzeczowy.

TOM II. Warszawa, 1919, str. IX + 676 (wyczerpany).

Treść: Wstęp. — Stefan Mazurkiewicz: O potrzebach matematyki w Polsce. — Tadeusz Banachiewicz: O potrzebie założenia w Polsce narodowego instytutu astronomicznego. — Tadeusz Godlewski: W sprawie projektów użycia funduszy na popieranie rozwoju nauki polskiej. — Stefan Niementowski: Uwagi o potrzebach chemji. — Ignacy Mościcki i Kaz. Kling: W sprawie technicznego kształcenia chemików technologów. — Jerzy Smoleński: O potrzebach nauki polskiej w zakresie geografji fizycznej. — St. Pawłowski: O potrzebach geografji polskiej. — St. Małkowski: O potrzebie popularyzacji wiedzy i o polskiem muzeum ziemi. — Antoni Sujkowski: W sprawie badania kultury polskiej. — Władysław Szafer: Potrzeby botaniki. — Edmund Malinowski: Potrzeby nauki polskiej w zakresie hodowli roślin. — Józef Rostafiński: Potrzeby historji botaniki w Polsce. — St. Maziarski: Potrzeby histologii. — Henryk Hoyer: Potrzeby anatomji porównawczej. — Roman Nitsch: Uwagi o potrzebach higieny i bakterjologii. — Adam Wrzosek: O potrzebach nauki w zakresie historji zoologii w Polsce. — Józef Kostrzewski: Potrzeby prehistorji polskiej. — Kaz. Tymieniecki: O niektórych potrzebach historji w Polsce i o warunkach jej dalszego rozwoju. — Potrzeby naukowe w zakresie wydawnictw źródłowych do dziejów Polski: Władysław Semkowicz: I. Okres piastowski. — Oskar Halecki: II. Okres Jagielloński.

— Eugenjusz Barwiński: III. Okres od 1572 do 1648. — Wł. Konopczyński: IV. Okres od 1648 do 1795. — Ks. Jan Fijałek i St. Zachorowski: O potrzebach wydawniczych w zakresie źródeł historii Kościoła w Polsce. — Marjan Gumowski: Potrzeby numizmatyki polskiej. — Ant. Peretiatkowicz: O potrzebach encyklopedji i filozofji prawa. — St. Wróblewski: Potrzeby nauki polskiej a prawo rzymskie. — Ernest Till: O potrzebach polskiej nauki prawa cywilnego. — Jan Rutkowski: O potrzebach naukowych w zakresie gospodarczych dziejów Polski. — Stefan Moszczeński: Co ma do spełnienia nauka polska w zarządzie gospodarstw wiejskich. — St. Szober: O potrzebach naukowych językoznawstwa w Polsce. — Aleks. Brückner: Czego od polonistyki najpilniej wymagamy. — Stanisław Witkowski: Potrzeby filologii klasycznej. — Tadeusz Kowalski: W sprawie orjentalistyki w naszych uniwersytetach. — Wilhelm Bruchnalski: Potrzeby umiejętności literatury polskiej. — Wł. Podlacha: O przyszłość historii sztuki. — Piotr Bieńkowski: O potrzebach nauki polskiej w zakresie archeologii klasycznej. — Feliks Kopera: W sprawie programu badań w zakresie historii sztuki. — Jan K. Kochanowski: Kilka słów w sprawie nauki narodowej. — Witold Rubeżyński: O najpilniejszych potrzebach nauki polskiej w zakresie historii filozofji. — Zygmunt Mysłakowski: O rozwoju pedagogiki w Polsce. — Antoni Karbownik: O wartości, naszym znawstwie i badaniu ojezystych dziejów nauczania i wychowania. — Kazimierz Morawski: *.* — N. M.: W sprawie oddziaływania profesora na studenta. — Romuald Minkiewicz: O niezależność nauki polskiej. — Edward Kuntze: Potrzeby polskich bibliotek naukowych. — Marjan Gumowski: Muzealna polityka rządu. — Kronika (zbiorowo): Życie naukowe polskie na obczyźnie i na kresach. — Polskie instytucje i towarzystwa naukowe, powołane do życia w okresie wojennym. — Udział społeczeństwa w popieraniu nauki polskiej. — Udział rządu polskiego w popieraniu nauki. — Nagrody za prace naukowe. — Międzynarodowe organizacje naukowe. — Z życia nauki zagranicą. + Pomoce, udzielane przez Kasę im. Mianowskiego (1881/2 — 1918). — Stanisław Małkowski: Skorowidz nazwisk do tomów I i II Nauki Polskiej. Skorowidz rzeczowy do tomu II. Sprostowania do tomów I i II. — Treść tomu I.

TOM III. Pamiętnik I-go Zjazdu poświęconego zagadnieniom organizacji i rozwoju nauki polskiej w dn. 7 — 10 kwietnia 1920 r. Warszawa, 1920, str. 8 nrb + 280 (wyczerpany).

Treść: Sprawozdanie ze Zjazdu: I-szy dzień Zjazdu: Zagajenie przez prezesa Komitetu Kasy F. Kucharzewskiego. Przemówienie przewodniczącego Zjazdu J. Łosia. Przemówienie ministra oświaty T. Łopuszańskiego. — Jan Rozwadowski: Nauka a życie (odezyt inauguracyjny). — Romuald Minkiewicz: O niezależność nauki polskiej. — Franciszek Bujak: O niezależnych badaniach naukowych. — Rozprawy. — Antoni B. Dobrowolski: Nauka a oświata. — Tadeusz Kotarbiński: Czy wydziały filozoficzne uniwersytetów mają być wydziałami nauczycielskimi. — Rozprawy. — Wład. Witwicki: O stosunku nauki do sztuki. — Roz-

prawy. — 2-gi dzień Zjazdu: Fr. Bujak: Nauka a społeczeństwo. — St. Kalinowski: Nauka a społeczeństwo. — Rozprawy. — St. Kutrzeba: Nauka a państwo. — Ant. Peretiatkowicz: Stosunek państwa do nauki. — Rozprawy. — Wł. Semkowicz: Organizacja pracy naukowej. — Konstanty Janicki: Organizacja pracy naukowej. — Rozprawy. — Jan Rutkowski: Praca naukowa na prowincji. — Rozprawy. — Jan Czekanowski: Byt materialny nauki. — 3-ci dzień Zjazdu: Byt materialny nauki. — Rozprawy. — Badanie naukowe Polski: Wł. Szafer: I. Zadania nauki naszej wobec fizjograficznych właściwości Polski. — Józef Ujejski: II. Polska jako przedmiot nauk humanistycznych. — Rozprawy. — Ignacy Mościcki: Nauka a życie gospodarcze. — Józef Morozewicz: Stosunek nauki do życia gospodarczego. — Rozprawy. — 4-ty dzień Zjazdu: Michał Siedlecki: Nauka polska na terenie międzynarodowym. — Wł. Konopczyński: Nauka polska na terenie międzynarodowym. — Rozprawy. — Jan Kochanowski: Wnioski ogólne. — Dodatki do sprawozdania ze Zjazdu: Odezwa w sprawie zwołania Zjazdu. Regulamin. Depesze i listy. Lista uczestników. — Kasa im. Mianowskiego: Sprawozdanie z działu naukowego. Zebranie ogólne pomocy, udzielonych w r. 1919. Streszczenie sprawozdań rocznych (1881/2 — 1919). Książki wydane w r. 1919 — 1920. Nagrody. Ofiary na rzecz Kasy im. Mianowskiego. Zmiana statutu. Posiedzenia Rady Naukowej. Skład Komitetu. — Skorowidze: rzeczy i nazwisk, opr. Wojciech Przybyłowicz. Treść tomów I i II „Nauki Polskiej”. — Sprostowania do tomu II „Nauki Polskiej”.

TOM IV. Warszawa, 1923, str. IX + 588. Cena 5 zł.

Treść: Wstęp redakcyjny. — Badanie nauki: J. Rozwadowski: Nauka, religia i sztuka. — S. Ossowski: Funkcja dziejowa nauki. — A. Gawroński: Nauka narodowa czy międzynarodowa. — Przyczynki do badania życia naukowego młodzieży akademickiej: S. T.: Działalność koła filozof. stud. Uniw. Warsz. — Student: Kartka z życia. — J. Zawidzki: O długowieczności chemików polskich. — Potrzeby nauki: F. Bujak, T. Banachiewicz, S. Pawłowski, K. Szulc, J. Czarnecki, B. Hryniewicz, J. Grochmalicki, A. Maciesza, J. Bystron, E. Frankowski, J. Kostrzewski, K. Nitsch, J. Rutkowski, F. Bujak, Wł. Podlacha, A. Chybiński. M. Treter i S. Małkowski: Praca naukowa na prowincji. — Zbiorowo: Materiały do badania potrzeb nauki polskiej. — Z dziejów organizacji nauki polskiej: L. Birkenmajer: Urywki z dziejów organizacji nauki polskiej i ofiarności na jej rzecz w Polsce. — Wł. Smoleński: Warunki pracy naukowej w b. Król. Polskiem w okresie odwetu rosyjskiego za powstanie styczniowe. — S. J.: Przegląd materiałów do historii Kasy im. Mianowskiego z okresu 1881—1896. — Kronika: I. Wiadomości o nowopowstałych lub zreorganizowanych polskich towarzystwach i instytucjach naukowych. II. Ofiarność społeczeństwa polskiego na rzecz nauki. III. Udział rządu polskiego w popieraniu nauki. IV. Nagrody naukowe. V. Organizacja nauki zagranicą (Francja, Stany Zjedn. Ameryki Płn., Komisja Współpracy Umysłowej przy Lidze Narodów). — Uzupełnienia do artykułów. —

Skorowidze. — Sprostowania. — Streszczenie artykułów w języku francuskim. — Treść wydanych tomów „Nauki“.

TOM V. Warszawa, 1924, str. 6 nlb. + 551 + 2 nlb. Cena 7 zł. 50 gr.

Treść: Przedmiot i zadania nauki o wiedzy, opr. Fl. Znaniecki. — Co Polska traci skutkiem niedostatecznego uprawiania nauki: Wstęp ogólny, opr. F. Bujak. — Artykuły z różnych dziedzin naukowych w opracowaniu: S. Pieńkowskiego, K. Smoleńskiego, J. Samsonowicza, M. Korczewskiego, A. W. Jakubskiego, J. Czekanowskiego, J. Kostrzewskiego, K. Tymienieckiego, E. Taylora i W. Witwickiego. — Z życia nauki na prowincji: Płock, Toruń, Przemyśl, Sandomierz. — Z ruchu organizacyjno-naukowego w Polsce. — Z dziejów organizacji nauki polskiej: Urywki z dziejów organizacji nauki polskiej i ofiarności na jej rzecz w Polsce, cz. II, napisał L. Birkenmajer. Ofiarność Lwowa na cele naukowe, opracował A. Fischer. Z dziejów ofiarności na rzecz nauki i nauczania na Litwie, napisał S. Kościółkowski. — Z życia nauki zagranicą: Warunki materialne nauki we Francji, podał A. Martel. Organizacja nauki we Włoszech, napisał R. Pollak. Organizacja nauki w Danii, opracowała I. Stemann. Organizacja nauki w Czechosłowacji, opracował K. Górski. Stan materialny nauki i nauczania w Finlandji. Anglja: współpraca państwa i przemysłu na polu badań naukowych, podał J. Wojciechowski. — Stosunki naukowe Polski z zagranicą. Międzynarodowa Komisja Współpracy Umysłowej. — Kronika: I. Wiadomości o nowopowstałych lub zreorganizowanych polskich instytucjach i towarzystwach naukowych (lub naukę popierających). II. Ofiarność społeczeństwa polskiego na rzecz nauki. III. Udział Rządu w popieraniu nauki. IV. Nagrody naukowe. — Skorowidze. — Sprostowania. — Streszczenie w jęz. francuskim. — Treść wydanych tomów „Nauki Polskiej“. — Wydawnictwa „Nauki Polskiej“.

TOM VI. Warszawa, 1927, str. XI + 455 + 3 nlb. Cena 7 zł. 50 gr.

Treść: Rola wyobraźni w twórczości naukowej, nap. Z. L. Zaleski. — Wychowanie pracownika naukowego, nap. Z. Mysłakowski. — W sprawie badania genezy i rozwoju twórczości naukowej: 1) Materiały autobiograficzne: A. Szkic autobiograficzny i uwagi o twórczości naukowej, przez C. B. — B. Drogi mojego rozwoju umysłowego, przez F. B. 2) Biografia myśli twórczej. 3) Archiwum materiałów do badania twórczości. — Z dziejów organizacji nauki polskiej: Z dziejów popierania nauki i nauczania w Wielkopolsce, na Śląsku i Pomorzu, nap. A. Wojtkowski. Z dziejów ofiarności na cele naukowe na obszarze Królestwa Kongresowego od roku 1800 do dni naszych, pod. K. Król. — Z życia nauki zagranicą: Nauka w Anglii, opr. A. Tretliak. Organizacja nauki w Holandji, opr. N. Van Wijk. Dzisiejsza organizacja nauki węgierskiej i jej warunki materialne, pod. J. Tomcsányi. — Kronika: I. Ofiarność społeczeństwa na rzecz nauki polskiej. II. Nagrody za prace nauko-

we przyznane przez polskie instytucje naukowe w latach 1924—1925. III. Udział Rządu w popieraniu nauki. IV. Tablice statystyczne dotyczące wyższych uczelni w Polsce. V. Reforma prawa autorskiego w Polsce. VI. Stosunki naukowe Polski z zagranicą w latach 1919—1925 VII Międzynarodowa Komisja Współpracy Umysłowej. — Skorowidz nazwisk. — Sprostowania. — Treść wydanych tomów „Nauki Polskiej”. — Wydawnictwa „Nauki Polskiej“.

TOM VII. Materiały do spisu instytucyj i towarzystw naukowych w Polsce Warszawa, 1927, str. X + 478 + 3 nlb. Cena 8 zł.

Treść: Od Redakcji. Informacje ogólne o materiałach do spisu instytucyj i towarzystw naukowych polskich: I. Archiwa polskie, pod kierunkiem Wł. Semkowicza opr. K. Buczek. — II. Muzea i zbiory muzealne w Polsce, opr. E. Baranowicz. — III. Biblioteki, opr. S. Demby. — IV. Towarzystwa i instytucje naukowe, popularno-naukowe, techniczne oraz naukę popierające; organizacje zawodowe pracowników naukowych w Polsce (polskie i innych narodowości zamieszkujących Rzeczpospolitą), opr. J. Małkowska. — Uzupełnienia do wykazów. — Skorowidz miejscowości. — Skorowidz nazwisk. — Sprostowania. — Treść wydanych tomów „Nauki Polskiej”. — Wydawnictwa „Nauki Polskiej“.

TOM VIII. Pamiętnik II Zjazdu Naukowego odbytego w dn. 2—3 kwietnia 1927 r. Warszawa, 1927, str. 6 nlb. + 94 Cena 3 zł.

Treść: Sprawozdanie ze Zjazdu; I dzień Zjazdu: Zagajenie Prezesa Komitetu Kasy K. Lutostańskiego. Przemówienie Przewodniczącego Zjazdu M. Hubera. — W. Świątosławski: Zadania uczelni akademickich jako ośrodków kształcenia mas młodzieży. — Rozprawy. — J. Sosnowski, St. Kot: Jak pogodzić z sobą dwie równoległe funkcje szkół akademickich: przygotowywanie młodzieży do zawodów praktycznych i pracę naukowo-twórczą? — Rozprawy. — II dzień Zjazdu: Rozprawy, c. d. — Zamknięcie Zjazdu. — Uchwały Zjazdu. — Dodatek do sprawozdania ze Zjazdu: Odezwa w sprawie zwołania Zjazdu. Program Zjazdu. Regulamin obrad. Lista osób biorących udział w Zjeździe. — Treść wydanych tomów „Nauki Polskiej”. — Wydawnictwa „Nauki Polskiej“.

TOM IX. Warszawa, 1928, str. VI + 349. Cena 9 zł. 60 gr.

Treść: Zagadnienie twórczości naukowej, nap. S. Błachowski. W sprawie badania genezy i rozwoju twórczości naukowej: Materiały autobiograficzne: I. Mój „życiorys naukowy”, przez A. B. D. — II. Życiorys II-gi, przez X. Y. — III. Wspomnienia o drogach do pracy naukowej, przez J. Z. — Co zawdzięczamy w nauce ludom pierwotnym, nap. A. Maurizio. — Nauka

w życiu rolniczym, nap. E. Malinowski. — *Kronika*: I. Nagrody za prace naukowe. II. Udział Rządu w popieraniu nauki i sztuki. III. Akty ustawodawcze, dotyczące nauki i sztuki oraz szkolnictwa wyższego, ogłoszone w Dzienniku Ustaw Rz. P. w czasie od 1. I. 1918 do 1. IV. 1928. — Skorowidz nazwisk. — Sprostowania. — Treść wydanych tomów „Nauki Polskiej.” — Wydawnictwa „Nauki Polskiej.”

TOM X. Warszawa, 1929, str. XXXI + 666 + 4 nlb. Cena 18 zł.

Treść: Po dziesięciu latach. — Uwagi o organizacji twórczości i pracy naukowo-badawczej w Polsce, nap. W. Świątosławski. — Uwagi o sposobach podniesienia nauki w Polsce, nap. W. Sierpiński. — Uwagi o potrzebach nauki polskiej w dziedzinie nauk biologicznych, nap. M. Korczewski. — Uwagi o potrzebach nauki w Polsce, nap. L. Marchlewski. — O konieczności podniesienia poziomu szkół przygotowujących do studiów wyższych, nap. R. Prawocheński. — Potrzeby matematyki stosowanej w Polsce, nap. J. Spława-Neyman. — Potrzeby astronomii w Polsce, nap. W. Dziewulski. — Potrzeby fizyki w Polsce, nap. Cz. Białobrzewski. — Kilka uwag w sprawie badań naukowych i nauczania akademickiego w zakresie fizyki doświadczalnej, nap. Cz. Reczyński. — Potrzeby nauki mechaniki w Polsce, nap. M. Huber. — Potrzeby pracowni aerodynamicznych, nap. Cz. Witoszyński. — O potrzebach naukowych w zakresie technologii metalii, nap. H. Mierzejewski. — O najpilniejszych potrzebach fizyki ziemskiej w Polsce, opr. zbiorowo: A. B. Dobrowolski, S. Hłasek, K. Jankowski, S. Kalinowski, W. Niebrzydowski. — O stanie chemii w Polsce i warunkach jej rozwoju, nap. K. Dziewoński. — Stan i potrzeby dzisiejszej nauki gleboznawstwa u nas, nap. F. Terlikowski. — Krystalografia w Polsce i jej potrzeby, nap. S. Kreutz. — O potrzebach nauk mineralogicznych w Polsce, nap. T. J. Woyno. — Kilka uwag w sprawie dzisiejszych potrzeb kultury naukowej w dziedzinie geologii, nap. K. Bohdanowicz. — Stan i potrzeby paleontologii w Polsce, nap. R. Kozłowski. — Stan i potrzeby geografii, nap. E. Romer. — Potrzeby nauki geografii, nap. L. Sawicki. — Potrzeby botaniki, nap. J. Paczowski. — Uwagi o potrzebie założenia „Ogrodu Flory Polskiej”, nap. S. Kulczyński. — Potrzeby obecne nauk rolniczych w Polsce, nap. J. Mikułowski-Pomorski. — Potrzeby zoologii polskiej, nap. J. Hirschler. — O potrzebach polskiej zoologii, nap. W. Roszkowski. — Kilka uwag o potrzebach histologii i embriologii w Polsce, nap. W. Szymonowicz. — Uwagi o potrzebach anatomii prawidłowej człowieka, nap. E. Loth. — Potrzeby antropologii polskiej, nap. J. Czekanowski. — Stan obecny i potrzeby nauk etnologicznych, nap. K. Moszyński. — O potrzebach etnologii w Polsce, nap. C. Baudouin de Courtenay Ehrenkreutzowa. — Najpilniejsze potrzeby w zakresie prehistorji w Polsce, nap. R. Jakimowicz. — Potrzeby nauki polskiej w dziedzinie historii, nap. O. Halecki. — Stan i potrzeby nauki polskiej w zakresie historii starożytnej, nap. L. Piotrowicz. — O potrzebach nauki historii prawa, nap. W. Abraham. — Kilka uwag o najważniejszych potrzebach nauki prawa, nap. I. Łyskowski. — Potrzeby kryminologii, nap. B. Wróblewski. — O potrzebach nauki pol-

skiej w obrębie ekonomji politycznej, nap. W. Zawadzki. — Potrzeby nauki i szkoły polskiej w zakresie filologii klasycznej, nap. T. Zieliński. — Studja orientalistyczne w Polsce, nap. W. Kotwicz. — Potrzeby naukowe filologii romańskiej w Polsce, nap. W. Folkierski. — Filologia germańska, jej zadania i potrzeby w Polsce, nap. Z. Łempicki. — Uwagi o potrzebach anglistyki w Polsce, nap. W. Tarnawski. — Zadania i potrzeby slawistyki w Polsce, nap. T. Lehr-Splawiński. — Uwagi o potrzebach historii literatury w Polsce, nap. G. Korbut. — Naukowe potrzeby historii literatury polskiej, nap. E. Kucharski. — O studjach nad literaturą polską w w. XVI — XVII, nap. J. Krzyżanowski. — O rozwój badań nad dziejami sztuki, nap. J. Dobrzycki. — Uwagi o potrzebach historii sztuki, nap. W. Tatarkiewicz. — O potrzebach nauki polskiej w zakresie archeologii klasycznej, nap. S. J. Gąsiorowski. — Potrzeby nauki polskiej w zakresie historii sztuki narodów słowiańskich, nap. W. Molé. — Potrzeby historii architektury polskiej, nap. O. Sosnowski. — Uwagi w sprawie potrzeb architektury polskiej, nap. A. Szyszko-Bohusz. — **Sprawa wydawnictwa** minjatur polskich lub z Polską styczność mających, nap. L. Lepszy. — Kilka uwag o potrzebach estetyki polskiej, nap. M. Sobeski. — Kilka uwag o stanie i potrzebach psychologii, nap. S. Błachowski. — Potrzeby psychologii pedagogicznej, nap. S. Baley. — O najpilniejszych potrzebach, duchowych i fachowych, nauczycieli - wychowawców, nap. A. B. Dobrowolski. — Potrzeby socjologii w Polsce, nap. F. Znaniecki. — Stan i sprawa archiwów polskich, nap. J. Stemieński. — Potrzeby naszych archiwów, nap. K. Kaczmarezyk. — Najistotniejsze potrzeby polskich bibliotek naukowych, nap. R. Kotula. — Potrzeby bibliotek naukowych, nap. Z. Mocarski. — Kilka uwag o potrzebach naszej nauki w związku z bibliotekami uniwersyteckimi, nap. K. Dobrowolski. — Refleksje muzeologiczne, nap. J. Czekanowski. — W sprawie muzeów przyrodniczych w Polsce, nap. J. Stach. — Muzeum zoologiczne jako instytucja naukowo-badawcza, nap. T. Jaczewski. — W sprawie przygotowywania przyszłych pracowników naukowych, napisali: W. Porzeziński, J. Ujejski, T. Kotarbiński. — **Uzupełnienia:** O znaczeniu i potrzebach logiki matematycznej, nap. J. Łukasiewicz. — **Za, czy też przeciw** centralizacji studjów orientalistycznych w Polsce? (Indjanistyka w okowach), nap. S. Stasiak. — Potrzeby historii oświaty, szkolnictwa i wychowania w Polsce, nap. S. Łempicki. — Skorowidz nazwisk. — Treść wydanych tomów „Nauki Polskiej”. — Wydawnictwa „Nauki Polskiej”.

TOM XI. Warszawa, 1929, str. X + 403. Cena 12,60 zł.

Treść: O zdolnościach, cechujących badacza, nap. T. Kotarbiński. — Działacz i badacz, nap. F. Bujak. — Nauka a formy życia społecznego. Kilka zagadnień z pogranicza socjologii i teorii nauki, przedst. P. Rybicki. — Uwagi o stosunku państwa do nauki, opr. W. Przybyłowicz. — Stan i potrzeby nauk lekarskich, nap. S. Ciechanowski. — Polskie pielgrzymstwo naukowe w Rzymie od XVI—XVIII w. (Karta z dziejów kultury i nauki w Polsce), opr. M. Loret. —

Z życia nauki zagranicą: Kilka uwag o organizacji nauki w Belgji, podał M. Kridl.—Opieka nad nauką w Niemczech, podał B. Suchodolski. — Z dziedziny organizacji popierania nauki w Szwajcjarji, podał B. Suchodolski. — Nowe usiłowania na polu popierania nauki we Włoszech, podał R. Pollak. — Organizacja twórczości naukowej w Bułgarji, opr. Ch. Wakarelski. — Fundusz Kultury w Łotwie, opr. W. Lichtarowicz. — Kronika polska: I. Akty ustawodawcze, dotyczące nauki i sztuki oraz szkolnictwa wyższego, ogłoszone w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej w czasie od 1.IV. 1928 do 31.XII 1928. Uzupełnienie do „Aktów Ustawodawczych“, przytoczonych w IX t. Nauki Polskiej. — II. Udział Rządu w popieraniu nauki i sztuki: A. Udział poszczególnych Ministerstw. B. Zasiłki Funduszu Kultury Narodowej.—III. Nagrody za prace naukowe: A. Nagrody przyznane przez polskie instytucje i towarzystwa naukowe w r. 1928. B. Nagrody miast polskich za prace naukowe. — IV. Nauka na Wystawie w Poznaniu. — V. Sprawozdanie z działalności Koła Naukoznawczego. — Kronika zagraniczna: Głosy prasy zagranicznej o roli nauki: Mowa R. A. Millikana. Odczyt A. Ewinga. Przemówienie I. F. Thorpe'a. — Ruch organizacyjno-naukowy: Naukowy Komitet Parlamentarny w Anglji. Zjazd T-wa im. Bunsena w Berlinie. Wystawa historii nauki we Florencji (1929 r.).—Recenzje.—Skorowidz nazwisk.—Uzupełnienie. — Wyjaśnienie Redakcji. — Treść wydanych tomów „Nauki Polskiej“. — Wydawnictwa „Nauki Polskiej“.

TOM XII. Materiały do spisu instytucyj i towarzystw naukowych w Polsce. Suplement do t. VII. Warszawa, 1930, str. X+359. Cena 12 zł.

Treść: Od Redakcji. I. Archiwa polskie, pod kierunkiem W. Semkowicza opr. K. Buczek. — II. Muzea i zbiory muzealne w Polsce, opr. S. Herbst. — III. Biblioteki, opr. S. Demby. — IV. Towarzystwa i instytucje naukowe, popularno-naukowe, techniczne, popierające naukę; organizacje zawodowe pracowników naukowych w Polsce (polskie i innych narodowości zamieszkujących Rzeczpospolitą), opr. S. Herbst. — Uzupełnienia. — Skorowidz instytucyj uwzględnionych w t. VII i XII, opr. S. Herbst. — Skorowidz nazwisk. — Sprostowania. — Treść wydanych tomów „Nauki Polskiej“. — Wydawnictwa „Nauki Polskiej“.

TOM XIII. Warszawa 1930 (w druku).

Treść: Religja i nauka, podał Cz. Białobrzeski. — Z zagadnień polskiego muzealnictwa przyrodniczego i krajoznawczego, nap. S. Małkowski. — Stan i potrzeby nauk mineralogicznych w Polsce, nap. Z. Weyberg. — Polonica zagranicą: Kraje Naddunajskie: A. Wstęp historyczny, nap. J. Dąbrowski. B. Polonica w krajach naddunajskich (Austria, Czechosłowacja, Rumunja, Węgry), opr. K. Piotrowicz. — Z życia nauki zagranicą: Kilka uwag

o organizacji nauki w Norwegji, pod kierunkiem O. Brocha opr. I. Lunde. —
O organizacji nauki w Szwajcarji i jej środkach materjalnych, opr. D. Secrétan. —
Kronika polska. — Kronika zagraniczna. — Recenzje. — Biblijografja naukoznawcza. —
Skorowidz nazwisk. — Treść wydanych tomów „Nauki Polskiej”. — Wydawnictwa
„Nauki Polskiej”.

Wydawnictwa „Nauki Polskiej”:

- F. Bujak: „Nauka a społeczeństwo”. Warszawa, 1922, str. 20.
R. Minkiewicz: „O polską twórczość naukową.” Warszawa, 1922, str. 38.
F. Bujak: „Co Polska traci skutkiem niedostatecznego uprawiania nauki”.
Warszawa, 1927, str. 22.
K. Smoleński: „Co Polska traci skutkiem niedostatecznego uprawiania
chemji i technologii chemicznej”. Warszawa, 1928, str. 27.
-

PORADNIK DLA SAMOUKÓW WSKAZÓWKI METODYCZNE DLA STUDJUJĄCYCH WYDAWNICTWO KASY IM. MIANOWSKIEGO (WARSZAWA, PAŁAC STASZICA)

CEL WYDAWNICTWA, PLAN I METODA OPRACOWANIA.

PORADNIK, wydawany w Warszawie od r. 1898 przy współudziale sił naukowych polskich, służy sprawom *samokształcenia*, pojętego w najszerszym znaczeniu tego słowa: w zakresie elementarnym, średnim, a przedewszystkiem wyższym, uniwersyteckim.

Samoukami nazywamy tych, którzy w studjach swych pozostawieni są własnej inicjatywie, znaczenie więc samouctwa wzrasta, im dalej posuwamy się od nauki elementarnej ku studjom wyższym.

Celem wydawnictwa jest udzielanie wszystkim, którzy pragną kształcić się w jakimkolwiek dziale wiedzy, kształcić innych, lub oddać się studjom i badaniom specjalnym w zakresie wybranej gałęzi nauki, jak najdokładniejszych *wskazówek metodycznych*, informacji naukowych oraz porad: które z dzieł w języku polskim lub w językach obcych i w jakim porządku mają wybierać ze względu na niejednakowy poziom ich wykładu i rozmaitą wartość.

Każdy z działów, poświęconych odrębnym naukom, składa się z następujących części:

1) WSTĘP ogólny zawiera wykład o charakterze przedmiotu, zagadnień i metod pewnej nauki, o jej stosunku do innych nauk; podział nauki na jej odrębne dyscypliny.

2) STOPIEŃ I (elementarny, propedeutyczny) i STOPIEŃ II (wykształcenie systematyczne w zakresie średnim) zawierają następujące działy:

a) Uwagi wstępne z praktycznymi wskazówkami metodycznymi co do kształcenia się, pracy doświadczalnej, pomocy naukowych i t. p. na tym poziomie nauczania pewnej nauki.

b) Literatura:

Spis dzieł podstawowych polskich i obcych, poleconych do nauki, z oceną ich wartości.

Spis dzieł uzupełniających.

Dzieła dotyczące historii danej nauki wogóle i w Polsce w szczególności.

Dzieła traktujące o Polsce ze stanowiska danej nauki (np. flora ziem polskich i t. p.).

3) METODYKA: uwagi o metodyce samokształcenia i nauczania w zakresie elementarnym lub średnim wraz z literaturą przedmiotu podaną krytycznie.

4) STOPIEŃ III (wykształcenie wyższe, uniwersyteckie, praca samodzielna) najwięcej zajmuje miejsca w Poradniku. Dział ten zawiera punkty wymienione w Stopniu I i II, rozwinięte odpowiednio do wyższego poziomu studiów, przytem w każdej nauce wyodrębniono na tym stopniu jej specjalne dyscypliny, poddziały nauki, w każdym zaś poddziale jest: 1) osobny *wstęp* informujący o zagadnieniach tego działu nauki i jego metodach, technice badań, oraz 2) *bibliografia* najważniejszych dzieł krytycznie podana ze wskazówkami dla studujących oraz źródła bibliograficzne.

5) ZAKOŃCZENIE streszcza naczelne zagadnienia i kierunki doby obecnej w nauce i daje rzut oka na najbliższą przyszłość nauki i na jej tendencje rozwojowe.

6) DZIAŁ INFORMACYJNY: organizacja pracy naukowej i nauczania uniwersyteckiego w obrębie rozważanej nauki.

7) SKOROWIDZE: rzeczowy i nazwiskowy.

W ten sposób wskazówki i informacje w obrębie każdej nauki ze Wstępem na czele i z syntezą w Zakończeniu obejmują *całkowity obraz dzisiejszego jej stanu*, ułatwiając Czytelnikowi rozejrzenie się w całości tych materiałów oraz środków rozumowych i technicznych, zapomocą których tworzy się nowoczesna nauka.

TREŚĆ TOMÓW WYDANIA NOWEGO.

Tom I. MATEMATYKA. Warszawa, 1923, str. XXXIX+618, z 34 fig. w tekście i 1 tabl (Odbito z wyd. 1915 r. sposobem chemigraficznym). Cena 8 zł.

TREŚĆ: S. Michalski: O zmianach w wydaniu nowem. — J. Łukasiewicz: O nauce. — Z. Janiszewski: Wstęp ogólny do matematyki. — S. Kwietniewski: Stopień I, II i Metodyka nauczania. — Stopień III: Z. Janiszewski: Wstęp do Stopnia III.—S. Kwietniewski: Geometria analityczna, syntetyczna i wykresna.—W. Sierpiński: Arytmetyka. Teoria liczb. Algebra wyższa. Teoria mnogości. Teoria funkcji zmiennych rzeczywistych. Rachunek różniczkowy i całkowity. Rachunek różnicowy i sumacyjny.—S. Zaremba: Teoria funkcji analitycznych.—Z. Janiszewski: Równania różniczkowe zwyczajne. Równania funkcyjne, różnicowe i całkowite. Rozwinięcia na szeregi. — S. Zaremba: Równania różniczkowe o pochodnych cząstkowych. Teoria grup przekształceń. Rachunek warjacyjny. — S. Kwietniewski: Geometria różniczkowa. — Z. Janiszewski: Topologia. Podstawy geometrii. — S. Mazurkiewicz: Teoria prawdopodobieństwa. — Z. Janiszewski: Logistyka. Zagadnienia filozoficzne matematyki. — S. Kwietniewski: Historia matematyki. — Z. Janiszewski. Zakończenie. Dział informacyjny. — Dopełnienia, w opr. zbiorowem. — S. Mazurkiewicz: Skorowidze: nazwiskowy i rzeczowy.

Tom II: FIZYKA, GEOFIZYKA, METEOROLOGJA. Warszawa, 1917, str. VIII+526 (wyczerpany).

TREŚĆ: M. Smoluchowski: Fizyka. Wstęp ogólny. Stopień I i II (z metodyką nauczania). Stopień III. Zakończenie. Dział informacyjny. — M. P. Rudzki: Geofizyka. Stopień III. — R. Merecki: Meteorologia. Wstęp. Stopień I, II i III. — M. Smoluchowski: Dopełnienia do Fizyki, Geofizyki i Meteorologii. — Skorowidze: autorów i rzeczy. — Sprostowania.

Tom III: MATEMATYKA. Uzupełnienia do t. I. Warszawa, 1923, str. VII+188 z 19 fig. w tekście. Cena 3 zł.

TREŚĆ: Od Redakcji. — S. Mazurkiewicz: Wstęp ogólny. — S. Kwietniewski, W. Sierpiński, S. Zaremba i S. Mazurkiewicz: Uzupełnienia do Stopnia I, II i III. — J. Sleszyński: O znaczeniu logiki dla matematyki. — J. Sleszyński: O pierwszych stadiach w rozwoju pojęć nieskończonościowych. — S. Mazurkiewicz: Teoria mnogości w stosunku do innych działów matematyki. — K. Żorawski: O zastosowaniach teorii grup przekształceń w innych dziedzinach matematyki. — S. Zaremba: O stosunku wzajemnym fizyki i matematyki. — S. Kwietniewski i W. Sierpiński: Dodatek. — W. Przybyłowicz: Skorowidze: nazwiskowy i rzeczowy. — Sprostowania. — Informacje o Poradniku w jęz. francuskim. — Treść wydanych tomów Poradnika.

Tom IV: KRYSTALOGRAFJA. Warszawa, 1924, str. XIII+228, z 12 fig. w tekście. Cena 4 zł. 50 gr.

TREŚĆ: S. Kreutz: Przedmowa. — S. Kreutz: Krystalografia. Stopień III. — S. Zaremba: Rola przekształceń punktowych przestrzeni w krystalografii. — Uzupełnienia. — W. Przybyłowicz: Skorowidze: nazwiskowy i rzeczowy. — Sprostowania. — Informacje o Poradniku w języku francuskim. — Treść wydanych tomów Poradnika i wydawnictwa Poradnika.

Tom V: MINERALOGJA I PETROGRAFJA. Warszawa, 1925, str. XIII+769 z 10 fig. w tekście. Cena 10 zł.

TREŚĆ: Przedmowa. — J. Morozewicz: Wstęp ogólny: I. Mineralogja. II. Petrografia. — S. Małkowski: Stopień I. Stopień II. Metodyka nauczania mineralogji na Stopniu I i II. — Stopień III: T. J. Woyno: Wstęp. Mineralogja. — S. J. Thugutt: Mineralogja chemiczna. — J. Morozewicz: Petrografia — J. Morozewicz: Mineralogja i petrografia Polski. — S. Małkowski: O ochronie pomników przyrody nieożywionej w Polsce. — S. Kreutz: Historia nauk mineralogicznych. — K. Koziorowski: Materiały do dziejów mineralogji w Polsce. — T. J. Woyno: Dział informacyjny. — Uzupełnienia. — Skorowidze: nazwiskowy i rzeczowy. — Sprostowania. — Uzupełnienia i sprostowania do IV t. Poradnika. — Informacje o Poradniku w języku francuskim. — Treść wydanych tomów Poradnika. Wydawnictwa Poradnika.

Tom VI: BOTANIKA I. Warszawa, 1926, str. X+712, z 6 fig. w tekście i 1 tablicą.
Cena 10 zł.

TREŚĆ: B. Hryniewiecki: Wstęp ogólny. — B. Hryniewiecki: Stopień I i II. Wstęp do Stopnia III. Bibliografia prac obejmujących całość botaniki. — Z. Wóycicki: Anatomja. Cytologja. — M. Raciborski i Wł. Szafer: Morfologja wraz z organografją. — E. Godlewski (starszy) i M. Korczewski: Fizjologja. — E. Malinowski: Rozmnażanie roślin. Genetyka. — K. Bassalik: Bakterjologja. — Wykaz wydanych dotychczas tomów Poradnika dla Samouków (wydanie nowe).

Tom VII: BOTANIKA II. Warszawa, 1927, str. XVIII+756, z 5 fig. w tekście i 3 tablicami. Cena 15 zł.

TREŚĆ: Stopień III: Wł. Szafer, J. Jarocki, W. Kulesza, J. Lilpop, J. Motyka, A. Wodziezko i J. Wotoszyńska: Systematyka. — M. Raciborski: Geografja roślin. — M. Raciborski i J. Lilpop: Paleobotanika. — J. Trzebiński: Fitopatologja. — Botanika stosowana: E. Malinowski: Botanika rolnicza. F. Kotowski: Zagadnienia naukowe w ogrodnictwie. S. Dziubałtowski: Botanika leśna. A. Maurizio: Botanika techniczna. — J. Neyman: Biometryka. — M. Korczewski: Teorja i technika mikroskopu. — Wł. Szafer: Ochrona przyrody. — B. Hryniewiecki: Historja botaniki powszechnej. Historja botaniki w Polsce. — Sprostowania do Botaniki I i II. — Treść wydanych tomów Poradnika, wydawnictwa Poradnika. Informacje o Poradniku w języku francuskim.

Tom VIII: BOTANIKA III. Suplement do tomów VI i VII. Warszawa, 1929, str. XII+440. Cena 12 zł.

TREŚĆ: B. Hryniewiecki: Dział informacyjny. — Spis czasopism, w oprac. zbiorowem — Uzupełnienia do Botaniki (do t. VI i VII Poradnika), w oprac. zbiorowem. — Skorowidz nazwiskowy do tomów botanicznych (VI VII i VIII) Poradnika. Skorowidz rzeczowy do tomów botanicznych (VI, VII i VIII) Poradnika. — Sprostowania do tomów VI, VII i VIII Poradnika. — Treść wydanych tomów Poradnika i wydawnictwa Poradnika.

Tom IX: ZOOLOGJA I. Warszawa (w druku).

TREŚĆ: M. Siedlecki: Wstęp ogólny. — W. Roszkowski: Wstęp do Stopnia III. Bibliografia prac obejmujących całość zoologii. — A. Maziarski: Histologja. — H. Hoyer: Anatomja porównawcza zwierząt kręgowych. Anatomja porównawcza zwierząt domowych. Anatomja człowieka. — K. Kwietniewski: Anatomja porównawcza zwierząt bezkręgowych. — R. Kozłowski: Paleozoologja zwierząt bezkręgowych. — H. Hoyer: Paleozoologja zwierząt kręgowych. — K. Białaszewicz: Fizjologja zwierząt. — E. Godlewski: Embrjologja zwierząt. — A. Bohn-Drzewina: Psychologja zwierząt.

Tomy: X. Zoologja II, XI. Geologja, XII. Geografja, XIII. Językoznawstwo — w opracowaniu.

Wydawnictwa „Poradnika dla Samouków“.

E. Godlewski st.: „Myśli przewodnie fizjologii roślin“. Tom I. Warszawa, 1923, str. 366. Cena 3 zł. Tom II (w przygot.).

Plan i Metoda opracowania. Informacje dla współpracowników nowego wydania Poradnika. Warszawa, 1928, str. XII+49. Cena 1 zł. 80 gr.

Biblioteka Śląska w Katowicach

Id: 0030000348881

II 9085/12